SHEKSPIER'S OYSGEVEHLTE VERK

Charles Lamb

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS
413 256-4900 | YIDDISH@BIKHER.ORG
WWW.YIDDISHBOOKCENTER.ORG

MAJOR FUNDING FOR THE
STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
WAS PROVIDED BY:

Lloyd E. Cotsen Trust
Arie & Ida Crown Memorial
The Seymour Grubman Family
David and Barbara B. Hirschhorn Foundation
Max Palevsky
Robert Price
Righteous Persons Foundation
Leif D. Rosenblatt
Sarah and Ben Torchinsky
Harry and Jeanette Weinberg Foundation
AND MEMBERS AND FRIENDS OF THE
National Yiddish Book Center

The *goldene pave*, or golden peacock, is a traditional symbol of Yiddish creativity. The inspiration for our colophon comes from a design by the noted artist Yechiel Hadani of Jerusalem, Israel.

שעקספיער׳ס

אויסגעוועהלטע ווערק

זיין פאלשטענדיגע

. ביאגראפיע אין בילד .

מיט 12 ארטיסטישע בילדער.

בעארבייט אין אידיש

— פון —

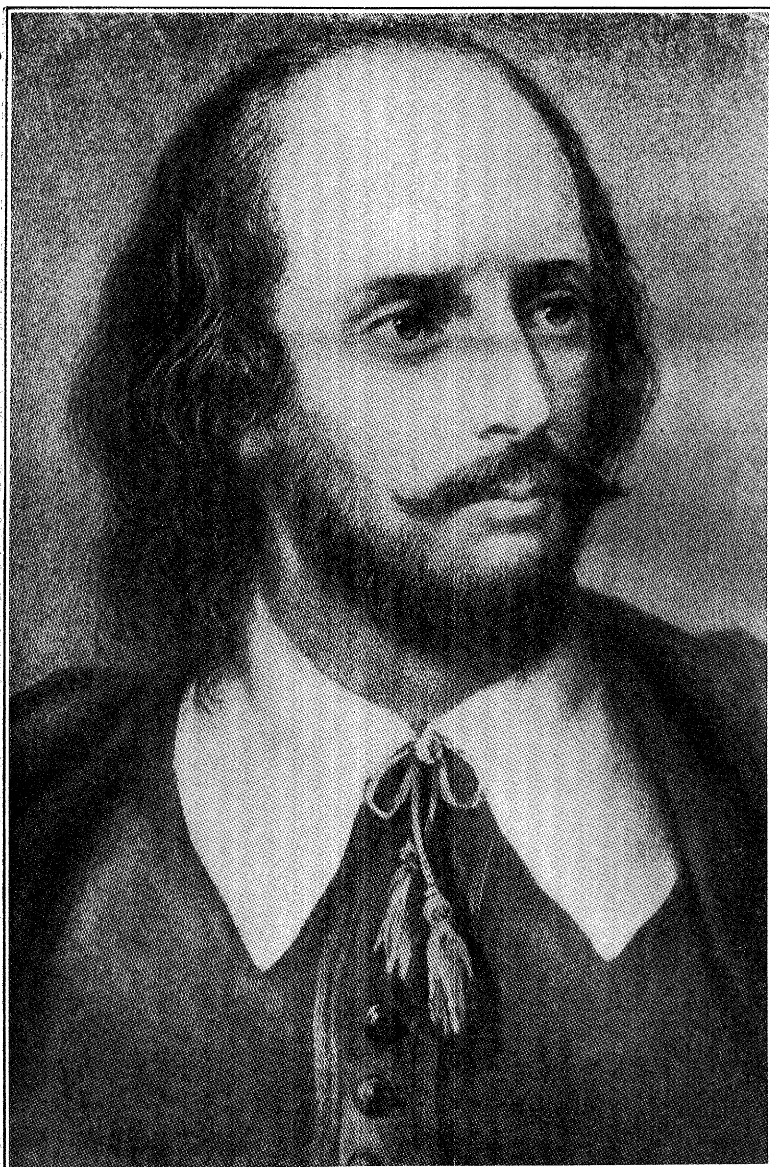
ד. מ. הערמאלין.

ארויסגעגעבען פון דער בוכהאנדלונג

ש. דרוקערמאן

50 קאנאל סטריט, ניו יארק.

1908

וויליאם שעקספיער

אינהאלטס פערצייכניס.

פאררעדע.

דיעזעס ווערק איז געשריעבען געוואָרען מיט דעם צוועק צו געבען דעם אידישען לעזער א בעגריף איבער שעקספּיער.

מיר זאָגען א בעגריף, אָבער ניט קיין שטודיום, ווייל אום צו שטודירען שעקספּיער, און ווירקליך בעגרייפען שעקספּיער, מוזען מיר זיך ווענדען צום אריגינאל, אָדער לכל־הפּחות צו דער בעריהמטער דייטשער איבערזעטצונג, וואָס איז באלד אזוי גוט וויא דער אָריגינאל. אויב עס וועט אמאָל קענען זיין אזא אידישע איבערזעטצונג פון שעקספּיער וויא די דייטשע איז, איז א גרויסער ספק. פאָרלויפיג אָבער, רעכענען מיר, אז דאָס פאָלגענדע ווערק וועט זיין א גרויסער פערדיענסט פאר אונזער אָרעמע אידישע ליטעראַטור, ווייל דער אידישער לעזער וועט האָבען די מעגליכקייט צו וויסען, ווען ניט פיעל, ווענינגסטענס עפּעס איבער שעקספּיער, און עפּעס, וויא בעקאנט, איז בעסער וויא גאָר ניט.

שעקספּיער אין ערצעהלונגס פאָרמע, וויא דיעזעס ווערק איז, איז ניט ניי. צום ערשטען מאָל האָט מען דאָס געמאכט טאקי אין דער ענגלישער שפּראַך. די בעארבייטער זיינען געוועזען טשארלז און מיירי לעמב, וועלכע האָבען געשאפען דאָס ווערק „טעילז פראָם שעקספּיער." זיי האָבען דאָס געשריעבען אין ענגליש, כאָטש שעקספּיער האָט געשריעבען זיינע ווערקע אויך אין דערזעלבער שפּראַך.

די אורזאכע איז געוועזען פאָלגענדע:

שעקספּיער איז ניט נאָר געוועזען א דראַמאַטורג, זאָנדערן אויך א גרויסער דיכטער, פיעללייכט דער גרעסטער וואָס די וועלט האָט געהאַט. ער האָט אלזאָ געשריעבען זיינע דראַמען ערשטענס אין א דיאלאָג פאָרמע, און צווייטענס אין א פּאָעטישער שפּראַך. דאָס אלעס איז גוט פאר דער ביהנע, אָבער ניט פאר דעם לעזער וואָס וויל זיך בעקענען מיט די טהעמאַס וואָס שעקספּיער האָט בעהאנדעלט. עס איז א שווערע פאָרמע וואָס איז ניט צוגענגליך פאר'ן פאָלק.

פאררעדע

זיי האבען געוואלט פאפולאריזירען שעקספיער פאר'ן פאלק און זיי האבען גענומען צוואנציג פון זיינע אויסגעוועהלטע ווערק און זיי איבער־געגעבען פאר'ן ענגלישען לעזער־פובליקום. דער לעזער האט אלזא א געלעגענ־הייט צו ערפאהרען, אין א פאאר טעג לעזען דיעזע ערצעהלונגען, מעהר וויא אן אנדערער וואס פערברענגט א יאהר אין שטודירען דיא דראמען אין זייער אריגינעלע פארמע. בעסער געזאגט, דיא לעמבס האבען געגעבען דעם ענג־לישען לעזער־פובליקום א געלעגענהייט פאר א פאר־שטודיום פון זייער גרויסען דיכטער.

אן ענגלישער שרייבער האט געזאגט: „דיא ענגלענדער האבען מעהר ערפאהרען איבער שעקספיער'ן דורך דיא לעמבס, וויא דורך שעקספיער גופא."

דיא פראנצויזען, דייטשען און אנדערע פעלקער, האבען נאכגעפאלגט דיא לעמבס און געגעבען אין זייערע שפראכען עהנליכעס וויא דיא לעמבס אין ענגליש.

דאס ווערק וואס ליעגט יעצט פאר'ן אידישען לעזער איז געשריעבען אויף דעמזעלבען אופן, מיט פאלגענדען אונטערשיעד: אנשטאט צו אי־בערזעטצען דאס וואס דיא לעמבס האבען געשריעבען, האבען מיר בלויז נאכ־געפאלגט אין דערזעלבער ריכטונג, וועהרענד אויף פיעלע ערטער האבען מיר זיך געווענדעט צום אריגינאל, און דא אדער דארט איבערגעגעבען א מאנא־לאג, צוגעלעגט אן ערקלעהרונג און אזוי ווייטער.

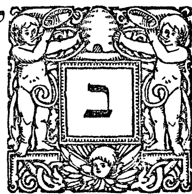
דער אידישער לעזער האט אלזא פאר זיך צוואנציג דראמען פון שעקס־פיער'ן און אויך איינע פון זיינע בעריהמטע פאעמען, „דהי רעיפ אוו לאקרים" (דיא פערגוואלטיגונג פון לוקרעציא.) דאס לעצטע איז דורכאויס גענומען פון דער ערשטער קוועלע, אבער אויך געשריעבען אין דערזעלבער פארמע וויא מיר האבען איבערגעגעבען דיא דראמען.

האבענדיג דאס אלעס צוזאמען מיט שעקספיער'ס ביאגראפיע, איז צו האפען, אז דער אידישער לעזער וועט האבען דיא בעסטע מעגליכע געלעגענ־הייט צו שטודירען דעם גרויסען ענגלישען דיכטער און זיך מאכען א בעגריף ווער און וואס ער איז געוועזן.

אויב שעקספיער וועט, ווען עס איז, איבערזעצט ווערען אין אידיש וויא ער שטעהט און געהט, וועט דיעזעס ווערק אימער פערבלייבען א ניטצליכער פאר־שטודיום צום דיכטער'ס ווערק וויא ער האט זיי געשאפען.

דער בעארבייטער.

די ביאגראפיע פון וויליאם שעקספיער.

בלויז איין זאך געפינט זיך אונטער מענשען, וואס זוכט נים קיין יחוס און קיין גדלות. דאס איז זשעניע. גרויסע מענשען, דאס הייסט, גרויסע זשעניען, ווערען נים געבוירען גראדע פון אנדערע גרויסע זשעניאלע מענשען. זיי פאלען וויא דיא טראפענס רעגען, איבעראל, אויף דער פרוכטבארער ערד פונקט וויא אויף דעם הארטען פעלזען.

וויליאם שעקספיער, דער גרעסטער דראמאטישער דיכטער, וואס האט נאר ווען עס איז געלעבט, איז געוועזען דער זוהן פון דזשאהן שעקספיער. דזשאהן האט געהאט פערשיעדענע מלאכות, דארונטער א האנדשוה־מאכער און אויך א קצב.

זיין גרויסער און וועלטבעריהמטער זוהן איז געבוירען געווארען אם 23טען אפריל 1564 אין דעם ענגלישען שטעטעל סטראטפארד־אפאן־אוואן.

דיא מענשען האבען דאמאלס קיין אהנונג נים געהאט ווער עס האט ערבליקט דאס ליכט פון דער וועלט אין סטראטפארד־אפאן־אוואן, דערפאר האט מען זיך ווייניג וואס אינטערעסירט צו פערצייכנען דיא וויכטיגע איינצעלהייטען פון זיין צוקונפט. דיא מענשען האבען אבער אויך שפעטער ווייניג וואס געוואוסט איבער דעם ווערטה פון וויליאם שעקספיער, און דערפאר איז פאר דער צוקונפט נים איבערגעבליבען גענוג מאטעריאל אום זיך גענוי פארצושטעלען וויא דיעזער גרויסער גייסט האט זיך ענטוויקעלט.

דאס הויז וואו שעקספיער איז געבוירען געווארען, איז שפעטער, אין יאהר 1597, אבגעקויפט געווארען פון א פאמיליע מיט דעם נאמען אנדערהילל. עס האט זיך גערופען „דהי נרעיט האוז“, (דאס גרויסע הויז,

ניט ווייל עס איז געווען א גרויסער און מעכטיגער פאלאץ, זאנדערן, ווייל צווישען דיא קליינע הייזלאך פון שטעטעל, איז דאס געווען דאס גרעסטע. דאס הויז שטעהט נאך יעצט, ווייל עס איז אבגעקויפט געוואָרען, שפּעטער מיט יאָהרען, און אויפבעוואהרט פון גרויסע קינסטלער, עס זאָל בלייבען ביי דעם אלטען אויסזעהען, כדי דיא מענשען זאָלען לאנג קענען קוקען אויף דעם פּלאַטץ וואו וויליאם שעקספּיער איז געבוירען געוואָרען.

איבער שעקספּיער'ס קינדהייט וויסען מיר כמעט גאָר ניט. אַזוי פיעל איז אונז בעקאנט, דאס איינמאָל האָט אויסגעבראָכען א פּעסט אין שטעטעל און עס האָט געהאלטען דערביי דיא וועלט זאָל פערלירען דיעזען גרויסען גייסט. דאן ערפאהרען מיר, אַז ער האָט בעזוכט דיא דאָרטיגע „פרי גרעמער סקול“, אָדער פרייע שולע, וואו ער האָט געלערענט, וויא דער מנהג איז דאמאָלס געווען, אביסעל לאַטייניש און נאָך ווייניגער גריכיש.

ענגליש איז ביי דיא ענגלענדער אליין, דאמאָלס ניט פּערעכענט געוואָרען מעהר וויא אידיש אונטער איהען מיט א דרייסיג יאָהר צוריק. „ענגליש קען יעדער, און מען דארף עס ניט לערנען,“ איז געווען דאמאָלס א שפּריכוואָרט. שעקספּיער האָט שפּעטער אויך געקענט פראנצויזיש און איטאַליעניש, אָבער דאס האָט ער אליין געלערנט.

ווען ער איז אַרויס פון דער שולע, האָט ער געהאָלפען א היבשע צייט זיין פאָטער אין פליישהאַקען און פליישפערקויפען.

עס ווערט בעהויפּטעט, אַז ער איז אויך געווען אַן אַנגעשטעלטער ביי אַן אַדוואָקאַט, אָבער זיכער וויסען מיר ניט אויב דאס איז א פאַקט. באלד נאָך זיין 18טען יאָהר, האָט ער חתונה געהאַט. זיין פרוי איז געווען א געוויסע אַנן האַטהאַוועי, דיא טאָכטער פון א דאָרטיגען געאַכטעטען בעל-הבית. אַנן איז געווען עלטער פון איהר מאַן מיט עטליכע יאָהר. עס שיינט, אונטערדעסען, אַז שעקספּיער איז ניט געווען זעהר גליקליך אין זיין פערהייראַטען לעבען.

אין 1583 איז געבוירען געוואָרען זיין טאָכטער סוזאַנא; מיט 18 מאָנאַט שפּעטער האָט איהם זיין פרוי געבוירען א צווילינג, א אינגעל מיט א מיידעל, האַמנעט און דזשודיטה. דאס איז געווען שעקספּיער'ס גאַנצע פאַמיליע. עס ווייזט אויס, אַז ער האָט ווייטער מיט זיין פרוי ניט געלעבט צוזאַמען.

האַמנעט, שעקספּיער'ס איינציגער זוהן, איז געשטאָרבען ווען ער

איז אַלט געווען 12 יאָהר, און דאָס האָט דעם דיכטער'ס נשמה זעהר שטאַרק בעטריבט. דיא טעכטער סוזאַנאַ און דזשודיטה, האָבען חתונה געהאַט און געהאַט קינדער.

יעצט פאַנגט אָן שעקספּיער'ס קאַריערע. אהין, איז זיין שטעטעל, זיינען זעהר אָפט געקומען טהעאַטער קאָמפּאַניעס. שעקספּיער, נאָך אַלס קינד, האָט מעהרערע מאָל בעזוכט דיא פאָרשטעלונגען. ער איז אויך שפּע־טער פּערזענליך בעקאַנט געוואָרען מיט מאַנכע פון דיא אַקטיאָרען און געקריגען אַ גרויסען חשק צו ווערען אַליין אַ שוישפּיעלער.

דאַן האָט ער אַבגערייזט נאָך לאָנדאָן וואו ער איז געווען אַ דיענער אין אַ טהעאַטער און זיך „ארויפגעארבייט", מיט דער צייט, און איז גע־וואָרען אויך אַ שוישפּיעלער.

שעקספּיער איז געווען אַן אַקטיאָר וועהרענד אַ צייט פון 11 יאָהר, אָדער, ביז מיט 13 יאָהר פאַר זיין טויט. נאָר אַזוי ווי אַ גוטער אַקטיאָר, האָט דאַמאָלס געקריגען זעקס שילינג מיט אַכט פּענס (אומגעפעהר אַ דאָלאַר) אַ וואָך, קענען מיר זיך פאָרשטעלען פיעל שעקספּיער האָט פערדיענט, ווען ער איז, צו אַלע גליקען, ניט געווען פעררעכענט פאַר אַ גוטען שוישפּיעלער.

פאַר וואָס שעקספּיער איז דאַמאָלס ניט פערעכענט געוואָרען אַלס אַ גוטער שוישפּיעלער, קענען מיר זיך מערקען דערפון, ווייל „דער וואָס האָט געשריען און געליאַרעמט" איז געווען אַ גוטער אַקטיאָר. שעקספּיער'ס ליעבע צום נאַטירליכען, האָט איהם וואהרשיינליך ניט געמאַכט פאַר קיין „שרייער און ליאַרמער."

עס ווערט בעהויפּטעט, אַז ער האָט פריהער געשפּיעלט אין פער־שיעדענע פרעמדע פּיעסען, דאַן אין זיינע אייגענע, וויא אין דער ראָליע אַלס גייסט אין „האַמלעט" און אדאם אין „וויא דיר געפעלט עס" („עז יו לאַיק איט.")

ניט מאַכענדיג קיין ערפאָלג אַלס אַקטיאָר, האָט שעקספּיער גע־שטרעבט צו ווערען אַ פערפאַסער. ניט אַכטענדיג אויף זיין גרויסען זשעניע, אַלס אַ זעלבסט-בעשאַפער, האָט ער זיך, אַ היבשע צייט, צופריעדען גע־שטעלט, איבערצוזעהען און פערריכטען דיא פּיעסען פון אַנדערע.

פערפאַסערס האָבען אָבער דאַמאָלס אויך געמאַכט קליינע גליקען. דער גרויסער בען דזשאָנסאָן, ווערט אונז מיטגעטהיילט, האָט דאַמאָלס געבעטען דעם טהעאַטער דירעקטאָר הענסלאָו, ער זאָל איהם געבען „פינף שיללינג אין פאָראויס" אויף זיין פּיעסע.

דיא פראפעסיאן וואס שעקספיער האט זיך אלזא אויסגעקליבען, האט ניט פיעל פערשפראכען. אבער צו וואס האט ער זיך געקענט נעהמען? אלע אנדערע געלערענטע אדער פאליטישע פראפעסיאנען, זיינען געלעגען אין דיא הענד בלויז פון דעם אדעל'ס קינדער.

קיין צייט אין שעקספיער'ס לעבען איז מעהר דונקעל, וויא דיא צייט ווען ער האט אנגעהויבען צו שאפען זיינע אריגינעלע ווערקע. מיר ווייסען ניט גענוי וועלכע דראמען ער האט געשריבען צום ערשטען. מיר ערפאהרען בלויז, אז אין 1592, איז ער שוין געווען בעקאנט אלס א דראַמאטישער שרייבער. אלע זיינע ווערק האט ער געשאפען צווישען דיא יאהרען 1590 און 1613, א צייט פון אונגעפעהר 23 יאהר.

מיר הערען, אז שעקספיער איז ארומגעפאהרען מיט טהעאטער קאמפאניעס פון שטאדט צו שטאדט, און אזוי וויא אקטיארען זיינען דאַמאלס ניט שטארק געאכטעט געווארען, האט מען פון איהם אויך ניט פיעל געהערט.

פלוצלונג ערפאהרען מיר אבער, אז שעקספיער האט אנגעהויבען צו זעהען מאטעריעלע פרוכטען פון זיין ארבייט. אין 1597, האט ער געקויפט א הויז אין סטראטפארד און אויסגעגעבען א היבשע סומע געלד דאס איינצוריכטען. נעכסטעס יאהר האט א געוויסער ריטשארד קוואיני, פון סטראטפארד, זיך צו איהם געווענדעט נאך א הלואה פון דרייסיג פונט. דאן האט ער אנגעהויבען צו לייהען געלד אין סטראטפארד כמעט צו יעדען איינעם וואס האט איהם נאר געגעבען א גוטע פערזיכערונג.

זיין פערמעגען האט געוואקסען. אין 1602 האט ער בעצאהלט 320 פונט פיר 170 אקער לאנד. אין 1605 האט ער ווידער געקויפט לאנד פאר 440 פונט; אין 1613 האט ער געקויפט א מין טענעמענט הויז פאר 140 פונט.

עס ווערט אויסגערעכענט, אז ער האט געהאט אן איינקונפט פון 250 פונט א יאהר, וואס איז דאמאלס געוועןווירקליך א פערמעגען.

יא, דיא צייט איז נאך ניט געקומען צו פערשטעהן חעם אמת'ן ווערטה פון שעקספיער'ן, אבער איינצעלנע פערזאנען האבען זיך דאך געפונען וואס האבען געהאט א שטיקעל בעגריף פון איהם.

צווישען חעם אדעל זיינען געווען דיא מארקיזען פעמבראַון און מאנטגאמערי, וועלכע האבען זיך קאנקורירט איינער דעם צווייטען אין

טהאָן שעקספּיער'ן טובות, אויך דיא צוויי קעניגע פון שעקספּיער'ס צייט, האָבען זיך געוויזען זעהר פריינדליך צום דיכטער.

צו לעצט איז ער אַליין געוואָרען אַ טהעאַטער דירעקטאָר און געשפּיעלט מיט זיין טרופּע מעהרערע מאָל פאַר דעם מאָנארך מיט זיין פאַמיליע.

נאָך ביי זיין לעבען האָט מען געדרוקט מעהרערע פון זיינע דראַמען, אָבער דעם הויכען ליטעראַרישען ווערטה, האָט דער עולם ניט פערשטאַנען, ער האָט בלויז געמאַכט ערפאָלג אויף דער ביהנע.

דאַן, ווען ער האָט שוין געהאַט גענוג כבוד און געלד לויט זיין צייט און אומגעבונגען, האָט ער בעשלאָסען זיך צוריקצוציהען פון דער הויפּטשטאָדט לאָנדאָן. ער האָט אימער געבענקט נאָך זיין געבורט־שטעדטעל, סטראַטפאָרד, און זיך געוואונשען דאָרט צו שטאַרבען.

ער האָט זיך אַלזאָ בעזעצט אין זיין הויז אין סטראַטפאָרד און געלעבט זעהר רוהיג און געלאַסען, געניסענדיג דאָס פערגניגען פון אַ רו־היגער עלטער אויף זיינע פעלדער און גיטער.

דאַן איז געקומען דיא צייט ווען דער פאָרהאַנג האָט בעדאַרפט פאַלען איבער דער לעבענסביהנע פון דיעזען גרעסטען פון אַלע דראַמאַ־טישע דיכטער. עס איז געווען אונערוואַרטעט; שעקספּיער האָט זיך געפיהלט גאַנץ גוט אין געזונדהייט. מיט איינמאָל איז אַלזאָ געקומען דער סוף.

אם 23טען אַפּריל, פּונקט צו זיין 52טען געבורטסטאָג, האָט ער געשלאָסען זיינע אויגען אויף אייביג. מיט צוויי טעג שפּעטער האָט זיין קערפּער צוריקגעקעהרט צו דער ערד פון וואַנען ער איז געקומען.

באַלד אַ גאַנצעס יאָהר־הונדערט האָט געדויערט ביז דיא ליטעראַרי־שע און קריטישע וועלט האָט אָנגעהויבען צו בעגרייפען ווער און וואָס שעקספּיער, דער אונגעבילדעטער, דעם קצב'ס זוהן, איז געווען.

מיט אַ קאָרגען מאָנאַט פאַר זיין טויט, דאָס הייסט, אם 25טען מערץ 1616, האָט ער געשריבען אַ צוואה, וועלכע פאַנגט זיך אַזוי אָן:

„אין נאָמען פון גאָט, אמן. איך וויליאַם שעקספּיער, אין סטראַטפאָרד־אָפּאָן־אַוואָן, אין דער קאָונטי פון וואַרוויק, אין פאָלשטענדיגער געזונדהייט און זכרון, (געלויבט איז גאָט דערפאַר!) טהו איך אין בעפעהל דיעזען לעצטען וואונש און צוואה אויף פאָלגענדען אופן: דאָס הייסט:

שעקספיער'ס אויסגעוועהלטע ווערק.

„ערשטענס גיב איך איבער מיין נשמה אין דיא הענד פון גאָט, מיין בע־שעפער, האָפענדיג, און זיכער גלויבענדיג... אנטהייל צו נעהמען אין אייביגען לעבען; און מיין קערפער זאָל צוריק קעהרען צו דער ערד פון וועלכער ער איז געמאכט געוואָרען."

ער האָט דאָן איינגעטהיילט זיין פערמעגען פאר זיינע קינדער און אויך פאר בעקאַנטע. פאר דיא אָרעמע פון סטראַטפאָרד האָט ער געלאָזט בלויז 10 פונט, און פאר זיין ווייב ניט מעהר וויא דאָס מעבעל.

זיין ווייב, וועלכע איז געוועזן עלטער וויא ער, האָט איהם איבער־געלעבט מיט עטליכע יאָהר.

אָט דאָס איז, אין קורצען, דיא ביאָגראַפיע פון וויליאם שעקספיער.

זיינע דראַמען, סאָנעטען און פאָעמען, ווערען מיט רעכט בעטראכט אלס אַזעלכע מייסטערשטיקער וואָס ניט דיא גריכען אין אלטערטהום און ניט דיא דראַמאַטורגען אין דער מאָדערנער וועלט האָבען אויפגע־שריעבען.

שעקספיער האָט געשריעבען אין אַ שפּראַך, וואָס איז נאָך דאַמאָלס ניט געוועזן קולטיווירט אָדער פערפיינערט. ער האָט אָבער קיינעם ניט בעדאַרפט; זיין זשעניע האָט געלעגט דעם פונדאַמענט פאר אַלע שעהנהייי־טען אין דער ענגלישער שפּראַך.

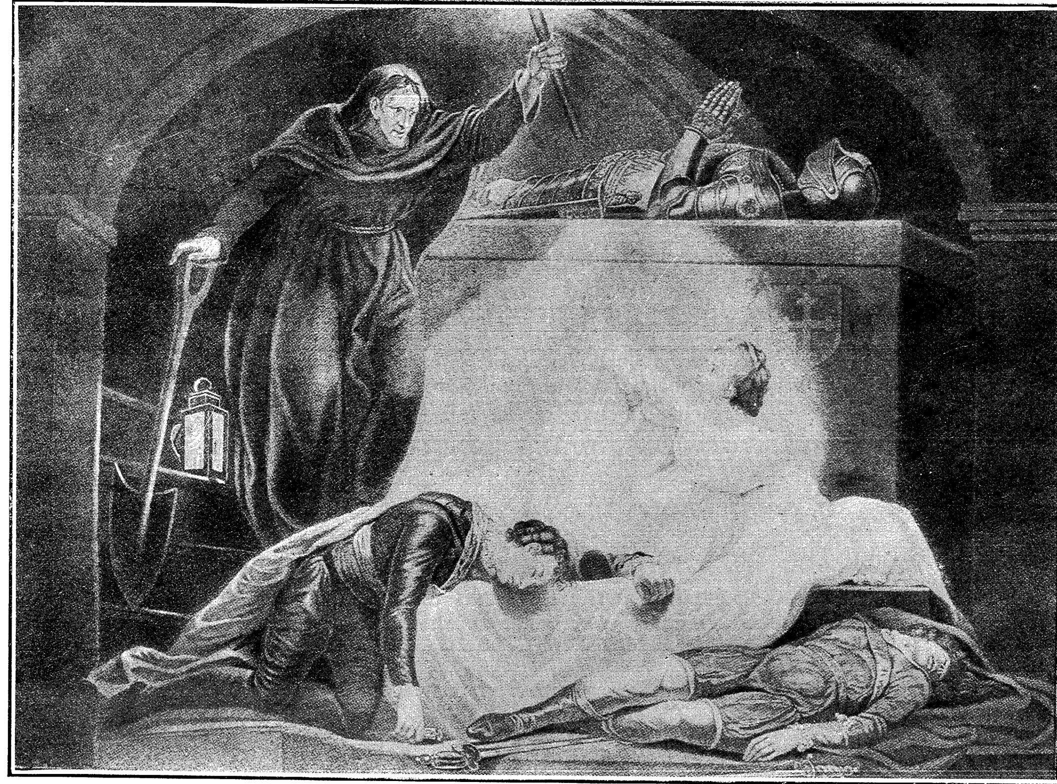
אלס דיכטער איז ער געוועזן ערהאַבען, און אלס דראַמאַטורג, איז ער געוועזן געטליך.

פיעלע קריטיקער פון היינטיגער צייט, האָבען טענות צו שעקס־פיער'ן, ווארום ער איז ניט געוועזן קיין נאַטוראַליסט אָדער רעאַליסט. פאר זיין צייט איז ער אָבער געוועזן נאָך מעהר וויא מען האָט געקענט פאָדערן. איבסען און הויפּטמאַן זיינען געוויס גרעסערע נאַטוראַליסטען וויא שעקס־פיער, אָבער שעקספּיער'ס ציעלען זיינען ניט געוועזן איבסען'ס אָדער הויפּטמאַן'ס.

אין דראַמאַטישער מאַכט, שטייגט ער אריבער אפילו דיא אַלטע גריכישע מייסטערס. אין שעהנהייט און קרעפטיגקייט פון שפּראַך, איז ער דער איינציגער און אליין שטעהענדער אין דער דראַמאַ.

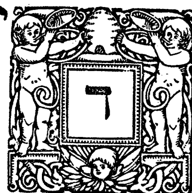
וואָס שפּעטער וועט זיין, וויסען מיר ניט, ביז יעצט איז בלויז געוועזן איין שעקספיער אויף דער וועלט און קיינער האָט נאָך ניט גע־רייכט צו זיין גראַד, שוין ניט רעדענדיג פון שטעהן העכער פון איהם.

ה.

ראמעא און יוליא.

ראמעא און יוליא

יא צוויי אנגעזעהענסטע און רייכסטע פאמיליען פון דער שטאָדט ווערָאנא, איטאַליען, זיינען געווען דיא קאַפולעט'ס און דיא מאנטאגיו'ס, אָבער שוין זייט א היבשע צייט זיינען דיעזע פאמיליעס געווען אין שטרייט. אין קריעג, און דאָס האָט געפיהרט דערצו וואָס ניט נאָר איינמאָל האָט געפלאָסען בלוט.

ויהי היום האָט דער אַלטער קאפולעט געמאַכט א סעודה. ער האָט געלאָזט איינלאַהען דיא רייכסטע און שענסטע דאַמען און הערען פון דער שטאָדט. דיא גאַנצע שטאָדט האָט געקלונגען מיט דיעזער סעודה.

דיא מאָנטאגיוס, נאַטירליך, זיינען ניט געווען געלאַדען, אָבער א יונג מיידעל מיט דעם נאָמען ראזאַלין האָט יא בעדאַרפט זיין איינע פון דיא געסט. דיעזע ראזאַלין איז געווען דיא געליעבטע פון דעם יונגען און שעהנעם ראָמעא, מאָנטאגיו'ס זוהן. עס ווייזט זיך אָבער ארויס, אז אָבּ־וואָהל ראָמעא האָט געליעבט ראָזאַלינען, האָט זיא איהם ניט געליעבט. בענעוואָליא, ראָמעא'ס א פריינד, האָט בעהויפּטעט, אז ראָמעא דאַרף זיא ניט ליעב האָבען, און אום איהם אָבצוגעוואָהנען פון דיעזער ליעבע, האָט ער געפּלאַנט צוזאַמען צו ברענגען ראָמעא'ן מיט אנדערע שעהנע דאַמען, כדי ער זאָל פערגעסען אָן ראזאַלינען.

דיא בעסטע געלעגענהייט איז געווען דיא סעודה ביי קאָפּולעט'ן. אָבער וויא אזוי קען א מאָנטאגיו אהין אריינקומען? בענעוואָליא האָט פאָרגעשלאָגען, אז ראָמעא זאָל זיך מאַסקירען און בעזוכען דיא סעודה. ראָמעא האָט אָנגענומען דעם פאָרשלאַג, אָבער ניט אום צו זעהען פרעמדע דאַמען, זאָנדערן צו קוקען אויף זיין ראזאַלינען.

אויף דער סעודה, מאַסקירט, זיינען אַלזאָ געקומען ראָמעא, בע־נעוואָליא און נאָך א פריינד זיינער מיט דעם נאָמען מערקוטיא. דער אַלטער

קאפולעט האט זיי זעהר שעהן עמפפאנגען. דיא יונגע לייט האבען גע־טאנצט מיט דיא דאמען, און ראמעא האט דערזעהען איין דאמע, וועלכע האט איהם, מיט איהר שעהנהייט, בעצויבערט. זיין בעוואונדערונג האט געוואקסען פון מינוט צו מינוט, ביז ער האט זיך ניט געקענט מעהר איינהאלטען און ער האט זיינע געפיהלע אויסגעדריקט אין ווערטער.

וועהרענד ער האט אזוי פאנטאזירט איבער דער שעהנהייט פון דער יונגער דאמע, האט א געוויסער טיבאלט, קאפולעט׳ס א קרוב, זיך אונטערגעהערט און איהם דערקענט אן זיין שטימע

טיבאלט איז געווען א ווילדער און אויפגערעגטער יונג, און ער האט ניט געקענט ליידען, אז א מאנטאגיו זאל „פעראונרייניגען" דאס הויז פון דיא קאפולעטס. איבערהויפט האט ער געזאגט, אז ראמעא מאכט חוזק פון דער שעהנע דאמע, וועלכע איז געווען יוליא, קאפולעט׳ס געראטענע טאכטער. טיבאלט האט אנגעגריפען ראמעא׳ן און ער וואלט איהם דער־הרג׳עט אויפ׳ן פלאטץ, ווען דער אלטער קאפולעט וואלט זיך ניט אריינ־געמישט און ניט צוגעלאזט עס זאל געשעהען א מארד אין זיין הויז, אי־בערהויפט אין דער געגענווארט פון דיא געסט. אויסער דעם, האט דער אלטער קאפולעט געהערט, אז ראמעא, אויסער דעם וואס ער האט זיך קיינמאל ניט געמישט אין דיא פאמיליען שטרייטיגקייטען, איז ער אויך געווען א גאנץ רוהיגער און אנשטענדיגער יונגער מאן. טיבאלט, וועלכער איז געצוואונגען געווען זיך צו פערהאלטען רוהיג, האט פון דעסטוועגען געשווארען, אז ער וועט זיך, ביי דער ערשטער געלעגענהייט, נוקם זיין אן דיא מאנטאגיו׳ס.

ראמעא איז אלזא פערבליבען צו צוזעהען וויא דער עולם אמו־זירט זיך, נאר זיין ברענענדע ליעבע און בעוואונדערונג צו דער שעהנער יוליא, האט ער ניט געקענט אונטערדריקען. מיט דער מאסקע אויפ׳ן פנים, אבער מיט זיינע פרייע ליפען, האט ער פארטגעזעצט דעם לויב צו איהר שעהנהייט. זיא האט געהערט זיינע ווערטער און איז צוגעקומען צו איהם נעהענטער. עס איז ענטשטאנען צווישען זיי א געשפרעך, און אויך זיא האט זיך געשפירט צוגעצויגען צו דעם יונגען מאן.

אונווילענדיג האט זיא געפיהלט, דאס אבוואהל ראמעא איז זייער שונא, מוז זיא איהם דאך ליעבען.

עס איז שוין געווען האלבע נאכט ווען דער אונטערהאלט האט זיך געענדיגט. ראמעא מיט זיינע פריינד זיינען אוועק, אבער ער האט זיך

באַלד אַבגעטהיילט פון זיי און איז פערשוואונדען געוואָרען. ער איז אוועק צוריק אהין וואו ער האָט איבערגעלאָזט דיא שעהנע יוליא, אריבער געשפרונגען א פּארקען און איז אריין אין א גאָרטען,, וואָס איז געווען נעבען יוליא׳ס הויז.

פלוצלונג איז יוליא ערשיענען אויף א באַלקאָן ארויסקוקענדיג פון א פענסטער. דיא לבנה האָט ארונטערגעוואָרפען איהרע זילבערנע שטראַהלען און בעלייכטעט דאָס ענגעל-געזיכט פון זיין געליעבטער. זיא האָט אָנגעשפּאַרט איהר קאָפּ אויף איהר האַנד און ער האָט געמורמעלט:

„אַך, ווען איך וואָלט געווען וויינינגסטענס אזוי גליקליך וויא דער האַנדשוה, וואָס בעריהרט יעצט איהר באַק!“

זיא וויעדער, ניט וויסענדיג, אז עמיצער איז אין גאָרטען, האָט פלוצלונג געזאָגט זיפצענדיג:

„אַך, ראָמעא, ראָמעא! פאַר וואָס ביסטו ראָמעא? פערלאָז דיין פאָטער, ענטזאָג זיך פון דיין נאָמען, צוליעב מיר; אָדער, ווען דו ווילסט עס ניט, זיי בלויז מיין געשוואָרענער געליעבטער און איך וועל מעהר ניט זיין קיין קאַפּולעט.“

ראָמעאָ איז נאָך מעהר בעצויבערט געוואָרען, און דאָס שעהנע מיידעל האָט ווייטער אויסגעגאָסען איהרע ליעבעס-געפיהלע אין דער שעהנער און שטילער נאַכט. דאַן האָט ער זיך מעהר ניט געקענט איינהאַלטען און צו איהר אָנגעהויבען צו ריידען, זיא בעטענדיג, אז זיא זאָל פערגעסען אז זיין נאָמען איז ראָמעאָ, ווען דער נאָמען איז אירגענד א שטערונג.

יוליא האָט זיך רעכט דערשראָקען הערענדיג א מאַן׳ס שטימע אין גאָרטען. אין אָנפאַנג האָט זיא ניט געוואוסט ווער דאָס איז. זיא האָט אויפגעציטערט, און איהר ערשטער געדאַנק איז געווען, אז יעמאַנד האָט איינגעדרונגען אין גאָרטען און ערפאַהרען איהר געהיימניס.

אָבער ליעבענדע הערצער האָבען אזא מאַגנעט, דאָס זיי געפינען זיך באַלד אויס, אפילו אין שאָטען פון דער נאַכט. עס האָט אלזאָ ניט פיעל געדויערט און זיא האָט דערקענט ראָמעא׳ס שטימע.

איהר ערשטער געדאַנק איז דאַן געווען, אז זיין אנוועזענהייט אין אזא פּלאַטץ שטעלט איהם אין א גרויסער געפאַהר. זיין לעבען איז שוין ביי איהר טהייערער געווען וויא אלעס. זיא האָט געוואוסט, דאָס אין פאַל ער זאָל דאָרט ענטדעקט ווערען פון איינעם פון איהר פאַמיליע, דאַן איז

ער פערלאָרען. זיא האָט איהם דערפאר געבעטען ער זאָל אוועק, דאָרט מעהר ניט בלייבען.

„אך, געליעבטע," האָט ער געענטפערט, „עס איז מעהר געפאהר פאר מיר אין איינעם פון דיינע אויגען וויא אין צוואנציג שווערדען. קוק נאָר אויף מיר מילד, געליעבטע, און איך בין שוין געשיטצט געגען אלע מיינע שונאים. בעסער זאָל מיין לעבען געענדיגט ווערען דורך זייער האַס, וויא דאָס געהאַסטע לעבען זאָל פערלענגערט ווערען און איך זאָל מוזען עקזיסטירען אָהן דיין ליעבע."

„וויא ביסטו אהער אריינגעקומען?" האָט יוליא געפרעגט, „ווער האָט דיר אהער געוויזען דעם וועג?"

„ליעבע האָט מיך געפיהרט", האָט ער געענטפערט. „איך בין ניט קיין פּילאָט (שטייער־מאַן), דאָך, ווען דו זאָלסט זיין אָבגעטהיילט פון מיר, וויא דיעזער מעכטיגער ברעג וואָס איז געשווענקט פון דעם ווייטעסטען ים, וואָלט איך אלץ געטראָפען צו דיר."

דיא נאכט האָט פערשטעלט יוליא'ס געזיכט, זאָנסט וואָלט ראָמעא געזעהען וויא איהרע שעהנע באקען זיינען אָנגעגאָסען געוואָרען מיט בלוט. זיא האָט געוואָלט חרטה האָבען אויף איהר מילדקייט, פריינדליכקייט און זיך אויסבייזערן אויף איהם. אָבער זיא האָט ניט געקענט.

דאָס פרויענצימער איז בטבע שעהמעדיג, און זיא איז ניט אזוי פריי וויא דער מאַן באַלד צו געשטעהן איהר ליעבע. אָבער דיא ליעבע קומט ניט איבעראל אין איין גראד. אין געוויסע פעללע ברעכט זיא אויס וויא דיא לאַווא פון א פייער־שפּייענדען בארג, וואָס קיינער קען זיא ניט צוריקהאַלטען. דאָס זעלבע איז אויך געוועזען מיט יוליא'ן.

„הער אויס," האָט זיא געזאָגט, דוא האָסט מיך, דורך א צופאַל, דאָ געטראָפען, און, דורך א צופאַל, ענטדעקט דיא געפיהלען פון מיין הארץ, פערלייקענען קען איך ניט. איך וויים, אז עס איז ניט שעהן און ניט פּאַ־סענה זיך אזוי שנעל אונטערצוגעבען, אָבער גלויב מיר, אז דאָס וועט ניט זיין קיין שטערונג צו מיין ברענענדער ליעבע צו דיר"....

ראָמעא האָט אָנגעהויבען אָנצורופען גאָט, דעם הימעל, אלס עדות, אז איהם פאַלט גאָר ניט איין זיא צו פערדעכטיגען, אז ער איז בלויז גליק־ליך און ניט מעהר. זיא האָט אונטערבראָכען דעם שטראָם פון זיינע ווער־טער און איהם געבעטען ער זאָל אויפהערען צו שווערען, ווייל, אָבוואָהל זיא פרייט זיך מיט איהם, האָט זיא אָבער זעהר ווייניג פרייד מיט אלעמען

וואָס האָט פּאַסירט אין דיעזער נאַכט; ווייל אַלעס איז געקומען אונאַי־בערלעגט, צו שנעל, צו אונערוואַרטעט.

אָבער ראָמעא האָט ניט געוואָלט פערלירען דעם גינסטיגען מאָמענט, און וויא יעדער יונגער פערליעבטער, האָט ער געוואָלט זיי זאָלען ביידע שווערען, אַז זיי בעלאַנגען איינער צום צווייטען.

„איך האָב מיך דיר שוין אוועקגעגעבען, נאָך איידער דוא האָסט מיך פערלאַנגט,“ האָט יוליא געמורמעלט.

פון דעסטוועגען איז זיא געווען צופריעדען נאָך אַ מאָל צו ווידער־האָלען, אַז זיא איז זיינע אויף אימער און אייביג.

זים איז דיא ליעבע, הייליג זיינען איהרע געפיהלען, און עס ווערט גאַר ניט נמאס נאָך אַ מאָל און נאָך אַ מאָל זיך איבערצוגעבען צו דיעזען וואָס מען ליעבט.

פּלוצלונג אָבער האָט איהר גאָווערנאַנטקע, וועלכע פלעגט שלאָ־פען מיט איהר, ערוואַכט, און זיא אוועקגערופען פון דיעזען ליעבעס גע־שפּרעך. זיא איז שנעל אוועק, אָבער באַלד האָט זיא צוריקגעקעהרט און אין עטליכע ווערטער האָט זיא איהם געזאָגט, דאָס אין פאַל זיין ליעבע איז אַן עהרענהאַפטע און זיין אבזיכט איז צו הייראַטהען, וועט זיא איהם, אויפ'ן צווייטען טאָג, שיקען אַ שליח אום צו בעשטימען אַ צייט פאַר זייער חתונה, און דאַן וועט זיא זיך צו איהם איבערגעבען, איהם אַנערקענען אַלס איהר הערר און איהם נאָכפאָלגען איבער דער גאַנצער וועלט.

וועהרענד זיי האָבען געהאַלטען אין בעשפּרעכען זייערע פּלענער, איז יוליא געררופען געוואָרען עטליכע מאָל פון איהר גאָווערנאַנטקע.

מערקווירדיג, זיא האָט געוואָלט ראָמעא זאָל אַי אוועקגעהן און אַי בלייבען. ענדליך, זיך ווינשענדיג אַן אנגענעהמען שלאָף און זיסע חלומות האָבען זיי זיך צושיידט.

אין דרויסען האָט שוין אָנגעהויבען צו טאָגען ווען זיי האָבען זיך צוטהיילט. אָבער ראָמעא איז ניט געגאַנגען אַהיים, ער איז אוועק אין אַ מאָנאַסטיר פון יענער געגענד אום זיך צו בעגעגענען מיט דעם גייסטליכען, אָדער מאָנאַך לאָרענץ, וועלכער האָט זיך דאָרט געפונען. דער מאָנאַך איז שוין געווען אויפגעשטאַנען און געהאַלטען ביי זיינע מאָרגען־געבעטע. דער־זעהענדיג אָבער ראָמעא'ן אַזוי פריה, האָט ער זיך געטראַכט, אַז ער האָט געוויס נאָך ניט געשלאָפען און פערבראַכט דיא נאַכט ערגעץ־וואו אין יו־גענדליכען אונטערהאַלט. ער האָט געהאַט רעכט, ווען ער האָט גערעכענט,

אז ראָמעא איז נאָך ניט געשלאָפען, אָבער דיא מיינונג, אז ראָמעא האָט פערבראַכט מיט ראזאלינען, איז געווען אַ פאַלשע. עס האָט אָבער ניט פיעל געדויערט און ראָמעא האָט איהם אַלעס מיט געטהיילט איבער זיין נייער ליעבע, אז ער ליעבט יוליאַ׳ן.. ער האָט איהם אויך געבעטען ער זאָל איהם העלפען דורכפיהרען זיין פּלאַן און איהם פערהייראַטהען נאָך אין דעם זעלבען טאָג מיט יוליאַ׳ן.

דער מאָנאַך איז געווען שטאַרק איבעררא[...]שט הערענדיג וויא שנעל ראָמעא האָט איבערגעטראָגען זיין ליעבע, און וויא ברענענד ער ליעבט זיין נייע בעקאַנטע. נאָר אזוי וויא דערזעלבער מאָנאַך האָט איהם אַ מאָל גע־ראטהען ער זאָל לאָזען געהן ראזאלינען, ווייל זיא ליעבט איהם ניט, האָט ער יעצט געהאַט אורזאַכע צו פערלאַנגען זיין שטיצע אין אַ צייט ווען ביי־דע ליעבען זיך. ראָמעא האָט זיך געבעטען חער מאָנאַך זאָל זיך אריינ־מישען און זיי פערהייראַטהען, ווייל דאָס וועט ניט נאָר גליקליך מאַכען דיא צוויי יונגע מענשען, זאָנדערן אויך פעראייניגען דיא קאַפּולעטס און מאָנטאגיוס וואָס יעדער האָט שוין לאַנג געוואָלט איבערבעטען. דער לעצ־טער ארגומענט האָט געווירקט, און דער גייסטליכער האָט פערשפּראָכען זיי צו פערהייראַטהען.

דיא געליעבטע האָבען זיך שפּעטער ביידע צוזאַמען בעגעגענט ביים מאָנאַך אין דער מאָנאַסטיר, און זייענדיג איבערפילט פון גליק, האָט דער גייסטליכער זיי פעראייניגט. דער אַלטער האָט אויך געבעטען גאָט ער זאָל בענשען דאָס יונגע פּאָאר און דורך זייער הייראַטה זאָל עס פיהרען דיא צוויי קריעגערישע פאַמיליען זאָלען ווערען פריינד.

נאָך דעם וויא דיא צערעמאָניע איז געווען פאַראיבער, איז יוליא שנעל אוועק צוריק אהיים וואו זיא איז פערבליבען אונגעדולדיג ווארטענדיג אויף דער נאַכט און ראָמעאָ האָט פערשפּראָכען צו קומען און זיא בעגע־גענען אין גאָרטען. אויף דעמזעלבען פּלאַטץ וואו זיי זיינען זיך שוין איינ־מאָל צוזאַמענגעקומען.

אין דעמזעלבען טאָג, אום מיטאָג־צייט, האָט אָבער פּאַסירט אַ שרעקליכע געשיכטע — אַ געשיכטע וואָס איז געווען בעשטימט צו ענדיגען אַלעס אין דער גרעסטער טראַגעדיע. בענוואָליאָ און מערקוטיאָ, ראָמעאָ׳ס פריינד האָבען שפּאַצירט איבער דער שטאָדט און זיך בעגעגענט מיט טי־באַלט׳ן. דיעזער איז געווען זעהר אויפגערעגט און ענטשלאָסען פּאַרטצוזע־צען זיין קאַמפּף וואָס ער האָט אָנגעפאַנגען מיט ראָמעאָ׳ן לעצטע נאַכט. עס

האָט ניט פיעל געדויערט און אַ העפטיגער וואָרט־שטרייט האָט אויסגע־בראָכען. אונגליקליכער ווייזע איז ראָמעאָ דארויף אָנגעקומען. אַבלאַזענדיג מערקוטיאָ'ן און בענעוואָליאָ'ן, האָט ער זיך גענומען צו ראָמעאָ'ן, און איהם אָנגערופען „לומפ".

ראָמעאָ האָט געוואָלט אויסמיידען אירגענד אַ שטרייט מיט טיבאָלט'ן, ווייל ער האָט געוואוסט, אַז ער איז יוליאַ'ס שוועסטער־קינד און איז זעהר געאַכטעט פון איהר. איבערהויפט האָט ראָמעאָ קיינמאָל ניט געהאַלטען פון דער פאַמיליען־קריעגעריי, און זייענדיג פון נאַטור אַ רוהיגער מענש, האָט ער אָנגעווענדעט אַלעס מעגליכעס צו בערוהיגען טיבאָלט'ן. ער האָט גערעדט שטיל, געלאַסען, געשמייכעלט און געזוכט יעדעס מיטעל וויא אָבצוהאַלטען טיבאָלט'ן פון אַן אויסברוך. אָבער טיבאָלט האָט געהאַסט דיא מאָנטאַגיו'ס וויא דעם טויט און ניט געוואָלט הערען פון קיין זאַך. נאָך מעהר, ער האָט זיך פאָרגעשטעלט ראָמעאָ'ס מילדקייט פאר אַ מין חוזק, און ניט וואַר־טענדיג פיעל, האָט ער ארויסגעצויגען זיין שווערד.

מערקוטיאָ, ניט וויסענדיג פון ראָמעאָ'ס ליעבעס געהיימנים און ניט זייענדיג בעקאַנט, ווארום ראָמעאָ וויל פריעדען, האָט בעטראַכט ראָמעאָ'ס האַנדלונג אַלס פון אַ פייגלינג, אַ טרוס. ער האָט דערפאַר אויך שנעל ארויסגעצויגען זיין שווערד און גענומען קעמפפען מיט טיבאָלט'ן. עס האָט ניט פיעל געדויערט, און טיבאָלט'ס שווערט האָט דורכגעבויערט מערקוטיאָ'ס ברוסט. מערקוטיאָ איז געפאַלען טויט.

דיעזע סצענע האָט אָנגעצונדען ראָמעאָ'ס צאָרן, און פערגעסענדיג אַן אַלעמען. האָט ער אויך ארויסגעצויגען זיין שווערד. אַ נייער בלוטיגער קאַמפף איז ענטשטאַנען און דיזעס מאָל האָט ראָמעאָ געזיעגט, טיבאַלט איז געפאַלען דורכגעבויערט.

דאָס אַלעס האָט פאַסירט אין דער עפענטליכער גאַס פון ווערָאָנאַ. דיא נאַכריכט דערפון האָט זיך שנעל פערברייטעט איבער דער גאַנצער שטאָדט, און דיא קאַפולעטס מיט דיא מאָנטאַגיוס און זייערע פרויען, צו־זאַמען מיט פיעלע אַנדערע מענשען זיינען געקומען זעהען וואָס עס איז פאָרגעקומען. צוזאַמען מיט זיי איז אויך ערשיענען דער פרינץ פון ווערָאָנאַ, וועלכער איז געווען אַ פריינד פון מערקוטיאָ'ן, וועמען טיבאָלט האָט ער־מאָרדעט.

דער פרינץ האָט ניט נאָר איינמאָל געהאַט גרויסע צרות דורך דעם

שטרייט פוןביידע פאמיליען; ער האט א סך מאל פערשוויגען. יעצט אבער איז ער געווען ענטשלאסען צו מאכען א סוף פון אלעמען.

בענעוואליא, וועלכער איז געווען ביי דער גאנצער טראגעדיע, איז בעאויפטראגט געווארען פון דעם פרינץ צו דערצעהלען וואס עס איז געווען. ער האט מיטגעטהיילט אלעס, זיך האלטענדיג אזוי ווייט אן דער וואהרהייט וויא עס איז נאר געווען מעגליך. אין דערזועלבער צייט אבער, האט ער זיך ניט געקענט העלפען און פערטהיידיגט ראמעא'ן, ארויפוואר־פענדיג דיא גאנצע שולד אויף טיבאלט'ן.

מאדאם קאפולעט, וועלכע איז געווען זעהר בעטריעבט דורך דעם פערלוסט פון איהר קרוב טיבאלט, האט געבעטען דעם פרינץ ער זאל ניט אכטען בענעוואליא'ס ווערטער, וועלכער איז ראמעא'ס פריינד. אזוי האט דיעזע פרוי זיך אוועקגעשטעלט אלס א שרעקליכע געגנערין געגען איהר נייעם איידעם און פערלאנגט מיט טרערען אין דיא אויגען, זיין טויט.

מאדאם מאנטאגיו וויעדער האט בעהויפטעט, אז איהר זוהן האט געהאנדעלט וויא יעדער עהרענמאן וועט האנדלען אין זיין לאגע און טי־באלט, נאך איהר מיינונג, האט עהרליך פערדיענט דעם טויט.

דער פרינץ איז געווען ענטשלאסען צו נעהמען שטרענגע מאס־רעגעלען, און אום יוצא צו זיין פון ביידע זייטען, האט ער פעראורטהיילט ראמעא'ן פערטריבען צו ווערען פון וועראנא.

שוידערהאפט איז געווען דיא נאכריכט, וועלכע האט געגרייכט דיא אונגליקליכע יוליא. בלויז עטליכע שטונדען זיינען פאראיבער זייט זיא האט חתונה געהאט און יעצט, האט עס אויסגעזעהען, אז זיא מוז געשיעדען ווערען פון חעם מאן וואס זיא ליעבט אזוי.

אין אנפאנג, ווען זיא האט געהערט וואס עס איז פארגעקומען, האט זיא אויסגעגאסען כל־חמתה אויף ראמעא'ן, וועלכער האט דער'הרג'עט איהר שוועסטער־קינד. זיא האט ראמעא'ן אנגערופען שעהנער טיראן, טייוולישער מלאך, א רויבזיכטיגע טויב, א שעפס מיט א וואלף'ס נאטור, א שלאנגען־הארץ מיט א בלומען־געזיכט, און נאך אזעלכע ווידערשפרעכענדע נעמען, וועלכע האבען אנגעצייגט דעם שווערען קאמפף פון ליעבע און האס אין איהר הארצען. ענדליך אבער האט דיא ליעבע געזיעגט, דיא טרערען האבען פלאטץ געמאכט פאר דעם שמערץ צוליעב איהר געליעבטען, און נייע טרערען, פריידען־טרערען האבען אנגעפאנגען צו רינען, דאס טיבאלט, וועלכער האט געוואלט הרג'ענען איהר ראמעא'ן, איז טויט, און ראמעא לעבט!

אָבער דער גרעסטער שמערץ איז געווען, וואָס ראָמעא מוז פערטריבען ווע־רען פון דער שטאָדט.

ראָמעאָ, נאָך דעם גאַנצען אונגליק, איז ער אוועק צום מאָנאַך, וואו ער האָט אויסגעדריקט זיין גאַנצען שמערץ און זיין גאַנצע פערצווייפלונג. דער מאָנאַך האָט איהם פערשטאַנען, ער האָט איינגעזעהען, אַז ראָמעא איז געטריבען געוואָרען צו בעגעהן דעם מאָרד געגען זיין איינענעם ווילען. ער האָט איהם געטרייסט און בערוהיגט און געראַטהען ער זאָל וואַרטען ביז ביי נאַכט, דאַן זאָל ער, וויא פריהער, בעזוכען יוליא'ן און נאָכהער שנעל אוועק קיין מאַנטוא, וואו ער זאָל וואַרטען אזוי לאַנג געדולדיג, ביז דער מאָנאַך וועט געפינען אַ פּאַסענדע צייט איבערצובעטען ביידע פאַמי־ליען. ווען דער פּרינץ ווייעדער, וועט זעהען אַז פון דיא שונאים איז געוואָרען פריינד, וועט ער בעגנאַדיגען ראָמעא'ן. אין דער זעלבער צייט, וועט דער מאָנאַך איהם שיקען אָפט בריעף און איהם בענאַכריכטען וואָס עס געהט פאָר.

דיא לעצטע נאַכט האָט ראָמעא פערבראַכט מיט זיין יונגער און שעהנער פרוי. זיא האָט איהם אריינגענומען אין איהר צימער. זיי האָבען ביידע געוויינט און זיך געפרייט, אזוי איז דיא נאַכט פאָראיבער ביז עס האָט אָנגעהויבען צו ברעכען אויף טאָג.

אין דרויסען האָט אָנגעהויבען צו שפּיעלען דיא לערכע, אָבער יוליא האָט זיך געוואָלט טרייסטען און געמיינט, אַז דאָס איז דיא נאַכטיגאַל. דאַן ווען דער טאָג האָט זיך אָבער דייטליך בעוויזען אין מזרח זייט, האָבען זיי ביידע פערשטאַנען דיא טרויעריגע ווירקליכקייט. זיי האָבען זיך גע־מוזט שיידען. ער האָט זיך אויסגעריסען פון איהר אומאַרמונג, ווייל ער האָט געוואוסט, אַז אין פאַל מען כאַפּט איהם ווען עס ווערט טאָג, איז זיין לעבען פערלוירען. ער האָט איהר פערשפּראָכען צו שרייבען יעדע שטונדע פון טאָג.

ווען ער איז ענדליך אַרונטער אין גאָרטען און זיא האָט צו איהם אראָפּגעקוקט, האָט ער ביי איהר אויסגעזעהען, גלייך וויא טויט, אין קבר. אויך ראָמעא איז געווען אזוי טרויעריג. דער קומענדער טאָג האָט איהם אָבער דערמאָהנט אַז ער מוז אוועק.

נאָר אייניגע טעג זיינען פאָראיבער נאָך דיעזער געשיכטע, ווען דער אַלטער קאַפּולעט האָט פאָרגעלעגט פאַר זיין טאָכטער אַ שדוך. ער האָט נאַטירליך ניט געוואוסט, אַז זיא איז שוין פערהייראַטהעט, אַז זיא איז אַ

פרוי, און האָט אַ מאַן. דעם חתן וואָס ער האָט איהר גערעדט, איז געווען אַ געוויסער גראַף פּאַריז, אַ יונגער און בראַוער עדעלמאַן.

ווען יוליאַ האָט דאָס דערהערט, איז זיא פערציטערט געוואָרען. זיא האָט געבעטען איהר פאָטער ער זאָל זיא נאָך צורוה לאָזען, ווייל זיא איז צו יונג, ווייל זיא איז אין טרויער נאָך איהר שוועסטער־קינד טיבאַלט, אָבער וואָס פאַר אַן אורזאַכע זיא האָט געקענט אָנגעבען, האָט אויף איהר פאָטער ניט געווירקט. ער האָט גע'טענה'ט, אַז דאָס איז דער בעסטער שידוך פאַר איהר און זיא האָט קיין רעכט ניט אַוועקצולאָזען אַזאַ גליק.

אין איהר פערצווייפלונג האָט זיך יוליאַ געווענדעט צום מאָנאָך נאָך אַ ראַטה. אין דערזעלבער צייט האָט זיא איהם געזאָגט, דאָס זיא וועט גיכער שטאַרבען איידער בלייבען איהר מאַן אונגעטריי.

דער מאָנאָך האָט איהר געגעבען אַ מערקווירדיגע עצה. ער האָט איהר געהייסען אַהיים געהן, ערשיינען מונטער און פרעהליך, איינשטימען צו ערפילען איהר פאָטער'ס וואונש, און, מיט אַ טאָג פאַר דער חתונה, זאָל זיא אויסטרינקען אַ פלעשעלע מיט פליסיגקייט וואָס ער האָט איהר געגעבען. דיעזער געטראַנק וועט האָבען דיא ווירקונג, וואָס זיא וועט באַלד אומפאַלען וויא טויט. יעדער וועט זיא אויך רעכענען פאַר טויט, אָבער פונקט אין 48 שטונדען אַרום וועט זיא ערוואַכען וויא פון אַ חלום. דער חשבון איז געווען אַזוי: מען וועט זיא אַריינלעגען אין דער העהל וואו דער בית־הקברות פון דער פאַמיליע געפינט זיך. ער, דער מאָנאָך, וועט ערשיינען פונקט צו דיא 48 שטונדען, זיא פון דאָרט אַרויסנעהמען און אַוועקשיקען צו איהר מאַן נאָך מאַנטוא.

עס איז געווען אַ שרעקליכער פאָרשלאָג, אָבער אום צו דערגרייכען איהר ציעל און פערבלייבען ראָמעאָ'ס פרוי, האָט זיא געפאַסט מוטה און איינגעשטימט אויף אַלעמען.

געהענדיג צוריק פון מאָנאַסטיר, האָט זיא בעגעגענט גראַף פּאַריז, און, האַלב שעהמעדיג, האַלב פערשטעלט, האָט זיא איינגעשטימט מיט איהם צו הייראַטהען. ווען דער אַלטער קאַפּולעט האָט דערפון געהערט, איז ער געווען אויסער זיך פאַר פרייד. ער האָט געהאַלזט און געקושט זיין טאָכטער, וועלכע איז ענדליך בעשטאַנען צו ערפילען זיין וואונש. אונגעהייערע און קאָסטבאַרע פאָרבערייטונגען זיינען געמאַכט געוואָרען צו דער חתונה. גאַנץ ווערָאָנאַ האָט ערוואַרטעט צו זעהען אַזאַ צערעמאָניע, וויא מען האָט נאָך קיינמאָל ניט געזעהען.

מיטוואָך איז געווען דער טאָג פאר דער האָכצייט, און אבענד האָט יוליא אויסגעטרונקען וואָס דער מאָנאך האָט איהר געגעבען. ווען דער יונגער גראף איז געקומען גאנץ פריה בעגריסען זיין כלה מיט מוזיק, האָט ער זיא געטראָפען טויט.

פאריז האָט ווירקליך געליעבט דיא שעהנע יוליא, און איהר טויט האָט דערשטיקט אַלע זיינע שעהנע האָפנונגען פאר דער צוקונפט. אָבער נאָך טרויעריגער איז געווען דער שמערץ פון איהרע עלטערן.

אנשטאָט א גייסטליכער זאָל זיא פערהייראטהען, האָט מען גע־רופען א גייסטליכען ער זאָל זיא בעערדיגען.

שלעכטע נאכריכטען וואנדערן שנעלער וויא גוטע. דער מאָנאך האָט אפילו אָבגעשיקט א שליח קיין מאַנטוא בעקאנט צו מאכען ראָמעא׳ן מיט דיא ריכטיגע פאסירונגען, אָבער ראָמעא האָט פריהער ערפאהרען, אז יוליא איז טויט.

שרעקליך איז געווען דער קלאָפ פאר דעם אונגליקליכען יונגען פערליעבטען. ניט צו ווארטען קיין סך, איז ער אוועק צו אן אפאטהעקער, איהם בעצאָהלט וויפיעל געלד ער האָט געוואָלט, און ביי איהם געקריגען איינעם פון דיא געפעהרליכסטע גיפטען — א גיפט, לויט וויא דער אפאטהעקער האָט בעהויפטעט, ווען א מענש זאָל אין זיך האָבען דעם כח פון צוואנציג פערזאָן, וועט דאָס איהם שנעל פארטיג מאכען.

מיט דיעזען גיפט ביי זיך, איז ראָמעא אוועק קיין וועראָנא, אויפ־זוכען דעם קבר, נאָך א מאָל זעהען זיין געליעבטע, אָבפרעסען א לעצטען קוש אויף איהרע ליפען און דאַן שטארבען נעבען איהר. אום האלבע נאכט איז ער אהין אָנגעקומען, און מיט א האַק אין האנד, האָט ער אָנגעפאנגען אויפצוברעכען דעם קבר. ער איז אָבער אונטערבראָכען געוואָרען הערענדיג יעמאנדען איהם אָנרופען „לומפיגער מאָנטאגיו״, און איהם וואָרנענדיג ער זאָל ניט פעראונהייליגען קיין קבר.

דאָס איז געווען גראף פאריז, וועלכער איז געקומען מיט פרישע בלומען צו לעגען אויף זיין כלה׳ס קבר. ער האָט ניט געוואוסט וואָס פאר אן אינטערעס ראָמעא האָט ביי יוליא׳ס טויטען קערפער, אָבער ער האָט גערעכענט, אזוי וויא ער איז א מאָנטאגיו, איז ער געוויס אהין ניט געקומען מיט קיין גוטער אבזיכט. ראָמעא, ערביטערט און מיט א געבראָכען הארץ, האָט געבעטען פאריז׳ן ער זאָל איהם לאָזען צורוה און איהם ניט צווינגען צו קיין נייעם פערברעכען. אָבער דער גראף האָט איהם געענטפערט מיט

שפּאָט. אַ קאַמפּף האָט אויסגעבראָכען און פּאַריז איז געפאַלען טויט.

ביז ראָמעא האָט איהם ניט בעטראַכט ביים שיין פון אַ ליכט, האָט ער גאָר ניט געוואוסט ווער זיין לעצטער קרבן איז געווען. ער האָט דאַן אויפגעהויבען דעם יונגען מאַן׳ס קערפּער און ערקלערט, אַז ער וועט איהם בעערדיגען מיט עהרע, צוזאַמען מיט יוליאַ׳ן.

דאַן האָט ער געעפענט יוליאַ׳ס טרונע. דאָרט איז זיא געלעגען דיא טויטע געטין! אפילו דער טויט האָט ניט געקענט ענדערן איהר הימלישע שעהנהייט. זיא האָט אויסגעזעהען פריש און בליהענד, גלייך וויא זיא וואָלט געלעבט. ניט ווייט פון איהר איז געלעגען טיבאַלט, וועמען ראָמעא האָט געבעטען אום פערצייהונג, און צוליעב יוליאַ׳ן, האָט ער איהם גערופען

ראָמעא האָט זיך צוגעבויגען צו יוליאַ׳ס ליפּען, זיי געקושט מיט עהרפורכט, און דאַן האָט ער אויסגעטרונקען דעם גיפט. און דיעזע פּליססיג־קייט איז ניט געווען וויא חעם מאָנאַך׳ס, זיא האָט אין דער ווירקליכקייט באַלד געענדיגט ראָמעאָ׳ס לעבען און ער איז אומגעפאַלען טויט נעבען יוליאַ׳ן.

וויא עס שיינט, האָט דער מאָנאַך גהאַט דיא אַבזיכט צו קומען מיט ראָמעאָ׳ן ווען יוליא וועט ערוואַכען. נאָר אַזוי וויא, דורך אַן אונ־גליקליכען צופאַל האָט איהם זיין שליח ניט געגרייכט, איז ער אליין גע־קומען מיט אַ האַק און מיט אַ לאָמפּ צו בעפרייען דיא יונגע פרוי פון איהר לעבעדיגען קבר. מען קען זיך אַלזאָ לייכט פאָרשטעלען דעם מאָנאַך׳ס איבערראַשונג, ווען ער האָט געפונען אַ לאָמפּ שוין ברענענדיג אין חעם טויטען־מאָנומענט פון דער פאַמיליע קאַפּולעט און נעבען חעם פערבלוטיגטע שווערדען און אויך דיא טויטע קערפּערס פון דיא צוויי יונגע לייט, ראָמעא און פּאַריז.

וועהרענד דיעזער שרעקליכער ענטדעקונג, האָט יוליא ערוואַכט. זיא האָט זיך אַרומגעקוקט און דערזעהען נעבען זיך דעם גייסטליכען. אָנפאַנגס האָט זיא ניט געוואוסט וואו זיא איז, אָבער לאַנגזאַם האָט זיז זיך אָן אַלעס דערמאָהנט, און איהר ערסטע פראַגע איז געווען:

„וואו איז מיין ראָמעא?“

דער מאָנאַך, ציטערענדיג, האָט זיא געבעטען אַרויסצוקומען פון איהר אָרט, ווייל אַ העכערע מאַכט האָט צושטערט אַלע זיינע פּלענער.

יוליא איז אויפגעשטאַנען. זיא האָט באַלד דערזעהען פאַר זיך איהר טויטען מאַן. דאָס פלעשעל פון גיפט אין זיין האַנד, האָט איהר באַלד דער־

צעהלט וואָס עס האָט פּאַסירט; אז גיפט האָט געמאַכט א סוף פון זיין לע־בען. זיא האָט געוואָלט טרינקען פון דעמזעלבען גיפט, אָבער עס איז מעהר ניט געווען. דאַן איז זיא צוגעפאַלען צו זיינע ליפּען און זיי אָנגעהויבען צו זויגען אום פון זיי ארויסצוציהען דעם טויט אויך פאַר זיך. זיא האָט געוואָלט קושענדיג שטאַרבען לעבען זיינע ליפּען. פּלוצלונג האָט זיא דערהערט שטי־מען פון מענשען. לעבען האָט זיא מעהר ניט געוואָלט.

יוליא האָט ביי זיך געהאַט א קינזשאַל, וועלכען זיא האָט בעהאַלטען אין איהר בוזים. זיא האָט דיעזען קינזשאַל שנעל ארויסגעצויגען און זיך דורכגעבויערט איהר ברוסט. זיא איז דאַן געפאַלען טויט נעבען איהר גע־ליעבטען.

דער וועכטער איז דערווייל צוגעקומען צום בית־הקברות, פּאַריז'עס א דיענער איז אויך אָנגעקומען, עס איז געוואָרען א רעש, און מען האָט נאָכהער געבראַכט דיא נאַכריכט פון דעם אונגליק צו ביידען'ס עלטערען.

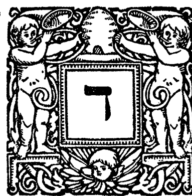
שרעקליך איז געווען דיא סצענע, ווען דער אַלטער קאַפּולעט און דער אַלטער מאַנטאַגיו זיינען געשטאַנען נעבען דיא טויטע קערפּערס פון זייערע יונגע קינדער.

דער מאָנאַך, געבראַכען אין גייסט, האָט דערצעהלט אַלעס וואָס עס איז פאָרגעקומען.

דיא צוויי אַלטע לייט, דערשטיקט פון טרעהרען און שמערץ, האָבען זיך געגעבען דיא הענד. אָבער עס איז שוין געווען צו שפּעט. ביידע האָבען פערשפּראָכען אויפצושטעלען מאָנומענטען פאַר זייערע קינדער און וואָס דאָס לעבען האָט ניט געקענט טהון, האָט דער טויט געווירקט — דיא שטרייטענדע פאַמיליעס האָבען זיך איבערגעבעטען!

קעניג ליער.

ער קעניג ליער פון בריטאניען האט געהאט דריי טעכטער: גענאריל, דיא פרוי פון דעם דיוק פון אלבאני; רעמאן, דיא פרוי פון דעם דיוק פון קארנוואלל; און קארדעליא, א יונגע מיידעל, וועלכע אי דער קעניג פון פראנקרייך, אי דער דיוק פון בורגונדי, האבען זיך צו איהר גע׳שדכן׳ט. ביידע האבען זיך דאן געפונען אין פאלאטץ פון קעניג ליער.

ליער איז שוין געווען אן אלטער מאן, ער איז אלט געווען איבער 80 יאהר. דיא לאנגע יאהרען און דיא ארבייט פון הער רעגיערונג, האבען איהם פערמאטערט. ער האט בעשלאסען איבערצוגעבען דיא רעגיערונג אין דיא הענד פון איגגערע און קרעפטיגערע מענשען און זיך דערווייל פאר־בערייטען צו דער איביגער רייזע — צום טויט, וועלכער האט שוין ניט געקענט זיין שטארק ווייט.

ער האט דערפאר געלאזט רופען צו זיך זיינע דריי טעכטער אום צו הערען פון זייער מויל, וועלכע איז איהם געטרייער, וועלכע ליעבט איהם אם בעסטען, און ווען ער וועט אויסגעפינען וואס ער וויל וויסען, זאל ער פער־טהיילען זיינע לענדער צו יעדער איינער לויט איהר טרייהייט און ליעבע.

דיא עלטסטע, גאנעריל, האט ערקלעהרט, אז זיא ליעבט איהר פא־טער פיעל מעהר וויא ווערטער קענען אויסדריקען; אז ער איז ביי איהר טהייערער וויא דאס ליכט פון איהרע אויגען, טהייערער וויא לעבען און פרייהייט. זיא האט נאך געזאגט עהנליכע ווערטער, וועלכע מען האט גע־קענט יא גלויבען און ניט גלויבען. ווען ליער האט דאס געהערט, איז זיין פאטער־הארץ געווען זעהר צופריעדען, און ניט קלערענדיג קיין סך, האט ער אוועקגעגעבען א דריטעל פון זיין קעניגרייך פאר איהר און איהר מאן.

רעמאן האט אויך געזאגט אונגעפעהר דאס זעלבע, און ליער האט איהר געגעבען דאס צווייטע דריטעל פון זיין קעניגרייך.

קעניג ליער

קארדעליא ווידער, וועלכע איז תמיד געווען זיין געליעבטעסטע טאכטער, האט בלויז געענטפערט, אז זיא ליעבט איהר פאטער אזוי פיעל וויא איהרע פליכטען זיינען, ניט מעהר און ניט ווייניגער.

דער אלטער קעניג, וועלכער איז אימער געווען בעקאנט דורך זיין אויפרעגונג און שנעלע האנדלונג, איז געווארען שטארק אין כעס אויף זיין אינגסטער טאכטער, וועלכע האט ניט געקענט אזוי שמייכלען וויא איהרע שוועסטער, און ניט קלערענדיג פיעל, האט ער אוועקגעגעבען דעם דריטען טהייל פון זיין קעניגרייך צו זיינע צוויי עלטערע טעכטער. אין דער געגענווארט אלזא פון זיין גאנצען הויף, האט ער געקרוינט זיינע צוויי טעכטער מיט זייערע מענער, אלס זיינע נאכפאלגער ביים לעבען.

אזא איבעראיילטע האנדלונג אוועקצוגעבען זיין קעניגרייך ביים לעבען און דערצו נאך בלויז צו צוויי קינדער און דעם דריטען גאר ניט, אליין זיך לאזענדיג גלאט אזוי אויפ'ן צופאל, האט ניט נאר איבעראשט אלע זיינע הויפלייט, זאנדערן זיי אויך אנגעפיללט מיט טרויער און שמערץ. אבער קיינער פון זיי האט ניט געהאט דעם מוטה עפעס צו זאגען, מיט אויסנאהמע פון דעם מארקיז קענט, וועלכער האט געוואלט עפעס זאגען פאר קארדעליא'ן, זיא פערטהיידיגען, ערקלעהרען, אז זיא איז א גוט קינד, אבער ליער האט איהם אונטערבראכען און פערבאטען צו זאגען א ווארט, זאנסט וועט ער דערפאר בעצאהלען מיט זיין לעבען.

נאר קענט האט זיך דערמיט ניט צופריעדען געשטעלט. ער איז אימער געווען איינער פון ליער'ס בעסטע אנהענגער; ער האט איהם געליעבט אלס פאטער, געעהרט אלס קעניג און נאכגעפאלגט אלס הערר. ער איז אימער געווען בערייט פאר איהם אבצוגעבען זיין לעבען און זעהענדיג, אז ער האט בעגאנגען אזא פעהלער, האט ער ניט געקענט שווייגען.

ליער, וועלכער האט אבער ניט געוואלט הערען פון קיין מוסר און פארווירפע, האט פעראורטהיילט זיין געטרייען קענט פערטריבען צו ווערען פון לאנד ביז אין פינף טעג צייט, און, ווען ער וועט דאס ניט בעפאלגען, זאל מען איהם, אויפ'ן זעקסטען טאג הרג'ענען.

קענט האט דאן גענומען אבשיעד פון דעם געוועזענעם קעניג און דערביי בעמערקט, אז עס וואלט פאר איהם סאי־וויא־סאי געווען פערטרייבונג פון לאנד ווען ער זאל דארט ווייטער פערבלייבען. ער האט אויך געבעטען גאט צו בעשיטצען קארדעליא'ן, דאס מיידעל וואס האט ניט געקענט שמייכלען גלייך מיט איהם, און געוואונשען, אז איהרע שוועסטער זא־

לען וועניגסטענס עפּעס האלטען פון דער ליעבע צו זייער פאטער פון וועלכער זיי האבען אזוי פיעל געפּלוידערט. דאן איז ער אוועק.

דער קעניג פון פראנקרייך, און דער דיוק פון בורגונדי, וועלכע זיינען אויך אימער געווען אין פּאלאץ, זיינען גערופען געווארען, און מען האט זיי בעקאנט געמאכט מיט ליער׳ס האנדלונג, דאס הייסט, אז קארדעליא האט קיין זאך מעהר אויף דיעזער וועלט, אויסער איהר אייגענע פּערזאן. קיין קרוין און קיין נדן.

דער דיוק פון בורגונדי, וועלכער האט וואהרשיינליך ארויסגעקוקט אויף א רייכען שידוך, האט זיך באלד ענטזאגט פון איהר. דער קעניג פון פראנקרייך ווידער האט פערשטאנען וואס דא איז פּארגעגאנגען, אז קארדעליא האט איינפאך ניט געקענט זיין אזא שמייכלערין וויא איהרע שוועסטער, האט אנגענומען קארדעליא׳ן ביי דער האנד און ערקלערט, אז איהר טוגענד, איהר אויפריכטיגקייט האבען ביי איהם מעהר ווערטה וויא א קעניגרייך און ער איז בערייט זיא מיטצונעהמען מיט זיך, צו ווערען זיין קעניגין און זיא זאל רעגיערען איבער פראנקרייך, א שעהנערעס לאנד וויא איהרע שוועסטער האבען. אין דערזעלבער צייט האט ער ניט אויסגעזידעלט דעם דיוק פון בורגונדי, וועלכער האט ניט געזוכט קארדעליא׳ס פּערזאן, נאר איהר נדן.

קארדעליא, וויינענדיג, האט דאן גענומען אבשיעד פון איהרע שוועסטער און זיי געבעטען, אז זיי זאלען ליעבען זייער פאטער און האלטעןווארט, אז זיי וועלען איהם אימער פערבלייבען געטרייע און גוטע קינדער. זיי וויעדער, דיא צוויי נייע קעניגינס, האבען מיט כעס געענטפערט, אז זיי דארפען ניט מען זאל זיי לערנען, וויל זיי קענען גוט זייערע פליכטען. אין דערזעלבער צייט האבען זיי בעמערקט מיט שפּאט, אז זיא, קארדעליא, וועלכע איז א קבצנ׳טע, זאל בעסער זעהען צופריעדען שטעלען איהר מאן.

דיא ארעמע קארדעליא האט גוט געקענט איהרע שוועסטער. זיא האט דערפאר גענומען איהר לעצטען אבשיעד מיט א שווער הארץ וויסענדיג, אז זיא לאזט איבער איהר אלטען פאטער אין זעהר שלעכטע הענד.

אזוי שנעל וויא קארדעליא איז אוועקגעפאהרען, האט זיך באלד ארויסגעוויעזען דער וואהרע כאראקטער פון דיא צוויי שוועסטער. ליער האט בעדארפט וואהנען איין מאנאט מיט זיין עלטסטע טאכטער גאנעריל.

אָבער נאָך איידער דיעזער מאָנאַט איז פאַראיבער, האָט שוין דער אַלטער קעניג ארויסגעזעהען זיין גרויסען טעות. נאָכדעם וויא גאנעריל האָט ארויסגעקריעגען יעדע מאכט און דאָס גאנצע פערמעגען פון איהר פאטער האָט זיא באלד אָנגעהויבען ארויסצו־ווייזען איהר אונצופריעדענהייט מיט דעם אַלטען מאַן, זיא האָט איהם ניט פערגונען אפילו דאָס ביסעל כבוד וואָס איז איהם צוריק געבליעבען אַלס געוועזענער קעניג. זיא האָט ניט געקענט ליידען וויא ער איז נאָך אימער ארומגערינגעלט פון זיינע ריטער. ווען זיא האָט בעגעגענט דעם פאטער, האָט זיא געמאכט אַ קרום פּנים אויסדריקענדיג איהר פעראכטונג. ווען ליער האָט געוואָלט רעדען מיט איהר, האָט זיא ענטוועדער איהם געלאָזט וויסען אַז זיא איז קראנק, אָדער אַן אַנדערער תירוץ, אבי איהם ניט אָנצוזעהען אין דיא אויגען. זיא האָט איינפאך געזעהען אין זיין לעבען אַ לאַסט פאר איהר, און אין זיין בעדיענונג אַן איבריגע הוצאה.

דאָס וואָס זיא אַליין האָט איהר פאטער ניט מעהר גוהג כבוד גע־ ווען, איז נאָך ניט געווען אַלעס, זיא האָט אָנגעזאָגט אפילו איהרע דיע־ נער ניט נאָר איהם ניט צו פאָלגען, זאָנדערן זיך צו מאכען גאָר ניט הערענ־ דיג ווען ער האָט עפּעס פערלאנגט.

אָרעמער ליער ! זיין הארץ האָט געבלוטעט, אָבער ער האָט זיך געמאכט ניט זעהענדיג און ניט הערענדיג פון זיין אונגליק.

אמת׳ע ליעבע און אויפריכטיגע פריינדשאפט ווערט נאָר דאמאלס געשטעלט אויף דער פּראָבע, ווען אַ מענשען טרעפט אַן אונגליק. דאָס אונגליק לייטערט אוים דיא פסולת אין דער פריינדשאַפט. דאָס פאלשע פאלט אַוועק און דאָס עכטע בלייבט. קענט איז געווען פון דיא עכטע און אמת׳ע פריינד. ניט קוקענדיג דארויף וויא ליער האָט איהם בעהאַנ־ דעלט, וויא ער האָט איהם בעצאהלט פאר זיין טרייהייט, האָט ער ביי זיך ניט געקענט פועל׳ן אוועקצופאָהרען און איהם, זיין אַלטען קעניג, איבערצולאָזען אַליין. אָבער אַזוי וויא ער האָט מעהר ניט געקענט ער־ שיינען אַלס קענט, האָט ער זיך פערשטעלט פאר אַ פּראָסטען מענשען, זיך אַ נאָמען געגעבען קאיוס און איז געוואָרען ליער׳ס אַן איינפאכער דיענער.

ליער האָט קיין פערדאכט געהאַט, אַז קאיוס איז קענט, און ער האָט איהם געהאַלטען ארום זיך. קאיוס האָט אויך באלד געפונען אַ גע־ לעגענהייט ארויסצו־ווייזען זיין טרייהייט און געווינען ליער׳ס פערטרויען.

דיא געשיכטע איז אזוי געוועזן : גאנעריל׳ס הויז־מייסטער האט ניט נאר געקוקט מיט פעראכטונג אויף דעם אלטען ליער, זאנדערן איהם אויך בע־לייִדיגט. דאס איז געוועזן געווים אויף דעם אויפטראג פון זיין הערין. ווען קאיוס האט דאס געזעהען און געהערט, האט ער דעם הויז־מייסטער גוט אָנגעבראָכען דיא ביינער. זייט דיעזער צייט האט ער שטארק נושא חן געוועזן ביי דעם געפאלענעם קעניג :

ליער האט געהאט נאך איין געטרייען פריינד. דאס איז געוועזן דער הויפנאר אָדער קאָמיקער פון דעם קעניג׳ס פאלאץ. דיא עובדא פון דיעזען הויפנאר איז געוועזן, פרעהליך צו מאכען דעם קעניג ווען ער איז געוועזן מיעד פון זיין ארבייט אָדער ניט אויפגעלעגט. ער איז א מאל געוועזן מיט ליער׳ן, ווען ער האט געהערשט, און אין זיין יעצטיגען צו־שטאנד האט ער איהם ניט געוואָלט פערלאָזען. מיט זיין וויטץ האט ער ניט נאָר איין מאָל געטראָפען גאנעריל׳ן, זיא געזידעלט און בעליידיגט פאר איהר אויפפיהרונג, און ער האט געקריגען א ווארנונג, דאס אין פאל ער וועט ניט אויפהערען צו קריטיקירען איהר מאיעסטעט, וועט מען איהם אָנשמייסען.

איין מאָל האט גאנעריל געזאָגט איהר פאטער, אז דיא צייט איז געקומען ער זאָל שוין פערגעסען וואָס עס איז א מאָל געוועזן, אז ער זאָל פון זיך פערטרייבען דיא הונדערט ריטער וואָס רינגלען איהם ארום, אז פאר איהם איז ניט פאסענד מען זאָל מאכען קולות און געוואלטען מיט סעודות און אמוזירונגען אין פאלאץ, און אם בעסטען וואָלט געוועזן ער זאָל ארום זיך האבען עטליכע אלטע ליִיט וויא ער אליין איז.

ווען ליער האט געהערט דיעזע ווערטער איז ער שטארק פערביטערט געוואָרען און עס האט אויסגעבראָכען צווישען איהם מיט זיין טאָכטער א שטרייט. אין זיין אויפרעגונג האט ער זיא גוט אויסגעזידעלט, וועיל ער האט געוואוסט, אז זיינע ריטער מאכען ניט קיין קולות און געוואלטען, און אלעס וואָס זיא בעהויפטעט, איז איינפאך א בלבול אָדער גלאט א ליעגען. ער האט דאן געהייסען איינשפאנען זיינע פערד אום אָבצורייזען צו זיין צווייטע טאָכטער, רעגאן.

מיט א שרעקליכען פלוך אויף זיינע ליפען פאר זיין טאָכטער גאָ־נעריל, איהר ווינשענדיג צו האבען אזעלכע קינדער וויא זיא איז, האט ער זיך פארטיג געמאכט אין וועג אריין.

גאנעריל׳ס מאן, דער דיוק פון אַלבאני, האט אָנגעפאנגען זיך

צו ענטשולדיגען, ערקלערענדיג, אז ער איז אונשולדיג אין זיין פרוי'ס האנדלונגען, אבער ליער האט איהם ניט געוואלט אויסהערען און איז אוועק צו זיין צווייטער טאכטער.

אויף'ן וועג האט ער אנגעהויבען נאכצוקלערען איבער קארדעליא'ן, אז עס איז מעגליך, דאס זיא האט געהאט רעכט, אז שמייכלעריי איז אפטמאל ניט קיין סימן פון וואהרער ליעבע. זיך דערמאהנענדיג וועגען דער אן גאנעריל, האט דער אלטער אנגעהויבען צו וויינען. ער האט זיך אבער געשעהמט פאר זיך אליין, ווען אזא בריאה וויא גאנעריל האט געקענט ארויסרייסען טרערען פון זיינע אלטע אויגען.

ווערענד רעגאן און איהר מאן האבען זיך אמוזירט אין זייער קעניגליכען פאלאץ, האט ליער אבגעשיקט זיין דיענער קאיוס פאראויס אנצוזאגען אז ער קומט, כדי זיא זאל איהם עמפפאנגען. גאנעריל האט זיך אבער געאיילט פאר איהם, דען זיא האט פריהער אבגעשיקט בריעף צו איהר שוועסטער איהר דערצעהלענדיג אלערליי שרעקליכע זאכען איבער איהר פאטער. איהר שליח איז אנגעקומען אין דערזעלבער צייט מיט קאיוס'ן און זיי האבען זיך ביידע בעגעגענט. קאיוס איז געווען אביסעל אי־בערראשט צו טרעפען זיין אלטען שונא, גאנעריל'ס הויז־מייסטער אלס דעם שליח.

קאיוס האט פערדעכטיגט חעם הויז־מייסטער און ער האט איהם אנגעפאנגען צו זידלען און בעליידיגען, דאן האט ער איהם ארויסגעפאדערט אויף א דועל, אבער דער הויז־מייסטער האט ניט געוואלט קעמפפען. קאיוס האט איהם דאן גלאט אזוי אנגעבראכען דיא ביינער.

ווען רעגאן און איהר מאן האבען דאריבער ערפאהרען, האבען זיי געהייסען קאיוס'ן אריינזעטצען אין קלאטץ, א מין שענדליכע געפענגניס־שטראף. ווען דער אלטער ליער איז אנגעקומען, האט ער צום ערשטען בעגעגענט זיין געטרייען דיענער זיך געפינענדיג אין דער שענדליכער לאגע.

דאס איז געווים געווען א שלעכטער סימן באלד ביי זיין אנקונפט, אבער דעם אונגליקליכען פאטער האט בעדארפט נאך עפעס ערגערעס בעגעגענען. ווען ער האט געפרעגט וואו זיין טאכטער איז, האט מען איהם געענטפערט, אז זיא איז מיעד פון דער רייזע און זיא קען איהם ניט זעהען. ווען ער האט אבער געדרונגען און געשריען, אז ער וויל זיא אונבעדינגט זעהען, קען מען זיך לייכט פארשטעלען זיין ערשטוינען, ווען זיא איז ערשיענען

צוזאמען מיט איהר עלטערע שוועסטער גאָנעריל. דיעזע שלאַנג איז געלאָפען פאָראויס אום אָנצורייצען איהר שוועסטער אויף איהר אונגליקליכען טאַ־טען.

גאנעריל, אום זיך צו רייצען מיט ליער'ן האט זיא אָנגענומען רעגאַנען ביי דער האנד און איז איהם ענטקעגען געקומען.

„שלאַנג !" האט דער עלענדער אלטער מאן אויסגעשריען, „שעהמסטו דיך ניט צו קוקען אויף מיין ווייסער אלטער באָרד מיט שפּאָט אין דיינע אויגען ?"

רעגאַן האט פּרובירט איהם צו בערוהיגען און איהם געראטהען ער זאל צוריק פאָהרען מיט איהר שוועסטער, לעבען מיט איהר בשלום, אבזאגען א העלפט פון זיינע בעגלייטער, און בעטען גאנעריל'ן אום פערצייהונג.

„יא, יא, טאַטע", האט רעגאן צו איהם געזאָגט. „דו ביסט שוין אן אלטער מאן, אביסעל עובר בטל, און דוא דארפסט דיך לאָזען פיהרען פון מענשען וואָס האָבען מעהר טאקט וויא דוא."

ליער האט דערצו ניט געקענט איינשטימען און ערקלעהרט, אז ער וועט פערבלייבען מיט אלע זיינע ריטער ביי זיין טאכטער רעגאן. און ווען רעגאן וועט דערצו ניט איינשטימען, וועט ער בעסער אוועקפאָהרען צו זיין טאָכטער נאך פראנקרייך, וועלכע האט ווענינער אורזאכע ווי זיי איהם ליעב צו האבען.

אַרעמער ליער, ער האט געהאט א גרויסען טעות ווען ער האט געמיינט, אז רעגאן איז בעסער וויא גאנעריל. נאך מעהר, זי האט זיך באלד ארויסגע־וויעזען, אז זיא קען איבערשטייגען איהר שוועסטער אין אונבארעמהערציג־קייט. זיא האט איהם ערקלעהרט, אז 25 ריטער זיינען אויך גענוג פאר איהם. דאן האט זיך ליער געווענדעט צו גאנעריל און געזאגט, אז ער וועט צוריק קעהרען מיט איהר, וויל 50 ריטער איז דאך בעסער ווי בלויז 25.

אָבער גאָנעריל האט אויך שנעל תרטה געהאט און געזאָגט, וואָס טויג איהם גאָר איבערהויפּט ריטער? ער קען זיך לאָזען בעדיענען פון איהרע אייגענע ריטער.

אזוי ארונטערשליידערן א קעניג און א פאָטער, איז שוין געווען צו פיעל. ער האט עס מעהר ניט געקענט ערטראַגען. ער האט געשריען און געליארמט, אָבער ער איז געווען הילפלאָז, ער האט גאָר ניט געקענט טהון. אין דרויסען האט געוויטהעט א פירכטערליכער שטורם, אָבער איי־

דער צו פערבלייבען מיט איינער פון דיעזע שלאנגען, האט ער בעשלאסען זיך בעסער איבערצוגעבען דעם ווילדען שטורם, וועלכער האט ניט געקענט זיין ערגער וויא זיינע טעכטער. ער האט אלזא געהייסען שפאנען זיינע פערד אוועקצופאהרען.

דער ווינט האט זיך געשטארקט, דער רעגען האט געקלאפט מיט גרויסער געוואלט און דער דונער האט שרעקליך געקראכט. ער איז אוועק און זיינע טעכטער האבען איהם געלאזט געהען.

פיעלע מיילען האט ער אזוי געוואנדערט.

„קראך דוא ווילדער דונער!“ האט דער אלטער קעניג געשריען, „רוישט איהר צולאזענע ווינטען, שטורמט און וויטהעט, צושמעטערט דיא ערד, שליידערט זיא אריין אין קאכעדיגען ים, זאל אלעס אונטערגעהען, קיין זאך זאל בלייבען ווען עס געפינען זיך אזעלכע אונדאנקבארע בעסטיעס וויא מענשען זיינען!“

דער אלטער קעניג איז געבליעבען אליין, בלויז זיינע צוויי טרייעסטע בעגלייטער, דער הויפנאר און קאיום, האבען פון איהם ניט אבגעטרעטען.

דיא פינסטערניס איז געווארען געדיכטער און קאיום האט אויסגע־רופען:

„אך, הערר! וואו זייט איהר? אפילו ברואים וואס ליעבען דיא נאכט קענען ניט וועלען אזא נאכט וויא מיר האבען. דער שרעקליכער שטורם האט פערטריעבען דיא חיות אין זייערע בעהאלטענישען. דעם מענ־שען׳ם נאטור קען ניט אריבערטראגען דיא צרות אדער שרעקען.“

ליער האט געענטפערט, אז דאס אלעס איז נאך גאר ניט געגען דעם גרויסען שמערץ וואס ער טראגט אין זיין אלטער ברוסט.

קאיום האט איהם ענדליך בעוואויגען אריינצוגעהען אין א קליין שטיבעל. דער הויפנאר איז פריהער אריין זעהען וואס דארט איז און איז ארויסגעלאפען מיט שרעק, ערקלערענדיג, אז ער האט דארט געטראפען א גייסט. אן אונטערזוכונג האט אבער בעוויעזען, אז דער גייסט איז בלויז געווען אן ארעמער בעטלער.

אזוי האט ליער דארט צוגעבראכט דיא נאכט, און גאנץ פריה, מיט דער הילף פון עטליכע געטרייע צוריקגעבליעבענע ריטער, האט ער איהם אוועקגעפיהרט אין זיין פרעכטיגען פאלאץ פון דאווער. ער אליין, אלס מארקיז קענט, איז גלייך אוועקגעפאהרען קיין פראנקרייך און דארט אב־געשילדערט פאר קארדעליא׳ן וואס עס איז געווארען פון איהר פאטער.

קאָרדעליאַ האָט אַלעס אויסגעהערט וויא אין אַ חלום. זיא האָט גוט געקענט איהרע שוועסטער, אָבער אַזאַ רציחה האָט זיא זיך פון זיי ניט געקענט פאָרשטעלען. מיט טרעהרען אין דיא אויגען האָט זיא גע־בעטען איהר קעניגליכען מאַן ער זאָל איהר געבען מיליטער און ערלויבען אַבצורייזען נאָך בריטאַניען אום צו בעשטראָפען איהרע אונמענשליכע שוועסטער. דער קעניג האָט ערפילט איהר וואונש און זיא האָט געלאַנדעט מיט אַן אַרמעע אין דאָווער.

דער אונגליקליכער ליער איז שוין ביי דיעזער צייט געוועזן פאָל־שטענדיג משוגע. דער גרויסער שמערץ האָט צושטערט זיין פערשטאַנד. אין אַזאַ לאַגע איז ער געלאָפען פון דעם פּאַלאַץ, און מען האָט איהם גע־פונען וואַנדערענדיג מיט אַ שטרויענע קרוין אויף זיין קאָפּ און זינגענדיג.

דיא גוטע קאָרדעליאַ האָט צוזאַמען גערופען איהרע ערצטע און זיי פערשפּראָכען אוועקצוגעבען איהר גאַנצעס פערמעגען, אבי זיי זאָלען קורירען איהר פאָטער. זיי האָבען אַלעס מעגליכע אָנגעווענדעט, און אין אַ קורצער צייט אַרום, האָט ליער געקענט בעגעגענען זיין טאָכטער.

דיא צוזאַמענקונפט איז געוועזן אַ ריהרענדע. שאַנדע, פרייד און שמערץ האָבען אָנגעפילט דעם אלטען מאַן׳ס הארץ דערזעהענדיג נאָך אַמאָל זיין גוטע און אמת־ליעבענסווירדיגע טאָכטער. זיא ווייעדער האָט איהם געקושט און געהאַלזט, און זיין משוגעת האָט איהם אָפּטמאָל צומישט און ער האָט ניט געוואוסט וואָס עס געהט פאָר.

באַלד האָט אָבער ווייעדער צוריק געקעהרט זיין פערשטאַנד, און אַלט און געבראָכען וויא ער איז געווען, איז ער געפאַלען אויף זיינע קניעס פאַר קאָרדעליאַ׳ן און זיא געבעטען אום פערצייהונג.

„ניין, ניין, פאָטער", האָט זיא געזאָגט וויינענדיג און אויך ניעדער־געקניעט. „ניט דוא דאַרפסט פאַר מיר אַזוי שטעהען. וואָס איך טהו איז עס מיין פליכט אַלס דיין קינד. שטעה אויף, פאָטער, און בענש מיך."

זיא האָט איהם געקושט און געמורמעלט: „אַך, פאָטער, איך וויל אוועקקושען מיינע שוועסטער׳ס בייזקייט און שלעכטסקייט פון דיר.... שעהמען מעגען זיי זיך וויא זיי האָבען געהאַנדעלט געגען דיר..."

דאַן האָט זיא איהם מיטגעטהיילט, אַז זיא איז געקומען מיט אַן אַרמעע איהם צו העלפען און איהם ווייעדער גליקליך מאַכען.

קאָרדעליאַ איז פערבליעבען נעבען איהר אונגליקליכען פאָטער. מיט

דער הילף פון דיא דאקטוירים איז איהר לאנגזאם געלונגען איהם ביס־לעכווייז צו טרייסטען און ווידער אויפמונטערן.

אין דערזעלבער צייט וועט זיין אינטערעסאנט צו זעהען וואס עס איז געווארען פון איהרע צוויי שוועסטער.

דיעזע בייזע און גיפטיגע שלאנגען, וועלכע האבען אזוי געמיין גע־האנדעלט געגען זייער גוטען אלטען פאטער, האבען ניט געקענט זיין בעסער צו זייערע מענער.

עס איז מערקווירדיג, דאס שלעכטע ברואים בלייבען אמאל דורך אומשטענדען גוט, און אזוי שנעל וויא זיי האבען א געלעגענהייט, קענען זיי זיך מעהר ניט בעהאלטען.

זייענדיג קעניגינס און אליין בעלי־בתים, האבען זיי ארונטערגע־ווארפען פון זיך יעדע פליכט צו זייערע מענער. אפילו פאר דער וועלט האבען זיי מעהר ניט געצייגט קיין ליעבע און טרייהייט צו זיי.

אינטערעסאנט איז אבער געווען, וואס דאס שיקזאל האט זיי גע־פיהרט, אזביידע זאלען זיך פערליעבען אין איין מאן. דיעזער מאן איז געווען א געוויסער עדמונד, דער אונגעזעצליכער זוהן פון דעם מארקיז גלאוסטער. בעסער געזאגט, עדמונד דער ממזר. דיעזער עדמונד, דורך זיינע אינטריגען, איז איהם געלונגען צו שטירצען זיין ברודער עדגאר, דאס הייסט, עדגאר, וועלכער איז געווען דער געזעצליכער זוהן פון דעם מארקיז גלאוסטער, האט געמוזט אויפגעבען זיין ירושה און עדמונד איז געווארען דער גאנצער יורש.

אין אלגעמיין איז עדמונד געווען א שעהן שטיקעל סחורה, און אין איהם האבען זיך דיא צוויי טהייערע שוועסטער פערליעבט.

דאן האט פאסירט וואס דער דיוק פון קארנוואלל, רעגאן'ס מאן, איז פלוצלונג געשטארבען. רעגאן האט באלד ערקלעהרט, אז זיא געהט חתונה האבען מיט עדמונד'ן. דאס האט אבער באלד דערוועקט גאנעריל'ס אייפערזוכט, און ניט קלערענדיג קיין סך, האט זיא באלד אבגעשאפט איהר שוועסטער פון דעם וועג, דערמיט וואס זיא האט זיא פער'סם'ט.

גאנעריל'ס אייגענער מאן האט זיא אבער געפאקט ביי דיעזען מארד און אויך ענדעקט איהר זינדיגע ליעבע און ער האט זיא ארעסטירט. אין איהר פערצווייפלונג האט זיא זיך גענומען דאס לעבען.

אזוי האט זיך געענדיגט דיא קאריערע פון דיעזע צוויי גיפטיגע ברואים.

שעקספּיער'ס אויסגעוועהלטע ווערק.

וועהרענד יעדער האָט אָבער געשטוינט איבער דיעזער גערעכטער שטראָף וואָס האָט בעפאַלען דיא צוויי פערברעכערינס, איז דערוויל פאָר־געגאַנגען אַ שווערער און בלוטיגער קאַמפּף צווישען קאָרדעליא'ס אַרמעע און דיא אַרמעען פון איהרע שוועסטער, וואָס זיי האָבען אַרויסגעשיקט בעגען איהר. דער סוף איז געווען, וואָס רעגאַן'ס און גאָנעריל'ס סאָלדאַטען האָבען געזיעגט, קאָרדעליא איז געפאַנגען געוואָרען און איהר אַרמעע צו־שלאָגען. דיא גוטע און ערעלע קאָרדעליא האָט זיך דאַן אויך גענומען דאָס לעבען.

דיא גוטע מיט דיא שלעכטע זיינען אַלזאָ געפאַלען צוזאַמען און ליער איז געבליעבען גאָר אָהן קינדער. ער האָט אָבער ניט פיעל געלעבט אום צו פערטראָגען דעם גרויסען שמערץ. דער טויט האָט זיך אויף איהם דערבאַרעמט און געמאַכט אַ סוף אויך פון זיין לעבען.

איידער דער אַלטער ליער איז געשטאָרבען, האָט דער מאַרקיז קענט זיך געגעבען צו דערקענען צו ליער'ן, און איהם דערצעהלט, אַז ער איז עס געווען וואָס האָט איהם איבעראַל נאָכגעפאָלגט אַלס זיין דיענער קאַיוס. ליער'ס צורודערטער און געשטערטער גערדאַנקען האָבען אָבער ניט געקענט גענוי פערשטעהען וואָס עס האָט פּאַסירט. דער אונגליקליכער אַלטער מאַן האָט אַלזאָ געשלאָסען זיינע אויגען ניט בעגרייפענדיג אַקוראַט וואָס עס איז פאָרגעגאַנגען.

עס האָט זיך נאָכהער אַרויסגעוויעזען, אַז דער דיוק פון אַלבאַני, איז געווען גאַנץ אונשולדיג אין דיא האַנדלונגען פון זיין פרוי גאָנעריל. ער איז ניט געווען איינפערשטאַנען מיט איהר וויא זיא האָט בעהאַנדעלט איהר פאָטער.

ער, דער דיוק פון אַלבאַני, האָט אַלזאָ בעשטיגען דעם טהראָן און איז געוואָרען בריטאַניען'ס קעניג.

דער קויפמאן פון ווינעדיג (שיילאק).
נאך דעם אורטייל

דער קויפמאַן פון ווענעדיג.

(שיילאָק)

ין ווענעדיג האָט געוואָהנט אַ איד מיט דעם נאָמען שיי־לאָק. ער איז געווען אַ פּראָצענטניק, און ער האָט געמאַכט אַ גרויסעס פערמעגען לייהענדיג געלד אויף פּראָצענט צו דיא דאָרטיגע קריסטען.

שיילאָק האָט ניט איבריג ליעב געהאַט זיינע קריסטליכע שכנים, און דיא קריסטען האָבען איהם נאָך וועניגער געליעבט. איינער פון זיי, אַ געוויסער אַנטאָניאַ, אַ יונגער קויפמאַן פון ווענעדיג, האָט איבערהויפּט געהאַסט שיילאָק׳ן. ווען אַנ־טאָניאַ האָט בעגעגענט שיילאָק׳ן אויף דער ריאַלטאָ (מארק,) האָט ער איהם געזידעלט און בעליידיגט. שיילאָק האָט געשוויגען, אָבער ער האָט דער־ווייל געפּלאַנט זיך נוקם צו זיין אָן איהם.

אַנטאָניאַ האָט געהאַט אַ גוטען פריינד, אַ געוויסען באַסאַניאָ. דיעזער באַסאַניאָ איז געווען אַ וואָוילער יונג, אַ קליינער עושר און ליעב געהאַט צו לעבען איבער זיינע איינקינפטע. באַסאַניאָ האָט דערפאַר אָפט בענעטהיגט געלד און אַנטאָניאַ האָט איהם אימער געהאָלפען.

איינמאָל איז באַסאַניאָ געקומען צו אַנטאָניאַ׳ן און איהם דערצעהלט אַזאַ געשיכטע: ער ליעבט שוין זייט לאַנג אַ יונגע און שעהנע דאַמע. מיט אַ קורצער צייט צוריק איז איהר פאָטער געשטאָרבען און איהר איבערגע־לאָזט אַ גרויס פערמעגען. יעצט וויל ער זיך ווענדען צו דיעזער דאַמע און דאַרף ערשיינען וויא עס פּאַסט וועניגסטענס פאַר אַ רייכען מאַן. ער האָט אָבער קיין געלד ניט און ער פערלאַנגט, אַז אַנטאָניאַ זאָל איהם אויסבאָרגען דיא נעטהיגע סומע.

גראַדע דאַמאָלס האָט אָבער אַנטאָניאַ קיין געלד ניט געהאַט. זיין גאַנצעס פערמעגען איז געווען אַריינגעלעגט אין שיפען מיט סחורה וואָס

האבען געדארפט אנקומען. אבער אום צו העלפען זיין פריינד, האט ער בעשלאסען זיך צו ווענדען צו שיילאק'ן און גאראנטירען פאר דעם געלד מיט זיינע שיפען.

אנטאניא און באסאניא זיינען דאן ביידע אוועק צו שיילאק'ן און פערלאנגט ער זאל אויסבארגען דריי טויזענד דוקאטען, און גאראנטירען פאר דער הלואה מיט דער סחורה אויף דיא שיפען.

ווען שיילאק האט דאס געהערט, האט ער געמורמעלט צו זיך אליין :—

„אך, ווען איך זאל איהם אמאל קענען ארייכנכאפען, וואלט איך מיך מיט איהם אבגערעכענט פאר אלע אלטע חשבונות. ער האסט אונזער איד־דישע נאציאן, און ווען מיר קומען צווישען סוחרים, שפאטעט ער און זידעלט מיך פאר מיינע גוט־פערדיענטע מציאות וואס ער רופט פראצענט. פער־פלוכט זאל איך זיין ווען איך וועל איהם פערצייהען!“

אנטאניא האט געזעהען וויא דער איד איז פערטראכט, האט ער געזאגט :

„הערסטו שיילאק? ווילסטו מיר לייהען דאס געלד?“

שיילאק האט געענטפערט :

„סיניאר אנטאניא! אויף דער ריאלטא האסטו מיך מעהרערע מאל און זעהר אפט געזידעלט פאר מיין געלד און פאר מיינע פראצענטען, און איך האב אלעס ערטראגען מיט א געדולדיגען ציה מיט דיא אקסלען, ווייל ליידען איז דער חותם פון מיין גאנצער נאציאן. דאן האסטו מיך גערופען אונגלויביגער, האלז־שניידער, געשפיגען אויף מיינע אידישע קליידער און מיך געשטויסען מיט דיין פוס, פונקט וויא איך וואלט געווען א הונד. איצט קומסטו צו מיר און פערלאנגסט מיין הילף; דוא קומסט און פערלאנגסט שיילאק זאל דיר בארגען געלד. האט א הונד געלד? קען א הונד לייהען דריי טויזענד דוקאטען? זאל איך אפשר פאר דיר ניעדערקניען און זאגען, גנעדיגער הערר, דוא האסט אויף מיר געשפיגען לעצטען מיטוואך, א צווייטען מאל האסטו מיך גערופען הונד, און פאר אלע דיעזע קאמפלימענטען זאל איך דיר לייהען געלד?“

„הער אוים שיילאק“, האט אנטאניא געענטפערט, „איך קען דיר ווידער טהון דאסזעלבע, דיך רופען הונד, אויף דיר שפייען און דיך פער־שטויסען. ווען דוא ווילסט מיר לייהען דאס געלד, דאן טהו עס ניט אלס א פריינד, זאנדערן בארג עס מיר אלס א שונא, כדי, ווען איך וועל עס דיר

ניט אָבגעגעבען אין דער צייט, זאָלסטו קענען טהון מיט מיר וואָס עס וועט דיר מעגליך זיין".

„זעה נאָר זעה," האָט שיילאָק געזאָגט, „וויא ער צוקאָכט זיך! איך וואָלט וועלען זיין פריינדליך צו דיר און האָבען דיין פריינדשאַפט, לאָמיר פערגעסען אַן דיא חרפות וואָס דוא האָסט אויף מיר געבראַכט. איך וועל דיר געבען וואָס דוא פערלאַנגסט און איך פאָדער קיין פּראָצענט פאַר מיין געלד".

דיא לעצטע ווערטער וואָס שיילאָק האָט געזאָגט, האָט ער ניט געמיינט. אנטאָניאָ האָט אָבער געגלויבט, אַז ער איז ערנסט. אנטאָניא האָט נאַטירליך איינגעשטימט צו נעהמען דאָס געלד. בלויז איין זאַך האָט שיילאָק פערלאַנגט, און דאָס איז געוועזען, אַז זיי זאָלען ביידע אוועק צו אַן אַדוואָקאַט און דאָרט זאָל אנטאָניא אונטערשרייבען אַ מין שפּאַס-קאָנטראַקט, דאָס הייסט, ווען ער וועט ניט האַלטען קיין וואָרט און ניט אָבגעבען דאָס געלד אין צייט, דאַן זאָל שיילאָק האָבען אַ רעכט אויסצושניידען אַ פונט פלייש פון אירגענד אַ טהייל אין אנטאָניא'ס קערפּער.

„צופריעדען!" האָט אנטאָניא אויסגעשריען. „איך וועל אונטערשרייבען דעם קאָנטראַקט און צוגעבען, אַז אין אַ אידען איז אויך דאָ גוטעס".

באַסאַניאָ האָט ניט געוואָלט ערלויבען זיין פריינד זאָל אונטערשרייבען אַזאַ קאָנטראַקט. וועהרענד זיי ביידע האָבען אַזוי גע'טענה'ט, האָט שיילאָק בעמערקט:

„מיין גאָט! וואָס פאַר אַ פערדעכטיגע מענשען דיעזע קריסטען זיינען! זייערע אייגענע שלעכטע האַנדלונגען פיהרען זיי דערצו צו פערדעכטיגען אויך אנדערע. איך בעט דיך, זאָג מיר נאָר באַסאַניא, ווען ער זאָל ברעכען דעם קאָנטראַקט, וואָס וועל איך פּראָפיטירען דערפון? אַ פונט פלייש ארויסגענומען פון אַ מענשען איז ניט אַזאַ טהייערע מציאה; עס האָט אפילו ניט ווערטה אַזוי פיעל וויא שעפּסען אָדער רינד-פלייש. איך זאָג, אום זיך איבערצובעטען מיט איהם, באַט איך אַן דיעזע פריינדשאַפט. אויב ער איז צופריעדען, גוט, ווען ניט, אדיע."

ענדליך, געגען דער איינשטימונג פון באַסטאַניא'ן, האָט אנטאָניא אונטערגעשריעבען דעם קאָנטראַקט.

דיא רייכע דאַמע, מיט וועלכער באַסאַניאָ האָט געוואָלט הייראַטהען, האָט געוואָהנט נעבען ווענעדיג, אין בעלמאָנט. זיא האָט געהייסען פּאָרטיא, זעהר אַ שעהנע און אַ קלוגע.

מיט א צייט שפעטער, איז באסאניא, וועלכער האט שוין געהאט געלד, אוועק צו איהר, בעגלייטעט פון פיעלע דיענער און זיינער א פריינד מיט דעם נאמען גראטיאנא. עס האט ניט פיעל געדויערט און פארטיא האט איינגעשטימט צו הייראטהען מיט באסאניא׳ן.ביי דיעזער געלעגענהייט האט זיא איהם געשענקט א רינג, און באסאניא האט א נדר געטהאן, אז ער וועט זיך מיט דיעזען רינג קיינמאל ניט שיידען.

אין דער זעלבער צייט האט באסאניא געפונען פאר נעטהיג מיט־צוטהיילען פארטיא׳ן, אז אויסער זיין אדעליגען שטאם, פערמאגט ער קיין זאך. זיא האט איהם ערקלעהרט, אז זיא איז רייך גענוג און איז צופריע־דען מיט איהם צו הייראטהען וויא ער שטעהט און געהט.

פארטיא האט געהאט א יונגע גאווערנאנטין מיט דעם נאמען נאריססא. באסאניא׳ס פריינד, גראטיאנא, האט זיך געליעבט מיט נאריססא׳ן. נאכדעם וויא פארטיא האט איינגעשטימט צו הייראטהען מיט באסאניא׳ן, האט גראטיאנא געבעטען פארטיא׳ן זיא זאל איהם ערלויבען חתונה צו האבען מיט איהר גאווערנאנטין. זיא האט גלייך איינגעשטימט און עס איז בעשלאסען געווארען צו פייערןביידע חתונות צוזאמען.

אזוי האבען דיא געליעבטע פערבראכט אפט צוזאמען. אין א טאג, ווען באסאניא איז געוועזן אין פארטיא׳ס פאלאטץ, האט ער ערהאלטען א בריעף, און וויא ער האט איהם איבערגעלעזען איז ער זעהר בלאס גע־ווארען.

באסאניא האט זיך דאן געווענדעט צו פארטיא׳ן און איהר מיט־געטהיילט וויא אזוי זיין פריינד אנטאניא האט פאר איהם געקריעגען דיא דריי טויזענד דוקאטען, און נאכהער האט ער פאר איהר פארגעלעזען אנ־טאניא׳ס בריעף, וואס האט געהאט פאלגענדען אינהאלט:

„טהייערער באסאניא! מיינע שיפען זיינען אלע אונטערגעגאנגען.
„מיין קאנטראקט מיט דעם אידען איז געבראכען. און אזוי וויא איך קען
„מיין חוב נאר בעצאהלען מיט מיין לעבען, וואלט איך געוועלן דו זאלסט
„זיין ביי מיין טויט. פון דעסטוועגען, אויב טראטץ דיין ליעבע פאר מיר
„קענסטו אלע ניט קומען, דאן...“

ווען ער האט איבערגעלעזען דעם בריעף, האט פארטיא אויסגע־שריען:

„מיין טהייערער! ווער שנעל פערטיג מיט אלע דיינע געשעפטען און פאהר גיך אוועק, דוא האסט וויפיעל געלד דוא ווילסט, אפילו צוואנציג

מאָל אזוי פיעל זאָלסטו בעצאָהלען איידער דיין טהייערן פריינד זאָל אפילו געקרימט װערען א האר אויף זיין קאָפּ."

פּאָרטיא האָט נאכהער ערקלעהרט, אזוי וויא זיא וויל באסאניא זאָל האָבען א גוזעטצליכעס רעכט איבער איהר געלד, זאָלען זיי באלד, אין דעמזעלבען טאָג חתונה האָבען. דיא חתונה איז געפייערט געװאָרען צווישען באסאניא און פּאָרטיא און צווישען גראַטיאנא און נעריססא. באסאניא און גראַטיאנא זיינען דאן ביידע אװעקגעפאָהרען קיין װענעדיג וואו זיי האָבען געטראָפען אנטאָניא'ן אין געפענגניס.

דער צאָהל־טאָג איז שוין געװען פאָראיבער און שיילאָק האָט בשום אופן ניט געװאָלט אָננעהמען דאָס געלד װאָס באסאניא האָט איהם אָנגעבאָטען. אלעס װאָס ער האָט געװאָלט, איז געװען א פונט פלייש.

מען האָט דאן בעשטימט װען דער פּראָצעס זאָל פּאָרקומען פאר דעם פּרינץ פון װענעדיג.

פּאָרטיא האָט געהאט א פריינד אין װענעדיג, אן אדוואָקאט מיט דעם נאָמען בעלאריא. אזוי שנעל וויא איהר מאַן איז אװעק געפאָהרען, האָט זיא געשריעבען בעלאריא'ן א בריעף, איהם בעקאַנט מאַכענדיג מיט אלע איינצעלהייטען פון דעם פּראָצעס און פערלאַנגט פון איהם א ראַטה, וויא אנטאָניא דארף פערטהיידיגט װערען. זיא האָט אויך געבעטען ער זאָל איהר בעזאָרגען דיא קליידער אָדער אוניפאָרמע פון אן אדוואָקאט.

װען פּאָרטיא האָט דאָס אלעס ערהאַלטען האָט זיא זיך פערקליידעט אלס אדוואָקאט און איהר גאָווערנאַנטקע נעריססא האָט זיך פערקליידעט אלס געהילף. ביידע זיינען דאן אװעקגעפאָהרען און אָנגעקומען קיין װענעדיג אין טאָג פון דעם פּראָצעס.

זיי זיינען אריין אין געריכט־הויז און פּאָרטיא האָט איבערגערייכט דעם פּרינץ א בריעף פון בעלאריא, וואו דער לעצטער בעהויפּטעט, אז ער איז קראַנק, און אנשטאָט איהם זאָל דער יונגער באַלטהאזאר (אזוי האָט זיך פּאָרטיא גערופען,) פיהרען דעם פּראָצעס אין דער פערטהיידיגונג פאר אנטאָניא'ן. דער פּרינץ האָט זיך אפילו שטאַרק געװאונדערט אויף דער יוגענד פון דעם אדוואָקאט, אָבער ער האָט דעם װאונש ערפילט.

איידער מיר געהען װייטער שילדערן װאָס עס איז פּאָרגעקומען ביי דעם פּראָצעס, וויא שיילאָק איז געבליעבען הארטנעקיג און געװאָלט דורכאויס א פונט מענשען־פלייש, װעלען מיר פריהער איבערגעבען שיילאָק'ס טענות. אָט זיינען זיינע װערטער (אין א גענויער איבערזעטצונג:) —

(יא, איך וויל דאָס פונט פלייש) „צו כאַפּען פיש דערמיט; ווען עס וועט קיין אַנדערע זאַך ניט ערנעהרען, וועט עס ערנעהרען מיין ראַכע. ער האָט מיך געשענדעט און מיר געשאַדעט אויף אַ האַלבען מיליאָן; געלאַכט פון מיין היזק, געשפּאָטעט פון מיין פּערדיענסט, חוזק געמאַכט פון מיין נאַציאָן, אָבגעשלאָגען מיינע מציאות, אָבגעקיהלט מיינע פריינד, אונטערגעהעצט מיינע שונאים; און ווארום איז דאָס אַלעס געווען? בלויז דערפאַר וואָס איך בין אַ איד! האָט אַ איד ניט קיין אויגען? האָט ער ניט קיין הענד, גליעדער, חושים, ליעבע, נייגונגען? איז ער ניט גענעהרט מיט דערזעלבער נאַהרונג, פערוואונדעט מיט דיעזעלבע וואַפען, אונטערוואָרפען צו דיעזעלבע קראַנקהייטען, געהיילט מיט דיעזעלבע מיטלען, געוואָרמט און געקיהלט דורך דעם זעלבען זומער און ווינטער וויא דער קריסט? ווען איהר שטעכט אונז, רינט ניט אונזער בלוט? ווען איהר קיצעלט אונז, לאַכען מיר ניט? ווען איהר פערגיפטעט אונז, שטאַרבען מיר ניט? און ווען איהר טהוט אונז אונרעכט, זאָלען מיר ניט זוכען נקמה? ווען מיר זיינען וויא איהר אין אַלע אַנדערע זאַכען, וועלען מיר צו אייך עהנליך זיין אויך אין דעם. ווען אַ איד בעגעהט אונרעכט געגען אַ קריסט, וואָס זאָל ער ערוואַרטען? ראַכע. ווען אַ קריסט בעגעהט אונרעכט געגען אַ אידען, וואָס זאָל זיין דיא שטראָף לויט קריסטליכעןביישפּיעל? ראַכע, געוויס!"

אַט אין דיעזען גייסטעס־צושטאַנד איז געווען שיילאָק ווען דער פּראָצעס האָט אָנגעפאַנגען.

פּאָרטיא האָט זיך אַרומגעקוקט און בעמערקט שיילאָק׳ן פון איין זייט — שיילאָק, האַרט, ענטשלאָסען, ראַכע־זיכטיג, און באַסאַניא׳ן פון דער צווייטער זייט שטעהענדיג נעבען אַנטאָניא׳ן.

צום אָנפאַנג האָט זיא זיך געווענדעט צו שיילאָק׳ן. זיא האָט איהם ערקלעהרט, אַז לויט דיא געזעטצע פון ווענעדיג, האָט ער אַ פאָלשטענדיגעס רעכט צו האַלטען אַנטאָניא׳ן ביי זיין קאָנטראַקט, אָבער מיטלייד, דיעזע שעהנע הימלישע מתנה, שטעהט העכער פון אַלעס און ער דאַרף פערצייהען.

שיילאָק האָט זיך געהאַלטען ביי זיינעם, אַז ער וויל דער קאָנטראַקט זאָל דורכגעפיהרט ווערען.

„קען ער דען ניט בעצאָהלען דאָס געלד?" האָט זיא געפרעגט.

ביי דיעזע ווערטער האָט באַסאַניא איהם אָנגעבאָטען צוויי מאָל דריי טויזענד דוקאַטען, אָבער שיילאָק האָט ניט געוואָלט קיין געלד, ער האָט פערלאַנגט אַ פונט קריסטליכעס פלייש.

באסאניא, אליץ מיינענדיג, אז דער יונגער אדוואקאט איז א פרעמ־דער, האט געבעטען, אז פארטיא זאל העלפען אביסעל אומדרעהען דאס געזעטץ. אבער פארטיא האט געענטפערט. גאנץ ערנסט, אז דיא געזעטצע טארען ניט געשטערט ווערען. װען שיילאק האט דאס געהערט, האט עס איהם אויסגעוויזען, אז זיא האלט פאר איהם. ער האט דאן אויסגעשריען מיט בעוואונדערונג:

„אך, קלוגער, יונגער ריכטער, וויא איך עהרע דיך! דוא ביסט פיעל עלטער אין חכמה וויא אין דיין אויסזעהען!“

פארטיא האט דאן געפאדערט, אז שיילאק זאל איהר געבען איבער־לעזען דעם קאנטראקט. װען זיא האט דאס איבערגעלעזען, האט זיא בע־מערקט:

„דיעזער קאנטראקט איז שוין געבראכען, און לויט דעם, קען דער איד געזעטצליך פאדערן דאס פונט פלייש וואס זאל אויסגעשניטען ווערען פון דעם פלאטץ נאהענט צו אנטאניא׳ס הארץ.“

דאן האט זיא זיך געווענדעט צו שיילאק׳ן און אזוי געזאגט:

„זיי בארמהערציג, נעהם צו דאס געלד און לאז מיך צוררייסען דעם קאנטראקט“.

„איך שווער“, האט שיילאק געענטפערט, „אז עס איז נישטא קיין קראפט אין א געוועהנליכער צונג מיך צו ענדערען“.

„אויב אזוי, אנטאניא“, האט פארטיא געזאגט, „דאן מוזט זיך פארבערייטען; גיב דיין ברוסט איבער צום מעסער“.

שיילאק האט הערוויל ארויסגענומען א מעסער און דאס אנגעהויבען צו שארפען.

„אנטאניא“, האט באסאניא געזאגט צו זיין פריינד, „איך בין פער־הייראטעט צו א פרוי וואס איז ביי מיר פונקט אזוי טהייער וויא דאס גאנ־צע לעבען; אבער דאס לעבען אליין, מיין פרוי און אלעס אין דער וועלט איז ביי מיר ניט געשעצט מעהר וויא דיין לעבען. איך וואלט פערלוירען אלעס, איך וואלט אלעס מקריב געווען אבי דיך צו ראטעווען פון דיעזען טייוועל“.

װען פארטיא האט געהערט דיעזע ווערטער, האט זיא געזאגט צו באסאניא׳ן:

„אייער פרוי וואלט אייך זעהר ווענינ געדאנקט, װען זיא זאל דא זיין און הערען אזעלכע ווערטער פון אייך“.

גראטאינא, וועלכער האט געמיינט, אז ער דארף אלעס נאכטהאן באסאניא'ן, האט געזאגט — ווערענד נעריססא, אלס אדוואקאטען־געהילף האט געהערט: „איך האב א פרוי, וועלכע איך ליעב זעהר; איך ווינש מיר, הלואי וואלט זיא געוועזן אין הימעל, און דארט פיעללייכט וואלט זיא גע־קענט בעטען עמיצען ער זאל אומענדערן דעם בעשלוס פון דיעזען הינטישען אידען".

נעריססא האט געענטפערט:

„עס איז גוט וואס איהר זאגט דאס הינטער איהר רוקען, ווען זיא וואלט דאס געהערט, וואלט פערשוואונדען געווארען אייער שלום־בית".

שיילאק האט דערוויל אויסגעשריען:

„מיר פערלירען צייט. זייט אזוי גוט און גיט מיר שוין ארויס דעם אורטהייל".

יעדער איז געוועזן זעהר נייגיעריג צו הערען וואס עס וועט ווייטער געשעהען. פארטיא האט געפרעגט אויב דיא וואג־שאלען זיינען פארטיג אבצוּוועגען דאס פלייש. דאן האט זיא זיך געווענדעט צום אידען און אזוי געזאגט:

„שיילאק, דוא מוזט דא האבען עפּעס א ארצט, וועלכער זאל אכטונג געבען, אז אנטאניא'ן זאל ניט אברונען דאס בלוט און ער זאל שטארבען דערפון".

„דאס שטעהט ניט דערמאהנט אין קאנטראקט", האט ער געענטפערט.

„אמת, עס שטעהט ניט דערמאהנט אין קאנטראקט, אבער וואס איז דער חילוק? דוא וואלסט דערמיט בלויז געטהאן א גוטע זאך".

„עס שטעהט ניט אין קאנטראקט דעריעבער".

„דאן", האט פארטיא פארטגעזעצט, „בעלאנגט צו דיר א פונט פון אנטאניא'ס פלייש. און דוא מעגסט עס אויסשניידען פונקט פון זיין ברוסט. דאס געזעטץ ערלויבט עס, און דאס געריכטהויז פסק'ענט עס דיר צו".

„אך, קלוגער און גערעכטער ריכטער!" האט שיילאק אויסגעשריען. שארפענדיג ווייטער זיין מעסער, האט ער זיך געווענדעט צו אנטאניא'ן און געזאגט: „קום, מאך דיך פארטיג".

„ווארט אוים אביסעל, איד!" האט פארטיא זיך אריינגעמישט. „עס איז נאך עפּעס דא דערביי. דער קאנטראקט רעדט גאר ניט איבער קיין בלוט. דיא ווערטער לויטען בלויז, „א פונט פלייש". ווען ביים אויסשניי־

דען דאָס פונט פלייש וועסטו פערגיסען נאָר איין טראָפּען קריסטליכעס בלוט, דאַן איז דיין הויז, דיין פערמעגען, לויט דיא געזעטצע פון ווענעדיג, קאָנפיסקירט פאַר דעם שטאַאַט".

עס איז נאַטירליך געווען אונמעגליך אויסצושניידען אַ פונט פלייש און דערביי ניט פערגיסען אפילו איין טראָפּען בלוט, און דאָך האָט אַזוי געלויטעט דער קאָנטראַקט, פלייש און קיין בלוט. דאָס האָט געראַטעוועט אַנטאָניאָ'ס לעבען. יעדער האָט אויסגעדריקט זיין בעוואונדערונג אויף דיעזען איינפאַל.

באסאניא האָט דאַן אויסגעשריען צו שפּאָטען פון שיילאָק'ן:

„אַך, קלוגער און גערעכטער ריכטער!"

ווען שיילאָק האָט געזעהען, אַז ער האָט פערלוירען דאָס פונט פלייש, האָט ער וועניגסטענס געוואָלט ראַטעווען זיין געלד.

„דאָ האָסטו דאָס געלד!" האָט באַסאַניא אויסגעשריען.

„נאָר לאַנגזאַם, איילט זיך ניט", האָט פּאָרטיא ווייטער געזאָגט, „דעם אידען קומט קיין אַנדערע זאַך אויסער דאָס וואָס עס שטעהט אין זיין קאָנטראַקט. שיילאָק, נעהם און שנייד אויס דאָס פלייש. אָבער גיב אַכטונג, קיין בלוט פערגיסען. אויסער דעם זעה דוא זאָלסט ניט אָבשנייהען ניט מעהר און ניט וועניגער וויא אַ פונט. ווען דאָס וועט זיין מעהר אָדער וועניגער מיט איין לויט, ביסטו פעראורטהיילט, לויט דיא געזעטצע פון ווענעדיג, צום טויט, און דיין גאַנצעס פערמעגען בעלאַנגט צום סענאַט."

„גיט מיר מיין געלד און לאָזט מיך געהען", האָט שיילאָק ווייטער געזאָגט.

„דאָ איז עס פאַרבעריייטעט". האָט באַסאַניא געענטפערט.

שיילאָק האָט אויסגעשטרעקט דיא האַנד צו נעהמען דאָס געלד, ווען פּאָרטיא האָט איהם ווידער צוריק געהאַלטען.

„וואַרט אויס איד", האָט זיא געזאָגט. „לויט דיא געזעטצע פון ווענעדיג, איז דיין פערמעגען יעצט פערשפּיעלט צום שטאַאַט, ווייל דוא האָסט געמאַכט אַ קאָנספּיראַציע געגען דעם לעבען פון איינעם פון איהרע בירגער, און דיין אייגענעס לעבען איז יעצט אין דיא הענד פון דעם פּרינץ. דערפאַר, קניע ניעדער, איד, און בעט ער זאָל דיר פערצייהען".

„אום דוא זאָלסט איינזעהען דעם אונטערשיעד פון דעם קריסטליכען גייסט", האָט דער פּרינץ בעמערקט, „שיינק איך דיר דיין לעבען נאָך איידער

דוא בעטסט דערפאר. א העלפט פון דיין פערמעגען בעלאנגט צו אנטאָניא'ן, און דיא אנדערע העלפט צום שטאאט".

מיר דארפען דא בעמערקען, אז שיילאָק האט געהאט איין קינד, איין טאָכטער דזשעסיקא, און דיזע איז פון איהם ענטלאָפען און חתונה געהאט מיט א קריסט. זיינע פאטער־געפיהלע, געשענדעטע נאציאָנס־געפיהלע, האבען דיא גוטע קריסטען ניט גענומען אין אנבעטראכט. נאר אום זיך צו ציינען גוט און בארמהערציג, האט אנטאָניא געזאגט, אז ער בעשטעהט אָב־צוגעבען שיילאָק'ן צוריק א העלפט פון דעם פערמעגען, ווען ער וועט בע־שטעהן אָנצושרייבען א צוואה, דאס נאָכדעם וויא ער וועט שטארבען, זאָל דאס פערמעגען געהערען צו זיין טאָכטער דזשעסיקא, וועלכע האט חתונה געהאט מיט דעם קריסט לארענזא און דערמיט געבראָכען זיין פאטער־הארץ.

שיילאָק האט דערצו איינגעשטימט, דאן האט ער געזאגט:

„איך בין קראנק, לאזט מיך געהען אהיים. שיקט דיא צוואה צו מיר און איך וועל אָבשרייבען א העלפט פון מיין פערמעגען צו מיין טאָכטער."

„געה דיר, געה", האט דער פרינץ געענטפערט, „און פערגעס ניט צו טהון וואס דוא זאגסט. און ווען דוא ועסט חרטה האבען אויף דיינע זינד און דיך שמד'ן, ווערען א קריסט, וועט דיר דער שטאאט אויך מוחל זיין און דיר אָבגעבען צוריק דיא אנדערע העלפט פון דיין פערמעגען."

דערמיט האט זיך געענדיגט דער פראָצעס.

דער פרינץ האט שטארק בעוואונדערט דעם יונגען אדוואָקאט, (פארטיא,) און זיא איינגעלאדען מיט איהם צו עסען מיטאג. אָבער אזוי וויא זיא האט געוואָלט פריהער אהיים פאָהרען נאָך בעלמאָנט, פאר איהר מאן, האט זיא געענטפערט:

„איך דאנק הערצליך אייערע גנאדען, אָבער איך מוז שוין אוועק."

דער פרינץ האט אויסגעדריקט זיין בעדויערן און זיך געווענדעט צו אנטאָניא'ן, האט ער בעמערקט:

„בעלוינט דיזען העררען; וויל, לויט וויא איך דענק, זייט איהר שטארק פערפליכטעט צו איהם."

באסאניא האט זיך דאן געווענדעט צו פארטיא'ן מיט דיזע ווערטער:

„זעהר ווירדיגער העדר, איך און מיין פריינד אנטאָניא, האבען מיר דיא עהרע אייך צו זאָגען, אז דורך אייער קלוגשאפט זיינען מיר היינט ניצול געוואָרען פון א שווערער פלאָג. איך בעט אייך, איהר זאָלט אָננעהמען דיא

דריי טויזענד דוקאַטען װאָס מיר האָבען בעדאַרפט געבען דעם אידען."

„און מיר װעלען צו אייך זיין פערפליכטעט", האָט אַנטאָניא בעמערקט, „דאָס גאַנצע לעבען".

פּאָרטיא האָט דאָס געלד ניט געװאָלט אננעהמען. װען באַסאַניא האָט זיא אָבער שטאַרק געבעטען, האָט זיא געזאָגט:

„גיט מיר אייערע האַנדשוה, איך װעל זיי טראָגען אַלס אַן אַנדענקען".

באַסאַניא האָט שנעל אַרונטערגעצויגען דיא האַנדשוה און זיא האָט בעמערקט איהר רינג אויף זיין פינגער. זיא האָט אַבזיכטליך איהם געהייסען אויסטהאָן דיא האַנדשוה כדי זיא זאָל קענען פערלאַנגען דעם רינג. דאַן האָט זיא בעמערקט:

„און צו אַן אייביגעס אַנדענקען, װעל איך טראָגען דיעזען רינג פון אייער פינגער".

באַסאַניא איז געװען זעהר בעטריבט הערענדיג אַזאַ פאָדערונג און ערקלעהרט, אַז ער קען דעם רינג ניט אװעקגעבען, װייל דאָס איז אַ מתנה פון זיין װייב, און ער האָט אַ נדר געטהון קיינמאָל זיך ניט צו שיידען מיט דיעזען רינג; אַז ער איז בערייט איהר צו געבען װאָס זיא װיל האָבען אין װענעדיג, אָבער ניט דעם רינג.

פּאָרטיא האָט זיך געמאַכט, אַז זיא געפינט זיך שטאַרק בעליידיגט.

„טהייערער באַסאַניא", האָט אַנטאָניא זיך אריינגעמישט, „גיב איהם דעם רינג; זאָל דיין ליעבע צו מיר און דעם גרויסען דיענסט װאָס ער האָט פאַר אונז געלייסטעט שטעהען העכער איבער דער אונצופריעדענהייט פון דיין פרוי".

פּאָרטיא איז דערװייל אװעק, און באַסאַניא האָט געגעבען גראַטיאַנאַ'ן דעם רינג ער זאָל איהם נאָכטראָגען דעם יונגען אַדװאָקאַט.

אין דערזעלבער צייט האָט דער אַדװאָקאַטען געהילף, נעררימאַ, װעלכע האָט אויך געגעבען גראַטיאַנאַ'ן אַ רינג, פערלאַנגט ער זאָל איהר געבען אַ מתנה. װעלענדיג נאָכטהאָן באַסאַניא'ן, האָט גראַטיאַנאַ אַװעקגעגעבען דעם רינג.

שפּעטער האָט שטאַטגעפונדען אַ גאַנצער שטרייט איבער דיא רינגען, ביז דיא גאַנצע קאָמעדיע האָט זיך אויפגעדעקט, און אַלעס האָט זיך געענדיגט אין פרייד און געלעכטער.

נאכבעמערקונג פון דעם בעארבייטער:

„דער קויפמאן פון ווענעדיג", אדער וויא דאס ווערק רופט זיך אין אנדערע שפראכען וויא אין ענגליש, „שיילאק", בעלאנגט צו שעקספיער'ס קאמעדיען, און דיזע קאמעדיע איז מעהר קריטיקירט געווארען וויא אלע זיינע ווערק.

שעקספיער שטעלט דא פאר א אידען צו וועלכען ער ווייזט האס און פעראכטונג. נאך מעהר, דעם אידען'ס ליידען זיינען מעהר ניט וויא הומאריסטישע שטריכען פון דעם פערפאסער. אבער דאס איז נאך ניט אלעס: ער שטעלט פאר דעם אידען אלס א בלוטדורשטיגע חיה, וואס וויל ניט אנדערש וויא א פונט פלייש פון דעם קריסט.

אמת, שעקספיער איז געווען א גרויסער זשעניע, אבער נאך אלעמען, איז ער געווען ניט מעהר וויא א מענש, און געמוזט, פיעל אדער ווייניג ליידען פון חעם איינפלוס פון דיא אומגעבונגען.

עס וועט ניט זיין איבערטריבען ווען מיר וועלען זאגען, אז שעקס־פיער האט גאר קיין אידען אין זיינע אויגען ניט אנגעזעהען. דאמאלס זיי־נען קיין אידען ניט געווען אין ענגלאנד. מען האט זיי מיט היבשע עטליכע יאהר פריהער, ארויסגעטריבען פון ענגלאנד, און ערשט שפעטער, נאך שעקס־פיער'ס טויט, זיינען זיי צוריק געקומען. דער נאמען איד, איז געווען פער־האסט אין ענגלאנד. ער איז געווען דער „קראיסט קיללער" (גאטטעס־מער־דער) און מען האט איהם פעראכטעט איבעראל.

דאן ווייטער: שעקספיער איז געווען א פערפאסער פון דראמען, ער האט געשריעבען פאר'ן טהעאטער, פאר געלד. ער האט געוואלט אמו־זירען דעם עולם, אין, אום צו אמוזירען אן עולם, מוז מען פאר איהם שריי־בען אזעלכע זאכען וואס דריקען אויס זיין גלויבען און פאראורטהיילע. ער האט אלזא ניט געקענט פארשטעלען קיין אנדערן אידען וויא אזעלכען וואס דער עולם האט זיך פארגעשטעלט.

א צווייטע טהעאריע איז דיזע: שעקספיער האט געוואלט פאר־שטעלען א אידען, און ניט קענענדיג דעם אידען, האט ער שטודירט דעם אידען'ס גאט, דעם „אל קנא ונוקם" פון דער ביבעל. שיילאק איז אלזא ארויס־געקומען דער ראכזיכטיגער, דער בעל־נקמה.

אין דערזעלבער צייט זעהען מיר אבער, אז דער זשעניע שטייגט אריבער אפילו דעם גלויבען און דיא פאראורטהיילען. שעקספיער האט גע־

וואָלט מאַכען פון שיילאָק'ן אַ מיאוס'ע קאַריקאַטור, פון דעסטוועגען איז שיילאָק דער אויפריכטיגסטער און אַנשטענדיגסטער פון אַלע זיינע טיפּען אין דיעזער דראַמאַ.

שיילאָק'ס גרעסטער חסרון איז, וואָס ער איז האַרטנעקיג און פערלאַנגט אַ פונט פלייש פון דעם קריסט. ווארום טהוט ער עס ?

שעקספּיער ערקלעהרט עס.

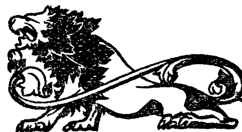
דיעזער קריסט, אַנטאָניאַ, האָט אויף איהם געשפּיגען, פון איהם חוזק געמאַכט, איהם פערפאָלגט און פערשפּאָטעט, און ענדליך איז ער אַריינגעפאַלען אין זיינע הענד. נאָך מעהר, דיעזער קריסט איז געווען אַ מיטגליעד פון דערזעלבער נאַציאָן וואָס האָט געליעפערט אַ לאַרענזאָ אום אָוועקצורויבען זיין איינציגע טאָכטער דזשעסיקאַ.

נקמה איז זיס, און ער האָט געוואָלט נקמה!

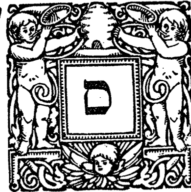
און ווער זיינען געווען דיא קריסטען וואָס שעקספּיער האָט פאָרגעשטעלט ? זייער קריסטליכע באַרמהערציגקייט בעשטעהט אין העם, וואָס זיי טרעטען דעם אידען'ס געפיהלען מיט דיא פיס; זיי זיינען אַזוי גוט, אַז איינער פון זיי, אַנטאָניאַ, מאַכט שיילאָק'ן אַ פּרעזענט פון זיין אייגענעם פערמעגען באופן ער זאָל דאָס אָוועקגעבען זיין טאָכטער, דער משומדת, וועלכע האָט איהם איבערגעלאָזט אין שמערץ און פערצווייפלונג. דער פּרינץ ווידער איז בערייט איהם צוריק צו געבען דיא אַנדערע העלפט פון פערמעגען, ווען ער וועט זיך שמד'ן.

שיילאָק וויל קיין געלד; ער וויל נקמה. שיילאָק איז בערייט צו פערלירען זיין פערמעגען, אָבער שמד'ן וועט ער זיך ניט.

יאַ, דער גרויסער שעקספּיער האָט געמאַכט אַ גרויסען טעות מיט דער פאָרשטעלונג פון שיילאָק'ן, אָבער זיין זשעניאַלער גייסט האָט איהם, אונווילענדיג, געראַטעוועט!

אטהעללא.

ענאטאָר בראבאנטיא איז געוועזן איינער פון דיא רייכסטע בירגער אין װענעדיג, זעהר אנגעזעהען, איינפלוסרייך און געעהרט. דערצו האָט ער געהאט א טאָכטער מיט אלע מעלות, יונג, קלוג און זעהר שעהן. דער נאָמען פון דיעזער טאָכטער איז געוועזן דעסדעמאָנא.

דיא פראָמינענטעסטע און אנגעזעהענסטע יונגע לייט האָבען זיך צו איהר גע'שדכן'ט, אָבער קיינער פון זיי איז איהר ניט געפעלען געוואָרען. דער פאָטער האָט זיא אויך ניט געוואָלט צווינגען זיא זאָל הייראטהען געגען איהר ווילען, און אזוי וויא זיא איז נאָך געוועזן יונג, האָט ער בעשלאָסען צו וואַרטען.

אין דערזעלבער צייט אָבער האָט עפּעס פּאַסירט אין לעבען פון דער שעהנער דעסדעמאָנא וואָס האָט בעשטימט איהר מערקווירדיגעס שיקזאַל פאַר א טרויעריגער צוקונפט. דיא שעהנע יונגע לייט פון איהר ווייסער ראַסע, האָבען ביי איהר ניט נושא חן געוועזן, דאַגעגען אָבער האָט זיא זיך פּלוצלונג פערליעבט אין א מור, א שוואַרצען, א נעגער.

דיעזער איז געוועזן א געוויסער אטהעלא, און אָבוואָהל פון דער שוואַרצער ראַסע, האָט ער געשפּיעלט א גרויסע ראָלע אין שטאָדט. ער איז געוועזן א סאָלדאַט, א קריגער, א בראַווער און אונערשראָקענער מענש, און דורך זיין העלדישער אויפפיהרונג, האָט ער איינינגע מאָל געפיהרט דיא אַרמעע פון וועגעדיג צום זיעג און טריאומף אויפ'ן שלאַכטפעלד געגען דיא טערקען. דאָס האָט געפיהרט אזוי וויים, אַז ער איז געוואָרען דער ערשטער גענעראַל פון דער אַרמעע און געוואונען דיא אַלגעמיינע אַכטונג פון גאַנצען פאָלק.

בראַבאנטיא, איינער פון זיינע פערעהרער, איז געוועזן שטאָלץ דאַ־

אטהעללא

רויף צו זיין אטהעלא'ס פריינד און ער האט איהם אפט איינגעלאדען צו זיך אין הויז. אונאזוי וויא אטהעלא האט פיעל גרייזט, פיעלעס געזעהען, פלעגט דער אלטער סענאטאר האבען דאס גרעסטע פערגעניגען איהם צו הערען דערצעהלען זיינע אינטערעסאנטע רייזע־געשיכטען און ערפאהרונגען.

דיא שעהנע דעסדעמאנא איז דערביי געזעסען, צוגעהערט אלעס און בעוואונדערט דיעזען שווארצען אבער העלדישען מאן.

איין מאל האט עס פאסירט וואס ער האט זיא אליין געטראפען און זיא האט איהם געבעטען ער זאל איהר דערצעהלען זיין גאנצע לעבענס־גע־שיכטע, פון וועלכער זיא האט געהערט אזוי פיעל דערצעהלען פון אנדערע.

ער האט איהר צוליעב געטהאן. און אזוי וויא אטהעלא איז אמאל גע־ווען אן ארמער און עלענדער אינגעל, זיך זעהר פיעל געפלאגט און געמאט־טערט, האט זיין שילדערונג ביי איהר ארויסגערופען פיעלע טרעהרען.

ווען ער איז געווען צו ענדע, האט זיא געזאגט: „הלואי וואלט איך דאס אלעס ניט געהערט, פון דעסטוועגען ווינש איך מיר, אז גאט זאל מיך געווען מאכען פאר אזא מאן וויא דוא ביסט".

דאן האט זיא איהם געדאנקט און געזאגט: „אויב דוא האסט א פריינד, וועלכער ליעבט מיך, דארפסטו איהם בלויז אויסלערנען וויא צו דערצעהלען זיין לעבענס־געשיכטע און וואלט מיך געוואונען."

אטהעללא דער גענעראל, האט געוואוסט, אז ערשטענס איז ער ניט קיין גאנץ יונגער מאן און צווייטענס איז ער שווארץ. ער וואלט קיינמאל ניט געוואגט צו ערקלעהרען דעסדעמאנא'ן קיין ליעבע. אבער הערענדיג איהרע לעצטע ווערטער, האט ער זיך געמערקט, אז ער קען האפען און וואגען. און געליעבט האט ער דעסדעמאנא'ן מיט זיין גאנצעסברייטעס און גוטעס הארץ.

ער האט דאן אנגעפאנגען אויף א צערטליכען אופן צו־צו־קומען נעהענטער צו איהר, ביז ער האט פאר איהר אויסגעדריקט זיינע געפיהלע, און דעם סענאטאר'ס שעהנע טאכטער, האט איהם פערשפראכען צו ווערען זיין פרוי.

מען מוז צוגעבען, אז אטהעללא איז ניט געווען קיין פאסענדער שידוך פאר דעסדעמאנא'ן. טאקי ער איז געווען א גענעראל, א העלד, אבער ערש־טענס, איז ער ניט געווען רייך געננג, און צווייטענס איז זיין קאליר, דאס הייסט, זיין שווארצקייט, געווען געגען איהם.

בראבאנטיא האט קיינמאל ניט בעאבזיכטיגט צו צווינגען זיין טאכטער צו הייראטהען ווער ווערמען ער וויל, אבער ער האט קיינמאל ניט ערווארטעט, אז זיא אליין זאל זיך אויסקלייבען א מאן וואס איז ניט פאסענד פאר אן אדעליגער פאמיליע פון ווענעדיג. דאס אלעם האט דעסדעמאנא גאנץ גוט געוואוסט און זיא האט גאר ניט געוואגט צו דערצעהלען איהר פאטער, אז זיא ליעבט דעם מור, אטהעללא׳ן.

אום צו פערמיידען אן עפענטליכען סקאנדאל מיט דעם פאטער, האט זיא געהייראטה מיט אטהעללא׳ן אין געהיים און געטראכט דאס צו האלטען אזוי לאנג בסוד וויא עס איז נאר מעגליך. אבער עס האט ניט פיעל געדויערט און האס געהיימניס איז ארויס.

דער פאטער איז געבליעבען וויא געטראפען פון א דונער ווען ער האט דאס געהערט. ער האט זיך ניט געקענט גלויבען זיינע אייגענע אויערן וואס מען האט איהם דערצעהלט, נאר ווען ער האט זיך איבערצייגט, אז דאס איז א פאקט, האט ער ניט פיעל גענוארט און איז ערשיענען פאר׳ן סענאט וואו ער האט ערהויבען א שווערע אנקלאגע געגען אטהעללא׳ן. ער האט איהם בעשולדיגט אין פער׳כישוף׳ן און פערפיהרען זיין טאכטער, און זיא פערנארט מיט איהם חתונה צו האבען אהן דער איינשטימונג פון דעם פאטער. פאר אזא פערברעכען, לויט דיא ווענעציישע געזעטצע, איז געקומען — טויט.

פונקט דאמאלס אבער האט פאסירט א וויכטיגע צוטרעפונג אין ווענעדיג. מען האט ערפאהרען, אז דיא טערקען האבען ארויסגעשיקט א גרויסע און מעכטיגע פלאטע איינצונעהמען דיא אינזעל ציפערן, וואס האט בעלאנגט צו ווענעדיג און געבילדעט איינעם פון דיא וויכטיגסטע האנדעלס צענטערס. יעהער איינער האט דאמאלס אויפגעהויבען זיינע אויגען צו אטהעללא׳ן און פון איהם ערווארטעט ער זאל פערטהיידיגען דיא ווערטהפוללע אינזעל. ער איז אויך געווען דער איינציגער פאסענדער מענש צו אונטערנעהמען דעם קאמפף געגען דיא טערקען.

אטהעללא איז אלזא גערופען געווארען אין סענאט פאר צוויי זאכען, ערשטענס זיך צו פערטהיידיגען געגען בראבאנטיא׳ס שווערע אנקלאגע, און צווייטענס מען זאל איהם בעאויפטראגען צו ראטעווען ציפערן.

בראבאנטיא איז געווען א זעהר געאכטעטער מענש און אן אלטער סענאטאר. מען האט אלזא בעשלאסען איהם אויסצוהערען. ער איז אבער געווען אזוי אויפגערעגט און זיך געפיהלט אזוי בעליידיגט, אז ער האט

געמאכט א גאנצען הויפען בעשולדיגונגען, דארונטער נארישע, וועהרענד אין אמת'ן, איז דאס אלעס בלויז געווען אן איינפאכע ליעבעס געשיכטע. פון דעסטוועגען האט מען אויסגעהערט זיין צד, און ד'אן האט מען פארגערופען אטהעללא'ן צו הערען וואס ער האט צו זאגען.

אטהעללא האט אין געוועהנליכע ווערטער געשילדערט דיא ריינע וואהרהייט, דערצעהלט וויא ער האט זיך פערליעבט אין דעסדעמאנא'ן, וויא זיא האט זיך פערליעבט אין איהם הערענדיג זיינע רייזע געשיכטען, און עס איז בלויז געווען א פעראייניגונג פון צוויי הערצער.

דער פרינץ, וועלכער איז געזעסען אלס אויבער־ריכטער אין סענאט, האט ד'אן ערקלעהרט, דאס ער רעכענט, אז אטהעללא'ס האנדלונג וואלט געקענט געווינען אויך זיין אייגענע טאכטער, און וואס עס אנבעלאנגט דיא בעשולדיגונגען פון כישוף, וואס בראבאנטיא האט געמאכט, איז עס געווען, לויט זיין מיינונג, געוועהנליכע ליעבעס ערקלעהרונגען אין וועלכע יעדער מאן איז שולדיג. אין אלגעמיין, האט דער פרינץ געזאגט, זעהט ער דא קיין אויסערגעוועהנליכע זאך.

אטהעללא'ס ווערטער זיינען נאכהער בעשטעטיגט געווארען אויך פון דעסדעמאנא'ן, וועלכע איז ערשיענען פאר'ן סענאט. אין הערזעלבער צייט האט דעסדעמאנא בעמערקט, אז זיא אנערקענט איהר שולד און פליכט צום פאטער פאר דער ערציהונג און בילדונג וואס ער האט איהר געגעבען, אבער זיא האט יעצט העכערע פליכטען און שולדען צו דעם מאן וואס זיא ליעבט, און זיא האנדעלט ניט ערגער וויא איהר מוטער האט געהאנדעלט, ווען זיא האט געליעבט איהר מאן בעסער וויא איהר פאטער.

בראבאנטיא האט געזעהען, אז יעדער איז געגען איהם, און ער האט בעשלאסען בעסער איינצושטימען, ווייל ער האט סאי־וויא־סאי קיין אנדערע ברירה ניט געהאט. ער האט זיך אלזא איבערגעבעטען מיט אטהעללא'ן, איהם זאגענדיג, אין דערזעלבער צייט, אז עס פרעהט איהם וואס ער האט בלויז איין טאכטער, דען, ווען ער וואלט געהאט נאך איינע, וואלט ער געמוזט ווערען געגען איהר א טיראן, כדי זיא זאל ניט טהון דאסזעלבע וויא דעסדעמאנא.

נאכדעם וויא אלעס האט זיך רעגולירט, האט אטהעללא זיך דערמאהנט אן זיין הויכער מיליטערישער פפליכט. ער האט בעשלאסען באלד אבצורייזען נאך ציפערן און אנפאנגען דיא פערטהיידיגונג געגען דיא טער־

קען. דעסדעמאנא האט איינגעשטימט מיט איהם מיטצופאהרען און טהיילען אלע געפאהרען מיט איהם.

אזוי שנעל אבער וויא אטהעללא מיט זיין יונגער און שעהנער פרוי האבען געלאנדעט אין ציפערן, איז ערהאלטען געווארען די נאכריכט, אז א גרויסער שטורם האט צושמעטערט די גאנצע טערקישע פלאטע, און דער־מיט האט זיך שנעל געענדיגט זיין גאנצע מיליטערישע טהעטיגקייט.

ווען אטהעללא איז לויז געווארען פון א קריעג מיט די טערקען דורך א שטורם אויפ'ן ים, האט אבער זיין שיקזאל איהם געטריעבען צו אן אנדערן קריעג, א פיעל געפעהרליכערן, פון וועלכען ער איז מעהר ניט ארויס דער זיעגער וויא ביז צו יענער צייט.

צווישען דעם גענעראל'ס פריינדע איז געוועזן איינער וואס איז גע־ווען זיין פערטרויעסטער. ער האט געהייסען קאססיא. מיכאעל קאססיא איז געוועזן א יונגער אפיציער, געשטאמט פון פלארענטין, מונטער, פרעהליך, ליע־בענסווירדיג און מיט אלע מעלות אום נושא חן צו זיין ביי פרויען. ער איז אויך געוועזן שעהן, גאלאנט און מיט זיך פארגעשטעלט אלעס אום ארויסצו־רופען אייפערזוכט אין א מאן וואס איז עלטער און ניט אזוי שעהן. אטהעללא איז שוין ניט מעהר געוועזן קיין יונגער מאן, און זיין שווארצקייט האט איהם געמאכט ווייט פון שעהן. אבער אטהעללא, וועלכער האט געהאט אן ערלעכען הארץ, איז געוועזן ווייט פון אייפערזוכט. נאך מעהר, ער האט אליין אמאל גע־שיקט קאססיא'ן צו רעדען פאר איהם מיט דעסדעמאנא'ן און אויסדריקען זיינע ליעבעס־געפיהלע צו איהר.

אטהעללא איז געוועזן א העלד אויפ'ן שלאכטפעלד. אבער אין דער געגענווארט פון פרויען איז ער געוועזן הילפלאז.

צו שיקען אזא יונגען און שעהנעם מאן וויא קאססיא צו ערקלערען פאר איהם ליעבע, איז אפילו געוועזן א געוואגטער שריט. אבער אטהעללא האט יעדען געגלויבט און זיך ניט געקענט פארשטעלען, אז יעמאנד זאל איהם בעטריגען. דעסדעמאנא וויעדער האט געהאלטען קאססיא'ן בלויז פאר א גוטען הויז־פריינד, און אזוי איז ער אויך פערבליעבען נאך דער חתונה. ער פלעגט אפט קומען אין זייער הויז, און אזוי וויא אטהעללא האט ניט אימער געקענט אונטערהאלטען זיין יונגע און שעהנע פרוי, איז ער געוועזן איינפאך זעהר צופריעדען וואס קאססיא האט מיט איהר גערעדט און זיא אמוזירט.

אוים דאנקבארקייט און פריינדשאפט, האט אטהעללא, אין דער לעצ־

טער צייט, געמאכט קאסיא'ן פאר א לייטענאנט און אויך פאר זיין אדיוטאנט, א שטעלע וואס האט מיט זיך געטראגען אי עהרע, אי גרויסע פעראנטווארטליכקייט.

דיעזער שריט אבער האט שטארק אויפגערעגט א צווייטען אפיציער, אן עלטערן אין דיענסט, א געוויסען יאגא, וועלכער האט גערעכענט, אז על־פי יושר איז איהם געקומען דיעזער פאסטען. יאגא האט אפטמאל חוזק געמאכט פון קאססיא'ן, בעהויפטענדיג, אז ער ווייסט אזוי פיעל פון קריעג וויא א מיידעל. דאן האט איהם יאגא אויך געהאסט, און מיט איהם האט ער געהאסט אטהעללא'ן פאר וואס ער האט איהם דערהויבען צו אזא שטעלע.

און יאגא'ס ברוסט איז געווארען פול מיט גיפט, און זיין קאפ פול מיט פלענער וויא אזוי זיך נוקם צו זיין אן אלעמען. ער האט בעשלאסען צו בעשטראפען קאססיא'ן, אטהעללא'ן און מיט ווי זאל אויך ליידען דיא אונשולדיגע דעסדעמאנא.

שרעקליך איז געוועזן זיין נקמה!

יאגא איז געוועזן איינער פון יענע מענשליכע טייוואלים, וועלכער שטודירט זיין מיט־מענשען, קריכט אריין טיעף אין זיין נשמה, און דאן ווענדעט ער אן זיין ביטראסט יענעם צו רואינירען. יאגא האט אויך געוואוסט, אז אייפערזוכט איז איינע פון דיא געפעהרליכסטע ליידענשאפטען, און ווען זיא קריכט אריין אין א מענשען, דאן פערגיפטעט זיא זיין גאנצען קערפער און זעעלע.

זיין פלאן איז אלזא געוועזן צו מאכען אטהעלא'ן אייפערזיכטיג איבער קאססיא'ן, און אזוי שנעל וויא ער וועט דערגרייכען דיעזען ציעל, דאן וועט ער שוין קענען טהון וואס ער וויל און דורכפיהרען זיין נקמה.

דיא אנקונפט פון דעם גענעראל מיט זיין פרוי און דיא נאכריכט, אז דיא טערקישע פלאטע איז אונטערגעגאנגען, האט ארויסגערופען א פרעהליכען יום־טוב ביי דיא איינוואהנער פון ציפערן. מען האט געגעסען, געטרונקען און געהוליעט. וויין האט געפלאסען פון אלע זייטען און יעדער האט געטרונקען צו דער געזונדהייט פון אטהעללא'ן מיט זיין פרוי.

קאססיא איז געוועזן בעאויפטראגט אכטונג צו געבען, אז ער זאל ניט דערלאזען דיא סאלדאטען זאלען צו פיעל טרינקען, כדי זיי זאלען ניט פעראורזאכען קיין סקאנדאלען.

אין א נאכט האט יאגא אנגעפאנגען זיין טייוולישע ארבייט. ער האט בעזוכט קאססיא'ן, און אונטער דעם מאנטעל פון פריינדשאפט צו

אטטהעללא'ן און פריינדשאפט צו קאססיא'ן האט ער איינגעלאדען יעדען צו טרינקען. קאססיא האט א לאנגע צייט געקעמפפט געגען דיעזער איבער־רעדונג, אבער אזוי וויא ער איז געוועזען א גוטער און וואוילער לעבע־יונג, איז ער ענדליך געפאלען צו יאגא'ס איבעררעדונג. ער האט זיך אנגע־שיכור'ט, און אין זיין בעזויפענהייט, האט ער געלויבט און גערייהמט דיא שעהנע דעסדאמאנא, געשריען, געזונגען, ביז ער האט זיך אין גאנ־צען פערלוירען. דאן האט ער זיך צוקריעגט מיט זיינע געסט, אויך אויף יאגא'ס אנרייצונג, און עס איז געקומען צו א שלאכט. קאססיא האט ארויסגעצויגען זיין שווערט און פערוואונדעט א גוט־בעקאנטען און געאכ־טעטען אפיציער מאנטאנא.

דיא אויפרעגונג און האס געשלעג האבען געוואקסען. ווען יאגא האט געזעהען, אז דער סקאנדאל איז שוין גענוג גרויס, האט ער אליין געהאל־פען פערברייטען דיא נאכריכט דאריבער און געפיהרט דערצו מען זאל קלינ־גען מיט דעם אלארם־גלאק, וועלכער איז געשטעלט געווארען אנצוצייגען א רעוואלוציאנס אויסברוך, אבער קיין מהומה פון שיכורים.

דיעזער אלארם האט אויפגעוועקט אטהעללא'ן, וועלכער האט זיך שנעל אנגעקליידעט, ארונטערגעלאפען און געפרעגט קאססיא'ן וואס עס האט פאסירט.

קאססיא האט זיך באלד דערמונטערט, בעגריפען וואס ער האט אויפגעטהאן, און פאר שאנדע האט ער ניט געקענט ענטפערן.

יאגא וויעדער, זיך מאכענדיג, אז ער וויל ניט רעדען קיין שלעכטס אויף קאססיא'ן, און זיך לאזען צווינגען פון אטטהעללא'ן עפעס צו זאגען, האט דערצעהלט אלעס וואס עס האט פאסירט, אויסלאזענדיג אבער זיין אייגענעם אנטהייל; און אזוי וויא קאססיא האט אין זיין בעטרונקענהייט ניט געדענקט גענוי וואס עס איז געשעהען, האט ער שטילשווייגענד איינ־געשטימט צו אלעס וואס יאגא האט מיטגעטהיילט.

אטטהעללא האט ליעב געהאט דיסציפלין און ארדנונג. הערענדיג דאס אלעס, האט ער אראבגעזעטצט קאססיא'ן פון זיין פעראנטווארטליכעם אמט.

דאס איז געוועזען יאגא'ס ערשטע געלונגענע ארבייט. אבער ער האט זיך דערביי ניט אבגעשטעלט און איז געגאנגען וויטער.

ווען קאססיא האט זיך אויסגעניכטערט, האט ער געפונען יאגא'ן פאר זיין איינציגען פריינד פאר וועלכען ער האט אויסדערצעהלט זיין הארץ

און זיך אליין אנגערופען ווילדער און אומגעלומפערטער, ווען ער האט זיך געקענט לאזען אזוי פערפיהרען פון ווייז.

„וואס זאל איך טהון ?“ האט ער געפרעגט. „איך בין פערלוירען. ווען איך זאל מיך נאך א מאל ווענדען צו אטטהעללא'ן און פערלאנגען צוריק מיין שטעלע, וועט ער מעגען מיט רעכט זאגען, אז אויף קיין שיכור קען מען זיך ניט פערלאזען.“

יאגא ווידער האט איהם אויסגערעדט, ערקלערט, אז עס איז גאר ניט, אז אטהעללא וועט בעסער ווערען און אלעס וועט זיין וויא עס איז א מאל געווען. נאר ווען קאססיא רעכענט ווירקליך, אז אטהעללא וועט איהם גאר ניט פערצייהען, דאן ראטהעט ער איהם זיך צו ווענדען צו זיין ליעבע פריינדין, דעסדעמאנא, און זיא וועט געוויס אלעס שנעל רעכט מאכען.

וואס יאגא האט געזאגט, האט אויסגעזעהען גאנץ ריכטיג, אבער דאס אונגליק איז געווען, וואס ער האט געהאט איינע פון זיינע טייוולישע פלענער דערביי.

עס האט ניט פיעל געדויערט און קאססיא האט זיך געווענדעט צו דעסדעמאנא'ן, בעטענדיג זיא, אז זיא זאל זיך פאר איהם אינטערעסירען ביי אטהעללא'ן. דעסהעמאנא איז געווען זעהר גערירהט דערפון און פערשפראכען ניט צו רוהען ביז זיא וועט קאססיא'ן צוריקגעבען זיין אלטע שטעללע.

אום ניט פיעל צו ווארטען, האט זיא גלייך אויפגעזוכט אטהעללא'ן, איהם אנגעהויבען צו בעטען, און ער האט איהר ניט געקענט זאגען „ניין“. פון דעסטוועגען האט ער פראבירט צו בעטען זיא זאל נאך אבווארטען א שטיקעל צייט, ווייל אזא פערברעכען טאר מען ניט לאזען גאנץ אונבע־שטראפט, אבער זיא האט איהם העכסטענס געגעבען נאך איין מעת־לעת צייט.

ווען אטהעללא האט נאך אלץ ניט געקענט נאכגעבען, האט זיא גע־זאגט בעליידיגט :

„וואס, מיין הערר ! דארף איך אזוי פיעל בעטען פאר מיכאעל קאססיא, דערזעלבער קאססיא וואס איז געקומען פאר דיר צו מיר ערקלערען ליעבע, און אפט מאל, ווען איך האב פון דיר חוזק געמאכט, האט ער דיך פערטהיידיגט ! דאס וואס איך האב פון דיר פערלאנגט, רעכען איך בלויז פאר א קלייניגקייט. און ווען איך וועל וועלען מעהר

אויספּרובירען דיין ליעבע, דאַן וועל איך פערלאַנגען אַ פיעל גרעסערע זאַך.״

אָטהעללאָ האָט ווייטער ניט געקענט קעמפּפען געגען איהר, און אַלעס וואָס ער האָט פערלאַנגט איז געווען, אַז זיא זאָל איהם נאָר געבען אַ ביסעל צייט, און דאַן וועט ער קאַססיאָ׳ן צוריקגעבען זיין אַלטע שטעלע.

עס האָט פּאַסירט, אָדער יאַגאָ האָט עס אַזוי געפיהרט, דאָס אָטהעללאָ און יאַגאָ זאָלען אריין אין דעסדעמאָנאַ׳ס צימער פּונקט דאַמאַלס ווען קאַססיאָ איז דאָרט געווען צו בעטען פאַר זיך, און ארויסגעהענדיג דורך דער צווייטער טהיר, האָט ער עפּעס געזאָגט דעס־דעמאָנאַ׳ן.

„מיר געפעלט דאָס ניט,״ האָט יאַגאָ געמורמעלט וויא צו זיך אַליין, אָבער אָטהעללאָ האָט דאָס ניט בעמערקט. שפּעטער אָבער האָט ער געדענקט. ווען דעסדעמאָנאַ איז אַוועק, האָט יאַגאָ, בלויז אַזוי אויס נייגיעריגקייט, גע־פרעגט אָטהעללאָ׳ן אויב דאַמאַלס ווען ער אָטהעללאָ, האָט זיך געשדכ׳ענט צו דעסדעמאָנאַ׳ן, האָט קאַססיאָ אויך דערפון געוואוסט.

אָטהעללאָ האָט געענטפערט, אַז ניט נאָר האָט קאַססיאָ דערפון גע־וואוסט, זאָנדערן ער איז אויך מעהרערע מאָל געווען דער ליעבעס־שליח צווי־שען איהם און דעסדעמאָנאַ.

און דער טייוועל יאַגאָ האָט אימער פערשטאַנען צו מאַכען אַזאַ גנבה׳שע מינע, אַז ער זאָל ארויסרופען טויזענדער פערדעכטיגע געדאַנקען אין דעם אונשולדיגען און עהרליכען אָטהעללאָ. ווען יאַגאָ האָט געהערט אָט־העללאָ׳ס לעצטע ערקלערונג, האָט ער אויפגעהויבען דיא אויגען, פערקנייטשט דעם שטערן, געעפענט דאָס מויל, און געזאָגט, „אָה, איצט פערשטעה איך.״

דאָס האָט שוין ערוועקט יאַגאָ׳ס ווערטער וואָס ער האָט געזאָגט, ווען ער איז אריינגעקומען און געזעהען דעסדעמאָנאַ׳ן מיט קאַססיאָ׳ן צוזאַ־מען. אָטהעללאָ האָט אָנגעהויבען צו דענקען, אַז דאָ מוז עפּעס זיין, אַז יאַגאָ׳ס ווערטער האָבען עפּעס אַ צוזאַמענהאַנג. דאָס אונגליק איז נאָך געווען גרעסער, וואָס יאַגאָ האָט אימער געשפּיעלט דיא ראָלע פון אַן עהרענמאַן און אָטהעללאָ האָט איהם ווירקליך געגלויבט פאַר אַזעלכען.

דער אָרעמער אָטהעללאָ האָט ניט געקענט אונטערשיידען פון אַ ביט־ראָסט ביז אַן עהרליכקייט. יאַגאָ׳ס בעמערקונגען האָבען איהם אונטערגעצונ־דען, ארויסגערופען פינסטערע רעיונות אין זיין מח און ער האָט איהם אָנגע־הויבען צו בעטען, ער זאָל איהם זאָגען וואָס ער מיינט, וואָס ער דענקט, וואָס ער רעכענט.

יאגא האָט זיך געלאָזט בעטען, און דאַן האָט ער אָנגעהויבען צו זאָגען, אז עס וואָלט פיעל גלייכער געווען פאר אטהעללא׳ן ער זאָל ניט וויסען וואָס ער דענקט, ווייל דאָס קען צושטערען זיין רוה און זיין גליק.

אָבער אנשטאָט דאָס זאָל בערוהיגען אטהעללא׳ן, האָט ער נאָך מעהר געברענט מיט פערלאַנגען צו וויסען אלעס.

יאגא האָט איהם אָבגעהאלטען א פּאַרטראַג איבער אייפערזוכט, אז דאָס איז א שלעכטע מדה אין א מענשען און יעדער בעל־שכל דאַרף זיך דער־פון צוריק האלטען, אויסהיטען און פערמיידען אזעלכע געדאַנקען.

„איך וויים, איך וויים,“ האָט אטהעללא געענטפערט, „אז מיין פרוי איז שעהן, אז זיא ליעבט געזעלשאַפט, אז זיא ליעבט זיך צו אמוזירען; זיא זינגט, שפּיעלט און קען גוט טאַנצען; אָבער דאָרט וואו צניעות געפינט זיך, איז דאָס אלעס א טוגענד, א מעלה. יא, יא, איך מוז פריהער האָבען בעווייזע איידער איך וואַרף אויף איהר א חשד פון אונאָרענטליכקייט.“

יאגא האָט זיך געמאַכט, אז איהם פרייט עס זעהר וואָס אטהעללא לאָזט זיך ניט אזוי גרינג פערפיהרען, וואָס ער גלויבט ניט אזוי שנעל אָן אלעס און ער האָט געבעטען אטהעללא׳ן ער זאָל אויך אזוי בלייבען, ניט אורטהיילען ביז ער וועט האָבען אונבעשטרייטבארע בעווייזע.

אין דערזעלבער צייט אָבער, האָט יאגא איהם דערצעהלט פון זיינע ערפאַהרונגען, אז ער קען גאַנץ גוט דיא איטאַליענישע דאַמען, אז ער וויסט זייער נאַטור, און דאָס דיא פרויען פון ווענעדיג טהון פיעלע זאַכען וואָס זיי פערבאָרגען פאר זייערע מענער. דאַן, אלס א זייטיגע בעמערקונג, האָט ער געזאָגט, אז דעסדעמאָנא האָט שוין איינמאָל ארויסגעוויעזען, דאָס זיא קען שפּיעלען א דאָפּעל ראָלע, און דאָס איז געווען טאַקי מיט אטהעללא׳ן אליין, ווען זיא האָט אָבגענאַרט איהר פאַטער, דאָס דער אלטער האָט געמיינט, אז דאָס איז געווען א כישוף.

דער לעצטער ארגומענט האָט דורכגעשאָסען אטהעללא׳ן וויא מיט פערגיפטעטע פיילען. א פרוי וואָס קען אָבנאַרען איהר פאַטער, קען אויך אָב־נאַרען איהר מאַן. אטהעללא איז געווען זעהר גערירט און אויפגערעגט.

דער פוקס יאגא האָט איהם געבעטען אום ענטשולדיגונג ווארום ער האָט אין איהם ארויסגערופען אזעלכע טרויעריגע געדאַנקען. אָבער אטהעללא האָט איהם געבעטען ער זאָל ווייטער דערצעהלען, אלעס מיטטהיילען וואָס ער וויסט.

יאגא, מיט פיעלע ענטשולדיגונגען גלייך וויא עס איז איהם זעהר

שוואך עפּעס צו זאָגען געגען זיין פריינד קאססיא, האָט ער אָבער דאָך דער־צעהלט, אַז קיין יונגער און לעבהאַפטער מאַן דרעהט זיך ניט אַזוי פיעל ארום אַ פּרוויענציטער וויא קאַססיאַ האָט געטהאָן, אָהן אַן אבזיכט. דאן איז ער ווידער איבערגעגאנגען צו רעדען וועגען דעסדעמאָנא'ן און דערמאָהנט אָט־העללאָ'ן, אַז זיא איז פון דער נאַטור אַן איינגעשפּארטע, הארטנעקיגע, מיט מערקווירדיגע נייגונגען; אַז זיא האָט צוריקגעוויעזען שידוכים פון איהר אייגענער ראַסע און געהייראַטה איהם, אָטהעללאָ'ן, אַ מור, אַ שווארצען, און דאָס אַלעס, נאָך אַלעמען, איז בלויז געווען אַ קאַפּריז אויף אַ מאָמענט. דער קאַפּריז איז פאַראיבער, זיא האָט חרטה געהאַט און איינגעזעהען, אַז עס איז אַ גרויסער אונטערשיעד צווישען איינעם פון דער ווייסער ראַסע ביז צו איינעם פון דער שווארצער.

יאַגאָ האָט געשלאָסען זיין ארגומענט דערמיט וואָס ער האָט גע־ראָטהען אָטהעללאָ'ן ער זאָל נאָך אַזוי גיך ניט פערצייהען קאַססיאָ'ן און דערוויל שטודירען מיט וואָס פאַר אַן אייפער און וואונש דעסדעמאָנא בעט פאַר איהם.

אָט אַזוי האָט דיעזער גיפטיגער אינטריגאַנט געלעגט זיינע פּלענער און נעטץ אום אריינצוכאַפּען אין זיי אונשולדיגע און בראַווע מענשען, וועל־כע וואָלטען קיינעם קיין שלעכטס ניט געטהון

דיא אונטערערדונג האָט זיך געענדיגט דערמיט וואָס יאַגאָ האָט גע־בעטען אָטהעללאָ'ן ער זאָל ניט פערגעסען איין זאַך, אַז יעדער מענש איז אונשולדיג ביז עס ווערען ניט געבראַכט קיין אונבעשטרייטבארע בעווייזע דאַגעגען. אָטהעללאָ האָט איהם פערשפּראָכען צו זיין גערולדיג. אָבער פון יענעם מאָמענט אָן, האָט דער אָרעמער אָטהעללאָ שוין מעהר ניט געוואוסט פון אַ צופריעדענעם מאָמענט אין זיין לעבען.

אָטהעללאָ האָט פערשפּראָכען צו זיין גערולדיג, אָבער דאָס זיינען נאָר ווערטער. דער אייפערזיכטיגער מאַן קען ניט זיין גערולדיג. ער איז פער־גיפטעט און חער גיפט ברענט זיין הארץ, זיין ברוסט, זיין גאַנצע נשמה. ער האָט פערלוירען דיא גערולד צו אַלעמען. זיין בעשעפטיגונג אלס קאָמאַנדאַנט, אַלס גענעראַל, איז איהם נמאס געוואָרען. ער האָט שוין מעהר ניט געפונען קיין טרייסט און פרייד אין מיליטערישע איבונגען, זיין הארץ, וואָס האָט אימער ערוואַכט מיט פרייד ווען ער האָט געזעהען דיא רייהען פון זיינע סאָל־דאַטען, דיא פאָהנען און דעם קריעגס־מארש; זיין הארץ וואָס האָט געטאַנצט

ביי דעם קלאנג פון דער פויק, ביי דעם סיגנאַל פון טראָמפּייט, דאָס אַלעס איז פערוואַנדעלט געוואָרען אין שמערץ און וועהטאָג.

מאַנכע מאָל, גלייך וויא ער וואָלט זיך וועלען טרייסטען, האָט ער ביי זיך בעשלאָסען, אַז זיין פרוי איז עהרליך און געטריי; באַלד אָבער איז געקומען אַ רייהע פינסטערע געדאַנקען און אַלעס האָט זיך געענדערט. אמאָל האָט ער געדענקט, אַז יאגאָ איז אַן עהרליכער מאַן, און דאַן ווידער, אַז ער איז אַ שווינדלער, אַן אינטריגאַנט. נאָך דעם פלעגט ער זיך ווינשען, אַז הלוואי וואָלט ער פון קיין זאַך ניט ערפאַהרען, און ער וואָלט געווען גליקליך אין זיין אונוויסענהייט.

שמערץ, אויפרעגונג און פערצווייפלונג האָבען פון דעם צאַרטען אטהעללאָ געמאַכט אַ ווילדע חיה. איינמאָל האָט ער אָנגעכאַפּט יאגאָ'ן ביים גאַרגעל און פערלאַנגט באַלד, זאָפאָרט בעווייזע איבער זיין פרוי'ס אונעהר־ליכקייט, זאָנסט דריקט ער ארויס זיין לעבען פאַר זיינע שקרים.

יאגאָ האָט דאַן געשפּיעלט דיא ראָלע פון דער עהרליכער בעסטיע, זיך מאַכענדיג, אַז ער געפינט זיך בעליידיגט ווען אטהעללא קען האָבען זאָגאר דעם מינדעסטען פערדאַכט איבער זיינע אַבזיכטען. ער האָט נאָך אימער זיך געמאַכט, אַז ער וויל ניט ארויסזאָגען אַלעס וואָס ער ווייסט, נאָר, ווען אטהעללאָ האָט קיין געדולד ניט, האָט ער ניט קיין אַנדערע ברירה און מוז ארויס מיט שפּראַך.

„האָסטו אמאָל געזעהען אַ טאַשענטוך," האָט יאגאָ געפרעגט, „אַ טאַשענטוך בעשפּרענקעלט מיט יאגדעס בלימלעך ביי דעסדאמאָנאַ'ן ?"

„דאָסזעלבע טאַשענטוך," האָט יאגאָ געזאָגט, „האָב איך היינט גע־זעהען ביי קאַססיאָ'ן זיך אָבווישענדיג זיין פּנים דערמיט."

„אויב עס איז אזוי וויא דוא זאָגסט," האָט אטהעללאָ אויסגעשריען, „דאַן וועל איך ניט רוהען ביז אַ ברייטער קבר פון נקמה וועט זיי איינשלינגען. יעצט וויל איך זעהען אויב דוא ביסט מיר געטריי. איך בעאויפטראַג דיך, אַז ביז אין דריי טעג, זאָל קאַססיאָ הינגעריכטעט ווערען. און וואָס עס אַנבע־לאַנגט דעם שעהנעם טייוועל (דעסדעמאָנאַ,) וועל איך מוזען נאָכדענקען איבער אַ שנעלען טויט פאַר איהר."

עס איז מערקווירדיג, דאָס פאַר דעם אייפערזיכטיגען איז גענוג אַ שטרוי אום דערפון אויפצובויען אַ גאַנצען מאָנומענט פון פערדאַכט און שולד. שטעלט זיך פאָר, אַ טאַשענטוך וואָס זיין ווייב האָט געהאַט, האָט מען געזעהען ביי קאַססיאָ'ן, אַלזאָ, וואָס בעווייזט דאָס ? ערשטענס קענען

זיין א סך אזעלכע טאשענטיכער, צווייטענס קען מען אזא טאשענטוך פער־לירען און נאך אנדערע ערקלערונגען, אבער דער אייפערזיכטיגער אטהעללא האט ווייטער ניט געקלערט. דאס איז שוין גענוג געוועזן צו פעראורטהיילען צוויי מענשען צום טויט.

דער אמת איז געווען, אז דעסדעמאנא האט קיינמאל ניט געגעבען קאססיא'ן דאס טאשענטוך אלס פרעזענט, און זיא וואלט אויך קיינמאל ניט בעגאנגען אזא נאררישקייט אוועקצוגעבען איהר מאן'ס מתנות א פרעמדען. אי דעסדעמאנא, אי קאססיא זיינען געווען גאנץ אונשולדיג אין אירגענד־אן אורזאכע געגען אטהעללא'ן. דאס אלעס איז בלויז געווען דער רעזולטאט פון יאגא'ס טייוולישע פלענער. יאגא האט געהאט א פרוי, א גוטע און אונ־שולדיגע פרוי. ער האט זיא איינפאך געצוואונגען אוועקצוגנב'ענען דאס טאשענטוך ביי דעסדעמאנא'ן. ער האט דאן דאס טאשענטוך אוועקגעלעגט אויפ'ן וועג וואו קאססיא האט בעדארפט פארביינעהען. קאססיא האט דאס טאשענטוך געזעהען און עס ווירקליך אויפגעהויבען.

ווען אטהעללא האט באלד נאכהער בעגעגענט זיין פרוי, האט ער זיך געמאכט, אז ער האט קאפּ־וועהטאג. ער האט זיא געבעטען איהם לייהען דאס טאשענטוך אום ער זאל עס צולעגען צו זיינע שליפען.

דעסדעמאנא האט גלייך ארויסגעצויגען א טאשענטוך.

„ניין, ניט דאס,“ האט אטהעללא געזאגט, „גיב מיר דאס טאשענטוך וואס איך האב דיר געגעבען.“

דעסדעמאנא האט דאס טאשענטוך ניט געהאט, ווייל יאגא'ס פרוי האט עס אוועקגעגנב'עט.

„דאס איז זעהר ניט גוט,“ האט אטהעללא געזאגט זיך צווינגענדיג צוריק צו האלטען זיין צארן. „דאס טאשענטוך האט מיין מוטער געקריגען פון אן עגיפּטישער פרוי; זיא איז געווען א מכשפה און געקענט לעזען דיא געדאנקען פון מענשען; זיא האט געזאגט מיין מוטער, דאס וועהרענד זיא וועט האבען דאס טאשענטוך, וועט זיא זיין ליעבענסווירדיג און מיין פאטער וועט זיא אימער ליעב האבען. קוים אבער וועט זיא עס פערליערען אדער אוועקגעבען, וועט מיין פאטער שוין ניט זיין דערזעלבער מענש, און פונקט וויא ער האט זיא אמאל געליעבט, אזוי וועט ער זיא האסען. אויף איהר שטערבע בעט האט זיא מיר דאס געגעבען, און מיר אנגעזאגט, דאס ווען איך וועל אמאל הייראטהען, זאל איך עס געבען מיין ווייב. אזוי האב איך געטהאן, גיב אכטונג. היט עס וויא אן אויג אין קאפּ.“

„איז דאָס מעגליך!“ האָט דיא דערשראָקענע דעסדעמאָנא אויסגע־רופען.

„יא, יא, עס איז מעגליך, אזוי איז עס,“ האָט ער געענטפערט. „עס איז א צויבער־טאשענטוך. א סיבילע (פריסטערין) וואָס האָט געלעבט מיט צוויי טויזענד יאָהר צוריק, האָט, אין אן אנפאל פון פראָפעטישער אויפרעגונג דאָס אויסגעארבייט; דיא זיידען־ווערעם וואָס האָבען געליעפערט דיא זייד, זיינען געווען געהייליגט; מען האָט עס געפארבט אין דער אויפלעזונג פון א מומיע'ס (באַלזאַמירטע קערפער) הארץ פון א מיידעל“ . . .

ווען דעסדעמאָנא האָט דאָס אַלעס געהערט, האָט זיא אויפגעציטערט פאר שרעק, ווייל זיא האָט געוואוסט, אז זיא האָט דאָס טאשענטוך פערלוי־רען, און, מיט דעם, אויך איהר מאַן'ס ליעבע.

אטהעללאָ האָט מעהר זיין געמאַכטע רוהיגקייט ניט געקענט אָנהאַל־טען און ער האָט אָנגעהויבען צו פערלאנגען דאָס טאשענטוך. זיא האָט אָנגעהויבען איהם צו פערנעהמען מיט אנדערע רייד און דאַן האָט זיא גע־זאָגט, אז זיא זעהט איין, דאָס ער טהוט דאָס אַלעס אבזיכטליך כדי זיא זאָל ווייטער ניט בעטען פאר קאססיאָ'ן. אין דערזעלבער צייט, האָט זיא געלויבט און געריהמט קאססיאָ'ן, ביז אטהעללאָ, אין ווילדער אויפרעגונג, איז ארויס־געלאָפען פון הויז וויא א ווילדער.

ערשט דאַמאַלס האָט דעסדעמאָנא, צום ערשטען מאָל זיך געמערקט, אז אטהעללאָ איז אייפערזיכטיג.

זיא האָט אָנגעהויבען נאָכצוקלערען און נאָכצופאָרשען צו געפינען אַן אורזאכע וואָס עס האָט געקענט ארויסרופען זיין אייפערזוכט, אָבער זיא האָט ניט געקענט ענטדעקען קיין איינציגע, אין דערזעלבער צייט האָט זיא אָנגעהויבען זיך אליין צו מאַכען פאָרווירפע ווארום זיא בעשולדיגט איהר מאַן, איהר עדעלען אטהעללאָ, אין אזא מיאוס'ן חסרון.

אָבער ווארום איז ער דאָך אזוי אויפגערעגט? דארויף האָט זיך דעס־דעמאָנא אַליין געענטפערט. ער האָט וואהרשיינליך ערהאַלטען טרויעריגע נאַכריכטען פון ווענעדיג, אָדער אירגענד אַן אַנדערע רעגיערונגס זאָרג האָט איהם געפיהרט צו דעם אונגעוועהנליכען צושטאַנד. דאַן האָט זיא בעמערקט:

„מענער זיינען, נאָך אַלעמען, ניט קיין געטער, און דערפאַר דאַרפען מיר פרויען, ניט ערוואַרטען צו זעהען אימער דיעזעלבע ליעבענסווירדיגקייט פון זיי נאָך דער חתונה וויא אין טאָג פון דער חופה.“

מיט איינעם וואָרט, זיא האָט אַלעם מעגליכע אָנגעווענדעט צו פערטרייבען אירגענד וועלכען שלעכטען געדאַנק איבער איהר מאַן.

צום צווייטען מאָל, ווען אָטהעללאָ און דעסדעמאָנא האָבען זיך בעגעגענט, האָט ער זיא שוין דייטליכער בעשולדיגט אין אונאָרענטליכקייט, איהר פאָרגעוואָרפען, אַז זיא ליעבט אַן אַנדערן מאַן, אָבער ער האָט זיין נאָמען ניט אָנגערופען.

עס האָט גענומען אָטהעללאָ'ן פיעל מיה און אַנשטרענגונג ארויסצוברענגען אַזעלכע ווערטער פון זיין מויל. דערפאַר, ווען ער איז פאַרטיג געוואָרען, האָט דיעזער מעכטיגער מאַן אויסגעבראָכען אין אַ געוויין, פונקט וויא ער וואָלט געווען אַ קינד.

דעסדעמאָנא האָט זיך צו איהם דערנעהנטערט און איהם געפרעגט וואָרום ער וויינט.

אָטהעללאָ האָט איהר געענטפערט, אַז ער וואָלט געקענט ערטראַגען אַלעם אין דער וועלט, יעדעס אונגליק, אָרעמקייט, קראַנקהייט און זאָגאַר ערניעדערונג, אָבער איהר אונאָרענטליכקייט אַליין איבערשטייגט אַלעם און דאָס האָט צובראָכען זיין האַרץ.

דיא אונשולדיגע דעסדעמאָנא, ציטערענדיג, האָט געמורמעלט:

„איך וויל האָפען, אַז מיין העדר רעכענט מיך פאַר אַן עהרליכע פרוי.“

„אַך דיא בלום,“ האָט ער געענטפערט, „וואָס ביסט געווען אַזוי ליעבליך שעהן און געשמעקט אַזוי זיס, אַז דוא האָסט פערטומעלט אפילו דיא חושים — אַך, בעסער וואָלסטו גאָר ניט געבוירען געוואָרען!“

„אַך, וואָס פאַר אַן אונוויסענדע זינד האָב איך בעגאַנגען?“

דיא אייפערזוכט פערבלענדעט דיא אויגען און פערניכטעט דעם געדאַנק. אָטהעללאָ האָט פון קיין זאַך ניט געוואָלט הערען. ווען ער איז אַוועק, האָט זיא וויעדער אַמאָל אָנגעהויבען צו קלערען און פאָרשען וואָס פאַר אַ זינד זיא האָט בעגאַנגען. דיא אונגליקליכע דעסדעמאָנא האָט זיך קיין ערקלערונג געקענט געבען. דאַן איז געקומען אויף איהר אַ מאַטקייט און מיעדקייט, און זיא האָט געהייסען איהר דיענערין פאַר איהר אויסבעטען און דאָרט אויפשפּרייטען דיא חתנה דעקען.

ווען דעסדעמאָנא האָט זיך געלעגט, האָט זיא גערעכענט, אַז אָטהעללאָ וועט באַלד נאָכקומען. זיא האָט געוואָלט וואַרטען אויף איהם, אָבער איהר מיעדקייט האָט געווירקט וואָס זיא איז איינגעשלאָפען.

ווען אָטהעללאָ איז אריין אין שלאָפצימער, איז ער שוין געקומען

פארטיג מיט דעם אבגעמאכטען געדאנק צו מאכען א סוף פון דעסדעמאנא'ס אונשולדיגעם לעבען. אבער ווען ער האט זיא געזעהען שלאפען, האט ער געצעגערט, ער האט געהבעטען זיא צו דערשטעכען, אבער דאס האט ער ניט געקענט. ער האט געוואלט ניט פערגיסען איהר בלוט. ער האט ביי זיך ניט געקענט פועל'ן צו פערפלעקען איהר שעהנעם לייב וואס איז געוועזען ווייסער וויא אלאבאסטער.

דאן איז געקומען דער פינסטערער און שווארצער טייוועל, אייפער־זוכט, און איהם איינגערעדט, אז שטארבען מוז זיא, זאל זיין אהן בלוט־פערגיסונג, אבי זיא זאל ניט לעבען. ניין, זיא טאר ניט לעבען, דען זיא וועט נאך בעטריעגען אנדערע מענער אויך.

ציטערענד פון קאפ ביז פיס פאר אויפרעגונג, האט נאך אטהעללא זיך צוגעבויגען צו איהר אום איהר צו געבען דעם לעצטען קוש פאר'ן טויט. ער האט זיא געקושט, נאר דער קוש איז געוועזען אזוי זיס, דאס ער האט דאס געמוזט וויעדערהאלען. דערביי האט ער זיך צורוויינט, נאר זיינע טרערען זיינען ניט געוועזען קיין טרערען פאר גוטעס, זאנדערן פאר א שלעכטער און שרעקליכער אבזיכט.

פון איהר מאן'ס קושען האט דעסדעמאנא ערוואכט. קוקענדיג צו אטהעללא'ן מיט א שמייכעל אויף איהרע ליפען, האט זיא פלוצלונג בעמערקט וויא ער קריצט מיט דיא צייהן און זיינע אויגען בליטצען מיט אן אונהיימ־ליכעם פייער. דער שמייכעל פון איהרע ליפען איז באלד פערשוואונדען, וויל זיא האט געוואוסט, אז ווען אטהעללא איז אין אזא צושטאנד, איז ער דער געפעהרליכסטער מענש.

דאן האט ער אויסגעברומט, אז זיא זאל זיך פארבערייטען צום טויט, זאגען איהרע לעצטע געבעטע, ווייל ער וויל ניט טויטען צוזאמען מיט איהר קערפער אויך איהר נשמה.

דיא אונגליקליכע און אונשולדיגע דעסדעמאנא, ליגענדיג אין בעט, האט זיא געבעטען, ער זאל אויף איהר רחמנות האבען און איהר וועניגסטענס זאגען אין וואס פאר א זינד ער בעשולדיגט זיא.

דאן האט ער אנגערופען קאססיא'ס נאמען און דערמאהנט דאס טאשענטוך, בעהויפטענדיג, אז זיא האט עס איהם אוועקגעגעבען.

דעסדעמאנא האט געפאסט מוטה און געוואלט איהם בעווייזען, אז ער האט אן אומזיסטיגען פערדאכט, אז זיא איז אונשולדיג — אבער אט־העללא האט מעהר פון קיין זאך ניט געוואלט וויסען, גאר ניט געוואלט הערען,

און זיא שנעל צודעקענדיג מיט דעם בעטגעוואנט, האט ער זיא דערשטיקט.

אזוי גיך וויא דיעזער גרויזאמער מארד איז געווען פאראיבער, האט מען אריינגעבראכט קאססיא׳ן אין הויז, פערוואונדעט און בלוטענדיג. יאגא האט איינעם אנגעשטעלט צו ערמארדען קאססיא׳ן. אבער דעם געדונגענעם מערדער איז בלויז געלונגען צו פערוואונדען זיין קרבן. דאן האט יאגא אליין ערמארדעט זיין געדונגענעם מערדער, כדי ער זאל איהם ניט אויסגעבען. דאס וויכטיגסטע דערביי איז אבער געווען, וואס אין דעם טויטען׳ס קעשענעס האט מען געפונען מעהרערע פאפירען, וועלכע האבען אויפגעדעקט דיא גאנצע בלוטיגע אינטריגע, בעווייזענדיג יאגא׳ס שולד און קאססיא׳ס אונשולד. קאססיא האט זיך אלזא געלאזט ברענגען אין פאלאץ אום צו בעטען ענטשולדיגונג ביי אטהעללא׳ן און איהם אויך פרעגען וואס פאר א חטא ער האט אויף איהם געפונען, אז ער האט בעדארפט אנשטעלען יאגא׳ן איהם צו טויטען.

וויא א דונערשלאג האט דיעזע ענטדעקונג געטראפען אטהעללא׳ן. עס האט ניט פיעל געדויערט און ער האט איינגעזעהען, אז ער איז אן איינפאכער מערדער, אז ער האט ערמארדעט זיין אונשולדיגע און עהרליכע פרוי, וועלכע איז איהם געווען געטריי.

אזא ענטדעקונג האט איהם ניט געקענט געבען ווייטערן מוטה צום לעבען. ניט קלערענדיג פיעל, האט ער ארויסגעצויגען זיין שווערט, אומגעקעהרט דיא שארפע זייט צו זיין ברוסט, דארויף געפאלען, זיך דורכגעשטאכען און ער איז געשטארבען נעבען זיין טויטער פרוי.

דיא אנוועזענדע, וואס האבען בייגעוואהנט דיעזע סצענע, האבען אלע אויפגעשוידערט. יעדער וואס האט געקענט אטהעללא׳ן, האט איהם געליעבט און געשעצט. יעדער האט אויך געוואוסט, אז ער האט קיינעם קיין לייד געטהאן און איז געווען פריינדליך צו אלעמען. צו זעהען אזא שרעקליכען סוף פון איהם און פון זיין געליעבטע און שעהנער פרוי, האט אלעמען ארויסגעבראכט פון דיא כלים.

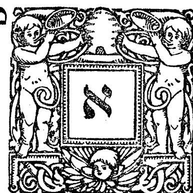
עס האט ניט פיעל געדויערט און יעדער האט בעגריפען וואס עס האט איהם געטריעבען דערצו. יאגא, דער געפעהרליכער אינטריגאנט איז געווען שולדיג אין אלעמען.

אלעס וואס זיין נאכפאלגער האט געקענט טהון איז געווען צו כאפען יאגא׳ן און איהם היגריכטען אונטער שרעקליכע מאטערנים, דאן האט ער געמעלדעט נאך וועגעדיג איבער דעם טרויעריגען סוף פון דעם בעריהמטען גענעראל און פעלד־מארשאל אטהעללא.

דער חלום פון א מיטען זוממער נאכט

דער חלום פון א מיטען־זומער נאכט.

טהען, דיא הויפטשטאָדט פון גריכענלאנד, האָט אין אַלטע צייט געהאט א מערקווירדיגעס געזעטץ. דיעזעס געזעטץ האָט געזאָגט, אז יעדער בירגער פון אטהען האָט געמעגט צווינגען זיין טאָכטער צו הייראטהען וועמען ער וויל. דיא טאָכטער וויעדער, ווען זיא האָט זיך ענטזאגט, איז זיא געוועזן חייב מיתה; דער פאטער האָט געקענט פאָדערן איהר הינריכטונג און דאָס געזעטץ האָט געמוזט דורכפיהרען דיעזע פאָדערונג.

אזעלכע פעללע זיינען אָבער זעלטען אָדער קיינמאָל ניט פאָרגעקומען, און דאָס געזעטץ איז געבליעבען ניט מעהר וויא א סטראשונקע פאר אונגעהאָרכזאמע מיידלעך.

איינמאָל האָט עס אָבער פאסירט, וואָס א פאטער האָט ווירקליך געפאָדערט דיא הינריכטונג פון זיין טאָכטער און עס האָט שוין געהאלטען דערביי דאָס שרעקליכע געזעטץ זאָל דורכגעפיהרט ווערען.

דיא געשיכטע איז אזוי געווען: אין אטהען האָט געוואָהנט א בכבוד׳יגער בירגער מיט דעם נאָמען עגעאוס, וועלכער האָט געהאט א שעהנע טאָכטער מיט דעם נאָמען הערמיא. עגעאוס האָט געוואָלט, אז זיין טאָכטער זאָל חתונה האָבען מיט א געוויסען דעמעטריוס, א יונגער מאַן פון אדעליגער פאמיליע אין אטהען. זיא, הערמיא, האָט אָבער געליעבט א געוויסען ליסאנדער און זיך ענטזאגט צו ערפילען איהר פאטער׳ס וואונש.

עגעאוס איז שטארק אויפגערעגט געוואָרען ווען הערמיא האָט זיך ענטזאגט איהם צו פאָלגען און ער איז אוועק צו פרינץ טהעזעאוס פאָדערענדיג דאָס געזעטץ זאָל טהון זיין פליכט.

הערמיא איז אויך ערשיענען און ערקלערט, אז זיא קען ניט טהון אזא זאך, אז זיא טאָר ניט הייראטהען מיט דעמעטריוס׳ן, ווייל דעמעטריוס

איז א פאַלשער מענש, ווייל ער האָט נאָך פריהער פערשפּראָכען איהר פריינדין העלענא מיט איהר צו הייראַטהען און ער האָט קיין וואָרט ניט געהאַלטען. נאָך מעהר, ווען זיא זאָל טהון אַזא זאַך, וועט זיא אונגליקליך מאַכען איהר פריינדין העלענא, וועלכע ליעבט נאָך אימער דעמעטריוס׳ן, פאַר וועלכען זיא וואָלט זיך מקריב געווען.

דאָס איז געווען זעהר אַן עהרענהאַפטע אורזאַכע ווארום הערמיא זאָל ניט הייראַטהען מיט דעמעטריוס׳ן, אָבער עגעאוס האָט דערפון ניט געוואָלט וויסען. ענטוועדער, האָט ער געזאָגט, זיא הייראַטה מיט דעמעטריוס׳ן וויא ער וויל, אָדער זיא מוז שטאַרבען.

פּרינץ טהעזעאוס האָט אין זיין האַרצען געהאַלטען מיט הערמיא׳ן, אָבער ער האָט גאָר ניט געקענט העלפען, ער האָט געמוזט בעפאָלגען דיא געזעטצע פון אַטהען. ניט זעהענדיג קיין איינציגען אויסוועג וויא צו ראַטע־ווען דאָס אונגליקליכע מיידעל, האָט ער איהר געגעבען פיער טעג צייט אויף נאָכצודענקען, און ווען זיא וועט, צום ענדע פון דיעזער צייט ניט איינ־וויליגען צו איהר פאָטער׳ס פערלאַנג, זאָל מען זיא הרג׳ענען.

אַזוי שנעל וויא הערמיא איז אַוועק פון געריכט־הויז, איז זיא גלייך געלאָפען צו איהר געליעבטען ליסאַנדער און איהם דערצעהלט אין וואָס פאַר א לאַגע זיא געפינט זיך, זיא האָט איהם ערקלעהרט, אַז זיא האָט בלויז צוויי וועגען, איינער איז צו הייראַטהען דעמעטריוס׳ן און לעבען, אָדער ענט־זאַגען און שטאַרבען.

ווען דער יונגער מאַן האָט געהערט דיעזע טרויעריגע נאַכריכט, איז ער געווען שטאַרק בעטריעבט. פּלוצלונג אָבער האָט ער זיך דערמאָהנט אָן א וויכטיגער זאַך. ער האָט געהאַט א מוהמע, וואָס האָט געוואָהנט א היבשע שטרעקע פון אַטהען, און דאָרט, וואו דיעזע מוהמע האָט געלעבט, האָט מען איהר גאָר ניט געקענט טהון, ווייל דאָס געזעטץ איז געווען בלויז פאַר אַטהען אליין, און אַרויס פון דער שטאָדט, האָט עס קיין ווערטה ניט געהאַט. ער האָט דערפאַר געמאַכט הערמיא׳ן א פאָרשלאַג: אַז זיא זאָל זיך אַרויסגנב׳ענען ביי נאַכט, ווען קיינער זעהט ניט, ענטלויפען מיט איהם צו זיין מוהמע, און דאָרט זאָלען זייביידע חתונה האָבען.

„איך וועל דיך בעגעגענען אין וואַלד,“ האָט ליסאַנדער געזאָגט צו הערמיא׳ן, „אין וואַלד וואָס ליעגט איינינע מיילען פון דער שטאָדט; אין דעמזעלבען שעהנעם וואַלד וואו מיר האָבען אַזוי אָפט שפּאַצירט מיט העלע־נא׳ן אין דעם שעהנעם מאַנאַט מאַי.“

הערמיא האט זיך זעהר הערפרייט הערענדיג דיא עצה און זיא האט איהם פערשפראכען צו קומען קיינער זאל ניט וויסען. זיא האט עס אויך קיינעם ניט דערצעהלט אויסער איהר פריינדין העלענא.

העלענא איז בטבע ניט געוועזן קיין שלעכטע אדער א פאלשע. אבער זיא איז געוועזן א האפנונגסלאזע פערליעבטע, וואס דאס איז נאך ערגער. און ווען א מיידעל ליעבט פון איהר גאנצען הארצען און קען איהר ציעל ניט דערגרייכען, ווערט זיא בעגעהען מאנכע נאררישקייטען און אויך געמיינהייטען.

אנשטאט צו שווייגען און ניט פעררעטהען איהר פריינדין'ס געהיימניס, איז זיא באלד אוועק צו דעמעטריוס'ן און עס איהם דערצעהלט. זיא האט עס איהם דערצעהלט, כדי זיא זאל האבען אן אויסרייד מיט איהם צו רעדען און אויך נאכפאלגען איהר פאלשען געליעבטען אין וואלד, צו זיין נעבען איהם. און אזוי וויא זיא האט געוואוסט, אז דעמעטריוס וועט געוויס אוועק אין וואלד, האט זיא בעשלאסען, אהן זיין וויסען, איהם נאכצוגעהען.

יעצט פאנגט אן א גאנץ נייע געשיכטע. דער וואלד, וואו ליסאנדער און הערמיא האבען זיך בעדארפט בעגעגענען, איז געוועזן א טעגענד פאר שרעטעלעך און עלפען*).

אבעראן איז געוועזן דער קעניג פון דיא שרעטעלעך און טוטאניא איז געוועזן זיין קעניגין. זיי האבען געהאט א געוואלטיגע גרויסע נאכפאלגערשאפט, וועלכע האבען צוזאמען זיך אמוזירט אין וואלד.

צווישען דעם קליינעם קעניגעל און קעניגין, האט אבער פונקט דא־

*) אין אריגינאל הייסען דיזע „פעיריעז" און „עלאז." אין דייטשען ווערען דיזע ווערטער איבערזעטצט מיט פעען און עלפען. איך איבערזעטץ עס מיט שרעטעלעך און עלפען. שרעטעלעך, וויא מיר שיינט, איז א לאקאלער אויסדרוק, בעקאנט בלויז אין רומעניען, בעסאראביען און א קליינער טהייל פון זיד־רוסלאנד. עס דריקט אבער אויס דעם געדאנק פון פעירי און פעע. שרעטעלעך הייסט עס, זייבען גאנץ קליינע מענשעלעך, א מין גייסטער, נאר גוטע גייסטער, וועלכע געפינען זיך ערגעץ־וואו אין וואלד, נאר צייטענווייז, ווען איינעם איז עפעס בעשערט א גליק, קומען זיי און ברענגען איהר דאס גליק. עס איז פונקט דאסזעלבע וויא דיא מיינונג אין ענגליש און דייטש. אין פראנצויזיש הייסט עס „סילף."

עלפען ווידער, האב איך געלאזט וויא אין דייטשען. עס איז אונגעפעהר דאסזעלבע וויא פעירי, אדער פעע.

דער בעארבייטער.

מאלס, ווען אונזער געשיכטע האנדעלט, אויסגעבראָכען א שטרייט. זיי האָבען זיך קיינמאָל ניט בעגעגענט אונטער דיא זילבערנע שטראהלען פון דער לבנה, אָדער אין שאטען פון דיא הויכע בוימער, זיי זאָלען זיך ניט קריגען. זייערע קולות האָבען געפיהרט דערצו, וואָס זייערע נאכפאָלגער, דיא עלפען, פלעגען אין אַזעלכע צייטען ענטלויפען און זיך בעהאלטען אין דיא לעכער פון דיא בוימער פאר מורא.

דיא אורזאכע פון דיעזער מחלוקה צווישען דעם קעניג פון דיא שרעטעלעך מיט זיין קעניגין, האָט געשטאמט דערפון, וואָס קעניג אבעראָן האָט עפעס פערלאַנגט ביי קעניגין טיטאַניא, און זיא האָט זיין וואונש ניט געוואָלט ערפילען, טיטאַניא האָט אמאָל געהאַט א פריינדין, א מענש, א שטערבליכע בריאה, און ווען דיעזע פריינדין איז געשטאָרבען, האָט זיא איבערגעלאָזט א קליין אינגעלע, וועלכען טיטאַניא האָט צוגעגנב'עט, אוועקגעפיהרט אין וואלד אריין און איהם דאָרט ערצויגען. אָט דאָס אינגעלע האָט אבעראָן פערלאַנגט זיא זאָל איהם שענקען כדי ער זאָל ווערען זיין פאַזש (בעדיענער.) טיטאַניא וויעדער, האָט עס ניט געוואָלט.

אין יענער נאכט, ווען דיא געליעבטע האָבען זיך בעדאַרפט בעגעגענען, האָט טיטאַניא שפּאַצירט אין וואלד אין דער בעגלייטונג פון איהרע קאַמער־פרויען. אבעראָן איז איהר אַנגעקומען ענטקעגען.

„זעהר שלעכט בעגעגענט ביי לבנה־ליכט," האָט אבעראָן בעמערקט.

„וואָס!" האָט דיא קעניגין אויסגעשריען, „אייפערזיכטיגער אבעראָן, ביסטו עס? שרעטעלעך, ענטלויפט! איך האָב געשוואוירען זיך ניט צו געפינען אין זיין געזעלשאַפט."

„וואַרט, איבעראיילטע שרעטעלע!" האָט דער קעניג געזאָגט, „בין איך ניט דיין הערר? פאר וואָס איז טיטאַניא אימער א געגנערין פון איהר הערשער? גיב מיר דאָס קליינע אינגעל פאר מיין פאַזש."

„בלייב נאָר רוהיג," האָט זיא געענטפערט, „דיין גאַנצעס שרעטעלע קעניגרייך וועט ניט קענען אָבקויפען דאָס אינגעל ביי מיר."

זיא איז דאָן אוועק פון איהם אין גרויסער אויפרעגונג.

„געה, געה," האָט אבעראָן געמורמעלט וויא צו זיך אליין, „נאָך איידער דער מאָרגען וועט קומען, וועל איך דיך האַרט בעשטראָפען פאר דיעזער בעליידיגונג."

אבעראָן האָט דאָן געשיקט רופען דאָס שרעטעלע פּאָק, וועלכער איז געווען זיין ליעבלינג און אויך זיין פּריוואַט סעקרעטער.

פאק, אדער וויא מאנכע רופען איהם, „ראבין דער גוטער ברודער," איז געוועזן א קלוגער עזות׳ניק; ער האט ליעב געהאט אבצוטהון פערשיעדענע שפיטצלעך אין יענער געגענד. איינמאל איז ער אריינגעקראכען אין מילך־הויז און געמאכט דיא גאנצע מילך זאל גערונען ווערען.*) אן אנדער מאל, איז ער אריין מיט זיין קליין קערפערל אין דער קאן וואס מען שלאגט דיא פוטער און אזוי געפיהרט, אז דאס מילך־מיידעל האט בשום אופן ניט געקענט ארויסברענגען דיא פוטער. איינמאל, ווען אן אלטע פרוי האט זיך געוואלט אוועקזעטצען אויף דעם דריי־פיסיגען ביינקעלע צווישען דיא שכן׳טעס, האט ער ארויסגעשלעפט דאס ביינקעל, דיא אלטע איז געפאלען, און דיא סעדיכעם האבען געהאט צו דערצעהלען פערשיעדענע מעשות זיך האלטענדיג ביי דיא זייטען פאר געלעכטער.

„קום נאר אהער פאק," האט אבעראן געזאגט צו זיין קליינעם נאכט־וואנדלער. „ברענג מיר נאר שנעל אהער דיא בלום וואס דיא מיידלעך רופען „ליעבע און לעדיג־געהעריי"; דיא זאפט פון דיעזער קליינער פורפיר בלום, ווען זיא ווערט ארויפגעקאפעט אויף דיא ברעמען פון איינעם וואס שלאפט, וועט פערארזאכען, אז דער שלאפענדער, אזוי שנעל וויא ער וועט ערוואכען, וועט ער זיך פערליעבען אין דעם ערשטען וואס ער וועט דערזעהען, אביסעל זאפט פון דיעזער בלום וועל איך ארויפקאפען אויף טיטאניא׳ס ברעמען וועהרענד זיא שלאפט; דערנאך, ווען זיא וועט עפענען איהרע אויגען, וועט זיא ליעבען דיא ערשטע בריאה וואס זיא וועט דערזעהען. דאס מעג זיין א בער, א לייב, א מאלפע אדער א בלונדערענדע אפע, זיא וועט זיך אין דעם פערליעבען. און איידער איך וועל ארונטערנעהמען דעם כישוף פון איהרע אויגען, וואס איך קען טהון מיט אן אנדערער בלומענזאפט, וועט זיא מיר מוזען געבען דאס אינגעל."

פאק האט ליעב געהאט אזעלכע זאכען און דיא שליחות האט איהם שטארק דערפרייט. ער איז אוועק זוכען דיא בלום וואס זיין הערר האט איהם בעאויפטראגט. אבעראן האט דערווייל געווארט אויף איהם, וועהרענד אבעראן איז אזוי געשטאנען, האט ער בעמערקט דעמעטריוס׳ן און העלענא׳ן

*) פאק איז בעקאנט אלס א זא־גענאנטע מיטהאלאגישע פיגור, וואס טהוט אב שפיטצלעך, אלעס וואס עס ווערט דא אויסגערעכענט און נאך מעהר, האבען דיא אנגלא־זאקסען צוגעשריעבען דיעזער קליינער פרעהליכער און קאמישער פיגור.— דער בעארבייטער.

ארײנגעהענדיג אין וואלד. דאן האט ער געהערט וויא זיי האבען זיך געקריגט, העלענא האט איהם דערמאהנט אן זיין פריהעריגער ליעבע צו איהר און וויא פאלש ער איז נאכהער געווארען, דעמעטריוס איז געווארען שטארק אין כעס און איבערגעלאזט העלענא'ן, לויט וויא ער האט געזאגט, זיא זאל אויפגעפרעסען ווערען פון דיא ווילדע חיות אין וואלד. ער אליין איז שנעל ענטלאפען פון איהר.

דער שרעטעלעך קעניג, וועלכער איז אימער געוועזען זעהר פריינד־ליך צו געליעבטע און פערליעבטע, האט שטארק רחמנות געהאט אויף העלע־נא'ן. ער האט זיך דערמאהנט אן איהר, ווען זיא פלעגט ארומשפאצירען אין וואלד מיט דעמעטריוס'ן און מיט איהם גערעדט פון ליעבע. דערפאר, אזוי שנעל וויא פאק האט צוריק געקעהרט מיט דער פורפור בלום, האט אבעראן צו איהם געזאגט אזוי:

„נעהם א טהייל פון דיעזער בלום, דא איז געוועזען א שעהן אטהענישעס מיידעל, וועלכע ליעבט א שלעכטען יונגען מאן; ווען דוא געפינסט איהם שלאפענדיג, לאז ארויפקאפען עטליכע טראפען אויף זיינע אויגען פון דיעזען ליעבעס־זאפט, אבער גיב אכטונג, אז אזוי גיך וויא ער וועט ערוואכען, זאל דאס מיידעל זיין נעבען איהם כדי ער זאל קענען אויף איהר צום ערשטען קוקען. דוא וועסט דערקענען דעם מאן אן זיינע אטהענישע קליידער וואס ער טראגט.“

פאק האט פערשפראכען דורכצופיהרען דעם אויפטראג גאנץ פינקט־ליך. דאן איז אבעראן אוועק און אויפגעזוכט דיא בלומען־קוסטע אונטער וועלכער זיין קעניגין טיטאניא איז געשלאפען. דיא בלומען־קוסטע איז בעשטאנען פון שעהנע רויזען, זיסע וויאלעטען און איז געוועזען איבערגע־האנגען מיט מאסק רויזען און גרינע גלעקלעך. דארט האט טיטאניא פער־בראכט כמעט אימער א טהיילפון דער נאכט. איהר צודעק איז בעשטאנען פון א געפינטעלטעם שלאנגען־פעלכעל, און אבוואהל דאס איז געוועזען קליין, איז עס אבער געוועזען גענוג צוצודעקען דיא שרעטעלעך קעניגין.

ער האט געטראפען טיטאניא'ן אויסטהיילענדיג בעפעהלע צו דיא שרעטעלעך און עלפען וואס זיי זאלען טהון בשעת זיא וועט שלאפען.

„א טהייל פון אייך,“ האט איהר מאיעסטעט געזאגט, „מוזט ארומ־געהען און אויס'הרג'ענען דיא זשוקעס וואס קריכען ארום אויף דיא בלעט־לעך פון דיא מאסק־רויזען, א טהייל זאלען פיהרען א קריעג מיט דיא פלעדער־מייז צוליעב זייערע לעדערנע פליגלען אום דערפון צו מאכען עלפען־

מענטשליך; אנדערע מוזען וואכען געגען דיא נאכטאיילען זיי זאלען ניט צוקומען נאהענט צו מיר, און דערוויילע זינגט מיר א ליעד איך זאל קענען איינשלאפען.״

זיי האבען אנגעפאנגען צו זינגען א שלאף־ליעד און דיא קעניגין האט רוהיג איינגעשלומערט. דאן זיינען זיי אוועק ערפילען איהרע אויפטרעגע.

וויא אבעראן האט דאס בעמערקט, האט ער זיך דערנעהענטערט צו טיטאניא׳ן און אריינגעקאפעט עטליכע טראפען פון דעם ליעבעס־זאפט אין איהרע אויגען.

יעצט לאמיר זעהען וואס עס איז געווארען פון הערמיא׳ן. נאכדעם וויא זיא איז ענטלאפען פון איהר פאטער׳ס הויז, איז איהר געלונגען אנ־צוקומען אין וואלד וואו זיא האט זיך געטראפען מיט איהר געליעבטען ליסאנדער, וועלכער האט שוין אויף איהר געווארט, אום זיא אוועקצופיה־רען צו זיין מוהמע׳ן. אבער איידער זיי האבען אנגעפאנגען דיא רייזע, האט ליסאנהער בעמערקט, אז זיא איז זעהר מיעד און ער האט זיא געבעטען זיא זאל זיך דערוויילע לעגען אויפ׳ן ווייכען גראז און זיך אויסרוהען, זיא האט געפאלגט און איז באלד אנטשלאפען געווארען. ער האט אויך אנגעהויבען צו שלאפען.

אט אזוי שלאפענדיג, האט זיי פאק געטראפען, און בעמערקענדיג, אז דער יונגער מאן טראגט אטהענישע קליידער און נעבען איהם ליעגט א שעהן מיידעל, האט ער זיך געמערקט, אז דאס זיינען זיי איבער וועלכע קעניג אבעראן האט איהם געגעבען דעם אויפטראג. ניט קלערענדיג וויטער, האט ער אריינגעקאפעט עטליכע טראפען פון דער פורפור בלום אין זיינע אויגען.

דאן האט פאסירט א מערקווירדיגע געשיכטע. דיא ארעמע העלענא, וואנדערענדיג איבער׳ן וואלד איינע אליין, איז זיא אנגעקומען אהין. ליסאנ־דער האט פונקט דאמאלס ערוואכט, זיין ערשטער בליק איז געפאלען אויף העלענא׳ן. דיא גאנצע ליעבע צו הערמיא׳ן איז פערשוואונדען און ער האט זיך באלד פערליעבט אין העלענא׳ן.

ווען ער וואלט פריהער ערבליקט הערמיא׳ן, וואלט פאק׳ס טעות קיין חילוק ניט געמאכט, ווייל בעסער ליעבען הערמיא׳ן וויא ער האט זיא גע־ליעבט האט גאר ניט געקענט זיין, אזוי אבער איז געשעהען א גאנצע קא־טאסטראפע.

ווען העלענא האט דערזעהען ליסאנדער'ן, האט זיא זיך זעהר גע־פרייט, ווייל דאס האט זיא געראטעוועט פון דער שרעקליכער איינזאמקייט. מען קען זיך אבער פארשטעלען העלענא'ס איבערראשונג, ווען זיא האט געזעהען ליסאנדער'ן זיך דערנעהנטערן צו איהר מיט צארטע ליעבעס בליקען און דאן איז ער געפאלען פאר איהר אויף דיא קניעס, ערקלערענדיג, אז זיא איז א מיליאן מאהל שעהנער וויא הערמיא און ער ליעבט זיא אליין איבער אלעס אין דער וועלט.

דיא ארעמע העלענא האט ניט געקענט גלויבען וואס איהרע אויערן האבען געהערט. זיא האט גערעכענט, אז ליסאנדער מאכט חוזק פון איהר.

„אך!" האט זיא אויסגעשריען, „צו וואס בין איך גאר געבוירען געווארען, אז יעדער זאל פון מיר שפאטען? יונגער מאן, איז עס ניט גענוג וואס איך בין אזוי פערשאלטען ניט צו קענען קריגען קיין גוטעס ווארט פון דעם מאן וואס איך ליעב, קומסטו נאך און מאכסט פון מיר חוזק? נייז, ליסאנדער, איך האב דיך גערעכענט פאר א גרעסערען עדעלמאן וויא דוא ווייזט זיך יעצט ארויס."

ווען זיא איז פארטיג געווארען מיט דיעזע ווערטער, איז זיא אין גרויסען צארן, ענטלאפען. ליסאנדער, פערגעסענדיג, אז הערמיא שלאפט נאך, איז איהר נאכגעלאפען.

ווען הערמיא האט ערוואכט, האט זיא אויפגעציטערט זעהענדיג, אז זיא איז איינע אליין. זיא האט אנגעהויבען צו וואנדערן איבער דעם וואלד, שטארק בעזארגט, ניט וויסענדיג וואס פון ליסאנדער'ן איז געווארען.

דעמעטריוס וויעדער, ניט קענענדיג געפינען הערמיא'ן מיט ליסאנ־דער'ן, איז ער זעהר מיעד געווארען געהענדיג. ער האט זיך אוועקגעלעגט און איינגעשלאפען. אבעראן האט איהם אזוי געטראפען. עס ווייזט זיך ארויס, אז אבעראן, פרעגענדיג פאק'ן אויב ער האט געטהאן וואס ער האט געהייסען, האט ער זיך געמערקט פון זיין בעשרייבונג, אז ער האט דעם ליעבעס־זאפט ניט ארויפגעקאפעט אויף דיעזע אויגען וואס ער האט איהם געהייסען, יעצט וויעדער, טרעפענדיג דיא ריכטיגע פערזאן, האט ער איהם געגעבען דיא טראפען פון דער פורפור בלום.

העלענא. וועלכע איז ענטלאפען פון ליסאנדער'ן, איז אנגעקומען פונקט דאמאלס ווען דעמעטריוס האט געעפענט זיינע אויגען. דעמעטריוס האט זיך גלייך פערליעבט אין איהר גראדע וויא ליסאנדער.

דאס ארעמע מיידעל האט ניט געקענט פערשטעהען וואס עס געהט

פּאָר, און זיא האָט זיך געטראכט, אז הערמיא האָט אָנגעשטעלטביידע יונגע לייט חוזק צו מאַכען פון איהר.

דאָן איז אויך הערמיא אָנגעקומען, און זעהענדיג וויא ביידע מענער ערקלערען זיך אין ליעבע צו העלענא׳ן, איז זיא געווען פּונקט אזוי איבער־ראשט וויא העלענא.

דיא צוויי מיידלעך, וועלכע זיינען פריהער געווען שטאַרקע פריינדינס איינע דער צווייטער, האָבען זיך יעצט אָנגעהויבען צו קריגען.

„שלעכטע הערמיא," האָט העלענא געקלאָגט. „דוא ביסט עס דיעיע־ניגע וואָס האָט אָנגעשטעלט ליסאנדער׳ן חוזק צו מאַכען פון מיר מיט ליע־בעס־ערקלערונגען. דיין אַנדערער געליעבטער, דעמעטריוס, וועלכער האָט מיך כמעט געטרעטען מיט דיא פיס, האָסטו איהם ניט אָנגעזאָגט ער זאָל מיך רופען געטטין, נימפע, זעלטענע, טהייערע און הימלישע? ער וואָלט צו מיר, וועמען ער האַסט, ניט אזוי גערעדט, ווען דוא וואָלסט איהם ניט אָנגע־שטעלט אזוי צו זאָגען. שלעכטע הערמיא, איז דאָס שעהן זיך צו פעראיי־ניגען מיט מענער געגען דיין ארעמע פריינדין? האָסטו שוין פערגעסען אָן אונזער פריינדשאפט נאָך פון דער שולע?"

„איך בין איבערראשט הערענדיג דיינע צאָרניגע ווערטער," האָט הערמיא געענטפערט. „איך פעראכטע דיך ניט, עס זעהט אויס, אז דוא פעראכטעסט מיך."

„אזוי, אזוי," האָט העלענא געזאָגט, „פערשטעל דיך נאָך ווייטער, קרים דיך נאָך און שטעל מיר ארויס אַ פייג הינטער׳ן רוקען. ווען דוא וואָלסט געהאַט רחמנות, מיטגעפיהל און מענשליכקייט, וואָלסטו ניט אזוי געהאַנדעלט געגען מיר."

בשעת העלענא און הערמיא האָבען זיך אזוי אויסגעטענה׳עט, זיינען דעמעטריוס און ליסאנדער אַוועק אום אויסצוקעמפפען אַ דועל איבער העלענא׳ן.

ווען דיא מיידלעך האָבען געזעהען, אז דיא יונגע לייט זיינען אַוועק, האָבען זיי זיך אויך צוטהיילט און אָנגעפאַנגען צו וואַנדערן איבער׳ן וואַלד זוכענדיג זייערע געליעבטע.

אבעראָן און פּאָק האָבען צוגעזעהען און אויסגעהערט אַלעס וואָס דאָרט איז פאָרגעקומען.

„אָט דאָס איז דיין נאכלעסיגקייט, פּאָק," האָט דער קעניג פון דיא

שרעטעליך געזאָגט, „אָדער אפשר האָסטו גאָר דאָס געטהאָן אוממיסטען וויא דיין טבע איז?"

„גלויב מיר, קעניג פון דיא שאָטענס," האָט פּאָק געענטפערט, „עס איז געוועזען אַ טעות. האָסטו מיר געהייסען אויפזוכען דעם יונגען מאַן מיט דיא אַטהענישע קליידער? אזוי האָב איך געטהאָן. וויא דיא זאַך אָבער איז, האָב איך קיין חרטה ניט, ווייל דיא גאַנצע געשיכטע מאַכט אַ שעהנעם שפּאַס."

„דוא האָסט געהערט," האָט דער קעניג בעמערקט, „אַז דעמעטריוס און ליסאַנדער זיינען אַוועק זוכען אַ פּאַסענדען פּלאַטץ וואו אויסצוקעמפּפען דעם דועל. איך בעפעהל דיר איינצוהילען דיא נאַכט אין אַ דיקען וואָלקען און זעהען, אַז דיעזע קריעגערישע פערליעבטע זאָלען פערבלאָנדזעט ווערען אין דער פינסטער כדי זיי זאָלען זיך ניט קענען שלאָגען. מאַך נאָך זייערע שטימען און מיט שפּאָטישע אויסדריקע זעה זיי זאָלען דיר נאָכפאָלגען. אזוי זאָלסטו זיי פיהרען און צושיידען ביז דוא וועסט זיי פערמאַטערן. דאַן, ווען ליסאַנדער וועט אַנידערפאַלען און איינשלאָפען, זאָלסטו אריינקאַפּען אין זיינע אויגען עטליכע טראָפּען פון דיעזער בלום, כדי, ווען ער וועט ער־וואַכען, זאָל ער פערגעסען אָן העלענאַ׳ן און צוריק קעהרען וויעדער צו הער־מיא׳ן. דאַן וועלען ביידע שעהנע מיידלעך זיין גליקליך, אָבער זעה נאָר פּאָק, מאַך עס שנעל, און איך וועל דערווייל געהען געוואָהר ווערען אין וועמען מיין טיטאַניא האָט זיך פערליעבט.

טיטאַניא האָט נאָך אימער געשלאָפען און אבעראָן האָט געטראָפען ניט ווייט פון איהר זיטצענדיג אַ קלאָון,*) וועלכער איז פערבלאָנדזעט געוואָרען אין וואַלד און איז דאָרט אַנטשלאָפען געוואָרען.

„אָט דיעזער חברה־מאַן," האָט אבעראָן געזאָגט, „זאָל זיין מיין טיטאַניא׳ס געליעבטער."

זאָגענדיג דיעזע ווערטער האָט ער איהם אָנגעטהאָן אָן עזעל׳ס קאָפּ. דאָס האָט איהם פיעל בעסער געפּאַסט וויא זיין מענשליכער קאָפּ, ווייל ער איז געוועזען סאַי־וויא־סאַי דום געווען.

---

*) איך האָב געלאָזט „קלאָון" וויא אין ענגלישען אָריגינאַל. עס לאָזט זיך ניט איבערזעטצען, ווייל אמבעסטען וואָס מען קען, איז עס אַ קאָמיקער, און דאָך איז עס ניט אזוי קאָמיקער וויא מיר פערשטעהען יעצט אין אידיש. דיעזער „קלאָון", אין דער דראַמאַ, איז אויך געוועזען איינער פון דיא שוישפּיעלער וואָס האָט בעדאַרפט ערשיינען פאַר דעם פּרינץ פון אַטהען. — דער בעאַרבייטער.

אבוואהל אבעראן האט איהם זעהר שנעל און צויבערהאפט ארויפ־געזעצט דעם עזעל׳שען קאפ, האט דאס דעם קלאון דאך אויפגעוועקט. ער איז גלייך אויפגעשטאנען, און ניט וויסענדיג וואס פאר א קאפ ער האט, איז ער געגאנגען פארווערטס ביז ער האט דערגרייכט קעניגין טיטאניא׳ס בלומען־קוסטע.

טיטאניא האט ערוואכט. זיך ארומקוקענדיג, האט זיא צום ערשטען ערבליקט דעם קלאון מיט דעם עזעל׳שען קאפ.

„אך!“ האט זיא אויסגעשריען, „וואס פאר אן ענגעל זעה איך דארט?“

דער כישוף האט געווירקט. זיא האט זיך פערליעבט. דאן האט זיא געמורמעלט צערטליך צום עזעל־קאפ:

„ביסטו אויך אזוי קלוג וויא שעהן דוא ביסט?“

„אך, מאדאם,“ האט דער דומער קלאון געענטפער, „ווען איך זאל קענען זיין קלוג גענוג צו געפינען א וועג וויא ארויסצוגעהען פון דאנען, דאן וועל איך זיין א חכם.“

„ניין, מיין טהייערער,“ האט דיא קעניגין געזאגט, „דוא זאלסט נאר ניט אוועק פון דיעזען וואלד. איך בין א גייסט מיט גרויסער מאכט. פאלג מיר נאך און דוא וועסט זיין גליקליך, קום מיט מיר, געליעבטער, און איך וועל דיר געבען שרעטעלעך דיך צו בעדיענען.

טיטאניא האט שנעל צוגערופען פיער שרעטעלעך מיט פאלגענדע נעמען: ארבעס־בליטהע, שפינוועב, מויל און מושטאר־זאמען.

„פאסט אויף,“ האט דיא קעניגין געזאגט, „איבער דיעזען שעהנעם העררן, טהוט וואס ער הייסט אייך. שפרינגט פאר איהם, טאנצט פאר איהם. גיט איהם עסען וויינטרויבען און פערסיקעס, גנב׳עט פאר איהם דיא האניג־זעקלעך פון דיא ביהנען. קום אהער, מיין טהייערער, זעטץ זיך דא נעבען מיר און לאז מיך שפיעלען זיך מיט דיזע ליעבליכע האאריגע באקען. אך, מיין שעהנער עזעל, לאז מיך קושען דיינע שעהנע לאנגע אויערן, אך, מיין צערטליכע פרייד!“

„וואו איז ארבעס־בליטהע?“ האט דער עזעל־קעפיגער קלאון געפרעגט זיך ניט פיעל קימערנדיג אום דער קעניגין׳ס ליעבע, נאר שטאלץ אויף זיין לאגע.

„דא בין איך, מיין הערר,“ האט ארבעס־בליטהע אויסגעשריען.

„קראַץ מיך אין קאָפּ," האָט דער קלאון געזאָגט. „וואו איז שפּינ־וועב ?"

„דאָ בין איך," האָט שפּינוועב געענטפערט.

„זעהר גוט, הערר שפּינוועב," האָט דער קלאון געוואָרטשעט. „ברענג מיר עטליכע ביהנען וואָס שטעהען דאָרט אויף יענעם דאָרן. פערגעס אויך ניט מיר צו ברענגען עטליכע האָניג־זעקעלעך. וואו איז מושטאַר־זאַמען ?"

„דאָ בין איך, וואָס איז דיין פערלאַנג ?"

„גאָר ניט, פּשוט אזוי האָב איך דיך גערופען, נאָר אין איין וועג העלף שוין מיר קראַצען אין קאָפּ. הער אויס, מושטאַר־זאַמען, איך דענק, אז עס איז שוין צייט צו געהען צו א באַרבער ער זאָל מיך אָבראַזירען, ווייל מיין פּנים איז דאַכט זיך צו שטאַרק בעוואַקסען געוואָרען."

„מיין זיסער געליעבטער," האָט דיא קעניגין געמורמעלט, „וואָס ווילסטו עפּעס עסען ? איך האָב א פעהיג שרעטעלע וואָס קען דיר ברענגען פון דער וועוויאַרקע׳ס נעסט עטליכע פרישע ניס."

„גיב מיר בעסער א ביסעל דאַרע אַרבעס," האָט דער קלאון געזאָגט, וועלכער האָט שוין געהאַט אן עזעל׳ס אַפּעטיט. „אָבער הער וואָס איך וועל דיר גאָר זאָגען. זאָל מיך נאָר קיינער ניט שטערען, ווייל איך האָב בדעה צו כאַפּען א דרעמעל."

„שלאָף, מיין טהייערער," האָט דיא קעניגין געענטפערט, „און איך וועל דיך פערוויעגען אויף מיינע הענד. אָך, וויא איך ליעב דיך ! וויא איך פערגעטער דיך !"

ווען אבעראָן האָט געזעהען דעם קלאון מיט דעם עזעל־קאָפּ שלאָפענדיג אויף זיין קעניגין׳ס הענד, איז ער צוגעקומען נעהנטער, זיך בעוויזען פאַר איהר און אָנגעפאַנגען איהר צו מאַכען פאָרווירפע פאַר וואָס זיא האָט זיך פערליעבט אין אן עזעל.

דיא אָרעמע קעניגין האָט ניט געוואוסט וואָס צו טהון, ער האָט זיא געכאַפּט ביי דער האַנד, דער עזעל־קאָפּ איז ווירקליך געשלאָפען אויף איהרע אָרעמס.

נאָכדעם וויא אבעראָן האָט זיך גוט געריי׳צט מיט זיין פרוי, האָט ער ווידער ביי איהר פערלאַנגט דאָס אינגעל פאַר זיין פּאַזש. ער האָט אויך רחמנות געהאַט אויף טיטאַניאַ׳ן צו וואָס פאַר אן ערניעדערונג ער האָט זיא געבראַכט, און ניט קלערענדיג פיעל, האָט ער אַרויפגעשפּריצט עטליכע טראָפּענס אויף איהרע אויגען. דיא שרעטעלעך קעניגין האָט באַלד ער־

וואכט וויא פון א שווערען חלום און זיך געוואונדערט וויא זיא האט זיך נעקענט פערליעבען אין אזא העססליכקייט וויא א קלאון מיט אן עזעל־קאפ.

אבעראן האט ארונטערגענומען דעם עזעל־קאפ און אנגעטהאן דעם קלאון זיין אייגענעם קאפ פון פריהער און איהם געלאזט ווייטער שלאפען.

נאכדעם וויא דער קעניג מיט דער קעניגין האבען ווידער געשלאסען פריעדען, האט זיא איינגעשטימט איהם צו געבען דאס איינגעלע און ער האט איהר דערצעהלט דיא געשיכטע מיט דיא צוויי פערליעבטע פאארלעך. זיא האט דאן געבעטען ער זאל זיא אויך מיטנעהמען און זעהען וואס עס איז צוטהון אום אלעס ווידער גוט צו מאכען.

אבעראן און טיטאניא האבען גלייך געפונען דיא צוויי יונגע לייט מיט דיא צוויי שעהנע מיידלעך, שלאפענדיג אויף'ן גראז פערמאטערט.

פאק, אום צו פערריכטען זיין פעהלער האט ער אלעס מעגליכע אנגע־ווענדעט און געזעהען זיי צוזאמען ברענגען אויף איין פלאטץ, אהנע איי־נער זאל וויסען פון דעם צווייטען. דאן האט ער לאנגזאם ארונטערגענומען דעם כישוף פון ליסאנדער'ס אויגען און הארט ארויפגעקאפעט פון דעם אנדערן זאפט וואס אבעראן האט איהם געגעבען.

צום ערשטען האט הערמיא ערוואכט, און זעהענדיג איהר פערלוירע־נעם ליסאנדער שלאפענדיג נעבען איהר, האט זיא איהם בעטראכט און זיך געוואונדערט וויא ער האט זיך אזוי געקענט פערבייטען מיט זיין ליעבע.

ליסאנדער האט אויך באלד געעפענט דיא אויגען און זעהענדיג הערמיא'ן האט זיין פערשטאנד ווידער צוריק געקעהרט און דערמיט אויך זיין ליעבע צו איהר. זיי האבען אנגעהויבען צו רעדען איבער דעם וואס עס האט פאסירט און זיך פארגעשטעלט אלעס פאר א מערקווירדיגען חלום.

אין דערזעלבער צייט האט אויך העלענא ערוואכט און נאכהער דע־מעטריוס. זיא איז שוין געווען רוהיג, אבער פון איהם איז דער כישוף ניט ארונטער און וועהרענד ער האט ווייטער געפלוידערט פון זיין ברענענדער ליעבע, האט זיא איהם רוהיג אויסגעהערט און אויך אנגעהויבען צו גלויבען וואס ער זאגט.

דיא צוויי מיידלעך זיינען געווען פאלשטענדיג צופריעדען מיט זייער יעצטיגער לאגע. זיי האבען איבערגעבעטען איינע דיא צווייטע און זיך מוחל געווען אויף דעם וואס זיי האבען זיך פריהער אנגערופען אין זייער צארן.

זיי האבען נאכהער אנגעהויבען זיך צו בעראטהען וואס עס איז צו טהון.

עס האט ניט פיעל געדויערט און זיי האבען בעשלאסען, דאס נאכדעם וויא דעמעטריוס האט אויפגעגעבען הערמיא'ן און ער איז פאלשטענדיג צו־פריעדען מיט העלענא'ן, בלייבט דאס איינציגע מיטעל צוריק צו קעהרען אין שטאדט אריין, געהען צו הערמיא'ס פאטער און זעהען איהם בעוועגען ער זאל צוריק ציהען דיא טויטעס שטראף געגען איהר.

דעמעטריוס איז געווען העכסט צופריעדען דערפון, און זיי האבען אנ־געפאנגען זייער רייזע אין שטאדט אריין. פונקט דאמאלס האבען זיי בע־געגענט הערמיא'ס פאטער, עגעאוס, וועלכער איז געקומען אין וואלד אריין זוכען זיין ענטלאפענע טאכטער.

אין קורצע ווערטער האט דעמעטריוס ערקלעהרט, אז ער זאגט זיך אב פון הערמיא'ן, און עס איז זיין איינציגער וואונש ליסאנדער זאל מיט איהר חתונה האבען כדי ער זאל אויך קענען חתונה האבען מיט העלענא'ן, דאס איינציגע מיידעל וואס ער ליעבט.

עגעאוס איז געווען ערשטוינט, אבער ער האט קיין אנדערע ברירה ניט געהאט און פערשפראכען, אז הערמיא זאל חתונה האבען אויף'ן פיערטען טאג, דאס הייסט, אין דערזעלבער צייט אויף ווען איהר היגריכטונג איז אבגעלעגט געווארען.

אזוי האט עס אויך פאסירט. דיא געליעבטע האבען זיך געהייראטה און געווען גליקליך.

קעניג אבעראן און זיין קעניגין טיטאניא, וועלכע זיינען געווען אונ־זיכטבארע צושויער ביי אלעס וואס איז פארגעגאנגען, זיינען געווען העכסט צופריעדען וואס דיא ראמאנטישע געשיכטע האט זיך אזוי געענדיגט.

זיי האבען דאן צוריק געקעהרט אין וואלד, צוזאמען גערופען אלע שרעטעלעך און עלפען און געפייערט א גרויסען יום־טוב אין שרעטעלע קעניגרייך.

דערמיט ענדיגט זיך דער חלום פון א מיטען זומער נאכט.

דער שטורם.

דער שטורם.

ויפ׳ן ים איז געווען אן אינזעלע, בעדעקט מיט בוימער און גרינעם גראז, געבאָדען אין זונען־שטראהלען און זיינע ברעגעס זיינען אימער געוואשען געוואָרען פון דיא קריסטאל־קלארע ים־כוואליעס. אויף דיעזער אינזעל האָט געוואָהנט אן אלטער מאַן מיט דעם נאָמען פּראספּערא און זיין יונגע און שעהנע טאָכטער מיראנדא. זיא, מיראנדא, איז געבראכט געוואָרען אויף היעזען אינזעל ווען זיא איז נאָך געווען אזוי יונג, אז זיא האָט זיך ניט געקענט ערינערן זעהענדיג אן אנדערן מאַן אויסער איהר פאטער.

זיי האָבען געהאט א העהל אין א גרויסען פעלזען וואו זיי האָבען גע־וואָהנט. דיעזער העהל איז געווען איינגעטהיילט אין עטליכע צימערן, און איינער פון זיי האָט געדיענט אלס פּראספּערא׳ס שטודיר־צימער. דאָרט האָט ער געהאלטען זיינע ביכער, וועלכע זיינען מייסטענטהיילס בעשטאַנען פון מאגיק אָדער כישוף, און אין דיעזען שטודיום פון מאגיק אָדער כישוף, האָט דער אלטער מאַן פערבראכט דעם גרעסטען טהייל פון זיין צייט. ער איז געוואָרען אזוי פאָלקאָמען אין דיעזער איבערנאטירליכער וויסענשאַפט, דאָס ער האָט דורך דעם געקענט הערשען איבער גייסטער און זיי אויסניטצען צו זיינע צוועקען.

איידער פּראספּערא איז געקומען אויף דיעזען אינזעל, האָט דאָרט גע־וואָהנט א גרויסע מכשפה מיט דעם נאָמען סיקאָראקס. דיעזע מכשפה האָט דורך איהר צויבער אבגעשלאָסען פיעלע גייסטער און פעלזען און בוימער. פּראספּערא האָט זיי בעפרייעט און זיי זיינען איהם געווען זעהר דאנקבאר. איינער פון זיי, מיט דעם נאָמען אריאל, איז געווען דער פאָרשטעהער פון דיא גייסטער און זיך פערהאלטען זעהר פריינדליך צו זיין בעפרייער.

אריאל האָט געהאט בלויז איין קליינעם חסרון, און דיעזער איז גע־

ווען צו פּלאָגען און מאַטערן אַ מין פּערזעהעניש, האַלב מענש און האַלב חיה, מיט דעם נאָמען קאַליבאַן. ער האָט דאָס געטהאָן אויס עראַינערונג צו דער שלעכטער מכשפה סיקאָראַקס, וועמעס זוהן קאַליבאַן איז געווען.

פּראָספּערא האָט געפונען קאַליבאַנען אין וואַלד און ער האָט איהם גענומען צו זיך, און ער האָט איהם אויסגעלערנט רעדען. עס איז קיין צווייפעל, דאָס אַבוואָהל קאַליבאַן איז געווען אַזוי מיאוס, וואָלט דאָך פּראָספּערא געווען צו איהם זעהר גוט, אָבער דיא שלעכטע נאַטור פון זיין מוטער, דיא מכשפה איז אויך געלעגען אין זיין בלוט, און קאַליבאַן האָט ניט געוואָלט לערנען קיין גוטע זאַך. איהם ניט קענענדיג פּערווענדען צו קיין בעסערע זאַך, האָט איהם פּראָספּערא געשטעלט ברענגען און האַקען האָלץ און טהון שווערע ארבייט. אריאל האָט שוין אכטונג געגעבען ער זאָל ניט זיין פויל און טהון וואס מען האָט איהם געהייסען.

ווען קאַליבאַן האָט געוואָלט זיין פויל און גאָר ניט טהון, פּלעגט אריאל באַלד קומען און איהם מאַכען לעבעדיג. קיינער, אויסער פּראָספּערא׳ן, האָט ניט געזעהען אריאל׳ן, נאָר קאַליבאַן האָט געפיהלט פון איהם אַ קניפּ און אָפטמאָל האָט ער איהם אריינגעוואָרפען אין בלאָטע. ווען דאָס האָט אויך ניט געהאָלפען, האָט זיך אריאל פערשטעלט פאר אַ גרויסער און מיאוסער מאַלפּע און איהם אָנגעטהאָן געבערענטע צרות. אַ מאָל האָט זיך אריאל פערשטעלט פאר אַ שטאַכעלשוויין, זיך געלעגט פונקט אין וועג וואו קאַליבאַן האָט זיך געפונען און איהם געשטאָכען מיט זיינע שאַרפע שפּיזען. אַזוי האָט קאַליבאַן געמוזט ארבייטען און דורכפיהרען וואָס פּראָספּערא האָט איהם בעפוילען.

אַזוי וויא פּראָספּערא האָט געהאַט דיא מעכטיגע גייסטער צו זיין דיענסט, האָט ער געקענט בעפעהלען איבער דיא ווינטען, כוואַליעס פון ים און אַלע כוחות פון דער נאַטור צו טהון זיין ווילען. זיי האָבען געקענט, אויף זיין אויפטראַג, אויפקאָכען דעם ים, מאַכען אַ געפעהרליכער שטורם זאָל וויטהען און נאָך אַזעלכע זאַכען.

איינמאָל האָט געוויטהעט אַ געפעהרליכער שטורם און פּראָספּערא האָט ארויסגערופען זיין טאָכטער מיראַנדא און איהר געוויזען אַ גרויסע און פּרעכטיגע שיף וויא זיא קעמפּפט מיט דיא כוואַליעס און האַלט ביים צושמעטערט ווערען. ער האָט איהר אויך דערצעהלט, אז דיא שיף איז געפּאַקט מיט מענשען.

„ליעבער, גוטער פאטער!“ האָט דאָס שעהנע מיידעל אויסגעשריען,

„אויב דיעזער שטורם איז געקומען דורך דיין צויבער, דאן בעט איך דיך, האב רחמנות אויף דיא אונגליקליכע מענשען. זעה נאר זעה, אט ווערט דיא שיף צושמעטערט אויף שטיקער! ארעמע מענשען! זיי ווילען אלע אונטערגעהען. אך, ווען איך זאל האבען כח, וואלט איך פערזונקען דעם ים אונטער דער ערד און געראטעוועט אלע ברואים וואס געפינען זיך אויף דער שיף."

„זיי ניט אזוי דערשראקען, מיין טאכטער," האט פראספערא געזאגט, „עס וועט זיי גאר ניט שאטען. איך האב בעפוילען, אז קיינעם פון דער שיף זאל קיין בייז ניט געשעהען. און וואס איך האב געטהאן איז געווען אלץ צוליעב דיר, מיין קינד. דוא ווייסט ניט ווער און וואס דוא ביסט, אדער פון וואנען דוא קומסט. אלעס וואס דוא ווייסט איבער מיר איז, אז איך בין דיין פאטער און וואהן דא מיט דיר אויף דיעזער אינזעל. קענסטו געדענקען א צייט איידער מיר זיינען אהער געקומען? איך מיין, אז דוא קענסט עס ניט געדענקען, ווייל דוא ביסט דאמאלס קוים אלט געווען דריי יאהר."

„איך געדענק יא, פאטער," האט מיראדא געענטפערט.

„וויא אזוי? וואס?" האט פראספערא געפרעגט. „קענסטו דיך ער־אינערן אן עפעס א הויז אדער א פערזאן? דערצעהל מיר, מיין קינד וואס דוא געדענקסט."

„מיר שיינט," האט מיראנדא אנגעפאנגען, „אז איך עראינער מיך אן עפעס, אבער אלעס זעהט ביי מיר אויס וויא א חלום. מיר דאכט, אז איך האב א מאל געהאט ארום מיר פיער אדער פינף פרויען וואס האבען מיך בעדיענט."

„ריכטיג, ריכטיג," האט פראספערא בעמערקט, „פיער אדער פינף און נאך מעהר, אבער וויא איז דאס מעגליך דאס אלעס זאל נאך לעבען אין דיינע עראינערונגען? געדענקסטו וויא דוא ביסט אהער געקומען?"

„ניין, פאטער, דאס געדענק איך ניט."

„דאן, מיין קינד, וועל איך דיר דערצעהלען," האט פראספערא גע־זאגט מיט א זיפץ. „מיט צוועלף יאהר צוריק בין איך געווען דער פירסט פון מילאן, און דאמאלס ביסטו געווען א קליינע פרינצעסין און מיין איינ־ציגע יורש'טע. איך האב געהאט א אינגערן ברודער מיט דעם נאמען אנ־טאניא. דיעזען ברודער האב איך געליעבט און אלעס פערטרויעט אויף איהם. איך האב ליעב געהאט איינזאמקייט און שטודירען. דערפאר האב

איך אפט איבערגעלאזט דיא פיהרונגען פון דער רעגיערונג אויף דיין אנקעל, וועלכער האט זיך שפעטער ארויסגעוויעזען, אלס א פאלשער און שלעכטער מענש. איך האב פערנאכלעסיגט אלעס וועלטליכע ארום מיר און מיך פער־טיעפט און פערלוירען אין מיינע ביכער. איך האב אבגעגעבען מיין גאנצע צייט צו לערנען נאך חכמה און וויסענשאפט. מיין ברודער, נאטירליך, האט געהאט דיא גאנצע מאכט אין זיינע הענד, און מיט דער צייט, האט ער זיך אליין אנגעהויבען צו בעטראכטען אלס דער פירסט און הערשער. דיא געלעגענהייט וואס איך האב איהם געגעבען זיך צו מאכען פאפולער צווישען מיינע אונטערטהאנען, האט אין איהם ערוועקט דיא שלעכטע נאטור פון א שטאלצער אמביציע און ער האט געפלאנט מיך צו בערויבען פון מיין פירסטענטהום. עס האט אויך ניט פיעל געדויערט, און ער האט זיך פעראייניגט מיט דעם קעניג פון נעאפעל, א מעכטיגער פרינץ, וועלכער איז אויך געווארען מיין שונא."

„ווארום האבען זיי אונז דאמאלס ניט דער'הרג'עט ?" האט מיראנדא געפרעגט.

„מיין קינד," האט דער פאטער געענטפערט, „זיי האבען שוין אזוי וויט ניט געוואגט צו געהען, וויל מיין פאלק האט מיך זעהר געליעבט. אנטאניא האט אונז פערנארט אויף א שיף, און ווען מיר זיינען שוין געווען עטליכע מיילען אויף'ן ים, האט ער מיך און דיך מיט געוואלט ארויסגעזעטצט אויף א שיפעל אהן א מאסט־בוים און אהן א זעגעל. דאן האט ער אונז איבערגעלאזט מיט דער אבזיכט, אז מיר זאלען דערטרונקען ווערען. אבער איינער פון מיינע גוטע און געטרייע הויף־הערען, מיט דעם נאמען גאנ־זאטא, וועלכער האט מיך זעהר געליעבט, האט אין געהיים בעזארגט אונ־זער שיפעל מיט וואסער, שפייז, קליידער און מאנכע ביכער, וואס איך האב געהאלטען טהייערער וויא מיין גאנצעם פירסטענטהום."

„אך, פאטער," האט מיראנדא געזאגט געריהרט, „וואס פאר א לאסט איך האב געמוזט זיין פאר דיר !"

„ניין, מיין ליעבעם קינד, דוא ביסט געווען מיין קליינער טרייסט־ענגעל, וואס האט מיך געראטעוועט פון פערצווייפלונג. דיין אונשולדיגער שמיי־כעלע, האט מיר געגעבען מוטה, אלעס צו ערטראגען. אונזער שפייז האט אנגעהאלטען ביז מיר האבען געלאנדעט דא, אויף דיעזען אינזעל. זייט יענער צייט, מיראנדא, איז געווען מיין איינציגע פרייד אין לעבען, צו זיטצען

און לערנען מיט דיר. איך בין אויך שטאַלץ דערמיט וויסענדיג, אז דוא האָסט דיין צייט ניט פערבראַכט אומזיסט."

„זאָל דיך גאָט בעלוינען, מיין ליעבער פאָטער! יעצט וויל איך, דוא זאָלסט מיר דערצעהלען דיא אורזאַכע צו וועלכען צוועק דוא האָסט געמאַכט דיעזען שטורם אויף'ן ים?"

„דוא זאָלסט וויסען," האָט פּראָספּערא ערקלערט. „דורך דיעזען שטורם זיינען מיינע שונאים, דער קעניג פון נעאַפּעל און מיין ברודער, פערוואָרפען געוואָרען אויף דיעזער אינזעל."

ווען פּראָספּערא האָט געענדיגט דיעזע ווערטער, האָט ער, מיט זיין צויבער־שטאָק, בעריהרט זיין טאָכטער און זיא איז באַלד שטאַרק אנטשלאָ־פען געוואָרען. דיא אורזאַכע דערפון איז געווען, ווייל פונקט דאַמאָלס איז פאַר איהם ערשיענען דער גייסט אריאל אום איהם אָבצוגעבען א בעריכט איבער דעם שטורם און וואָס ער האָט געטהאָן מיט דער מאַנשאַפט פון דער שיף, און כאָטש מיראַנדא האָט קיין מאָל ניט געזעהען דיא גייסטער, האָט אָבער פּראָספּערא ניט געוואָלט, אז מיראַנדא זאָל הערען וויא ער רעדט מיט דיא גייסטער, ווייל פאַר איהר וואָלט עס אויסגעזעהען גלייך וויא ער רעדט מיט דער לעדיגער לופט.

„אלזאָ מיין בראַווער גייסט," האָט פּראָספּערא זיך געווענדט צו אריאל'ן, „וואָס האָסטו מיר מיטצוטהיילען?"

אריאל האָט איהם געגעבען א פאָלשטענדיגע בעשרייבונג איבער דעם שטורם און איבער דער טויט־שרעק פון דיא רייזענדע; וויא דעם קעניג'ס זוהן, פערדינאַנד, איז געווען דער ערשטער אריינצושפּרינגען אין ים; וויא זיין פאָטער האָט געמיינט, אז זיין טהייערער זוהן איז פערשלונגען גע־וואָרען פון דיא כוואַליעס און דערטרונקען.

„אָבער עס האָט איהם גאָר ניט געשאַדט," האָט אריאל ווייטער דער־צעהלט. „ער געפינט זיך יעצט אין א ווינקעל אויף דער אינזעל, זיטצענדיג מיט פערלעגטע הענד, זעהר פערטרויערט און פערזאָרגט. ער רעכענט, אז זיין פאָטער איז דערטרונקען געוואָרען. קיין האָאָר פון זיין קאָפּ איז געקרימט געוואָרען. אויסער וואָס זיינע פּרינצליכע קליידער זיינען נאַס, זעהט ער אליין אויס נאָך לעבעדיגער און פרישער וויא פריהער."

„בראַוואָ, מיין ליעבער אריאל!" האָט פּראָספּערא אויסגעשריען. „יעצט ברענג איהם אהער. מיין טאָכטער דאַרף זעהען דיעזען יונגען פּרינץ. וואו איז דער קעניג, מיין ברודער?"

„איך האָב איהם איבערגעלאָזט", האָט אריאל געענטפערט, „זוכענדיג פערדינאנד'ן, וועלכען ער רעכענט, פון דעסטוועגען, פאר פערלוירען. פון דער מאַנשאַפט פון דער שיף, פעהלט קיין איינציגער, אָבוואָהל יעדער בע־זונדער רעכענט, אַז ער איז דער איינציגער וואָס האָט זיך גערעטעוועט. די שיף, כאָטש זיי זעהען זיא ניט, איז אין זיכערהייט געאַנקערט אין האַפען."

„אריאל," האָט פּראָספּערא געזאָגט, „דיין ארבייט איז ריכטיג און פּינקטליך דורכגעפיהרט, אָבער דוא האָסט נאָך עפּעס צו טהאָן."

„נאָך ארבייט?" האָט אריאל געפרעגט. „לאָמיך דיך דערמאַהנען, מייסטער, אַז דוא האָסט מיר פערשפּראָכען פרייהייט. איך בעט דיך, גע־דענק, איך האָב פאר דיר אַלעס מעגליכע געטהאָן, דיך קיין מאָל ניט פער־פיהרט, ניט געמאַכט קיין טעות'ן, און דיך געדיענט טריי, איבערגעבען, אָהן אַ פּראָטעסט."

„דאָס איז ניט שעהן," האָט פּראָספּערא בעמערקט. „געדענקסטו שוין ניט וויא איך האָב דיך בעפרייעט פון מאַטערניס? האָסטו שוין פערגעסען אן דער שלעכטער מכשפה סיקאראקס, וועלכע, פון אַלטקייט און שלעכט־קייט איז זיא געוועזען כמעט אין צווייען געבויגען? וואו איז זיא געבוירען געוואָרען? זאָג, דערצעהל מיר."

„אין אַלזשיר, מיין הערר," האָט אריאל געענטפערט.

„אין אַלזשיר? ריכטיג. יעצט מוז איך דיר דערצעהלען וואָס דוא ביסט געווען, וועלכעס, וויא עס שיינט, האָסטו שוין פערגעסען. דיעזע געמיינע מכשפה, וועלכע האָט שוין מעהר ניט געקענט וואָהנען צווישען מענשען, איז פערשיקט געוואָרען פון אַלזשיר און דאָ איבערגעלאָזט פון די מאַטראָזען. און וויל דוא ביסט געווען אזא גוטער גייסט, וועלכער האָט ניט געוואָלט דורכפיהרען איהר שלעכטען ווילען, האָט זיא דיך פערשלאָסען אין אַ בוים. וואו איך האָב דיך געפונען שרייענדיג און וויינענדיג. דוא דאַרפסט אַלזאָ ניט פערגעסען, אַז פון דיעזע שמערצען און מאַטערניסע, האָב איך דיך בעפרייעט."

„ענטשולדיגט מיר, טהייערער מייסטער," האָט אריאל זיך געבעט־טען פערשעהמט פאר זיין אונדאנקבארקייט, „איך וועל פאָלגען דיינע בע־פעהלע."

„דאָס איז גוט." האָט פּראָספּערא געזאָגט. „און דאַן וועל איך דיך בעפרייען."

ער האָט איהם דאן בעאויפטראַגט מיט אַ ווייטערע שליחות. אַריאל איז גלייך אוועק טהאָן דעם בעפעהל. פאַר אַלעמען האָט ער אויפגעזוכט פערדינאַנד'ן, וועלכען ער האָט געפונען זיצענדיג אויף'ן גראָז אין דערזעלבער טרויעריגער לאַגע וויא פריהער.

„אַך, מיין יונגער הערר," האָט אַריאל געזאָגט דערזעהענדיג פערדינאַנד'ן. „איך וועל דיך באַלד אויפוועקען. וויא מיר שיינט, דאַרף מען דיך ברענגען אום מיראַנדאַ זאָל דיך זעהען. קום, פאָלג מיר נאָך."

דאָס אַלעס האָט אַריאל געזאָגט, אַז פערדינאַנד זאָל איהם ניט הערען. אָבער נאָכהער האָט ער אָנגעהויבען צו זינגען ערקלערענדיג, אַז פערדינאַנד'ס פאַטער איז טויט.

דאָס האָט שוין דער יונגער מאַן געהערט און ער האָט ערוואַכט פון זיין פערטראַכטקייט. ער האָט דאַן אָנגעהויבען נאָכצופאָלגען דעם געזאַנג און ער האָט אויסגעזעהען וויא בעצויבערט. אַזוי איז ער געגאַנגען אַ שטיק וועג ביז ער האָט דערגרייכט דעם פּלאַטץ וואו פראָספּערא איז געזעסען מיט מיראַנדאַ'ן אויף אַ שטיין אין שאָטען פון אַ גרויסען בוים.

יעצט האָט מיראַנדאַ צום ערשטען מאָל דערזעהען נאָך אַ מאַן, אויסער איהר פאַטער.

„מיראַנדאַ," האָט פּראָספּערא געזאָגט צו זיין טאָכטער, „זאָג מיר נאָר, קינד, וואָס קוקסטו אַזוי נייגיעריג אַהין אין דער ווייטקייט?"

„אַך, פאַטער," האָט מיראַנדאַ געענטפערט איבערראַשט. „דאָס איז געוויס אַ גייסט, אַ גייסט! מיין גאָט, זעה נאָר וויא ער קוקט אוים! יאַ, פאַטער, דאָס איז זעהר אַ שעהנע בעשעפעניש, איז דאָס אַ גייסט?"

„ניין, קינד," האָט איהר פאַטער געענטפערט. „עס איז ניט קיין גייסט, זאָנדערן אַ מענש גלייך מיט אונז, וועלכער עסט, שלאָפט און האָט אַזעלכע חושים וויא מיר. דיעזער יונגער מאַן, וועמען דוא זעהסט יעצט, איז געוועזען אויף דער שיף. ער איז אַ ביסעל געענדערט דורך צרות, זאָנסט וואָלסטו איהם געמעגט אָנרופען אַ שעהנע פּערזאָן. ער האָט פערלוירען זיינע בעגלייטער און ער געהט יעצט אַרום זיי זוכען."

מיראַנדאַ, וועלכע האָט גערעכענט אַלע מענער מיט ערנסטע געזיכטער און גרויע בערד אַזוי וויא איהר פאַטער, איז געוועזען שטאַרק דערפרייט, זעהענדיג דיעזען יונגען און שעהנעם פּרינץ. פערדינאַנד ווידער, דערזעהענדיג אַזאַ שעהנע דאַמע אין דיעזען וויסטען אָרט, און פון דיא מערקווירדיגע קולות וואָס ער האָט געהערט, האָט ער גערעכענט — אַז ער איז אויף אַ

פערצויבערטען אינזעל און דארף זעהען נאר וואונדערבארע זאכען. מיראנדא'ן ווידער האט ער זיך פארגעשטעלט, איז דיא געטטין פון דיעזען פלאטץ, און אלס צו א געטטין האט ער זיך געווענדעט צו איהר.

פערשעהמט און א ביסעל אונרוהיג, האט איהם מיראנדא געענטפערט, אז זיא איז ניט קיין געטין, נאר אן איינפאכעס מיידעל, און אנגעפאנגען איהם צו דערצעהלען ווער זיא איז, ווען פראספערא האט זיא פלוצלונג אונטערבראכען.

פראספערא איז געוועזען פאלקאממען צופריעדען דערפון וואס דיא צוויי יונגע מענשען האבען זיך געפעלען איינער דעם אנדערן, און ער האט אויך בעמערקט, אז זייערע בליקען דערצעהלען, דאס זיי ליעבען זיך פון דעם ערשטען בליק. דער אלטער האט אבער געוואלט בעסער אויספרובירען פערדינאנד'ן. ער האט דערפאר בעשלאסען מיט איהם צו מאכען א פראבע.

ניט טראכטענדיג פיעל, איז ער צוגעגאנגען צום פרינץ, אנגעפאנגען צו רעדען מיט איהם זעהר שטרענג און ערנסט און איהם מיטגעטהיילט, אז ער, פערדינאנד, איז געוויס געקומען אויף דער אינזעל אלס א שפיאן, מיט דער אבזיכט אוועקצוכריבען דעם פלאטץ איבער וועלכען ער, פראספערא, איז דער בעל-הבית.

„קום מיט מיר," האט פראספערא ווייטער געזאגט, „איך וועל דיר בינדען הענד און פיס. דוא זאלסט טרינקען ים-וואסער; פוילע פיש, פערוויאנעטע ווארצלען און דיא שאלעכץ פון ניס זאלען זיין דיין שפייז."

„ניין," האט פערדינאנד געענטפערט בעליידיגט. „איך וועל בשום אופן ניט דולדען אזא בעהאנדלונג, ביז איך וועל ניט זעהען פאר מיר א מעכטיגערן שונא וויא דוא ביסט."

ביי דיעזע ווערטער האט ער ארויסגעצויגען זיין שווערט.

נאך איידער פערדינאנד האט אבער צייט געהאט עפעס צו טהון, האט פראספערא א מאך געטהאן מיט זיין צויבער-שטאק און וויא צוגענאגעלט פערדינאנד'ן צו דער ערד, אזוי אז ער האט זיך ניט געקענט ריהרען פון ארט.

מיראנדא האט אומארמט איהר פאטער און זיך געבעטען: „אך פאר וואס ביסטו אזוי גרויזאם? האב מיטלייד, מיין הערר; איך וועל פאר איהם גאראנטירען. דאס איז דער צווייטער מאן, וועלכען איך זעה, און איך רעכען, אז ער איז א גוטער."

„רוהיג," האט פראספערא בעפוילען. „נאך איין ווארט, און איך וועל דיך אנזידלען. וואס! דוא ווילסט גאר ווערען אן אדוואקאט פאר א שווינדלער? דוא מיינסט, ווייל דוא האסט ניט געזעהען מעהר וויא קאליבאנען און איהם זיינען שוין מעהר ניטא קיין פיינערע מענשען אויף דער וועלט? הער מיך אויס, נאררישע מיידעל, עס זיינען דא פיעלע מענער וואס זיינען שעהנער וויא ער, פונקט וויא ער איז שעהנער פון קאליבאנען."

פראספערא האט דאס אלעס געזאגט, אום אויסצופרובירען זיין טאכטער'ס טרייהייט און ליעבע.

„מיין פערזאן," האט זיא געענטפערט, „האט ניט קיין גרויסע פרעטענציעס. איך וויל ניט קיין בעסערן אדער קיין שענערען מאן וויא ער איז."

„קום, יונגער מאן," האט פראספערא געזאגט צום פרינץ, „דוא האסט קיין מאכט זיך צו שטעלען געגען מיין ווילען."

„ניין, ניין," האט פערדינאנד געענטפערט פערצווייפעלט, „איך האב ניט קיין מאכט."

ניט וויסענדיג, אז דער צויבער האט פון איהם צוגענומען יעדע מאכט פון ווידערשטאנד, איז ער אליין געוועזן ערשטוינט וויא אזוי ער, דער אמאליגער שטאלצער און מוטהיגער, איז געצוואונגען צו טהון וואס דער אלטער הייסט איהם.

אין דערזעלבער צייט, וויא ער איז נאכגעגאנגען פראספערא'ן, האט ער צוריקגעבליקט צו מיראנדא'ן און אזוי לאנג געקוקט אויף איהר, ביז ער איז אריין מיט פראספערא'ן אין דער העהל.

צו זיך אליין האט ער געמורמעלט:

„עס איז וואהר, איך האב פערלוירען מיין מוטה; אלעס זעהט ביי מיר אויס וויא א חלום. אבער אלע סטראשונקעס פון דיעזען אלטען, צוזאמען מיט מיין גאנצער שוואכקייט, וואלטען מיך ניט געשראקען און ביי מיר געוועזן א שפיעל, ווען איך זאל זיא קענען זעהען וועניגסטענס איין מאל אין טאג."

פראספערא האט ניט לאנג געהאלטען פערדינאנד'ן פערשפארט. ער האט איהם אין א קורצע צייט ארום ארויסגענומען פון זיין געפענגניס און איהם געשטעלט טהון א שווערע ארבייט. ער האט איהם נעמליך בעאויפטראגט צו מאכען א שטיקעל ארבייט פון וועלכע ער זאל גוט שוויט־

צען. אין דערזעלבער צייט האָט ער געזעהען, אַז זיין טאָכטער זאָל הערען וואָס ער הייסט איהם טהון. דאן האָט ער זיך צוריקגעצויגען און איז אריין אין זיין שטודיר־צימער. אָבער ער האָט פון דאָרט ארויסגעקוקט און אויפגעפּאסט צו זעהען וואָס עס געהט פאָר.

פערדינאַנד׳ס ארבייט איז געווען צוזאַמען צו לעגען גרויסע און שווערע קלעצער אויף אַ הויפען. נאָר אַזוי וויא פּרינצען זיינען ניט געוואָהנט גע־וואָרען צו אַזאַ ארבייט. האָט מיראַנדא באַלד אויסגעפונען, אַז איהר גע־ליעבטער איז האַלב טויט פאַר מיעדקייט.

„אַך!" האָט זיא געזאָגט זעהר געריהרט, „ארבייט ניט אַזוי שווער. מיין פאָטער איז יעצט אין זיין שטודיר צימער, וואו ער וועט פערבלייבען װעניגסטענס דריי שטונדען. דיעזע צייט וועסטו אויסמיידען און ניט אר־בייטען. זעטץ דיך אַוועק, רוה דיך אויס."

„אַך, מיין טהייערעס פריילין," האָט פערדינאַנד געענטפערט, „איך טאָר עס ניט טהון. איך מוז פאַרטיג מאַכען מיין ארבייט איידער איך רוה מיך אויס."

„ווען דוא וועסט זיטצען," האָט מיראַנדא בעמערקט, „וועל איך דער־וויילע צוזאַמען נעהמען דיא קלעצער."

אָבער פערדינאַנד האָט דערצו ניט געוואָלט איינשטימען.

אַנשטאַט אַ הילף, איז מיראַנדא געוואָרען אַ שטערונג, דען עס האָט ניט פיעל געדויערט און זיי האָבען אָנגעפאַנגען אַ געשפּרעך. ער האָט דער־וויילע גאָר ניט געקענט טהון.

פּראָספּערא, וויא עס שיינט, האָט פערדינאַנד׳ן געשטעלט צו דיע־זער ארבייט בלויז פאַר אַ פּראָבע צו זעהען אויף וויא וויים זיין ליעבע געהט. ער איז דערהפאַר דאַמאַלס ניט געזעסען ביי זיינע ביכער, זאָנדערן ער האָט זיך געמאַכט מען זאָל איהם ניט זעהען און ער האָט אַלעס געקענט הערען און בעטראַכטען.

דיא צוויי יונגע מענשען זיינען דערוויילע געוואָרען שטאַרק בעפריינדעט. ער האָט זיא געפרעגט וויא זיא הייסט, און זיא האָט איהם געענטפערט, אין דערזעלבער צייט האָט זיא איהם מיטגעטהיילט, אַז דאָס איז אויסדריקליך געגען איהר פאָטער׳ס בעפעהל, וועלכער האָט איהר אָנגעזאָגט ניט צו דער־צעהלען איהר נאָמען.

ווען פּראָספּערא האָט דאָס געהערט, האָט ער געשמייכעלט. איהם איז גאַנץ גוט געפעלען געוואָרען זיין טאָכטער׳ס ערשטע אונגעהאָרכזאַמקייט,

ווייל, פיהרענדיג מיט זיין צויבער זיין טאָכטער זאָל זיך אזוי שנעל פערליע־בען, איז ער געווען גאנץ צופריעדען דערפון, אז דורך דיעזער ליעבע זאָל זיא פערגעסען דיא פליכט צו איהם.

פראספערא איז אויך געווען אויסער זיך פאר פערגניגען, ווען ער האָט געהערט פערדינאַנד'ן אָבהאלטענדיג א לאנגע רעדע מיט א ליעבעס ערקלע־רונג, דערצעהלענדיג מיראנדא'ן, אז ער ליעבט זיא מעהר וויא אירגענד א פרויענצימער וואָס ער האָט נאָך ביז דאמאלס געזעהען.

ווען פערדינאַנד, וויא יעדער בעגייסטערטער געליעבטער, האָט געזאָגט מיראנדא'ן, אז זיא איז שעהנער וויא אירגענד א פרויענצימער וואָס ער האָט נאָך ביז דאמאלס געזעהען, האָט זיא געענטפערט:

„איך געדענק ניט דאָס געזיכט פון א פרוי, און איך האָב נאָך אויך ניט געזעהען קיין אנדערע געזיכטער פון מענער וויא אויסער דיך. מיין ליעבער פריינד, און מיין פאטער. וויא אנדערע זעהען אויס, וויים איך ניט. אָבער, גלויב מיר, מיין פריינד, אז איך וואָלט ניט וועלען האָבען קיין אנדערן בעגלייטער אויסער דיך. מיין פאנטאזיע קען זיך אויך ניט פאָרשטעלען קיין בעסערן און קיין שענערן אויסער דיר. אָבער, מיין הערר, איך גלויב, אז איך רעד צו דיר א ביסעל צו פיעל, צו פריי, און איך האָב פערגעסען אן דעם וואָס מיין פאטער האָט מיר אָנגעזאָגט."

ווען פראספערא האָט דאָס געהערט, האָט ער געשמייכעלט. ער האָט געשאָקעלט מיט זיין קאָפּ און געמורמעלט צו זיך אליין:

„אלעס געהט וויא איך האָב געוואָלט. יא, מיין טאָכטער וועט זיין דיא קעניגין פון נעאפעל."

פערדינאַנד, וועלכער איז פון מינוט צו מינוט, אלץ מעהר פערליעבט געוואָרען, האָט וויא יעדער אייפערזיכטיגער פערליעבטער ניט געקענט האל־טען קיין סודות פאר זיין געליעבטער, און ער האָט דערצעהלט מיראנדא'ן, אז ער איז א פרינץ, אז ער איז דער יורש פון נעאפעל'ס טראָהן און ער האָפט, אז זיא וועט זיין זיין קעניגין.

מיראנדא'ס אויגען האָבען זיך אָנגעפילט מיט טרערען. דאן האָט זיא געזאָגט האלב בליפענדיג:

„אך, וויא נארריש איך בין צו וויינען ווען איך דארף מיך גאָר פרייען. איך וועל דיר ענטפערן אין איינפאכער, אָבער אין הייליגער אונשולד — איך וועל זיין דיין פרוי אויב דוא וועסט נאָר וועלען הייראטהען מיט מיר."

פערדינאַנד וואָלט איהר דאַמאָלס געדאַנקט, אָבער פּראָספּערא איז פּלוצלונג ערשיענען פאַר זיי.

„האָב קיין מורא ניט, מיין קינד,“ האָט ער זיך געווענדעט צו דער דערשראָקענער מיראַנדאַ. „איך האָב זיך אַלעס אונטערגעהערט און איך שטים פּאָלקאָממען איין מיט אַלעס וואָס דוא האָסט געזאָגט. און יעצט, פערדינאַנד, אויב איך בין געווען שטרענג צו דיר, וועל איך זוכען צו גע־ווינען דיין פערצייהונג דערמיט וואָס איך וועל דיר געבען מיין טאָכטער. אַלע דיינע יסורים, זיינען נאָר געווען פּראָבעס אויסצוגעפינען דיין ליעבע און דוא ביסט דיעזע פּראָבע העלדיש דורכגעשטאַנען. אַלס אַ מתנה, וואָס דיין טרייע און עהרליכע ליעבע האָט פערדיענט, גיב איך דיר מיין טאָכטער, און דוא זאָלסט גאָר ניט שמייכלען ווען איך וועל דיר זאָגען, אַז זיא שטעהט העכער פון יעדען לויב.“

פּראָספּערא האָט איהם דאַן געזאָגט, אַז ער איז זעהר בעשעפטיגט און ער מוז אוועקגעהען. ער האָט זיי געבעטען זיי זאָלען זיך אוועקזעטצען און רעדען צוזאַמען וואָס זיי ווילען ביז ער וועט צוריק קומען. מיראַנדאַ איז געווען העכסט צופריעדען דערפון.

ווען פּראָספּערא איז אוועק, האָט ער גערופען דעם גייסט אריאל, וועל־כער איז שנעל ערשיענען בערייט צו טהון אַלעס פאַר פּראָספּערא׳ס ברודער און דעם קעניג פון נעאַפּעל.

אריאל האָט מיטגעטהיילט זיין העררען, אַז ער האָט זיי איבערגעלאָזט, כמעט משוגע פאַר מורא, נאָכדעם וויא ער האָט פאַר זיי פאַרגעבראַכט וויל־דע און משונה׳דיגע זאַכען. ווען זיי זיינען מיעד געוואָרען וואַנדערנדיג, און פערלוירען זייערע כוחות פאַר הונגער, האָט ער פאַר זיי שנעל צוגעגרייט אַ פּראַכטפאָלען באַנקעט, אָבער אַזוי שנעל וויא זיי האָבען זיך געוואָלט נעהמען עסען, איז ער פאַר זיי ערשיענען אין דער פאָרמע פון אַ ריעז און אַלעס אויפגעפרעסען.

וואָס עס האָט זיי נאָך מעהר ערשטוינט און איבעררואַשט, איז גע־ווען, ווען דיעזער ריעז, האָט צו זיי גערעדט וויא אַ מענש און זיי דער־מאַהנט אַן זייער רציחה און אכזריות ווען זיי האָבען פערטריעבען פּראָספּע־ראַ׳ן פון זיין פירסטענטהום און איהם געלאָזט ער זאָל אומקומען מיט זיין טאָכטער אויף׳ן ים. דער ריעז האָט זיי געזאָגט, אַז פאַר דעם אַלעמען, ליי־דען זיי אַזוי פיעל.

דער קעניג פון נעאַפּעל און אַנטאָניא, פּראָספּערא׳ס ברודער, האָבען

ביידע שטארק חרטה געהאט אויף דעם וואָס זיי האָבען געטהאָן. אריאל האט מיטגעטהיילט זיין הערין, אז ער רעכענט, דאָס זייער חרטה איז א ריכטיגע, און אפילו ער, אלס א גייסט, זעהענדיג זייערע ליידען, האט ער אויף זיי רחמנות געהאט.

„דאַן ברענג זיי אהער, שנעל, אריאל", האט פראספערא בעפוילען. „ווען דוא, גייסט, קענסט אויף זיי רחמנות האבען אין זייערע ליידען, וואָס זאָל איך זאָגען אלס מענש ? מיין גוטער אריאל, פערליר קיין אויגענבליק, און ברענג זיי גיכער אהער."

עס האט ניט פיעל געדויערט, און אריאל האט צוריק געקעהרט ברענגענדיג דעם קעניג, אנטאניא'ן און גאנזאלא'ן, וועלכער איז געקומען צוזאמען מיט זיי. געבראכט האט ער זיי שפיעלענדיג א מערקווירדיגע מוזיק אין דער לופט, און זיי האבען נאָכגעפאָלגט דיא טענער. ווען פראספערא האט דערזעהען גאָנזאלא'ן, האט ער זיך באַלד דערמאָהנט וואָס ער האט געטהאָן פאר איהם, וויא ער האט איהם בעזאָרגט מיט שפייז, קליידער און דאן ביכער ווען זיין ברודער האט איהם אוועקגעוואָרפען מיט מיראנדא'ן אויפ'ן ים.

אַלע דריי אָבער, דער קעניג, אנטאָניא און גאָנזאלא, זיינען געווען האַלב אָהנמעכטיג פאר שרעק, און ווען זיי האָבען דערזעהען פראספערא'ן, האָבען זיי איהם ניט דערקענט.

פראספערא האָט אָבער קיין געדולד ניט געהאט צו ווארטען, און צוגעהענדיג צום אַלטען גאָנזאלאָ, האט ער איהם אָנגערופען פריינד און רעטער פון זיין לעבען. אנטאָניא, הערענדיג דיעזע ווערטער און זיך איינקוקענדיג בעסער אין פראספערא'ס געזיכט, האט ער איהם דערקענט. דאסזעלבע איז אויך געווען מיט דעם קעניג פון נעאפעל.

אנטאָניא, מיט טרערען אין דיא אויגען, און מיט ווערטער פול טרויער און חרטה, האט געבעטען ביי זיין ברודער ער זאָל איהם פערצייהען. דער קעניג האט אויסגעדריקט זיין אויפריכטיגעס בעדויערן דערפאר וואָס ער האט געהאָלפען אנטאָניא'ן ארונטערזעטצען זיין ברודער פון דעם טראָהן.

אנטאָניא האט זיך דאן ערקלערט בערייט אומצוקעהרען דאָס פירסטענטהום צו פראספערא'ן. דאן, זיך ווענדענדיג צום קעניג, האט ער צו איהם געזאָגט :

„איך האָב פאר דיר א שטיקעל איבערראשונג." ביי דיעזע ווערטער

האט ער געעפענט א טהיר און איהם געוויעזען וויא זיין זוהן פערדינאנד זיטצט און שפיעלט שאך מיט מיראנדא׳ן.

דיא פרייד פון פאטער און זוהן, וועלכע האבען איינער דעם אנדערן גערעכענט פאר טויט, איז געווען אונגעהייער גרויס. זיי האבען זיך אומארמט און פערגאסען פריידען־טרערען.

„וויא וואונדערבאר!" האט מיראנדא אויסגעשריען. „וואס פאר נאבעלע ברואים דיעזע זיינען! עס מוז געווים זיין א שעהנע וועלט, וועלכע האט אזעלכע מענשען אין זיך."

דער קעניג פון נעאפעל איז געווען פונקט אזוי ערשטוינט און איי בערראשט פון מיראנדא׳ס שעהנהייט, וויא זיין זוהן איז געווען.

„ווער איז דאס מיידעל?" האט ער געפרעגט. „זיא זעהט אויס וויא דיא געטטין וואס האט אונז צושיידט און דאן וויעדער פעראייניגט."

„ניין, מיין הערר," האט פערדינאנד געענטפערט האבענדיג פערגע־ניעגען וואס זיא געפעלט זיין פאטער. „זיא איז א שטערבליכער מענש גלייך מיט אונז אלעמען, נור דורך דער אונשטערבליכער השגחה איז זיא יעצט מיינע. אך, פאטער, איך האב זיא אויסגעקליעבען ווען איך האב דיין ערלויב־ניס ניט געקענט פערלאנגען, מיינענדיג, אז דוא לעבסט ניט מעהר. זיא איז דיא טאכטער פון דיעזען פראספערא, וועלכער איז דער בעריהמטער פירסט פון מילאן, פון וועלכען איך האב אזוי פיעל געהערט אבער קיינמאל ניט געזעהען ביז יעצט. דורך איהם האב איך ערהאלטען א נייעס לעבען; ער איז מיר געווארען א צווייטער פאטער ווען ער האט איינגעשטימט מיר צו געבען דיעזע געטטין, וויא דוא רופסט זיא."

„דאן מוז איך זיין איהר פאטער," האט דער קעניג געזאגט. „אך, אבער וויא פרעמד מוז עס קלינגען ווען איך וועל מוזען בעטען פערצייהונג ביי מיין קינד."

„קיין ווארט מעהר דאריבער," האט פראספערא זיך אריינגעמישט. „לאמיר מעהר ניט געדענקען אונזערע צרות פון דער פערגאנגענהייט ווען אלעס האט זיך געענדיגט אזוי גליקליך."

דאן האט פראספערא אומארמט זיין ברודער און איהם נאך א מאל פערזיכערט, אז ער איז איהם מוחל.

„דאס אלעס," האט פראספערא געזאגט, „איז געווען דיא פיהרונג פון דער השגחה העליונה, איך זאל פערטריעבען ווערען פון מיין פירסטענ־טהום, פערווארפען ווערען אויף דיעזער אינזעל מיט מיין טאכטער, און

דאָ זאָל זיא בעגעגענען פערדינאַנד'ן און עס זאָל בעשלאָסען ווערען זיי זאָלען זיין מאַן און ווייב."

מיט דיעזע ווערטער וואָס פּראָספּערא האָט געזאָגט, מיינענדיג צו טרייסטען זיין ברודער, האָט עס אַנטאָניא'ן אַזוי גערירט מיט שאַנדע און חרטה, אַז ער האָט אויסגעבראָכען אין אַ הארצרייסענדעס געוויין. דער אַלטער גאָנזאַלאָ האָט געוויינט פאַר פריידע און געבענשט דיא צוויי יונגע לייט זיי זאָלען זיין גליקליך.

דאַן האָט זיי פּראָספּערא מיטגעטהיילט, אַז זייער שיף איז ניט צו־שמעטערט געוואָרען פון דעם שטורם, און אַז זיא געפינט זיך אין האַפען אין פאָלקאָמענער אָרדנונג צוזאַמען מיט דער גאַנצער מאַנשאַפט, און ער מיט זיין טאָכטער זיינען בערייט זיי צו בעגלייטען אויף'ן צווייטען טאָג.

„פאָרלויפיג," האָט ער געזאָגט, „זייט איהר געוויס הונגריג. קומט אריין אין מיין העהל און לעהנט זיך אונטער אייערע הערצער. נאָך'ן עסען, אַבענד, וועל איך אייך דערצעהלען מיין גאַנצע לעבענס־געשיכטע זייט דער צייט וואָס איך האָב געלאַנדעט אויף דיעזער אינזעל."

ער האָט דאַן געלאָזט רופען קאַליבאַנען, ער זאָל פאַרבערייטען עסען און גרייטען צו טיש.

דיא געסט זיינען געוועזען איבערראַשט ערבליקענדיג אַזאַ פערזעהעניש וויא קאַליבאַן איז געוועזען. פּראָספּערא האָט זיי דאַן ערקלערט, אַז דאָס איז געוועזען זיין איינציגער מענשליכער דיענער אויף דער אינזעל.

איידער פּראָספּערא איז אַוועק פון דער אינזעל, האָט ער בעפרייעט אַריאַל'ן. דער גייסט האָט זיך זעהר געפרייט וואָס ער קריעגט וויעדער דיא פאָלקאָמענע פרייהייט צו וואַנדערן אונגעשטערט אין דער לופט וויא לאַנג ער וויל און וויפיעל ער פערלאַנגט.

„מיין גוטער אַריאַל," האָט פּראָספּערא צו איהם געזאָגט, „דוא וועסט מיר זעהר פיעל אויספעהלען, אָבער דיין פרייהייט זאָלסטו דאָך האָבען."

„איך דאַנק דיר, מיין ליעבער מייסטער," האָט אַריאַל געענטפערט, „אָבער איך בעט דיך דוא זאָלסט מיר ערלויבען דיך אַריבער צו פיהרען איבער'ן ים, און דאַן, וועל איך קענען זיין גלקיליך, וויסענדיג, אַז דוא ביסט צופריעדען."

פּראָספּערא האָט בעגראַבען טיעף אין דער ערד זיינע כישוף ביכער און זיין צויבער שטעקען, ווייל ער האָט בעשלאָסען קיין מאָל מעהר ניט צו מאַכען געברויך דערפון.

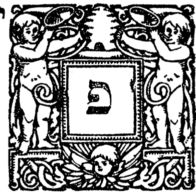
ראַן האָט אָנגעפאַנגען זייער רייזע איבער אַ רוהיגען און גלאַטען ים, און אַזוי האָט דיא שיף מיט אַלע מענשען אויף איהר, גליקליך גע־גרייכט דעם האַפען וואו מען האָט געפייערט מיט גרויס פּאַראַד דיא חתונה צווישען פערדינאַנד'ן און מיראַנדאַ'ן.

א ווינטערדיגע געשיכטע.

א ווינטערדיגע געשיכטע.

יעלע מענער לעבען אב מיט פרויען זייער וועלט, ליעבען דיעזע פרויען און זיינען קיין מאל ניט אייפערזיכטיג אויף זיי, רעכענענדיג, אז זייערע פרויען זיינען אזוי ריין וויא דיא זונן. און געראדע מאכט זיך עס, וואס דאס איז ניט דער פאל און דיא מענער זיינען אין טעות. אנדערע מענער ווידער, ווערען אייפערזיכטיג ביז צום וואהנזינן, רואינירען זיך און זייערע פרויען, און דער סוף, אז זיי האבען קיין מאל ניט געהאט קיין אורזאכע דערצו.

איינער פון דיא לעצטע איז געוועזן לעאנטעס, דער קעניג פון סיציליען. ער און זיין פרוי, דיא שעהנע און געראטענע הערמיאנע, האבען א היבשע צייט געלעבט זעהר גוט צוזאמען.

לעאנטעס איז געוועזן אזוי גליקליך מיט זיין הערשאפט בכלל און מיט זיין פרוי בפרט, אז ער האט קיין איינציגען וואונש געהאט אין לעבען אויסער צו זעהען נאך א מאל זיין יוגענד-פריינד און שול-קאמעראד, פאליקסענעס, קעניג פון בעהמען.

דיעזע צוויי, לעאנטעס און פאליקסענעס, זיינען ווירקליך אויפגעעצויגען געווארען צוזאמען און זיי זיינען געוועזן איינפאך וויא ברידער. אבער דער טויט פון זייערע פאטערס האט זיי צוטהיילט און גערופען יעדען בעזונדער צו הערשען איבער דעם לאנד פון זיינע עלטערן. דאס האט פעראורזאכט וואס זיי האבען זיך פיעלע יאהרען ניט געזעהען, אבוואהל זיי האבען וועהרענד דער צייט זיך געשיקט בריעף, מתנות און אמבאסאדארען.

לעאנטעס האט אנגעהויבען אזוי פיעל צו ביינקען נאך זיין יוגענד פריינד, דאס ער האט געשריעבען מעהרערע בריעף קיין בעהמען איינלאדענדיג צו זיך אויף א בעזוך פאליקסענעס'ן.

פּאַלעקסענעס האָט ענדליך איינגעשטימט און איז געקומען.

דער עמפּפאַנג איז געוועזן אַ הערצליכער און אַ פריילּיכער. לעאָנטעס האָט גאָר ניט געוואוסט וואָס צו טהון מיט זיין פיעל געליעבטען פריינד. ער האָט איהם נאַטירליך פאָרגעשטעלט פאַר זיין שעהנער קעניגין הער־מיאָנע און איהם רעקאָמענדירט, אַלס דעם טהייערסטען פריינד אין זיין לעבען.

די צוויי פריינדע האָבען זיך דאַן אוועקגעזעטצט און אָנגעהויבען צו רעדען פון זייער פערגאַנגענהייט, פון זייער גליקליכער קינדהייט, און הערמיאָנע, וועלכע האָט דאָס צוגעהערט, האָט געהאַט גרויס פערגניגען.

אַזוי זיינען אַריבער אַ פּאָאַר וואָכען און פּאָליקסענעס האָט זיך אָנ־געהויבען פאָרצובערייטען אין וועג אַריין, צוריק אַהיים. לעאָנטעס האָט זיך פון איהם ניט געקענט שיידען.

„בלייב נאָך דאָ, פריינד," האָט ער זיך געבעטען.

„אונמעגליך," האָט פּאָליקסענעס געענטפערט, „די פּליכטען פון מיין רעגיערונג רופען מיך צוריק."

ווען לעאָנטעס האָט געזעהען, אַז ער קען גאָר ניט פּועל'ן האָט ער אָנגעשטעלט הערמיאָנע'ן, זי זאָל בעטען פּאָליקסענעס'ן נאָך צו בלייבען.

עס זיינען דאָ פיעלע פרויען וואָס שטירצען זיך אַליין אין אונגליק ניט ווייסענדיג אפילו וויא זיי טהוען עס.

הערמיאָנע'ס צערטליכע נאַטור, איהר זיסע שפּראַך, האָבען געווירקט אויף'ן פּאָליקסענעס'ן, וואָס לעאָנטעס האָט ניט געקענט דורכפיהרען, האָט הערמיאָנע געווירקט און פּאָליקסענעס האָט פערשפּראָכען צו בלייבען נאָך עטליכע וואָכען.

וויא לעאָנטעס האָט געהערט, אַז הערמיאָנע האָט בעוואויגען פּאָליקסע־נעס'ן צו בלייבען, האָט ער געשפּירט גלייך וויא אַ ברענענדע שפּיז וואָלט דורכגעבויערט זיין ברוסט.

לעאָנטעס האָט אפילו גוט געקענט זיין פריינד אַלס אַ בראַווען און עהרליכען מענשען, ער האָט געוואוסט אַז זיין קעניגין איז איהם טריי, אָבער דיעזער פאַקט אַליין, אַז זי האָט גע'פּועל'ט, וואָס ער האָט ניט געקענט, האָט איהם געמאַכט שרעקליך אייפערזיכטיג.

וואָס מעהר הערמיאָנע האָט געשענקט אויפמערקזאַמקייט איהר מאַן'ס פריינד, וואָס מעהר זי האָט געטהאָן פאַר פּאָליקסענעס'ן אום

איהר מאַן צופריעדען צו שטעלען, אַלץ אייפערזיכטיגער איז געוואָרען לעאָנטעס.

אַן אייפערזיכטיגער מאַן איז אַ פאַלקאָמענער ווילדער. ער איז ניט נאָר וויא א ווילדע און אויפגערעגטע חיה, זאָנדערן אויך וויא אַ ווילדער מיט זיינע אומגעלומפּערטע פאַנטאַזיען. ער האָט זיך פאַרגעשטעלט דאָס ערגסטע און דאָס געמיינסטע צווישען זיין בעסטען פריינד און זיין קעניגין.

איין מאָל, ווען דיא ווילדע משוגעת פון אייפערזוכט האָט איהם בעהערשט, האָט ער געשיקט רופען זיין יועץ קאַמילאָ און איהם בעאויפטראַגט צו פערגיפטען פאָליקסענעס׳ן.

קאַמילאָ איז געוועזען אי אַ גוטער מענש, אי אַ קלוגער. ער האָט גאַנץ גוט געוואוסט, אַז דעם קעניג׳ס אייפערזוכט האָט קיין ממשות. אָבער ער האָט אויך פערשטאַנען, אַז עס איז גרינגער צו קעמפּפען מיט אַ טיגער וויא צו אַרגומענטירען מיט אַן אייפערזיכטיגען מאַן.

וואָס האָט ער געקענט טהון? דער קעניג האָט בעפוילען און מען מוז פאָלגען. דאָך האָט ער ניט געקענט פועל׳ן ביי זיך צו מאָרדען אַן אונשולדיגען מענשען. אנשטאַט צו פערגיפטען פאָליקסענעס׳ן, האָט ער איהם דערצעהלט איבער דעם אויפטראַג וואָס ער האָט געקראָגען פון לעאָנטעס׳ן.

פאָליקסענעס האָט פערשטאַנען, אַז ער געפינט זיך אין אַ קריטישע לאַגע, און ער האָט געפרעגט קאַמילאָ׳ן וואָס עס איז צו טהאָן. קאַמילאָ האָט איהם געראַטהען צו אנטלויפען און זיך אַליין אָנגעבאָטען איהם צו בעגלייטען. פאָליקסענעס האָט געפאָלגט, און מיט קאַמילאָ׳ס הילף איז איהם געלונגען זיך צו ראַטעווען פון סיציליען און צוזאַמען זיינען זיי גליקליך אָנגעקומען קיין בעהמען. קאַמילא האָט שוין נאַטירליך ניט געקענט צוריק פאָהרען און ער איז פערבליעבען אין בעהמישען קעניג׳ס הויף.

אָבער דאָס האָט ניט פערבעסערט דיא לאַגע אין לעאָנטעס׳עס הויף, אין געגענטהייל, עס האָט נאָך פערערגערט. פאַר דעם אייפערזיכטיגען לעאָנטעס איז דאָס געווען דער בעסטער בעוויז פון הערמיאָנע׳ס שולד.

לעאָנטעס, אין אַן אנפאַל פון שרעקליכער אויפרעגונג, איז ער אַוועק אין דער קעניגין׳ס צימער וואו ער האָט זיא געטראָפען מיט איהר קליינעם

זוהן, פרינץ מאמיליוס. דאס קינד וועלכער איז געוועזן זעהר א קלוגעס און שטארק געליעבט זיין מוטער, האט נאך וואס אנגעהויבען איהר צו דערצעהלען א קינדער־געשיכטע, וועלכע זיא האט אימער ליעב געהאט צו הערען פון זיין מויל. פונקט דאמאלס איז אנגעקומען דער ווילדער קעניג, פון איהר אוועקגעריסען דאס קינד. און זיא אליין, אהן א פערהער, האט ער אוועקגעשיקט אין געפענגניס.

דאס אונגליקליכע קינד, וועלכער האט כמעט פערגעטערט זיין מוטער, הערענדיג פון איהר אונגליק, האט ער אנגעהויבען צו וויינען. ער האט געטרויערט ביי טאג און ביי נאכט, יעדעס מאל שוואכער און קראנקער געווארען, פערלירענדיג דעם אפעטיט און דעם שלאף און עס האט אויסגעזעהען, אז דער שמערץ וועט איהם געוויס טויטען.

ווען דער קעניג האט אוועקגעשיקט זיין קעניגין אין געפענגניס, האט ער באלד געלאזט רופען דיא צוויי סיצילישע עדעל־לייט קלעאמאנעס און דיאן און זיי בעאויפטראגט מיט א וויכטיגער שליחות. ער האט זיי דערצעהלט אלעס וואס עס איז פארגעקומען, נאר אום צו זיין נאך זיכערער, זאלען זיי אוועקפאהרען קיין דעלפאס, און דארט בעזוכען דעם טעמפעל פון דעם גאט אפאללא, וואו עס האט זיך געפונען אן אראקעל (אורים ותומים,) און פרעגען ביי דיעזען אראקעל אויב זיין קעניגין איז איהם געוועזן טריי אדער ניט.

דערווייל איז דיא ארעמע הערמיאנע געלעגען אין געפענגניס און דארט האט זיא געבוירען א קינד, א מיידעל. דיעזעס קינד איז געוועזן איהר איינציגע טרייסט, און דאס האלטענדיג אויף דיא הענד, האט זיא, מיט טרערען אין דיא אויגען געזאגט: „מיין ארעמע קליינע געפאנגענע, איך בין אזוי אונשולדיג וויא דוא."

קעניגין הערמיאנע האט געהאט א גוטע און געטרייע פריינדין; איינע פון יענע וואס ענטלויפען ניט, ווען דעם פריינד טרעפט אן אונגליק, דיעזע פריינדין איז געוועזן פאולינא, דיא פרוי פון אנטיגאנוס, א סיצילישער עדעלמאן. ווען פאולינא האט געהערט, אז דיא קעניגין האט געבוירען א אבגעהאלטען א שעהנע פערטהיידיגונגס רעדע פאר הערמיאנע'ן, פאר־קינד, איז זיא אוועק אין געפענגניס זיא בעזוכען.

דיא איינציגע בעדיענטע וואס דיא קעניגין האט געהאט, איז געוועזן א געוויסע עמיליא. זיך ווענדענדיג צו עמיליא'ן האט זיא געזאגט:

„איך בעט דיך, געה זאג דער קעניגין, אויב זיא וויל און קען מיר

פערטרייען, דאן זאָל זיא מיר געבען דאָס קינד און איך וועל עס טראָגען צום קעניג, דעם פאטער. דאָס אונשולדיגע געזיכט פון אזא קליין קינד, קען ווייך מאכען זיין הארץ."

„גוטע דאַמע," האָט עמיליא געענטפערט, „איך וועל מיטטהיילען דער קעניגין דיין ערעלען וואונש. זיא האָט טאקי היינט זיך אויסגעדריקט, אז זיא וואָלט וועלען האָבען אזא פריינד וואָס זאָל נעהמען דאָס קינד צום פאטער."

„דאן זאָג איהר," האָט פאולינא ווייטער בעמערקט, „אז איך וועל זעהר פיעל וואגען צו רעדען מיט דעם קעניג אין איהר פערטהיידיגונג."

„זאָל דיך גאָט דערפאר בענשען," האָט עמיליא געענטפערט. „פאר דיין גוטסקייט צו אונזער אונגליקליכע קעניגין."

עמיליא איז אוועק צו הערמיאָנע'ן און איהר מיטגעטהיילט פאולינא'ס וואונש. הערמיאָנע האָט מיט פרייד דארויף איינגעשטימט און איבערגע־געבען פאולינא'ן דאָס קינד.

דיא גוטע פאולינא האָט גענומען דיא קליינע פרינצעסין, און איז אוועק צום קעניג. איהר מאן האָט אפילו ניט געוואָלט זיא זאָל שטערען לעאָנטעס'ן, אָבער זיא האָט זיך מיט געוואלט אריינגעדרונגען אין פאַ־לאַץ און אוועקגעלעגט דאָס קינד פאר זיין פאטער'ס פיס. דאן האָט זיא אָבגעהאַלטען א שעהנע פערטהיידיגונגס רעדע פאר הערמיאָנע'ן, פאַר־ווארפענדיג דעם קעניג, אז ער האָט ניט ריכטיג געהאַנדעלט, און דאן איהם געבעטען ער זאָל רחמנות האָבען אויף זיין אונשולדיגער קעניגין און אויף איהר קינד.

אָבער פאולינא'ס ווערטער האָבען גראדע געהאַט א געגען־ווירקונג. לעאָנטעס איז שטארק אויפגערעגט געוואָרען, און בעפוילען איהר מאַן, אנ־טיגאָנוס'ן, ער זאָל אוועקנעהמען זיין פרוי פון דאָרט.

ווען פאולינא איז אוועק, איז דאָס קינד געבליעבען נעבען פאטער'ס פיס. פאולינא האָט געמיינט, דאָס ווען ער וועט בלייבען אליין, וועט ער בעטראכטען דאָס אונשולדיגע געזיכט פון דעם קינד און חרטה האָבען אויף זיין רציחה.

נאָר פאולינא האָט אויך אין דעם געהאַט א טעות. אזוי שנעל וויא זיא איז ארויס, האָט דער אכזר'דיגער פאטער בעאויפטראגט אנטיגאנוס'ן ער זאָל צונעהמען דאָס קינד, עס אוועקטראָגען ערגיץ־וואו צום ים און עס דאָרט איבערלאָזען עס זאָל שטארבען.

אנטיגאנוס איז אָבער ניט געווען וויא קאמילאָ, וועלכער האָט זיך

ניט געאיילט צו פאָלגען זיין הערר׳ם בעפעהל. ער האָט גענומען דאָס קינד, דערמיט ארויף אויף א שיף און בעאבזיכטיגט דאָס איבערצולאָזען ערגיץ־וואו אויף א וויסטען ברעג.

לעאָנטעס איז געווען ביי זיך פאָלקאָמען איבערצייגט, אז הערמיאָנע איז שולדיג. ער האָט דערפאר אפילו ניט געוואָלט וואַרטען ביז קלעאָמענעס און דיאָן וועלען צוריק קעהרען פון אפאָלא׳ס טעמפעל אין דעלפאָס. דער־פאר, נאָך איידער דיא קעניגין איז געזונד געוואָרען פון איהר קימפעט און פון דעם שמערץ וואָס מען האָט ביי איהר צוגענומען דאָס קינד, האָט ער בעפוילען מען זאָל זיא שטעלען פאר דעם אדעל פון לאנד אלס איהרע ריכ־טער און זיא זאָל פראָצעסירט ווערען פאר בעטריגען איהר מאַן.

בלאַס, קראַנק, נאָהענט צום צוזאמענברעכען, איז ערשיענען הער־מיאָנע, דיא אונגליקליכע קעניגין אלס געפאנגענע פאר איהרע געוועזענע אונטערטהאַנען און ערוואַרטעט צו עמפפאנגען א שרעקליכען אורטהייל. פונקט דאמאל זיינען ערשיענען אויף קלעאָמענעס און דיאָן און געבראכט דעם קעניג דעם ענטפער פון אָראַקעל אוים דעלפאָס. לעאָנטעס האָט גע־געבען א בעפעהל מען זאָל אויפברעכען דעם זיעגעל פון דעם בריעף וואו דער אָראַקעל־שפרוך איז געווען פערשריעבען און געהייסען מען זאָל אלעס פאר־לעזען הויך, יעדער זאָל הערען.

און אין דעם שפרוך פון דעם אָראַקעל, זיינען געווען פאָלגענדע ווער־טער: —

„הערמיאָנע איז אונשולדיג. פאָליקסענעס איז אונשולדיג. קאמילאָ „איז א געטרייער פריינד. לעאָנטעס איז אַן אייפערזיכטיגער טיראַן, און „דער קעניג זאָל לעבען אָהן א יורש, ביז דאָס פערלוירענע וועט געפונען „ווערען.“

אלע אנוועזענדע האָבען אויפגעהויבען זייערע אויגען צום קעניג, נאָר קיינער האָט ניט געוואגט צו רעדען א וואָרט.

דאַן איז דער קעניג אויפגעשטאַנען, און שטאַרק אויפגערעגט, האָט ער ערקלערט, אז ער גלויבט ניט וואָס דער אָראַקעל זאָגט; אז אלעס איז ליגען און בעטרוג, אָנגעשטעלט און געפעלשט פון דער קעניגין׳ס פריינד, און ער וויל, אָדער ער בעפעהלט, אז דער פאָרזיטצענדער ריכטער זאָל פאָרט־זעטצען דעם פּראָצעס געגען דער קעניגין.

וועהרענד דער קעניג האָט גערעדט, איז אריינגעקומען א מאַן. נאָכ־דעם וויא דער קעניג האָט געענדיגט, האָט דער מאַן, אין א טרויעריגען

א ווינטערדיגע געשיכטע.

טאָן איבערגעגעבען דעם בעריכט, אז דער קליינער פּרינץ מאַמיליוס, העט־רענדיג, אַז זיין מוטער ווערט פּראָצעסירט פאר איהר לעבען, איז ער אומ־געפאלען, און פאר שאנדע און שמערץ, איז ער געשטאָרבען.

ווען הערמיאָנע האָט געהערט וואָס עס האָט פּאסירט מיט איהר ליעבעם קינד, איז זיא אומגעפאלען מיט א פערצווייפעלטען געשריי, און גע־חלש'ט.

דער אויפרוהר אין פּאלאץ איז געווען זעהר גרויס. יעדער האָט געשפּירט, אַז לעאנטעס איז געווען דער מערדער פון דעם גוטען אַן אונ־שולדיגען קינד, און אלע האָבען אויך געגלויבט, אַז הערמיאָנע איז אונ־שולדיג.

לעאנטעס אליין, צום ערשטען מאָל זייט דיא אייפערזוכט האָט איהם אָנגעצונדען, האָט געפיהלט, אַז ער האנדעלט ניט ריכטיג. ער האָט א קוק געגעבען אויף זיין אונגליקליכער קעניגין, ליעגענדיג אויף דער ערד בלאס וויא א טויטע, און ער איז געריהרט געוואָרען. ער האָט דאן שנעל צוגערופען פּאולינא'ן און דיא אנדערע הויף־דאמען און בעפוילען מען זאָל ארויסטראָגען דיא קעניגין און זיא דערמינטערן. זיין וואונש איז באלד ערפילט געוואָרען, דאָס הייסט, מען האָט דיא קעניגין ארויסגעטראגען. עס האָט אָבער ניט פיעל געדויערט און פּאולינא האָט צוריק געקעהרט מיט־טהיילענדיג דעם קעניג, אַז זיין פרוי הערמיאָנע איז טויט.

יעצט איז געקומען דיא צייט פון חרטה. פאר דעם אייפערזיכטיגען קעניג האָט אויפגעבליטצט דאָס גאנצע שרעקליכע בילד פון זיין אונבעגרינ־דעטען פעררעכט און ער האָט אָנגעהויבען איינצוזעהען, אַז ער האָט געהאנ־דעלט וויא אַן אמת'ער טיראן. ער האָט געפיהלט, אַז ער איז געווען הער־מיאָנע'ס מערדער, און דיזעלבע הערמיאָנע, וועלכע ער האָט א מאָל אַזוי שטארק געליעבט, איז אונשולדיג. דאן האָבען געקלונגען אין זיינע אויערן דיא ווערטער פון דעם אָראקעל „ביז דאָס פערלוירענע וועט געפונען ווערען," און ער האָט זיך אויך דערמאהנט אָן זיין נייגעבוירענעם קינד וואָס ער האָט פון זיך פערשטויסען.

לעאנטעס האָט געזעהען, אַז ער האָט געטויטעט זיין זוהן, זיין פרוי און פיעללייכט אויך זיין קליינע טאָכטער. יעדענפאלס ווייסט ער ניט וואו דיא לעצטע איז.

פּונקט וויא פריהער דיא אייפערזוכט, אזוי איז יעצט ארוים דיא חרטה אין זיין הארץ, נשמה און אלע געפיהלען. דיא חרטה האָט זיך איינגע־

פרעסען טיעף אין איהם, בערויבט זיין רוה און זיין גליק און פון איהם גע־מאכט א שברי־כלי, א טרויעריגען און אונגליקליכען מענשען.

וואכען, מאנאטען און יאהרען זיינען אזוי אוועק, און יעדעס מאל — אלץ אונגליקליכער.

יעצט וועלען מיר צוריק קעהרען און זעהען וואס עס איז געווארען פון דער קליינער פרינצעסין. דיא שיף אין וועלכער אנטיגאנוס איז מיט איהר אוועק אויף'ן ים, איז געכאפט געווארען פון א וויטהענדען שטורעם און פערווארפען אין א האפען פון בעהמען, אין דעמזעלבען קעניגרייך וואו דער אומזיסט־בעליידיגטער קעניג פאליקסענעס האט זיך געפונען. אנטיגאנוס האט געלאנדעט און דארט איבערגעלאזט דאס קליינע קינד.

אבער אנטיגאנוס האט מעהר שוין ניט צוריק געקעהרט קיין סיציליען אום צו דערצעהלען לעאנטעס'ן וואס עס איז געווארען פון זיין טאכטער. דיא אורזאכע דערפון איז געווען פאלגענדע: אזוי וויא אנטיגאנוס האט גע־וואלט צוריק קעהרען צו דער שיף אין האפען, איז ארויס א בער פון וואלד און איהם צוריסען אויף שטיקער. דאס איז געווען א גערעכטע שטראף פאר א מענשען וואס פאלגט בעפעהלע פון שלעכטע און בייזע הערשער.

דאס קינד איז געווען אנגעטהאן אין טהייערע קליידער און אויף זיך געטראגען קאסטבארע בריליאנטען; וויל הערמיאנע, איידער זיא האט עס געשיקט צו איהר מאן, האט זיא עס פיין אויסגעציערט. אנטיגאנוס וויעדער האט דאס קינד ניט געטשעפעט. ער האט עס געלאזט וויא עס איז געווען פון דער מוטער, און נאך צוגעקלעפט א צעטעל דערצו מיט דעםווארט „פערדיטא", אלס נאמען פון דעם קינד. „פערדיטא" הייסט פער־לוירענע, אבער ווער און וואס דאס קינד איז, האט דאס צעטעל ניט דער־צעהלט.

א פאסטוך וואס איז דארט גראדע פארבייגעגאנגען, האט דערזעהען דאס ארעמע און פערלאזענע קינד און עס אויפגעהויבען. דער פאסטוך איז געווען אן עדעלער און גוטער מענש. ער האט דאס קינד געבראכט צו זיין פרוי און דיעזע האט זיך אנגענומען צו זיין דעם קינד'ס מוטער.

ווען דער פאסטוך מיט זיין פרוי האבען ארונטערגענומען דיא קלייד־לעך פון דעם קינד, אום דאס ארומצו־וואשען האבען זיי בעמערקט דאס גרויסע רייכטהום. זיי האבען אלזא בעשלאסען קיינעם ניט צו דערצעהלען, אז זיי האבען געפונען דאס קינד. זיי זיינען נאכהער אוועק אין אן אנדערן טהייל פון דעם לאנד, וואו דער פאסטוך האט פערקויפט א טהייל פון דיא

בריליאנטען, פאר דעם געלד זיך איינגעקויפט שאף און רינדער און איז דערפון רייך געוואָרען.

דאָס קינד האָט ער גערופען מיט דעם נאָמען פערדיטא, וויא דאָס צעטעל האָט געזאָגט, און ער האָט זיא ערצויגען אלס זיין אייגענע. ווען פערדיטא איז אויפגעוואקסען, האָט זיא זיך גערעכענט אלס דעם פאַס־טוך'ס טאָכטער.

יאָהרען זיינען אַוועק און פון דער קליינער פערדיטא איז געוואָרען א פרעכטיגעס און שעהנעס מיידעל. כאָטש זיא האָט ניט געקענט האָבען קיין בעסערע ערציהונג וויא דיעזע פון א פאַסטוך'ס טאָכטער, פון דעסט־וועגען איז זיא אויסגעוואקסען מיט א מין נאטירליכער עדעלקייט און פיינקייט, וואָס איז געוועזן א ירושה פון איהר גוטער מוטער. דער אמת איז, אז אָבוואָהל ערצויגען ביי א פאַסטוך, האָט זיא זיך ניט בעדארפט שעהמען געגען אירגענד א דאמע אין איהר פאטער'ס קעניגלי־כען הויף.

און דאָס שיקזאל האָט געפיהרט צו מערקווירדיגע זאכען. קעניג פאָ־ליקסענעס האָט געהאט אן איינציגען זוהן מיט דעם נאָמען פלאָריזעל. איין מאָל איז דער יונגער פרינץ ארויסגעגאנגען אויף דער יאגד און דער וועג האָט איהם פארבייגעפיהרט נעבען דעם פאַסטוך'ס הויז, דאָרט האָט ער, דורך א צופאל, דערזעהען פערדיטא'ן. איהר מערקווירדיגע שעהנ־קייט, גרויסאַרטיגע בענעהמונג און נאטירליכע ליעבליכקייט, האָט איהם וויא בעצויבערט. עס האָט ניט פיעל געדויערט און ער האָט זיך פערליעבט אין איהר.

אָבער פערדיטא האָט איהם ניט גערעכענט פאר קיין פרינץ. ער האָט זיך פאר איהר פאָרגעשטעלט אונטער דעם איינפאכען נאָמען, דאָריקלעס, און איהר דערצעהלט, אז ער איז א יונגערמאן פון רייכע אָבער גע־וועהנליכע עלטערן. אלס אזעלכער האָט ער אָפט בעזוכט דעם פאַס־טוך'ס הויז.

ווען מען פערליעבט זיך אין א שעהנעס און ליעבענסווירדיגעס מיידעל, פערגעסט מען אן דער גאנצער וועלט און איהר געזעלשאפט איז דאָס איינ־ציגע וואָס מען זוכט. פלאָריזעל האָט דערפאר אָפט פערגעסען, אז ער איז א פרינץ, אז ער מוז זיין אין זיין פאטער'ס קעניגליכען הויף, און ער איז פערבליעבען נעבען זיין געליעבטע פערדיטא.

קעניג פּיליקסענעס האָט בעמערקט, אז זיין זוהן פעהלט צו פיעל

אויס פון דער היים און דאס האט איהם שטארק בעאונרוהיגט. ער האט דערפאר אויפגעשטעלט זיינע שפיאנען זיי זאלען זעהען וואוהין ער געהט און וואו ער פערברענגט. זיי האבען אויסגעפונען דעם סוד, אז ער ליעבט דעם פאסטוך׳ס טאכטער.

פילאקסענעס איז געווען א גוטער פאטער; ער האט אויך געוואלט, אז זיין קינד זאל גליקליך זיין, אבער קעניגליכער יחוס שטעהט העכער וויא אלעס און דאס האט איהם שטארק אויפגערעגט. סטייטש, זיין זוהן זאל זיך פערליעבען אין א פאסטוך׳ס טאכטער! יעדענפאלס האט ער ניט גע־וואלט מאכען קיין איינציגען שריט פריהער ביז ער וועט זיך איבערצייגען, אז זיין זוהן האט זיך ווירקליך פערליעבט אין א פאסטוך׳ס טאכטער. ער האט דערפאר געלאזט רופען זיין גוטען און געטרייען פריינד קאמילא, וועל־כער האט א מאל געראטעוועט זיין לעבען, און איהם געבעטען ער זאל מיט איהם מיטגעהען זעהען ווער דיעזע איז אין וועלכער זיין זוהן דער פרינץ, האט זיך געקענט פערליעבען.

דער קעניג און זיין פריינד האבען זיך פערשטעלט און אוועק צום פאסטוך. עס איז דאמאלס פונקט געווען דיא צייט ווען מען שערט דיא שאף און עס איז א יום־טוב. ווען דער פאסטוך האט זיי דערזעהען, אבוואהל ער האט זיי ניט געקענט און איז געווען שטארק בעשעפטיגט, האט ער זיי באלד איינגעלאדען אין זיין הויז אום אנטהייל צו נעהמען מיט דער פא־מיליע ביים עסען און טרינקען.

און דער נאטור־מענש מיט אלע ארום איהם האבען זיך געפרייט און זיך אמוזירט אויף׳ן העכסטען אופן. נאך׳ן עסען, האבען יונגע לייט און יונגע מיידלעך, זיהן און טעכטער פון דיא שכנים געטאנצט פארגניגט אויף׳ן גראז און יעדער איז געווען גליקליך.

בשעת דאס אלעס איז פארגעקומען, איז פלאריזעל און פערדיטא, גע־זעסען ערגיץ אין א ווינקעל און הנאה געהאט פון זיך אליין, רעדענדיג ווע־גען זייער ליעבע און גליקליכע צוקונפט. אזוי זיינען געליעבטע, זיי אמו־זירט קיין זאך מעהר וויא זייער אייגענע געזעלשאפט.

דער קעניג און קאמילא זיינען געווען אזוי גוט פערשטעלט, אז קיינער האט ניט געוואוסט ווער זיי זיינען. פילאקסענעס איז דערפאר צוגעגאנ־גען נעהענטער אום צו הערען וואס דיא צוויי יונגע מענשען רעדען מיט אנאנדער.

פילאקסענעס איז געווען איבערראשט הערענדיג וויא שעהן, וויא אנ־

גענעהם און וויא עדעל דעם פאסטוך'ס טאָכטער האָט גערעדט מיט זיין זוהן.
ער האָט דאן בעמערקט צו זיין בעגלייטער:

„דאָס מיידעל איז דאָס שעהנסטע פאָלקס־קינד וואָס איך האָב נאָך ביז יעצט געזעהען. אַלעס וואָס זיא טהוט און זאָגט פעררא̈טה ניט איהר ניעדריגע געבורט. פערקעהרט, מען קען זיא רעכענען פאַר פיעל העכער."

„יא," האָט קאמילא געענטפערט לאַכענדיג, „זיא איז דיא קעניגין פון פוטער און מילך."

דער קעניג האָט זיך דאן געווענדעט צום פאסטוך און געזאָגט:

„הער נאַר אוים, מיין גוטער פריינד. ווער איז דאָס דער שעהנער יונגער בחור וואָס רעדט צו דיין טאָכטער?"

„מען רופט איהם דאריקלעס," האָט דער פאסטוך געענטפערט. „ער זאָגט, אַז ער ליעבט מיין טאָכטער. דער אמת איז, אַז איך קען ניט זאָגען ווער עס ליעבט ווען אם בעסטען. ווען דער יונגער מאַן וועט זיא קענען קריעגען וועט זיא איהם מיטברענגען עפּעס, פון וועלכען ער האָט קיין מאָל ניט געחלום'ט.

דער פאסטוך האָט דערמיט געמיינט דיא בריליאנטען וואָס ער האָט בעשטימט פאַר פערדיטא'ס נדן. מען דאַרף ניט פערגעסען, אַז ער האָט בלויז געריהרט א קליינעם טהייל אום זיך איינצושאַפען א סטאַדע, און דאָס איבריגע וואָס איז געבליעבען, האָט ווירקליך ווערטה געהאַט א פערמעגען.

„הער נאַר אוים, יונגער מענש," האָט פּילאַקסענעס געזאָגט צו זיין זוהן. „דיין הארץ זעהט אוים אָנגעפילט מיט עפּעס וואָס נעהמט דיך אוועק אין גאַנצען פון דער שמחה וואָס געהט דאָ פאָר. ווען איך בין גע־ווען יונג און געליעבט, האָב איך מיין געליעבטע פערשאָטען מיט שעהנע מתנות. דו וויעדער האָסט פערגעסען אן אַלעמען, דען דאָ איז נאָר וואָס געווען א פעדלער מיט שעהנע צאַצקעס און דו האָסט איהם געלאָזט אוועק־געהען און גאָר ניט געקויפט."

דער פּרינץ, ניט וויסענדיג, אַז דאָס רעדט צו איהם זיין פאָטער, האָט געענטפערט:

„אַלטער הערר, זיא אינטערעסירט זיך ניט מיט קלייניגקייטען און נאררישקייטען. דיא מתנות וואָס פערדיטא ערוואַרטעט פון מיר ליעגען דאָ, אָבגעשלאָסען אין מיין הארצען."

דאן האָט דער פּרינץ געזאָגט צו פערדיטא'ן:

„הער, פּערדיטא, אין דער געגענוואַרט פון דיעזען אַלטען הערר, וועל־כער זעהט אויס, אַז ער האָט אַ מאָל אויך געליעבט, וויל איך דוא זאָלסט אויסהערען וואָס איך זאָג דיר. איך ליעב דיך מיט דער גאַנצער קראַפט פון מיין נשמה, און דיעזע ווערטער זאָלען זיין צווישען אונז ביידע אַ קאָנטראַקט אונז צו פעראייניגען אויף אייביג.“

וויטער האָט שוין פּילאָקסענעס דאָס ניט געקענט לאָזען געהען. זיך ענטדעקענדיג ווער ער איז, האָט ער אויסגעשריען:

„און איך צוריים דיעזע פעראייניגונג!“

נאָך דיעזע ווערטער, האָט דער קעניג געמאַכט זיין זוהן ביטערע פאָר־ווירפע וואָרום ער האָט געוואגט צו פערקעהרען מיט אַ מיידעל פון ניעדריגער געבורט. ער האָט איהם געזידעלט און זיא בעליידיגט.

„און ווען דוא, ניעדריגע!“ האָט ער גערונערט צו פּערדיטאַ׳ן, „וועסט דיך ניט צוריק ציהען פון איהם, וועל איך לאָזען דיין פאַטער און דיך, אייך ביידע צוזאַמען, אויפהיינגען וויא דיא הינט!“

ווען ער איז פערטיג געוואָרען מיט זיין זידלעריי, האָט ער, אין גרוי־סער אויפרעגונג, געהייסען קאַמילאָ׳ן, ער זאָל איהם נאָכפאָלגען צוזאַמען מיט פּרינץ פלאָריזעל.

ווען פּילאָקסענעס איז אוועק, איז פּערדיטא צוגעקומען צו דיא איברי־גע מענשען. שטאָלץ און ניט דערשראָקען, מיט אַ פעסטער שטימע, האָט זיא געזאָגט:

„כאָטש דאָס וואָלט אונז אַלע געקענט אונגליקליך מאַכען, האָט דאָס מיר אַלץ ניט אָבגעשראָקען. איך האָב שוין געהאַלטען דערביי איהם צו זאָגען, אַז דיעזעלבע זונן וואָס שיינט אויף אַ פּאַלאַץ שיינט אויך אויף אַ קליין ארעם שטיבעל. אָבער איך האָב מיר גערעכענט, אַז דאָס לוינט זיך ניט. עס פרייט מיך וואָס דאָס האָט פּאַסירט. בעסער אַזוי. דער חלום איז פאַריבער. אויס געליעבטע, אויס קעניגין! יעצט וועל איך געהען מעלקען דיא קיה, דיא שאָף און — וויינען.“

קאַמילאָ האָט זיך געמאַכט אַ גאַנץ אַנדערן בעגריף פון דעם וואָס ער האָט ערפאַהרען, פאַר אַלעמען איז איהם דאָס שעהנע און שטאָלצע מיידעל גאַנץ גוט געפעלען געוואָרען, און דאַן האָט ער פערשטאַנען, אַז דער יונגער פּרינץ איז שוין צו פיעל פערליעבט אין איהר און ווען ער וועט מיט איהר ניט חתונה האָבען, וועט זיך ניט אויסלאָזען גוט. ער האָט דערפאַר אָנ־

נעהויבען צו קלערען מיטלען וויא אזוי ער זאָל דאָך פעראייניגען דיעזען אונ־גליכען שידוך.

קאמילא האט ערפאהרען דורך זיינע פריינד אין דער היים, אז קעניג לעאנטעס האט שוין לאנג חרטה געהאט אויף זיין איבעראיילטער אייפער־זוכט, און כאָטש קאמילא איז געווען דער גוטער פריינד און יועץ פון קעניג פילאקסענעס, האט ער פון דעסטוועגען זיך געוואונשען נאך צוריק צו קעה־רען אהיים און זיין אויף זיין אלטער שטעלע.

אין הויף פון פילאקסענעס האבען זיך דערווייל אָנגעהויבען אינטרי־גען און סקאנדאלען איבער דער ליעבע פון פרינץ פלאָריזעל. קאמילא האט זיך אין א טאָג מיישב געווען און געמאכט פלאריזעל׳ן א פאָרשלאג, אז ער זאָל נעהמען פערדיטא׳ן און צוזאמען מיט איהם, זאָלען זיי אלע אוועק־פאָהרען נאך סיציליען און ער וועט פועל׳ן, ערשטענס, אז קעניג לעאנטעס זאָל זיי בעשיטצען, און דאן זאָל ער אויסווירקען, אז פילאָקסענעס זאָל איינשטימען, אז דיא יונגע מענשען זאָלען חתונה האָבען.

דיא יונגע געליעבטע האבען גלייך איינגעשטימט צו דיעזען פאָרשלאג. קאמילא, וועלכער האט געפלאנט דיא גאנצע געשיכטע, האט אויך מיט זיי מיטגעשיקט דעם אלטען פאסטוך.

דער פאסטוך האט מיטגענומען פערדיטא׳ס בריליאנטען, איהרע קלייד־לעך וואָס זיא האט געטראָגען אלס קינד, און אויך דאס צעטעל וואָס איז געווען צוגעקלעפט צו איהרע מלבושים ווען ער האט זיא געפונען.

עס איז געווען א געוואגטער שריט, אָבער דיא ליעבע וואגט און שטעלט איין אלעס. עס איז דיא יונגע מענשען, צוזאמען מיט דעם פאסטוך, ענדליך געלונגען אנצוקומען נאך סיציליען און זיי זיינען אריין אין הויף פון קעניג לעאנטעס.

קעניג לעאנטעס, וועלכער האט נאך אימער געקלאגט אויף הערמיאָנע׳ן און אויף זיין פערלוירענעס קינד, האט זעהר פריינדליך עמפפאנגען קאַ־מילא׳ן און אויך העפליך אויפגענומען פרינץ פלאריזעל. אָבער פערדיטא, וועלכע פלאריזעל האט פאָרגעשטעלט אלס זיין פרינצעסין, האט אויסגע־זעהען צו אינטערעסירען דעם קעניג מעהר וויא אלעס.

דיא אורזאכע דערפון איז געווען פאלגענדע : אזוי וויא ער האט דערזעהען פערדיטא׳ן, האט זיך איהם באלד געוואָרפען אין דיא אויגען אן עהנליכקייט — אן עהנליכקייט צו זיין געליעבטע, פעראונגליקטע און בע־טרויערטע הערמיאָנע. און אזוי וויא ער האט זיך גוט איינגעקוקט צו דער

עהנליכקייט, האָט איהם זיין הארץ אָנגעהויבען צו קלאַפּען און דער שמערץ איז אָבגעפרישט געוואָרען פון דאָס ניי.

„אך,“ האָט ער זיך געטראַכט, „אָט אזא שעהנעם און ליעבענסווירדי־געס מיידעל האָב איך שוין יעצט געקענט האָבען אַלס מיין אייגענע טאָכ־טער, אָבער דורך מיין ווילדער אייפערזוכט, האָב איך אַלעס פערלוירען.“

דאן, זיך ווענדענדיג צו פלאָריזעל, האָט ער געזאָגט :

„מיין ווערטהער יונגער פריינד ! וואָס קען איך טהון פאר דיר ? איך אליין בין געבראָכען אין גייסט און מוטה, דיין פאָטער׳ס פריינדשאַפט האָב איך פערלוירען, וואָס בין איך אימשטאַנדע צו טהון אום דיך גליקליך צו מאַכען ?“

ווען דער אַלטער פאָסטוך האָט געהערט וויא לעאָנטעס האָט זיך איג־טערעסירט מיט פּערדיטאַ׳ן, און אז ער האָט אויך פערלוירען א טאָכטער ווען זיא איז געוועזן א קליין קינד, האָט ער אָנגעהויבען אויסצורעכענען ווען און צו וואָס פאר א צייט דאָס האָט פּאסירט. דאן האָט ער זיך דער־מאהנט אן דיא רייכע קליידלעך, אן דער ציערונג, און ער איז געקומען צום בעשלוס, אז עס קען אנדערש ניט זיין, אז פּערדיטאַ איז דעם קעניג׳ס פערלוירענע טאָכטער.

אין א קורצע צייט ארום, ווען פלאָריזעל מיט פּערדיטאַ׳ן און קאַמילאָ מיט דער אַלטער קעניגין׳ס פריינדין פּאולינאַ, זיינען געוועזן צוזאַמען מיט׳ן קעניג, האָט דער פאָסטוך געבעטען אום ערלויבניס עפּעס צו דערצעהלען. דער קעניג האָט איהם ערלויבט.

דער פאָסטוך האָט אָנגעפאַנגען דיא געשיכטע וויא אזוי ער האָט געפונ־נען דאָס קינד, און דערביי דערצעהלט, אז ער האָט געזעהען א מאַן (אנ־טיגאָנוס׳ן) אנטלויפען און ער האָט געאורטהיילט, אז דיעזער האָט איבער־געלאָזט דאָס קינד, אין דערזעלבער צייט אָבער, האָט ער אויך מיטגע־טהיילט, דאָס פון וייטען האָט ער צוגעזעהען וויא א בער האָט צוריסען דעם מאַן אויף שטיקער.

אום צו בעשטעטיגען זיינע ווערטער, האָט ער ארויסגענומען דעם שעהנעם מאַנטעל אין וועלכען הערמיאָנע האָט איינגעוויקעלט פּערדיטאַ׳ן. פּאולינאַ האָט גלייך דערקענט דעם מאַנטעל. נאָכדעם האָט ער ארויסגע־נומען דיא איבערגעבליעבענע ציערונג וואָס הערמיאָנע האָט ארויפגעלעגט אויף׳ן קינד און דעם צעטעל, אויף וועלכען פּאולינאַ האָט אין אויגענבליק דערקענט איהר מאַן׳ס האַנדשריפט.

לעאנטעס איז געווען וויא צוטומעלט, בערוישט, און ניט געוואוסט וואס צו זאגען.

דיא גוטע פאולינא, איז געווען צווישען טרויער איבער איהר מאן'ס טויט און צווישען פרייד וואס דער אראקעל פון דעלפאס איז ענדליך מקוים געווארען, אז דעם קעניג'ס לאנג פערלוירענע טאכטער וועט געפונען ווערען און איז אויך געפונען געווארן.

דאן האט דער קעניג אנגעהויבען זיך א ביסעל צו בערוהיגען, איבער־לעגען און פערשטעהען, אז פערדידא איז ווירקליך זיין קינד. ער האט זיך געוואלט פרייען, נאר אויף זיינע געדאנקען איז ווידער געקומען דיא שרעק־ליכע עראינערונג פון הערמיאנע'ס טרויעריגען טויט, און, אויסברעכענ־דיג אין טרעהרען, האט ער קוים ארויסגעשטאמעלט צו פערדאטא'ן דיא ווערטער:

„אך, דיין מוטער, דיין מוטער!"

פאולינא האט אונטערבראכען דיזע פרעהליך־טרויעריגע סצענע, ווען זיא האט זיך געווענדעט צו לעאנטעס'ן און אזוי געזאגט:

„מאיעסטעט, איך האב א סטאטוע, וועלכער דער גרויסער איטאליע־נישער מייסטער זשוליא ראמאנא, האט נאר וואס פארטיג געמאכט. דיזע סטאטוע טראגט דיא מערקווירדיגע עהנליכקייט צו דער קעניגין. ווען אייער מאיעסטעט וויל, וועט איהר מיטגעהען מיט מיר אין מיין הויז און דארט וועט איהר זעהען עפעס וואס וועט אייך טרייסטען אויף אייער גרויסען פערלוסט."

דער קעניג איז געווען איבערראשט. ער האט ניט גענוי פערשטאנען וואס מען רעדט צו איהם, אבער ער איז געווען בערייט צו געהען וואוהין מען וועט איהם פיהרען און טהון וואס מען וועט איהם הייסען, אבי ער זאל געפינען א ביסעל טרייסט.

זיי זיינען אוועק. דער קעניג האט געוואלט זעהען סאי־וואס, אבי ער זאל זיך עראינערן אן זיין הערמיאנע, און פערדיטא איז געווען נייגיעריג צו זעהען א בילד פון איהר מוטער.

אריינקומענדיג אין א גרויסען זאל, האט פאולינא אויפגעהויבען א פארהאנג און פאר זיי איז ערשיענען א וואונדערבארע סטאטוע, וועלכע איז געווען אזוי עהנליך צו הערמיאנע'ן, דאס דעם קעניג'ס גאנצע שמער־צען האבען ערוואכט, און א לאנגע צייט איז ער געשטאנען וויא פארא־ליזירט, ניט קענענדיג רעדען א ווארט פאר שמערץ און ערשטוינען.

„מיר געפעלט אייער שווייגען, מאיעסטעט.“ האט פאולינא געזאגט. „עס דערצעהלט אייער אויפריכטיגע חרטה, איז דיא סטאטוע ניט עהנליך צו דער קעניגין?“

„יא, אזוי פלעגט זיא שטעהען, אזוי הערליך, אזוי פרעכטיג, און זאגאר אין דיעזער פאזיציע האב איך מיך צום ערשטען מאל צו איהר ער־קלערט אין ליעבע. אבער דאך, פאולינא, זאג מיר, דאמאלס, ווען איך האב פערלוירען מיין הערמיאנע׳ן, איז זיא נאך געוועזען יונג, און יעצט, זעה, איז זיא געעלטערט.“

„דאס איז דעם סקולפטאר׳ס קונסט,“ האט פאולינא געענטפער. „ער האט געמאכט, אז פאולינא זאל אויסזעהען וויא זיא האט געקענט זיין יעצט, ניט וויא א מאל. אבער, מאיעסטעט, לאזט מיך צוריק ארונטער־לאזען דעם פארהאנג, זאנסט, אין אייער אויפרעגונג, וועט זיך אייך אויסדראכטען, אז דיא סטאטוע בעוועגט זיך.“

„ניין, ניין,“ האט דער קעניג זיך געבעטען. „לאז ניט צוריק ארונ־טער דעם פארהאנג. הלוואי וואלט איך געוועזען טויט איידער צו דערלעבען אזא צייט. גוטער קאמילא, זאג מיר, זעהט עס ניט אויס גלייך וויא זיא אטהעמט? איהרע אויגען זעהען אויס אין זיך צו האבען בעוועגונג.“

„ענטשולדיגט, מאיעסטעט,“ האט פאולינא געזאגט א ביסעל שטרענג. „איך מוז ארונטערלאזען דעם פארהאנג. איהר זייט אזוי אויפגערעגט, אז איהר וועט באלד זאגען, דאס דיא סטאטוע לעבט.“

„אך, גוטע פאולינא,“ האט דער קעניג געמורמעלט מאכטלאז. „זאל איך דענקען וואס עס וויל זיך, זעה, זעה, מיר דאכט פארט, אז איך שפיר, דאס אין דער סטאטוע איז לעבען. וואס איז דאס פיר א קינסט־לער, ווען ער האט געקענט אזוי נאכאהמען דער נאטור? זאל קיין מענש פון מיר חוזק מאכען, איך מוז זיא קושען!“

„גוט, מאיעסטעט,“ האט פאולינא געזאגט, „טהוט וואס איהר ווילט. דיא פארב אויף איהרע ליפען איז נאך נאס; איהר וועט זיך אויסשמירען דערמיט דיא ליפען. לאזט מיך צוריק ארונטערלאזען דעם פאר־האנג.“

„ניין, ניין, טהו עס ניט!“ האט דער קעניג געשריען ציטער־רענדיג.

פערדיטא, וועלכע איז דיא גאנצע צייט געשטאנען קניענדיג און

בליקענדיג מיט בעוואונדערונג אויף איהר שעהנער מוטער, האט אויך גע־זאגט:

„שטערט אונז ניט אונזער טרייסט און פערגניגען. לאזט מיך ווייטער קוקען אויף מיין גוטער מוטער.“

„ענטוועדער איהר לאזט מיך ארונטערלאזען דעם פארהאנג,“ האט פאולינא געזאגט, אדער איהר וועט זיך פארבערייטען אויף א גרויסער איבערראשונג. יא, איך קען מאכען דיא סטאטוע זאל זיך בעוועגען. נאך מעהר, זיא זאל ארונטערשטייגען פון דעם פעדעסטאל און אייך אננעהמען ביי דיא הענד. אבער דאן וועט איהר מיינען, אז איך בין א מכשפה, און איך פערזיכער אייך, אז איך בין עס ניט.“

„אלעס וואס דוא קענסט מאכען זיא זאל טהון,“ האט דער ערשטויני־טער קעניג געזאגט, „בין איך בערייט בייצו־וואהנען. וואס דוא קענסט איהר מאכען רעדען, בין איך בערייט צו הערען. וועיל, אזוי לאנג וויא זיא קען זיך בעוועגען, קען זיא שוין אויך רעדען.“

אויף א וואונק פון פאולינא'ן, האט אנגעפאנגען אן ערנסטע שטילע מוזיק צו שפיעלען, וואס זיא האט פון פריהער פארבערייטעט פאר דיע־זער געלעגענהייט. דאן, צום ערשטוינען פון אלע אנוועזענדע, האט דיא סטאטוע אנגעפאנגען ארונטער צו געהען פון דעם פעדעסטאל. אזוי וויא זיא איז ארונטער, איז זיא צוגעלאפען צו לעאנטעס'ן, איהם אומארמט און צוגעדריקט צו איהר ברוסט.

דאן האט דיא סטאטוע אנגעהויבען צו רעדען און בעטען גאט פאר איהר מאן און פאר איהר קינד, דיא פערלוירענע און געפונענע פערדיטא.

אבער עס איז ניט געוועזען קיין סטאטוע פון קאלטען מארמאר, עס איז געוועזען דיא לעבעדיגע קעניגין הערמיאנע, וועלכע האט געוויינט פאר פרייד מיט הייסע און קאכעדיגע טרערען פון איהרע אויגען, וואס דאס שיקזאל האט זיי אלעמען ווידער צוזאמענגעפיהרט.

עס האט זיך נאכהער ארויסגעוויעזען, אז פאולינא האט פערברייטעט א פאלשען בעריכט איבער דעם טויט פון הערמיאנע'ן, אז דיא קעניגין האט געלעבט, און, ווען דיעזע נאכריכט וואלט ניט פערברייטעט געווארען, וואלט זיא דער קעניג, פיעלייכט, אין זיין ערשטען צארן, ערמארדעט.

און צוזאמען מיט דער גוטער פאולינא האט זיא געוואהנט דיא גאנצע צייט, אימער אכטונג געבענדיג, אז לעאנטעס זאל ניט ערפאהרען, אז זיא לעבט. דאס האט געדויערט אזוי לאנג, ביז זיא האט געהערט דיא

גליקליכע בשורה, אז איהר קינד, אז איהר פערדיטא איז אויפגעזוכט גע־ווארען און זיא געפינט זיך נאהענט פון איהר. יא, ביז דאמאלס האט זיא געשוויעגען, דען אבוואהל זיא האט אזוי שטארק געליעבט לעאנטעס׳ן, האט זיא איהם דאך ניט געקענט פערצייהען דיא גרויזאמקייט מיט וועלכער ער האט געהאנדעלט געגען איהר אונשולדיגעס קינד, וואס ער האט געהייסען איינפאך אומברענגען.

נאכדעם וויא דיא טויטע קעניגין האט צו איהם צוריק געקעהרט אלס א לעבעדיגע, נאכדעם וויא זיין פערלוירענע טאכטער איז געפונען געווארען, האט לעאנטעס, נאך זיין גרויסען טרויער און שמערץ, קוים געקענט ארי־בערשטעהען דיא גרויסע פרייד.

פון אלע זייטען זיינען געקומען פריינד און פערעהרער, אויסצודריקען זייערע גליקס־ווינשע און גראטולירונגען דעם קעניג.

יעצט ערשט, האבען לעאנטעס און הערמיאנע געדאנקט, מיט טרערען אין זייערע אויגען, דעם פרינץ פלאריזעל, פאר ליעבען זייער טאכטער אלס א פאסטוך׳ס א קינד און ניט אלס פרינצעסין. זיי האבען אויך ניט פערגעסען צו בענשען און לויבען דעם אלטען פאסטוך, דערפאר וואס ער האט אזוי אבגעהיט און ערצויגען זייער קינד.

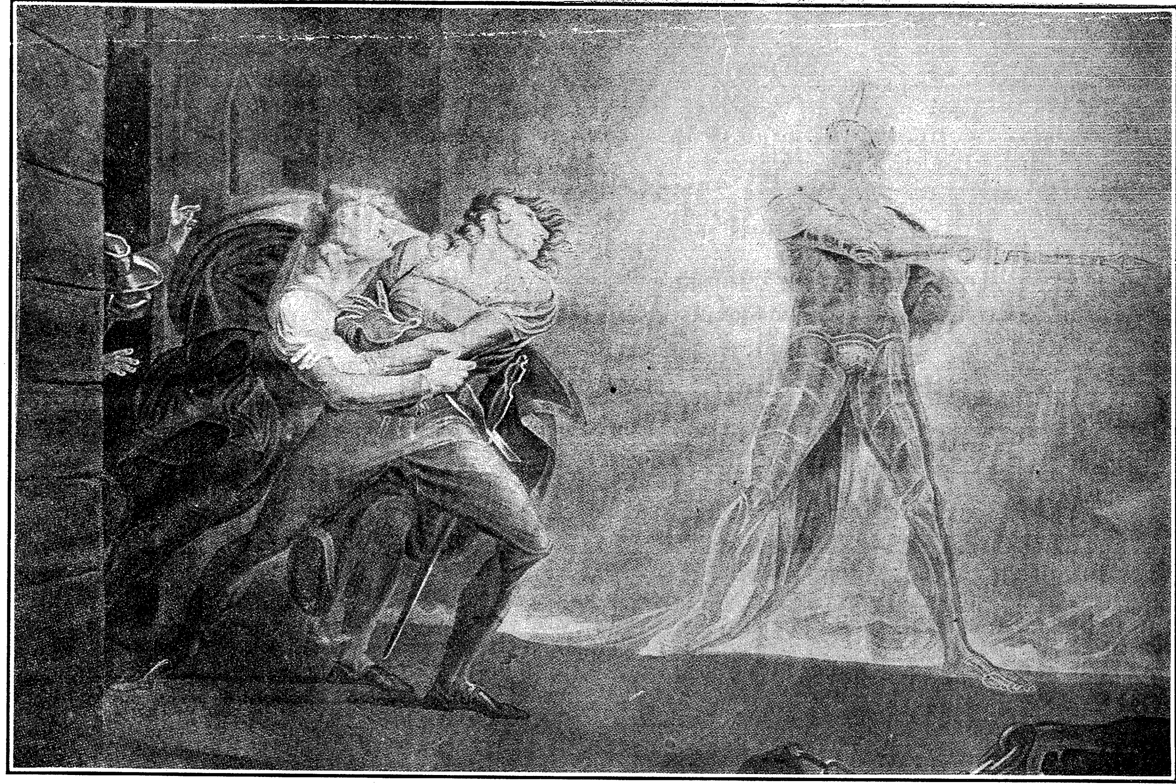
קאמיללא און פאולינא זיינען געוועזען איבער גליקליך וואס זיי האבען דערלעבט צו זעהען וויא גוטסקייט ווערט ענדליך אנערקענט און בעלוינט.

אין דערזעלבער צייט האבען שליחים געאיילט צו קעניג פאליקסענעס און איהם בענאכריכטעט, אז זיין זוהן געפינט זיך ביי זיין אלטען פריינד לעאנטעס.

אום דיא שמחה זאל זיין פאלקאמען, איז פאליקסענעס אנגעקומען קיין סיציליען און איז אויפגענומען געווארען מיט דער גרעסטער עהרע אין לעאנ־טעס׳עס פאלאץ.

דיא געשיכטע איז אזוי געוועזען: ווען פאליקסענעס האט צום ערשטען מאל בעמערקט, אז זיין זוהן, פרינץ פלאריזעל מיט קאמיללא׳ן, פעהלען, האט ער זיך דערמאהנט, אז קאמיללא האט שוין לאנג געדענקט צוריק צו קעהרען נאך סיציליען. ער האט ריכטיג אויסגערעכענט, אז זיי ביידע מוזען דארט זיין. אויף׳ן וועג האט ער בעגעגענט דיא שליחים און ער איז דערפאר אנגעקומען פונקט צו דער שמחה.

פלאריזעל, מיט דער ערלויבנים פון זיין פאטער, האט דאן חתונה געהאט מיט פערדיטא׳ן, און ביידע עלטערן האבען דערלעבט צו זעהען זייע־רע קינדער גליקליך.

האמלעט

פיעל רעש איבער גאר ניט.

ין דעם פאלאץ פון מעססינא, איטאליען, האבען גע־וואהנט צוויי דאמען, הערא און ביטרים (בעאטריצא.) הערא איז געווען דיא טאכטער, און ביטרים דיא פלי־מעניצע (ניכטע) פון לעאנאטא, דער גאווערנאר פון מעססינא.

ביטרים איז געווען א פרעהליך און מונטער מיידעל און ליעב געהאט צו אמוזירען איהר קוזינע הערא, וועלכע האט געהאט אן ערנסטערע נאטור.

אין דער צייט פון וועלכער דיעזע געשיכטע פאנגט אן, האט פאסירט אזא זאך: אייניגע יונגע לייט, פון הויכען ראנג, אין דער ארמעע, זיינען פארבייגעפאהרען מעססינא, זיי זיינען געקומען פון א גרויסער און שווערער מלחמה וואו זיי זיינען געווען דיא זיעגער, און יעדער איי־נער פון דיעזע יונגע מענער, האט זיך אויסגעצייכענט אויף'ן שלאכט־פעלד מיט פערשיעדענע העלדענטהאטען. צוריק קעהרענדיג האבען זיי אבגעשטיעגען אין מעססינא און זיי זיינען געווען דיא געסט פון לעא־נאטא'ן.

אונטער דיעזע פראמינענטע געסט האט זיך געפונען דאן פעדרא, דער פרינץ פון אררא גאן, און זיין פריינד קלאודיא, דער הערשער פון פלארענץ; מיט זיי איז אויך געקומען דער צולאזענער און שארפזיניגער וויטצלינג בע־נעדיק, דער הערשער פון פאדוא.

אלע צוזאמען זיינען שוין פריהער געווען אין מעססינא און דער גאסט־פריינדליכער גאווערנאר האט זיי פארגעשטעלט, נאך דאמאלס, פאר זיין טאכטער און פלימעניצע, דערצעהלענדיג דיא מיידלעך, אז זיי, דיא יונגע לייט, זיינען זיינע אלטע בעקאנטע און פריינד.

דערפאר, ווען בענעדיק איז אריינגעקומען אין הויז, האט ער, טאקי

וויא אן אלטער בעקאנטער, באלד אָנגעהויבען א געשפּרעך מיט לעאָנאטא׳ן און דעם פּרינץ. מען האָט געזאָגט וויטצען, געלאכט און זיך הערצליך אַמוזירט.

ביטריס, וואָס האָט ליעב געהאט אַזעלכע סצענעס, איז אויך אריין אין געשפּרעך, און, וויא געוועהנליך, האָט זיא באלד אָנגעגריפען דעם וויטציגען בענעדיק מיט דיעזע ווערטער:

„מיך וואונדערט, סיניאָר בענעדיק, וואָס איהר האלט אין איין רעדען וועהרענד קיינער הערט אייך ניט."

בענעדיק האָט תמיד ליעב געהאט יענעם צו טרעפען מיט א שטאָך־וואָרט, אָבער איהם האָט גאָר ניט געשמעקט, ווען מען האָט זיך לוסטיג געמאכט אויף זיין חשבון. לויט זיין אנזיכט, איז עס געווען גאנץ אונ־פּאסענד פאר א יונגע און גוט־ערצויגענע דאמע צו האָבען אזא אָפען מויל. ער האָט זיך אויך דערמאהנט, ווען ער איז געווען צום לעצטען מאָל אין מעססינא, האָט איהם דיעזעלבע ביטריס געמאכט פאר׳ן ציעל־ברעט פון איהרע שטעכעדיגע רייד.

בענעדיק און ביטריס האָבען בעלאנגט צו איין קלאס, דאָס הייסט, זיי האָבען שטארק הנאה געהאט חוזק צו מאכען פון א צווייטען, און זיי האָט גאָר ניט געשמעקט, ווען יעמאנד האָט זיי אָנגעגריפען. דערפאר, האָט דער פּרינץ און אַלע אנוועזענדע געדענקט, דאָס ווען דיעזע צוויי האָבען זיך בעגעגענט, האָבען זיי זיך אימער געווערטעלט און זיך צושיידט האלב ברוגז.

ביטריס׳עס אריינפאהר אין זיין געשפּרעך און איהם אונטערברעכענ־דיג, האָט בענעדיק׳ן שטארק אויפגערעגט, און, האלב בייז, האָט ער געענטפערט:

„וואָס, מיין טהייערע דאמע פעראכטונג, איהר לעבט נאָך? איך האָב געמיינט, אז איהר זייט שוין לאנג אוועק שלאָפען מיט דיא שוויי־גענדיגע?"

דאָס איז געווען א קריעגס־ערקלערונג פון ביידע זייטען. זיי האָבען זיך, אויף׳ן שעהנעם אופן, גאנץ גוט בעליידיגט. און ביטריס, אָבוואָהל זיא האָט געוואוסט, אַז בענעדיק האָט זיך אויסגעצייכענט אלס גרוי־סער און בראווער העלד אין לעצטען קריעג, האָט זיא שפּאָטיש בע־מערקט:

„סיניאָר, איך וואָלט וועלען אויפעסען אַלעס וואָס איהר האָט גע'הרג'עט אויף'ן שלאַכט־פעלד."

דאָס האָט געהייסען, ערשטענס. אַז זיא גלויבט ניט אין זיינע העלדען־טהאַטען, און, צווייטענס, בעמערקענדיג, אַז דער פּרינץ אַמוזירט זיך זעהר פון זיינע וויטצען, האָט זיא איהם אָנגערופען „דעם פּרינץ'ס וויטצלינג."

דיא לעצטע ווערטער איבערהויפּט, האָבען געטראָפען בענעדיק'ן ביז אין דער טיעפקייט פון זיינע געפיהלען. ער, עמיצען'ס וויטצלינג! דאָס איז געווען אַ שטאָך וואָס האָט וועה געטהאָן. דער אויסדרוק, אַז זיא וואָלט אויפגעגעסען וואָס ער האָט גע'הרג'עט, האָט איהם ניט געאַרט, ווייל ער האָט געוואוסט, אַז יעדען זיינען בעקאַנט זיינע גבורות; נאָר אַ מענש, וואָס זאָגט וויטצען, ווערט שרעקליך בעליידיגט, ווען מען רופט איהם עמיצען'ס קאָמיקער אָדער וויטצלינג. דאָס איז אונגעפעהר, וויא האָפנאַר. און דיא אורזאַכע דערפון איז, ווייל דאָס איז, פיעל אָדער ווע־ניג, אַז פאַר'ן אמת, ווערט יעדער ברוגז.

פאַר דעם אויסדרוק „דעם פּרינץ'ס וויטצלינג," האָט ער איינפאַך גע־האַסט ביטריס'ן.

דאָס שטילע און רוהיגע מיידעל הערא, האָט געשוויעגען אין דער גע־גענוואַרט פון דיא אַדעליגע געסט. וועהרענד קלאַודיא האָט אויפמערקזאַם שטודירט איהר שעהנהייט וואָס איז געוואַקסען זייט דעם לעצטען בעזוך, און בעטראַכט איהרע פּרעכטיגע פיגור, ווייל זיא איז ווירקליך געווען אַ וואונדערבאַרע שעהנקייט, האָט זיך דער פּרינץ הערצליך אַמוזירט הערענ־דיג דעם וויטציגען געשפּרעך צווישען בענעדיק און ביטריס. זיך צובייגענ־דיג צו לעאנאַטאָ'ן האָט ער איהם איינגערוימט:

„זיא איז אַ מוטהיגע און פרעהליכע דאַמע. זיא וואָלט געווען אַן אויס־געצייכענטע און פּאַסענדע פרוי פאַר בענעדיק'ן."

„אַך, מיין העהר," האָט לעאנאַטאָ געענטפערט, „ווען זיי זאָלען זיין איין וואָך פערהייראַטעט, וואָלטען זיי אַזוי פיעל אָנגערעדט איינער צום צווייטען, אַז זיי וואָלטען משוגע געוואָרען פון זייערע אייגענע רייד."

אָבער טראָטץ דעם וואָס לעאנאַטאָ האָט גערעכענט, אַז זיי וואָלטען געווען דאָס אונגליקליכסטע פּאָאַר פאַלק איז דעם פּרינץ אַריין אין קאָפּ אַ אידעע, אַז מען דאַרף צווישען זיי ביידע אויספיהרען אַ שידוך.

ווען דער פּרינץ איז צוריקגעקומען מיט קלאַודיאָ'ן פון דעם פּאַלאַץ,

האָט ער ענטדעקט, אַז דער שידוך וואָס ער האָט גערעכענט אויסצופיהרען צווישען ביטריס'ן און בענעדיק'ן, איז ניט געוועז דער איינציגער אייה'ן פּראָגראַם, ווייל ער האָט געהערט קלאָודיאָ'ן רעדען מיט אַזאַ פייער און בעגייסטערונג איבער העראָ'ן, אַז דער פּרינץ האָט באַלד פערשטאַנען וואָס עס געהט פאָר אין קלאָודיאָ'ס הארץ. און דאָס איז איהם זעהר געפעלען געוואָרען, ווייל ביי איהם האָט עס אויסגעזעהען גאַנץ פאַסענד ווען די צוויי זאָלען זיך פערהייראַטהען.

ער האָט דאַן קלאָודיאָ'ן אַזוי געפרעגט:

„ביסטו ווירקליך פערליעבט אין הערא'ן ?"

„אַך, מיין הערר," האָט קלאָודיאָ געענטפערט. „ווען איך בין געוועזען צום לעצטען מאָל אין מעססינאַ, האָב איך זיא בעטראַכט מיט די אויגען פון אַ סאָלדאַט, פון אַ קריעגער, וועלכען עס געפעלט אַ שעהן מיידעל, אָבער ער האָט קיין צייט ניט ליעב צו האָבען. יעצט אָבער, אין דיעזער גליקליכער פריעדענס-צייט, האָבען די קריעגס-געדאַנקען מיך פערלאָזט און אנשטאַט דעם שפּיר איך גליקליכע געפיהלען, וועלכע דערצעהלען מיר וויא שעהן הערא איז, און דערמאַהנען מיך אויך, אַז איך האָב, אויך פאַר'ן קריעג, געליעבט הערא'ן, נאָר איך האָב עס אַליין ניט געוואוסט."

דער פּרינץ איז געוועזען זעהר צופריעדען וואָס קלאָודיאָ האָט איהם דערצעהלט דעם אמת. ער האָט אויך בעשלאָסען קיין צייט צו פערלירען און זעהען, אַזוי שנעל וויא מעגליך, צוזאַמען ברענגען דיעזע צוויי יונגע און ליעבענדע זעעלען. ער האָט אַלזאָ באַלד אויפגעזוכט לעאָנאַטאָ'ן און איהם פאָרגעשלאָגען קלאָודיאָ'ן פאַר אַן איידעם.

לעאָנאַטאָ האָט גלייך איינגעשטימט צו דיעזען פאָרשלאַג. דאָס איבריגע איז שוין צוגעגאַנגען גרינגער. קלאָודיא האָט דאַן אויפגעפּאַסט זיך צו טרעפען מיט דער שטילער און צערטליכער הערא אַליין און איהר דער־צעהלען פון זיין ליעבע. זיא האָט איהם אויסגעהערט מיט פערגניגען, ווייל קלאָודיא איז ווירקליך געוועזען אַ יונגער מאַן מיט אַלע מעלות און זעהר רייך. נאָך אַ קורצער בעמיהונג האָט קלאָודיא פון איהר ארויסגעקריעגען דאָס פער־שפּרעכען, אַז זיא וועט מיט איהם הייראַטהען.

דער פּרינץ האָט אָבער בעשלאָסען ניט צו פערלירען קיין צייט, און עס איז איהם געלונגען צו בעוועגען לעאָנאַטאָ'ן, ער זאָל בעשטימען אַ קורצע צייט ווען די חתונה זאָל פאָרקומען.

עס זיינען בלויז געוועזען נאָך איינציגע טעג ביז צו דער חתונה, אָבער קלאָו־

דיא האָט זיך בעקלאגט, אז עס איז איהם אונהיימליך, אז ער איז אונ־געדולדיג, וויא דער פאל איז מיט פיעלע יונגע לייט, וועלכע וואָלטען שוין וועלען דערלעבען דעם מאָמענט ווען זייער הערצענס־וואונש זאָל ער־פילט ווערען.

דער פרינץ האָט בעשלאָסען צו אמוזירען זיין פריינד, כדי ער זאָל ניט זיין אונגעדולדיג. ער האָט דערפאר פאָרגעשלאגען קלאודיא׳ן, אז זיי זאָלען צוזאמען אויסקלערען א פלאן וויא צו מאכען, דאָס ביטרים און בע־נעדיק זאָלען זיך פערליעבען. קלאודיא׳ן איז דער פאָרשלאג זעהר געפע־לען געוואָרען און ער איז איינגעגאנגען דארויף מיט לייב און זעעלע. אפילו לעאנאטא האָט זיי אויך פערשפראָכען צו העלפען. דאן האָט מען הערא׳ן אויך גערופען צו דער בעראטהונג, און זיא האָט געזאָגט, אז וואָס מען וועט איהר הייסען וועט זיא טהון, אבי איהר קוזינע זאָל קריעגען א גו־טען מאַן.

דער פרינץ איז געוועזען דער פיהרער. ער האָט פאָרגעשלאגען, צום ערשטען, אז מען זאָל עס אזוי מאכען, אז בענעדיק זאָל גלויבען, דאָס ביטרים איז אין איהם שטארק פערליעבט, און הערא וויעדער זאָל זעהען פיהרען, דאָס ביטרים זאָל גלויבען, אז בענעדיק איז אין איהר פערליעבט.

דער פרינץ, לעאנאטא און קלאודיא, האָבען זיך באלד גענומען צו דער ארבייט. זיי האָבען אָבגעוואַרט א געלעגענהייט, ווען בענעדיק איז געזעסען אונטער א בוים און געלעזען. דער פרינץ און זיינע העלפער האָ־בען זיך אוועק געשטעלט פון וויטען, זיך מאכענדיג, אז זיי זעהען ניט בענעדיק׳ן, אָבער וואָס זיי רעדען זאָל ער מוזען הערען.

נאָך פערשיעדענע אונוויכטיגע געשפרעכען, האָט דער פרינץ גע־זאָגט :

„קום נאָר אהער לעאָנאטא. וואָס האָסטו מיר עפּעס געזאָגט נעכ־טען, אז דיין קוזינע ביטרים איז פערליעבט אין בענעדיק׳ן ? איך האָב עס מיר קיין מאָל ניט געגלויבט, אז אזא מיידעל זאָל קענען ליעבען אירגענד א מאַן.“

„ניין, איך האָב אויך ניט געגלויבט.“ האָט לעאנאטא געענטפערט. „עס איז מערקווירדיג ווען זיא ליעבט אזוי בענעדיק׳ן, נאָכדעם, לויט וויא יעדען האָט עס געשיינט, האָט זיא איהם גאָר פעראכטעט.“

קלאודיא וויעדער האָט דאָס אלעס בעשטעטיגט, בעהויפּטענדיג, אז הערא האָט איהם אויך דערצעהלט, דאָס ביטרים איז פערליעבט אין בע־

נעדיק'ן איבער דיא אויערן, און זיא וועט פאזיטיוו שטארבען פון שמערץ, ווען ער וועט ניט ערוויעדערן איהרע ליעבעס-געפיהלע. לעאנאטא און קלאודיא האבען וויעדער אויסגעשפראכען זייער מיינונג, אז ביטרים האט נעבעך קיינע אויסזיכטען, ווייל אזא מאן וויא בענעדיק, וועלכער לאכט און מאכט חוזק פון אלעמען, איז ניט קיין מענש וואס זאל ליעב האבען.

דער פרינץ האט זיך געמאכט, אז ער הערט דאס אלעס צו מיט דער גרעסטער אינטערעסע, און ער האט אויסגעדריקט זיין טיעפסטעס בעדויערן מיט ביטרים'ן.

„איך זאג," האט דער פרינץ אנגעפאנגען, „אז, נאך אלעמען איז דאס ניט מעהר וויא א יושר מען זאל דאס אלעס דערצעהלען בע־נעדיק'ן."

„צו וועלכען צוועק ?" האט קלאודיא געפרעגט. „איך בין זיכער, אז דיעזער שפאס-פויגעל וועט העכסטענס נאך מעהר חוזק מאכען פון דעם ארעמען מיידעל און דאס וועט איהר פעראורזאכען נאך א גרעסערען שמערץ."

„ווען ער זאל דאס טהון," האט דער פרינץ געזאגט, „דאן וועט ער עס עהרליך פערדיענען מען זאל איהם אויפהיינגען. ווייל, וויא מיר אלע וויסען, איז ביטרים א גאנץ וואוילע מיידעל; זיא איז קלוג אין אלעמען, אויסער אין דעם וואס זיא ליעבט בענעדיק'ן."

דאן האט דער פרינץ, אויף א וואונק, אנגעצייגט זיינע בעגלייטער, זיי זאלען אוועקגעהען און איבערלאזען בענעדיק'ן נאכדענקען איבער דעם וואס ער האט געהערט.

עס איז קיין וואונדער ניט, דאס בענעדיק האט זיך צוגעהערט צום געשפרעך מיט דער גרעסטער אויפמערקזאמקייט. ער איז געווען איבער־ראשט און ערשטוינט. ווען דער עולם איז אוועק, האט ער געמורמעלט צו זיך אליין:

„איז דאס מעגליך! קען דאס מעגליך זיין?"

בלייבענדיג זיטצען אליין, האט ער ווייטער געזאגט:

„דאס קען ניט זיין קיין שפיטצעל. ניין, איך גלויב עס ניט! זיי זיינען געווען צו ערנסט און זיי האבען דאס אויך געהערט פון הערא'ן. זיי זעהען אויס רחמנות צו האבען אויף דעם ארעמען מיידעל. זיא ליעבט מיך! אך, אזא ליעבע מוז ערווידערט ווערען! איך האב קיין מאל ניט געדענקט חתונה צו האבען. אבער, ווען איך האב געזאגט, אז איך וועל שטארבען

אַן אַלטער בחור, האָב איך ניט געדענקט צו דערלעבען דיא צייט ווען איך זאָל חתונה האָבען. זיי זאָגען, אַז זיא איז אַ זעלטענעם געראַטענעם מייד־דעל. יא, דאָס איז זיא. דערצו נאָך איז זיא שעהן און ליעבענסווירדיג. ווייטער זאָגען זיי, אַז זיא איז קלוג אין אַלעמען, אויסער אין דעם וואָס זיא ליעבט מיך. איך רעכען אָבער, אַז דאָס איז ניט קיין ארגומענט פאַר איהר נאַרישקייט. אָבער, וואָס זעה איך, ביטרים געהט !ביי גאָט, זיא איז ווירקליך אַ שעהן מיידעל. איך בעמערק מאַנכע ליעבעס־צייכען אויף איהר."

ביטרים איז צוגעקומען, און מיט איהר געוועהנליכען חוזק־טאָן האָט זיא געזאָגט :

„געגען מיין ווילען בין איך געשיקט געוואָרען אייך איינצולאַדען צו מיטאָג."

בענעדיק, וועלכער האָט ביז דאַמאַלס ניט געשפּירט קיין לוסט צו רעדען מיט איהר שעהן און אָהן שטעך־ווערטלעך, האָט געענטפערט :

„שעהנע ביטרים איך דאַנק אייך פאַר אייער מיה."

אָבער ביטרים איז ניט געווען אויפגעלעגט מיט איהם צו רעדען ווייך און צערטליך. זיא האָט איהם מכבד געווען מיט עטליכע זידלערייען און איז אַוועק.

בענעדיק האָט גערעכענט, אַז ער האָט בעמערקט אַ געהיימע מיינונג בעהאַלטען אין איהרע זידעל און חוזק ווערטער, און דאַן האָט ער געמורמעלט :

„ווען איך וועל אויף איהר קיין רחמנות ניט האָבען, דאַן בין איך אַ שופט. ווען איך וועל זיא ניט ליעב האָבען, דאַן בין איך אַ לומפּ."

נאָכדעם וויא דיא קאָנספּיראַטאָרס האָבען געזעהען, אַז בענעדיק איז שוין אין זייער נעטץ, איז געווען דער נעכסטער שריט צו טהון דאָס־זעלבע געגען ביטרים'ן. הערא איז געווען בעאויפטראַגט מיט דיעזער ארבייט.

הערא האָט דערפאַר געשיקט רופען איהרע צוויי קאַמער־פרויען, אורסולא און מאַרגאַרעט, און זיך ווענדענדיג צו דער לעצטער האָט זיא אַזוי געזאָגט :

„מיין גוטע מאַרגאַרעט, לויף אריין אין גרויסען זאַלאָן ; דאָרט וועסט דו געפינען מיין קוזינע ביטרים רעדענדיג מיט'ן פּרינץ און מיט קלאַודיאָ'ן. ראָם איין אין איהר אויער, אַז איך און אורסולא שפּאַציערען יעצט אין

גארטען און מירביידע פיהרען א זעהר ערנסטען געשפרעך איבער איהר. זאג איהר, אז זיא זאל זיך ארויס'גנב'ענען און זיך בעהאלטען אונטער דעם גרויסען בוים, וואו זיא וועט קענען אויסהערען אלס וואס מיר רעדען."

עס איז געווען דערזעלבע פלאטץ וואו בענעדיק האט געהערט איבער ביטרים'עס ליעבע צו איהם.

„זיא וועט קומען," האט מארגארעט געענטפערט. „איך וועל זיא מאכען אזוי נייגיעריג, אז זיא וועט קומען צו לויפען."

הערא, שפאציערענדיג, מיט אורזולא'ן איבער'ן גארטען, האט זיא צו איהר אזוי געזאגט:

„יעצט, הער אויס, אורסולא, ווען ביטרים וועט קומען, וועלען מיר געהען הין־און־צוריק און מיר וועלען רעדען בלויז איבער בענעדיק'ן, און ווען איך וועל דערמאהנען זיין נאמען, זאלסטו איהם אזוי לויבען, גלייך זויא ער וואלט געווען דער שעהנסטער און בעסטער מאן אין דער וועלט. איך וויעדער וועל דיר דערצעהלען, וויא אזוי בענעדיק איז פערליעבט אין ביטרים'ן. יעצט, פאנג אן, ווייל, זעהסטו דארט? — דארט גנב'עט זיך דורך ביטרים אום זיא זאל זיך אונטערהערען וואס מיר רעדען."

דאס געשפרעך האט אנגעפאנגען.

אויף א בעמערקונג פון אורסולא'ן, האט הערא געענטפערט:

„ניין, ניין, אורסולא, זיא איז א פעראכטענסווערטהע פערזאן. איהר גאנצער גייסט איז אזוי אונזיכער, פונקט וויא דיא ווילדע פייגעל דארט אויף'ן שטיין."

„אבער," האט אורסולא געזאגט, „זייט איהר זיכער, אז בענעדיק ליעבט ווירקליך ביטרים'ן אזוי שטארק?"

„וואס איז דאס פאר א פראגע? אזוי זאגט דער פרינץ און מיין קלאודיא, און זיי האבען מיר אויך געבעטען איך זאל מיט איהר רעדען דאריבער. אבער איך האב זיי געבעטען, דאס אין פאל זיי ליעבען און שעטצען בענעדיק'ן, וועט דאס פאר איהם זיין פיעל בעסער און געזינטער, ווען ביטרים וועט דערפון גאר ניט וויסען."

„דאס איז זעהר א גוטער פלאן," האט אורסולא בעמערקט. „עס וואלט טאקי ווירקליך ניט געווען גוט זיא זאל וויסען דערפון. ווייל אזוי שנעל וויא זיא וועט עס ערפאהרען, וועט זיא נאך לאכען און חוזק מאכען פון זיין ליעבע."

„דער פאַקט איז," האָט הערא געזאָגט, „איך האָב נאָך ניט געזעהען קיין מאַן, וויא שעהן, יונג, עדעל און קלוג ער זאָל נאָך זיין, וואָס ביטריס זאָל פון איהם ניט מאַכען קיין שפּאָט און שאַנדע."

„ווירקליך, אַזאַ נאַטור פון א מיידעל, איז ניט קיין גרויסע מתנה."

„געוויס, עס איז זעהר שלעכט. אָבער ווער וועט עס וואגען איהר עס צו זאָגען? ווען איך, אַ שטייגער, וויא אַ קוזינע און אַן אויפריכטיגע פריינדין, זאָל מיט איהר רעדען דאריבער, וואָלט זיא מיך באַלד גע־מאכט מיט דער בלאָטע. ווער קען דאָס שטעהען געגען איהר גיפטיגער צונג?"

„זעהט איהר," האָט פלוצלונג געזאָגט אורסולא, „איך רעכען, אַז איהר זייט ניט גערעכט געגען אייער קוזינע. אַזוי נאַרריש, גלויב איך, קען זיא ניט זיין, צוריק צו ווייזען דיא האנד פון אַזאַ נאָבעלען מאַן וויא סיניאָר בענעדיק."

„יא, ער האָט אַן אויסגעצייכענטען גוטען נאָמען. ער איז דער ערשטער עדעלמאַן אין איטאַליען, אויסער, נאַטירליך, מיין קלאַודיא."

דערביי האָט הערא געגעבען איהר בעגלייטערין אַ וואונק, אַז עס איז צייט איבערצובייטען דאָס געשפּרעך.

אורסולא האָט דאַן געפרעגט:

„און ווען, פריילין, רעכענט איהר חתונה צו האָבען?"

הערא האָט איהר דאַן דערצעהלט, אַז זיא רעכענט חתונה צו האָבען מיט קלאַודיא'ן, מיט איין טאָג שפּעטער, דאָס הייסט, אויף מאָרגען, און זיא וויל, אַז אורסולא זאָל מיט איהר געהען און צוזאַמען זאָלען זיי נאָכ־זוכען וואָס עס קען זיין אַ פּאַסענדעס קלייד צו טראָגען אויף'ן צווייטען טאָג.

ביטריס האָט אויסגעהערט זייער געשפּרעך מיט געשפּאַנטער אויפ־מערקזאַמקייט, ווען זיי זיינען אוועק, האָט זיא געזאָגט:

„וואָס פאַר אַ פייער וויטהעט יעצט אין מיינע אויערן? קען דאָס אַלעס זיין אמת? זייט געזונד, פעראַכטונג און חוזק, און דוא מיי־דעלשער שטאָלץ, אדיע! בענעדיק, דוא זאָלסט ליעבען! איך וועל דיין ליעבע ערווידערן. איך וועל אנווענדען אַלעס מעגליכע צו צעהמען מיין ווילדעס הארץ פאַר דיין ליעבענדער האנד!"

עס איז געווען ווירקליך אַ מערקווירדיגעס און אינטערעסאַנטעס בילד

צו זעהען וויא דיא צוויי אַלטע און ביטערע שונאים זיינען געוואָרען צוויי ליעבענדע פריינד. זייער ערשטע בעגעגענונג, נאָך דעם וויא זיי האָבען ערפאהרען פון דיא ליעבעס, איז געוועזען א העכסט וויכטיגע. אָבער דיא גאנצע שמחה איז אונטערבראָכען געוואָרען דורך דער טרויעריגער עראייג־ניס וואָס האָט בעדארפט פאסירען אין הערא'ס לעבען. דער מאָרגען, וועל־כער האָט געזאָלט אנפאנגען דעם טאָג פון איהר חתונה, האָט געבראכט טרויער און שמערץ פאר דער אונגליקליכער הערא און פערצווייפלונג פאר איהר גוטען פאטער לעאנאטאָ.

דיא געשיכטע איז אזוי געוועזען : דער פרינץ האָט געהאט א שטיף־ברודער, וועלכער האָט צוריק געקעהרט פון דיא מלחמות און איז געקומען גלייך מיט'ן פרינץ קיין מעססינא. דער נאָמען פון דיעזען שטיף־ברודער איז געווען דאָן זשואן. ער איז געוועזען א מרה־שחורה'דיגער, אונצו־פריעדענער און אייביג־קרעכצענדער מענש. אין דערזעלבער צייט האָט ער קיינעם ניט געקענט זעהען גליקליך און ער האָט, טאָג אזוי נאכט,געפלאנט אינטריגעס און געמיינהייטען.

דאָן זשואן האָט געהאסט זיין פרינצליכען ברודער, און ער האָט אויך געהאסט קלאודיאָ'ן ווייל ער איז געווען זיין ברודער'ס פריינד. דיא חתונה וואָס האָט געזאָלט פאָרקומען צווישען קלאודיא'ן און הערא'ן, איז איהם געשטאנען וויא אביין אין האלז. ער האָט קיינעם ניט פערגונען קיין גליק. ער האָט אלזאָ בעשלאָסען אלעם מעגליכע אָנצו־ווענדען אום צו צושטערען דיעזע הייראטה. ער האָט דערביי קיין אנדערן מאָטיוו ניט געהאט, בלויז אנדערע צו ערגערן. אין דערזעלבער צייט האָט ער גע־וואוסט, אז ער וועט שטארק טרעפען דעם פרינץ, זיין ברודער, וועלכער האָט געמאכט אלע פאָרבערייטונגען זיך משמח צו זיין אויף דער חתונה.

אום דורכצופיהרען זיין טייוולישען פלאן, האָט ער געדונגען א געוויכען באָראקיאָ, א פערדאָרבענער קערל, פונקט וויא ער, און ער האָט איהם פער־שפּראָכען א גרויסע סומע געלד אבי ער זאָל ערפילען זיין וואונש.

באָראקיא ווידער האָט געהאט דיא בעסטע געלעגענהייט דורכצופיה־רען וואָס דאָן זשואן האָט געוואָלט. באָראקיאָ האָט געליעבט מארגארעט'ין הערא'ס קאמער־פרוי. דאָן זשואן האָט דערפון גאנץ גוט געוואוסט. ער האָט געזעהען דורכפיהרען, אז מארגארעט זאָל ביי נאכט רעדען דורך הע־רא'ס פענסטער מיט איהר געליעבטען. דאָס זאָל געשעהען ווען הערא וועט שלאָפען, און וועהרענד דעם, זאָל מארגארעט טראָגען הערא'ס א קלייד, אום

צו קענען בעסער אָבנארען קלאודיא'ן ער זאָל מיינען, אז הערא שטעהט דאָרט. אָבמאַכענדיג אזא שטיקעל ארבייט, האָט ער גערעכענט, אז דאָס וועט זיין גענוג צו שטערען דיא חתונה.

נאָכדעם וויא דאן זשואן האָט דאָס אַלעס איינגעאָרדנעט, איז ער אוועק צום פּרינץ און צו קלאודיא'ן און זיי דערצעהלט, אז הערא איז זעהר אן אונפאָרזיכטיגע דאמע און אז זיא רעדט מיט מענער, אום האלבע נאכט, דורך איהר פענסטער.

דאָס איז געוועזן, וויא מיר האָבען שוין בעמערקט, בלויז איין נאכט פאר דער חתונה. דאָן זשואָן, דערצעהלענדיג דאָס אלעס, האָט זיך אָנגעבאָטען מיטצונעהמען ביידע מענער אויף אזא פּלאַטץ, אז זיי זאָלען קענען זעהען וואָס עס געהט פאָר, דאָס הייסט, אז זיי זאָלען בייוואָהנען א ליעבעס־געשפּרעך צווישען הערא'ן און איהר געליעבטען.

ביידע מענער האָבען גלייך איינגעשטימט צו געהען, און קלאודיא, שטאַרק אויפגערעגט, האָט געזאָגט:

„ווען איך זאָל עפּעס זעהען היינטיגע נאכט וואָס זאָל מיך בערעכטיגען מיט איהר ניט חתונה צו האָבען, דאן וועל איך מאָרגען אין קירכע, וואו דיא חתונה דאַרף שטאַטפינדען, זיא אזוי פערשעהמען און בעליידיגען, אז זיא זאָל מיך האָבען צו געדענקען אויף איהר גאנצען לעבען."

„און אזוי וויא איך האָב דיר געהאָלפען מיט איהר פערלאָבט צו ווערען," האָט דער פּרינץ בעמערקט, „מעגסטו אויף מיר רעכענען דיר צו העלפען דורכפיהרען דיין ראכע־אַקט."

דיא נאכט איז געקומען שטיל און געהיימניספאָל. דאן זשואן האָט געבראַכט ביידע מענער נאָהענט פון הערא'ס צימער. דאָרט האָבען זיי בעמערקט א מאַן, דאָס איז געוועזן באָראַקיא, וועלכער איז געשטאַנען אונטער דעם פענסטער. ביים פענסטער האָט זיך געזעהען מארגארעט אין הערא'ס קליידער, זיי האָבען געמיינט, אז דאָס איז הערא. דאן האָבען זיי געהערט וויא דיא צוויי רעדען. זיי האָבען ניט געקענט אונטערשיידען גענוי דיא שטימע, אָבער דאָס איז שוין געוועזן גענוג. זיי האָבען געגלויבט אלעס און וואָס זיי האָבען געזעהען און געהערט, האָט זיי איבערצייגט, אז הערא איז שולדיג אין אונאַנשטענדיגקייט.

קיין צורייצטער ליעב איז בייזער וויא קלאודיא איז דאמאלס געווען ווען ער האָט געמאַכט דיעזע ענטדעקונג. זיין גאנצע ליעבע פאר דער שעהנער און אונשולדיגער הערא איז ניט נאָר פערשוואונדען, זאָנדערן פערוואַנ־

דרעלט געוואָרען אין א גיפטיגען האס. ער האָט אַלזאָ פעסט בעשלאָסען זיא מבייש צו זיין אין דער קירכע אויף׳ן צווייטען טאָג, וויא ער האָט פריהער געזאָגט.

דער פרינץ האָט פאַלשטענדיג איינגעשטימט דערצו, בעהויפטענדיג, אז קיין שטראפע איז שווער אָדער שטארק גענוג פאר אזא פרויענצימער, וועלכע האָט זיך ערלויבט צו רעדען מיט א מאן דורך א פענסטער אין דער נאכט איידער זיא האָט בעדארפט חתונה האָבען מיט דעם עדעלען קלאודיא.

דער צווייטער טאָג איז געקומען. איין צד איז געווען פרעהליך, מונ־טער און גליקליך, וועהרענד דער צווייטער טרויעריג, ראכעזיכטיג און אונ־גליקליך.

אַלע האָבען זיך פון דעסטוועגען פערזאמעלט אין דער קירכע צו פייערן, וויא מען האָט בעשטימט, דיא חתונה צווישען קלאודיאָ׳ן און העראָ׳ן.

ביידע זיינען געשטאנען איינער נעבען אנאנדער, און דער גייסטליכער האָט אָנגעפאנגען זיין צערעמאָניע. פונקט דאמאלס איז קלאודיא ארויס אין פראָנט, און מיט אווילדע און אויפרעגענדע שפראכע, האָט ער פראָק־לאמירט העראָ׳ס שולד.

העראַ האָט אין אנפאנג גאָר ניט פערשטאנען וואס עס געהט פאָר. דאן, קוקענדיג אויף זיין געזיכט, וויא בלאס דאָס איז געווען, האָט זיא געפרעגט מיטליידיג:

„פיהלט מיין הערר גוט ווען ער רעדט אזוי ?"

לעאנאטא, ציטערנדיג אין יעדען אבר, איז צוגעגאנגען צום פרינץ און געפרעגט:

„מיין הערר, פאר וואס רעדט איהר ניט ?"

„וואָס זאָל איך זאָגען ?" האָט דער פרינץ געענטפערט. „איך ווייס בלויז, אז איך שטעה דאָ געשענדעט און בעליידיגט, ווייל איך בין געווען דעריעניגער וואס האָב געהאָלפען מיין פריינד קלאודיא זיך אויסקלייבען אזא פרויענצימער. הער אויס, לעאנאטא! איך שווער דיר ביי מיין עהרע, אז איך, מיין ברודער און דיעזער געקרייינקטער קלאודיא, האָבען געזעהען און געהערט לעצטע נאכט, פונקט אום האלבע נאכט, וויא זיא האָט גערעדט מיט א מאן פון דעם פענסטער פון איהר צימער."

בענעדיק איז נאַטירליך אויך געווען ביי דיעזער סצענע, און הערענדיג וואָס עס געהט פאָר, האָט ער בעמערקט :

„ניין, וויא דאָס שיינט, זעהט דאָס ניט אויס וויא קיין חתונה.“

„איז עס אמת, אַך מיין גאָט !“ האָט הערא אויסגעשריען אַלס אַן ענט־פער אויף בענעדיק׳ס ווערטער. און דאַן, וויא זוכענדיג לופט צו איהר שטי־קענדען אטהעם, איז זיא אומגעפאַלען חלש׳ענדיג, און, לויט וויא עס האָט אויסגעזעהען טויט.

דער פרינץ און קלאַודיא האָבען ניט געוואָלט מעהר דאָרט פערבליי־בען. און זיך אפילו ניט אומקוקענדיג צו זעהען וואָס פון הערא׳ן איז געוואָרען, אָדער זיך אינטערעסירען מיט לעאָנאַטאָ׳ס אונגליק, זיינען זיי אוועק.

שרעקליך איז אייפערזוכט, שוידערהאַפט איז אינטריגע, גיפטיג איז דער ליעגען און דיא נקמה פון א שלעכטען מענשען !

אָבער בענעדיק איז געבליעבען. ער איז ניט נאָכגעגאַנגען. אַנשטאַט דעם האָט ער געהאָלפען ביטריס׳ן צו ערוואַכען הערא׳ן פון איהר חלשות, אָבער דאָס אָרעמע מיידעל האָט געקריגען א צו שטאַרקען קלאַפּ אום זיא זאָל זיך אזוי שנעל קענען דערמינטערן.

„גוטע ביטריס,“ האָט בענעדיק געפרעגט, „וואָס הערט זיך מיט איהר ?“

„איך מיין אז זיא איז טויט.“ האָט ביטריס געענטפערט שטאַרק גע־ערגערט און בעטריעבט.

ביטריס האָט ניט נאָר געליעבט איהר קוזינע, זאָנדערן זיא האָט אויך גוט געקענט דאָס אונשולדיגע און אָרענטליכע מיידעל. זיא איז געווען פאָל־שטענדיג איבערצייגט, אז אַלעס וואָס מען האָט אויף איהר געזאָגט, איז געווען ליעגען פון אנפאַנג ביז ענדע.

דער אַלטער פאַטער ווידער, לעאָנאַטאָ, האָט געגלויבט אין דער געשיכטע פון זיין קינד׳ס שאַנדע. עס איז געווען הערצרייסענד צו הערען וויא ער האָט געוויינט און געקלאָגט איבער איהר, ווינשענדיג, אז בעסער זאָל זיא שוין קיין מאָל ניט ערוואַכען פון איהר חלשות נאָכדעם וויא זיא איז געווען אימשטאַנד איהם אָנצוטהון אזוי בושה.

דער אַלטער גייסטליכער אָבער, וואָס האָט אַלעס בייגעוואָהנט, איז געווען קליגער פון זיי אַלע. ער האָט געקענט דיא מענשען און געוואוסט פיעל איבער זייערע שוואַכקייטען. דער גייסטליכער האָט געהערט קלאָר־

דיא'ס בעשולדיגונג און אויף דאמאלס שטודירט הערא'ס געזיכט. ער האָט בעמערקט וויא איהר געזיכט האָט זיך בעגאָסען מיט בלוט פּאר שאַנדע, דאַן ווידער ווייס געוואָרען וויא שנעע, און צולעצט האָט ער געזעהען דאָס פייער פון בעליידיגטער אונשולד אין איהרע אויגען, וואָס האָט איהם דער־צעהלט, אז דיא אונשולד איז דאָ בעליידיגט געוואָרען.

„רופט מיך אַ נאר !" האָט דער גייסטליכער אויסגעשריען צום בע־טריבטען פאטער, „גלויבט ניט מיין בילדונג, מיינע בעאָבאכטונגען ; טרויעט ניט מיינע יאָהרען, מיין אמט און מיין פּראָפעסיאָן — אָבער איך שווער אייך, אז דיעזעס מיידעל וואָס ליעגט דאָ וויא טויט, איז אונשולדיג, און זיא איז דער קרבן פון אַ שרעקליכען טעות."

ווען הערא האָט ענדליך ערוואכט פון איהר אָהנמאכט, האָט זיך דער גייסטליכער צו איהר געווענדעט מיט דיעזע ווערטער :

„פריילין, זאָגט מיר וואָס דאָס איז פאר אַ מאַן מיט וועמען זיי בע־שולדיגען אייך ?"

„זיי, וועלכע האָבען מיך בעשולדיגט," האָט הערא געענטפערט בלאַס און ציטערענדיג, „ווייסען, איך ווייס גאָר ניט."

דאַן, זיך ווענדענדיג צו לעאָנאטאָ'ן, איהר פאטער, האָט זיא גע־זאָגט :

„פאטער, ווען דוא קענסט מיר בעווייזען, אז איך האָב ווען עס איז גערעדט מיט אַ מאַן אין אונפּאַסענדע שטונדען, אָדער אז איך האָב נעכטען ביי נאכט, צו דער אנגעגעבענער צייט, גערעדט מיט אירגענד אַ בריאה, דאַן ענטזאָג זיך פון מיר, האַס מיך, מאַרטער מיך ביז צו טויט !"

„יא, יא," האָט דער גייסטליכער אונטערגעכאַפּט, „עס איז גע־וועזען אַ שרעקליכער טעות וואָס האָט פערפיהרט דעם פּרינץ און קלאַו־דיא'ן."

אַלע זיינען געבליעבען שטעהען שטיל און וויא פון אַ דונער דערשלאָ־גען, יעדער האָט זיך איבערצייגט, אז הערא איז געוועזען אַ קרבן פון אַן אירטהום, און דאָס זיא איז פאָלקאָמען אונשולדיג.

פּלוצלונג האָט דער גייסטליכער געמאכט אַ פּאָרשלאָג. ער האָט גע־זאָגט לעאָנאטאָ'ן, אז דיא בעסטע זאַך איז, מען זאָל פערברייטען דיא נאַכ־ריכט, דאָס הערא איז טויט. ער האָט ווייטער בעהויפּטעט, אז דאָס וועט זיין לייכט צו גלויבען, ווייל נאָך אַזאַ אָהנמאכט איז ניט שווער צו שטאַר־

בען. דאן האָט ער זיי געראטהען זיי זאָלען זיך פערקליידען אין טרויער און מאכען אַלע פּאָרבערייטונגען צו דער לויה.

„צו וועלכען צוועק ? וואָס זאָל דערפון ווערען ?" האָט לעאנאטא געפרעגט.

"איך וועל אייך זאָגען," האָט דער גייסטליכער געענטפערט. „דיעזע נאכריכט פון איהר טויט, וועט פערוועקסלען אַלע געפיהלע אין מיטלייד. דאָס איז דער ערשטער גוטער שריט. אָבער דאָס איז ניט אַלעס וואָס איך ערווארטע. ווען קלאודיא וועט הערען, אז זיא איז געשטאָרבען בלויז פון אויסהערען זיין בעשולדיגונג, וועט איהר לעבען ערשיינען פאר איהם אין אן אנדערעם ליכט. אויב ער האָט זיא ווען עס איז געליעבט, וועט ער אויך טרויערן און זיך ווינשען, אז הלוואי וואָלט ער זיא ניט בעשולדיגט. יא, דאָס וועט זיין כאָטש ער וועט גלויבען, אז זיא איז ניט שולדיג."

לעאנאטא," האָט בענעדיק אָנגעפאנגען, „זאָל דיך דער גייסטליכער ראטהען און פאָלג איהם. און אָבוואָהל דוא ווייסט, אז איך ליעב קלאודיא'ן און דעם פּרינץ, פון דעסטוועגען, שווער איך דיר ביי מיין עהרע, אז איך וועל עס זיי ניט ענטדעקען."

לעאנאטא האָט ענדליך איינגעשטימט.

„אך, וויא ווערה דאָס טהוט מיר," האָט לעאָנאטאָ געזאָגט פול מיט שמערצען, „אז דער שוואכסטער פאדעם קען מיך יעצט פיהרען."

דער גוטער גייסטליכער האָט דאן אוועקגעפיהרט לעאנאטא'ן מיט הע־רא'ן זיי צו טרייסטען, און ביטרים מיט בענעדיק זיינען געבליעבען אליין. דאָס איז געווען זייער ערשטע בעגעגענונג פון וועלכע זייערע מונטערע פריינד האָבען ערווארטעט אַ פרעהליכע און לוסטיגע צוזאמענקונפט. אָבער דיעזע פריינד זיינען יעצט אליין געווען פערזונקען אין שמערץ און טרויער. יעדע פרעהליכקייט איז פון זיי פערשוואונדען.

אלזא, בענעדיק און ביטרים זיינען געבליעבען אליין.

ער, בענעדיק, איז געווען דער ערשטער צו עפענען זיין מויל.

„פריילין ביטרים," האָט ער געזאָגט, „האָסטו געוויינט דיא גאנצע צייט ?"

„יא," איז געווען דער ענטפער, „און איך וועל נאָך וויינען."

„איך צווייפעל ניט," האָט בענעדיק פאָרטגעזעצט, „אז דיין שעהנע קוזינע איז אונשולדיג און מען האָט געגען איהר אונריכטיג געהאנדעלט."

„אך !" האָט ביטריס אויסגעשריען, „פיעל וואָלט דיעזער מאַן גע־קענט פון מיר ערוואַרטען, וועלכער זאָל זיך נוקם זיין פאַר דיעזען אונ־רעכט !"

„זאָג מיר, ביטריס," האָט בענעדיק ווידער אָנגעפאַנגען, „איז דאָ אירגענד אַ וועג דיר צו ווייזען אַזאַ פריינדשאַפט ? איך ליעב קיין זאַך אין דער וועלט אַזוי פיעל וויא דיך. איז דאָס ניט מערקווירדיג ?"

„עס וואָלט פאַר מיר אויך מעגליך געווען צו זאָגען, אַז איך ליעב קיין זאַך אין דער וועלט מעהר וויא דיך, אָבער גלויב עס מיר ניט, און דאָך זאָג איך ניט קיין ליעגען. איך בין אויף גאָר ניט מודה, און איך לייקען אויך קיין זאַך ניט אָב. עס טהוט מיר זעהר לייד אום מיין אָרעמע קוזינע."

„איך שווער דיר ביי מיין שווערט, אַז דוא ליעבסט מיך, און איך ליעב דיך. זאָג, בעפעהל וואָס איך זאָל טהון אום דיר צו בעווייזען מיין ליעבע."

„טויטע קלאַודיאָ'ן !" האָט זיא אויסגערופען.

„אך ! ניין, ניט פאַר דער גאַנצער וועלט !" האָט בענעדיק געענט־פערט, ווייל ער האָט געליעבט קלאַודיאָ'ן און געגלויבט, אַז מען האָט איהם בעטראָגען.

„איז ניט קלאַודיא אַ לומפּ ?" האָט זיא געפרעגט, „האָט ער ניט בעליידיגט, בעשמוטצט און ערניעדריגט מיין קוזינע ? אך, ווען איך וואָלט געווען אַ מאַן !"

„הער מיך אויס, ביטריס," האָט בענעדיק זיך געבעטען.

אָבער ביטריס האָט גאָר ניט געוואָלט הערען אַלס פערטהיידיגונג פאַר קלאַודיאָ'ן.

דאַן האָט זיא ווידער געבעטען בענעדיק'ן ער זאָל זיך נוקם זיין אָן קלאַודיאָ'ן.

„גערעדט מיט אַ מאַן דורך'ן פענסטער," האָט זיא געמורמעלט וויא צו זיך אַליין. „דאָס איז זעהר גרינג צו זאָגען. ווער האָט דאָס געטהאָן, הערא ? דיא זיסע, אונשולדיגע הערא ? מען האָט זיא בעליידיגט, גע־שענדעט, רואינירט ! אך, ווען איך וואָלט יעצט געווען אַ מאַן ! אָדער, ווען איך וואָלט געהאַט אַ פריינד וואָס איז אַ מאַן ! אָבער אַלע פריינדשאַפ־טען און העלדענטהאַטען ווערען אויפגעלעזט אין קאָמפּלימענטען און שמייכ־

לערייען. נאָר אזוי וויא איך קען ניט האָבען קיין פריינד וואָס זאָל זיין א בראַוועער מאַן, וועל איך בעסער שטארבען אן איינזאמע פרוי.״

„האָב געדולד, גוטע ביטריס,״ האָט זיך בענעדיק געבעטען. „איך שווער דיר ביי דיעזער האנד, אז איך ליעב דיך.״

„דאן בענוטץ דיך מיט דיעזער האנד פאר מיין ליעבע אויף א גאַנץ אנדערן אופן וויא שווערען דערביי.״

„דענקסטו ערנסט, אויפריכטיג, פון דיין טיעפסטער זעעלע, אז קלאודיא האָט אומזיסט בעליידיגט הערא׳ן ?״ האָט בענעדיק פלוצלונג א פרעג געגעבען.

„יא !״ האָט ביטריס אויסגערופען. „איך בין אזוי זיכער דאריבער, פונקט וויא איך בין זיכער, אז איך לעב !״

„גענוג !״ האָט ער אויסגעשריען בעגייסטערט, „אַלעס איז געענדיגט. איך וועל איהם ארויספאָדערן אויף א דועל. יעצט וועל איך קושען דיין האנד און דיך פערלאָזען. ביי דיעזער טהייערער האנד שווער איך, אז קלאודיא זאָל מיר אָבגעבען א טהייערען דין וחשבון ! איין זאך וויל איך נאָר פון דיר בעטען, אזוי וויא דוא וועסט הערען פון מיר זאָלסטו דענקען איבער מיר. יעצט געה און טרייסט דיין קוזינע.״

אָבער וועהרענד ביטריס האָט אזוי געבעטען בענעדיק׳ן ער זאָל טויטען קלאודיא׳ן, האָט דערווייל אויך לעאנאטא אויפגעפאָדערט דעם פרינץ און קלאודיא׳ן זיי זאָלען איהם ענטפערן מיט זייערע שווערטען פאר דער בע־ליידיגונג געגען זיין טאָכטער, וועלכע, לויט וויא ער האָט געזאָגט, איז געשטאָרבען פאר שמערץ און אומזיסטיגע שאנדע.

אָבער זיי האָבען רעספעקטירט זיינע יאָהרען און געאכטעט זיין שמערץ.

„ניין, ניין,״ האָט דער פרינץ געזאָגט, „קריעג זיך ניט מיט אונז, גוטער אַלטער.״

דאן איז אָנגעקומען בענעדיק און אויך ארויסגעפאָדערט קלאודיא׳ן אָבצוגעבען חשבון פאר דעם אונרעכט געגען הערא׳ן.

ווען קלאודיא האָט דאָס געהערט, האָט ער באַלד געזאָגט צום פרינץ :

„קיין צווייפעל, אז ביטריס האָט איהם אָנגעשטעלט דערצו.״

פון דעסטוועגען וואָלט קלאודיא, געגען זיין ווילען, געמוזט אָננעהמען דיא אויפפאָדערונג פון בענעדיק׳ן, ווען עס וואָלט ניט דאמאלס עפּעס פאַ־

סירט, וועלכעס זאָל בעווייזען, אזוי קלאר וויא דער טאָג, אז הערא איז פאָלקאָמען אונשולדיג.

וועהרענד דער פּרינץ און קלאודיא האָבען גערעדט וועגען בענעדיק׳ס ארויספאָדערונג אויף א דועל, האָט א ריכטער דערוויל געבראכט באָראַ־קיא׳ן אלס א געפאנגענער פאר׳ן פּרינץ.

דיא אורזאכע דערפון איז געווען, וואָס איינער האָט זיך אונטער־געהערט וויא באָראקיא האָט דערצעהלט זיינעם א פריינד וועגען זיין שמוט־ציגער ארבייט וואָס ער האָט אָבגעטהאָן פאר דאָן זשואָן.

עס האָט ניט פיעל געדויערט, און באָראקיא האָט זיך פאָלשטענדיג מודה געווען פאר׳ן פּרינץ און קלאודיא׳ן אז עס איז געווען מארגארעט, אין הערא׳ס קליידער, מיט וועמען ער האָט גערעדט דורך א פענסטער ביי נאכט, און זיי, דער פּרינץ און קלאודיא, האָבען געמיינט, אז דאָס איז געווען הערא.

און אויב עס איז נאָך איבערגעבליעבען א שאטען פון פערדאכט, איז דיזוער באלד פערשוואונדען ווען מען האָט ערפאהרען, אז דאָן זשואָן איז ענטלאָפען. יא, ער איז שנעל ענטלאָפען פון מעססינא אזוי גיך וויא ער האָט געהערט, אז מען וויים שוין איבער זיינע געמיינהייטען. ער האָט אויך געהאט א גוטער אורזאכע צו ענטלויפען, וויל זיין ברודער׳ס צאָרן איז געווען זעהר גרויס.

ווען קלאודיא האָט דאָס אלעס אויסגעהערט, איז ער געוואָרען זעהר בעטריעבט. ער האָט פּאָזיטיוו גערעכענט, אז דאָס אונשולדיגע מיידעל, וועלכע ער האָט אומזיסט געשענדעט און בעליידיגט, איז געשטאָרבען הע־רענדיג זיינע אומבארמהערציגע ווערטער. דיא ערינערונג אן זיין גע־ליעבטע הערא, אין איהר גאנצער פּראכט און ליעבליכקייט, איז וויעדער צו איהם צוריק געקומען און ער האָט געשפּירט וויא זיין הארץ ווערט צו־זאמענגעדריקט מיט א טיעפען וועהטאָג.

„קלאודיא,“ האָט דער פּרינץ צו איהם געזאָגט, „וועהרענד דוא האָסט דאָס אלעס געהערט, האָסטו ניט געשפּירט, גלייך וויא איך, פּונקט וויא מען שטעכט דורך דיין נשמה מיט ברענענדיגע אייזענס ?“

„יא,“ האָט קלאודיא געענטפערט, „וועהרענד באָראקיא האָט דער־צעהלט איבער זיין פערברעכען, איז דאָס געווען גלייך וויא איך וואָלט איינגענומען סם־המות.“

קלאודיא האָט באלד חרטה געהאט — חרטה געהאט פון זיין טיעפסטען

הארצען, און ער האָט געבעטען, מיט טרערען אין דיא אויגען, אום פערצייהונג פון דעם אלטען לעאנאטא; ער האָט זיך אָנגעבאָטען אָנצו־נעהמען אירגענד א שטראף וואָס מען וועט אויף איהם ארויפלעגען, אבי ער זאָל אָבקומען פאר זיין אונפערצייהליכעם פערברעכען.

לעאנאטא האָט איהם א היבשע צייט בעטראכט, שטודירט זיין טרויער און זיך איבערצייגט, אז ער האָט ווירקליך חרטה, ער האָט דאן צו איהם געזאָגט דיעזע ווערטער:

„מיין שטראף פאר דיר איז פאָלגענדע: דוא מוזט מאָרגען פריה הייראטהען הערא'ס א קוזינע, וועלכע איז זעהר עהנליך צו הערא'ן, אָבער דוא זאָלסט בלינד בעפאָלגען מיין אויפטראג."

קלאודיא איז ניט געוועזען צופריעדען דערמיט, אָבער ער האָט זיין וואָרט ניט געוואָלט ברעכען און איינגעשטימט צו הייראטהען מיט דער אונבעקאנ־טער, אפילו ווען זיא זאָל זיין דעם טייוועל'ס מוטער.

אָבער קלאודיא'ס הארץ איז געוועזען פול שמערצען. ער האָט פער־בראכט דיא גאנצע נאכט אין טרערען ביי דעם קבר, וואו הערא האָט בע־דארפט בעערדיגט ווערען.

ווען עס איז טאָג געוואָרען, איז דער פרינץ צו איהם געקומען, און צוזאמען זיינען זיי אוועק אין קירכע, וואו דער גוטער גייסטליכער, לעאנאטא און זיין פלימעניצע, זיינען שוין געוועזען פון פריהער און געווארט צו פייערן דיא חתונה.

עס איז ערשיענען א פערשלייערטעס פרויענצימער, און לעאנאטא האָט פאָרגעשטעלט פאר קלאודיא'ן זיין צוקינפטיגע פרוי.

קלאודיא האָט אויפגעציטערט.

דאן, מיט א טרויעריגער און הייזעריגער שטימע האָט ער צו איהר געזאָגט:

„אונבעקאנטע, גיב מיר דיין האנד, און איך שווער דיר, אין דער געגענוואַרט פון דיעזען הייליגען גייסטליכען, אז איך וועל זיין דיין מאַן, אויב דוא ווילסט נאָר מיט מיר הייראטהען."

ביי דיעזע ווערטער האָט דיא פערשלייערטע ארונטערגענומען איהר שלייער, און פאר קלאודיא'ן איז געבליעבען שטעהען ניט לעאנאטא'ס א פלימעניצע, זאָנדערן זיין אייגענע טאָכטער, הערא.

קלאודיא, פאר בעוואונדערונג און איבערראשונג, האָט ער צום אָנ־

פאנג ניט געקענט ארויסרעדען א ווארט. דער פרינץ נעבען איהם, איז ניט געווען וועניגער ערשטוינט.

דאן האט קלאודיא קוים ארויסגעשטאמעלט:

„איז דאס ניט הערא, הערא וועלכע איז געווען טויט?"

„יא," האט לעאנאטא געענטפערט, „זיא איז געווען אזוי לאנג טויט כל־זמן דיא שאנדע געגען איהר האט געלעבט."

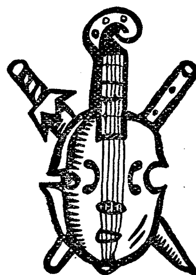
עס האט זיך געזאלט ענטוויקלען א גאנצעס געשפרעך, אבער דער גייסטליכער האט זיי אונטערבראכען פערשפרעכענדיג צו געבען א פאלשטענ־דיגע ערקלערונג אבער שפעטער, נאך דער צערעמאניע.

דער גייסטליכער האט שוין אנגעפאנגען זיין ארבייט, ווען ער איז פלוצלונג אונטערבראכען געווארען פון בענעדיק׳ן, וועלכער האט פער־לאנגט מען זאל איהם פערהייראטהען מיט ביטריס׳ן צו דערזעלבער צייט.

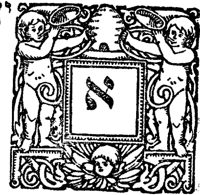
ביטריס האט זיך אפילו געקווינקעלט, ערקלערענדיג, אז זיא וויל ניט, אבער בענעדיק האט זיא געפרעגט וואו איהר ליעבע איז, פון וועלכער הערא האט געהאט אזוי פיעל צו דערצעהלען.

דאן איז שוין ווירקליך אלעס אונטערבראכען געווארען, און ערקלערונ־גען זיינען געקומען פון אלע זייטען.

דער סוף איז געווען, אז אין יענעם טאג האבען שטאטגעפונדען צוויי חתונות אין דער קירכע, און ביי לעאנאטא׳ן אין פאלאץ האבען זיך שפע־טער צוויי יונגע פאארלעך מיט זייערע געסט משמח געווען.

וויא ס'געפעלט דיר.

אין אלטע צייטען, ווען פראנקרייך איז געווען צוטהיילט אין בעזונדערע פראָווינצען, אָדער פירסטענטהימער, האָט אין איינער פון דיעזע פראָווינצען געהערשט א פירסט, וועלכער האָט קיין רעכט ניט געהאָט צו זיין מלוכה. ער האָט ארונטערגעוואָרפען זיין ברודער, דעם בע־עכטיגטען יורש עצר, און זיך געזעטצט אויף'ן טראָהן.

דער פירסט, וועלכער איז פעריאָגט געוואָרען פון זיין הערשאפט, איז ענטלאָפען, צוזאמען מיט עטליכע פון זיינע געטרייע בעגלייטער, אין וואלד פון ארדען, און דאָרט האָט ער זיך אויפגעהאלטען מיט זיינע געטרייע פריינד און נאכפאָלגער.

דיעזע פירסטען־פריינד, זיינען אליין אוועק פון זייערע היימאטהען, וועהרענד דער אונבערעכטיגטער הערשער איז רייך געוואָרען צונעהמענדיג זייערע גיטער און פאלאצען.

פון א פירסטליכען פאלאץ ביז צו דער ווילדקייט פון וואלד, איז אפילו א גרויסער חילוק, אָבער דיא נויטהווענדיגקייט איז דיא מוטער פון אלע בעדארפעגישען, און צרות לערנען אוים א מענשען ליידען וואָס דאָס שיקזאל גיט איהם.

אזוי האָבען זיך אויך דער פירסט און זיינע נאכפאָלגער צוגעוואָהנט צום וואלד און אָנגעפאנגען צו פיהרען א לעבען, וויא א מאָל דיא רויבער־באנדעס. דאָס הייסט, גערויבט האָט מען ניט, אָבער דער וואלד איז גע־וואָרען דיא היים.

אין זומער זיינען זיי געלעגען אין שאטען פון דיא קיהלע בוימער, זיך אמוזירענדיג מיט יאגד און אנדערע זאכען. ערנעהרט האָט מען זיך פון דיא הירשען וואָס האָבען אָנגעפילט דעם וואלד.

נאָר ווען דיא קאלטע ווינטער־ווינטען האָבען אָנגעהויבען צו בלאָזען,

איז געוואָרען אונאַנגענעהם. דער פירסט אָבער האָט אַלעס ערטראַגען גע־דולדיג. און אין אזא צייט פלעגט ער זאָגען:

„דיעזע קאַלטע ווינטען וואָס נעהמען דורך מיין קערפּער, זיינען אמת׳ע טרייסטערס: זיי שמייכלען ניט, נאָר זיי שטעלען מיר פּאָר מיין ריכ־טיגע לאגע. כאָטש זיי בייסען און פעראורזאכען אַזעלכע שמערצען, זיי־נען זייערע צייהן דאָך ניט אזוי שאַרף וויא דיעזע פון בייזקייט און אונ־דאַנקבאַרקייט.״

אזוי האָט דער אָרעמער פירסט פערבראַכט אין וואלד, זיך ניט בע־קלאַגענדיג און זיך בלויז אונטערגעגעבען צום אונפערמיידליכען שיקזאַל.

און וואָס ניטצט ווירקליך א מענשען זיפצען און קרעכצען? דערמיט האָט זיך נאָך קיינער ניט בעסער געמאַכט. עס איז פיעל גלייכער אָנצו־נעהמען רוהיג און געדולדיג וואָס דעם מענשען קומט ענטקעגען און וואַרטען ביז דאָס רעדעל דרעהט זיך איבער.

דער פערטריעבענער פירסט האָט געהאַט איין־איינציגע טאָכטער מיט דעם נאָמען ראָזאַלינד, דיעזע האָט זיין פאַלשער ברודער, פירסט פרעדע־ריק, צוריק געלאָזט אין זיין הויף, נאָכדעם וויא ער האָט פעריאָגט דעם ברודער, כדי זיא זאָל זיין א חבר׳טע אָדער קאָמפּאַניאָן פון זיין איינענער טאָכטער סיליא.

צווישען דיא צוויי מיידלעך, ראָזאַלינד און סיליא, האָט זיך דער־ווייל ענטוויקעלט א גרויסע פריינדשאַפט און ליעבע, וואָס איז געווען א געוואַלטיגער קאָנטראַסט צו דער שנאה וואָס האָט געהערשט צווישען זיי־ערע פאָטערס.

סיליא האָט אָנגעווענדעט אַלעס מעגליכע צו טרייסטען ראָזאַלינד׳ן און איהר אויסרעדען ווען זיא איז געווען טרויעריג און בעזאָרגט אום איהר פאָטער. דיא אָרעמע ראָזאַלינד האָט ניט אויפגעהערט צו טרויערן אויף דעם שיקזאַל פון איהר אונגליקליכען פאָטער.

אין א טאָג האָט סיליא געפונען איהר קוזינע זיטצענדיג זעהר בע־זאָרגט.

„גוטע ראָזאַלינד,״ האָט סיליא געזאָגט, „מיין אונגליקליכע פריינ־דין! איך בעט דיך, זיי ניט אזוי בעטריעבט. זיי א ביסעל פרעהליך און מונטער.״

וועהרענד דעם איז אָנגעקומען א שליח פון סיליא׳ס פאָטער, וועלכער

האָט גערופעןביידע מיידלעך בייצו־וואָהנען אַ קאַמפּף וואו צוויי מענער וועלען זיך ראַנגלען.

דיא פאַרשטעלונג האָט נאָר וואָס בעדאַרפט אָנפאַנגען, און אויב דיא מיידלעך האָבען דאָס געוואָלט צוזעהען, האָבען זיי געמוזט באַלד קומען.

סיליא, רעכענענדיג, אַז דאָס וועט אַמוזירען ראָזאַלינד׳ן, האָט זיא געבעטען איהר שוועסטער־קינד מיטצוגעהען.

אין יענער צייט איז ראַנגלען שטאַרק געווען אין דער מאָדע און דאָס איז געווען איינע פון דיא הויפּט־אַמוזירונגען פאַר דיא הויפליים און דיא שעהנע דאַמען און פּרינצעסינס.

ראָזאַלינד האָט איינגעשטימט צו געהען, און זיא איז אַוועק מיט סיליא׳ן.

וואָס זיי האָבען דאָרט געטראָפען, איז געווען פאָלגענדעס: אַ גרויסער און שטאַרקער מענש, אַ ריעז, פיעל געאיבט אין ראַנגלען, בעקאַנט אַלס אַזעלכער וואָס האָט שוין גע׳הרג׳עט מעהרערע מעננער, האָט זיך בעדאַרפט בעגעגענען מיט אַ צאַרטען און יונגען מאַן, אָהן ערפאַהרונג, און עס האָט אויסגעזעהען, אַז דער ריעז וועט איהם צושמעטערן אויף שטיקער.

ווען דער פירסט האָט דערזעהען סיליא׳ן מיט ראָזאַלינד׳ן האָט ער געזאָגט:

„וואָס איז דאָס, טאָכטער מיינע און פּלימעניצע, ווען זייט איהר געקומען בייוואָהנען דעם קאַמפּף? עס שיינט מיר, אַז איהר וועט ניט האָבען קיין גרויס פערגניגען, ווייל דאָס וועט זיין אַ זעהר אונגלייכער קאַמפּף. איך אַליין האָב אויך פריהער ניט געוואוסט וואָס דאָ וועט פאָרקומען. נאָר יעצט איז שוין פערפאַלען. יעדענפאַלס אָבער, וואָלט איך אייך געראַטהען איהר זאָלט אָנוועגדען אַלעס מעגליכע אָבצורעדען דעם יונגען מאַן ער זאָל ניט געהען צום זיכערן טויט. רעדט מיט איהם, פּרובירט, אפשר וועט עס אייך געלינגען.“

דיא צוויי מיידלעך זיינען געווען זעהר צופריעדען דורכצופיהרען אַזא מענשליכע שליחות. צום ערשטען האָט סיליא געבעטען דעם יונגען מאַן ער זאָל זיך ניט אַריינלאָזען אין אַזא קאַמפּף, דאַן האָט צו איהם ראָזאַלינד גערעדט אין אַ צאַרטען און מילדען טאָן, אָבער אַנשטאַט דאָס זאָל איהם ריהרען אויפצוגעבען דעם קאַמפּף, האָט ער בעהויפּטעט, אַז זייער סימ־

פאטהיע און גוטסקייט האָבען איהם געגעבען אזוי פיעל מוטה, דאָס ער שפירט זיך הונדערט מאָל אזוי שטארק וויא פריהער און ער איז זיכער מיט א זיעג.

ווען זיי האָבען איהם אָבער ווייטער געבעטען, האָט ער, אין א זעל־טענעם עדעלען טאָן געענטפערט :

„עס טהוט מיר לייד צו ענטזאגען דעם וואונש פון אזעלכע עדעלע און שעהנע דאמען. אָבער ערלויבט מיר בעסער, אז אייער עדעלקייט און שעהנהייט זאָלען מיך בעגלייטען צו מיין פּראָבע. און וואָס עס אנבעלאנגט מיר, ווען איך זאָל שטארבען, גאראנטיר איך אייך, אז אייער בליק וועט מיר געבען דיא גליקליכסטע מאָמענטען אין מיין לעבען ביז דער טויט וועט מיך אין גאנצען בערוהיגען. אויסער דעם, פערזיכער איך אייך, אז קיי־נער וועט ניט בעדויערן מיין טויט. איך האָב קיינעם ניט אויף דיעזער וועלט. איך פערנעהם העכסטענס אן איבריגען פּלאטץ, און עס וועט זיין פיעל גלייכער פּלאטץ צו מאכען פאר אנדערע.“

דיא מיידלעך האָבען מעהר ניט געהאט וואָס צו זאָגען. אין ראזאלינד׳ס אויגען, האָבען געגלאנצט דיא טרערען.

דאן האָט אָנגעפאנגען דער קאמפּף.

סיליא האָט געוואָלט, אז דער יונגער פרעמדער זאָל ניט בעשעדיגט ווערען. אָבער ראזאלינד האָט געשפּירט וויא איהר הארץ ווערט צוזאמענ־געדריקט פאר וועהטאָג.

זיין פריינדלאָזער און איינזאמער צושטאנד, זיין עלענדקייט און טרויער, אז ער וויל בעסער שטארבען וויא לעבען, האָט געמאכט ראזאלינד׳ן דענקען, אז ער איז אויך אזוי אונגליקליך וויא זיא.

דיעזע געפיהלע פון רחמנות האָבען זיך שנעל פערוואנדעלט אין סימ־פּאטהיע און אויך ליעבע.

וואונדערבאר זיינען דיא ווירקונגען פון א שעהנעם פּרויענצימער אויף א יונגען מאן. אירגענד א סימפּאטהיע און אן אינטערעסע, רופען ארויס אין דעם יונגען מענשען א זעלטענעם קוראזש און גבורה. יא, דער יונגער ראנגלער איז געווען קליין און שוואך אין פערגלייך מיט זיין געגנער, אָבער ער האָט געקריגען אזא וואונדערבארע קראפט און מוטה, אז ער האָט בע־זיעגט זיין מעכטיגען געגנער און איהם אזא שליידער געטהאָן צו דער ערד, אז ער האָט זיך ניט געקענט אויפהייבען.

פירסט פרעדעריק איז געווען זעהר צופריעדען מיט דעם מוטה און קונסט

פון דעם יונגען מאן. ער האט איהם דאן צוגערופען און פערלאנגט צו וויסען זיין נאמען און דעם נאמען פון זיינע עלטערן, וואס האט געהייסען, אז דער פירסט האט בעשלאסען איהם צו נעהמען אונטער זיין שוטץ.

דער פרעמדער האט געענטפערט:

„מיין נאמען איז ארלאנדא. איך בין דער אינגסטער זוהן פון סיר ראלאנד דע באיז.“

סיר ראלאנד דע באיז איז שוין געווען טויט פון עטליכע יאהר. אבער, ווען ער האט געלעבט, איז ער געווען א טרייער אונטערטהאן און א גרויסער פריינד פון דעם פערטריבענעם פירסט. אזוי שנעל אלזא וויא פרעדעריק האט געהערט, אז ארלאנדא איז דער זוהן פון זיין פערטריבענעם ברודער׳ס פריינד, האט זיך זיין גאנצע נייגונג צום יונגען מאן פערוואנדעלט אין פעראכטונג.

ער האט זיך שנעל אומגעווענדעט און איז אוועק גאנץ אונצופריעדען פון דעם פאלאץ.

האסענדיג אפילו דעם נאמען פון זיין ברודערס פריינד און דאך בעד וואונדערנדיג דעם יונגען מאן׳ס מוטה האט ער געמורמעלט, אוועקגע־ העגדיג:

„הלואי וואלט ער געווען אן אנדערן׳ס זוהן.“

אויף ראזאלינד׳ן ווידער, האט דיא גאנצע געשיכטע גאר געמאכט אן אנדערן איינדרוק. ווען זיא האט געהערט ווער דער יונגער מאן איז, האט עס זיא זעהר געפרייט.

„מיין פאטער האט ליעב געהאט סיר ראלאנד דע באיז,“ האט זיא געזאגט צו סיליא׳ן, „און ווען איך וואלט געוואוסט, אז דיזער יונגער מאן איז זיין זוהן, וואלט איך נאך צוגעלעגט א שטראם טרעהרען וועהרענד איך האב איהם געבעטען ער זאל ניט אונטערנעהמען דעם געוואגטען קאמפף“.

ביידע מיידלאך זיינען דאן צוגעקומען צו איהם, און זעהענדיג וויא פערצווייפעלט ער איז געבליבען נאך דעם פירסט׳ס בעהאנדלונג, האבען זיי צו איהם גערעדט מילד און טרייסטענדיג.

ווען דער יונגער מאן האט געהערט זייערע זיסע און פריינדליכע שטימען, האט ער אויסגעזעהען צו קריגען מעהר מוטה.

אוועקגעהענדיג, האט זיך ראזאלאנד נאך אומגעווענדעט, און ארונטער

נעהמענדיג אַ גאָלדענעם קייטעל פון דער האַלז, האָט זיא עס איהם געגעבען זאָגענדיג:

„מיין הערר, נעהמט דאָס פון מיר אַלס אַן אָנדענקען. איך בין ניט רייך, אָבער, ווען איך וואָלט עס געווען, מעגט איהר מיר גלויבען, אַז איך וואָלט אייך מעהר געגעבען.“

אָרלאַנדאָ האָט גענומען דיא מתנה און זיא געקושט גלייך וויא דאָס וואָלט געווען דיא גרעסטע הייליגקייט.

ווען דיא צוויי מיידלאַך זיינען אוועק, האָבען זיי נאָך אַ היבשע צייט געהאַלטען אין איין רעדען איבער אָרלאַנדאָ׳ן. סיליא, וועלכע איז ניט געווען קיין נאַר, האָט באַלד בעמערקט וויא איהר שוועסטער־קינד האָט זיך פערליעבט אין דעם יונגען און שעהנעם ראַנגלער.

„איז עס מעגליך,“ האָט זיא געפרעגט, „אַז דו, ראָזאַלינד, זאָלסט זיך אַזוי שנעל פערליעבען?“

„מיין פירסטליכער פאָטער האָט אויך געליעבט זיין פאָטער“, האָט ראָזאַלינד געענטפערט.

„איז דאָס עפּעס אַ ראיה,“ האָט סיליא ווייטער געפרעגט שמייכלענדיג, „אַז דערפאַר זאָלסטו ליעבען זיין זוהן? ווען דאָס זאָל ווירקליך זיין עפּעס אַ ראיה, וואָלט איך איהם גאָר בעדאַרפט האַסען, ווייל מיין פאָטער האָט פיינד געהאַט זיין פאָטער. פון דעסטוועגען האַס איך ניט אָרלאַנדאָ׳ן.“

פירסט פרעדעריק האָט ניט געקענט פערגעסען אַן סיר ראָלאַנד׳ס זוהן און אַן דער גאַנצער בעגעגענונג. עס האָט איהם דערמאַהנט אַן דיא צאָהלרייכע פריינד פון דעם אַדעל, וועלכע האָבען נאָכגעפאָלגט דעם פערטריעבענעם פירסט אין גלות.

אַלע דיעזע זכרונות האָבען ביי איהם דערוועקט זיין גאַנצע שלעכטע נאַטור, און ער האָט ניט נאָר מעהר געהאַסט זיין ברודער, זאָנדערן אויך אָנגעהויבען צו האַסען זיין טאָכטער, ראָזאַלינד׳ן.

ראָזאַלינד האָט ביי איהם איבערהויפּט אין דער לעצטער צייט ניט שטאַרק נושא חן געווען. ניט דערפאַר חלילה, ווייל דאָס אונגליקליכע מיידעל זאָל האָבען געטהאַן עפּעס שלעכטס, נאָר איינפאַך, ווייל דאָס פאָלק האָט זיא געליעבט, געריהמט און געליעבט פאַר איהר טוגענד און גוטסקייט, און אויך איהר רחמנות געהאַט, ווייל מען האָט געוואוסט, אַז זיא ליידעט צוליעב איהר פאָטער.

דאָס אַלעס אינאיינעם האָט געפיהרט וואָס פירסט פרעדעריק איז שטאַרק בייז געוואָרען אויף דער אונגליקליכער ראזאלינד.

ווערהרענד סיליא און ראָזאלינד זיינען נאָך ביידע געשטאַנען און גע־רעדט איז ער אַנגעקומען, און מיט אַ בליק פול צאָרן און פעראַכטונג, האָט ער ארויסגעגעבען אַ בעפעהל, אַז ראָזאַלינד זאָל זאָפאָרט פערלאָזען דעם פּאַלאַץ און אַוועק צו איהר פאָטער דאָרט אין וואַלד, צו זיין גלייך מיט איהם אין גלות.

ווען ראָזאַלינד האָט געהערט דיעזען בעפעהל, איז זיא בלויז גע־בליבען שטעהן וויא געטראָפען פון אַ דונער. סיליא וויעדער, איז פריהער בלאַס געוואָרען און נאכהער האָט זיא אָנגעהויבען צו וויינען און בעטען פאַר דער ליידענדער ראזאַלינד.

דער פירסט איז געבליבען האַרטנעקיג.

„הער אויס, פאָטער,“ האָט דאָס גוטע מיידעל געזאָגט ענטשלאָסען, „דאַמאָלס, ווען דו האָסט איהר געהייסען בלייבען, האָב איך עס פון דיר ניט פערלאַנגט. יעצט אָבער, ווען איך האָב געהאַט אַ געלעגענהייט אָנצוערקענען איהר ווערטה, ווען איך האָב מיט איהר צוזאַמען געשלאָפען, צוזאַמען אויפ־געשטאַנען, זיך געשפּיעלט, אַמוזירט, ביז איך האָב זיא ליעב בעקומען — יעצט קען איך מיך שוין פון איהר ניט שיידען!“

„נאַרישע מיידעל!“ האָט פרעדעריק געברומט, „זיא איז צו כיטרע פאַר דיר. איהר וויך צינגעלע, איהר שווייגען און איהר געדולד, דאָס אַלעס רעדט צום פאָלק מיט טויזענדער פלאַמען־צונגען. דאָס פאָלק האָט אויף איהר רחמנות. דו ביסט אַ נאַר פאַר איהר צו בעטען, ווייל, ווען זיא וועט ניט זיין, וועסטו אַליין זיין דיא יעניגע, וועמען דאָס פאָלק וועט אַכטען און ליעבען. דערפאַר, בעפעהל איך דיר, אַז דו זאָלסט ניט מעהר עפענען דיינע ליפּען פאַר איהר צו בעטען. מיין אורטהייל וואָס איך האָב איבער איהר אויסגעשפּראָכען בלייבט פעסט, און קיין מענש וועט מיך מעהר בעווע־גען איהם צוריק צו ציהען.“

ווען סיליא האָט איינגעזעהען, אַז זיא וועט ביי איהר פאָטער גאָר מעהר ניט פועל'ן בעטענדיג פאַר ראָזאַלינד'ן, האָט זיא, אין איהר עדעלע נשמה, בעשלאָסען מיט איהר מיטצוגעהן — אויך אין גלות.

עס איז נאָך געווען אין יענער נאַכט, ווען ראָזאַלינד, צוזאַמען מיט סיליא'ן, האָבען פערלאָזט דעם פּאַלאַץ און אַוועק זוכען דעם פערטריבענעם פירסט אין דיא וועלדער פון אַרדען.

אָבער איידער זיי זיינען אַוועק, האָט סיליא אויסגערעכענט, אַז עס וועט זיין צו פיעל געוואַגט פאַר צוויי מיידלאַך צו וואַנדערן אַליין אַזאַ לאַנגען וועג. אָבער אַזוי וויא זיא האָט ניט געהאַט אויף וועמען זיך צו פערטרויען, האָט זיא דערפאַר געמאַכט אַ פאָרשלאַג, אַז זיי זאָלען זיך פערקליידען אַלס צוויי דאָרפס־מיידלאַך.

ראָזאַלינד'ן איז געפעלען געוואָרען דער פאָרשלאַג ניט צו וואַנדערן אַלס פּרינצעסינס. אָבער איהר איז איינגעפאַלען, אַז עס וואָלט נאָך בעסער געווען, ווען איינע פון זיי זאָל זיך פערקליידען אַלס מאַן.

סיליא איז געווען צופרידען.

ראָזאַלינד, וועלכע האָט געהאַט אַ העכערע פיגור, האָט זיך פערשטעלט פאַר אַ יונגען בויער און סיליא פאַר אַ בויערן מיידעל. דאַן האָבען זיי אָבגעמאַכט, זיי זאָלען זיך רופען ברודער און שוועסטער. ראָזאַלינד האָט זיך אַ נאָמען געגעבען גאַנימעד און סיליא האָט אָנגענומען דעם נאָמען אַליענא.

מיטנעהמענדיג גענוג געלד אויף דער הוצאה, האָבען דיא צוויי שעהנע פּרינצעסינס אָנגעפאַנגען זייער שווערע און לאַנגע רייזע, ווייל דער וואַלד פון אַרדען איז געווען וויים, העט אַריבער דיא גרענעצען פון דעם פירסט.

מיר וועלען אַלזאָ אויף אַ ווײַלע פערגעסען אָן ראָזאַלינד'ן און סיליא'ן. מיר וועלען פאַר אונזערע אויגען האָבען בלויז גאַנימעד און זיין שוועסטער אַליענא.

זיי איז געלונגען גליקליך אַרויסצוגעהן פון שטאָדט און ראָזאַלינד פונקט וויא אַ ווירקליכער מאַן, האָט געשפּיעלט דיא ראָלע פון בעשיטצער איבער זיין שוואַכערע שוועסטער אַליענא.

ווען זיי זיינען ענדליך אָנגעקומען צום וואַלד פון אַרדען, האָבען זיי שוין מעהר ניט געפונען דיא בעקוועמע פעלד־שטיבלעך אָדער קרעטשמעס, וואו זיי האָבען געקענט איבערשלאָפען דיא נאַכט און זיך אויסרוהען. אַלעס אַרום זיי איז געווען פעלד, וואַלד און הימעל.

זייערע שפּייזען האָבען זיך אויסגעלאָזט, און גאַנימעד, וואָס האָט ביז דאַמאָלס אַמוזירט זיין שוועסטער מיט שעהנע ווערטלאַך און וויטציגע געשיכטעס, האָט יעצט געמוזט מודה זיין, אַז ער איז שוין אויך מיעד.

„אַך," האָט גאַנימעד געזאָגט צו זיין שוועסטער, „ווען איך וואָלט מיך ניט געשעהמט פאַר מיינע מענערשע קליידער, וואָלט איך מיך אויך גוט אויסגעוויינט פונקט וויא אַ פרוי."

דיא אָרעמע אַליענאַ האָט ערקלערט, אַז עס מעג זיין וואָס עס וויל, ווייטער קען זיא שוין ניט געהן.

דאַן האָט זיך גאַנימעד ווידער דערמאָנט, אַז עס איז אַ מאַן׳ס פּליכט צו טרייסטען און ערמוטהיגען אַ פרוי, וועלכע איז דיא שוואַכערע. ער האָט זיך אויך געמאַכט האַרץ און געזאָגט:

„קום, שוועסטער, זיי בראַוו. מיר זיינען שוין ענדליך ביים סוף פון אונזערע רייזען. זיי מוטהיג.“

אָבער דער געמאַכטער מוטה האָט זיי מעהר ניט געקענט אונטערשטי־צען און העלפען. זיי זיינען טאַקי שוין געווען אין וואַלד פון אַרדען, אָבער דער וואַלד איז געווען אונגעהייער גרויס און עס איז כמעט אונמעגליך געווען צו געפינען דעם פירסט.

דאַמאָלס האָט עס שוין אויך געהאַלטען דערביי, אַז דיא צוויי מיידלאַך זאָלען אויף אייביג ענדיגען זייער רייזע, ווייל זיי האָבען געקענט פער־בלאָנדזשעט ווערען און אויסגעהן פאַר הונגער, אָבער אַ צופאַל האָט זיי גערעטעט. זיצענדיג, שוין אָהן כחות אויפ׳ן גראָז, אָהן אַ שום האָפנונג, איז גראַדע פערביי געגאַנגען אַ בויער, און גאַנימעד, נאָך אַ מאָל פאַסענדיג מוטה, האָט ער געזאָגט:

„פּאַסטוך, אויב דיא ליעבע צו געלד, קען דיך, אין דיעזען וויסטען אָרט פעראינטערעסירען, דאַן פיהר אונז ערגעץ וואו מיר זאָלען זיך קענען אויסרוהען; ווייל דאָס מיידעל דאָ, מיין שוועסטער, איז זעהר מיעד פון דער רייזע און זיא געהט איינפאַך אויס פאַר הונגער.“

דער מאַן האָט געענטפערט, אַז ער איז בלויז אַ פּאַסטוך׳ס דיענער, און דאָס הויז פון זיין בעל הבית האַלט גראַדע ביים פערקויפט ווערען, און דערפאַר ווייס ער ניט, אויב זיי וועלען אין אַזאַ צייט דאָרט קענען נעכטיגען און עפּעס עסען. יעדענפאַלס אָבער, האָט ער זיי איינגעלאַדען מיטצוגעהן און געניסען אַזוי פיעל וויא עס איז מעגליך אונטער דיא אומשטענדען.

דאָס שטיקעלע האָפנונג אויף עפּעס עסען און רוה, האָט זיי געגעבען כח ווייטער צו געהן. אָנקומענדיג אַהין, האָבען זיי אויסגעקויפט דאָס הויז און דיא שאָף וואָס האָבען געהאַלטען אין פערקויפט ווערען. אויף אַזאַ אופן, האָבען זיי נאַטירליך באַלד געקריגען עסען און דאַן אַ ריינעם בעט. נאָכדעם וויא זיי האָבען זיך אויסגערוהט, האָבען זיי בעשלאָסען דאָרט אַזוי לאַנג צו וואַרטען, ביז זיי וועלען קענען אויסגעפינען וואו דער פירסט געפינט זיך ערגעץ.

דערװייל האָבען זיי אָנגעהויבען איינצוריכטען זייער נייע װאָהנונג און געפיהרט דאָס לעבען פון פּאַסטוכער. צייטענװייז, האָט אָבער גאַנימעד זיך דערמאָהנט, אַז אַמאָל איז ער געװען פּרינצעסין ראזאלינד און געליעבט דעם בראַװען אָרלאַנדאָ, װייל ער איז געװען סיר ראָלאַנד׳ס זוהן, איהר פאטער׳ס פריינד. אָבװאָהל גאַנימעד האָט גערעכענט, אַז ארלאַנדאָ איז װייט פון איהם פיעלע מיילען, פון דעסטװעגען האָט עס פּאַסירט, װאָס אָרלאַנדאָ איז אויך געקומען אין דעמזעלבען װאַלד פון ארדען.

עס װעט יעצט זיין װיכטיג מיטצוטהיילען װיא דאָס אַלעס האָט פּאַסירט.

אָרלאַנדאָ איז געװען דער איינגסטער זוהן פון סיר ראָלאַנד דע באָיז. װען סיר ראָלאַנד איז געשטאָרבען, איז נאָך אָרלאַנדאָ געװען אַ קליין קינד, און זיין עלטערער ברודער, אָליװער, האָט אויף איהם אַכטונג געגעבען. סיר ראָלאַנד׳ס אויפטראַג איז אויך געװען, אַז אָליװער זאָל איהם האַלטען אונ־טער זיין שוטץ און איהם געבען אַ גוטע ערציהונג, עס זאָל פּאַסען פאר זייער אַלטער אדעליגער פאַמיליע.

אָבער אָליװער איז ניט געװען קיין גוטער מענש. ניט אַכטענדיג אויף דעם אויפטראַג פון זיין שטערבענדען פּאָטער, האָט ער זיין ברודער׳ל אפילו קיינמאָל ניט געשיקט אין שולע אריין, זאָנדערן ער האָט איהם געלאָזט אויס־װאַקסען ניט געבילדעט און שטאַרק פערנאַכלעסיגט.

אָבער עס פּאַסירט מעהרערע מאָל, אַז מענשען, אפילו װען זיי זיינען ניט געבילדעט, האָבען זיי אין זיך אַ נאָבעלע נאַטור און אַן עדעלע נשמה. ראָלאַנד איז געװען איינער פון דיעזע. ער איז געװען שטאַרק עהנליך צו זיין פּאָטער, און אָהן בילדונג און בעזאָנדערע ערציהונג, האָט ער אויס־געזעהען פּונקט אַזוי גוט װיא דיא קינדער פון עלטערן פאר װעלכע מען האָט שטאַרק געזאָרגט.

אַנשטאָט אָליװער זאָל זיין צופריעדען דערמיט, האָט ער שטאַרק מקנא געװען זיין ברודער פאר זיינע מעלות און ער האָט איהם געהאַסט. ענדליך האָט ער אויך געפּלאַנט איהם צו פערניכטען. און אום פון איהם פּטור צו װע־רען, האָט ער עס אויסגעאַרבייט דעם פּלאַן, אַז ארלאַנדאָ זאָל זיך ראַנגלען מיט דעם בעריהמטען ראַנגלער, װעלכער האָט שוין געטויטעט פיעלע מענ־שען. דאָס איז אויך געװען דיא סבה, װאָרום אָרלאַנדאָ האָט בעהויפּטעט, אַז ער װאָלט בעסער װעלען שטאַרבען איידער צו פיהרען אַזאַ אונגליק־ליכעס לעבען.

דער כוף פון דעם קאמפף איז אונז שוין בעקאנט. טראָטץ אָליווער'ס פּלענער, איז אָרלאַנדאָ ארויס דער זיעגער. דאָס האָט אָבער אָליווער'ס האס נאָך גרעסער געמאכט, און ער האָט בעשלאָסען, איינמאָל פאר אלע מאָל, לויז צו ווערען פון זיין ברודער. אין זיין ווילדען צאָרן, האָט ער גע־שוואָרען צו פערברענען דאָס צימער אין וועלכען אָרלאַנדאָ איז געשלאָפען.

איינער פון סיר ראָלאַנד'ס אַלטע און געטרייע דיענער האָט געהערט דיעזע שבועה און ער האָט בעשלאָסען צו ראטעווען דאָס לעבען פון דעם יונגען מאַן.

דער אַלטער דיענער האָט בעגעגענט אָרלאַנדאָ'ן אהיים קומענדיג פון דעם קאמפף. ער האָט איהם אָבגערופען אויף א זייט און איהם מיטגעטהיילט וועגען דעם געפאהר וואָס שוועבט איבער איהם.

„אַך, מיין גוטער הערר!" האָט דער אַלטער געזאָגט ווערהענד דיא טרערען זיינען געשטאנען אין זיינע אויגען, „ווארום ביסטו טוגענדהאפט, צערטליך, שטארק און עדעל? ווארום האָסטו בעזיעגט דעם מעכטיגען ראנגלער? דיין ליוב האָט געוואונדערט פאר דיר אהיים, און דיין לעבען איז יעצט אין דער גרעסטער געפאהר."

דער אַלטער דיענער האָט געהייסען אדאָס, און ער האָט געראטהען אָרלאַנדאָ'ן צו ענטלויפען.

„יא, ענטלויפען," האָט אָרלאַנדאָ געמורמעלט וויא צו זיך אליין. „ענטלויפען איז דיא בעסטע זאך פאר מיר. אָבער מיט וואָס? וויא אזוי? איך בין אָרעם, איך האָב קיין געלד."

ביי דיעזע ווערטער האָט דער אַלטער ארויסגעצויגען א בינטעל געלד און דאָס דערלאנגענדיג אָרלאַנדאָ'ן האָט ער געזאָגט:

„איך האָב פינף הונדערט קרוינען, דיא סומע וואָס איך האָב אָבגע־שפּאָרט פון שווערער ארבייט אונטער דיין פאטער. איך האָב דאָס בעהאַלטען אויף דער צייט ווען מיינע אַלטע גליעדער וועלען מעהר ניט קענען ארבייטען. נעהם דאָס, און ער, וואָס שפייזט דיא פייגעל, זאָל מיך שפייזען אויף מיין עלטער. נעהם דאָס געלד, אַלעס וואָס איך האָב, און לאָז מיך אויך זיין דיין דיענער. כאָטש איך זעה אויס אַלט, וועל איך זעהר ניצליך זיין פאר אזא יונגען מענשען וויא דו ביסט."

„אַך, גוטער אַלטער!" האָט אָרלאַנדאָ געזאָגט זעהר געריהרט. „אין דיר שפּיעגעלט זיך אָב דיא גוטסקייט פון א פריהעריגער וועלט. דו ביסט גאָר ניט פאר דיעזע צייטען. יא, מיר וועלען געהן צוזאמען, און נאָך איידער

דיינע ערשפּאַרונגען וועלען זיין אויסגעבראַכט, האָף איך צו געפינען עפּעס וואָס זאָל גענוג זיין אונז ביידען אויסצוהאַלטען."

דער טרייער דיענער און זיין בעליעבטער הערר, האָבען אָנגעפאַנגען זייער וואַנדערונג צוזאַמען. אָרלאַנדאָ און אדאַם זיינען געגאַנגען ניט וויסענ־דיג גענוי וואָס זיי ווילען, וואוהין זיי אַנטלויפען. זייערע וואַנדערונגען האָבען זיי אָבער ענדליך געבראַכט אין וואַלד פון אָרדען און דאָרט האָבען זיי זיך געפונען אין דערזעלבער נויט און פערצווייפלונג וויא גאַנימעד און אַליענאַ זיינען געווען.

זיי זיינען געגאַנגען, זוכענדיג עפּעס א מענשליכע וואָהנונג, ביז זיי זיינען ביידע צוזאַמענגעבראָכען געוואָרען פאַר הונגער און מידקייט.

„מיין גוטער הערר," האָט אדאַם געזאָגט, „ווייטער קען איך שוין ניט געהן. איך וועל דאָ בלייבען און אויסגעהן פאַר הונגער."

אזוי האָט ער זיך אַנידערגעלייגט און געטראַכט דאָרט צו געפינען זיין קבר.

אָרלאַנדאָ, זעהענדיג דעם געטרייען אַלטען מאַן אין דיעזען צושטאַנד, האָט ער איהם אויפגעהויבען, ארויפגעלייגט אויף דיא פּלייצעס און איהם וויינינגסטענס צוגעטראָגען אונטערן שאָטען פון א ברייטען און הויכען בוים.

„מונטער אויף, אַלטער," האָט ער צו איהם געזאָגט, „רוה דיר אויס דיינע אַלטע און מידע ביינער, און רעד ניט פון שטאַרבען."

אָרלאַנדאָ האָט דאַן אָנגעהויבען צו זוכען עפּעס עסען, און דורך א צו־פאַל איז ער אָנגעקומען פּונקט אין יענעם טהייל פון וואַלד, וואו דער פירסט איז געווען. דער פירסט און זיינע פריינדע, האָבען זיך פּונקט דאַמאַלס געזעצט עסען מיטאָג. דער פירסטליכער טיש, נאַטירליך, איז געווען דאָס גרינע גראָז אונטער דעם שאָטען פון ברייטע צווייגען.

אָרלאַנדאָ איז דאַמאָלס געווען פערצווייפעלט און ווילד פאַר הונגער. ער האָט ארויסגעצויגען זיין שווערד און בעשלאָסען צו קריעגען עסען דורך מאַכט.

„הערט אויף, עסט ניט מעהר!" האָט ער געשריען. „איך מוז האָבען אייער שפּייז!"

דער פירסט האָט זיך ניט דערשראָקען. רוהיג און קאַלטבלוטיג האָט ער איהם געפרעגט, אויב הונגער האָט איהם געטריבען דערצו, אָדער ער איז גלאַט אזוי א פערדאָרבענער מענש אָהן מאַניערען.

אָרלאַנדאָ האָט איהם גלייך געענטפערט, אז ער שטאַרבט איינפאַך פון הונגער.

„אַרעמער יונג," האָט דער פירסט געזאָגט מיט בעדויערן, „דאַן ביסטו ווילקאָמען. זעטץ דיך אַוועק און עסס וויפיעל דו ווילסט."

ווען אָרלאַנדאָ האָט דאָס געהערט, האָט ער צוריקגעלעגט זיין שווערד אין שייד און זיך שטאַרק פערשעהמט.

„ענטשולדיגט מיר, איך בעט אייך," האָט ער געשטאַמעלט, „איך האָב געמיינט, אז אַלסדינג דאָ איז שוין פערווילדעט געוואָרען, און דערפאַר האָב איך געמיינט, אז קיין אַנדערער וועג איז נישטאָ וויא נאָר מיט געוואַלט צו קריעגען עסען. אָבער ווער איהר זאָלט ניט זיין, ווען איהר האָט אַמאָל געזעהען בעסערע טעג, ווען איהר זייט אַמאָל געזעסען ביי אירגענד אַ גוטען מענשען'ס טיש, ווען איהר האָט אַמאָל אָבגעווישט פון אייערע אויגען אַ טרער, און איהר ווייסט, אז עס איז אַ פליכט אויף איינעם רחמנות צו האָבען, זאָלען אייך וייכע רייד ריהרען און איהר זאָלט קענען מיר טהאָן אַ מענש־ליכע פליכט."

„עס איז אמת," האָט דער פירסט געענטפערט. „מיר זיינען מענשען, וויא דו זאָגסט, וואָס האָבען אַמאָל געזעהען בעסערע טעג, וואָס זיינען אַמאָל געזעסען ביי גוטע מענשען'ס טיש און אָפטמאָל אָבגעווישט אַ טרער פון דיא אויגען. מיר ווייסען אויך דיא גרויסע הייליגע פליכט פון רחמנות. דערפאַר, זעטץ דיך אַוועק און עסס אַזוי לאַנג ביז דו וועסט ווערען גוט זאַט."

„ניין," האָט אָרלאַנדאָ געזאָגט. „דאָס קען איך נאָך ניט טהאָן. עס געפינט זיך דאָרט אַן אַלטער און אָרעמער מאַן, וועלכער האָט מיר נאָכ־געפאָלגט אין מיין לאַנגער רייזע בלויז אויס ליעבע צו מיר; ער איז אַנידער־געפאַלען ליידענדיג פון צוויי שרעקליכע תולאת'ן, אַלטקייט און הונגער; ביז ער וועט ניט עסען, וועל איך ניט בעריהרען קיין שפייז."

„געה אַלזאָ," האָט דער פירסט געזאָגט. „געפין איהם אויס, ברייננ איהם אהער, און מיר וועלען וואַרטען מיט דעם עסען, ביז איהר וועט קומען."

ווען ארלאנדא האָט דאָס געהערט, איז ער שנעל אַוועקגעלאָפען און דאַן צוריקגעקעהרט טראָגענדיג אדאם'ן אויף זיינע הענד.

„זעצט זיךביידע," האָט דער פירסט בעמערקט. „איהר זייט ביידע ווילקאָמען צו אונזער טיש."

דיא אַנדערע אַרום טיש האָבען זיך דאַן בעמיהט צו שפייזען דעם אַל־טען און שוואַכען אדאם, ביז ער האָט זיך געפיהלט שטאַרקער. אָרלאַנדאָ

אליין האָט ניט בעדאַרפט קיין הילף. ער האָט געגעסען מיט אַ זעלטענעם אַפּעטיט.

ווען זיי זיינען שוין געווען זאַט און צופריעדען, האָט דער פירסט גע־פרעגט אָרלאַנדאָ׳ן ווער ער איז. דער יונגער מאַן האָט איהם דערצעהלט. ווען דער פירסט האָט ערפאַהרען, אַז ער איז זיין אַלטען פריינד׳ס זוהן, האָט ער ערקלערט, אַז ער נעהמט איהם אונטער זיין שוטץ צוזאַמען מיט זיין אַלטען דיענער, אַז זיי זאָלען אַלע אינאיינעם פערבלייבען מיט איהם אין וואַלד.

עס ווייזט זיך אַרויס, אַז אָרלאַנדאָ איז אַנגעקומען אין וואַלד פון אַרדען מיט עטליכע טעג שפּעטער פון גאַנימעד׳ן מיט אַליענאַ׳ן, וועלכע, וויא בעקאַנט, האָבען זיך בעזעצט אין פּאַסטוך׳ס שטיבעל.

גאַנימעד און אַליענאַ פלעגען אָפט אַרויסגעהן אין וואַלד שפּאַצירען. זיי זיינען איינמאָל שטאַרק איבעררא̇שט געוואָרען צו געפינען דעם נאָמען „ראָזאַלינד" אויסגעשניצט אויף ביימער. ביי מאַנכע פון דיזע אויסגעשניצטע נעמען איז אויך געווען אַנגעהאַנגען אַ פּאַפּירעל מיט אַ ליעבעס־סאָנעטע צו ראָזאַלינד׳ן. שטעהענדיג איינמאָל אַליין און זיך וואונדערנדיג פון וואַנען דאָס קומט, האָט גאַנימעד דערזעהען אָרלאַנדאָ׳ן געהן טראָגענדיג אויף זיין האַלז דאָס קייטעל וואָס ראָזאַלינד האָט איהם געגעבען.

אָרלאַנדאָ׳ן איז אפילו ניט איינגעפאַלען צו מיינען, אַז דער יונגער פּאַסטוך גאַנימעד איז פּרינצעסין ראַזאַלינד, וועלכע האָט געוואונען זיין הארץ מיט איהר צערטליכקייט און שעהנהייט, און וועמעס נאָמען ער האָט אויסגעשניצט אויף דיא בוימער, און געזונגען סאָנעטען לויבענדיג איהר גוטסקייט און הערליכקייט.

פון דעסטוועגען איז איהם שטאַרק געפעלען געוואָרען דער יונגער אין שעהנער פּאַסטוך און ער האָט אָנגעפאַנגען מיט איהם אַ געשפּרעך. עס האָט זיך איהם אפילו געדאַכט, אַז גאַנימעד׳ס געזיכט קומט איהם פאָר בעקאַנט, עטוואָס עהנליך צו ראָזאַלינד׳ס, אָבער ווייטער האָט ער דאריבער ניט גע־דענקט. גאַנימעד, אין דערזעלבער צייט, האָט אָנגענומען דיא שטעלונג פון אַ מאַן.

אין געשפּרעך, האָט גאַנימעד בעמערקט אַזוי:

„עפּעס דרעהט זיך דאָ אַרום אין וואַלד אַ פערליעבטער, וועלכער, ניט האָבענדיג וואָס צו טהאָן, מאַכט ער קאַליע דיא ביימער אויסשניטצענדיג אויף זיי דעם נאָמען ראָזאַלינד, וואהרשיינליך דער נאָמען פון זיין געליעב־

טער. ער היינגט אויך אַן פּאָעזיען אויף דיא צווייגען און קליינע בוימלאך, אלץ לויבענדיג זיין ראָזאַלינד'ן. ווען איך וואָלט געפונען דיעזען פערליעב־טען, וואָלט איך איהם געגעבען אַזעלכע עצות, אז דאָס וואָלט איהם באלד אויסקורירט פון זיין ליעבעס־קראַנקהייט."

אָרלאַנדאָ האָט באלד מודה געווען, אַז ער איז דער פערליעבטער, אין געבעטען גאַנימעד'ן, ער זאָל איהם געבען דיא עצות וואָס ער האָט גע־זאָגט.

גאַנימעד'ס פּאָרלויפיגע עצות זיינען געווען, אַז אָרלאַנדאָ זאָל איהם קומען בעזוכען יעדען טאָג אין זיין שטיבעל וואו ער וואָהנט מיט זיין שוועסטער אליענא.

„דאַן," האָט גאַנימעד ווייטער געזאָגט, „וועל איך מיך פערשטעלען פאר ראָזאַלינד'ן און דו זאָלסט זיך מאַכען, אז דו ביסט אין מיר פערליעבט פונקט וויא איך וואָלט געווען ראָזאַלינד. נאָכדעם וועל איך נאָכמאַכען און נאָכקרימען אַלע נארישע בענעהמונגען פון דער קאַפּריזנער דאַמע, ביז איך וועל דיך מאַכען, אז דו זאָלסט זיך שעהמען מיט דיין ליעבע. אָט דאָס איז מיין פּלאַן דיך צו קורירען."

אָרלאַנדאָ האָט ניט פיעל געגלויבט אין דיזער רפואה, אָבער ער האָט איינגעשטימט צו קומען יעדען טאָג אין גאַנימעד'ס שטיבעל און שפּיעלען דיא ראָלע פון דעם פערליעבטען.

אָרלאַנדאָ איז געקומען, פּאָרגעשטעלט געוואָרען פאר אליענא'ן, און גערופען דעם פּאַסטוך גאַנימעד: „מיין ראָזאַלינד". ער האָט צו איהם אויך גערעדט וויא צו אַ געליעבטער, און, מערקווירדיג, זייענדיג נעבען גאַנימעד'ן, האָט ער זיך געפיהלט זעהר גליקליך ניט וויסענדיג וואָרום.

גאַנימעד האָט אַלעס מעגליכע אָנגעווענדעט אַבצולאַכען פון דער ליעבע, אָבער וויא עס שיינט, האָט דאָס קיין ווירקונג ניט געמאַכט אויף אָר־לאַנדאָ'ן.

אזוי זיינען פּאַראיבער פיעלע טעג און גאַנימעד איז אויך געווען אזוי צופריעדען, אז ער האָט פערגעסען אַן דעם ציעל פון זיין רייזע. אליענא, זעהענדיג אז גאַנימעד איז דערמיט צופריעדען, האָט זיא ניט דערמאָנט קיין וואָרט איבער דער נויטהיגקייט פון ראָזאַלינד'ן אויפצוזוכען איהר פאָטער.

איינמאָל האָט געטראָפען, אז גאַנימעד האָט דורך אַ צופאַל בעגעגענט דעם פירסט, ראָזאַלינד'ס פאָטער. דער פירסט האָט איהם געפרעגט ווע־זיינע עלטערן זיינען. גאַנימעד האָט איהם געענטפערט:

„איך קום פּונקט פון אזעלכע גוטע עלטערן וויא דו".

דער פירסט האָט געשמייכעלט, ווייל ער האָט ניט גערעכענט, אז דער שעהנער יונגער מאַן שטאַמט פון א קעניגליכער פאַמיליע.

דאַן, זעהענדיג, אז דער פירסט זעהט אויס גוט און מונטער, האָט ער בעשלאָסען אָבצולייגען דיא ערקלערונג אויף עטליכע טעג שפּעטער.

אין א פריה מאָרגען, בשעת ארלאנדא איז געגאַנגען בעזוכען גאַנימעד'ן, האָט ער געזעהען א מאַן שלאָפענדיג אויף דער ערד און ארום זיין האלז איז ארומגעוויקעלט א גרויסע און גרינע שלאַנג. דיא שלאַנג, זעהענדיג אָרלאַנ־דאָ'ן קומען, האָט זיא זיך ארויסגעוויקעלט, און איז אַנטלאָפען צווישען דעם טיעפען גראָז.

אָרלאַנדאָ איז צוגעגאַנגען נעהענטער, און דאַן, צו זיין ערשטוינען, האָט ער דערזעהען א לייב ליגענדיג אויף דער ערד, וואַרטענדיג, וויא א קאַטץ, אויף זיין רויב. דאָס הייסט, דער לייב האָט געוואַרט דער מענש זאָל ערוואַכען, ווייל מען בעהויפּטעט, אז לייבען גרייפען ניט אָן קיין טויטע אָדער שלאָפענדע מענשען.

עס האָט אויסגעזעהען, גלייך וויא דיא השגחה אליין וואָלט געשיקט אָרלאַנדאָ'ן צו בעפרייען דיעזען מענשען פון א זיכערן טויט, ענטוועדער דורך דער שלאַנג אָדער דורך דעם לייב.

ווען אָרלאַנדאָ האָט אָבער א קוק געטהאָן אויף דעם מענשען'ס גע־זיכט, האָט ער דערזעהן, אז דאָס איז זיין ברודער אָליווער, וועלכער האָט געגען איהם געהאַנדעלט אזוי נידעריג און געמיין, איהם וועלענדיג פערברענגען לעבעדיגערהייט.

ער האָט שוין געהאַלטען דערביי איהם איבערצולאָזען צו דער שלאַנג אָדער צום לייב, אָבער דיא אמת'ע ברודער־ליעבע און דאָס עהרענגעפיהל האָבען ערוואַכט אין זיין ברוסט. זיין צאָרן און דיא טרויעריגע ערָאינערונג זיינען באַלד פאַראיבער. ער האָט גלייך ארויסגעצויגען זיין שווערט און אַנגעגריפען דעם לייב און איהם געטויטעט, ראַטעווענדיג דערמיט זיין ברו־דער'ס לעבען. אָבער איידער אָרלאַנדאָ האָט געקענט בעזיגען דעם לייב, האָט דיא בעסטיע שטאַרק צוריסען דאָס פלייש פון זיינע הענד מיט זיינע שאַרפע נעגעל.

וועהרענד ארלאנדא האָט געקעמפּפט מיט'ן לייב, האָט זיין ברודער דערווייל ערוואַכט, און זעהענדיג ארלאנדא'ן, אז ער האָט איהם געראַטע־וועט פון דעם טויט איינשטעלענדיג דערביי זיין אייגענעם לעבען, האָט

ער באַלד געפיהלט שאַנדע און חרטה פאַר זיך אַליין און עס האָט איהם שטאַרק לייד געטהאָן ווארום ער האָט אַזוי בעהאַנדעלט זיין אייגענעם ברודער. ער האָט איהם דאַן געבעטען אום פערצייהונג.

אָרלאַנדאָ האָט זיך געפרייט זעהענדיג זיין ברודער ווערען אַ בעסערער מענש און ער האָט איהם אויך גלייך מוחל געווען. זיי האָבען זיך דאַן ביידע אומאַרמט. אָליווער האָט דאַן צום ערשטען מאָל געשפּירט, אַז ער ליעבט זיין ברודער הערצליך און אויפריכטיג, אָבוואָהל זיין וועג אין דיעזען וואַלד איז געווען ספּעציעל צום צוועק אום איהם צו פער ניכטען.

דערווייל האָט דיא וואונד אין אָרלאַנדאָ׳ס האַנד שטאַרק געבלוטעט און דאָס האָט דעם בראַווען יונגען מאַן פיעל אָבגעשוואַכט. ער האָט דער פאַר שוין ניט געקענט געהען בעזוכען גאַנימעד׳ן. ער האָט אַלזאָ געבעטען זיין ברודער צו געהען צו גאַנימעד׳ן, „וועמען איך רוף, אין שפּאַס, מיין ראָזאַלינד", און איהר דערצעהלען פון דעם אונערוואַרטעטען צופאַל וואָס האָט איהם געטראָפען און איהם ענטשולדיגען פאַר זיין ניט קומען.

אָליווער האָט געפאָלגט, אַוועק צו גאַנימעד׳ן און אַליענאַ׳ן און זיי דער צעהלט וויא אָרלאַנדאָ האָט געראַטעט זיין לעבען. ווען ער האָט אָבגעשיל־דערט דיא געשיכטע פון אָרלאַנדאָ׳ס העלדענטהאַט און וויא אַזוי ער האָט איהם צו פערדאַנקען זיין לעבען, האָט ער זיי אויך דערצעהלט, אַז ער איז אָרלאַנדאָ׳ס ברודער און וויא עס פרייט איהם וואָס זיי האָבען זיך איבער־געבעטען.

דיא אויפריכטיגע חרטה און וואַהרעס בעדויערן וואָס אָליווער האָט אויסגעדריקט, האָט אַזוי געווירקט אויף אַליענאַ׳ן, אַז זיא האָט זיך באַלד פערליעבט אין איהם. אָליווער, בעמערקענדיג איהר אַנטהייל אין זיין לאַגע, האָט ער זיך אויך פערליעבט אין איהר. אָבער וועהרענד דיא ליעבע האָט זיך געהאַלטען אין אריינ׳גנב׳ענען אין דיא הערצער פון אַליענאַ און אָליווער, האָט גאַנימעד דערווייל, הערענדיג, אַז אָרלאַנדאָ איז פער־וואונדעט, געַ׳חלש׳ט. ווען ער האָט זיך דערמינטערט, האָט ער זיך פער־ענטפערט, אַז דאָס איז אַ טהייל פון דער ראָלע וואָס ער שפּיעלט אַלס ראָזאַלינד.

„דערצעהל דיין ברודער אָרלאַנדאָ," האָט גאַנימעד געזאָגט, „וויא גוט איך האָב נאָכגעקרימט דאָס חלשות פון אַ פרוי!"

אָבער אָליווער, בעמערקענדיג דאָס בלאַסקייט פון זיין געזיכט, האָט

אמת׳ער אָהנמאַכט, און זיך וואונדערנדיג איבער דער שוואַכקייט פון דעם יונגען מאַן, האָט ער געזאָגט :

„אויב דאָס הייסט זיך נאָכגעקרימט, דאַן בעמיהע דיך בעסער דוא זאָלסט ווירקליך קענען נאָכקרימען וויא צו זיין אַ מאַן."

„אזוי טהו איך טאַקי," האָט גאַנימעד געענטפערט. „אָבער לויט רעכט, האָב איך בעסער בעדאַרפט זיין אַ פרוי."

אליווער האָט פערוויילט אַ היבשע צייט אין פאַסטוך שטיבעל, און ווען ער האָט צוריק געקעהרט, האָט ער געהאַט מיטצוטהיילען פיעלע נייעס פאַר זיין ברודער. וויל אויסער דעם וואָס ער האָט איהם דערצעהלט איבער גאַנימעד׳ס חלש׳ן, האָט ער איהם אויך מיטגעטהיילט, אַז ער האָט זיך פערליעבט אין דעם פאַסטוך־מיידעל אַליענאַ. דאַן, אַז זיא ליעבט איהם אויך און ערווידערט זיינע געפיהלע.

ער האָט דערפאַר מיטגעטהיילט אָרלאַנדאָ׳ן, אַז ער האָט פעסט פערשטאַנען, אַז דאָס איז ניט געווען קיין נאָכקרימעכץ, זאָנדערן אַן בעשלאָסען חתונה צו האָבען מיט אַליענאַ׳ן, לעבענדיג מיט איהר אַלס אַ פאַסטוך מיט אַ פאַסטושקע און זיין פּאַלאַץ וועט ער אוועק געבען אָר־לאַנדאָ׳ן.

„איך בין פאָלשטענדיג צופריעדען," האָט אָרלאַנדאָ געענטפערט, „זאָל זיין מיט גליק. מאָרגען זאָל זיין דיא חתונה און איך וועל איינ־לאַדען דעם פירסט מיט זיינע פריינד. געה צו דער פאַסטושקע, זאָג איהר דאַריבער און איך . . . אָבער זעה נאָר, אָט געהט איהר ברודער גאַנימעד !"

אליווער איז גלייך אוועק צו אַליענאַ׳ן, און גאַנימעד, וועלכער איז צוגעגאַנגען נעהנטער, האָט געפרעגט וויא עס געהט זיין פערוואונדעטען פריינד אין דער געזונדהייט.

ווען אָרלאַנדאָ און גאַנימעד האָבען אָנגעהויבען צו רעדען איבער דער שנעלער ליעבע צווישען אליווער און אַליענאַ, האָט אָרלאַנדאָ געבעטען גאַ־נימעד׳ן, ער זאָל בעוועגען זיין שעהנע שוועסטער אַליענאַ זיא זאָל מאָרגען חתונה האָבען מיט אליווער׳ן.

„אַך," האָט ער נאָכהער בעמערקט מיט אַ זיפץ, „הלוואי וואָלט איך שוין געשטאַנען אזוי נאָהענט פון מיין ראָזאַלינד׳ן".

גאַנימעד האָט איינגעשטימט צו אַלעמען און דערביי בעמערקט, דאָס אויב אָרלאַנדאָ ליעבט ווירקליך אזוי ראָזאַלינד׳ן וויא ער בעהויפּטעט, דאַן

זאָל זיין וואונש ערפילט ווערען, ווייל מאָרגען וועט ער, גאנימעד, אזוי מאכען, אז ראזאלינד אליין זאָל ערשיינען און איינשטימען חתונה צו האָבען מיט ארלאנדא'ן.

גאנימעד האָט אָבער ערקלערט, אז ער וועט דאָס אלעס קענען טהון דורך כישוף, א קונסט וואָס ער האָט געלערענט פון זיינעם אן אָנקעל, א בעריהמטען מכשף.

דער פערליעבטער ארלאנדא, האלב גלויבענדיג און האלב צווייפלענדיג אין דעם וואָס ער האָט געהערט, האָט געפרעגט גאנימעד'ן, אויב ער מיינט ווירקליך וואָס ער זאָגט.

„איך שווער דיר ביי מיין לעבען, אז איך מיין וואָס איך זאָג!" האָט גאנימעד געענטפערט. „דערפאר, מיין פריינד, זעה דיר אָנטהון דיינע בעסטע מלבושים, און לאדע איין דעם פירסט און זיינע פריינד צו דיין חתונה; ווייל אויב דוא בענעהרסט נאָר מאָרגען חתונה צו האָבען מיט ראָזאלינד'ן, זאָל זיא דאָ זיין."

אויף'ן צווייטען טאָג, נאָכדעם וויא אליווער האָט ערהאלטען אליענא'ס פערשפרעכען מיט איהם צו הייראטהען, זיינען זיי געקומען צום פירסט און מיט זיי איז אויך ערשיענען ארלאנדא.

אלע זיינען געווען פערזאמעלט צו פייערןביידע חתונות, אָבער ביז וואָס־ווער־ווען, איז דערווייל געווען בלויז איין כלה. מען האָט זיך געוואונדערט, זיך געשושקעט, און אין אלגעמיין האָט מען זיך געטראכט, אז גאנימעד האָט בלויז חוזק געמאכט.

ווען דער פירסט האָט געהערט, אז עס איז זיין אייגענע טאָכטער וועלכע דארף ערשיינען אויף אזא וואונדערבארען אופן, האָט ער געפרעגט ארלאנדא'ן אויב ער גלויבט אז דער פאסטוך יונג קען טהון וואָס ער האָט פערשפראָכען. וועהרענד ארלאנדא האָט געוואָלט ענטפערן, אז ער ווייסט ניט וואָס ער זאָל דענקען, איז גאנימעד ערשיענען און איהם געפרעגט אויב ער שטימט איין, אז זיין טאָכטער זאָל הייראטהען מיט ארלאנדא'ן.

„יא, מיין יונגע," האָט דער פירסט געענטפערט. „און ווען איך זאָל נאָך האָבען קעניגרייכען, וואָלט איך איהר זיי געגעבען נדן."

„און דוא ארלאנדא," האָט זיך גאנימעד געווענדעט צו ארלאנדא'ן, „וועסטו הייראטהען מיט ראזאלינד'ן ווען איך וועל זיא דיר ברענגען?"

„אום גאָטעס הימעלס ווילען!" האָט ארלאנדא אויסגעשריען. „הער מיך אויף צו מאטערן! ברענג זיא נאָר אהער. ווען איך זאָל אפילו

זיין דער מאָנארך איבער מאָנארכען, וואָלט איך מיך אויך פון איהר ניט אָבגעזאָגט.״

גאנימעד האָט געגעבען אַליענא׳ן א וואונק, אוןביידע זיינען ארויס. גאנימעד האָט שנעל פון זיך ארונטערגעוואָרפען דיא מענער־קליידער און איז געבליעבען שטעהען אין פרויען־קליידער. דיא פערוואנדלונג איז געוועזען א שנעלע, גאנץ נאטירליך, ניט דורך כישוף, איז פון איהם אַליין געוואָרען ראזאלינד, דיא שעהנע ראזאלינד. אַליענא האָט זיך אַליין דאן אויך איבערגעטהאָן אין פרינצעסין קליידער און פון איהר איז געוואָרען דיא שעהנע סיליא.

וועהרענד זיי זיינען ניט געווען, האָט דער פירסט בעמערקט צו אָרלאנדא׳ן, אז ער זעהט אין דעם פאסטוך יונג א מערקווירדיגע עהנליכקייט צו זיין טאָכטער ראזאלינד. ארלאנדא האָט געענטפערט, אז ער האָט דאָס שוין אויך בעמערקט.

אזוי רעדענדיג, איז סיליא און ראזאלינד ערשיענען אין זייערע פרינצעסין־קליידער. ראזאלינד האָט אומארמט איהר פאטער און פון איהם געבעטען זיין ברכה.

אַלע אנוועזענדע זיינען געווען ערשטוינט און איבעררראשט. זיי האָבען ווירקליך געמיינט, אז דאָס איז געווען א כישוף. נאָר ראזאלינד האָט שוין מעהר ניט געוואָלט שפאסען מיט איהר פאטער און איהם דערצעהלט אַלעס, וויא אזוי זיא איז פערטריעבען געוואָרען, וויא אזוי זיא האָט געוואנדערט צוזאמען מיט סיליא׳ן און וויא זיי זיינען פערשווארצט געוואָרען.

דער פירסט, פול מיט פרייד און דאנקבארקייט, האָט נאָך א מאָל בעשטעטיגט זיין צושטימונג צו זיין טאָכטער׳ס הייראטה מיט אָרלאנדא׳ן.

דאָן האָט געפאָלגט א פרעהליכע און מונטערע צייט. אין שאטען פון דעם גרינעם און אור־אַלטען וואלד, זיינען געפייערט געוואָרען ביידע חתונות, אפילו ניט מיט קיין גרויסען פאראד, פון דעסטוועגען אָבער מיט פולער צופריעדענהייט פון אַלע זייטען.

אָבער וועהרענד זיי זיינען געזעסען און געגעסען דאָס פלייש פון הירשען אונטער דיא גרינע ביימער, גלייך וויא זיי וואָלט קיין זאך ניט בעקימערט, האָט פאסירט א גאנץ אונערוואַרטעטע זאך. א שליח איז גע־

קומען און געבראכט דיא פרייליכע נאכריכט, אז דעם פירסט'ס הערשאפט איז צו איהם צוריק געקעהרט געוואָרען.

דיא געשיכטע איז נעמליך אזוי געוועזן: ווען פירסט פרעדעריק האָט ערפאהרען, אז זיין טאָכטער איז ענטלאָפען, איז ער געוואָרען אויסער זיך פאר צאָרן. ער איז אויך שטארק אויפגערעגט געוואָרען הערענדיג, אז פון טאָג צו טאָג ענטלויפען אלע מעהר וויכטיגע פערזאָנען פון זיין קעניגרייך צו זיין ברודער אין וואלד פון ארדען. ער האָט מעהר מקנא געווען זיין פערטריעבענעם ברודער פאר דער פריינדשאפט און ליעבע פון יעדען איינעם, וויא זיך, וועלכער האָט געהעררשט.

פרעדעריק האָט דאן פערזאמעלט א גרויסע ארמעע און איז אוועק אין וואלד מיט דער אבזיכט צו כאפען זיין ברודער, און איהם צוזאמען מיט זיינע נאכפאָלגער, איין מאָל פאר אלע מאָל, אוים'הרג'ענען.

אָבער, דורך א וואונדערבארען צופאל, איז דיעזער פערדאָרבענער און שלעכטער ברודער פלוצלונג פערוואנדעלט געוואָרען אין אן אנדערן מענשען. צוקומענדיג צום וואלד, האָט ער בעגעגענט אן אלטען און פרומען מאן, מיט וועמען ער האָט געהאט א לאנגעם געשפרעך. דיעזער אלטער האָט איהם אזוי געריהרט, אז ער האָט געענדערט אלע זיינע שלעכטע בעשליסע.

ער האָט באלד חרטה געהאט אויף זיין אייגענער פערגאנגענהייט, און בעשלאָסען אָבצוגעבען זיין ברודער דיא הערשאפט און אליין זאָל ער צוברענגען דעם רעסט פון זיין לעבען אין איינזאמקייט, געבעטע און חרטה.

זיין ערשטער שריט איז געווען, צו שיקען אנזאגען זיין ברודער, אז ער בעשטעהט איהם צוריק צו געבען דאָס פירסטענטהום און אלע זיינע פריינדע זאָלען צוריק ווערען בעלי־בתים איבער דיא גיטער וואָס ער האָט פון זיי אוועק גענומען.

עס האָט ניט פיעל געדויערט, און ביידע ברידער האָבען זיך בעגעגנט. דער אמת'ער פירסט האָט פאָרגעשטעלט פאר זיין ברודער זיין פערלאָרענע טאָכטער און אלגעמיינע פרייד האָט געהעררשט.

דער הערשענדער פירסט האָט נאָכהער אויך געהאט א געלעגענהייט צו בעלוינען אלע זיינע נאָכפאָלגער, וועלכע האָבען פאר איהם אזוי פיעל געאָפפערט און אזוי פיעל געליטען.

דיא צוויי העררען פון ווערָאנא.

ין ווערָאנא האָבען געוואָהנט צוויי יונגע העררען, וואלענטין און פּראָטעאוס. זיי זיינען זיך געוועזען צוויי זעהר גוטע פריינד.

זיי האָבען צוזאמען שטודירט, ביידע זיינען געוועזען קינדער פון רייכע און אנגעזעהענע עלטערן, צוזאמען פערבראכט זייער צייט, זיך אמוזירט און אונטערהאלטען. דער איינציגער אונטערשיעד איז נאָר געוועזען, וואָס פּראטעאוס האָט געהאָט א געליעבטע און וואלענטין'ס הארץ איז נאָך געוועזען פריי.

און דיעזער פאקט איז געוועזען דיא אורזאכע פון א קליינער מיספערשטענדניס צווישען דיא צוויי יונגע העררען. פּראטעאוס, נאטירליך, האָבענדיג א געליעבטע, האָט ער זיא זעהר אָפט בעזוכט, און זיך צוזאמען טרעפענדיג מיט זיין פריינד וואלענטין, האָט ער מיט איהם גערעדט דאריבער, דערצעהלענדיג דערביי זיין געליעבטע'ס מעלות, איבער איהר שעהנהייט, אדעלקייט, חכמה און נאָך אזעלכע זאכען איבער וועלכע א יונגער פערליעבטער ווערט בעגייסטערט.

און דיא געליעבטע, אליין, איז ווירקליך געוועזען א זעלטען מיידעל. אבער וואלענטין, ניט זייענדיג פערליעבט, איז ער אויך ניט געוועזען פעראינטערעסירט אין אזעלכע זאכען און ער האָט אָפט חוזק געמאכט פון פּראָטעאוס'ן, לאכענדיג פון איהם, אָדער, ער האָט איהם גאָר געבעטען ער זאל אויפהערען אזוי פיעל צו פּלוידערן איבער זיין ליעבע, וועלכע האָט פאר איהם קיין אינטערעסע.

פּראטעאוס וויעדער, ווען ער האָט געהערט אזעלכע ווערטער, איז ער געוועזען שטארק אין כעס. סטייטש, לאכען פון איהם ווען ער איז בעגייסטערט איבער זיין געליעבטע! איז דען נאָך דאָ אין דער גאנצער וועלט א וויכטיגערע זאך וויא זיין יוליא?

די צוויי העררן פֿון וועראנא.

אַט אזוי האָבען דיא צוויי יונגע לייט ניט נאָר איין מאָל זיך געהאַמ־פערט און אויך א מאָל צוקריעגט.

אין א שעהנעם פריהמאָרגען, איז וואלענטין געקומען צו פּראטעאוס׳ן איהם אָנזאָגען, אז זיי מוזען זיך שיידען, ווייל ער, וואלענטין, האָט בעשלאָסען אוועקצופאָהרען קיין מילאן.

„וואָס איז נייעס?" האָט פּראטעאוס געפרעגט.

דער אמת איז, אז פּראטעאוס האָט ווירקליך ליעב געהאַט זיין פריינד און זיך פון איהם ניט געוואָלט שיידען. ער האָט איהם דערפאר געבעטען צו פערבלייבען ווייטער אין ווערָאנא.

„דיין בעטען, פּראטעאוס," האָט וואלענטין געענטפערט, „איז אומ־זיסט. איך קען דאָ ווייטער ניט פערבלייבען. פון מיר קען דאָ העכסטענס ווערען א גרויסער פויללענצער און אן אונגעווענדער מענש. א יונגער מאַן, וועלכער וויל קענען דיא וועלט, זאָל זעהען און שטודירען דיא וועלט. און ווייסטו וואָס איך וועל דיר זאָגען? ווען דוא וואָלסט ניט געווען אזוי שטאַרק פערליעבט אין דיין יוליא׳ן, וואָלט איך דיך אליין אויך בע־וואויגען מיטצופאָהרען, אום צו זעהען דיא גרויסע און ברייטע וועלט. אָבער אזוי וויא דוא ביסט א פערליעבטער, דאַן ליעב ווייטער און זאָל זיין מיט גליק."

פּראטעאוס האָט געזעהען, אז עס וועט ווירקליך גאָר ניט העלפען און ער האָט זיך אונטערגעגעבען זיך שיידענדיג פון זיין פריינד מיט פיעלע אויסדריקע פון וואהרער פריינדשאַפט.

„אדיע, גוטער וואלענטין!" האָט ער צו איהם געזאָגט. „דענק פון מיר, פון דיין פריינד, וואוהין דוא וועסט קומען. זיי גליקליך."

וואלענטין איז נאָך אין דעמזעלבען טאָג אוועק געפאָהרען קיין מילאן.

נאָכדעם וויא פּראטעאוס איז געבליעבען אליין, האָט ער זיך אוועק־געזעטצט און אָבגעשריעבען א צערטליכען ליעבעס־בריעף צו יוליא׳ן. ער איז דאַן אוועק און איבערגעגעבען דעם בריעף צו לוסעטל׳ן, יוליא׳ס קאַמער־מיידעל, אז זיא זאָל איהם דערלאַנגען יוליא׳ן.

יוליא האָט געליעבט פּראטעאוס׳ן פּונקט וויא ער האָט זיא געליעבט. אָבער א מיידעל בלייבט א מיידעל. זיא האָט זיך געטראכט, אז א מאַן דאַרף מען ניט, אזוי מיר־ניט־דיר־ניט באלד נאָכגעבען. זיא האָט בע־שלאָסען, אז עס פּאַסט בעסער צו שפּיעלען דיא ראָלע פון „ניט וועלען".

זיא האָט דערפאַר ניט ארויסגעוויעזען איהר ליעבע און איהם געגעבען א שעהן ביסעל מיה ביז ער האָט געקענט צו איהר צו טרעטען.

ווען לוסעלא האָט איהר איבערררייכט דעם בריעף, האָט זיא איהם ניט געוואָלט נעהמען. זיא האָט אויך אָנגעזידעלט לוסעלא'ן פאַר צונעהמען דעם בריעף פון פּראָטעאוס'ן, און אין צאָרן האָט זיא געהייסען לוסעלא'ן זיא זאָל פערלאָזען דאָס צימער.

זיא האָט אָבער אזוי שטארק געוואָלט זעהען וואָס אין בריעף שטעהט געשריעבען, אז זיא האָט באַלד צוריקגערופען איהר קאמער־מיידעל. ווען לוסעלא איז אריינגעקומען, האָט זיא, פאַר אן אויסרייד, געפרעגט:

„וויפיעל האַלט דער זייגער?"

לוסעלא, וועלכע האָט פערשטאַנען, אז דאָס איז מאַקי נאָר אן אויס־רייד, אנשטאַט צו ענטפערן וויפיעל דער זייגער האַלט, האָט זיא איהר גלייך דערלאַנגט דעם צוריק געגומענעם בריעף.

יוליא איז יעצט ווירקליך אין כעס געוואָרען אויף לוסעלא'ן ווארום זיא האָט פערשטאַנען וואָס זיא וויל, און אום ווייטער צו שפּיעלען דיא ראָלע, האָט זיא געכאַפּט דעם בריעף און איהם צוריסען אויף שטיקער און געוואָר־פען אויף דער ערד. דאַן האָט זיא בעפוילען דעם קאמער־מיידעל, זיא זאָל שנעל ווידער פערלאָזען דאָס צימער.

אזוי וויא לוסעלא האָט געהאַלטען ביים ארויסגעהען, האָט זיא זיך אָנגעבויגען און אָנגעהויבען צוזאַמען צו קלייבען דיא שטיקלעך בריעף, אָבער יוליא, וועלכע האָט אליין געוואָלט זעהען וואָס דאָרט איז געשריעבען, האָט ווידער אויסגעשריען אין געמאַכטען צאָרן:

„געה, ארוים פון דאַנען! לאָז דאָס פּאַפּיער ליעגען! דוא ווערסט מיך ווידער אויפרעגען!"

ווען לוסעלא איז ארוים, האָט יוליא באַלד זיך געכאַפּט צוזאַמענלעגען דיא צוריסענע שטיקלעך.

פאַר אַלעמען האָט זיא צוזאַמענגעשטעלט דיא ווערטער: „ליעבעס־פערוואונדעטער פּראָטעאוס." דאַן האָט זיא געקלאָגט איבער דיעזע ליעבענ־דע ווערטער און זיי ווידערהאָלט עטליכע מאָל.

„רוהיג, רוהיג," האָט זיא גערעדט צו דיא שטיקלעך פּאַפּיער. „שווייגט מיינע ארעמע, קראַנקע און פערוואונדעטע קינדערלעך, איך וועל אייך אריינלעגען אין מיין בוזים וויא אין א בעט, און איך וועל אייך אזוי לאַנג האַלטען נעבען מיין ברוסט, ביז איהר וועט געזונד ווערען."

אַ היבשע צייט האָט זיא זיך געמאַטערט אויסצוגעפינען וואָס אין בריעף איז געשטאַנען. ענדליך האָט זיא אויסגעפונען אויסדריקע פון הייסע און ברענענדע ליעבע.

דער פאקט, אַז זיא אליין האָט צוריסען דעם בריעף, האָט זיא זעהר געערגערט. זיא האָט אַלזאָ בעשלאָסען מעהר ניט צו זיין אַזוי הארטנעקיג און איינגעשפּארט, און זיך אוועקגעזעצענדיג, האָט זיא, צום ערשטען מאָל, אָנגעשריעבען אַ בריעף צו פּראָטעאוס׳ן, וואָס האָט אויך געאטהעמט מיט ליעבע.

ווען פּראָטעאוס האָט ערהאַלטען דיעזען בריעף, איז ער געווען אויסער זיך פאר גליק. ער האָט איהם עטליכע מאָל געלעזען, און ווערענד ער האָט מיט ליעבעפולע אויגען געהאלטען אין איין קוקען אין בריעף, האָט ער אויסגעשריען:

„זיסע ליעבע, זיסע ווערטער, זיסעס לעבען!“

ווערענד זיין גרויסער בעגייסטערונג, איז זיין פאטער אריין אין ציממער און געהערט זיינע ווערטער.

„וואָס איז דאָס?“ האָט דער אלטער געפרעגט, „וואָס איז דאָס פאַר אַ בריעף?“

„פאטער“, האָט פּראָטעאוס קוים ארויסגעשטאַמעלט האלב דערשראָקען, „עס איז אַ בריעף פון מיין פריינד וואלענטין פון מילאַן“.

„גיב מיר נאָר אהער דעם בריעף, לאָמיך זעהען וואָס עס הערט זיך עפּעס נייעס אין מילאַן“.

„קיין נייעס, פאטער“, האָט פּראָטעאוס געענטפערט זייענדיג גוט דערשראָקען. „ער שרייבט מיר בלויז וויא בעליעבט ער איז ביים פירסט פון מילאַן, וועלכער האָט איהם אויפגענומען אלס אַ טהייערען און ליעבען גאסט. ער בעט מיך איך זאָל אהין קומען אום מיט איהם צו טהיילען זיין גליק“.

„און וויא געפעלט דיר אַזאַ איינלאַדונג?“ האָט דער פאטער פּלוצלינג געפרעגט.

„איך היינג בלויז אָב פון דעם ווילען פון מיין פאטער, און ניט פון מיין פריינד׳ס וואונש“, האָט פּראָטעאוס געענטפערט אונטערטהעניג.

עס ווייזט זיך אַרויס, אַז פּראָטעאוס׳ס פאטער האָט טאַקי אין דעם זעלבען טאָג גערעדט מיט זיינעם אַ פריינד איבער דעם זעלבען געגענשטאַנד. דיזער פריינד האָט זיך זעהר געוואונדערט וויא אַזוי ער לאָזט אַזאַ יונגען

מענשען זיצען בלויז אין דער היים און שיקט איהם ניט אוועק ערגעץ ער זאָל זעהן וואָס עס טהוט זיך אויף דער וועלט.

„זאָל זיין וויא עס איז", האָט דער פריינד געזאָגט, „מאַנכע שיקען זייערע זיהן אין קריעג צו זוכען זייער גליק, אנדערע זיי זאָלען ענטדעקען אונ־בעקאַנטע אינזלען, א טהייל צו שטודירען אין אויסלענדישע אוניווערזיטעטען. אָט איז טאקי אוועקגעפאָהרען וואלענטין אין הויף צום פירסט פון מילאַן. אייער זוהן איז אויך פאַסענד פאר אזעלכע רייזען, און עס וועט זיין פאר איהם א גרויסער חסרון, ווען ער וועט עלטער ווערען ניט האָבענדיג גע־רייזט אין זיין יוגענד".

דער אַלטער האָט איינגעזעהען, אז זיין פריינד האָט איהם גוט געראַטהען און ער האָט באַלד בעשלאָסען, הערענדיג פון וואַלענטין'ס בריעף, אז פּראָ־טעאוס זאָל אויך אוועק פאָהרען.

ניט ווארטענדיג פיעל, האָט ער אויסגעדריקט זיין פערלאַנג, אז פּראָ־טעאוס זאָל זיך מאַכען רייזע - פערטיג, בעמערקענדיג דערביי :

„מיין ווילען שטימט איין מיט וואלענטין'ס וואונש".

פּראַטעאוס האָט זיך אביסעל געקוויינקעלט.

„קוק ניט אויף מיר אזוי ערשטוינט", האָט דער אַלטער געזאָגט, „איך האָב בעשלאָסען דו זאָלסט אַברייזען צום פירסט פון מילאַן. דאָס וויל איך און דו זאָלסט קיין וואָרט ניט רעדען מעהר. מאָרגען פאָהרסטו שוין. דאָס איז מיין בעפעהל".

פּראַטעאוס האָט גוט געקענט זיין פאטער. ער האָט געוואוסט, אז קיין זאַך וועט איהם מעהר העלפען. ער האָט אַלזאָ זיך אליין געמאַכט פאָרווירפע פאר דערצעהלען זיין פאטער א ליגען. אָבער פערפאַלען, צוריק נעהמען האָט ער שוין ניט געקענט.

ער האָט דאַן מיטגעטהיילט יוליא'ן איבער זיין פאטער'ס פעסטען בעשלוס.

ווען יוליא האָט איינגעזעהען, אז זיא פערליערט פּראַטעאוס'ן אויף א לאַנגע צייט, האָט זיא שוין מעהר ניט געשפּיעלט דיא ראָלע פון גלייכגיל־טיגקייט. זיא האָט זיך מיט איהם בעגעגענט אוןביידע האָבען זיך געשוואָ־רען טריייע און אייביגע ליעבע.

אַלס אַנדענקען, האָבען זיי זיך געביטען מיט רינגען, פערשפּרעכענדיג צו האַלטען דיזע רינגען אויף אימער און אייביג אַלס אַן אויסדרוק פון זייער ליעבע.

מיט שווערע הערצער, הא̇בען דיא געליעבטע גענומען אבשיעד איינער פון צווייטען, און פּראטעאוס הא̇ט א̇נגעתּא̇נגען זיין רייזע נא̇ך מילא̇ן צו זיין פריינד וואלענטין.

דא̇ס וואס פּראטעאוס הא̇ט געזא̇גט אויסוויינינ, איז טאקי געווען א פאקט. וואלענטין איז אין דערווירקליכקייט געווען א טהייערער און ליעבער גאסט אין הויף פון דעם פירסט פון מילא̇ן. אויסער דעם הא̇ט פּאסירט נא̇ך עפּעס מיט וואלענטינען, וואס הא̇ט געמאכט א גאנצע ענדערונג אין זיין לע־בען, איבער וועלכען פּראטעאוס הא̇ט אפילו ניט גע׳חלום׳ט — וואלענטין הא̇ט זיך פערליעבט, דערזעלבער וואלענטין וואס הא̇ט פריהער געלאכט פון ליעבע.

און דיעזע אין וועמען וואלענטין הא̇ט זיך פערליעבט, איז ניט געווען קיין א̇נדערע וויא פּרינצעסין סילוויא, דיא טא̇כטער פון דעם פירסט פון מילא̇ן, נא̇ך מעהר, דיא שעהנע פּרינצעסין הא̇ט אויך ערווידערט וואלענטין׳ס ליעבע.

נא̇ר דיזע ליעבע איז שוין געווען אביסעל צו רא̇מאנטיש, זיא הא̇ט געמוזט געפיהרט ווערן אין דער שטיל, בעהאלטען, קיינער זא̇ל ניט וויסען, ווייל בא̇טש דער פירסט הא̇ט שטארק געהאלטען פון וואלענטין׳ען, הא̇ט ער פון דעסטוועגען בעשלא̇סען, אז זיין טא̇כטער זא̇ל חתונה הא̇בען מיט אן א̇נדערן. דיזער איז געווען א יונגער הויפהערר מיט דעם נאמען טהוריא̇, וועלכער הא̇ט נושא חן געווען ביים פירסט. סילוויא ווידער הא̇ט טהוריא̇׳ן ניט געקענט ליידען, ווייל ער איז ערשטענס ניט געווען אזוי שעהן און צוויי־טענס הא̇ט ער ניט בעזעסען דיא פיינע מא̇ניערען פון וואלענטינען און אויך ניט זיין שכל און בילדונג.

ביידע יונגע לייט, טהוריא̇ און וואלענטין, הא̇בען איינמא̇ל צוזאמען בעזוכט סילוויא׳ן. וואלענטין הא̇ט זיך אמוזירט דערמיט וואס ער הא̇ט אין א פיינעם הומא̇ר א̇בגעלאכט און חוזק געמאכט פון טהוריא̇׳ס ווערטער. סילוויא הא̇ט דערפון א̇נגעקווא̇לען. פּלוצלינג איז ערשיענען דער פירסט און געבראכט וואלענטינען דיא פרעהליכע נאכריכט, אז זיין פריינד פּראטעאוס איז א̇נגעקומען.

ביידע יונגע לייט, טהוריא̇ און וואלענטין, הא̇בען איינמא̇ל צוזאמען געפיהרט א געשפּרעך.

זיי זיינען גלייך אונטערבראכען געווא̇רען אין זייער געשפּרעך, ווען פּראטעאוס איז ערשיענען.

וואלענטין האט איהם דאן פארגעשטעלט פאר סילוויא׳ן מיט דיעזע ווערטער: —

„זיסע דאמע, עמפפאנג איהם אלס נאך איין דיענער און פערעהרער פון דיין הערליכקייט“.

ווען וואלענטין און פראטעאוס זיינען געווען פערטיג מיט זייער בעזוך, האבען זיי זיך גלייך צוריקגעצויגען אום צו זיין אליין און רעדען איבער זייערע אייגענע אינטערעסען.

„יעצט, פראטעאוס“, האט וואלענטין געזאגט, „וויל איך דו זאלסט מיר דערצעהלען וויא דו קומסט אהער? וואס מאכט דיין געליבטע? וואס פאר א פארטשריט האט געמאכט דיין ליעבע?“

„מיינע ליעבעס געשיכטען“, האט פראטעאוס געענטפערט, „האבען דיך קיינמאהל ניט אינטערעסירט. איך וויים, אז דו האלטסט ניט פון אזעלכע זאכען“.

„אך, פראטעאוס“, האט וואלענטין געזאגט מיט א זיפץ. „דאס לעבען שטעהט ניט אויף איין פלאץ, עס ענדערט זיך. איך האב מיך שוין אליין גע־מוסר׳ט דערפאר וואס איך האב פון דיר געלאכט. דאס שיקזאל האט זיך אן מיר נוקם געווען, ווייל ליעבע בעאונרוהיגט מיך יעצט מעהר וויא אלעס ווען מיר ווערט גערויבט דער שלאף פון פיעלע נעכט. אך, גוטער פראטעאוס, ליעבע איז מעכטיג און שטארק און דיא ליעבע האט מיך בעזיעגט. איך בין דאס אלעס מודה ומתודה, אז קיינער קען ניט קעמפפען ערפאלגרייך געגען ליעבע, און וואס מעהר ער קעמפפט, אלץ א גרעסערן קרבן מוז ער בריינגען. מיך אליין אינטערעסירט שוין אויך ניט קיין אנדערע זאך, וויא א געשפרעך איבער ליעבע. איך וואלט געקענט מיך ענטזאגען פון עסען, טרינקען און שלא־פען, אבי צו דענקען און רעדען איבער מיין ליעבע“.

ווען פראטעאוס האט דאס געהערט, האט ער געשפירט א מין טריאומף איבער זיין פריינד. אבער פראטעאוס אליין, פון דיזען מאמענט אן, האט פערלארען דעם נאמען פריינד פאר וואלענטינען, דען צווישען זיי האט זיך געבילדעט א געוואלטיגער אבגרונד, דער אבגרונד פון דער ליעבע צו איין פרויענצימער, וועלכער צושיידט דיא בעסטע און טרייעסטע פריינד.

דיזע פערוואנדלונג אין פראטעאוס׳ן האט שטאטגעפונען פונקט אין דער צייט ווען זיי זיינען צוזאמען געווען אין סילוויאס געגענווארט. דיא שעהנע סילוויא, וויא מיט א צויבער, האט איינפאך וויא פער׳כישוף׳ט פראטעאוס׳ן. ער האט, אין פערלויף פון עטליכע מינוטען, **פערגעסען אן אלעס, אפילו אן**

זיין שעהנער יוליא, און ער איז געווען בערייט אַלעס צו טהאָן אום צו גע־ווינען סילוויא'ן.

אַלעס איז אוועק וויא א טרוים, דיא איינציגע ווירקליכקייט איז פאר איהם געווען דיא פירסטליכע טאָכטער, סילוויא.

ער האָט געלעזען אין וואלענטין'ס אויגען, אז ער ליעבט סילוויא'ן, און דערפאר איז ער געווען בערייט איהם צו הרג'ענען — איהם, זיין טהייערסטען און ליעבסטען פריינד.

וואלענטין, נאטירליך, האָט פון גאָר ניט געוואוסט; ער האָט גערעכענט פראטעאוס'ן פאר זיין גוטען אלטען פריינד און ער האָט איהם מיטגעטהיילט אַלעס איבער זיין ליעבע, וויא עס איז איהם און סילוויא'ן ביז יעצט געלונגען דאָס אַלעס צו בעהאַלטען פארן פירסט. אָבער ענדליך, נאכדעם וויא זיי האָ־בען איינגעזעהען, אז עס איז קיין האָפנונג ניטאָ, אז דער פירסט זאָל ווען עס איז איינשטימען, האָט ער געפועל'ט ביי סילוויא'ן זיא זאָל פערלאָזען איהר פאטערס פאלאץ און מיט איהם אנטלויפען קיין מאנטוא. דאָן האָט ער געוויזען פראטעאוס'ן א שטריק לייטער, מיט וועלכער ער האָט געפּלאנט צו העלפען סילוויא'ן ארונטערקומען פון א פענסטער ווען עס וועט זיין האַלבע נאכט און יעדער וועט שלאָפען אין פאלאץ.

ווען פראטעאוס האָט אויסגעהערט דאָס גאנצע געהיימניס פון זיין פריינד, האָט ער באלד בעשלאָסען דאָס אַלעס מיטצוטהיילען דעם פירסט און צושטערען דעם גאנצען פּלאַן.

מערקווירדיג איז דיא ליעבע. דאכט זיך פראטעאוס איז בטבע גאָר ניט געווען קיין שלעכטער און פערדאָרבענער, ער האָט בלויז געקענט ליעבען, און פיל־ייכט נאָך צו פיעל ליעבען. אָבער ווען דיזע ליעבע האָט איהם בע־הערשט, האָבען מיר געזעהען, אז צום ערשטען מאָהל האָט ער דערפאר גע־זאָגט זיין פאטער א ליעגען, און צום צווייטען מאָל האָט ער געפאסט דעם בעשלוס פון א לומפּ, צו פערראטהען זיין בעסטען פריינד, וועלכער האָט זיך אין איהם פערטרויעט.

פראטעאוס האָט קיין צייט ניט געוואָלט פערליערען. ער האָט באלד אויפגעזוכט דעם פירסט, און מיט א לאנגער פאָררעדע וועגען דיא געזעצע פון פריינדשאפט, אז דאָרט וואו עס האנדעלט זיך אום גע־רעכטיגקייט, איז אויך דאָ א גרענעץ צו אזא פריינדשאפט, האָט ער מיטגעטהיילט דעם פירסט, אז ער מוז איהם זיין דאנקבאר פאר זיין אויפנאהמע אפילו אויף אזוי וויים ווען עס האנדעלט זיך אום צו פערראטהען זיין פריינד.

דאן האָט ער דערצעהלט אלעס וואָס וואלענטין האָט איהם געזאָגט, ניט אויסלאָזענדיג, נאַטירליך, דיא געשיכטע מיט דער שטריק לייטער.

אזוי איז עס שוין, ווען מען זאָגט איינעם וואָס איהם געפעלט, וואָס איז פאר זיינע נוטצען, מעג עס אויך זיין א לומפּעריי און א געמיינהייט, וועט דאָס אויסגעטייטשט ווערען אין גוטסקייט און עדעלקייט. אויך דער פירסט האָט בעטראכט פּראָטעאוס׳עס מסירה פאר א גרויסער אנשטענדיג־קייט, און אנשטאט צו זעהען אין איהם א שמוטציגען פּעררעטהער, האָט ער איהם געליובט און געריהמט פאר זיין עהרליכקייט. ער האָט איהם אויך פערשפּראָכען אזוי צו פיהרען, אז וואלענטין זאָל ניט ערפאהרען וויא ער, דער פירסט, ווייסט פון זיין געהיימנים.

ער האָט דאן געדריקט פּראָטעאוס׳עס האנד, איהם פערזיכערט מיט זיין פריינדשאפט און פון איהם גענומען אבשיעד, איהם איינלאדענדיג, פון דעסטוועגען, איהם צו קומען אָפט בעזוכען.

ווען עס איז נאכט געוואָרען, האָט זיך דער פירסט אוועקגעזעטצט וואַרטען און אויפּפּאסען, דאן האָט ער בעמערקט, וויא וואלענטין, אַנגע־טהאָן אין א לאנגען מאנטעל, געהט שנעל פארביי נעבען פּאלאַץ, און היג־טער דעם מאנטעל, האלט ער עפּעס בעהאלטען. ער האָט בעשלאָסען, אז דאָס איז געוויס דיא שטריק־לייטער.

דער פירסט האָט איהם אָבגעשטעלט מיט דיא ווערטער:

„וואוהין געהסטו אזוי שנעל, וואלענטין?"

„ענטשולדיגט, פירסט," האָט וואלענטין געענטפערט א ביסעל אי־בערראַשט, „א שליח וואַרט אויף מיר צו נעהמען מיינע בריעף נאָך וועראָנא, צו מיינע פריינד. איך געה דאָס יעצט איהם איבערגעבען דיא בריעף."

דיעזער ליעגען האָט ניט געהאָט קיין בעסערע ווירקונג, וויא דער ליע־גען וואָס פּראָטעאוס האָט געזאָגט זיין פאטער.

„זיינען זיי ווירקליך וויכטיגע בריעף?" האָט דער פירסט ווייטער געפרעגט.

„אויף אזוי ווייט, דאָס איך שרייב מיין פאטער, אז איך בין געזונד און גליקליך אין אייער הויף."

„אויב אזוי," האָט דער פירסט געזאָגט, „דאן מאכט עס ניט אויס, פערבלייב זשע דאָ מיט מיר אויף א ווייל. איך וויל מיט דיר רעדען וועגען א וויכטיגע זאך."

ער האָט דאן אָנגעהויבען צו דערצעהלען וואלענטין'ען עפּעס א גע־שיכטע וואָס ער האָט אויסגעטראכט מיט דעם צוועק ארויס צו קריעגען דעם סוד פון איהם. דאן האָט ער בעמערקט:

„דוא ווייסט דאָך, וואלענטין, אז איך וויל פערהייראטהען מיין טאָכ־טער סילוויא מיט טהוריאָ'ן, אָבער זיא איז הארטנעקיג און וויל ניט פאָל־גען וואָס איך, איהר פאטער, הייס איהר. און דיר פערטרויע איך עס, אז איהר עקשנות האָט כמעט אוועקגענומען מיין גאנצע פאטערליכע ליעבע פון איהר. איך האָב געטראכט, אז איך וועל פערזיסען מיין עלטער מיט איהר קינדישע פפליכט צו מיר, אזוי אָבער האָב איך בעשלאָסען נאָך א מאָל צו הייראטהען, נעהמען א פרוי און זיא לאָזען געהען וואוהין זיא וויל. זאָל איהר שעהנהייט זיין איהר נדן, פון מיר האָט זיא גאָר מעהר ניט צו ער־ווארטען."

וואלענטין איז געווען זעהר אונגעדולדיג און זיך געטראכט, אז הלוואי מאכט שוין דער פירסט א סוף פון דעם געשפרעך.

„און וואָס ווילט איהר זאָל איך טהון פאר אייך?" האָט ער גע־פרעגט.

„וואָס איך וויל, איז פאָלגענדעס," האָט דער פירסט אָנגעפאנגען גאנץ רוהיג. „דיא דאמע מיט וועלכער איך וויל חתונה האָבען, איז יונג און שעהמענדיג, און עס אינטערעסירט זיא זעהר וועניג וואָס איך בין. אויסערדעם, איז דיא מאָדע פון ליעבעס־ערקלערונג אין גאנצען גע־ביטען געוואָרען זייט דער צייט וואָס איך בין געווען א יונגער מאן. אלזאָ, פערלאנג איך יעצט פון דיר, דוא זאָלסט זיין מיין לעהרער, און מיך לערנען וויא צו ערקלערען ליעבע און וויא צו געווינען דיא יונגע דאמע."

וואלענטין האָט איהם דאן געגעבען אן אלגעמיינעם בעגריף פון דער ליעבעס־ערקלערונג וואָס ווערט פראקטיצירט צווישען דיא יונגע לייט. דאָס הייסט, ער זאָל איהר געבען א סך שעהנע מתנות, זיא אָפט בעזוכען און נאָך אזעלכע זאכען.

דער פירסט האָט געענטפערט, אז דיא יונגע דאמע, וועלכע ער ליעבט, איז ניט געגען מתנות, אז זיא האָט שוין אָנגענומען עטליכע געשענקע וואָס ער האָט איהר געשיקט, אָבער איין צרה איז בלויז דאָ, וואָס איהר פאטער וואכט צו פיעל איבער איהר און לאָזט קיין מאן ניט צו ביי טאָג.

„דאן בעזוכט זיא ביי נאכט." האָט וואלענטין געראטהען.

„אָבער ביי נאַכט,“ האָט דער פירסט אַנגעווענדעט, „זיינען איהרע טהירען געשלאָסען.“

וואַלענטין האָט ניט פערשטאַנען וואוהין דער פירסט פיהרט איהם מיט דעם געשפּרעך און ער האָט דערפאַר געראַטהען, אַז דער פירסט זאָל אַריין צו דער געליעבטע דורך אַ שטריק־לייטער, און נאָך פאַרגעשלאָגען, אַז ער אַליין וועט איהם בעזאָרגען דערמיט.

אָבער וואו בעהאַלט מען אַזאַ לייטער?“ האָט דער פירסט גע־פרעגט.

„אונטער אַ לאַנגען מאַנטעל,“ איז געווען דער ענטפער.

„אַך, פיעללייכט אַזאַ מאַנטעל וויא איהר טראָגט?“ האָט דער ביטרע פירסט געפרעגט. „אויב אַזוי, בּאָרגט מיר טאַקי אייער מאַנ־טעל.“

ביי דיעזע ווערטער האָט ער אָנגענומען איין פּאָלע פון וואַלענטין׳ס מאַנטעל, שטאַרק אויפגעהויבען, און דאָרט דערזעהען ניט נאָר דיא שטריק־לייטער, זאָנדערן אויך סילוויאַ׳ס אַ בריעף, וועלכען ער האָט שנעל צוגע־כאַפּט, געעפענט און געלייענט.

סילוויא האָט אין דיעזען בריעף געגעבען אַ פאָלשטענדיגע בעשרייבונג איבער דעם פּלאַן פון ענטלויפען.

ווען דער פירסט האָט דאָס אַלעס איבערגעלייענט, האָט ער גוט אויס־געזידעלט וואַלענטין׳ען פאַר זיין אונדאַנקבאַרקייט געגען איהם, פאַר ווע־לען אָנעקרויבען זיין טאָכטער, און דאַן האָט ער ערקלערט, אַז וואַלענטין מוז זאָפאָרט פערלאָזען דיא שטאָדט מילאַן און קיין מאָל מעהר ניט צוריק קעהרען אהין. דער אורטהייל האָט געדאַרפט דורכגעפיהרט ווערען נאָך אין יענער נאַכט, און ער זאָל אפילו ניט זעהען מעהר סילוויאַ׳ן.

וועהרענד פּראָטעאוס אין מילאַן האָט אַזוי פיעל צרות און לייד גע־בראַכט אויף זיין פריינד וואַלענטין, האָט יוליא אין וועראָנא שטאַרק חרטה געהאַט אויף דער אַבוועזענהייט פון איהר געליעבטען פּראָטעאוס. דיא ליעבע האָט זיך אַזוי ענטוויקעלט אין איהר, אַז זיא האָט בעשלאָסען צו פערלאָזען ווערנאַ אין געהיים און געהען זוכען איהר געליעבטען אין מילאַן.

אום צו זיין זיכער געגען געפאַהר אויף׳ן וועג, האָט זיא זיך פער־שטעלט פאַר אַ מאַן, און צוזאַמען מיט איהר גאָווערנאַנטקע, אויך פער־קליידעט, האָט זיא אָבגערייזט פון ווערנאַ און אָנגעקומען נאָך מילאַן

פונקט ווען וואלענטין איז פון דאָרט פערטריבען געוואָרען דורך פראטעאוס׳עס אינטריגע.

יוליא איז אָנגעקומען קיין מילאן אונגעפעהר אום מיטאג צייט און זיא איז אריינגעפאָהרען אין א קרעטשמע־האָטעל. האָבענדיג אלע איהרע גע־דאנקען ביי פראטעאוס׳ן, האָט זיא אָנגעהויבען צו רעדען מיט דעם קרעטש־מאר, דענקענדיג, אז אזוי וועט זיא עפּעס אויסגעפינען איבער איהר גע־ליעבטען.

דער קרעטשמאר איז געווען זעהר צופריעדען צו רעדען מיט דעם יונגען רייזענדען, און אום איהם צו אמוזירען, האָט ער אָנגעבאָטען איהם מיט־צונעהמען הערען שעהנע מוזיק און בייוואָהנען א סצענע, וויא א יונגער הערר זינגט א סערענאדע (נאכט־ליעד) פאר זיין געליעבטע.

יוליא האָט אויסגעזעהען זעהר בעטריעבט, ווייל זיא האָט מורא גע־האט, דאָס ווען פראטעאוס וועט ערפאהרען איבער איהר האנדלונג, וועט עס איהם פערדריסען. זיא האָט געוואוסט, אז ער האט זיא געליעבט אלס מיידעל און ער וועט געוויס ניט זיין איינפערשטאנען זיא צו זעהען אזוי פערשטעלט.

זיא האָט פון דעסטוועגען אָנגענומען דיא איינלאדונג פון דעם קרעטשמאר צו געהען הערען דיא מוזיק, טראכטענדיג דערביי, אז דאָס וועט איהר פיעללייכט געבען א געלעגענהייט צו זעהען פּראטעאוס׳ן.

אָבער ווען זיי זיינען געקומען אין דעם פלאץ וואוהין דער קרעטשמאר האָט זיי געבראכט, האָט זיא דערזעהען א סצענע וואָס האָט זיא זעהר בעטריעבט. איהר אייגענער געליעבטער, פראטעאוס, איז געווען דער־יעניגער וואָס האָט געזונגען דיא סערענאדע צו פרינצעסין סילוויא, בעזינ־גענדיג איהר שעהנהייט און אויסדריקענדיג אין מוזיק זיין ברענענדע ליעבע. אין דערזעלבער צייט אָבער, האָט אויך יוליא געהערט וויא סילוויא האָט גערעדט פון א פענסטער, וויא סילוויא האָט גערעדט און שטארק פאראי־בעל געהאט אויף פראטעאוס׳ן דערפאר וואָס ער האָט פערלאָזט זיין אייגענע געליעבטע און זיך געווענדעט צו איהר, און אויך דערמיט ארויסגעוויזען זיין פאלשקייט צו וואלענטין׳ען.

נאָר אזוי וויא פראטעאוס האָט ניט אויפגעהערט צו ערקלערען זיין ליעבע צו סילוויא׳ן, האָט סילוויא פערלאָזט דאָס פענסטער און ווייטער ניט געוואָלט אויסהערען זיין ליעבעס־פלוידעריי.

דאָס איז אלץ געווען דערפאר, ווייל סילוויא האָט געליעבט בלויז איין

מאן, וואלענטין'ען, און זיא איז איהם געבליעבען געטריי און זיך שטארק געערגערט ארויסזעהענדיג פראטעאוס'עס פאלשקייט.

אבער פרויענצימער זיינען מערקווירדיג. כאטש יוליא איז געווען שרעקליך געערגערט איבער דעם וואס זיא האט בייגעוואהנט, פון דעסט-וועגען האט זיא נאך אלץ געליעבט פראטעאוס'ן, און הערענדיג, אז ער האט געהאט א דיענער און איהם אוועקגעשיקט, האט זיא געפלאנט, מיט דער הילף פון דעם קרעטשמאר, צו ווערען פראטעאוס'עס דיענער. און אזוי וויא פראטעאוס האט ווירקליך בעדארפט האבען א דיענער, האט ער קיין ספק שהיות ניט געמאכט און צוגענומען יוליא'ן מיינענדיג, אז דאס איז א יונגער מאן. ער האט באלד געפונען פאר איהר ארבייט און זיא אוועק-געשיקט מיט בריעף און פרעזענטען צו סילוויא'ן. וואס עס האט זיא נאך מעהר געקריינקט, איז געווען דער פאקט, אז צווישען דיא פרעזענטען, האט ער סילוויא'ן אויך געשיקט יוליא'ס רינג, ביי וועלכען ער האט איהר געשוואוירען אייביגע און טרייע ליעבע.

יוליא איז נעגאנגען אין איהר שליחות מיט א קלאפענדעס הארץ. ווען זיא איז אבער געקומען צו סילוויא'ן, האט עס זיא געפרייט הערענדיג, אז סילוויא וויל בשום אופן ניט אננעהמען קיין זאך פון פראטעאוס'ן.

יוליא האט זיך דאמאלס גערופען סעבאסטיאן. דער דיענער סע-באסטיאן איז אלזא אריין אין א געשפרעך מיט סילוויא'ן איבער פראטע-אוס'עס ערשטע ליעבע און וויא אזוי ער האט שענדליך געהאנדעלט געגען יוליא'ן.

„איך האב געקענט יוליא'ן", האט סעבאסטיאן בעמערקט. „אזוי גוט געקענט וויא מיך אליין. און איך וועל אייך זאגען דעם אמת, אז יוליא איז זעהר אן ארענטליכעס מיידעל און זיא ליעבט אזוי פראטעאוס'ן, נאך יעצט, וויא איהר לעבען. אך, פרינצעסין, איהר ווייסט גאר ניט וויא עס וועט קריינקען דיא ארעמע יוליא צו ערפאהרען איבער איהר גע-ליעבטען'ס פאלשקייט."

סילוויא איז געווארען פעראינטערעסירט און געפרעגט וויא יוליא זעהט אויס.

„אט פונקט אזא הויכקייט וויא מיינע," האט סעבאסטיאן געענט-פערט. „איהר געזיכט, קאליר פון דיא אויגען און האאר, פונקט וויא מיינע."

און אזוי וויא סעבאסטיאן איז געוועזן זעהר א שעהן אינגעל, האָט זיך סילוויא געקענט מערקען, דאָס יוליא איז זעהר א שעהן מיידעל.

סילוויא׳ס הארץ איז אָנגעפילט געוואָרען מיט מיטלייד און רחמנות אויף דער אָרעמער יוליא, און ווען סעבאסטיאן האָט איהר געוואָלט איבערגעבען יוליא׳ס רינג וואָס פראטעאוס האָט געשיקט, האָט סילוויא אויסגעשריען:

„שאַנדע און שפּאָט מיר צו שיקען אזא רינג! איך וועל עס געוויס ניט אָננעהמען, נאָך מעהר, איך האָב אליין געהערט אייניגע מאָל וויא ער האָט געזאָגט, אז זיין יוליא האָט עס איהם געגעבען. הער אויס, מיין יונגע, איך ליעב דיך דערפאר ווייל דוא האָסט מיטלייד מיט דער אונגליקליכער יוליא. דאָ האָסטו א בייטעל מיט געלד פון מיר; איך גיב עס דיר צוליעב יוליא׳ן.“

ווען יוליא האָט געהערט דיעזע טרייסטענדע ווערטער פון איהר געגנערין׳ס מויל, האָט זיא געשפּירט מעהר מוטה.

מיר וועלען זיך יעצט אומקעהרען און זעהען וואָס עס איז געוואָרען פון וואלענטין׳ען, וועלכער, ווען ער איז אוועק, האָט ער אפילו ניט געוואוסט וואוהין צו געהען. אהיים האָט ער אום קיינעם פרייז ניט געוואָלט צוריק קעהרען, אז זיין פאטער זאָל איהם זעהען געשענדעט און ערנידריגט. אזוי וואנדערענדיג איבער אן איינזאמען וואלד, ניט ווייט פון מילאן, האָבען איהם ארומגערינגעלט א באנדע רויבער, וועלכע האָבען פערלאנגט זיין געלד.

וואלענטין האָט זיך פאר דיא רויבער ניט דערשראָקען. ער איז געבליעבען שטעהען גאנץ רוהיג און זיי געזאָגט, אז זיי האָבען בעגעגענט אן אונגליקליכען מענשען, וועמען דאָס אונבארמהערציגע שיקזאל האָט געשטראפט און פערפאָלגט.

„איך בין אין גלות,“ האָט ער ערקלערט, „קיין געלד האָב איך ניט. דיא קליידער וואָס איהר זעהט אויף מיר, זיינען מיין גאנצעס פערמעגען.“

ווען דיא רויבער האָבען געהערט, אז ער איז אן אונגליקליכער, האָט זיין פיינע, עלעגאנטע האלטונג, אויף זיי געמאכט זעהר א גוטען איינדרוק.

ניט ווארטענדיג פיעל, האָט איינער, אין נאָמען פון אלע, איהם געמאכט א פאָרשלאָג, דאָס הייסט, ווען ער וועט ווערען זייער קאפּי־

טאן אָדער הויפּטמאַן, וועלען זיי זיך שטעלען אונטער זיין קאָמאַנדאָ; אָבער ווען ער וועט זיך ענטזאגען דאָס צו טהון, וועלען זיי איהם הרג'ענען.

דער אונגליקליכער וואלענטין האָט זיך שוין מעהר ניט בעקימערט וואָס פון איהם וועט ווערען. ער האָט באלד איינגעשטימט צו ערפילען זייער וואונש, ווערען זייער הויפּטמאַן, אָבער אונטער אַ בעדינגונג, דאָס הייסט, אַז זיי זאָלען ניט שענדען קיין פרויען וואָס וועלען אריינפאלען אין זייערע הענד און ניט בעראַבעווען קיין אָרעמע רייזענדע.

זיי האָבען איינגעשטימט.

אַזוי איז וואלענטין געוואָרען אַ רויבער הויפּטמאַן, און אין דיעזער לאַגע האָט איהם געטראָפען סילוויא, לויט וויא מיר וועלען דאָ באלד אָבשילדערן.

דער פירסט איז געווען ענטשלאָסען, נאָכדעם וויא וואלענטין איז אוועק, אַז סילוויא זאָל חתונה האָבען מיט זיין ליעבלינג, טהוריא. ער האָט אַלזאָ אָנגעפאנגען צו מאַכען אַלע פאָרבערייטונגען פאר דער הייראטה. סילוויא וויעדער, זעהענדיג, אַז ווען זיא וועט פערבלייבען, איז זיא פערלוירען אויף אייביג פאר וואלענטין'ען, האָט זיא בעשלאָסען צו ענטלויפען.

זיא האָט געהערט, אַז איהר געליעבטער איז אוועק קיין מאַנטואַ, און אהין האָט זיא אויך געוואָלט פאָהרען.

סילוויא'ן איז ווירקליך געלונגען צו ענטלויפען אין דער בעגלייטונג פון אַן אַלטען עהרען־מאַן מיט דעם נאָמען עגלאַמור, וועלכען זיא האָט מיטגענומען אַלס איהר בעשיטצער. אָנקומענדיג אין וואלד וואו וואלענטין איז געווען, האָט זיי בעגעגענט אַ רויבער, וועלכער האָט געפאנגען סילוויא'ן. ער וואָלט אויך געפאנגען עגלאַמור'ן, אָבער דער לעצטער איז ענטלאָפען.

דער רויבער וואָס האָט געפאנגען סילוויא'ן, האָט באלד בעמערקט איהר טויט־שרעק.

„זייט נאָר רוהיג מאַדאַם,” האָט ער צו איהר געזאָגט. „ווייל מען וועט אייך גאָר ניט טהון. אַלעס וואָס איך וויל, איז, אייך צו ברענגען אין דער העהל וואו אונזער הויפּטמאַן געפינט זיך. און דערפאר דאַרפט איהר זיך גאָר ניט שרעקען, ווייל אונזער הויפּטמאַן איז אַן עהרען־

מּאַן, וועלכער ווייזט אימער זיין מענשליכקייט און מיטלייד מיט פרויענ־צימער."

סילוויא האָט זיך אפילו זעהר וועניג געטרייסט דערמיט, אָבער זיא האָט זיך ניט געקענט העלפען.

געהענדיג, האָט זיא אויסגעשריען: „אַך, וואלענטין! וואָס איך לייד צוליעב דיר!"

עס איז שוין ניט געוועזן ווייט פון דעם הויפטמאַן'ס העהל, ווען פראָטעאוס מיט זיין דיענער (יוליא), וועלכער האָט נאָכגעפאָלגט סילוויא'ן, האָט ערפאהרען פון איהר בעגלייטער עגלאמור, וואָס עס איז מיט איהר געוואָרען. ער האָט שנעל אָנגעפאנגען זיא צו זוכען ביז ער האָט זיא ערבליקט געהענדיג אין דעם רויבער'ס בעגלייטונג. ער איז צוגעלאָפען און עס האָט אָנגעפאנגען אַ קאמפף און פראטעאוס האָט געזיעגט. ער האָט אלזאָ בעפרייעט סילוויא'ן פון דעם רויבער.

אָבער איידער זיא האָט נאָך צייט געהאַט איהם צו דאנקען פאר זיין מיה, האָט ער שוין אָנגעהויבען איהר ווייטער צו ערקלערען זיין ברענענדע ליעבע.

וועהרענד זיי זיינען אַלע אזוי געשטאַנען, און זיין דיענער (יוליא) האָט געציטערט, טאָמער וועט סילוויא, אוים דאנקבארקייט, איינשטימען צו זיינע פאָדערונגען, איז בלוצלונג ערשיענען וואלענטין. ער האָט געהערט, אז אַ דאמע איז געפאנגען געוואָרען און ער איז געקומען זיא טרייסטען און בעפרייען.

עס איז געוועזן, וויא מיר האָבען געזאָגט, פונקט דאמאלס, ווען פראטעאוס האָט ערקלערט סילוויא'ן זיין ליעבע. פראטעאוס איז אלזאָ געכאַפּט געוואָרען ביי זיין פערראטה געגען זיין פריינד. דאָס האָט אויף פראָטהעאוס'ן געמאכט אזא ווירקונג, דאָס ער האָט באלד חרטה געהאַט אויף אַלע זיינע געמיינהייטען.

עס האָט ניט פיעל געדויערט און ער האָט אויסגעדריקט זיין טיעפסטעס און גרעסטעס בעדויערן פאר דעם אונרעכט וואָס ער האָט געטהאָן געגען זיין פריינד.

מערקווירדיג איז אָבער געוועזן וואלענטין'ס נאַטור. ער האָט ווירקליך פאָרגעשטעלט דעם קאוואליר און דעם ריטער פון אַלטע צייטען. זעהענדיג זיין פריינד צוזאמענגעבראָכען פון חרטה, האָט ער אויסגעשריען:

„איך בין דיר מוחל אויף אַלעס. נאָך מעהר, אַלע מיינע נייגונגען צו

סילוויא׳ן וואָס איך האָב געהאַט און וואָס איך האָב, גיב איך אויף צוליעב דיר, אבי דיך גליקליך צו מאַכען.״

דאָס איז באמת געווען זעהר נאַרריש. אָבער אַ גוטער מענש, ווען ער ווערט געריהרט אויף׳ן מאָמענט, קען ער אויך אַוועק געבען זיין לעבען.

יוליא ווידער, הערענדיג דאָס אַלעס, האָט זיא געזעהען פאַר איהר פאַנטאַזיע פערשווינדען איהרע האָפנונגען. זיא האָט מורא געהאַט, אַז אָט, אָט מוז זיא פערלירען איהר פּראָטעאוס׳ן אויף אייביג. זיא האָט דערפאַר גע׳חלש׳ט.

אַלע זיינען דאַן צוגעשפּרונגען צו איהר זיא מינטערן.

דאָס איז געווען אַ גליק, ווען ניט, וואָלט סילוויא צייט געהאַט זיך צו געפינען בעליידיגט פון איהר געליעבטען׳ס האַנדלונגען. דאָס איז געווען טראָטץ דעם, וואָס סילוויא אַליין, האָט ניט געגלויבט, אַז וואַלענטין וועט קענען לאַנג האַלטען זיין וואָרט און ניט חרטה האָבען פאַר זיין צו פיעל גוטסקייט צו פּראָטעאוס׳ן.

איבערהויפּט, וויא האָט וואַלענטין געקענט זאָגען אַזעלכע ווערטער גאָר ניט פרעגענדיג סילוויא׳ן אויב זיא בעשטעהט דאַרויף ?

יעדענפאַלס, ווען יוליא האָט ערוואַכט, האָט זיא אַרונטערגענומען אַ רינג פון איהר פינגער און געזאָגט :

„איך האָב פערגעסען, אַז מיין הערר האָט מיר אָנגעזאָגט איבערצוגעבען דיעזען רינג צו סילוויא׳ן.״

פּראָטעאוס איז געווען דער ערשטער זיך צוצוקוקען צום רינג. ער האָט אין דעם באַלד דערקענט דעם רינג וואָס ער האָט געגעבען יוליא׳ן איהר שווערענדיג אייביגע טרייע ליעבע.

„וואָס איז דאָס ?״ האָט ער געפרעגט איבערראַשט. „דיעזער רינג בעלאַנגט צו יוליא׳ן ? וויא קומט ער צו דיר, מיין יונגע ?״

„יוליא אַליין האָט מיר איהם געגעבען,״ האָט זיא געענטפערט, „און יוליא אַליין האָט איהם אַהער געבראַכט.״

פּראָטעאוס האָט זיך יעצט, צום ערשטען מאָל, גוט איינגעקוקט אין זיין דיענער׳ס געזיכט, און ער האָט באַלד דערקענט אין סעבאַסטיאַנען זיין אייגענע יוליא.

גלייך איז איהם דורכגעפלויגען דער געדאַנק פון איהר טרייהייט און איבערגעבענהייט, וויא זיא האָט איהם נאָכגעפאָלגט איבעראַל, און טראָטץ

זיין פאלשקייט, האָט זיא איהם דאָך געליעבט. ער האָט זיך געשעהמט פאר זיך אליין, און ארומגעהמענדיג יוליא'ן, האָט ער זיא צוגעדריקט צו זיין ברוסט, דערביי זיך ענטזאגענדיג פון סילוויא'ן און ווינשענדיג זיין פריינד וואלענטין זאָל מיט איהר גליקליך זיין.

בשעת פראטעאוס און וואלענטין האָבען איינער דעם צווייטען געוואונשען גליק, זיינען זיי איבערראשט געוואָרען ביי דער ערשיינונג פון דעם פירסט פון מילאן אין דער בעגלייטונג פון טהוריא'ן, וועלכע האָבען נאָכגעפאָלגט סילוויא'ן.

טהוריא, ווילד און אויפגערעגט, איז באלד צוגעלאָפען און געוואָלט אויסרייסען סילוויא'ן, אויסשרייענדיג:

„זיא איז מיינע!"

וואלענטין וויעדער, מיט א שארפען בליק און נאָך שארפערע ווערטער, האָט געזאָגט:

„טהוריא, שטעה פון ווייטען! ווען דוא וואגסט נאָך א מאָל צו זאָגען, אז סילוויא איז דיינע, דאן זאָלסטו אומארמען דעם טויט. אָט דאָ שטעהט זיא, בעריהר זיא נאָר, און דיין לעבען איז מעהר גאָר ניט ווערטה!"

טהוריא איז בטבע געווען א גרויסער פייגלינג, ווען ער האָט געהערט דיעזע ווערטער, האָט ער זיך צוריקגעצויגען און ערקלערט, אז זיא קימערט איהם מעהר ניט, און „נאָר א נאר קעמפפט פאר א מיידעל, וועלכע ליעבט איהם ניט."

דער פירסט איז געווען אן אלטער אָבער בראַווער מאן. הערענדיג טהוריא'ס ווערטער, האָט ער געענטפערט:

„שאנדע און שפּאָט פאר דיר! ווען דוא קענסט זיא אויפגעבען אזוי לייכט, אפילו אָהן דעם מינדעסטען קאמפף, דאן האָסטו ניט ווערטה זיא זאָל זיין דיין פרוי!"

ער האָט זיך דאן געווענדעט צו וואלענטין'ען מיט דיעזע ווערטער:

„איך אפּלאָדיר דיין גייסט און דיין מוטה, וואלענטין. איך דענק, אז דוא פערדיענסט זאָגאר דיא ליעבע פון א קייזערין. סילוויא זאָל זיין דיינע, וויל דוא האָסט זיא דיר עהרליך פערדיענט."

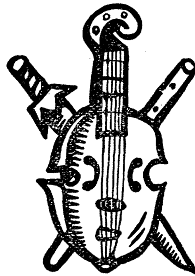
וואלענטין, מיט גרויסער אונטערטהעניגקייט, האָט געקושט דעם פירסט'ס האנד און אָנגענומען מיט גרוים דאנקבארקייט דעם טהייערן פרעזענט וואָס ער האָט איהם געמאכט.

און אזוי וויא דער פירסט איז געוועזן גוט געשטימט, האָט ער איהם אויך געבעטען אום גנאָדע פאר דיא רויבער וואָס זיינען געוועזן מיט איהם אין וואלד, איהם פערזיכערענדיג, דאָס ווען עס וועט זיי ערלויבט זיין צוריק צו קעהרען אין דער געזעלשאפט, וועלען זיי אַלע זיין גוטע און בראווע מע־נער; ווייל דער גרעסטער טהייל פון זיי, פונקט וויא ער, וואלענטין, זיינען פערטריעבען געוואָרען דורך פּאָליטישע אורזאכען.

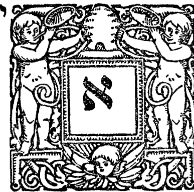
עס איז ווירקליך געוועזן אַ שעת הכושר, און דער פירסט האָט נאָכגעגע־געבען וואלענטין׳ס וואונש.

אַלעס וואָס עס איז נאָך יעצט איבער געבליעבען איז געוועזן, אַז פּראָ־טעאוס זאָל זיך גוט איבערבעטען מיט יוליא׳ן. אַלע האָבען זיך אריינ־געלעגט אין שלום, און יוליא האָט פערצייהעט איהר איבעראיילטען גע־ליעבטען.

זיי האָבען דאַן אַלע צוריק געקעהרט נאָך מילאַן, וואו ביידע חתונות זיינען געפייערט געוואָרען מיט גרויס פּאראַד.

סימבעלין.

ין דער צייט ווען אונוסטוס איז געווען קיסר פון רוים, האָט אין בריטאַניען (יעצטיגעס ענגלאַנד) רעגיערט א קעניג מיט דעם נאָמען סימבעלין.

דעם קעניג סימבעלין׳ס פרוי איז געשטאָרבען ווען זיינע דריי קינדער, צוויי זיהן און איין טאָכטער, זיינען נאָך געווען גאַנץ יונג.

אימאָדזשען, דיא טאָכטער, איז געווען דיא עלטעסטע פון דיא קינ־דער. זיא האָט געהאַט דיא זכיה אויפגעצויגען צו ווערען אין איהר פאַ־טער׳ס פאַלאַץ. דיא צוויי אינגלעך וויעדער זיינען אוועקגע׳גנב׳עט געוואָ־רען, ווען דער עלטסטער איז אַלט געווען דריי יאָהר און דער אינגסטער א ברוסט־קינד.

וואָס קעניג סימבעלין האָט ניט אָנגעווענדעט אויפצוזוכען דיעזע קינ־דער, איז אַלץ געווען אומזיסט. זיי זיינען פערשוואונדען געוואָרען גלייך וויא דיא ערד וואָלט זיך געעפענט אונטער זיי און ניט צוריק געלאָזט קיין שפור. עס איז אפילו קיין פערדאכט ניט געבליעבען ווער דאָס האָט גע־קענט טהון.

פון דעסטוועגען האָט סימבעלין נאָך א מאָל חתונה געהאַט. אָבער זיין צווייטע קעניגין איז מעהר ניט געווען וויא דיא מוטער פון זיינע קינדער. דיא צווייטע קעניגין איז געווען א שלעכטע, פאַרדאָרבענע פרוי און בייזע שטיפמוטער. דיא אָרעמע יתומה אימאַדזשען, האָט פון איהר געהאַט פיעל צו ליידען.

אין דערזעלבער צייט אָבער, כאָטש דיא קעניגין האָט פיינד געהאַט איהר שטיפטאָכטער אימאָדזשען, האָט זיא דאָך געוואָלט, אַז איהר זוהן, פון ערשטען מאַן, זאָל חתונה האָבען מיט דער פרינצעסין. דערביי איז געלעגען א געוויסער פלאַן: דורך אזא היראטה האָט זיא געהאָפט, דאָס

זוען סימבעלין וועט שטארבען, וועט דיא קרוין פון בריטאניען בע־לאנגען צו איהר זוהן קלאטען. זיא האט אויך געוואוסט, דאס נאכ־דעם דער קעניג האט ניט קיין זוהן, וועט זיין טראהן איבערגעהען בירושה צו זיין טאכטער, און דער ריכטיגער קעניג וועט מוזען ווערען איהר מאן.

דער פלאן איז געוועזן זעהר א גוטער פאר דער קעניגין און איהר זוהן, אבער אימאדזשען אליין האט איהם אין גאנצען קאליע געמאכט. אהן דער איינשטימונג פון איהר פאטער, האט אימאדזשען חתונה געהאט אין געהיים.

איהר מאן איז געווארען א געוויסער פאסטהומוס, וועלכער איז געוועזן בעקאנט אלס א געראטענער מענש און א גרויסער געלערנטער.

פאסטהומוס'עס פאטער איז געשטארבען אין א מלחמה פאר קעניג סימבעלין. דאמאלס האט דיא מוטער מיט איהם געשוואנגערט, און באלד נאך זיין געבורט, איז אויך זיין מוטער געשטארבען אויס בענקענעש נאך איהר מאן.

דאס קינד איז אלזא איבערגעבליעבען גאנץ אליין אין דער וועלט און סימבעלין, רחמנות האבענדיג אויף איהם, צוליעב זיינע עלטערן, האט ער איהם צוגענומען צו זיך אום איהם צו ערציהען, און איהם א נאמען געגעבען פאסטהומוס, וואס הייסט אויף לאטייניש, אז ער איז געווארען א מענש, אדער געבוירען געווארען נאך זיין פאטער'ס טויט.

סימבעלין האט געלאזט דאס קינד ערציהען און אויסבילדען אויף זיינע הוצאות.

פרינצעסין אימאדזשען און דער יתום פאסטהומוס, זיינען אויפגע־צויגען געווארען צוזאמען, געלערענט ביי דיעזעלבע לעהרער און פער־בראכט זייער קינדהייט איניינעם. זיי האבען זיך געליעבט ווען זיי זיינען נאך געוועזן קליין און זייער ליעבע האט געוואקסען מיט דיא יאהרען, ביז זיי האבען חתונה געהאט.

נאך דעם וויא דיא קעניגין האט ערפאהרען, אז זיי זיינען געווארען מאן און ווייב, איז זיא געווארען שטארק אויפגערעגט. דאס האט צו־שטערט, מיט איין מאל, אלע איהרע אינטריגאנטישע פלענער. זיא האט קיין צייט ניט פערלוירען און דאס באלד מיטגעטהיילט איהר מאן, קעניג סימבעלין, אז זיין טאכטער האט בעגאנגען אזא פערברעכען וויא צו

היראטהען א פראסטען מענשען, און דערצו נאך אין געהיים, אהן זיין וויסען.

דער קעניג האט ליעב געהאט פאסטהומוס'ן אלס זיינער אן אונ־טערטהאן, אבער ער האט קיין מאל ניט געדענקט איהם צו מאכען פאר זיין איידעם. זיין טאכטער'ס האנדלונג האט איהם אונגעהייער אויפ־גערעגט. אין זיין צארן האט ער ארויסגעגעבען א בעפעהל, אז פאסטהו־מוס זאל אויף אייביג פערטריעבען ווערען פון זיין לאנד.

די קעניגין האט דאן ווידער אנגעהויבען צו שפיעלען א פאלשע ראָ־לע. זיא האט זיך געמאכט, אז זיא סימפאטהיזירט שטארק מיט אימאָ־דזשען'ען פאר וואס זיא האט פערלוירען איהר געליעבטען מאן, און זיך אנגעבאטען איהר צו העלפען זיך זעהען מיט פאסטהומוס'ן וועניגסטענס איידער ער ווערט ארויסגעטריעבען.

דיעזע פאלשע פריינדשאפט איז געווען צום צוועק אום צו געווינען אי־מאדזשען'ס פערטרויען, כדי זיא זאל נאכהער הערען איהר עצה און חתונה האבען מיט איהר זוהן קלאטען.

די קעניגין האט גערעכענט, אז נאכדעם פאסטהומוס וועט שוין ניט זיין, וועט איהר געלינגען איינצורעדען דער פרינצעסין, אז איהר הייראטה מיט פאסטהומוס'ן איז ניט גילטיג, ווייל זיא איז געשעהען אהן דער איינשטימונג פון איהר פאטער, און זיא וועט אלזא חתונה האבען מיט איהר זוהן.

פאסטהומוס האט בעשלאסען אבצורייזען קיין רוים און דארט פערבליי־בען אזוי לאנג ביז די צייטען וועלען זיך ענדערן. איידער ער איז אוועק, האט ער זיך אלזא בעגעגענט מיט זיין יונגער פרוי, און זייער אבשיעד איז געווען א שמערצהאפטע.

אימאדזשען האט געגעבען איהר מאן א דיאמאנטענעם רינג, וואס איהר מוטער האט א מאל געטראגען, און פאסטהומוס האט פערשפראכען זיך ניעמאלס צו שיידען מיט דיעזען רינג. ער ווידער האט אנגעטהאן זיין פרוי א בראסלעט אויף דער האנד, און געבעטען זיא זאל דיעזע עראינע־רונג אבהיטען, ווייל דאס איז א צייכען פון זיין אונשטערבליכע ליעבע צו איהר. דאן האבען זיי זיך אומארמט, געוויינט, און זיך פערשפרע־כענדיג אייביגע ליעבע און טרייהייט, האבען זיי גענומען אבשיעד איינער פון צווייטען.

די אונגליקליכע אימאדזשען, טרויעריג און בעטריעבט, איז צוריק

געבליעבען אין איהר פאטער׳ס הויף, וועהרענד פאסטהומוס, נאך שווערער מיה, איז ענדליך אנגעקומען קיין רוים וואו ער האט בעשלאסען צו פער־בלייבען און געדולדיג אבווארטען זיין שיקזאל.

זייענדיג אין רוים, האט פאסטהומוס געשלאסען בעקאנטשאפט מיט איניגע יונגע און פרייליכע מענער פון פערשיעדענע נאציאנען, וועלכע האבען אפט גערעדט איבער דאמען און ליעבעס. יעדער איינער האט גע־לויבט און געריהמט דיא פרויען פון זיין לאנד, איבערהויפט האט יעדער געשווערעמט איבער זיין געליעבטע. פאסטהומוס נאטירליך, וועלכער האט נאך שטארקער געליעבט זיין פרוי וויא אימער, האט בעהויפטעט, אז זיין אימאדזשען איז ניט נאר וואונדערבאר שעהן, זאנדערן, אז זיא איז אויך דיא עהרליכסטע, קליגסטע און בעסטע דאמע אין דער וועלט.

איינער פון זיינע בעקאנטע, א געוויסער יאקימא, האט ניט געקענט ליידען וויא מען בעהויפטעט, אז עס געפינען זיך בעסערע פרויען אין דער וועלט וויא דיא רוימערינס. הערענדיג פאסטהומוס׳עס ריהמערייען אי־בער זיין פרוי, האט ער געשמייכעלט און אויסגעדריקט א גרויסען ספק איבער זיינע בעהויפטונגען.

דאס האט געפיהרט דערצו, וואס דיא צוויי יונגע מענער האבען זיך צו־ווערטעלט. דערפון איז ארויס, אז יאקימא האט זיך אנגעבאטען צו פאהרען קיין בריטאניען, מאכען בעקאנטשאפט מיט אימאדזשענען און געווינען איהר ליעבע, אונגעאכטעט דארויף וואס זיא האט א מאן.

זיי האבען אויך געוועט, דאס אין פאל יאקימא׳ן וועט פערלירען, דאן זאל ער פאסטהומוס׳ן בעצאהלען א גרויסע סומע געלד. דאגעגען וויעדער, ווען יאקימא וועט געווינען, און אויסנארען ביי אימאדזשען ניט נאר איהר ליעבע, זאנדערן אויך דעם בראסלעט, זאל ער, פאסטהומוס, אוועקגע־בען יאקימא׳ן אימאדזשען׳ס בריליאנטענעם רינג וואס זיא האט איהם גע־געבען אלס אן ערינערונג.

פאסטהומוס האט אבער אזוי שטארק געגלויבט אין אימאדזשען׳ס עהרליכקייט, אז עס איז איהם גאר ניט איינגעפאלען, דאס ער ריזיקירט עפּעס מיט דיעזער וועטע.

עס האט ניט פיעל געדויערט און יאקימא האט אבגערייזט קיין ברי־טאניען. אלס א פריינד און בעקאנטער פון פאסטהומוס׳ן, איז איהם גלייך געלונגען פארגעשטעלט צו ווערען פאר אימאדזשענען, וועלכע האט איהם אויך זעהר פריינדליך אויפגענומען. נאר ווען ער האט אנגעהויבען זיך

צו ערקלערען אין ליעבע צו איהר, האט זיא איהם גלייך צוריקגעוויע־זען מיט טיעפער פעראכטונג. עס האט ניט פיעל געדויערט און יאקימא האט איינגעזעהען, אז זיין פלאן קען איהם ניט געלינגען.

אבער ער האט דיא וועטע ניט געוואלט פערלירען און ער האט בע־שלאסען צו האנדלען וויא א לומפ, א שארלאטאן.

צו דיעזען צוועק האט ער אונטערגעקויפט אימאדזשען'ס דיענער, און זיי האבען איהם ערלויבט אריינצוקומען אין אימאדזשען'ס שלאפצימער. ער האט זיך דארט בעהאלטען אין א גרויסען שראנק, וואו ער איז פער־בליעבען ביז אימאדזשען איז ערשיענען און זיך געלעגט שלאפען. דאן איז ער לאנגזאם ארויס פון דעם שראנק, גוט בעטראכט דאס צימער וויא עס זעהט אויס, פערשריעבען אלע איינצעלהייטען וואס ער האט געזעהען, און דאן איז ער צוגעגאנגען צו דער שלאפענדער פרינצעסין. ער האט בעמערקט אויף איהר האלז א שווארצען פינטעל, און נאכהער האט ער לאנגזאם געעפענט דעם בראסלעט וואס זיא האט געטראגען אויף איהר האנד, צוגענומען און זיך ווידער בעהאלטען אין שראנק. אויף'ן צווייטען טאג איז איהם געלונגען פון דארט צו ענטלויפען און ער איז גלייך אוועק צוריק קיין רוים.

אנקומענדיג אהין, האט ער באלד דערצעהלט פאסטהומוס'ן, אז אי־מאדזשען האט איהם געגעבען דעם בראסלעט און איהם אויך ערלויבט צו פערברענגען מיט איהר א נאכט אין איהר שלאפצימער. דאן האט ער איהם דערצעהלט :

„יא, איך בין געווען אין איהר שלאפצימער, וועלכעס איז בעהאנגען מיט פאזמאנטור געוועבט פון זייד און זילבער."

„דאס איז אמת," האט פאסטהומוס בעמערקט. „אבער דוא האסט געקענט גלאט אזוי זעהען איהר שלאפצימער."

אבער אום ניט צו מאכען פיעל רייד, האט ער ארויסגענומען דעם בראסלעט און געפרעגט :

„דערקענסטו דאס ? זיא האט עס מיר געגעבען, זיא האט דעם בראסלעט ארונטערגענומען פון איהר האנד און מיך דערמיט פרעזענטירט. אך, איך זעה זיא נאך יעצט פאר מיינע אויגען ; איהר שעהנהייט איבערשטייגט דיעזע מתנה. זיא האט מיר געגעבען דעם בראסלעט, און געזאגט, אז א מאל האט זיא דאס געהאלטען פאר א טהייערע זאך."

דאן האָט ער בעשריעבען פאר פאסטהומוס'ן דעם שווארצען פינטעל אויף איהר האלז.

ציטערניש און שמערץ האָט אָנגעכאפט דעם בעטראָגענעם פאסטהומוס, און ער האָט אָנגעהויבען צו פלוכען דיא פאלשע אימאדזשען. דאן האָט ער יאקימאָ'ן געגעבען דעם רינג, לויט וויא ער האָט פער־שפּראָכען. ער האָט מודה געוועזען, אז ער האָט פערלוירען דיא וועטע.

און וויא שנעל אייפערזוכט קען פערוואנדלען דיא העכסטע ליעבע אין ביטערסטען האס! עס האָט ניט פיעל געדויערט און פאסטהומוס האָט געשריעבען א בריעף צו זיין פריינד און אימאדזשען'ס דיענער פיסאניאָ, אין בריטאניען, איהם מיטטהיילענדיג אלעס איבער אימאדזשען'ס פאלשקייט. דאן האָט ער איהם בעאויפטראגט ער זאָל פערנאררען אימאדזשען קיין מילפאָרד־העיווען, א האפען־שטאָדט אין וועילז, און זיא דאָרט הרג'־ענען.

אום צו בעוועגען אימאדזשען'ען זיא זאָל געהען מיט פיסאניאָ'ן, האָט ער איהר געשריעבען א בריעף, אז נאָכדעם ער קען מעהר ניט לעבען אָהן איהר, האָט ער בעשלאָסען צו קומען נאָך מילפאָרד־העיווען זיא זעהען, אָב־וואָהל אזא האנדלונג קען איהם קאָסטען זיין לעבען. דערפאר, בעט ער זיא, אז זיא זאָל קומען אהין איהם בעגעגענען.

אימאדזשען, טריי און אויפריכטיג, ליעבענדיג איהר מאן וויא איהר לעבען, און אליין אויך וועלענדיג איהם זעהען, האָט, אָהן א שום פער־דאכט, באלד וויא זיא האָט ערהאלטען דעם בריעף, אבגערייזט צוזאַ־מען מיט פיסאניאָ'ן.

ווען זייער רייזע איז שוין באלד געווען צו ענדע, האָט פיסאניא, וועל־כער איז אפילו געווען זעהר געטריי פאסטהומוס'ן, דערצעהלט אימאדזשענען אין וואָס פאר שליחות איהר מאן האָט איהם בעאויפטראגט. דיא אונגליק־ליכע אימאדזשען, אנשטאָט צו בעגעגענען איהר מאן, האָט זיא געהערט דיא שרעקליכע נאכריכט. דאָס הייסט, אז איהר מאן וויל זיא בעסער זעהען טויט.

פיסאניא האָט איהר דאָס אלעס מיטגעטהיילט, ווייל ער האָט ניט געגלויבט אין דער בעשולדיגונג געגען איהר. זעהענדיג וויא בעטריעבט זיא איז, האָט ער זיא געטרייסט מיט דיא ווערטער, אז דיא צייט מוז קומען ווען פאסטהומוס וועט חרטה האָבען אויף דער אונגערעכטיגקייט געגען איהר. אין דערזעלבער צייט, אזוי וויא זיא איז געווען זעהר פערצווייפעלט און

ניט געוואָלט צוריק קעהרען צו איהר פאָטער אין אזא צושטאַנד, האָט פי־סאניא איהר גערא‎טהען זיא זאָל זיך אָנטהון אינגעלשע קליידער, אום זיא זאָל זיין מעהר זיכער אויף איהר רייזע.

אימאָדזשען האָט איינגעשטימט אויף דיעזען פּאָרשלאג. זיא האָט אויך בעשלאָסען אין דיעזער קליידונג אוועק צו פאָהרען קיין רוים און זעהען איהר מאַן, וועלכען, טראָטץ דעם אונרעכט, האָט זיא נאָך אלץ זעהר געליעבט און אָן איהם ניט געקענט פערגעסען.

ווען פיסאַניאָ האָט זיא בעזאָרגט מיט דיא אינגעלשע קליידער, האָט ער זיא איבערגעלאָזט צו איהר אונזיכערן שיקזאל. אליין האָט ער געמוזט צוריק קעהרען אין קעניגליכען הויף. אָבער, איידער ער האָט זיא פער־לאָזט, האָט ער איהר געגעבען אַ פלעשעל מיט אזא מין משקה, וואס דיא קעניגין האָט איהם געשענקט און געזאָגט, אז דיעזע משקה איז אַ רפואה צו אַלע קראַנקהייטען.

דיא קעניגין וויעדער, וועלכע האָט געהאַסט פיסאַניא'ן, ווייל ער איז געווען אימאָדזשען'ס און פּאָסטהומוס'עס פריינד, האָט איהם געגעבען דאָס פלעשעל, רעכענענדיג, אז דאָס ענטהאַלט סם. זיא האָט דאָס ספּעציעל בעשטעלט ביי איהר דאָקטאָר, אום, וויא זיא האָט איהם דערצעהלט, צו פּרובירען דעם רעזולטאַט דערפון אויף חיות. נאָר אזוי וויא דער דאָקטאָר האָט זיא געקענט פאַר אַ שלעכטע און פערדאָרבענע פרוי, האָט ער איהר ניט געוואָלט געטרויען קיין ריכטיגען סם־המות, און אַנשטאָט דעם האָט ער איהר געגעבען אזא מין פליסיגקייט, וועלכע האָט דיא ווירקונג איינצושלע־פערן אַ פּערזאָן מען זאָל מיינען, אז דיא פּערזאָן איז ווירקליך טויט. דאָס געדויערט אָבער בלויז עטליכע שטונדען און דאַן ווערט מען צוריק לעבעדיג.

דיעזע משקה, וואָס פיסאַניאָ האָט ווירקליך גערעכענט פאַר אַ גוטע זאַך, האָט ער געגעבען אימאָדזשען'ען און איהר אָנגעזאָגט, דאָס אין פאַל זיא וועט פיהלען שלעכט, זייענדיג אויף'ן וועג, זאָל זיא איינגעהמען דער־פון. און נאָכדעם וויא ער האָט איהר געוואונשען גליק און זיא געבענשט זיא זאָל בעשיטצט ווערען אויף איהר רייזע. האָט ער פון איהר גענומען אָבשיעד.

דורך אַ מערקווירדיגען צופאַל, האָט דער וועג געפיהרט אימאָדזשען'ען צו דער וואָהנונג פון איהרע צוויי ברידער, וועלכע זיינען אוועק גע'גנב'עט געוואָרען, אַלס קינדער.

בעלאריוס איז געווען דער נאָמען פון דעם מאַן וואָס האָט זיי אוועק־געראַובט. אַ מאָל, מיט יאָהרען צוריק, איז בעלאריוס געווען איינער פון דיא איינפלוסרייכסטע מענער אין קעניג סימבעלין'ס הויף. דאן האָט איהם דער קעניג פאַלש בעשולדיגט אין פערראַטה, און איהם פערטריעבען פון זיין הויף. בעלאריוס, אום זיך נוקם צו זיין, האָט ער צוגע'גנב'עט סימבעלינען'ס צוויי קליינע פּרינצען, זיי געבראַכט אין אַ וואַלד אַריין, וואו ער האָט זיי ערצויגען אין אַ העהל.

אוועקגערויבט האָט ער דיא צוויי קליינע פּרינצען אויס ראַכע, אָבער ער האָט זיי באַלד אָנגעהויבען ליעב צו האָבען גלייך וויא זיי וואָלטען געווען זיינע אייגענע קינדער. ער האָט זיך שטאַרק אָבגעגעבען מיט זייער ער־ציהונג, אליין מיט זיי געלערענט, און אַזוי זיינען זיי אויפגעוואַקסען בראַווע, גוטע און שעהנע צוויי יונגע לייט. און אַזוי וויא זיי האָבען זיך אימער בעשעפטיגט מיט יאַגד, האָט דאָס זיי אָבגעהאַרטעוועט און זיי גע־מאַכט פאַר שטאַרק און וואַגענד. ניט נאָר איין מאָל האָבען זיי געבעטען בעלאַריוס'ן, מיינענדיג, אַז ער איז זייער פאַטער, ער זאָל זיי ערלויבען צו געהען אין קריעג וואו זיי זאָלען, דורך זייער גבורה און געשיקליכקייט, זוכען זייער גליק.

אָט צו דיעזער העהל, וואו דיא צוויי יונגע לייט מיט דעם אלטען בעלאריוס האָבען געוואָהנט, איז אימאָדזשען פערבלאָנדזשעט געוואָרען.

דיא אָרעמע אימאָדזשען, זייענדיג אין דעם גרויסען וואַלד, האָט זיא פערלוירען איהר וועג. זיא האָט געזאָלט געהען אין איין וועג נאָך מיל־פאָרד־העיווען, אָבער זיא האָט זיך פערלוירען. דאן איז זיא הונגעריג געוואָרען. דיא אונגליקליכע איז געווען פערצווייפעלט, און דאָ איז זיא אויך געווען אַזוי מיעד, אַז זיא האָט מעהר ניט געקענט נאָכשלעפּען איהרע פיס.

דערזעהענדיג דיא העהל, איז זיא אַריין, האָפענדיג דאָרט צו גע־פינען עמיצען וואו זיא זאָל קויפען עפּעס צום עסען. זיא האָט אָבער געטראָפען דיא העהל לעדיג, און זיך אַרומקוקענדיג, האָט זיא דערזעהען ליעגענדיג געטריקענטעס פלייש, און אַזוי וויא זיא איז געווען שטאַרק הונגעריג, האָט זיא זיך גענומען עסען.

„אַך!" האָט זיא געזאָגט צו זיך אליין זיפצענדיג, „איך זעה ערשט יעצט, אַז אַ מענשען'ס לעבען איז אַ פּלאָגע. וויא מיעד איך בין! צוויי נעכט דורכאַנאַנד האָב איך געהאַט דיא הוילע ערד פאַר מיין בעט. ווען

ניט מיין ענטשלאָסענהייט, וואָלט איך שוין קראַנק געוואָרען. ווען פּיסאַ־ניא האָט מיר געוויזען מילפֿאַרד־העיווען פֿון דעם שפּיטץ־באַרג, וויא נאָהענט דאָס האָט מיר דאַמאָלס אויסגעזעהען !"

דאַן האָט זיא אָנגעהויבען צו דענקען איבער איהר מאַן און זיין האַרצ־לאָזען בעפֿעהל זיא צו טויטען.

„מיין טהייערער פּאָסטהומוס," האָט זיא געמורמעלט, „דוא ביסט זעהר א שלעכטער !"

אימאָדזשען'ס צוויי ברידער מיט בעלאַריוס'ן, וועלכע זיינען געוועזען אויף דער יאַגד, האָבען פּונקט דאַמאָלס צוריק געקעהרט אַהיים.

בעלאַריוס האָט זיי אַ נאָמען געגעבען פּאָלידאָר און קאַדוואַל, און אַזוי האָבען זיי זיך גערופֿען ; זייערע ריכטיגע נעמען זיינען אָבער געוועזען גידעריוס און אַרוויראַגוס.

דער ערשטער וואָס איז אַריין אין דער העהל, איז געוועזען בעלאַריוס. ווען ער האָט דערזעהען אימאָדזשען'ען זיטצען און עסען, האָט ער גע־וואונקען צו דיא יונגע לייט און געזאָגט גאַנץ שטיל :

„שאַ, שטעהט, וואַרט נאָך אויס. יעמאַנד עסט אונזערע שפּייזען. מיר דאַכט, אַז דאָס איז אַ שרעטעלע."

„וואָס איז דאָרט ?" האָט איינער געפֿרעגט.

„ביי גאָט !" האָט בעלאַריוס ווייטער געזאָגט, „מיר דאַכט, אַז אַ מלאך איז אין אונזער העהל, אָדער וועניגסטענס אַ פֿעע."

אימאָדזשען איז געוועזען אַזוי שעהן אין איהרע אינגעלשע קליידער, אַז זיא האָט ווירקליך איבערראַשט בעלאַריוס'ן.

ווען אימאָדזשען האָט געהערט אַ רעש, האָט זיא זיך אויפגעהויבען, אומגעווענדעט און צו זיי אַזוי געזאָגט :

„מיינע גוטע הערען, טהוט מיר ניט קיין שלעכטס. איידער איך בין אַריין אין אייער העהל, בין איך געוועזען בערייט צו בעטלען אָדער קויפֿען עפּעס עסען. יעצט אָבער האָב איך בלויז געגעסען. איך שווער אייך, אַז איך האָב גאָר ניט גע'גנב'עט, און איך וואָלט אויך גאָר ניט גע־גנב'עט ווען איך וואָלט אפֿילו געפֿונען גאָלד אויסגעשפּרייט אויף דער ערד. אָט דאָ האָט איהר געלד פֿאַר'ן פֿלייש וואָס איך האָב געגעסען. ווען איך וואָלט אייך ניט געטראָפֿען, וואָלט איך ניט פֿערלאָזט דיעזען פּלאַץ אָהנע אוועקצולעגען געלד דאָ פֿאַר דעם עסען און אויך אַ געבעט פֿאַר דיעזע וואָס האָבען דאָ פֿאַרבערייט צום עסען :

זיי האָבען זיך ענטזאָגט אָנצונעהמען איהר געלד.

„איך זעה," האָט דיא דערשראָקענע אימאָדזשען געזאָגט, „אַז איהר זייט אין כעס אויף מיר. אָבער, מיינע העררען, ווען איהר זאָלט מיך הרג'ענען פאַר מיין פערברעכען, זאָלט איהר וויסען, דאָס איך וואָלט סאַי וויא־כאַי געשטאָרבען פאַר הונגער."

„וואוהין געהסטו," האָט בעלאַריוס געפרעגט, „און וויא איז דיין נאָמען ?"

„מיין נאָמען איז פידעלע," האָט אימאָדזשען געענטפערט. „איך האָב אַ קרוב וואָס פאָהרט קיין איטאַליען. ער האָט בעדאַרפט אָבזעגלען פון מילפאָרד־העיווען, און געהענדיג אַהין, בין איך אַזוי הונגריג געוואָרען, אַז דאָס האָט מיך געפיהרט צו דעם פערברעכען ביי וועלכען איהר האָט מיך געטראָפען."

„בלייב נאָר רוהיג, מיין קינד," האָט בעלאַריוס געזאָגט, „רעכען אונז ניט פאַר אַזעלכע שלעכטע מענשען ; אורטהייל אונז אויך ניט נאָך דיא ווילדע קליידער און פּלאַטץ וואו דוא זעהסט אונז. זאָל דיר וואויל בעקומען וואָס דוא האָסט געגעסען. גוט וואָס דוא ביסט געקומען אַהער. עס איז שוין באַלד נאַכט. דוא זאָלסט דיך ביי אונז אויסרוהען און וויי־טער עסען. קינדער, בעגריסט דעם וואנדערער."

דיא צוויי יונגע לייט, איהרע ברידער, האָבען דאַן געוואונשען אי־מאָדזשען'ען ווילקאָמען אין זייער הייל, און מיט פיעלע צערטליכע אויס־דריקע האָבען זיי איהם (מיינענדיג, אַז דאָס איז אַ אינגעל) פערשפּראָ־כען צו ליעבען וויא אַ ברודער. דאַן האָבען זיי אַריינגעבראַכט אין דער הייל זייערע דערשאָסענע חיות וואָס זיי האָבען מיטגעבראַכט פון דער יאַגד.

אימאָדזשען האָט זיך זעהר געפרייט מיט דעם פריינדליכען עמ־פּפאַנג און זיא האָט זיך באַלד גענומען זיי העלפען פאַרבערייטען וועטשערע.

אין אַלטע צייטען, האָבען פּרינצעסינס, ניט וויא יעצט, געקענט קאָכען און באַקען און פערשטאַנען הויז־ווירטהשאַפט.

זיא האָט זיי אַלעמען איבעראַשט מיט איהר פעהיגקייט און פלייסיגקייט.

„און אויסער דעם," האָט פּאָלידאָר בעמערקט צו זיין ברודער, „זעה נאָר וויא שעהן פידעלע איז, טאַקי וויא אַ מלאך."

דאן האָבען זיי בעמערקט, דאָס כאָטש פידעלע איז אזוי שעהן, קען מען דאָך זעהען אויף זיין געזיכט אַן אויסדרוק פון טרויער און מרה־שחורה.

פידעלע איז אין אַ קורצער צייט געוואָרען דער ליעבלינג פון דער קליינער פאמיליע, און אויך פידעלע האָט אַלעמען ליעב געקריעגען. זיא האָט אָנגעהויבען צו דענקען, דאָס ווען ניט איהר עראינערונג אַן פאסטהור־מוס'ן, וואָלט זיא געוועזן העכסט צופריעדען צו פערבלייבען מיט דיעזע פריינדליכע מענשען אין דער העהל און מיט זיי ארומגעהען אין ווילדען וואלד.

זיא האָט דערפאר, נאָכהער, איינגעשטימט דאָרט צו פערבלייבען אזוי לאנג ביז זיא וועט זיך אויסרוהען און דאן ערשט פאָרטזעטצען איהר רייזע קיין מילפארד־העיווען.

ווען זיי האָבען געהאָט אויפגעגעסען דאָס גאנצע פלייש, און זיי האָבען זיך פאָרבערייטעט ווייטער צו געהען אויף דער יאגד, האָט פידעלע זיי ניט געקענט בעגלייטען, ווייל זיא האָט ניט גוט געפיהלט. שמערץ און פערצווייפלונג מיט טרויעריגע עראינערונגען צוזאמען מיט דער שווע־רער רייזע אין וואלד, האָבען פעראורזאכט איהר שלעכט פיהלען.

זיי האָבען זיך מיט איהר געזעגענט און אליין אוועק אויף דער יאגד. אויף'ן וועג, האָבען זיי געהאלטען אין איין רעדען פון איהר און איהרע מעלות.

אזוי שנעל אָבער וויא זיי זיינען אוועק, האָט זיך אימאָדזשען דער־מאהנט אן דעם פלעשעל וואָס פיסאניאָ האָט איהר געגעבען. זיא האָט עס באלד אויסגעטרונקען און איז אריינגעפאלען אין אַ מין שלאָף וואָס האָט מעהר אויסגעזעהען וויא טויט.

ווען בעלאריוס און איהרע ברידער האָבען צוריק געקעהרט פון דער יאגד, איז פאלידאר דער ערשטער אריין אין דער העהל. מיינענדיג אַז פידעלע שלאָפט, האָט ער זיך אויסגעטהאָן זיינע שיך כדי ניט צו מאַכען קיין רעש און זיא אויפוועקען. עס האָט אָבער ניט פיעל געדויערט און ער האָט ענטדעקט, אַז קיין זאך וועט זיא מעהר ניט אויפוועקען. ער האָט אַלזאָ בעשלאָסען, אַז זיא מוז זיין טויט. פאלידאר האָט זיא בעקלאגט וויא אַן אייגענעם ברודער, פונקט וויא זיי וואָלטען צוזאמען אויפגעצויגען געוואָרען און זיך געקענט דאָס גאנצע לעבען.

בעלאריוס האט דאן פארגעשלאגען מען זאל זיא ארויסטראגען אין וואלד און דארט פייערן איהר קבורה מיט געבעטע וויא דער מנהג איז.

דיא צוויי יונגע לייט האבען זיא ארויסגעטראגען אין וואלד און זיא צערטליך אוועקגעלעגט אויף׳ן גראז. דאן האבען זיי געזונגען און געבעטען פאר דער רוה פון איהר קערפער, און זיא בעדעקענדיג מיט בלעטער און בלומען, האט פאלידאר געזאגט:

„כל־זמן דער זומער וועט געדויערן, זאלסטו וויסען, פידעלע, אז איך וועל יעדען טאג קומען און בעדעקען דיין קבר מיט פרישע בלומען. דיא בלאסע פריהלינגס־רויז, דיא בלום וואס זעהט אויס וויא דיין פנים; דאס בלויע־גלעקעלע, אזוי וויא דיינע אדערן; דיא בלעטעלעך פון דער עגלאנטין־רויז, וואס שמעקט אזוי וויא דיין זיסער אטהעם האט גע־שמעקט: דאס אלעס וועל איך צושפרייטען איבער דיר. יא, און אין ווינטער, וועל איך דיר ברענגען דאס פארפומירטע גראז, דאמאלס, ווען קיין בלומען זיינען נישטא, אום צו בעציערען דיין לעצטע רוה.“

ווען זיי זיינען פערטיג געווארען, זיינען זיי אוועק פול מיט טרויער און שמערץ.

אבער אימאדזשען איז ניט לאנג געבליעבען ליגען. ווען דער איינפלוס פון דער פליסיגקייט איז פאראיבער, האט זיא ערוואכט. און אזוי וויא זיא איז געווען בעשאטען בלויז מיט גראז און בלומען, האט זיא דאס באלד פון זיך ארונטער געטרייסעלט. זיא איז אויפגעשטאנען און זיך אלעס פאר־געשטעלט פאר א חלום.

דאן האט זיא געזאגט:

„מיר האט זיך געדאכט, אז איך בין געווען דער וועכטער פון א העהל, און געקאכט מאכלים פאר גוטע מענשען. וויא קומט עס וואס איך בין בעדעקט געווארען מיט בלומען?“

ניט קענענדיג טרעפען דעם וועג צוריק צו דער העהל און ניט געפינענ־דיג איהרע חברים, האט זיא בעשלאסען, אז אלעס וואס זיא האט דורכ־געלעבט איז ווירקליך מעהר ניט געווען וויא א חלום.

דאן האט דיא עלענדע אימאדזשען ווידער א מאל אנגעפאנגען איהר רייזע, האפענדיג צו געפינען א וועג קיין מילפארד־העיווען, און דארט זאל זיא טרעפען א שיף וואס זאל זיא פיהרען קיין איטאליען. זיא האט נאך אימער געהאט אלע איהרע געדאנקען ביי פאסטהומוס׳ן, וועלכען זיא האט בעשלאסען אויפצוזוכען אין דער קליידונג פון א אינגעל.

נאָר ניט אַלעס וואָס דער מענש טראַכט קען דורכגעפיהרט ווערען. דאַמאַלס האָבען פּאַסירט וויכטיגע זאַכען וואָס האָבען געענדערט איהרע פּלענער. אַ קריעג האָט פּלוצלינג אויסגעבראָכען צווישען דעם רוימישען קיסר אוגוסטוס און סימבעלין, דער קעניג פון בריטאַניען. אַ גרויסע רוי־מישע אַרמעע האָט געלאַנדעט אין בריטאַניען און האָט אָנגעהויבען צו גע־הען דורך דעם וואַלד וואו אימאָדזשען איז געווען. מיט דער אַרמעע איז אויך מיטגעגאַנגען פּאַסטהומוס.

פּאָסט פּאַסטהומוס איז געקומען קיין בריטאַניען מיט דער רוימישער אַרמעע, האָט ער ניט בעאַבזיכטיגט צו קעמפּפען מיט דיא רוימער געגען זיין פאַטערלאַנד. זיין צוועק איז געווען זיך אָנצושליעסען אין דער ברי־טישער אַרמעע און קעמפּפען פאַר דעמזעלבען קעניג, וועלכער האָט איהם פערטריעבען.

נאַטירליך האָט פּאַסטהומוס נאָך אימער גערעכענט, אַז אימאָדזשען האָט איהם בעטראָגען, אָבער ער האָט זיא גערעכענט פאַר טויט, ווייל פּיסאַניא האָט איהם געשריעבען, אַז ער האָט דורכגעפיהרט זיין בעפעהל. נאָר אַזוי וויא ער האָט זיא אַ מאָל זעהר געליעבט, האָט ער געפיהלט שטאַרק ניעדערגעשלאָגען און בעשלאָסען צוריק צו קומען קיין בריטאַניען אום צו פאַלען אין דער בלוטיגער שלאַכט, אָדער, ווען קעניג סימבעלין וועט איהם כאַפּען, זאָל ער איהם לאָזען הינריכטען פאַר איבערטרעטען זיין בעפעהל.

נאָר איידער אימאָדזשען האָט געגרייכט קיין מילפאָרד־העיווען, איז זיא אַריינגעפאַלען אַלס געפאַנגענע פון דער רוימישער אַרמעע. מען האָט זיא פאָרגעפיהרט פאַר דעם רוימישען קאָמאַנדאַנט, גענעראַל לוקיוס, ביי וועמען זיא האָט שטאַרק נושא־חן געווען, און זיא רעכענדיג פאַר אַ אינגעל, האָט ער זיא געמאַכט פאַר זיין דיענער.

דערווייל איז סימבעלין'ס אַרמעע ערשיענען אום צו בעגעגענען דעם שונא. אַזא שנעל וויא סימבעלין'ס סאָלדאַטען זיינען אַריין אין וואַלד, האָט זיך פּאָלידאָר און קאַדוואַל אָנגעשלאָסען אַן זיי.

דיא צוויי יונגע לייט זיינען געווען שטאַרק נייגיעריג זיך צו בעטהייליג־גען אין קריעג אום אַרויס צו ווייזען זייערע העלדענטהאַטען. דאָס איז געווען טראָץ דעם וואָס זיי האָבען ניט געוואוסט, אַז זיי קעמפּפען פאַר זייער קעניגליכען פאַטער. בעלאַריוס איז אויך מיט זיי מיטגעגאַנגען אין דער מלחמה.

דער אלטער בעלאריוס האט שוין לאנג חרטה געהאט אויף דעם אונ־רעכט געגען קעניג סימבעלין ווארום ער האט צוגענומען זיינע קינדער, און אזוי וויא ער איז אין זיין יוגענד געווען א מוטהיגער קריעגער האט עס איהם זעהר געפרייט וואס ער האט א געלעגענהייט זיך צו בעטהיי־ליגען אין קריעג צו העלפען דעם וואס ער האט אזוי פיעל שמערצען פער־אורזאכט.

דיא מלחמה האט אנגעפאנגען צווישעןביידע ארמעען. דיא בריטא־ניער וואלטען געווים פערלוירען דיא שלאכט און קעניג סימבעלין וואלט דער'הרג'עט געווארען, אבער דער אויסערארענטליכער מוטה פון פאסטהו־מוס'ן, בעלאריוס און דיא צוויי יונגע פרינצען, האט אלעס געענדערט. זיי האבען, פאר אלעמען, געראטעוועט דעם קעניג'ס לעבען און דאן האט זיך דער גאנצער צושטאנד פון דער מלחמה געענדערט און דיא בריטאניער זיינען ארוים דיא זיעגער.

ווען אלעס איז געווען פאראיבער און פאסטהומוס האט געזעהען, אז ער האט ניט געפונען דעם טויט וואס ער האט געזוכט, האט ער זיך אליין איבערגעגעבען צו סימבעלין'ס אפיציערען און איז געווען בערייט צו ליידען דיא טויט־שטראף וואס קומט פאר ניט האלטען דעם קעניג'ס בעפעהל פון גלות.

אימאדזשען און איהר נייער הערר, זיינען געווען צווישען דיא געפאנ־גענע רוימער, וועלכע זיינען אריינגעפאלען צו דיא בריטאניער, און וועלכע מען האט געבראכט פאר קעניג סימבעלין. צוזאמען מיט זיי איז געווען יאקימא, אויך א געפאנגענער.

ווען מען האט דיעזע אלע פארגעפיהרט פאר קעניג סימבעלין, איז פאסטהומוס ערשיענען צו עמפפאנגען זיין אורטהייל. דאמאלס האט מען אבער אויך פארגעבראכט בעלאריוס'ן מיט דיא צוויי יונגע לייט, פא־לידאר און קאדוואל, אום זיי זאלען בעלוינט ווערען פאר זייערע העלדענ־טהאטען. פיסאניא, זייענדיג דעם קעניג'ס א לייב־מענש, איז אויך גע־ווען דערביי.

פאר'ן קעניג זיינען אלזא געשטאנען פערשיעדענע מענשען מיט פער־שיעדענע האפנונגען.

דער רוימישער גענעראל איז געווען דער ערשטער צו נעהמען דאס ווארט. אלע איבריגע זיינען געווען שטיל און ערווארטעט זייער שיקזאל. ווען אימאדזשען האט דערזעהען פאסטהומוס'ן, האט זיא איהם באלד

דערקענט, אַבוואָהל ער איז געוועזן פערקליידעט פאַר אַ בויער. ער האָט אָבער זיא ניט דערקענט אין דיא מענליכע קליידער. זיא האָט אויך דער־קענט יאַקימאָ׳ן און באַלד דערזעהן, אַז ער טראָגט איהר רינג אויף זיין פינגער — דעמזעלבען רינג וואָס זיא האָט געגעבען פּאָסטהומוס׳ן אַלס ציי־כען פון איהר ליעבע.

פּיסאַניאָ איז געוועזן דער איינציגער, וואָס האָט דערקענט אימאָ־דזשען׳ען, ווייל ער האָט איהר געגעבען דיא מענליכע קליידער.

„דאָס איז מיין הערריין,“ האָט ער געזאָגט צו זיך אליין. „אָבער כל זמן זיא לעבט און שווייגט, וועל איך אויך שווייגען און אָבוואַרטען צו זע־הען וואָס דאָ וועט פּאַרקומען.“

בעלאַריוס וויעדער האָט אין איהר דערקענט פּידעלע׳ן, און זיך ווענ־דענדיג צו קאַדוואַל׳ן, האָט ער געפרעגט:

„האָט ניט דאָס איינגעל ערוואַכט פון דיא טויטע?“

„איין זאַמד־קערענדיל,“ האָט קאַדוואַל געענטפערט, „איז ניט אַזוי ענהליך צום צווייטען, וויא ער איז ענהליך צו דעם טויטען פּידעלע.“

„דיא טויטע זיינען לעבעדיג געוואָרען,“ האָט פּאַלידאָר געזאָגט.

„אָבער ער איז דאָך געשטאָרבען?“ האָט קאַדוואַל געפרעגט מיט ווייטער ערשטוינען.

„שאַ, זאָל זיין שטיל,“ האָט בעלאַריוס געזאָגט.

פּאָסטהומוס האָט געוואַרט צו הערען זיין טויטעס אורטהייל, און ער האָט בעשלאָסען ניט צו דערצעהלען דעם קעניג, אַז ער האָט געהאָלפען ראַטעווען זיין לעבען, פיעללייכט וועט דאָס בעוועגען סימבעלינען ער זאָל איהם בעגנאַדיגען.

דער רוימישער גענעראַל לוקיוס האָט גענומען אימאָדזשען, אַלס זיין דיענער, אונטער זיין שוטץ. לוקיוס איז געוועזן אַ העלדישער מאַן, און אַזוי וויא ער האָט געהאַט דאָס וואָרט, האָט ער אַזוי געזאָגט:

„קעניג, איך האָב געהערט, אַז דו נעהמסט ניט אַן קיין אויסלעז־געלד פאַר דיינע געפאַנגענע, זאָנדערן דו לאָזט יעדען הינריכטען. איך בין אַ רוימער, און מיט אַ רוימישעס הארץ בין איך בערייט צו בעגעגענען דעם טויט. אָבער עס איז דאָ בלויז איין זאַך פאַר וועלכען איך וואָלט דיך וועלען בעטען.“

ביי דיעזע ווערטער האָט ער פאָרגעפיהרט אימאָדזשען׳ען פאַר׳ן קעניג און אַזוי געזאָגט:

„דאָס אינגעל איז אַ בריטאַניער. ערלויבט מען זאָל איהם אויס־לעזען. ער איז מיין דיענער. קיין הערר האָט נאָך געהאַט אַ דיענער, וואָס זאָל זיין אַזוי גוט, אַזוי פליכטען־בעוואוסט, אַזוי פלייסיג ביי אַלע גע־לעגענהייטען, אַזוי טריי און אַזוי איבערגעבען. ער האָט געגען דיא ברי־טאַניער ניט געטהאָן קיין אונרעכט, אונגעאַכטעט דאַרויף וואָס ער האָט געדיענט ביי אַ רוימער. ראַטעווע איהם אויב דוא ווילסט ניט ראַטעווען קיין אַנדערן."

סימבעלין האָט גאַנץ אויפמערקזאַם בעטראַכט זיין טאָכטער אימאָ־דזשען. ער האָט זיא ניט דערקענט. אָבער אין זיין הארץ האָט זיך ער־וועקט אַ מערקווירדיגעס געפיהל, און ער האָט געזאָגט:

„איך האָב איהם געווים ערגיץ געזעהען. זיין געזיכט קומט מיר פאָר אַזוי בעקאַנט. איך וויים ניט וואָרום, אָבער איך זאָג, לעב מיין יונגע! און וועהרענד איך שענק דיר דיין לעבען, זאָג איך דיר וויימער, בעט עפּעס ביי מיר און איך וועל דיין וואונש ערפילען. יאַ, זאָגאַר דאָס לעבען פון דעם וויכטיגסטען געפאַנגענעם דאָ וועל איך דיר שענקען, ווען דוא ווערסט עס פערלאַנגען."

„איך דאַנק זעהר אייער מאַיעסטעט," האָט אימאָדזשען געענטפערט.

יעדער איינער איז געוואָרען אויפמערקזאַם און נייגעריג צו הערען וואָס דאָס שעהנע אינגעל קען פערלאַנגען. גענעראַל לוקיוס האָט צו איהר געזאָגט:

„הער אויס, מיין גוטער יונגע, אויב דוא ווילסט בעטען פאַר מיין לעבען, דאַנק איך דיר זעהר, אָבער איך פערלאַנג עס ניט."

„אָך ניין!" האָט אימאָדזשען געענטפערט, „ניט דאָס איז מיין וואונש. איך האָב יעצט אַ וויכטיגערע אַרבייט. פאַר דיין לעבען, גענעראַל, קען איך יעצט ניט בעטען."

דער רוימישער גענעראַל האָט זיך געפונען אַ ביסעל בעליידיגט און ער האָט אויך געהאַט רעכט, דען דאָס האָט בעוויעזען, אַז זיין דיענער, פאַר וועמען ער האָט זיך אַזוי פיעל אינטערעסירט, האָט גאָר ניט געוואָלט וויסען פון דאַנקבאַרקייט.

דאַן האָט אימאָדזשען זיך געווענדעט צום קעניג, און צייגענדיג אויף יאַקימאָ'ן, האָט זיא פערלאַנגט פאָלגענדעס: אַז ער, יאַקימאָ, זאָל מודה זיין פאַר וואָס, וויא אַזוי און דורך וועלכער אורזאַכע ער איז געקומען צו דעם רינג וואָס ער טראָגט אויף זיין פינגער.

דער קעניג האט דיעזען איינפאכען וואונש נאכגעגעבען, און געסטראַ־שעט יאקימא'ן, דאס אין פאל ער וועט ניט דערצעהלען דעם אמת, וועט ער איהם לאזען מאטערן ביז ער וועט פון איהם ארויסקריעגען דיא ריינע וואַרהייט.

יאקימא האט דאן דערצעהלט אלע איינצעלהייטען איבער זיין שמוטצי־גער אינטריגע און געמיינע האנדלונג, דאס הייסט, וויא ער האט געוועט מיט פאסטהומוס'ן, וויא אזוי ער האט פערשפיעלט דיא וועטע און דאן וויא אזוי ער האט אויסגעטראכט א בלבול אויף דער פרינצעסין.

וואס פאסטהומוס האט געשפירט ווען ער האט געהערט דיעזע שילדע־רונג, איז שווער מיטצוטהיילען.

אזוי שנעל אבער וויא יאקימא איז פערטיג געוואַרען, איז פאסטהומוס ארויסגעקומען און מודה געווען פאר קעניג סימבעלין איבער דעם טויטעס־אורטהייל וואס ער האט ארויסגעגעבען אויף אימאדזשענען און וויא אזוי ער האט בעאויפטראגט פיסאניא'ן הינצוריכטען זיין פרוי. צום שלום האט ער בעמערקט :

„אך, אימאדזשען, מיין קעניגין, מיין לעבען, מיין פרוי ! אך, אימא־דזשען, אימאדזשען !"

דיא גוטע אימאדזשען האט אבער ניט געקענט צוזעהען וויא איהר מאן ליידעט, און ניט ווארטענדיג פיעל, האט זיא זיך געגעבען צו איהם צו ערקענען.

פאסטהומוס'עס פרייד איז ניט צום בעשרייבען. ער האט גע־פיהלט, אז א גרויסע און שווערע לאסט איז ארונטער פון זיין נשמה, און ער איז געווען איבער גליקליך וויסענדיג, אז אימאדזשען האט איהם מוחל געווען.

ניט וועניגער דערפרייט איז געווען קעניג סימבעלין געפינענדיג זיין פערלוירענע טאכטער. ער האט זיא אומארמט, איהר פערשפראכען צו־ריק צו געבען איהר פריהעריגע שטעלע, און, נאך מעהר, צוליעב איהר, האט ער פערצייהעט פאסטהומוס'ן און איהם אנערקענט אלס זיין איידעם.

עס איז געווען א פאסענדע געלעגענהייט פאר בעלאריוס'ן פארטרעטען און אויך דערצעהלען זיין געהיימניס. ער האט פארגעשטעלט פאלידאר'ן און קאדוואל'ן פאר'ן קעניג, איהם דערצעהלענדיג, אז דיעזע זיינען זיינע צוויי פערלוירענע זיהן, גידעריוס און ארוויראגוס.

סימבעלין האט מוחל געווען בעלאריוס'ן. עס איז אויך אונמעגליך געווען פאר א מענשען, אין אזא צייט פון שמחה, צו דענקען פון שטראף און נקמה. ער האט געפונען זיין טאכטער, ער האט ענטדעקט זיינע זיהן אין זיינע יונגע לעבענס־רעטער — דאס אלעס האט העכסטענס געקענט ארויסרופען פרייד, אבער קיין צארן.

יעצט האט אימאדזשען איינגעזעהען, אז דיא צייט איז געקומען צו טהון גוטעס. פאר אלעמען האט זיא געבעטען איהר פאטער ער זאל בע־גנאדיגען איהר געוועזענעם הערר, גענעראל לוקיוס, און סימבעלין האט גלייך ערפילט איהר וואונש. דאס האט אויך געפיהרט דערצו, וואס לוקיוס האט אבגעשלאסען א פריעדענס־טראקטאט צווישען דיא רוימער און ברי־טאניער, וועלכער האט נאכהער געדויערט פיעלע יאהרען.

יעצט איז ווערטה צוווארפען א בליק אויף דיא אנדערע פערזאנען פון דיעזער דראמא. סימבעלין'ס פרוי דיא שלעכטע קעניגין, האט באלד איינגעזעהען, אז דורך דיעזער מערקווירדיגער פאסירונג, זיינען אלע איהרע פלענער געשטערט געווארען. ניט נאר איז פאסטהומוס געבליע־בען דעם קעניג'ס איידעם, זאנדערן ער האט צוריק געקריעגען זיינע צוויי פערפאלענע זיהן.

דער שלעכטער מענש לעבט אפט אין זיין שלעכטקייט. קוים ווערט דיעזער שלעכטער עלעמענט געשטערט, איז אזא מענש וויא א פיש ארויס פון וואסער. דיא קעניגין איז אויס ערגערניש קראנק געווארען און גע־שטארבען.

אבער זיא איז אויך ניט אזוי גרינג געשטארבען. דער שלעכטער מענש דערלעבט אפט בעצאהלט צו ווערען, ביים לעבען, פאר זיינע שלעכטע מעשים. זיא האט געלעבט אזוי לאנג, ביז איהר זוהן קלאטען איז גע'הרג'עט געווארען אין א שטרייט וואס ער האט אליין ארויסגערופען.

דערמיט האט זיך געענדיגט דיעזע דראמע אונגליקליך פאר דיא שלעכ־טע, און גליקליך פאר דיא גוטע און ערלע.

מאקבעט

מאקבעטה.

ם איז געווען אין דער צייט, ווען אין שאָטלאנד האָט רעגיערט קעניג דאָנקאן דער עניו. דאמאלסט האָט דארט געלעבט א בעריהמטער העדר, אדער לארד, מיט דעם נאָמען מאקבעטה.

דיעזער מאקבעטה איז געווען א נאָהענטער קרוב פון דעם קעניג און שטארק געאכטעט פון דעם גאנצען קעניגליכען הויף פאר זיין העלדענמוטה און גרויסען ערפאָלג אין דיא מלחמות וואָס ער האָט געפיהרט פאר'ן קעניג. אין איינער פון דיא מלחמות האָט ער זיך נאָר וואָס שטארק אויסגעצייכענט דערמיט וואָס ער האָט געשלאָגען און אונטערדריקט א גרויסע רעוואָלוציאָנערע ארמעע, וועלכע האָט געקריעגען גרויסע הילף פון נאָרוועגען.

דיא צוויי שאָטלענדישע גענערעלע, מאקבעטה און באנקאָ, האָבען צוריק געקעהרט אלס זיעגער פון דיעזער גרויסער שלאכט. זייער וועג האָט געפיהרט איבער א גרויסער און ברייטער לאָנקע, וואו זיי זיינען אָבגעשטעלט געוואָרען פון דריי שוידערהאפטע ערשיינונגען, א מין פיגורען וויא פון פרויען מיט לאנגע בערד. דיא פערוועלקטע הויט און דיא ווילדע קליידער פון דיעזע אונהיימליכע פרויען, האָט זיי פאָרגעשטעלט עפּעס פאר א מין אונטער-ערדישע ערשיינונגען.

מאקבעטה האָט צום ערשטען צו זיי גערעדט. זיי וויעדער, גלייך וויא בעליידיגט, האָבען צוגעלעגט צו צוויי פינגער צו זייערע מיילער, אלס א צייכען פון שטילשווייגען. דאן האָט דיא ערשטע בעגריסט מאקבעטה'ן מיט דעם טיטעל:

„הערישער פון גלאמוס!"

דער גענעראל איז געווען איבערראשט צו הערען, אז אזעלכע בעשע-

מעניששען קענען איהם. ער איז אָבער געווען נאָך מעהר איבערראַשט, ווען ער האָט געהערט אַ צווייטען טיטעל:

„הערר שער פון קאָדאָר!“

פון דעם טיטעל האָט ער אַליין ניט געוואוסט.

דאַן האָט איהם דיא דריטע ווילדע בריאה אַנגערופען:

„הורראַ! הורראַ פאַר דעם קעניג וואָס וועט ווערען!“

דאָס האָט איהם שטאַרק ערשטוינט, דען ער האָט געוואוסט, אַז ער האָט קיינע האָפנונגען און קיינע אויסזיכטען אויף אַזאַ צוקונפט כל־זמן דעם קעניג׳ס זיהן לעבען.

דאַן האָבען זיך דיא מערקווירדיגע ערשיינונגען געווענדעט צו גענעראַל באַנקאָ, און אין רעטהזעלהאַפטע ווערטער האָבען זיי צו איהם געזאָגט:

„דוא וועסט זיין קלענער וויא מאַקבעטה און דאָך גרעסער! ניט אַזוי גליקליך און דאָך גליקליכער! אָבוואָהל דוא וועסט קיין מאָל ניט רעגיערען, פון דעסטוועגען וועלען דיינע זיהן זיין דיא קעניגע פון שאָטלאַנד.“

וויא דיעזע בעשעפענישען זיינען פערטיג געוואָרען מיט זייערע אונגעווינשטע נביאות, זיינען זיי פערוואַנדעלט געוואָרען אין לופט און פערשוואונדען.

דיא גענעראַלע האָבען בעשלאָסען, אַז דאָס זיינען געווען דריי מכשפות.

שטעהענדיג אַזוי און נאָכקלערענדיג איבער דיעזע זאָנדערבאַרע בעגעגניש, זיינען אָנגעקומען שליחים פון דעם קעניג, וועלכע האָבען געבראַכט פאַר מאַקבעטה׳ן דעם טיטעל „הערר שער פון קאָדאָר.“ עס איז קיין וואונדער, דאָס מאַקבעטה, הערענדיג דאָס, איז ער געווען שטאַרק איבערראַשט וויסענדיג, אַז דיא מכשפות האָבען אַזוי ריכטיג געטראָפען. דאָס האָט פעראורזאַכט, וואָס ער איז געבליעבען שטעהען פערזונקען אין געדאַנקען און גאָר ניט געקענט ענטפערן דיא שליחים. וועהרענד דעם זיינען זיינע געדאַנקען אָנגעפילט געוואָרען מיט פערשיעדענע האָפנונגען, אַז דיא פּראָפעצייהונג פון דער דריטער מכשפה וועט אויך מקוים ווערען, דאָס הייסט, ער זאָל ווערען קעניג און רעגיערען איבער שאָטלאַנד.

זיך אומווענדענדיג צו באַנקאָ׳ן, האָט ער געזאָגט:

„דענקסטו ניט, אז דיינע קינדער וועלען ווערען קעניגע, נאָכדעם וואָס די מכשפה האָט מיר געזאָגט, איז שוין אזוי שנעל מקוים געוואָרען?“

„דיעזע האָפנונג, מאקבעטה,“ האָט באנקא געענטפערט, „קען אין דיר אנצינדען א וואונש הוא זאָלסט שטרעבען צום טראָהן. אָפט מאָל דערצעהלען אונז דיעזע פרינצעסינס פון פינסטערניש, וואהרהייטען און קלייניגקייטען, און דאָס פיהרט אונז שפעטער צו גרויסע רעזולטאטען.“

באנקא האָט מיט זיינע ווערטער געגעבען מאקבעטה'ן א ווארנונג, און דערצו א גוטע ווארנונג, ווייל ער איז געוועזן זיין פריינד, אָבער די אמביציע אין מאקבעטה'ן איז שוין געוועזן אזוי אָנגעצונדען, אז ער האָט מעהר קיין עצות ניט געקענט הערען. פון דיעזען מאָמענט אָן האָט ער שוין אָנגעהויבען צו וועבען פלענער וויא צו ווערען דער קעניג פון שאָט־לאנד.

מאקבעטה האָט געהאט א פרוי פאר וועלכער ער האָט פערטרויעט אלעס וואָס די מכשפות האָבען איהם געזאָגט, און וויא אזוי א טהייל איז שוין מקוים געוואָרען. דיעזע פרוי איז געוועזן איינע פון יענע וואָס שטרעבען אימער צו זיין העכער וויא זיי זיינען, פול מיט אמביציע און קיין זאך קען זיי צוריק האלטען פון ערררייכען זייער ציעל. אזוי שנעל וויא זיא האָט געהערט פון איהר מאן'ס פלענער, האָט זיא שוין מעהר ניט געקענט רוהען. זיא האָט געוואָלט ווערען גרויס, מעכטיג — די קעניגין פון שאָטלאנד. איהר האָט ניט אויסגעמאכט וואָס פאר א מיטעל עס וועט אָנגעווענדעט ווערען צו דער־גרייכען אזא שטעלע.

מאדאם מאקבעטה, בעסער געזאָגט, ליידי מאקבעטה, האָט זיך ניט אָבגעשראָקען פאר דעם געדאנק פון בלוט. פערקעהרט, זיא איז געוועזן די ערשטע וואָס האָט געזעהען דעם וועג צום טראָהן נאָר דורך בלוט, און דאָס איז, אז פאר אלעמען דארף דער קעניג ערמאָרדעט ווערען און דאַן וועט שוין דער וועג זיין גלאַטער.

דער קעניג, נאטירליך, האָט גאָר ניט געוואוסט פון די שווארצע און פינסטערע געדאנקען, וואָס האָבען אָנגעפילט די קעפּ פון לאָרד מאקבעטה און ליידי מאקבעטה. וועהרענד זיי האָבען אויסגעלעגט די שרעקליכע פלע־נער און געטראכט אויף זיין לעבען, איז פונקט דאמאלס דעם קעניג איינגע־פאלען צו בעזוכען מאקבעטה'ן אין זיין פאלאץ און איהם אָבגעבען כבוד, אלס א טהייל פון דער בעלוינונג פאר זיינע העלדענטהאטען. מיט'ן קעניג זיינען אויך געפאָהרען זיינע צוויי זיהן, די פרינצען מאלקאָלם און דאָנאלביין און

א גרויסע בעגלייטונג פון דעם שאָטלענדישען אדעל, אום דיא עהרע פאר מאקבעטה'ן צו פערגרעסערען.

דער פּאַלאַץ וואו מאַקבעטה האָט געוואָהנט, איז געשטאַנען אויף איי־נעם פון דיא שעהנסטע פּלעצער אין שאָטלאַנד, וואו דיא לופט איז געוועזען זעהר ריין און געזונד. דאַרויף האָבען עדות געזאָגט דיא זינג־פייגעלעך אין שוועלבעלעך, וועלכע האָבען דאָרט געבויעט זייערע נעסטען, ווייל דיעזע קליינע קאָנצערטיסטען האַלטען זיך אימער אויף נור אין געזונדע און גוטע געגענדען, דאָרט וואו דיא לופט איז פריש און אנגענעהם.

דער קעניג איז געוועזען זעהר צופריעדען פון דער אויפנאַהמע וואָס ער האָט דאָרט געקריעגען און איבערהויפּט פון דעם רעספּעקט וואָס דיא שעהנע הערין, ליידי מאַקבעטה, האָט איהם צוגעטהיילט.

ליידי מאַקבעטה איז געוועזען א קינסטלערין צו בעהאַלטען אלע איהרע שלעכטע און בייזע געדאַנקען אונטער א שלייער פון זיסע ווערטער און שמייכעלעך. זיא האָט געקענט אויסזעהען וויא אן אונשולדיגע בלום, ווען־רענד איהר האַרץ איז געוועזען אזוי גיפטיג וויא א שלאַנג.

דיא רייזע איז געוועזען א לאַנגע און אזוי וויא דער קעניג איז געוועזען מיעד, האָט ער זיך פריה געלעגט שלאָפען. אין זיין צימער זיינען נאָר געוועזען צוויי קאַמער־הערען, וועלכע האָבען געדיענט אלס זיינע שומרים.

דער קעניג, וויא מיר האָבען דערמאָהנט, איז געוועזען זעהר צופריעדען פון דער אויפנאַהמע, און נאָך איידער ער האָט זיך געלעגט, האָט ער אויס־געטהיילט פּרעזענטען פאַר דיא הויפּט אָפיציערען. ליידי מאַקבעטה האָט ער געשענקט א קאָסטבאַרען דיאַמאַנטענעם רינג און זיא אָנגערופען „מיין גוטע ווירטהין."

דאַן איז געקומען מיטעלנאַכט, דיא צייט ווען ביי שלעכטע מענשען דערוועקען זיך דיא בייזעסטע געדאַנקען. אלעס איז געלעגען איינגעוויקעלט אין דונקלען שלייער פון דער נאַכט, ווען דיא גוטע זיינען פערוויעגט אין זיסע חלומות, נאָר דער וואָלף, דער מערדער, געהט ארויס פון זיין נאָרע זוכען בלוט.

דאָס איז אויך געוועזען דיא צייט ווען ליידי מאַקבעטה האָט ערוואַכט אום צו פּלאַנעווען דעם טויט פון דעם קעניג. זיא אליין אלס פרוי, וואָלט פיעלייכט ניט אונטערגענומען אזא שרעקליכע טהאַט, נאָר קענענדיג איהר מאַן'ס ווייכע נאַטור, האָט זיא מורא געהאַט, אז פּונקט צום רעכטען מאָמענט, וועט ער חרטה האָבען.

לײדי מאַקבעטה האָט גאַנץ גוט געוואוסט, אז איהר מאַן האָט אמביציע, אז ער וויל רעגירען און הערשען, זיא האָט אָבער אויך געוואוסט, אז איהם פעהלט דיא נעטהיגע ענטשלאָסענהייט פאר א פערברעכען. זיא האָט אפילו ביי איהם שוין געפועל׳ט, אז ער זאָל בעגעהען דעם מאָרד, אָבער זיא איז גאָר ניט זיכער געווען מיט דער אויספיהרונג פון אזא טהאַט.

דערפאַר האָט לײדי מאַקבעטה, מיט איהרע אייגענע ווייסע און צערט־ליכע פינגער גענומען דעם קינזשאַל און זיך דערנעהנטערט צום קעניג׳ס צימער. זיא האָט נאַטירליך זיך פריהער גוט פאַרבעררייטעט, אז זיא זאָל ניט געשטערט ווערען, ווייל זיא האָט געלאָזט גוט אָנטרינקען מיט וויין דיא קאַמער־הערען, וועלכע זיינען געלעגען פערזונקען אין טיעפען שלאָף אין ניט געהיט זייער הערר.

דאַנקאַן איז געלעגען און געשלאָפען גאַנץ געשמאַק, מיעד פון דער רייזע, און אזוי וויא זיא האָט אויף איהם געקוקט, האָט זיא בעמערקט עפּעס אין זיין געזיכט, וואָס איז געווען עהנליך צו איהר פאַטער. דאָס האָט אוועק־גענומען איהר מוטה אריינצושטעכען דעם קינזשאַל אין זיין ברוסט.

זיא איז דערפאַר צוריקגעגאַנגען אום זיך צו בעראַטהען מיט איהר מאַן. זיין ענטשלוס, וויא זיא האָט פאַראויס געזעהען, האָט אָנגעהויבען צו צעגערן. ער האָט בעהויפּטעט, אז עס זיינען דאָ גרויסע אורזאַכען ווארום ער זאָל דאָס פערברעכען ניט בעגעהען. ערשטענס איז ער ניט נאָר געווען דעם קעניג׳ס אן אונטערטהאַן, זאָנדערן אויך זיינער אַ קרוב; צווייטענס איז ער געווען זיינער אַ גאַסט, און לויט דיא געזעטצע פון גאַסטפריינדליכקייט, איז עס געווען זיין הייליגסטע פליכט איהם צו בעשיטצען פאַר אַל־דאָס־בייז, ניט נאָך זיין אליין זיין מערדער. דאַן האָט ער זיך דערמאָהנט, אז דאַנקאַן איז געווען אַ גוטער און גערעכטער קעניג, וויא עדעל ער האָט געהאַנדעלט געגען זיין פאָלק, וויא ער האָט געליעבט דעם אדעל, און, איבערהויפּט, וויא נאָבעל ער האָט געהאַנדעלט געגען מאַקבעטה׳ן אליין.

„אזעלכע קעניגע,“ האָט מאַקבעטה בעהויפּטעט, „שטעהען אונטער דעם ספּעציעלען שוטץ פון גאָט, און זיינע אונטערטהאַנען זיינען פיעלפאַך פער־פליכטעט זיך נוקם צו זיין פאַר זיין טויט. חוץ לזה,“ האָט מאַקבעטה פאָרט־געזעטצט, „האָב איך דעם קעניג צו פערדאַנקען וואָס איך בין אזוי געאַכטעט און געשעטצט ביים פאָלק, און וויא קען איך דאָס אַלעס פערפלעקען מיט דעם בלוט פון אזא מאָרד?“

אָט דאָס איז געווען דער צושטאַנד אין וועלכען לײדי מאַקבעטה האָט

געפונען איהר מאן. זיא האט איינגעזעהען, אז ער האט בעשלאסען זיך אומצוקעהרען פון אלע זיינע בעשליעסע.

אבער ליידי מאקבעטה איז ניט געווען פון יענע פרויען וואס ענטזאגען זיך אזוי שנעל פון אן אבזיכט. זיא האט איהם אנגעהויבען צו זידלען פאר זיין שוואכקייט און בעגייסטערן מיט איהר מוטה, מיט איהר שלעכטקייט און ווילדע אמביציע. זיא האט איהם ערקלערט און געגעבען אורזאכען, ווארום ער דארף ניט אויפגעבען זיין בעשלוס, און דאן, וויא לייכט דיא גאנצע ארבייט איז; וויא אזוי דאס קען זיין שנעל פאראיבער; וויא אזוי איין אונרוהיגע נאכט קען זיי פיהרען צו פיעלע נעכט און טעג פון הערשאפט, מאכט און גליק!

דאן האט זיא איהם ווידער פארגעווארפען פאר זיין שוואכקייט, איהם גערופען טרוס, פייגלינג און אזוי געזאגט:

„זעה נאר, איך בין א פרוי. שטעל דיר פאר, ווען איך זאל האבען א קינד, מיין אייגען קינד, מיין בלוט און פלייש, וואס האט געזויגען דיא מילך פון מיינע ברוסטען. אזא קינד האט מען זעהר ליעב. דאך וואלט איך, מיט א שמייכעל אויף מיינע ליפען, גענומען דיעזעס קינד און צושמעטערט זיין שארבען אויף דער וואנד, ווען איך וואלט וויא דוא, געשווארען צו בעגעהען א מארד!"

מאקבעטה האט נאך אימער געצעגערט, אבער זיא, צערטליך און פער־פיהרעריש, האט איהם פארגעשטעלט, אז נאכדעם וויא ער וועט ערמארדען דעם קעניג, וועט עס גאר קיינער ניט וויסען, אז ער האט עס געטהאן, און יעדער וועט ארויפלעגען דיא שולד אויף דיא צוויי שיכור'ע קאמער־הערערן.

ליידי מאקבעטה'ס צונג איז געווען אזוי גלאט און אזוי פערפיהרעריש, אז זיא האט געווירקט, וואס ער האט ווידער געענדערט זיין בעשלוס, נאך אמאל געפאסט מוטה אום צו בעגעהען דעם גרויזאמען מארד.

ער האט גענומען דעם קינזשאל אין זיין האנד און לאנגזאם איז ער אוועק צום צימער וואו דאנקאן איז געשלאפען. געהענדיג, האט ער דערזעהען אן אנדערן קינזשאל אין דער לופט מיט'ן שפיץ צו איהם פון וואנען עס האט געקאפעט בלוט. אבער ווען ער האט אויסגעשטרעקט זיין האנד אנ־צוכאפען דיעזען קינזשאל, איז עס גאר ניט געווען — עס איז בלויז געווען א פאנטאזיע געשאפען אין זיין צושטערטען געהירן און אויפגערעגטען געמיטה.

לויז ווערענדיג פון דיא שרעקליכע פאנטאזיען, איז ער אריין אין קע־

ניג׳ם צימער. ניט טראכטענדיג פיעל, האָט ער, מיט גרויסער געוואלט דורכגע־בויערט זיין הארץ מיט דעם קינזשאַל.

פונקט דאמאלס ווען ער האָט בעגאנגען דעם מאָרד, האָט איינער פון דיא קאמער־הערדען, געלאכט פון שלאָף, און דער אנדערער האָט געשריען: „מאָרד!"

דאָס האָטביידען ערוואכט. זיי האָבען געמורמעלט א קורצעס געבעט, און איינער האָט געשלאָסען מיט „אמן".

מאקבעטה, וועלכער איז געשטאנען און דאָס אלעס געהערט, האָט אויך געוואָלט ענטפערן „אמן", ווען איינער פון זיי האָט געמורמעלט: „גאָט זאָל אונז בענשען", און מאקבעטה האָט זיין מויל ניט געקענט עפענען.

דאן האָט זיך איהם געדאכט, אז ער הערט א שטימע וואָס זאָגט:

„שלאָף ניט מעהר! מאקבעטה מאָרדעט דעם שלאָף, דעם אונשולדיגען שלאָף, וואָס דערנעהרט דאָס לעבען."

דאן ווידער א שטימע:

„שלאָף ניט מעהר! גלאמיס האָט ערמאָרדעט דעם שלאָף, און דערפאר זאָל קאָדאָר מעהר ניט שלאָפען; מאקבעטה זאָל שוין מעהר ניט שלאָפען!"

מיט אלע דיעזע שרעקליכע פאָרשטעלונגען איז מאקבעטה צוריק גע־גאנגען צו זיין פרוי, וועלכע האָט אויף איהם געוואָרט און געמיינט, אז ער האָט ווידער חרטה געהאט. ער איז צוריק געקומען אזוי אויפגערעגט און דערשראָקען, אז זיא האָט איהם אָנגעזידעלט פאר זיין שוואכקייט און גע־שיקט ער זאָל זיך אָבוואשען דיא פערבלוטיגטע הענד, ווערהרענד זיא האָט גענומען דעם קינזשאַל אום צו בעשמירען דערמיט דיא באקען פון דיא קאמער־הערדען מיט בלוט, כדי עס זאָל אויסזעהען, אז זיי זיינען שולדיג.

דער פריה־מאָרגען איז געקומען, און דערמיט אויך דיא ענטדעקונג פון דעם מאָרד, וועלכען מען האָט שוין מעהר ניט געקענט בעהאלטען. כאָטש מאקבעטה און זיין פרוי האָבען געצייגט גרויסען טרויער און שמערץ, און כאָטש מען האָט געפונען „בעווייזע" געגען דיא קאמער־הערדען, דעם קינ־זשאַל נעבען זיי און זייערע געזיכטער איינגעשמירט אין בלוט, פון דעסט־וועגען איז דער גאנצער חשד געפאלען אויף מאקבעטה׳ן, וועלכער האָט גע־האָט מעהר אורזאכע צו טהאָן אזא זאך וויא יעדער אנדערער. דיא צוויי פרינצען האָבען פערשטאנען, אז מיט זייער פערבלייבען, זעטצען זיי אויס זייער לעבען צו געפאהר, דערפאר זיינען זיי באלד ענטלאָפען. מאלקאָלם,

דער עלצטער, האט געזוכט שוטץ אין ענגלישען הויף, און דאנאלביין, דער איינגסטער, איז אוועק קיין אירלאנד.

ווען איינער פון דיא פרינצען וואלט פערבליעבען, וואלט ער אלזא גע־ווען דער געזעטצליכער יורש. נאר אזוי וויא זיי זיינען אוועק, האבען זיי פריי געמאכט דעם טהראן, און אזוי וויא מאקבעטה איז געווען דער נעכסטער יורש נאך זיי, האט ער זיך געלאזט קרוינען פאר קעניג.

דער ערשטער טהייל אלזא פון דעם וואס דיא מכשפות האבען פראפע־ציידעט, איז מקוים געווארען.

אבוואהל שוין זיטצענדיג אויפ'ן טהראן און האבענדיג דערגרייכט דיא העכסטע שטופע, האט מאקבעטה און זיין קעניגין ניט געקענט פערגעסען אן דיא איבריגע ווערטער פון דיא מכשפות. דאס הייסט, כאטש מאקבעטה וועט ווערען קעניג, וועלען אבער זיינע קינדער נאך איהם ניט הערשען. דערפאר אבער וועלען באנקא'ס קינדער יא זיין דיא הערשער פון שאטלאנד.

דיעזער געדאנק, אז זיי האבען פעראונרייניגט זייערע הענד מיט בלוט און בעגאנגען אזעלכע שרעקליכע פערברעכענס אום צו זעטצען באנקא'ס נאכפאלגערס אויף שאטלאנד'ס טהראן — דאס האט זיי געמאטערט און געקרייניגט. אבער דער זינדיגער מענש געהט ניט צוריק; דער פער־דארבענער זינקט אלץ טיעפער און טיעפער אין פערברעכען. זיי האבען אלזא בעשלאסען צו טויטען באנקא'ן מיט זיין זוהן, אום צו צושטערען דיא פראפעצייהונג פון דיא מכשפות.

אום דורכצופיהרען דיעזען נייעם מארד־פלאן, האבען זיי געלאזט מא־כען א גרויסען באנקעט צו וועלכען זיי האבען איינגעלאדען שאטלאנד'ס העכ־סטען אדעל; אונטער דיעזע האט אויך בעדארפט זיין באנקא מיט זיין זוהן פלינס.

מאקבעטה האט געוואוסט דעם וועג אויף וועלכען באנקא וועט קומען ביי נאכט. ער האט דערפאר אנגעשטעלט א באנדע מערדער, וועלכע זאלען איהם בעפאלען און דערשטעכען צוזאמען מיט זיין זוהן. דער בעפעהל איז ריכטיג דורכגעפיהרט געווארען, נאר אין דער מהומה איז פלינס'ן געלונגען צו ענטלויפען.

אט פון דיעזען פלינס'ן האבען שפעטער אבגעשטאמט א גאנצע רייהע מאנארכען, וועלכע האבען רעגיערט פון דעם שאטלענדישען טהראן ביז צו דזשיימז דעם זעקסטען פון שאטלאנד און דעם ערשטען פון ענגלאנד, אונ־טער וועמען ענגלאנד און שאטלאנד האבען זיך פעראייניגט.

ביים באנקעט, האט דיא קעניגין געשפיעלט דיא ראָלע פון דער ליעבענסווירדיגסטע דאמע און ווירטהין; זיא האט צו יעדען גערעדט, געשמייכעלט און אלעמען געמאכט פאר איהרע גוטע פריינד. מאקבעטה האט גערעדט מיט דעם אדעל און זיי פערזיכערט, אז אלעס וואס איז עהרענהאפט אין שאָטלאנד, איז דאמאלס פערזאמעלט אונטער זיין דאך.

„אויסער איינער פעהלט נאך", האט ער בעמערקט, „און דאס איז מיין גוטער און ליעבער פריינד באנקא, וועלכער, ווען ער וועט קומען, וועל איך גוט אויסזידלען פאר זיין נאכלעסיגקייט".

אָבער פונקט דאמאלס, ווען דיעזע ווערטער זיינען ארויס פון זיין מויל, איז ערשיענען באנקא'ס גייסט; דער גייסט פון דעם מענשען וואס ער האט געלאזט ערמאָרדען. באנקא'ס גייסט איז אריין אין צימער און זיך געזעטצט אויף דעם טהראן וואס מאקבעטה האט נאר וואס געזאלט בעשטייגען.

כאָטש מאקבעטה איז געווען א מוטהיגער מענש, וועלכער האט געקענט בעגעגענען אפילו דעם טייוועל און פאר איהם ניט ציטערן, האט ער אָבער אויפגעשוידערט ביי דער ערשיינונג פון דיעזען גייסט; ער איז געבליעבען שטעהען שטיל, זיינע באקען זיינען געוואָרען בלאס און זיינע אויגען זיינען געווען געריכטעט צום גייסט.

דיא קעניגין און דער אדעל, וועלכע האבען גאר ניט געזעהען, האבען בלויז זיך געמערקט, אז מאקבעטה קוקט אויף דעם לעערען פלאטץ פון זיין שטוהל און איז שטארק אויפגערעגט.

ליידי אָדער קעניגין מאקבעטה, איז צוגעגאנגען און איהם איינגעראמט אין אויער, ער זאל זיך שטארקען, ניט פערלירען דעם מוטה, ווייל וואס ער זעהט יעצט האט ניט מעהר בעדייטונג וויא דער קינזשאל וואס איז פאר איהם ערשיענען געהענדיג טויטען קעניג דאנקאן. אָבער מאקבעטה האט אלץ געזעהען דעם גייסט און ניט געהערט וואס זיין פרוי האט צו איהם גערעדט.

דאן האט ער אָנגעפאנגען צו רעדען צום גייסט. ווען דיא קעניגין האט דאס געהערט, האט זיא מורא געהאט טאָמער וועט ער פערראטהען זייער שרעקליכעס געהיימנים. זיא האט דערפאר שנעל ענטלאסען דיא גאנצע געזעלשאפט, זיך ענטשולדיגט ביי זיי, אז מאקבעטה ליידעט לעצטענס פון אזעלכע אנפעלע און דיא בעסטע זאך פאר איהם איז, צו בלייבען אליין.

אָבער דערמיט האט זיך נאך אלעס ניט געענדיגט. מאקבעטה האט אפט געליטען פון אזעלכע שרעקליכע אנפעלע, און ער, צוזאמען מיט דער קעניגין, האבען ממש ניט געקענט דורכשלאָפען א נאכט אָהן שוידערהאפטע חלומות.

דאָס פערגאָסענע בלוט פון באַנקאָ'ן האָט זיי ניט מעהר בעאונרוהיגט וויא דיא רעטונג פון פלינס'ן, וועלכען זיי האָבען יעצט בעטראַכט אלס דעם פאַטער פון שאָטלאַנד'ס צוקינפטיגע קעניגע, וואָס וועלען פערטרעטען דיא שטעלעס פון זייערע קינדער.

מיט דיעזע בעשטענדיגע געדאַנקען, האָבען דיא אונגליקליכע ניט געקענט געפינען קיין רוה.

מאַקבעטה האָט דאַן בעשלאָסען אויפצוזוכען דיא מכשפות און ערפאהרען פון זיי זיין שיקזאל פאַר דער צוקונפט. גוט אָדער שלעכט, ער האָט עס געוואָלט וויסען.

ער איז אוועק צו אַ העהל אויף דער לאַנקע, וואו דיא מכשפות האָבען שוין פון פריהער געוואוסט, אז ער קומט און זיי האָבען פאַרבערייטעט דעם כישוף, מיט וועלכען זיי זאָלען ארויסרופען דיא העללען-גייסטער און לעזען פאַר מאַקבעטה'ן דיא צוקונפט.

דיעזע פאַרבערייטונגען האָבען זיי געמאַכט מיט אַ פערמישונג פון זשאבעס, פלעדערמייז, שלאַנגען, אַן אויג פון אַ קראָט, דיא צונג פון אַ הונד, אַ פיסעל פון אַ יאַסטשערקע, אַ פליגעל פון אַ נאַכטאוילע, דיא ליסקעס פון אַ דראַגאָן, אַ צאָהן פון אַ וואָלף, דאָס האַרץ פון אַ מענשען-פרעסערישען פיש, דיא מומיע פון אַ מכשפה, דיא גאלל פון אַ ציעג, דעם פינגער פון אַ טויט קינד און נאָך אַזעלכע זאַכען. דאָס אַלעס האָט מען געשטעלט קאָכען און זידען אין אַ גרויסען קעסעל, וועלכער איז אָבגעקיהלט געוואָרען מיט דעם בלוט פון אַ באַבון-מאַלפע. צו דיעזען האָבען זיי צוגעגאָסען דאָס בלוט פון אַ חזיר'טע וואָס האָט אויפגעפרעסען איהרע קליינע חזרים'לעך. דורך דיעזען כישוף האָבען זיי בעשוואוירען דיא העללען-גייסטער צו ערשיינען און בעענטפערן זייערע פראַגען.

זיי האָבען געפרעגט מאַקבעטה'ן, אויב ער וויל הערען זיין שיקזאל דורך דיא מכשפות, אָדער דורך דיא גייסטער אליין.

מאַקבעטה איז געווען צו אַלעמען בעשלאָסען. איהם האָט קיין זאַך ניט געקימערט, און ער האָט געענטפערט:

"וואו זיינען דיא גייסטער? לאָמיך זיי זעהען."

דאַן האָבען זיי גערופען דיא גייסטער און דריי זיינען ערשיענען.

דער ערשטער גייסט איז ערשיענען אין דער פאָרמע פון אַ געפאַנצערטען קאָפּ, און אַנגערופען מאַקבעטה'ן ביים נאָמען, איהם וואָרנענדיג פאַר דעם לאָרד פון פאַיף.

מאַקבעטה האָט געדאַנקט דעם גייסט דערפאַר, ווייל ער האָט איהם שוין לאַנג פערדעכטיגט. מעקדאָף, דער לאָרד פון פאַיף, איז ניט געווען זיין פריינד.

דער צווייטער גייסט איז ערשיענען אין דער פאָרמע פון א בלוטבעשמירטעם קינד. ער האָט אויך אָנגערופען מאַקבעטה'ן ביים נאָמען און איהם געזאָגט, אז ער זאָל גאָר קיין מורא ניט האָבען, נאָר לאַכען און שפּאָטען פון דער מאַכט פון אירגענד א מענשען, ווייל קיינער וואָס איז געבוירען פון א פרוי קען איהם עפּעס שאַדען; און דאַן האָט איהם דיעזער גייסט געראַטהען צו זיין נאָך בלוטיגער, שטאָלץ און ענטשלאָסען.

„אויב אזוי," האָט מאַקבעטה בעמערקט, „דאַן לעב, מעקדאָף, ווייל וואָס האָב איך מורא צו האָבען פאַר דיר? פון דעסטוועגען וועל איך מיך נאָך בעסער פערזיכערן: דוא זאָלסט ניט לעבען, כדי איך זאָל קענען זאָגען דער בלאַסער מורא, אז זיא זאָגט ליעגען און שלאָפען רוהיג טראָטץ דעם קראַכענדען דונער."

ווען דער גייסט איז פערשוואונדען, איז א דריטער געקומען. דיעזער איז ערשיענען אין דער פאָרמע פון א געקרוינטעם קינד מיט א בוים אין דער האַנד. ער האָט וויעדער אָנגערופען מאַקבעטה'ן ביים נאָמען און איהם געטרייסט געגען אַלע קאָנספּיראַציעס, בעהויפּטענדיג, אז ער וועט קיין מאָל ניט בעזיעגט ווערען, ביז דער וואַלד פון בירנאַם ביז דאָנסינעין באַרג וועט קומען צו איהם.

„אך, זיסע נאַכריכט!" האָט מאַקבעטה אויסגעשריען, „ווער קען אַרויסרייסען דיעזען וואַלד מיט זיינע טיעפע וואָרצלען? איך זעה דערפון, אז איך וועל לעבען דיא געוועהנליכע צייט פון א מענשען און קיין געוואַלטזאַמער טויט וועט מיך טרעפען. אָבער מיין האַרץ ווינשט צו וויסען איין זאַך. זאָג מיר גייסט, אויב דיין קונסט געהט אזוי וויים: וועלען באַנקאָ'ס קינדער ווען עס איז הערשען אין דיעזען קעניגרייך?"

ביי דיעזע ווערטער איז דער קעסעל פערזונקען געוואָרען אין דער ערד און א מוזיקאַלישער גערויש האָט זיך געהערט. אַכט גייסטער, וויא קעניגע, זיינען דאַן אַרויס און פאַרביימאַרשירט נעבען מאַקבעטה'ן. נאָך זיי האָט געפאָלגט באַנקאָ, וועלכער האָט געטראָגען א גלאָז, וואָס האָט געוויעזען נאָך מעהר פיגורען. און באַנקאָ, פערבלוטיגט פון קאָפּ ביז פיס, האָט געשמייכעלט צו מאַקבעטה'ן און געצייגט אויף דיא פיגורען.

מאַקבעטה האָט פון דעם פערשטאַנען, אז דיעזע זיינען געווען באַנ־

קאָ׳ס קעניגליכע נאכפאָלגער, וועלכע וועלען רעגיערען נאָך איהם אין שאָטלאנד.

דאן האָבען דיא מכשפות, צום קלאנג פון לייכטער מוזיק זיך פערנייגט און פערשוואונדען.

פון דיעזען מאָמענט אָן, זיינען מאקבעטה׳ס אלע געדאנקען געווען בלוטיג און שרעקליך.

דיא ערשטע זאך וואָס ער האָט געהערט, ארויסגעהענדיג פון דער העהל, אז מעקדאָף, דער לאָרד פון פאיף, איז ענטלאָפען קיין ענגלאנד אום זיך אָנצושליעסען אין דער ארמעע וואָס מאלקאָלם האָט צוזאמענגעשטעלט. מאלקאלם, דער ערשטער זוהן פון קעניג דאנקאן, האָט אלזא ניט גערוהט. ער האָט געמאכט אלע פאָרבערייטונגען צו ענטרייסען דעם טראָהן פון מאקבעטה׳ן. מעקדאָף האָט בעשלאָסען איהם צו העלפען דערצו.

וויא מאקבעטה האָט דאָס געהערט, איז ער געוואָרען מלא כעס און באלד בעפוילען מען זאָל קאָנפיסקירען מעקדאָף׳ס גיטער און טויטען זיין ווייב און קינדער וואָס ער האָט צוריקגעלאָזט. זיין בעפעהל איז מיט שרעקליכער גרויזאמקייט ערפיללט געוואָרען. מען האָט ניט נאר געטויטעט מעקדאָף׳ס ווייב און קינדער, זאָנדערן אויך אלע זיינע קרובים.

אָבער דיעזע און נאָך עהנליכע בארבארייען, האָבען שטארק אויפגעבראכט געגען איהם דעם שאָטלענדישען אדעל. ווער עס האָט געקענט איז ענטלאָפען צו מאלקאלם׳ן, וועלכער איז שוין געווען אויף׳ן וועג מיט א מעכטיגער ארמעע, וואָס ער האָט צוזאמענגעשטעלט אין ענגלאנד. דיא איבריגע פון דעם אדעל, האָבען אין געהיים געוואונשען מאקבעטה זאָל האָבען א מפלה, כאָטש עפענטליך, פאר מורא, האָבען זיי זיך ניט גע־מישט.

מאקבעטה האָט אפילו אויך גענומען צוזאמען שטעלען א גרויסע אר־מעע, אָבער דאָס איז צוגעגאנגען זעהר לאנגזאם, ווייל יעדער האָט גע־האסט דעם בלוט־דורסטיגען טיראן.

דאן האָט מאקבעטה אָנגעהויבען מקנא צו זיין קעניג דאָנקאן׳ס לאגע, וועלכער איז שוין געשלאָפען רוהיג אין זיין קבר, ווען קיין אינטריגע, שווערט, גיפט אָדער קינזשאל האָט מעהר געקענט טרעפען.

וועהרענד דאָס אלעס איז פאָרגעגאנגען, האָט מאקבעטה׳ן פאסירט אן אונגליק — דאָס גרעסטע אונגליק זייט דער צייט וואָס ער האָט אָנגע־

פאנגען צו געהען אין קרומע וועגען. זיין פרוי, זיין שותף אין פערברע־כען, נעבען וועמען ער האט געפונען א מאל טרייסט און פערגעסענהייט, זיא, דיעזע מערקווירדיגע פרוי, איז געשטארבען. עס איז ניט זיכער פון וואס פאר א טויט; מאנכע האבען בעהויפטעט, אז זיא איז איינ־פאך אזוי, אויף א נאטירליכען אופן, אוועק פון דער וועלט; אנדערע וויעדער האבען געזאגט, אז זיא האט שוין מעהר ניט געקענט דערטראגען דיא מאטערניסע פון איהרע פערברעכענס און דעם האס פון פאלק, און זיא האט זיך דערפאר אליין גענומען דאס לעבען.

סאי־וויא־סאי, מאקבעטה איז געבליעבען אליין, אהן א פריינד וואס זאל איהם טרייסטען, ליעבען אדער אפילו סימפאטהיזירען מיט איהם אין זיין שיקזאל.

שלעכט איז פאר יעדען צו פערבלייבען אהן פריינד. אבער ערגער איז פאר דעם פערדארבענעם און פערברעכערישען מענשען, ווען ער מוז בלייבען בלויז מיט זיין בלוטיגעם געוויסען.

מאקבעטה האט פערלוירען יעדע האפנונג, יעדע לוסט צום לעבען און שטרעבען, ער האט געזוכט דעם טויט. עס איז מעגליך, אז ער וואלט, דורך זעלבסטמארד, נאכגעפאלגט זיין פרוי אין קבר, נאר ווען ער האט געהערט, אז מאלקאלם מיט זיין ארמעע דערנעהנטערן זיך, האט דאס אין איהם ערוועקט זיין אלטען קריעגערישען מוטה און ער האט בע־שלאסען, וויא ער האט זיך אויסגעדריקט, „צו שטארבען מיט דעם פאנצער אויף מיין רוקען."

אויסער דעם האט ער זיך נאך פערלאזט אויף דיא פראפעצייהונגען פון דיא מכשפות און ער האט זיך דערמאהנט וואס דיא גייסטער האבען איהם געזאגט, דאס קיינער געבוירען פון א פרוי וועט איהם קענען שאדען, און ער וועט קיין מאל ניט בעזיעגט ווערען, סיידען דער וואלד פון בירנאם וועט קומען קיין דאנסינעין, וואס האט ביי איהם אויסגעזעהען אלס אן אונמעגליכקייט.

זייענדיג אזוי זיכער האט ער זיך גאר אבגעשלאסען אין זיין פאלאץ, וואס איז געווען א שטארקע און מעכטיגע פעסטונג, וועלכע האט געקענט ווידערשטעהען דיא גרעסטע בעלאגערונג. אט דארט איז ער געזעסען און ערווארטעט מאלקאלם זאל קומען.

אין א טאג בשעת ער איז געזעסען אין זיין פאלאץ, איז ערשיענען א שליח, בלאס און ציטערענדיג פאר מורא, און איהם מיטגעטהיילט,

אז ווערענד ער איז געזעסען אויף דער וואך און קוקענדיג קיין בירנאם, האט ער בעמערקט וויא דער וואלד דערנעהנטערט זיך צו איהם.

מאקבעטה איז אויפגעשפּרונגען ציטערנדיג אין יעדען אבר.

„ליגנער און שקלאף!" האט ער אויסגעדונערט, „ווען דאס וואס דו זאגסט איז ליעגען, מעגסטו זיכער זיין, אז דאן וועל איך דיך לעבעדיגערהייט אויפהיינגען אויף יענעם בוים, און דיך לאזען שטארבען פאר הונגער. אבער, ווען דאס וואס דו דערצעהלסט איז אמת, קימערט מיך ניט ווען דו וועסט מיט מיר טהון דאס זעלבע."

מאקבעטה'ס גאנצער מוטה איז יעצט פערשוואונדען און ער האט אנגעהויבען צו זעהען, אז טראטץ דער אונמעגליכקייט פון דער פּראפעצייהונג, דערנעהנטערט זיך דאך זיין ענדע.

יא, דער גייסט האט איהם געזאגט, אז ביז דער וואלד פון בירנאם וועט קומען קיין דאנסינעין, האט ער ניט וואס מורא צו האבען, און יעצט —

„יעדענפאלס," האט ער פּלוצלונג געזאגט שפּירענדיג נאך זיין געוועזענעם מוטה, „ווען דאס וואס דו בעהויפּטעסט איז וואהר, דאן לאמיר זיך בעוואפנען. ענטלויפען קען מען ניט. שטעהען דא לוינט זיך אויך ניט... אך, איך הייב אן מיעד צו ווערען פון אלעס און איך וויל מיין ענדע זאל קומען."

מיט דיעזע פערצווייפעלטע געדאנקען איז ער ארויס געגען זיינע שונאים, וועלכע זיינען שוין געווען נאהענט צום פּאלאץ.

דיא מערקווירדיגע ערשיינונג, וואס האט אויסגעזעהען, אז דער וואלד געהט, קען לייכט ערקלערט ווערען. ווען דיא בעלאגערענדע ארמעע איז אריין אין וואלד, האט מאלקאלם, וויא א געניטער גענעראל, ניט געוואלט, אז דער שונא זאל געוואר ווערען דיא צאהל פון זיינע סאלדאטען. ער האט דערפאר געהייסען, אז יעדער סאלדאט זאל אבשניידען א גרויסע צווייג, זיא טראגען אין פראנט אום דעם פיינד צו פערטומלען. דיא סאלדאטען, געהענדיג מיט דיא צווייגען, האבען פארגעשטעלט א בילד וואס האט ווירקליך אויסגעזעהען גלייך וויא דער וואלד געהט. דאס איז געווען דיא אורזאכע וואס דער שליח האט זיך אזוי דערשראקען.

דאס איז אויך געווען וואס דער גייסט האט געמיינט, אבער מאקבעטה האט איהם שלעכט פערשטאנען. וויא דיא זאך איז, האט מאקבעטה געזעהען א טהייל פון זיין סוף.

דאן האט אנגעפאנגען א פירכטערליכע שלאכט. אבוואהל מאק־בעטה איז ניט געווען שטארק אונטערשטיטצט פון זיינע נאכפאלגער, וועלכע האבען איהם געהאסט, פון דעסטוועגען האט ער אליין געקעמפפט מיט אזא מוטה, אז ער האט ווירקליך אבגעהאלטען דיא ערשטע גרויסע ערשטירמונג.

ווערענד דער שלאכט, איז ער געקומען פנים־אל־פנים מיט מעק־דאף'ן.

ווען ער האט איהם דערזעהען, האט ער זיך דערמאהנט אן דיא ווארנונג פון איין גייסט, אז ער זאל זיך היטען פאר איהם מעהר וויא פאר אלעמען. ער וואלט זיך דערפאר אומגעווענדעט און ענטלאפען, אבער מעק־דאף אליין האט איהם געזוכט און פערשפארט דעם וועג. א פירכטערליכער קאמפף צווישען זיי ביידע האט אנגעפאנגען.

מעקדאף האט איהם דערוויל געזידעלט, בעליידיגט, געשאלטען און געמאכט פארווירפע דערפאר וואס ער האט ערמארדעט זיין ווייב און קינ־דער. מאקבעטה איז שוין, וויא עס שיינט, געווען זאט פון דעם בלוט פון דער מעקדאף פאמיליע און ער האט זיך געוואלט צוריק ציהען. אבער מעקדאף האט איהם ניט אבגעלאזט, איהם רופענדיג טיראן, מערדער, העללען־הונד און לומפ.

דאן האט זיך מאקבעטה דערמאהנט אן דיא ווערטער פון דעם אנ־דערען גייסט, דאס קיינער וואס איז געבוירען געווארען פון א פרוי קען איהם שאדען.

שמייכלענדיג און זיכער מיט זיך אליין, האט ער געזאגט :

„אומזיסט, מעקדאף, דוא פערלירסט דיין ארבייט. פונקט וויא דוא קענסט גאר ניט טהון דער לופט, אזוי קענסטו מיר גאר ניט שאדען מיט דיין שווערט. איך האב א פער'כישופ'ט לעבען, און קיינער וואס איז געבוירען פון א פרוי קען מיר גאר ניט טהאן."

„מעגסט פערצווייפלען אן דיין כישוף," האט מעקדאף געענטפערט. „דיינע ליעגנערישע גייסטער האבען דיך בעטראגען. און איך זאג דיר, אז מעקדאף איז קיין מאל ניט געבוירען געווארען פון א פרוי וויא דער שטעגער איז אין געוועהנליכען לעבען. מיין מוטער האט מיך געהאט פאר דער צייט און איך בין ערשט שפעטער געבוירען געווארען אהן א פרוי."

„פערפלוכט זאל זיין דיא צונג וואס זאגט מיר דאס !" האט גע־

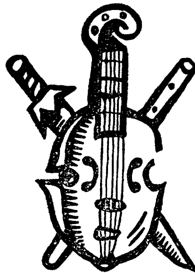
שריען דער ציטערנדער מאַקבעטה, וועלכער האָט געפיהלט, אז זיין לעצטע האָפנונג פערשווינדעט. „זאָל קיין מענש אין צוקונפט גלויבען דיא ליגענס פון מכשפות און דיא דריידלעך פון גייסטער, וועלכע נאַרען אונז אָב מיט ווערטער פון אַ דאָפּעלטער מיינונג. און וועהרענד זיי האַלטען זייער פערשפּרעכען אין ווערטער, פיהרען זיי אונז צו פערצווייפלונג מיט זייער בעדייטונג. איך וועל מיט דיר ניט קעמפּפען."

„דאַן לעב!" האָט מעקדאַף אויסגעשריען מיט שפּאָט. „מיר וועלען דיך אויסשטעלען וויא מען טהוט מיט ווילדע בעסטיעס, און אויף אַ גע־פּאַרבטער ברעט זאָלען זיין אויפגעשריעבען דיא ווערטער: אָט דאָ קענען מענשען זעהען דעם טיראַן!"

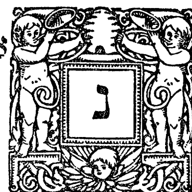
„ניעמאָלס!" האָט מאַקבעטה געשריען אין פערצווייפלונג. „איך וועל ניט לעבען צו קושען דעם באָדען וואו דעם יונגען מאַלקאָלם'ס פיס וועלען טרעטען און זיין פערפלוכט פון דיא מאַסען!"

ער האָט זיך געוואָרפען אויף מעקדאַף'ן, און נאָך אַ שווערען קאַמפּף איז ער בעזיעגט געוואָרען. מעקדאַף האָט אָבגעשניטען זיין קאָפּ און איהם איבערגעגעבען אַלס פּרעזענט צום געזעצליכען קעניג, מאַלקאָלם.

מאַלקאָלם האָט דאַן, אונטער אַלגעמיינער איינשטימונג איבערגענו־מען זיין פאַטער'ס טראָהן.

אלעם איז גוט וואס ענדיגט זיך גוט.

נאָכדעם וויא גראף רוסילאָן איז געשטאָרבען, האָט זיין זוהן, דער יונגער בערטראם, גע׳ירשה׳ענט אי זיין פאטער׳ס פערמעגען, אי זיין טיטעל אלס גראף.

דער קעניג פון פראנקרייך האָט ליעב געהאט דעם אלטען גראף, און ווען ער האָט געהערט, אז ער איז טויט, האָט ער געשיקט שליחים נאָך זיין זוהן בערטראם, אז ער זאָל קור־מען קיין פאריז אין זיין קעניגליכען הויף.

דיא אבזיכט פון דעם קעניג איז געווען א גוטע. ער האָט געוואָלט בעלויינען דעם זוהן פאר זיין פאטער׳ס טרייהייט, און ער האָט גערעכענט, אז אריינברענגענדיג דעם יונגען מאַן אין זיין הויף, און זיין צו איהם פריינדליך, וועט ער איהם טהון א גרויסע טובה.

דער קעניג האָט ארויסגעשיקט א געוויסען לאפע, אן אלטער עדעלמאַן פון זיין הויף, אום צו ברענגען דעם יונגען גראף. בערטראם האָט דאמאלס געוואָהנט מיט זיין מוטער דיא אלמנה פון גראף רוסילאָן.

מען דארף ניט פערגעסען, אז אין יענע אלטע צייטען, איז דער קעניג פון פראנקרייך געווען אן אבסאָלוטער מאָנארך, א זעלבסטהערשער, און זיין איינלאדונג האָט אויך מיט זיך געטראָגען דיא פאָרמע פון א בע־פעהל ; קיין אונטערטהאַן, גרויס אָדער קליין, רייך אָדער ארעם, האָט זיך געטאָרט ענטזאגען פון אזא איינלאדונג. דאָס וואָלט געהייסען א מרידה במלכות.

דיא אלטע גרעפין האָט שטארק געליעבט איהר זוהן. זיא האָט אין איהם געזעהען דיא איינציגע טרייסט אין לעבען און געדאכט, אז ער וועט פערזיסען איהר עלטער מיט זיין געגענוואָרט. מען קען זיך אלזא

פארשטעלען וויא אונאנגענעהם עס איז איהר געוועזען הערענדיג פון לאַ־פעין, אז זיא מוז זיך שיידען פון איהר בן־יחיד. אבער פון אונ־געהאָרכזאמקייט איז דאָ ניט געוועזען דיא רעדע. דער קעניג בעפעהלט און מען מוז פאָלגען.

דיא אונגליקליכע מוטער האָט דערפאר גענומען אַ וועהמיטהיגען אב־שיעד פון איהר זוהן, און אזוי געוויינט, גלייך וויא זיא וואָלט איהם גע־זעהען שטארבען, לאפע ווידער האָט אַנגעווענדעט אַלעס מעגליכע זיא צו טרייסטען און זיא פערזיכערט, אז דער קעניג וועט זיין גוט צום יונגען גראף און אלעס וואָס ער מיינט איז, איהם צו בעעהרען און מאכען פאר אַ וויכטיגע פערזאָן אין לאנד.

וועהרענד דיעזען געשפרעך האָט לאפע אויך מיטגעטהיילט דער גרע־פין, אז דער קעניג איז אין דער לעצטער צייט זעהר קראנק געוואָרען און ער ליידעט פון אַ קראנקהייט, וואָס דיא דאָקטוירים האָבען ערקלערט אלס אונהיילבאר.

דיא גרעפין האָט אויסגעדריקט איהר טיעפעס בעדויערן הערענדיג פון דעם קעניג'ס צושטאנד און דערביי בעמערקט פאָלגענדעס:

„אך, ווען העלענא'ס פאטער וואָלט געלעבט, וואָלט ער יעצט געקענט קורירען דעם קעניג."

העלענא איז נעמליך געוועזען אַ יונגע מיידעל, איהר קאמער־פרוי. זיא איז געוועזען דיא טאָכטער פון אַ בעריהמטען ארצט זשעראר, פון נארבאָן, ווען זשעראר האָט בעדארפט שטארבען האָט ער איבערגעגעבען זיין איינצי־געס קינד העלענא צו דער גרעפין, און זיא געבעטען זיא זאָל אויף איהר אכטונג געבען. העלענא איז אַלזאָ פערבליעבען ביי דער גרעפין אין הויז זייט איהר פאטער'ס טויט.

העלענא איז געוועזען זעהר אַ גוט מיידעל; שעהן, ליעבענסווירדיג און זיך פערדיענט דיא העכסטע אכטונג פון דער גרעפין.

וועהרענד דיא גרעפין האָט גערעדט מיט לאפע'ן, האָט דערווייל הע־לענא געוויינט אין דער שטיל. דיא גרעפין האָט געמיינט, אז העלענא וויינט ביי דער עראינערונג אן איהר פאטער'ס טויט, און זיא האָט אויף איהר אָנגעשריען, אז מענשען דארפען פערגעסען אן דעם וואָס דיא ערד דעקט צו.

אָבער העלענא'ס טרערען האָבען געהאַט אן אנדער בעדייטונג.

בערטראַם האָט זיך דאַן געזעגענט מיט זיין מוטער. דיא גרעפין, מיט

טרערען אין איהרע אויגען, האָט געבענשט איהר זוהן און איהם געוואונשען ער זאָל זיין גליקליך.

צו לאָפּע'ן האָט זיא געזאָגט:

„מיין גוטער הערר, איך בעט אייך, וויא מען בעט אַן אייגענעם ברודער. גיט אַכטונג אויף מיין קינד. ער איז נאָך אונערפאַהרען. ווייזט איהם, לערענט איהם וויא זיך אויפצופיהרען אין קעניגליכען הויף."

דער יונגער גראף האָט אפילו זיינע לעצטע ווערטער געריכטעט צו העלענא'ן, אָבער דיעזע זיינען ניט מעהר געוועזען וויא איינפאכע פריינד־ליכקייט. ער האָט איהר געוואונשען גליק און בעמערקט:

„העלענא, איך פאָהר אַוועק, זיי דוא אַ טרייסט פאַר מיין מוטער, דיין הערךין, און זעה טהון אַלעם מעגליכע איהר צו מאַכען היימליך."

דער אמת איז אָבער געוועזען, אַז העלענא האָט שוין זייט אַ לאַנגע צייט געליעבט בערטראַם'ן. ווען זיא האָט געוויינט, איז דאָס ניט גע־וועזען אויס עראינערונג אַן איהר פאַטער, זאָנדערן פאַר צער פון זיין אבריייזע.

העלענא האָט אפילו זעהר געליעבט איהר פאַטער, אָבער זיא האָט שוין כמעט פערגעסען זאָגאַר וויא ער האָט אויסגעזעהען. איהר פאַנטאַזיע האָט געהאַט בלויז דאָס בילד פון איין מאַן, און דאָס איז געוועזען בערטראַם.

מיט העלענא'ן איז געוועזען זעהר טרויעריג, זיא האָט געליעבט בערט־ראַם'ן וויא נאַר אַן אונשולדיגעס און יונגעס פרויענהערץ קען ליעבען אַ מאַן. זיא האָט אָבער געוואוסט, אַז ער איז גראף פאַן רוסילאָן, אַ יורש פון אַן אַלטען אדעליגען טיטעל, ווערהענד זיא איז בלויז דיא טאָכטער פון אַן איינפאכען דאָקטאָר.

זיא האָט געמוזט בעטראַכטען דעם מאַן וואָס זיא האָט געליעבט אַלס העכער פון איהר, אַלס איהר הערר, און קיין מאָל ניט ערוואַרטעט צו זיין מעהר וויא זיין דיענסט, לעבען און שטאַרבען אַלס זיין אונטער־טהעניגע.

דער תהום צווישען זיי האָט העלענא'ן אויסגעזעהען אַזוי ברייט, אַזוי טיעף, אַז זיא פלעגט אָפט צו זיך אַליין זאָגען:

„עס איז גאָר קיין חילוק ניט אויב איך זאָל ליעבען עפּעס אַ שעה־

נעם און גלענצענדען שטערן און וועלען מיט איהם חתונה האבען, אדער צו ליעבען בערטראם'ן, וועלכער איז מיט אזוי פיעל העכער פון מיר."

בערטראם'ס אוועקפאהרען האט אנגעפילט איהרע אויגען מיט טרעהרען און איהר הארץ מיט שמערץ. כאטש זיא האט איהם געליעבט ניט האפענדיג, אז ער וועט א מאל ווערען איהר מאן, פון דעסטוועגען איז דאס פאר איהר געווען א טרייסט, א גליק, איהם צו זעהען כמעט יעדע שטונדע אין טאג. העלענא פלעגט אפט זיטצען און קוקען אין זיינע דונקלע אויגען, זיינע שווארצע רונדע ברעמען און זיינע שעהנע געקרייזעלטע האאר. זיא פלעגט אזוי לאנג קוקען אויף איהם, ביז זיא האט ארייגעצייכענט זיין בילד אין איהר הארץ — דיעזעס הארץ וואס האט מעהר פאר קיין אנדערע זאך אין דער וועלט קיין פלאטץ ניט געהאט.

ווען דאקטאר זשעראר דע נארבאן איז געשטארבען, האט ער קיין אנדערע ירושה ניט איבערגעלאזט פאר זיין קינד, וויא עטליכע רעצעפטען פאר זעלטענע מעדיצינען. דאס איז געווען דער רעזולטאט פון זיין לאנגען און ערנסטען שטודיום פון פיעלע יאהרען.

איינער פון דיעזע רעצעפטען האט פערשריעבען א מעדיצין פונקט פאר אזא קראנקהייט וויא לאפע האט דערצעהלט, אז דער קעניג ליידעט.

נאכדעם וויא בערטראם איז אוועקגעפאהרען, האט העלענא צייט געהאט מעהר נאכצודענקען, זיא האט זיך דערמאהנט אן דעם קעניג'ס קראנקהייט און אויך אן דעם רעצעפט פון איהר פאטער. עס איז איהר באלד איינגעפאלען, אז זיא אליין זאל אוועקפאהרען קיין פאריז אום צו קורירען דעם קעניג.

אבער טראטץ דעם וואס זיא איז געוועזן ביי זיך איבערצייגט, אז זיא קען קורירען דעם קעניג, איז עס גאר ניט געווען זיכער, אז מען וועט זיא צולאזען, ווייל דער קעניג אליין וויא אויך אלע גרויסע ערצטע ארום איהם, האבען איין מאל פאר אלע מאל ערקלערט, אז עס איז שוין קיין רפואה ניטא. וואס פאר א געלעגענהייט האט אלזא געקענט האבען א יונגעס און אונגעבילדעטעס מיידעל צו מאכען אזא פראבע?

נאר דער מענש וואס האט א שטארקען ווילען, קען אלעס דורכפיהרען, אלעס בעזיעגען. דער שטארקער ווילען צושמעטערט דיא מעכטיגסטע פעסטונגען.

העלענא האט געגלויבט, אז זיא קען קורירען דעם קעניג, און אויפטהוענדיג אזא גרויסע זאך, קען איהר נאמען שטארק בעריהמט ווערען, און

בעריהמטע מענשען קענען פיעלעס דערגרייכען. מי יודע, אפשר וועט דער־פאר ערפילט ווערען איהר זיסעסטער וואונש ?

אך, ווען זיא זאָל קענען ווערען גראף רוסילאָן׳ס פרוי — וויא גליקליך זיא וואָלט געווען !

א שטראהל האָפנונג האָט זיך אריינגע׳גנב׳עט אין איהר יונגפרויליכע ברוסט און זיא האָט בעשלאָסען צו וואגען.

מיט א קורצער צייט שפּעטער, האָט דער גרעפין׳ס הויזהאַלטער איין מאָל געהערט העלענא׳ן רעדען פון דעם שלאָף. ער האָט זיך צוגעהערט בעסער און דערפון פערשטאַנען, אז זיא איז פערליעבט אין בערטראם׳ן. דאן האָט ער זיא גלאט געהערט רעדען צו זיך אליין וואכענדיג, אז זיא האָט בעשלאָסען נאָכצופאָלגען בערטראם׳ן קיין פאריז. ער האָט דאָס אלעס דערצעהלט דער גרעפין פאָן רוסילאָן.

ווען דיא גרעפין האָט דאָס געהערט, האָט זיא איהם דערפאר גע־דאנקט, און איהם בעאויפטראגט, אריינצושיקען העלענא׳ן, ווייל זיא וויל מיט איהר רעדען.

וואָס זיא האָט יעצט געהערט איבער העלענא׳ן, האָט זיא ניט בייז געמאכט. פערקעהרט, איהר הארץ איז אָנגעפילט געוואָרען מיט סימ־פּאטהיע. דיא גרעפין האָט זיך דערמאהנט ווען זיא איז געווען אזוי יונג וויא העלענא, ווען זיא האָט בעגעגענט בערטראם׳ס פאטער.

„יא, יא,“ האָט זיא געמורמעלט צו זיך אליין. „אזוי איז דאָס געווען אויך דאמאלס מיט מיר, ווען איך בין געווען יונג. ליעבע איז א דאָרן וואָס בעלאנגט צו דער רויז פון יוגענד. אויב מיר זיינען נאָר דיא קינ־דער פון דער נאטור, מוזען, אין דעם סעזאָן פון דער יוגענד, ערוואכען אלע דיעזע פעהלערן, אבוואָהל, ווען מיר דענקען גוט נאָך, זיינען זיי גאָר קיין פעהלערן ניט.“

העלענא איז דערווייל ערשיענען.

„הער אויס,“ האָט דיא גרעפין געזאָגט אין אן ערנסטען אָבער צארטען טאָן. „דוא ווייסט גאַנץ גוט, אז איך בין דיר א מוטער.“

„דוא ביסט מיין געאכטעטע העררין,“ האָט העלענא געענטפערט.

„דוא ביסט מיין טאָכטער,“ האָט דיא גרעפין ווייטער געזאָגט. „איך זאָג, אז איך בין דיין מוטער.“

העלענא איז בלאס געוואָרען.

"וואָס איז מיט דיר ?“ האָט דיא גרעפין געפרעגט בעמערקענדיג

דיא פארב אין איהר געזיכט. „פאר וואס ביסטו בלייך געווארען פון מיינע ווערטער ?"

דערשראקען און איבעררא שט, טאמער האט דיא גרעפין ערפאהרען פון איהר סוד, האט העלענא, צעגערענדיג געזאגט:

„ענטשולדיג מיר, גרעפין, דוא ביסט ניט מיין מוטער; דער יונגער גראף פאן רוסילאן קען ניט זיין מיין ברודער און איך קען ניט זיין דיין טאכטער."

„פון דעסטוועגען, העלענא," האט דיא גרעפין בעמערקט צערטליך, „קענסטו ווערען מיין שנור; און, אויב איך האב קיין טעות ניט, איז דאס אויך דיין שטרעבונג, און דערפאר בעאונרוהיגען דיך אזוי דיא ווערטער מוטער און טאכטער. הער אויס העלענא, זאג מיר דעם אמת, ליעבסטו מיין זוהן ?"

„גוטע הערין, ענטשולדיג מיר", האט העלענא געשטאמעלט.

אבער דיא גרעפין האט ווייטער געפרעגט:

„ליעבסטו מיין זוהן ?"

„ליעבסטו איהם ניט ?"

„ניין, ניין, קינד, גיב מיר ניט אזא אויסמיידענדען ענטפער. העלענא, קום נאר אהער, דערצעהל מיר, ענטדעק פאר מיר אלעס, ווייל איך לעז ליעבע אין דיינע אויגען."

העלענא האט דאן ניעדערגעקניעט פאר דער גרעפין און פאר איהר אלעס מודה געווען. אין איהרע ווערטער זיינען געלעגען שאנדע, שרעק און זיא האט געבעטען אום פערצייהונג.

דיא ארעמע יתומה האט ערקלערט, אז זיא ווייס גאנץ גוט וויא האפנונגסלאז איהר ליעבע איז, וויא ווייט זיא שטעהט פון בערטראם׳ן, אבער ליעבע פרעגט ניט נאך יחוס און שטאנד און זיא האט זיך ניט געקענט העלפען, ווען איהר גאנצע נשמה איז צוגעצויגען געווארען צו איהר זוהן.

אין דערזעלבער צייט האט זיא אויך מיטגעטהיילט דער גרעפין, אז איהר זוהן ווייסט פון קיין זאך און ער האט אויך פיעללייכט קיין שום פערדאכט פון איהרע געפיהלע.

דיא גרעפין האט זיא דאן געפרעגט, אויב זיא פלאנט ניט צו פאהרען קיין פאריז.

ביי דיעזער פראגע, האט שוין העלענא אלעס מיטגעטהיילט איהר

הערצין, אז זייט זיא האט געהערט לאפע'ן רעדען איבער דעם קעניג'ס קראנקהייט, איז איהר איינגעפאלען, אז זיא האט א געלעגענהייט עפעס אויפצוטהאן.

„איז דאס געווען דיין אבזיכט פאר וועלען פאהרען קיין פאריז ?" האט דיא גרעפין געפרעגט. „זאג, שעהם דיך ניט, איז דאס געווען דיא אבזיכט ?"

„יא," האט זיא געענטפערט אויפריכטיג. „מיין הערר, דיין זוהן, האט מיך געמאכט דענקען דאריבער. ווען ניט דאס, וואלט פאריז, דער קעניג און דיא מעדיצין גאר ניט בעשעפטיגט מיינע געדאנקען."

דיא גרעפין האט וויטער דאריבער קיין בעמערקונג געמאכט, זאנדערן זיא האט גענוי אויסגעפרעגט העלענא'ן איבער דער מעגליכער ווירקונג פון דער מעדיצין.

זיא האט ערפאהרען, אז דער רעצעפט פאר דער מעדיצין, איז געווען דאקטאר זשעראר'ס שטאלץ אויף זיינע מעדיצינישע פארשונגען און ער האט דאס געגעבען זיין טאכטער ליעגענדיג אויף'ן שטערבע-בעט. געדענקענדיג אן דעם פערשפרעכען וואס זיא האט געגעבען דעם דאקטאר צו זארגען פאר זיין קינד, האט זיא בעשלאסען אלעס מקיים צו זיין.

אין דערזעלבער צייט האט זיא אויך אין זינען געהאט, אז עס האנדעלט זיך יעטצט אום דעם לעבען פון דעם קעניג.

דיא גרעפין אליין האט דאן אויפגעפאדערט העלענא'ן באלד אבצורייזען קיין פאריז, און זיא האט זיא בעזארגט מיט אלע נעטהיגע הוצאות צו דיעזען צוועק. איהר ווינשענדיג גליק און ערפאלג, האט העלענא אבגערייזט.

נאטירליך איז עס איהר ניט אזוי לייכט אנגעקומען, ווייל דער קעניג האט זיך שטארק געקוויינקעלט אנצונעהמען דיא בעהאנדלונג פון א יונגער דאמע וואס האט זיך אויסגעגעבען אלס דאקטאר. געהאלפען האט איהר אייגענטליך דער פאקט ווען זיא האט דערצעהלט דעם קעניג, אז זיא איז דעם בעריהמטען זשעראר'ס טאכטער, איבער וועלכען דער קעניג האט פיעל געהערט.

נאך מעהר, העלענא האט זיך אונטערגענומען, אין פאל זיא וועט דעם קעניג ניט קורירען, דאן זאל זיא פערלירען איהר לעבען.

ענדליך האט דער קעניג איינגעשטימט, דאס ווען זיא קורירט איהם ניט אין צוויי טעג צייט, זאל זיא דערפאר בעצאהלען מיט איהר קאפ.

דאגעגען וויעדער, ווען עס זאָל איהר געלינגען, דאן זאָל זיא זיך אויס־וועהלען אירגענד א מאנספּארשוין פון לאנד פאר א מאן, מיט אויסנאהמע בלויז פון דיא פּרינצען. אין אמת׳ן, איז דאָס ניט געווען דעם מאָנארך׳ס אנטראג פאר בעלוינונג, זאָנדערן איהר אייגענער.

ווען העלענא האָט אזוי שטארק געגלויבט אין איהר פאטער׳ס קונסט, האָט זיא קיין טעות ניט געהאט. נאָך איידער דיא צוויי טעג זיינען געווען צו ענדע, איז דער קעניג פאָלשטענדיג געזונד געוואָרען.

ער האָט דאן פערזאמעלט אלע יונגע לייט פון זיין הויף אום דיא שעהנע און יונגע דאָקטאָרין זאָל זיך אויסקלייבען א מאן. ער האָט אויך געלאָזט רופען העלענא׳ן זיא זאָל זיך בעטראכטען דיא אדעליגע בחורים און זאָגען וועמען זיא וויל.

העלענא האָט ניט פיעל געזוכט אָדער געקלערט, און דערזעהענדיג דעם יונגען גראף בערטראם פאָן רוסילאָן, האָט זיא באלד געזאָגט אויף איהם אנווייזענדיג:

„דאָס איז דער מאן וועמען איך וויל.“

דאן צום יונגען גראף:

„מיין העררר, איך זאָג ניט, אז איך נעהם דיך, זאָנדערן איך גיב מיך איבער צו דיר דוא זאָלסט זיין דער פיהרער און וועגווייזער אין מיין לעבען.“

„זעהר גוט,“ האָט דער קעניג בעמערקט. „יונגער רוסילאָן, נעהם זיא, זיא איז דיין פרוי.“

בערטראם האָט ניט פיעל געטראכט און באלד אויסגעדריקט זיין ווידער־ווילען געגען העלענא׳ן, ערקלערענדיג, אז זיא איז בלויז אן ארעמען דאָקטאָר׳ס א טאָכטער, ערצויגען ביי זיי אין הויז און לעבענדיג פון זיין מוטער׳ס צדקה.

ווען העלענא האָט געהערט זיינע פעראכטענדע ווערטער, האָט זיא געזאָגט צום קעניג:

„מאיעסטעט, איך בין צופריעדען וואָס דוא ביסט געזונד. וואָס עס אנבעלאנגט דאָס איבריגע, זאָל עס יעצט געהען, איך פערלאנג מעהר קיין זאך.“

אָבער דער קעניג האָט ניט געוואָלט לײדען, אז זיין בעפעהל זאָל צו־ריק געוויעזען ווערען. צו יענער צייט האָט דער קעניג געהאט דאָס פּריווי־לעגיום אָדער מאכט צו בעזאָרגען דעם אדעל מיט שידוכים. דערפאר

האט ער בעפוילען, אז בערטראם און העלענא זאלען נאך אין דעמזעלבען טאג הייראטהען. יא, זיא האט געהייראטעט, אבער דיא ליעבע פון איהר מאן האט זיא ניט געהאט, דען אזוי פיעל כח האט דער קעניג ניט בעזעסען.

אזוי שנעל וויא דיא חתונה איז געווען פאריבער, האט בערטראם פערלאנגט פון זיין פרוי, זיא זאל בעטען דעם קעניג ער זאל איהם בעפרייען אויף א קורצער צייט. ווען זיא האט איהם געבראכט דעם קעניג'ס איינשטימונג דערצו, האט ער איהר געזאגט, אז ער איז ניט געווען פארבערייטעט צו דיעזער שנעלער הייראטה, וועלכע האט איהם אזוי וויא בערוישט, און דערפאר זאל זיא זיך ניט וואונדערן וועגען דעם וואס ער וועט טהון.

ארעמע העלענא ! זיא איז געווען שטארק בעטריעבט ווען זיא האט ערפאהרען, אז זיין אבזיכט איז זיא צו פערלאזען. ער האט איהר בעפוילען צוריק צו קעהרען צו זיין מוטער.

ווען העלענא האט געהערט דיעזען בעפעהל, האט זיא בעמערקט :

„מיין הערר, איך קען דערצו גאר ניט זאגען, אויסער, אז איך בין דיין געהארכזאמע דיענערין, און איך וועל תמיד אנווענדען אלעס מעגליכע מיך אונטערצוגעבען צו דעם שיקזאל וואס איז מיר בעשערט.“

אבער דיעזע אונטערטהעניגע ווערטער האבען גאר ניט געווירקט אויף דעם שטאלצען בערטראם ער זאל רחמנות האבען אויף זיין צערטליכער פרוי. ער האט זיך פון איהר געשיידט אפילו אהן א „זיי געזונד.“

העלענא האט צוריק געקעהרט צו דער אלטער גרעפין. דעם ציעל פון איהר רייזע האט זיא דערגרייכט, זיא האט געראטעוועט דעם קעניג'ס לעבען און אויך חתונה געהאט מיט דעם מאן וואס זיא האט געליעבט, אבער זיא איז צוריק געקומען צו איהר שוויעגער פערטרויערט און בעטריעבט, און אזוי שנעל וויא זיא איז אריין אין הויז, האט זיא ערהאלטען א בריעף פון בערטראם'ן, וואס האט שיער צובראכען איהר הארץ.

דיא אלטע גרעפין האט זיא עמפפאנגען זעהר פריינדליך, פונקט וויא איהר זוהן וואלט זיא אליין אויסגעקליעבען פאר זיין פרוי און זיא וואלט געווען א דאמע פון דעם העכסטען אדעל. זיא האט איהר דאן אויסגערעדט און זיא געטרייסט און געזידעלט איהר זוהן, אפילו אונטער דיא אויגען, דערפאר וואס ער האט אזוי געהאנדעלט געגען זיין פרוי.

אָבער דאָס אלעס האָט ניט געקענט אויפמונטערן העלענא׳ס הארץ. מיט טרערען אין דיא אויגען האָט זיא ארויסגעשטאָמעלט:

„מאַדאַם, מיין הערר איז אוועק — אויף אייביג איז ער אוועק פון מיר!"

דאן האָט זיא געלייענט פאָלגענדע ווערטער פון בערטראַם׳ס בריעף:

„ווען דוא וועסט קענען קריגען דעם רינג פון מיין פינגער, וועלכער וועט קיין מאָל ניט ארונטער, דאן זאָלסטו מיך רופען דיין מאַן; אָבער אזא „מאַן" וועט „קיין מאָל" ניט זיין."

„דאָס איז א שרעקליכער אורטהייל!" האָט העלענא געמורמעלט וויינענדיג.

דיא גרעפין האָט זיא געבעטען זיא זאָל האָבען געדולד, דען אזוי וויא בערטראַם איז אוועק, וועט זיא ווערען איהר קינד, און דאָס זיא פערדיענט א מאַן וואָס איז צוואַנציג מאָל אזוי גוט וויא איהר זוהן.

א ליעבענדעס פרויען הארץ קען זיך אָבער מיט אזעלכע ווערטער ניט טרייסטען. העלענא האָט נאָך אימער געהאַלטען איהרע אויגען אויף׳ן בריעף, וועלכער האָט זיך געשלאָסען מיט דיעזע ווערטער:

„כל־זמן איך וועל האָבען א פרוי, וועל איך ניט צוריק קעהרען קיין פראַנקרייך."

„זיינען דיעזע ווערטער אויך אין בריעף?" האָט דיא גרעפין געפרעגט.

„יא, מאַדאַם," האָט דיא אָרעמע העלענא געענטפערט.

אויף׳ן אנדערן טאָג איז העלענא פערשוואונדען געוואָרען. זיא האָט איבערגעלאָזט א בריעף, אז מען זאָל איהם אָבגעבען דער גרעפין נאָכדעם וויא זיא וועט שוין דאָרט ניט זיין. אין דיעזען בריעף האָט זיא מיטגע־טהיילט דער גרעפין, אז זיא איז אזוי געערגערט וואָס זיא איז געוועזן דיא אורזאַכע פון בערטראַם׳ס פערשווינדען פון זיין היים און פאַטערלאַנד, דאָס אום זיא זאָל האָבען א כפרה אויף איהרע זינד, האָט זיא אונטערגע־נומען א רייזע נאָך דער קירכע פון סט. זשאַקען לע גראַן, און צום שלום האָט זיא געבעטען דיא גרעפין מיטצוטהיילען איהר זוהן, אז דיא פרוי וואָס ער האָט געהאַסט האָט פערלאָזען איהר הויז אויף אייביג.

ווען בערטראַם איז אוועק פון פּאַריז, איז ער געפאָהרען קיין פלאָרענץ, איטאַליען, און איז דאָרט געוואָרען אן אָפיציער אין דעם פירסט׳ס אַרמעע. דאן האָט ער זיך בעטהייליגט אין א קריעג און זיך אויסגעצייכענט מיט

זיינע העלדענטהאטען. בערטראם האט ערהאלטען בריעף פון זיין מוטער וואו זיא האט איהם מיטגעטהיילט, אז העלענא איז אוועק און וועט איהם שוין מעהר ניט בעאונרוהיגען. ער האט אלזא אנגעהויבען צו מאכען פאר־בערייטונגען אהיים צו פאהרען, ווען העלענא אליין, פערקליידעט אלס א וואנדערער, איז אנגעקומען קיין פלארענץ.

דיא שטאדט פלארענץ, דורך וועלכער דיא וואנדערער פלעגען רייזען נאך סט. זשאקען לע גראן, האט געבילדעט א רוה־פלאץ פאר דיא רייזענדע. ווען העלענא איז אהין אנגעקומען, האט זיא געהערט, אז דארט וואהנט א גוטהערציגע אלמנה, וועלכע נעהמט אויף אין איהר הויז אלע פרויען וואנדערער וואס געהען בעזוכען דעם הייליגען פלאטץ, און זיא גיט זיי עסען, טרינקען און שלאף־שטעלען.

העלענא איז אלזא אוועק צו דיעזער אלמנה, וואו זיא איז גאנץ פיין אויפגענומען געווארען און איינגעלאדען צו קומען זעהען אלע מערקווירדיג־קייטען אין דער אלטער שטאדט. זיא האט איהר אויך געזאגט, אז אין פאל זיא וויל זעהען דעם פירסט'ס ארמעע, וועט זיא איהר וואונש ערפילען.

„דוא ועסט האבען א געלעגענהייט," האט דיא אלמנה בעמערקט צו העלענא'ן, „צו זעהען דיינעם א לאנדסמאן. זיין נאמען איז גראף דע רוסילאן, וועלכער האט זיך אויסגעצייכענט אלס גרויסער העלד אין דעם פירסט'ס מלחמות."

„איך ליעב איהם זעהר," האט העלענא געענטפערט און דערביי גע־זאגט א גרויסען אמת.

איבער דעם גאנצען וועג, האט דיא אלמנה געהאלטען אין איין רעדען איבער בערטראם'ן. זיא האט דערצעהלט העלענא'ן איבער דעם יונגען גראף'ס הייראטה, וויא ער איז געצוואונגען געווען חתונה צו האבען מיט א מיידעל וואס זיא נאכהער פערלאזט און איז נאכהער אריין אין דעם פירסט'ס ארמעע, כדי ער זאל ניט דארפען לעבען מיט זיין פרוי.

הערענדיג דיא געשיכטע פון איהר אייגענעם אונגליק, האט העלענא ניט געזאגט קיין ווארט. נאך איידער דיא אלמנה האט רעכט געענדיגט דיעזע שילדערונג, האט זיא אנגעהויבען א צווייטע, פון וועלכער יעדעס ווארט האט געמאכט א טיעפע וואונד אין איהר הארצען. דיעזע לעצטע שילדערונג איז נעמליך געווען, וויא אזוי בערטראם האט זיך פערליעבט אין איהר אייגענער טאכטער.

כאָטש בערטראַם האָט ניט איינגעשטימט צו דער הייראַטה מיט העלע־נאַ'ן, ווייזט עס אויס, אַז זיין הארץ איז דאָך געוועזן אָפען פאַר ליעבע; ווייל זייט ער איז געוועזן מיט דער אַרמעע אין פלאָרענץ, האָט ער זיך ווירקליך פערליעבט אין דיאַנאַ'ן, אַ שעהנע יונגע דאַמע, דיא טאָכ־טער פון דער אַלמנה וואו העלענא האָט לאָזשירט, יעדע נאַכט פלעגט ער קומען אונטער דיאַנאַ'ס פענסטער, און וויא דער מנהג איז דאַמאַלס געוועזן, האָט ער, צו אַ מוזיקאַלישער בעגלייטונג, בעזונגען איהר שעהנ־הייט און ליעבליכקייט.

דיאַנאַ ווידער, וויסענדיג, אַז ער איז פערהייראַטעט, האָט זיא איהם ניט געוואָלט ערמונטערען אין זיין ליעבע. אָבוואָהל דיאַנאַ איז געוועזן אַן אָרעם מיידעל, האָט זיא דאָך גענאָסען אַ גוטע ערציהונג און ניט געוואָלט איינשטימען אָנצונעהמען דיא ליעבע פון אַ פערהייראַטע־טען מאַן.

דאָס אַלעס האָט העלענא געהערט דערצעהלען איבער איהר מאַן, און כאָטש דאָס האָט זיא זעהר געשמערצט, האָט זיא אָבער פון דער גאַנצער געשיכטע געזעהען אַ פּלאַן וויא אַזוי סוף־כל־סוף דאָך צוריק צו קריעגען בערטראַם'ן ער זאָל זיין איהר מאַן.

עס האָט ניט פיעל געדויערט און זיא האָט אַריינגענומען דיא אַלמנה אין איהר פערטרויען. זיא האָט איהר דערצעהלט, אַז זיא איז דיעזעלבע העלענא וועמען בערטראַם האָט פערלאָזט, און געבעטען, אַז דיא אַלמנה און איהר טאָכטער זאָלען איהר ערלויבען זיך אויסצוגעבען פאַר בערטראַם'ן אַלס דיאַנאַ.

אָהיים קומענדיג האָט דיא אַלמנה, איהר טאָכטער און העלענא דאָס אַלעס געגנוי בעשפּראָכען און עס איז בעשלאָסען געוואָרען צו העלפען העלענא'ן דורכצופיהרען איהר פּלאַן. פון דער אַנדערער זייט ווידער, קען מען זאָגען, האָט זעהר פיעל געווירקט וואָס העלענא האָט פערשפּראָכען זיי גוט צו בעלוינען דערפאַר און דערווייל האָט זיא זיי שוין דערלאַנגט אַ בייטעל מיט געלד.

נאָך אין דעמזעלבען טאָג האָט העלענא געזעהען לאָזען וויסען בערט־ראַם'ן, אַז זיא, העלענא, זיין געזעצליכע פרוי, איז טויט, האָפענדיג דערביי, ווען ער וועט הערען, אַז ער איז פריי, וועט ער געוויס ווידער קומען זיך אָנביעטען צו דיאַנאַ'ן ער זאָל מיט איהר חתונה האָבען. דאַן, נאַטירליך, וועט זיא זיך פערשטעלען פאַר דיאַנאַ'ן און זעהען אַרויס קריעגען ביי איהם דעם רינג.

אלעס איז גוט וואָס ענדיגט זיך גוט.

אבענדס איז בערטראם ווירקליך געקומען און ער איז אויפגענומען גע־וואָרען אין דיאנא'ס צימער, וואו העלענא האָט שוין איהם געוואַרט אום איהם צו עמפּפאנגען.

דיא שמייכעלהאַפטע קאָמפּלימענטען און ליעבעס־ערקלערונגען וואָס דער גראף האָט אדרעסירט צו העלענא'ן, מיינענדיג, אַז דאָס איז דיאנא'ן, האָבען ביי העלענא'ן געקלונגען וויא ענגעל־מוזיק. בערטראם איז געווען אַזוי צופריעדען פון דעם ליעבענסווירדיגען עמפּפאנג, דאָס ער האָט איהר געמאַכט אַן אנטראג צו ווערען איהר מאַן און זיא ליעבען אויף אימער און אייביג. זיא האָט געהאָפט, אַז דאָס וועט אויך אַזוי זיין אפילו ווען ער וועט ערפאהרען, אַז דיעזע, צו וועלכער ער רעדט דיא ווערטער, איז זיין אייגענע פעראַכטעטע פרוי העלענא.

מיר מוזען דא מיטטהיילען, אַז בערטראם האָט ביז יענער נאַכט בלויז געזעהען דיאנא'ן פון וויטען. ער האָט צום ערשטען מאָל געהאַט אַ גע־לעגענהייט צו זיין מיט איהר, וויא ער האָט גערעכענט, צוזאַמען אין איין צימער אליין. פון איהר פערשטאַנד, שפּראַך און בענעהמונג, האָט ער ניט פיעל געוואוסט. דאָס אַלעס האָט מען נאָך פריהער העלענא'ן מיטגע־טהיילט. אַלעס וואָס העלענא האָט דאַן געטהאָן, איז געווען, צו זעהען עס זאָל זיין טונקעל אין צימער, כדי ער זאָל זיא ניט בעמערקען. אויי־סער דעם אָבער, האָט זיא געפיהרט מיט איהם אַזא לעבהאַפטעס געשפּרעך איבער פערשיעדענע זאַכען, אַז ער האָט ווירקליך בעוואונדערט איהר פערשטאַנד.

העלענא איז געווען אי שעהן, אי קלוג. אָבער ווען מען בעגעגענט זיך מיט אַ פרויענצימער צו אָפט, עטליכע מאָל אין טאָג, פון קינדווייז אויף, מערקט מען זעלטען דאָס אַלעס. דערזעלבער פאַל איז געווען מיט דעם יונגען גראף פאָן רוסילאָן.

העלענא האָט אויך פערשטאַנען מיט איהר ליעבענסווירדיגקייט זאָנסט צו בעצויבערן בערטראם'ן. ער איז ווירקליך געווען אויסער זיך פון דיא ליעבעס געפיהלע וואָס זיא האָט אין איהם ארויסגערופען. עס איז ניט געווען קיין זאַך וואָס ער איז ניט געווען בעגייסטערט צו טהון פאַר דיעזעס פרויענצימער. ווען ער האָט איהר אָנגעבאָטען זיין האַנד, האָט זיא שטילשווייגענד איינגעשטימט. דאַן האָט זיא פערלאַנגט ער זאָל איהר גע־בען זיין רינג אַלס צייכען פון זיין פערלאָבונג צו איהר. ער האָט איהר

גלייך געגעבען דעם רינג. זיא ווידער האט איהם געגעבען א קאסט־בארען רינג פון איהר פינגער, וואס זיא האט געהאט א מתנה פון דעם קעניג.

איידער עס איז טאג געווארען, האבען זיי זיך אומארמט און גענומען אבשיעד זיך פערשפרעכענדיג ליעבע און אייביגע טרייהייט.

עס איז געווען דיא רעדע, אז בערטראם זאל פאהרען אהיים צו זיין מוטער און דאן וועט ער הייראטהען.

העלענא האט בעשלאסען גלייך נאכצופאהרען קיין פאריז. זיא האט גע׳פועל׳ט ביי דער אלמנה און איהר טאכטער זיא צו בעגלייטען און איהר ווייטער העלפען דורכצופיהרען איהר פלאן.

ווען זיי זיינען אנגעקומען קיין פאריז, האבען זיי ערפאהרען, אז דער קעניג האט נאר וואס אבגערייזט צו דער גרעפין פאן רוסילאן. זיי האבען באלד נאכגעפאלגט.

דער קעניג איז געווען פאלקאמען געזונד, און אוים דאנקבארקייט צו דער דורך וועלכער זיין לעבען איז גערעטעט געווארען, מיינענדיג דיא גרעפין ביי וועלכער העלענא איז געווען, איז ער אהין געפאהרען. ער האט באלד אנגעהויבען צו רעדען איבער העלענא׳ן, זיא לויבענדיג און ריה־מענדיג און אויסגעדריקט זיין טיעפסטעס בעדויערן ווען ער האט געהערט, אז זיא איז טויט. ער האט אויך אפען בעהויפטעט, אז ער גלויבט, דאס אין איהר טויט, איז שולדיג דער יונגער גראף פאן רוסילאן, בערטראם.

דיעזעס געשפרעך האט אבער שטארק בעטריעבט דיא אלטע גרעפין. ווען דער קעניג האט דאס בעמערקט, האט ער געענדערט זיין שמועס און געזאגט :

„גרעפין, איך וויס, אז קיינער מעהר וויא דוא, בעדויערסט ניט מעהר דעם טויט פון העלענא׳ן. אבער איך האב שוין מוחל געווען און אלעס פערגעסען.‟

ווען לאפע, דעם קעניג׳ס בעגלייטער, האט דאס געהערט, האט ער ניט געקענט ליידען, אז דאס אנדענקען פון העלענא׳ן, וועלכע האט געראַ־טעוועט דעם קעניג׳ס לעבען, זאל אזוי מיר־ניט־דיר־ניט פארבייגעהען און פערגעסען ווערען.

„איך מוז זאגען,‟ האט ער זיך אריינגעמישט. „אז דער יונגער גראף

האָט זעהר שלעכט געהאַנדעלט. ער האָט בעגאַנגען אַ פערברעכען געגען זיין מאַיעסטעט, געגען זיין מוטער און געגען דער יונגער דאַמע. דיא הויפּטזאַך איז אָבער, אַז דאָס גרעסטע פערברעכען, האָט ער בעגאַנגען געגען זיך אַליין, ווייל ער האָט פערלוירען אַ פרוי וועמעס שעהנהייט האָט איבערראַשט דעם גאַנצען קעניגליכען הויף, וועמעס קלוגהייט און שאַרפ־זיניגקייט האָט יעדען בעצויבערט, וועמעס פאַלשטענדיגקייט אַלס דאַמע האָט געמאַכט יעדען יונגען מאַן צו זיין פאַרטיג צו טהון פאַר איהר אַלעס אין דער וועלט."

ביי דיעזע ווערטער איז ערשיענען בערטראַם.

דער קעניג האָט אויף איהם אַ קוק געטהאָן און געזאָגט:

„ליבען וואָס מען האָט פערלוירען, מאַכט דיא עראינערונג פאַר טהייער און אנגענעהם, קום נאָר אַהער," האָט ער זיך געווענדעט צו בערטראַם'ן.

בערטראַם האָט געוואוסט אום וואָס דאַ האַנדעלט זיך, און ער האָט אויסגעדריקט דאָס טיעפּסטע בעדויערן פאַר דער ברוטאַלער האַנדלונג געגען העלענאַ'ן.

צוליעב דער עראינערונג אַן זיין פאַטער, צוליעב זיין בעזאָרגטע אַלטע מוטער, האָט דער קעניג איהם דאַן פערצייהעט און מען האָט דאַן פאַרט־געזעצט אַ פרעהליכעס געשפּרעך.

פּלוצלונג איז אָבער דעם קעניג'ס געזיכט פערפינסטערט געוואָרען, און יעדער וואָס האָט איהם געקענט, האָט בעמערקט אין איהם אַ גרוי־סען צאָרן.

דיא אורזאַכע פון דיעזער אויפרעגונג איז געווען אַזוי:

דער קעניג האָט בעמערקט אויף בערטראַם'ס פינגער דעם רינג וואָס ער האָט געגעבען העלענאַ'ן, און ער האָט איהר דאַמאַלס אָנגעזאָגט, דאָס אין פאַל זיא וועט זיך געפינען אין אַ נויט, זאָל זיא איהם שיקען דעם רינג, זאָנסט זאָל זיא זיך פון איהם קיין מאָל ניט שיידען.

דער קעניג האָט גלייך געפרעגט בערטראַם'ן וויא דער רינג קומט צו איהם. בערטראַם וויעדער, ניט וועלענדיג דערצעהלען דעם גאַנצען אמת, האָט געזאָגט, אַז אַ דאַמע האָט צו איהם אַרויסגעוואָרפען דעם רינג פון אַ פענסטער. אויף דער פראַגע, אויב ער האָט נאָך געזעהען העלענאַ'ן זייט דעם טאָג וואָס ער איז פון איהר אַוועק, האָט ער געענט־פערט, ניין.

אזוי וויא דער קעניג האט געוואוסט, אז בערטראם האט פיינד געהאט זיין ווייב און זיא גערעכענט פאר א שטערונג אין זיין לעבען, האט ער באלד בעשלאסען, אז ער האט זיא וואהרשיינליך ערמארדעט. ניט ווארטענדיג פיעל, האט ער געהייסען זיינע וועכטער זאלען איהם באלד כאפען און ארעסטירען ביז צו א וויטערע אונטערזוכונג.

„מיין גאט!" האט דער קעניג אויסגעשריען, „איך האב מורא, אז ער האט געטויטעט דיא גוטע העלענא!"

ביי דיעזע ווערטער איז ערשיענען דיאנא מיט איהר מוטער און פערלאנגט פון דעם קעניג, ער זאל אויסניטצען זיין איינפלוס און צווינגען בערטראם'ן חתונה צו האבען מיט דיאנא'ן, נאכדעם ער האט עס איהר פערשפראכען אזוי צו טהון.

בערטראם, מורא האבענדיג, אז דאס וועט נאך פערערגערן זיין לאגע, דאס הייסט, אז ער האט געהאט א געליעבטע, ווען העלענא האט נאך געלעבט, האט ער פלוצלונג אלעס אבגעלייקענט וואס דיאנא האט בעהויפטעט.

ווען דיאנא האט דאס געהערט, האט זיא ארויסגענומען דעם רינג וואס העלענא האט איהר איבערגעגעבען און דאס געבראכט אלס בעוויז פאר איהרע בעהויפטונגען. זיא האט נאך וויטער ערקלערט, אז דעם רינג וואס ער טראגט, האט זיא איהם געגעבען, און דעם רינג וואס זיא האט, האט ער איהר געגעבען, אלס צייכען, אז זיי זיינען פערלאבט.

ווען דער קעניג האט דאס געהערט, האט ער געהייסען מען זאל זיא אויך זאפארט ארעסטירען. דיא אורזאכע דערפון איז געוועזען, ווייל דיא געשיכטע איבער דעם רינג איז געוועזען פערשיעדען וויא דיעזע פון בערטראם'ס, און דער קעניג איז דערפאר געווארען נאך מעהר פערדעכטיג.

דאן האט דער קעניג ארויסגעגעבען א פסק, דאס אין פאל זיי וועלען ניט דערצעהלען דעם גאנצען אמת, זאל מען זיי ביידע הינריכטען פאר העלענא'ס טויט.

דיאנא האט דאן געבעטען מען זאל ערלויבען איהר מוטער צו געהען ברענגען דעם ערשטען אייגענטהימער פון דעם רינג, דאס הייסט, ביי וועמען זיא האט איהם גענומען. מען האט איהר דאס ערלויבט און דיא אלמנה האט גלייך צוריק געקעהרט מיט העלענא'ן.

דיא גוטע גרעפין, וועלכע איז געווען שטארק בעזארגט אום איהר זוהן'ס לעבען, און וועלכע האט אויך מורא געהאט אז דער פערדאכט איבער איהר זוהן קען זיין אמת, ווען זיא האט דערזעהען איהר ליעבע העלענא, איז זיא געווען אזוי דערפרייט, אז זיא האט אן אלעמען פערגעסען.

דער קעניג וועלכער האט קוים געקענט גלויבען זיינע אייגענע אויגען, האט געפרעגט :

„איז דאס ווירקליך בערטראם'ס פרוי וועמען איך זעה ?"

נאר אזוי וויא העלענא איז נאך ניט געווען זיכער ביי זיך, אז בערטראם וויל זיא פאר א פרוי האט זיא געענטפערט :

„ניין, מאיעסטעט, עס איז בלויז א שאטען פון דער פרוי וואס דוא זעהסט, עס איז נאר דער נאמען און ניט מעהר."

„אה, ניין, ניין !" האט בערטראם אויסגעשריען, „עס איזביידעס, אי דער שאטען, אי מיין פרוי !"

„מיין הערר," האט העלענא געזאגט זיך ווענדענדיג צו בערטראם'ן, „ווען איך האב מיך פערשטעלט פאר דיעזע דאמע, האב איך דיך געפונען אלס א גוטען און ליעבענסווירדיגען מאן. אין דערזעלבער צייט אבער, האב איך מיך דערמאהנט אן דיין אמאליגען בריעף, ווען דוא האסט מיר געשריעבען, אז ווען איך וועל קענען קריעגען דעם רינג פון דיין פינגער, וועסטו מיך אנערקענען אלס דיין פרוי. איך האב געקראגען דעם רינג."

„העלענא -" האט ער אויסגעשריען, „איז דאס מעגליך, אז דוא ביסט געווען יענע ליעבענסווירדיגע דאמע מיט וועלכער איך האב פערבראכט דיא נאכט ? יא, יא, עס איז מעגליך" . . .

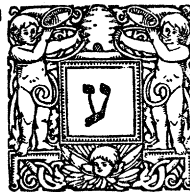
דיא אלמנה און דיאנא האבען דאן בעשטעטיגט העלענא'ס ווער־טער.

דער קעניג איז געווען אזוי צופריעדען מיט דיאנא'ס עדעלע האנדלונג, אז ער האט איהר דערפאר פערשפראכען אויך צו געבען אן אדעליגען פאר א מאן.

בערטראם האט ערשט דאמאלס ארויסגעזעהען דעם טעות וואס ער האט פריהער געמאכט, און פאלענדיג אויף דיא קניע פאר העלענא'ן, האט ער זיא געבעטען אום פערצייהונג און איהר געשוואוירען אייביגע און טרייע ליעבע.

האמלעט.

דער פרינץ פון דענעמארק.

ם זיינען פאראיבער בלויז צוויי מאנאט נאך'ן טויט פון דעם קעניג פון דענעמארק, ווען זיין אלמנה, די קעניגין גערטריוד, האט חתונה געהאט מיט איהר שוואגער קלוידיוס, דאס הייסט מיט איהר מאן'ס ברודער.

דיעזער פאקט האט ארויסגערופען בעוואונדערונג און ערשטוינען, און אויך ניט וועניג פעררדרוס אין לאנד.

אבער דאס איז נאך ניט אלעס. א וויכטיגערע זאך האט זיך דורך דעם ענטוויקעלט.

קלויזיוס איז ניט געווען געראטען אין זיין ברודער. יענער, דער קעניג, גערטריוד'ס ערשטער מאן, איז געווען אן עדעלער און גוטער מענש, וועהרענד קלוידיוס איז געווען בעקאנט פאר א שופט, לומפ און א פערדארבענער קערל. דאס האט געפיהרט דערצו וואס מען האט אנגעהויבען צו פערדעכטיגען קלוידיוס'ן, אז ער האט געווים אבגעראמט זיין ברודער פון דעם וועג, כדי ער זאל קענען ערשטענס חתונה האבען מיט זיין פרוי, און, צווייטענס, כדי ער זאל קענען בעשטייגען דעם טראהן פון דענעמארק. אין דערזעלבער צייט, נאטירליך, זאל דער יונגער האמלעט, דעם טויטען קעניג'ס זוהן און געזעטצליכער יורש, ניט קענען רעגיערען אויף זיין פאטער'ס ארט.

נאר, וויא דיא זאך איז, מען רעדט, מען פערברייטעט א סליוך, און דער אלגעמיינער עולם פערגעסט, אדער מען וויל זיך ניט שטארק בעקימערן אום אזעלכע זאכען. דעם טיעפסטען און שטארקסטען איינדרוק אבער, האט דיא גאנצע געשיכטע געמאכט אויף דעם יונגען פרינץ

האמלעט, וועלכער האט אזוי געליעבט און געעהרט זיין פערשטארבענעם פאטער, אז ער האט איהם כמעט פערגעטערט. און אזוי וויא דער יונגער מאן אליין, איז געווען שטארק געראטען אין זיין פאטער, דאס הייסט, ער איז אויך געווען אן עהרענמאן און אן עדעלער מענש, האט ביי איהם נאך וועניגער אויסגענומען זיין מוטער'ס האנדלונג וואס זיא האט חתונה געהאט אזוי גיך מיט זיין פעטער.

ניט זאגענדיג און ניט רעדענדיג קיין ווארט, פלעגט דער יונגער האמ־לעט אנפאנג אבזיטצען טעג און נעכט דענקענדיג און טראכטענדיג איבער דעם וואס עס האט פאסירט. ער איז דערפאר געווארען מרה־שחורה'דיג און פערלוירען יעדע אינטערעסע אין אלעמען ארום איהם.

א מאל איז האמלעט געווען א מונטערער און פרעהליכער יונגער מאן, ער פלעגט לעזען ביכער, זיך אמוזירען, לאכען און שטיפען. דאס אלעס איז פון איהם פערשוואונדען און זיין בליק איז אימער געווען פינסטער און טרויעריג.

עס איז אמת, אז האמלעט האט זיך פיעל געערגערט, ווארום מען האט איהם בערויבט פון זיין רעכט צו זיטצען אויף זיין פאטער'ס טראהן. אבער דאס אליין וואלט נאך ניט ארויסגערופען דיעזע ענדערונג אין איהם. פערקעהרט, דאס וואלט איהם געמאכט נאך לעבעדיגער און טהעטיגער אום צוריק צו געווינען דעם טראהן. וואס איהם האט געערגערט, געקריינקט און בעטריעבט איז געווען א גאנץ אנדערע זאך: זיין מוטער, וועלכע האט אזוי שענדליך געהאנדעלט און בעליידיגט דיא ערשאינערונג אן זיין פאטער! דיעזע מוטער, וועמען זיין פאטער האט אזוי פיעל געליעבט און געשעטצט! זיא וויעדער, אויף וויא ווייט האמלעט האט זיך געקענט ערשאינערען, האט אימער זיך געוויעזען ליעבענסווירדיג און פערפליכטעט צו איהר מאן.

זיא אליזא זאל דאס קענען טהון! זיא זאל מיט צוויי מאנאט נאך זיין טויט, ווען זיין קבר איז נאך געווען פריש, שוין הייראטהען, און מיט וועמען? מיט זיין פאטער'ס אייגענעם ברודער!

און ד'ער ברודער אליין? אמאל האט ער איהם געשעטצט אלס זיין פאטער'ס ברודער און אין איהם ניט געזוכט קיין חסרונות. יעצט וויעדער, איז דער צושטאנד שוין געווען אן אנדערער. ווען ער האט געקענט אזוי האנדלען, ז'אן האט ער שטארק געצווייפעלט אין זיין ערענטליכקייט.

אט דאס אלעס צוזאמען, פיעל מעהר וויא דער פערלוסט פון דעם טראהן, האט צושמעטערט דיא גאנצע פרעהליכע וועלט פאר דעם יונגען האמלעט.

קעניגין גערטריוד, זיין מוטער, האָט אָנגעווענדעט אַלעס מעגליכע איהם צו אַמוזירען, אויפמונטערן און צוריק ברענגען צו דעם פריהעריגען שטאַנד. אָבער דאָס האָט גאָר ניט געהאָלפען. ער פלעגט ערשיינען אין הויף געקליידעט אין שווארצען, אַלס טרויער נאָך זיין פאַטער'ס טויט. דיעזע טרויער־קליידער האָט ער קיינמאָל ניט אָבגעלעגט, זאָגאַר ניט אין דעם טאָג ווען זיין מוטער האָט חתונה געהאַט. מען האָט איהם אויך ניט געקענט בעוועגען אַנטהייל צו נעהמען ביי דיא שמחות און באַנקעטען וואָס מען האָט געמאַכט צו דער חתונה, וואָס האָט ביי איהם אויסגעזעהען דער שענדליכסטער טאָג פון זיין לעבען.

און וואָס איהם האָט איבערהויפט געערגערט, איז געוועזען אויסצוגעפינען גענוי דיא אורזאַכע פון זיין פאַטער'ס טויט.

און עס איז אויך קיין חידוש ניט וואָרום דאָס האָט איהם אַזוי שטאַרק געערגערט, קלוידיוס האָט פערבריימעט דיא נאַכריכט, אַז זיין ברודער, דער קעניג, איז געשטאָרבען פון אַ שלאַנגען־ביס; אָבער האַמלעט'ן איז איינגעפאַלען, אַז דיא שלאַנג איז געוועזען קלוידיוס אַליין. בקיצור, ביי האַמלעט'ן האָט אָנגעהויבען קלאָר צו ווערען, אַז קלוידיוס האָט ערמאָרדעט זיין פאַטער, כדי, ער זאָל קענען זיצען אויף זיין טראָהן.

וויא ווייט ער האָט געהאַט רעכט מיט דיעזער מיינונג, וויא ווייט זיין מוטער איז געוועזען אין דעם פערמישט, האָט ער אַליין גענוי ניט געקענט בעשטימען; אָבער דיעזע אונזיכערהייט אַליין איז שוין געוועזען גענוג פון איהם צו מאַכען אַ מעלאַנכאָלישע חורבה.

וועהרענד דיעזע שווידערהאַפטע געדאַנקען האָבען געפּלאָגט דעם אונגליקליכען יונגען פּרינץ, האָט ער ערפאַהרען, אַז אַ גייסט, וועלכער איז ע הנליך צו זיין פאַטער, איז איינינע מאָל ערשיענען, און דיא סאָלדאַטען וואָס זיינען געשטאַנען אויף דער וואַך אַרום פּאַלאַץ, האָבען איהם געזעהען צוויי־דריי נעכט דורכאַנאַנד.

מען האָט האַמלעט'ן דערצעהלט, אַז דער גייסט, אָדער דיא געהיימניספאָלע פיגור, פלעגט ערשיינען געקליידעט אין אַ פּאַנצער פון קאָפּ ביז פיס, פּונקט אַזוי וויא זיין פאַטער איז געוועזען ווען ער האָט געלעבט. צווישען דיעזע וואָס האָבען דיא ערשיינונג געזעהען, איז געוועזען האָראַציאָ, האַמלעט'ס בעסטער פריינד. אַלע האָבען דערצעהלט איינע און דיעזעלבע געשיכטע, און האַמלעט האָט געוואוסט, אַז האָראַציאָ וועט קיין ליגען ניט זאָגען. זיי האָבען ווייטער מיטגעטהיילט, אַז דיא פיגור ערשיינט פּונקט וויא

דער זייגער שלאָגט צוועלף; אז אויפ'ן פּנים זעהט ער אויס בלאַס, און דאָס פּנים דריקט אויס מעהר שמערץ וויא צאָרן. דאַן, אז דיא באָרד איז צושוי־בערט און האָט אַ מין זילבערנעם קאָליר, אַקוראַט וויא ער איז געוועזן ביים לעבען.

אויסער דעם, האָט ער, אויף אַלע פראַגען, גאָר ניט געענטפערט. בלויז איינמאָל האָט ער געמאַכט אַזאַ בעוועגונג, אז עס האָט אויסגעזעהען, דאָס ער וויל רעדען. אָבער פּונקט דאַמאָלס האָט אָנגעהויבען צו ברעכען אויף טאָג, דער האָהן האָט אַ קרעה געטהאָן און ער איז שנעל פערשוואונדען געוואָרען.

דער יונגער פּרינץ, זייענדיג זעהר אויפגערעגט האָט גערעכענט, אז דאָס מוז זיין זיין פאַטער'ס גייסט. ער האָט אַלזאָ בעשלאָסען צו וואַכען צוזאַמען מיט דיא סאָלדאַטען ביי נאַכט כּדי ער זאָל האָבען אַ געלעגענהייט זיך צו בעגעגענען מיט דעם גייסט.

האמלעט האָט ביי זיך געטראַכט, אז אַזאַ ערשיינונג קומט ניט אומר זיסט; אז דער גייסט האָט געוויס עפּעס מיטצוטהיילען, און אָבוואָהל ער האָט נאָך צו קיינעם ניט גערעדט, וועט ער אָבער צו איהם יאָ רעדען. ער האָט אַלזאָ געוואַרט מיט דער גרעסטער אונגעדולד אויף דער נאַכט.

ווען דיא נאַכט איז ענדליך געקומען, האָט ער זיך אָוועקגעשטעלט מיט האָראַציאָ'ן און מיט מאַרסעלוס'ן, איינער פון דיא וועכטער, אויף אַ באַלקאָן, וואו דער גייסט פלעגט ערשיינען, אום אָבצוּוואַרטען זיין ערשיינען.

דיא נאַכט איז געוועזן קאַלט און דיא לופט זעהר שאַרף. האמלעט, האָ־ראַציאָ אין זייער בעגלייטער האָבען אָנגעהויבען צו רעדען איבער דעם וועטער און איבער דער קאַלטקייט פון דער נאַכט. זיי זיינען אָבער אונטער־בראָכען געוואָרען אין זייער געשפּרעך, ווען האָראַציאָ האָט זיי אָנגעציינט, אז דער גייסט איז ערשיענען.

ערבליקענדיג זיין פאַטער'ס גייסט, האָט האמלעט געשפּירט אַ שרעק־ליכען שוידער לויפענדיג איבער זיין לייב. ער האָט פריהער אָנגעפאַנגען אָנ־צורופען גאָט און דיא מלאכים זיי זאָלען איהם בעשיטצען, ווייל ער האָט ניט געוואוסט, אויב דאָס איז אַ גוטער גייסט אָדער אַ שלעכטער. ער האָט אָבער לאַנגזאַם זיך אָנגעהויבען צו שטאַרקען אין קריעגען מעהר מוטה.

זיין פאַטער, אין דער פאָרמע פון דעם גייסט, האָט איהם בעטראַכט מיט אַ מינע פון טיעפען מיטלייד, און, וויא עס האָט אויסגעזעהען, מיט אַ וואונש מיט איהם צו רעדען. דער גייסט האָט אויסגעזעהען פּונקט אזוי וויא זיין פאַטער ווען ער האָט געלעבט, דאָס האמלעט האָט זיך ניט געקענט

צוריקהאלטען איהם ניט צו אדרעסירען מיט דעם נאמען „פאטער“ און איהם בעטען ער זאל איהם מיטטהיילען וואס עס איז דיא אורזאכע ווארום ער איז געקומען פון זיין קבר צו בעזוכען דיא ערד אום האלבע נאכט.

דער גייסט, ווינקענדיג צו האמלעט׳ן, האט ער איהם אנגעצייגט, אז ער וויל מיט איהם רעדען און איהם אבגערופען אויף אן אנדערן פלאטץ וואו מען זאל זיי ניט הערען. הארציא און מארסעלוס ווֹלטען איהם אבגערעדט, ער זאל ניט געהען, טאמיר וועט איהם טרעפען אן אונגליק, אבער האמלעט וואלט קיינעם ניט געהערט, ווייל זיין לעבען האט ביי איהם סאי־וויא־סאי קיין ווערטה ניט געהאט, און ער האט געוואלט וויסען, וויסען אלעס וואס עס האט פאסירט. ער איז געוועזן בערייט נאכצופאלגען דעם גייסט אפילו ביז אין עק וועלט, אבי ער זאל צופריעדען שטעלען זיין נייגיערינקייט.

ענדליך זיינען זיי געוועזן אליין און דער גייסט האט אנגעהויבען צו רעדען. ער האט איהם מיטגעטהיילט, אז ער איז דער גייסט פון זיין פאטער, וועלכער איז ערמארדעט געווארען אויף א גרויזאמען אופן, און איהם אויך מיטגעטהיילט וויא דער מארד איז געשעהען, אז געטהאן האט דאס אלעס זיין ברודער קלוידיוס, האמלעט׳ס פעטער, אום צו קענען הערשען איבער׳ן לאנד. און פאסירט האט עס אזוי:

דער קעניג האט זיך נוהג געווען, אין דיא ווארעמע זומערטעג, צו שלאפען אין זיין גארטען יעדען נאכמיטאג. קלוידיוס האט דערפון געוואוסט. וועהרענד דער קעניג איז געלעגען פערזונקען אין טיעפען שלאף, האט זיך קלוידיוס דערנעהנטערט און אריינגעגאסען אזא מין גיפט אין זיינע אויערן. דיעזער גיפט האט געהאט אזא שנעלע ווירקונג וויא קוועקזילבער; ער האט זיך ציגאסען איבער זיין גאנצען קערפער, אין יעדער אדער, אין יעדען נערוו, און נאכהער וויא דער גיפט האט פעראורזאכט א מין פאראליזירונג, איז אויך דער טויט געקומען. אויף דיעזער ארט, האט זיך קלוידיוס, מיט איינמאל, בעמעכטיגט איבער דעם טראהן און אויך איבער דער קעניגין.

דער גייסט האט דאן בעשוואוירען האמלעט׳ן, דאס אויב ער האט ווען עס איז געליעבט זיין פאטער, זאל ער ניט פערגעסען זיך נוקם צו זיין פאר דיעזען ניעדערטרעכטיגען מארד. אין דערזעלבער צייט האט דער גייסט בעדויערט זיין זוהן ווארום ער האט אזא מוטער, וועלכע האט זיך געקענט אזוי ערניעדריגען און הייראטהען מיט דעם מערדער פון איהר מאן. דער גייסט האט אויך בעאויפטראגט האמלעט׳ן, אכטונג צו געבען, דאס וויא

ער וועט זיך נוקם זיין אן זיין אנקעל, זאל ער זיין מוטער ניט בעריהרען, זאנדערן זיא לאזען ליידען פון איהר אייגענעם פערגיפטעטעם געוויסען.

האמלעט האט פערשפראכען צו טהון אזוי וויא דער גייסט האט איהם געהייסען, און דאן איז דער גייסט פערשוואונדען געווארען.

ווען האמלעט איז געבליעבען אליין, האט ער אנגענומען א בעשלוס, צו פערגעסען אן אלעס וואס ער האט געלערנט, געזעהען און ערפאהרען, און זיין געהירן זאל זיין אנגעפילט בלויז מיט איין געדאנק, און דיעזער איז וואס דער גייסט האט איהם געזאגט; דאס הייסט, זיך נוקם צו זיין אן זיין אנקעל, דער מערדער פון זיין פאטער. ער האט דאן מיטגעטהיילט האראציא'ן איבער דעם געשפרעך מיט'ן גייסט, און בעשוואוירען האראציא'ן מיט מאר־סעלוס'ן, זיי זאלען פאר קיינעם ניט דאכטען קיין ווארט פון דעם וואס עס איז פארגעקומען אין יענער נאכט.

דיא צייט וואס האמלעט האט דורכגעלעבט, דאס שוידערהאפטע גע־שפרעך מיט דעם גייסט, דאס אלעס האט איהם דערשראקען פאר זיך זעלבסט, ער האט מורא געהאט, אז זיין בענעהמונג וועט פיעלייכט ארויסרופען א פערדאכט ביי זיין אנקעל צו מיינען, אז ער ווייסט פון דעם גאנצען געהיימ־ניס, און דאס וועט פיהרען דערצו ער זאל זיך היטען פאר איהם, האמלעט האט אלזא בעשלאסען צו שפיעלען בעסער דיא ראלע פון א משוגענעם, כדי קלוידיוס זאל ניט וויסען וואס עס געהט פאר אין זיינע געדאנקען.

האמלעט האט געשפיעלט דיא ראלע אזוי גוט, דאס דער קעניג מיט דער קעניגין צוזאמען האבען געמיינט, אז זיין משוגעת קומט ניט אויס שמערץ נאך זיין פאטער, זאנדערן, אז ער איז פערליעבט, און דאס איז דיא גאנצע אורזאכע.

דער אמת איז, אז האמלעט, איידער ער איז געפאלען א קרבן פון מרה־שחורה, האט ער טאקי געליעבט א שעהן מיידעל, א געוויסע אפעליא, דיא טאכטער פון פאלאניוס'ן, דעם קעניג'ס הויפט ראטהגעבער. ער האט איהר געשיקט מעהרערע בריעף און פרעזענטען און איהר אונצעהליגע מאל אנגע־באטען זיין ליעבע, דאס הייסט, אז זיא זאל מיט איהם חתונה האבען. זיא וויעדער האט זיך דערפון ניט ענטזאגט.

דאן איז געקומען דיא גרויסע קאטאסטראפע אין זיין לעבען וואס האט איהם געמאכט פערגעסען אן אלעמען, אפילו אן זיין געליעבטער. נאר אזוי וויא ער האט נאכהער געשפיעלט דיא ראלע פון א משוגענעם, האט ער זיך אויך פערשטעלט געגען איהר און זיא אפטמאל גראב בעהאנדעלט. זיא

וויעדער, אנשטאט איהם צו מאכען פארווירפע פאר זיין בענעהמונג, האט איהם שטארק בעדויערט און אלעס צוגעשריעבען צו זיין אונגליקליכען צושטאנד.

כאטש האמלעט׳ס געדאנקען־צושטאנד איז ניט געווען אזעלכער זיך אבצוגעבען מיט ליעבע, כאטש זיין געהירן איז תמיד געווען פערנומען מיט דעם פלאן פון א שרעקליכער נקמה, פון דעסטוועגען האט ער איינגעזעהען, פון צייט צו צייט, אז ער האט צו גראב געהאנדעלט געגען דער גוטער און אונשולדיגער אפעליא, און דאן פלעגט ער איהר שרייבען א בריעף פול מיט דיא ווילדעסטע אויסדריקע פון ליעבע, אז דאס זאל פאכען צו זיין גאנצער אויפפיהרונג. אין דערזעלבער צייט, האט מען זיך געקענט מערקען אין דיא בריעף, מאנכע צערטליכע פראזען, וואס האבען דערצעהלט, אז נאך אלעמען, האט ער דאך פאר איהר נאך געהאט צערטליכע געפיהלע.

ווען דיא קעניגין האט דערפון געהערט, האט זיא זיך געוואונשען, אז האמלעט׳ס צושטאנד זאל ווירקליך זיין דיא אורזאכע פון אפעליא׳ס ליעבע און ניט מעהר, און דיא שעהנע אפעליא זאל זיין דער אינסטרומענט איהם, מיט איהר ליעבע, וויעדער געזונד צו מאכען.

אבער האמלעט׳ס קראנקהייט איז געווען טיעפער, אדער זיא איז געווען פון אזא נאטור, וואס ליעבע האט ניט געקענט היילען. פאר זיינע אויגען איז אימער געשטאנען זיין פאטער׳ס גייסט, און זיין געהירן איז געווען אנגעפילט מיט געדאנקען פון ביטערער ראכע. יעדע שטונדע ווארטען, האט ביי איהם אויסגעזעהען א זינד, א פערברעכען געגען דיא בעפעהלע פון זיין פאטער.

דאך איז עס גאר ניט גרינג געווען צו געפינען א מיטעל וויא צו טוי־טען דעם קעניג, וועלכער איז אימער געווען ארומגערינגעלט מיט וועכטער. אויסער דעם, איז דער קעניגין׳ס געגענווארט, וועלכע איז כמעט אימער געווען נעבען קלודיוס׳ן, אויך געווען א גרויסע שטערונג.

אבער וואס עס האט איבערהויפט אבגעהאלטען האמלעט׳ן פון זיין גרויסער נקמה, איז געווען דער פאקט, ערשטענס, אז א מענש וויא ער, פון אזא צערטליכער נאטור, האט ניט געקענט ביי זיך אזוי גרינג פועל׳ן צו טויטען א מענשען, און צווייטענס האט ער אמאל אויך געצווייפעלט אין דעם גייסט׳ס בעהויפטונגען, טאמער, נאך אלעמען, איז דאס א בעטרוג, א שווינדעל.

האמלעט האט דערפאר בעשלאסען צו זיין נאך מעהר זיכער.

ווערענד דיעזע צומישטע געדאנקען האבען זיך געררעהט אין זיין קאפ, זיינען געקומען אין קעניגליכען הויף שוישפיעלער, וועלכע האבען איהם אמאל אמוזירט מיט זייערע פארשטעלונגען. ער האט איבערהויפט ליעב געהאט צו הערען פון איינעם א טראגישע רעדע בעשרייבענדיג דעם טויט פון פריאם, דער קעניג פון טראיא, און אויסדריקענדיג דערביי דעם שמערץ פון זיין פרוי, קעניגין העקובא. האמלעט האט שעהן עמפפאנגען זיינע אלטע פריינד דיא שוישפיעלער, און געדענקענדיג דיא רעדע אדער מאנאלאג פון דעם שוישפיעלער, וואס פלעג איהם אמאל פערשאפען פערגעניגען, האט ער געבעטען דעם שוישפיעלער ער זאל דאס ווידערהאלען.

דער שוישפיעלער האט דאס געטהאן אויף אזא נאטירליכען און לעבהאפ־טען אופן, אז יעדען טאג האט זיך אויסגעדאכט, אז ער זעהט פאר זיך א לעבע־דיגעס בילד. דער מאנאלאג האט פארגעשטעלט דעם גרויזאמען מארד פון א שוואכען קעניג, דיא צערשטערונג פון זיין ארמעע און דאן דיא צערשטערונג פון זיין שטאדט דורך פייער, דיא גרויסע פערצווייפלונג פון דער קעניגין וויא זיא איז געלאפען א בארוויסע איבער איהר פאלאץ מיט א זאק אויף איהר קאפ וואו א קרוין איז אמאל געווען, און בלויז א דעק אויף איהר קערפער וואו זיא האט אמאל געטראגען קעניגליכע מלבושים. דאס אלעס האט ניט נאר ארויסגעריסען טרערען פון אלע אנוועזענדע, זאנדערן דער שוישפיעלער אליין האט דאס אלעס דעקלאמיר׳ט מיט א געבראכענע שטימע און מיט טרערען אין זיינע אויגען.

דאס האט געמאכט האמלעט׳ן דענקען, דאס ווען דער שוישפיעלער קען אזוי בעגייסטערט ווערען איבער אן אויסגעטראכטע מעשה, וואס זאל האבען פאסירט מיט היבשע עטליכע הונדערט יאהר בעפאר, וואס דארף ער נאך, האמלעט אליין, טהון, ווען ער ווייסט פון א פיעל גרעסערעס פערברעכען, דער טויט פון זיין אייגענעם פאטער!

דענקענדיג ווייטער איבער שוישפיעלער און פארשטעלונגען, האט ער זיך דערמאהנט אן א געשיכטע ווען א מערדער האט בייגעוואהנט דיא פאר־שטעלונג פון א מארד, און דאס האט אויף איהם געמאכט אזא געוואלטיגע ווירקונג, אז ער איז אויפגעשטאנען און מודה געווען אויף זיין אייגענעם פערברעכען. האמלעט האט דאן בעשלאסען, אז דיעזע שוישפיעלער זאלען עפעס פארשטעלען, אונגעפעהר עהנליכעס צו דעם מארד פון זיין פאטער און זיין אנקעל זאל דערביי זיין. ער ווידער זאל שטעהען אן א זייט און

אויפּפּאסען וואָס פאר א ווירקונג דאָס אַלעס וועט האָבען און ער וועט ענד־ליך קענען געגוי בעשטימען איבער זיין אָנקעל׳ס שולד.

ער האָט דערפאר געהייסען געבען א פאָרשטעלונג און איינגעלאַדען דערצו זיין אָנקעל און זיין מוטער.

דיא פאָרשטעלונג האָט געשילדערט דעם מאָרד פון א פירסט אין ווין. דעם פירסט׳ס נאָמען איז געווען גאָנזאלא, זיין פרוי׳ס נאָמען איז געווען באַפּטיסטא. עס האָט פאָרגעשטעלט ווי א געוויסער לוקיאנוס, דעם פירסט׳ס א נאָהענטער קרוב, פערגיפטעט דעם פירסט אין זיין גארטען אום ער זאָל קענען ירשה׳ענען זיינע גיטער, און מיט א קורצער צייט שפּעטער, האָט דער מערדער געוואונען דיא ליעבע פון גאָנזאלא׳ס ווייב.

ווען דיא פאָרשטעלונג איז געגעבען געוואָרען, האָט דער קעניג ניט געוואוסט וואָס פאר א נעמיץ עס איז פאר איהם געלעגט געוואָרען, און ער איז געקומען זעהען דיא דראמא אויף האמלעט׳ס איינלאַדונג. האמלעט וויעדער איז געזעסען נאָהענט צום קעניג און אויפמערקזאם שטודירט זיין געזיכט.

דיא פאָרשטעלונג האָט אָנגעפאנגען מיט א געשפּרעך צווישען גאָנזאלא׳ן און זיין ווייב. זיא האָט איהם געשוואוירען און פערזיכערט מיט איהר ליעבע, אז זיא וועט איהם אויף אימער און אייביג בלייבען געטריי, און טאָמער חלילה זאָל פּאסירען, אז ער זאָל שטארבען, וועט זיא קיינמאָל מעהר ניט הייראטהען. אין פאַל אָבער זיא זאָל יא הייראטהען, דאן, האָט זיא גע־זאָגט: „זאָל איך זיין פערפלוכט, ווייל קיין אנשטענדיגע און עהרליכע פרוי הייראטעט צום צווייטען מאָל, סיידען נאָר אזעלכע וואָס פערגיפטעט איהר ערשטען מאן.“

האמלעט האָט ניט ארונטערגענומען זיינע אויגען פון זיין אָנקעל, דעם קעניג. ער האָט בעמערקט וויא דיא פארבען אויף זיין געזיכט האָבען זיך געביטען דערביי, און דער קעניגין׳ס פנים האָט אויסגעוויעזען, גלייך וויא זיא וואָלט דאמאלס געטרונקען גאַל.

דאן האָט דיא דראמע געשילדערט פאָלגענדעס: לוקינוס איז אריינ־געקומען אין גארטען וועהרענד גאָנזאלא איז געשלאָפען, און אזוי האָט ער איהם פערגיפטעט.

דיעזע סצענע, זייענדיג אזוי עהנליך צו דער האנדלונג פון קלוידיוס׳ן געגען זיין ברודער, האָט דעם קעניג אזוי אויפגערעגט, אז ער האָט שוין מעהר

ניט געקענט בלייבען זיטצען. ער האָט געהייסען מען זאָל שנעל אָנצינדען ליכט אין זיין צימער, ווייל ער פיהלט שלעכט.

ווען דער קעניג איז אוועק, האָט זיך דיא פאָרשטעלונג געענדיגט.

יעצט איז שוין ביי האַמלעט'ן מעהר קיין ספק ניט געווען, אַז זיין אָנקעל איז געווען זיין פאַטער'ס מערדער. ער האָט גענוג געזעהען און גענוג געהערט עס זאָל איהם איבערצייגען, אַז וואָס דער גייסט האָט איהם מיטגעטהיילט, איז געווען אַ טרויעריגע און שרעקליכע וואהרהייט. ווען האַמלעט איז געווען אליין, האָט ער אויסגעגאָסען זיין ביטער הארץ אין פאָלגענדע פילאָזאָפישע ווערטער:*)

*) דאָס איז דער בעריהמטער מאָנאָלאָג פון האמלעט'ן, וועלכער האָט ארויסגערופען, ניט צו איבערטרייבען, א גאנצע ליטעראטור. מען האָט דאריעבער געשריעבען ביכער, דיסקוטירט, פילאָזאָפירט און זיך געקריעגט. יעדער האָט געפונען אן אנדערע מיינונג, אן אנדערע בעדייטונג אַדער אן אנדערן סוד אין סעקספיער'ס ווערטער וואָס ער האָט אריינגעלעגט אין האמלעט'ס מויל.

וואָס מיר ווילען דאָ בעמערקען ביי דיעזער געלעגענהייט, איז פאָלגענדעס: שעקספיער איז געווען א לעבענס־פילאָזאָף, אַבער ניט קיין געאיבטער מעטאפיזיקער פון זיין צייט. אין דיעזען מאָנאָלאָג דערקענט מען שעקספיער'ס מאנגעל אין דער גריכישער פילאָזאָזיע וואָס האָט דאמאלס געשפיעלט אזא גרויסע ראָלע אין איוראָפּא.

דער פאר אָבער איז וויכטיג צו שטודירען דערפון שעקספיער'ס געדאנקען: ער איז געווען, וויא מען זאָגט, א סקעפטיקער, דאָס הייסט, א רעליגיעזער בעל־ספק; ער האָט ניט געוואוסט, אויב מיט דעם טויט הערט אלעס אויף, אָדער עס פאנגט זיך ערשט עפּעס אן. דיעזע געדאנקען האָט ער געגעבען זיין העלד אין מויל אריין.

נאָר דאָס איז אויך ניט פון א הויפּט־וויכטיגקייט. מיר האָבען אָבגעזעטצט דיעזען מאָנאָלאָג, אזוי טריי, נאָך'ן אריגינאל, וויא עס איז אונז מעגליך געווען, אום צו געבען דעם אידישען לעזער א בעגריף פון שעקספיער'ס סטיל. אין דיעזען מאָנאָלאָג זעהען מיר דעם נאטור־פילאָזאָף און דעם דיכטער, דעם מייסטער פון סטיל און דעם קינסטלער פון געדאנקען. דאָס איז געווען שעקספיער און אין דעם ליעגט זיין הויפּט גרויסקייט.

נאָך אונזער מיינונג, האָט דיעזער מאָנאָלאָג קיין אנדערער בעדייטונג וויא דיעזע, וואָס מיר האָבען דאָ אנגעגעבען.

ער בעארבייטער.

„לעבען אָדער ניט לעבען, אַט דאָס איז דיא פראַגע!

„איז עס בעסער פאַר דעם גערדאַנק צו ליידען פון דיא שפּיזען און פיילען פון דעם ביטערן מזל, אָדער זיך בעוואפנען געגען א ים צרות, און קעמפּענדיג מאכען א סוף דערפון? — שטארבען, — שלאָפען, — ניט מעהר; און דורך א שלאף זאָלען מיר זאָגען, אז מיר מאכען אן ענדע פון אַלע הארצוועהטאָגען און דיא טויזענדער שוידערן צו וועלכען דער קערפּער איז אונטערוואָרפען, — דאָס איז א סך־הכל וואָס מען דאַרף זיך אויפריכטיג ווינשען. שטאַרבען, — שלאָפען; שלאָפען! טאָמער גאָר חלום'ן? — אך, אַט דאָ ליעגט דער הונד בעגראָבען!

„וויל אין דעם שלאף וואָס רופט זיך טויט, מי יודע וואָס פאר א חלומות מיר קענען האָבען; ווען מיר האָבען אָרונטערגעוואָרפען דיא שטערבליכע דעק פון אונז, דאַן זאָלען מיר לכל־הפּחות האָבען מנוחה. אָבער דאָס איז דיא אורזאכע וואָס פיהרט אונז זיך אזוי אָנצוהאַלטען אָן לעבען! ווען ניט, ווער וואָלט עס דערטראָגען דיא שמיטץ און דיא חרפּות פון דעם אונטערדריקער'ס אונרעכט, דעם שטאָלצען מאַן'ס געמיינהייט, דיא שמערצען פון פעראכטעטער ליעבע, דאָס אָבלעגען פון געזעטץ, דיא לומפעריי פון טשינאָווניק, און דיא געמיינהייטען מיט ווערטער וואָס א שופט פראָפיטירט זיך מיט דעם געדולדיגען'ס פערדיענסט, — יא ווער וואָלט דאָס אלעס געליטען ווען ער זאָל וויסען אז ער קען זיך קויפען אייביגע רוה בלויז דורך א קינזשאַל?

„ווער וואָלט עס פערטראָגען, צו קרעכצען און זיפצען אונטער דער משא פון דעם לעבען, — יא, ווען ניט דיא מורא פאר עפּעס נאָך'ן טויט? אַט יענעם אונענטדעקטעם לאַנד, פון וואַנען קיין רייזענדער האָט נאָך צוריקגעקעהרט, — דאָס פערטומעלט אונזער ווילען און מאכט אונז בעסער ליידען דאָ וויא פון אנדערע וואָס מיר קענען נאָך ניט!

„אַט אזוי מאַכט דאָס געוויסען פון אונז אלע נאררען; און אזוי ווערט דער איינגעבוירענער קאָליר פון ענטשלאָסענהייט קראַנק געמאַכט מיט דער בלאַסער דעק פון רעיונות. דערפאַר ווערען גרויסע און וויכטיגע אונטערנעהמונגען אונטערבראָכען, זייער גאַנג שטעלט זיך אָפּ און פערליערען דעם נאָמען פון טהעטיגקייט!"

עס איז נאָכהער געווען אויפ'ן ספּעציעלען אויפטראג פון דעם קעניג, ווען דיא קעניגין האָט געשיקט רופען האמלעט'ן, כדי זיא זאָל איהם זאָגען,

אז זיא איז ניט צופריעדען מיט זיינע האנדלונגען און בענעהמונגען, דאס־זעלבע, נאטירליך, איז אויך מיט׳ן קעניג.

אין דערזעלבער צייט האט דער קעניג געפלאנט אויסצופארשען פון האמלעט׳ן וואס דאס אלעס בעדייטעט, אויף וויא וויט זיין פערדאכט געהט און אויב עס איז געוועזן עפּעס אן אבזיכט אין דעם וואס ער האט געלאזט געבען גראדע אזא פארשטעלונג. אבער דער קעניג האט זיך ניט געוואלט פערלאזען אין גאנצען אויף זיין פרוי, ווייל ער האט געוואוסט, אז זיא איז פארטייאיש און וועט איהם געווים ניט מיטטהיילען דעם גאנצען אמת. וויכטיג פאר איהם איז איבערהויפּט געווען אויסצוגעפינען פון האמלעט׳ס מויל אליין איבער דעם שטראם פון זיינע געדאנקען.

אום דאס אלעס דורכצופיהרען, האט ער בעאויפטראגט זיין ראטהגעבער און אפעליא׳ס פאטער, פאלאניוס, אז ער זאל שפּיעלען דיא ראלע פון דעם שפּיאן און זיך אונטערהערען ערגיץ־וואו ביי א טהיר, הינטער א פארהאנג, צו דעם געשפּרעך צווישען מוטער און זוהן.

עס איז מערקווירדיג, אז קעניגליכע ראטהגעבער אדער דיפּלאמאטען, זיינען שטארק מסוגל צו דיעזער שמוטציגער ארבייט פון שפּיאנירען און זיך אונטערהערען וואס יענער רעדט. פאר דער וועלט שפּיעלען זיי דיא ראלע פון עהרענמענער, אבער אין פּריוואט וועלען זיי זיך ניט אבשרעקען פאר דער גרעסטער לומפּעריי אבי צו דערגרייכען זייער ציעל. נאך מעהר, עס מאכט זיי א בעזונדערעס פערגעניגען צו דיענען אלס שפּיאן.

ווען דיא קעניגין האט געשיקט רופען איהר זוהן, איז ער באלד געקומען און זיא האט גלייך אנגעהויבען איהם פארצו־ווארפען פאר זיין בענעהמונג און איהם געזאגט, אז ער האט שטארק בעליידיגט „זיין פאטער,“ מיינענדיג דערמיט דעם קעניג, זיין אנקעל, וועלכען זיא האט אנגערופען „האמלעט׳ס פאטער“ ווייל זיא האט מיט איהם חתונה געהאט.

האמלעט וויעדער האט זיך געפיהלט שטארק בעליידיגט, ווארום זיא גיט איהם אזא טיטעל; ער האט דעם אנקעל זיינעם בעטראכט פאר א לומפּ און א שופט, דער מערדער פון זיין געאכטעטען פאטער, און שטארק אויפגע־רעגט, האט ער אויסגערופען:

„מוטער, דוא האסט שטארק בעליידיגט מיין פאטער!“

„דאס איז א שלעכטער ענטפער, זוהן,“ האט דיא קעניגין בעמערקט.

„ניין, מוטער,“ האט ער געזאגט שטרענג, „דאס איז פּונקט אזא גוטער ענטפער וויא דיין פראגע איז געווען.“

ווען דיא קעניגין האט דאס געהערט, האט זיא געפרעגט:

„האסטו פערגעסען צו וועמען דוא רעדסט?"

„אך, ליידער!" האט ער אויסגעשריען. „איך ווינש מיר נאר, אז הלואי וואלט איך געקענט פערגעסען. דוא ביסט דיא קעניגין, דיא פרוי פון דיין מאן'ס ברודער; און דוא ביסט מיין מוטער. הלואי וואלסטו ניט געווען וואס דוא ביסט!"

„אויב אזוי," האט דיא קעניגין געזאגט פול צארן, „אויב דוא ווייזט מיר אזוי ווייניג רעספעקט, וועל איך צו דיר שיקען אזעלכע צו וועמען דוא וועסט קענען רעדען."

זיא האט נאר וואס געוואלט ארייגשיקען דעם קעניג אדער פאלאניוס'ן צו איהם.

אבער האמלעט האט זיא ניט געוואלט לאזען ארויסגעהען ביז ער וועט פרובירען און זעהען אויב זיינע ווערטער וועלען ניט קענען ווירקען זיא זאל אנערקענען איהר זינדיגעס לעבען. זיך שטעלענדיג פאר איהר, האט ער זיא פעסט אנגעכאפט ביי דער האנד, זיא צוגעהאלטען און זיא געצוואונגען זיא זאל זיך זעטצען.

געטריוד, דערשראקען פאר זיין צו ערנסטער בענעהמונג און מורא האבענדיג פאר זיין שגעון טאמער וועט ער איהר עפעס טהון, האט אנגעהויבען צו שרייען און רופען הילפע.

דאן האט זיך געהערט א שטימע:

„העלפט, העלפט דער קעניגין!"

ווען האמלעט האט געהערט דיעזע שטימע, האט ער אין זיין פערווירדונג געמיינט, אז דארט איז דער קעניג בעהאלטען. ער האט שנעל ארויסגעצויגען זיין שווערט און אנגעפאנגען צו שטעכען אין דעם פלאטץ פון וואנען דיא שטימע איז געקומען. ער האט אזוי לאנג געשטאכען ביז דיא שטימע האט אויפגעהערט און ער האט בעשלאסען, אז ווער דארט איז געווען, איז שוין טויט. נאכהער האט ער ארויסגעשלעפט דעם קערפער, און אנשטאט דעם קעניג, האט ער פאר זיך ערבליקט פאלאניוס'ן.

„וועה איז מיר!" האט דיא קעניגין אויסגעשריען. „וואס פאר אן איבערייל‏טע און בלוטיגע טהאט דוא האסט בעגאנגען!"

„יא, מוטער, עס איז געווען אן איבעראייל‏טע און בלוטיגע טהאט," האט ער געענטפערט, „אבער דאך ניט אזוי שלעכט וויא דיינע, וואס האבט געהרג'עט דיין אייגענעם מאן און חתונה געהאט מיט זיין ברודער."

האמלעט איז שוין צו ווייט געגאנגען אום ער זאל אבלאזען זיין ארבייט אין מיטען. ער איז יעצט געוועזן אין א צושטאנד ווען ער האט גענענט רעדען דייטליכער מיט זיין מוטער וויא ער האט נאך ביז דאמאלס גערעדט.

אבוואהל קינדער דארפען פיעלע מאל אוועק קוקען פון זייערע עלטערן'ס חסרונות, אבער ביי שווערע פערברעכענס איז עס ערלויבט דער זוהן זאל מאכען זיין אייגענער מוטער פארווירפע, כל־זמן ער מיינט דערמיט צו טהון א גוטע זאך.

דער אונגליקליכער האמלעט האט דאן געזאגט זיין מוטער וואס ער דענקט איבער איהר ווען זיא האט געקענט אזוי שנעל פערגעסען אן איהר מאן, זיין פאטער, דעם טויטען קעניג, און אין א קורצער צייט ארום הייראטהען זיין ברודער, וועלכער איז געוועזן זיין מערדער. אזא האנדלונג, נאכדעם וויא זיא האט געשווארען אייביגע טרייהייט פאר איהר מאן, איז גענוג צו צווייפלען אן דער שבועה פון יעדער פרוי, רעכענען יעדע פרויען־טוגענד פאר היפאקריטסטווא, אלע הייראטהס־קאנטראקטען פאר א שפאט און יעדע פרומקייט פאר א געלעכטער.

„מוטער!“ האט ער אויסגעשריען, „דוא האסט געטהאן אזא זאך, אז דיא הימלען דארפען רויט ווערען פאר חרפה און דיא ערד דארף קראנק ווערען פאר בושה.“

דאן האט ער ארויסגענומען צוויי בילדער און איהר געוויזען. איינס האט פארועשטעלט דעם טויטען קעניג, זיין פאטער, און דאס אנדערע דעם לעבעדיגען קעניג, איהר יעצטיגער מאן. ער האט זיא אויפמערקזאם געמאכט אויף דעם גרויסען אונטערשיעד. דאס בילד פון דעם טויטען קעניג, האט ער געזאגט:

„שטעלט פאר — זעה, נאר, גראציע ליעגט אויף זיין שטערן, ער זעהט אויס וויא א גאט! זיינע לאקען זיינען וויא אפאלא'ס, זיין געזיכט וויא יופיטער'ס, זיינע אויגען וויא מארס'עס, זיין האלטונג וויא מערקור, וועלכער האט נאר וואס ארונטערגעשטיעגען אויף דעם הימעל־געקושטען בארג! אט דיעזער מאן, מוטער, איז געוועזן דיין מאן! יעצט קוק ווייטער און זעה ווער עס איז יעצט דיין מאן“...

ער האט איהם פארגעשטעלט מיט דיא פינסטערסטע און שרעקליכסטע פארבען.

דיא קעניגין האט זיך געשעהמט און זיך געשפירט שטארק געטראפען, ווען איהר אייגענער זוהן האט געקענט אזוי אריינקוקען טיעף אין איהר אוי־

געגער נשמה, וועלכע האט ביי איהר שוין אויך אויסגעזעהען שווארץ און שרעקליך.

„מוטער!“ האט ער אויסגערופען, „וויא קענסטו ווייטער לעבען מיט דיעזען מאן? וויא קענסטו זיין זיין פרוי? דיעזער וואס האט ערמארדעט דיין מאן און אוועקגערויבט דיא קרוין וויא א גנב?“

וועהרענד ער האט גערעדט דיעזע ווערטער, איז ערשיענען דער גייסט — ער האט אזוי אויסגעזעהען וויא אין דער צייט ווען ער האט געלעבט. האמלעט, שטארק דערשראקען, האט געפרעגט וואס ער וויל.

דער גייסט האט געענטפערט, אז ער איז געקומען איהם דערמאהנען אן דער ראכע וואס ער האט פערשפראכען, וועלכע האמלעט האט אויסגעזעהען צו פערגעסען.

דאן האט דער גייסט ער וכט האמלעט׳ן ער זאל מילדער רעדען צו זיין מוטער, ווייל דיא שרעק קען זיא נאך טויטען.

דער גייסט וועלכער האט זיך בעוויעזען בלויז צו האמלעט׳ן, איז נאכ־דעם פערשוואונדען געווארען. גערטריוד איז נאר געוועזן שטארק דערשראקען, ווען זיא האט געזעהען האמלעט׳ן רעדען צו דער לופט, אבער זיא האט ניט בעמערקט קיין זאך. זיא האט זיך ערקלערט זיין בענעהמונג, אז דאס האט צו טהון מיט זיין געשטערטען פערשטאנד.

אבער האמלעט האט זיא געווארענט זיא זאל זיך ניט איינרעדען, אז דאס האט צו טהון מיט משוגעת, זאנדערן זיא זאל איהם גלויבען, אז איהר פערברעכען האט ווידער געבראכט זיין פאטער׳ס גייסט אויף דער ערד.

ער האט איהר געגעבען זיין האנד זיא זאל פיהלען זיין דופק, און זיך איבערצייגען, אז דאס איז ניט דער פולס־שלאג פון א משוגענעם. דאן האט ער זיא געבעטען מיט טרערען אין דיא אויגען זיא זאל מודה זיין פאר גאט אויף איהר פערגאנגענהייט און אין דער צוקונפט זאל זיא אויסמיידען דעם קעניג׳ס געזעלשאפט, און ניט מעהר זיין זיין פרוי. אז זיא זאל ווייטער בלייבען זיין געליעבטע מוטער, רעספעקטירען זיין טויטען פאטער און ער וועט זיא דאן בעטען זיא זאל איהם געבען איהר ברכה. ווען זיא האט איהם דאס אלעס פערשפראכען, האט זייער טרויעריגע קאנפערענץ זיך געשלאסען.

ווען דיא מוטער איז אוועק, האט האמלעט שוין מעהר צייט געהאט נאכצוקוקען און גענוי זעהן ווער זיין קרבן איז געוועזן וואס ער האט דער־שטאכען. ווען ער האט געזעהען, אז דאס איז פאלאניוס, דער טאטע פון זיין געליעבטער, האט ער ביטער געוויינט אויף דעם וואס ער האט געטהאן.

דער מארד פון פאלאניוס׳ן האט דעם קעניג געגעבען א געלעגענהייט ארויסצושיקען האמלעט׳ן פון דעם לאנד. ער וואלט איהם אודאי געלאזט באלד הרג׳ענען, ווייל ער האט זיך געמערקט, אז ער איז איהם געפעהרליך, אבער ער האט מורא געהאט פאר׳ן פאלק וואס האט געליעבט האמלעט׳ן. דיא קעניגין אליין, מיט אלע איהרע חסרונות, איז געווען שטארק צוגעבונדען צו איהר זוהן.

קלוידיוס האט אבער געהאט אן אנדערן פלאן. ער האט געלאזט פער־בריטען דיא נאכריכט, אז זיין איינציגער ציעל און שטרעבונג איז, צו בע־שיטצען האמלעט׳ן ער זאל אנדערע קיין שלעכטס ניט טהון און אנדערע זאלען איהם ניט בעריהרען. איבערהויפט, האט דער קעניג געזאגט, זוכט ער צו ראטעווען האמלעט׳ן פון דיעזע וואס ווילען זיך נוקם זיין אן איהם פאר פאלאניוס׳עס טויט.

אין דערזעלבער צייט האט ער בעשטעלט א שיף וואס זאל פיהרען האמלעט׳ן קיין ענגלאנד צום ענגלישען קעניג. האמלעט האט געזאלט בע־גלייטעט ווערען פון צוויי הויפלייט און דיעזע האבען געפיהרט בריעף קיין ענגלאנד ערזוכענדיג דעם דארטיגען קעניג זאפארט צו טויטען האמלעט׳ן וויא ער וועט אהין אנקומען, און אזוי וויא ענגלאנד איז געווען אונטערוואר־פען צו דענעמארק, וואלט דער בעפעהל ווירקליך דורכגעפיהרט געווארען.

וויא מיר האבען פריהער בעמערקט, איז האמלעט ניט געווען משוגע. פערקעהרט. ער איז געווען זעהר שארפזיניג און שטארק פארזיכטיג. ער האט באלד פערדעכטיגט זיין אנקעל, אז ער דענקט עפעס א שלעכטע זאך. ער האט דערפאר, ביי נאכט, אויף א געהיימען אופן, געקריגען דיא בריעף, זיי געעפענט און איבערגעלייענט זיין אייגענעם טויטעס אורטהייל. ער האט דאן קונסטפאל אויסגעקראצט זיין נאמען און אריינגעשטעלט דיא נעמען פון דיא צוויי הויפלייט, זיינע בעגלייטער, וועלכע האבען איהם בעדארפט טויטען מיט דעם ענגלישען קעניג׳ס איינשטימונג. דאן האט ער ווידער פערזיעגעלט דיא בריעף און זיי אוועקגעלעגט וואו ער האט זיי גענומען.

ווען דיא שיף איז שוין געווען אויפ׳ן ים, האבען פיראטען, (ים־רויבער), אנגעגריפען דיא שיף. האמלעט, וועלענדיג צייגען זיין העלדענמוטה, האט ער געכאפט א שווערט און איז אריינגעשפרונגען אין שונא׳ס שיף. זיין שיף האט דערווייל געפונען א געלעגענהייט צו ענטלויפען, און אזוי איז האמלעט געבליעבען צווישען דיא פיראטען. דיא צוויי הויפלייט האבען אבגעזעגעלט

קיין ענגלאנד און דארט האט מען זיי הינגעריכטעט לויט וויא עס איז געווען בעאויפטראגט אין דיא בריעף.

ווען דיא פיראטען האבען ערפאהרען, אז דעריעניגער וואס איז ארייג־געפאלען אין זייערע הענד איז א פרינץ, האבען זיי זיך צו איהם געוויעזען אלס צערטליכע שונאים. אזוי גיך וויא זיי זיינען שוין געווען זיכער ווער ער איז, האבען זיי געוואלט ביי איהם נושא חן זיין, כדי, טאמער וועלען זיי עפעס אמאל דארפען, זאלען זיי עס ביי איהם פועל'ן. זיי האבען איהם דער־פאר צוגעפיהרט צו דער נאהענטער האפען־שטאדט פון דענעמארק און איהם דארט אבגעלאזט.

האמלעט האט גלייך פון דארט געשריעבען צום קעניג און איהם בעקאנט געמאכט מיט אלעמען וואס עס האט פאסירט, און דאן האט ער אנגעצייגט, אז אויפ'ן צווייטען טאג וועט ער ערשיינען פאר זיין מאיעסטעט.

אבער ווען האמלעט איז אנגעקומען אהיים, האט איהם בעגעגענט א טרויעריגעס בילד.

עס איז נעמליך געווען דיא לויה פון דער יונגער און שעהנער אפעליא, זיין אמאליגע געליעבטע.

עס ווייזט זיך ארויס, אז אפעליא'ס פערשטאנד האט אנגעהויבען פער־ווירט צו ווערען זייט איהר פאטער פאלאניוס איז ערמארדעט געווארען דורך איהר געליעבטען. דאס ארעמע מיידעל האט אין אנפאנג זיך עס גאר ניט געקענט פארשטעלען, נאר ווען זיא האט עס בעגריפען, האט איהר געהירן איינפאך פערלוירען זיין קראפט וויטער צו דיענען.

זיא האט פון דאן אן געזונגען ליעדער, מאנכע איבער ליעבע, אנדערע איבער טויט און פערצווייפלונג, און מאנכע מאל האט זיא גלאט אזוי געזונגען אליין ניט וויסענדיג איבער וואס.

עס איז געווען א טייכעל נעבען וועלכענ'ס ברעג איז געשטאנען א גרויסע ווערבע, וועמעס צווייגען האבען געהאנגען איבער דעם וואס־סער. אט צו דיעזען טייכעל פלעגט זיא געהען יעדען טאג איינע אליין, זיך שפיעלענדיג מיט פערשיעדענע בלומען, פלעכטענדיג קראנצען און זיי אויפ־הייענגענדיג אויף דיא צווייגען. קריכענדיג האט זיך א צווייג איבערגעבראכען און זיא איז אריינגעפאלען.

ניט האבענדיג איהר פערשטאנד און ניט וויסענדיג גענוי וואס מיט איהר האט פאסירט, האבען זיא דערוויל דיא קליידער געטראגען מיט'ן

שטראם אין זיא האט ווייטער געזונגען. דאן זיינען דיא קליידער נאס גע־ווארען און זינגענדיג איז זיא פערזונקען און דערטרונקען געווארען.

אט דיעזע לויה האט בעגעגענט האמלעט'ן; און צו דער לויה איז נאכגעגאנגען אפעליא'ס ברודער לאערטעס, דער קעניג, דיא קעניגין און דער גאנצער הויף. האמלעט האט אין אנפאנג ניט געוואוסט וואס דאס אלעס בעדייטעט, דערפאר איז ער געשטאנען פון ווייטען און קיינעם ניט געוואלט שטערן.

דאן האט ער בעמערקט וויא בלומען זיינען אויסגעשפרייט געווארען נעבען קבר, און זיין מוטער, אויך אויסשפרייטענדיג בלומען, האט זיא געזאגט:

„איך האב געמיינט, אז איך וועל דארפען בעדעקען דיין כלה־בעט, אבער ניט דיין קבר. דאן, זיסעס קינד, האסטו געזאלט זיין מיין האמלעט'ס פרוי.“

האמלעט האט שוין פערשטאנען.

ער האט נאך מעהר פערשטאנען, ווען ער האט געזעהען אפעליא'ס ברודער לאערטעס אריינשפרינגענדיג אין קבר, און זייענדיג פול מיט פערצווייפלונג, האט ער געבעטען מען זאל ארויפשיטען ערד אויף אויף איהם, כדי ער זאל בעגראבען ווערען גלייך מיט זיין שוועסטער.

האמלעט'ס געוועזענע ליעבע פאר דער שעהנער אפעליא האט פלוצלונג צוריק געקעהרט און ער האט ניט געקענט צוזעהען וויא איהר ברודער פערליערט זיך אזוי פון שמערץ, ווייל ער האט גערעכענט, אז ער האט געליעבט אפעליא'ן מעהר וויא פערציג טויזענד ברידער.

ביי דיעזען צושטאנד פון זיינע געדאנקען איז ער ערשיענען, אריינגע־שפרונגען אין קבר וואו לאערטעס איז געווען, און נאך מעהר פערצוויי־פעלט וויא ער. לאערטעס, וויסענדיג, אז ער איז געווען דיא הויפט אור־זאכע פון זיין שוועסטער'ס טויט, האט ער איהם אנגעכאפט ביים האלז. ער וואלט איהם געוויס דערווארגען ווען דיא אנוועזענדע וואלטען זיך ניט אריינגעמישט און זיי צושיידט.

נאך דער קבורה, האט האמלעט זיך ענטשולדיגט פאר זיין איבער־איילטען שריט וואס ער איז אריינגעשפרונגען אין קבר, „אבער,“ האט ער בעמערקט, „איך האב מיך ניט געקענט קאנטראלירען פאר שמערץ.“

לאערטעס האט אנגענומען דיעזע ענטשולדיגונג און דיא צוויי יונגע לייט זיינען פארלויפיג פערבליעבען פריינד.

דער קעניג וויעדער האט דא געזעהען אן אנדערע געלעגענהייט. ער האט געוואוסט, אז אזוי גיך קען זיך קען ניט פערגעסען דער טוידט פון א פאטער און א שוועסטער; ער האט אלזא אנגעווענדעט אלעס מעגליכע אויפצובלא־זען דאס פייער פון האס אין לאערטעס'ן אום דורכצופיהרען זיין פלאן און אבראמען פון דער וועלט האמלעט'ן.

נאך דעם וויא עס איז איהם געלונגען נאך א מאל אויפצורעגען לאער־טעס'ן, האט ער איהם געראטהען, אז אונטער דעם מאנטעל פון פריעדען, זאלען זיי ביידע פרובירען זייער קונסט אין פעכטען מיט שווערטען. לאערטעס האט געמאכט דעם אנטראג, האמלעט האט איהם אנגענומען און א טאג איז בעשטימט געווארען פאר דער פעכטעריי.

צו דיעזער פארשטעלונג איז געוועזען בעשטימט, אז דער גאנצער הויף זאל זיין אנוועזענד. לאערטעס וויעדער, אויף דעם קעניג'ס אנטראג און ראטה, האט פארבערייטעט א פערגיפטעטעס שווערט.

אויף דיעזער פעכטעריי האבען פיעלע געמאכט גרויסע וועטעס, ווייל דיא צוויי יונגע לייט זיינען געוועזען בעקאנט אלס דיא גרעסטע קינסטלער אין פעכטען.

דער קאמפף האט אנגעפאנגען און האמלעט, וויא דער שטייגער איז, האט ניט פריהער בעטראכט זיין געגנער'ס שווערט. וויא דער מנהג איז, האבען אזעלכע פעכטער בעדארפט קעמפפען מיט שטומפיגע שווערטען אהן שפיטצען. האמלעט, זייענדיג אליין אן עדעלער מענש, איז איהם גאר ניט איינגעפאלען צו פערדעכטיגען לאערטעס'ן, מיט וועמען ער איז שוין געוועזען וויעדער פריינדליך.

ביים אנפאנג קאמפף, האט לאערטעס, וויא אומיסטען, געלאזט, אז האמלעט זאל קריגען איבער איהם עטליכע זיעגען. יעדער האט אפלאדירט האמלעט'ן, איבערהויפט דער קעניג איז געוועזען מלא שמחה איבער זיין קונסט און געטרונקען צו האמלעט'ס טריאומף. ער האט אויך געמאכט גרויסע וועטעס אויף האמלעט'ן. אבער אזוי וויא לאערטעס האט זיך אנ־געהויבען צו דערווארעמען, האט ער, פול צארן, געגעבען האמלעט'ן א שטויס מיט זיין שווערט און איהם געטראפען מיט'ן שפיטץ, וועלכער איז געוועזען פערגיפטעט און בעדייטעט טויט.

האמלעט האט פון קיין זאך ניט געוואוסט וואס דיזער שטויס בעדייטעט.

דאן האט מען אויסגערופען א רעצעז, אדער פויזע. ווען דער קאמפף

האט ווידער אנגעפאנגען, האט האמלעט, על־פי טעות, גענומען לאער־טעס'עס שווערט, און ניט וויסענדיג, אז דיעזעס שווערט האט א שפּיץ, האט ער געגעבען א שטויס און שיער דורכגעבויערט לאערטעס'ן.

אין דיעזען אויגענבליק האט דיא קעניגין ארויסגעלאזט א יאמערליכען געשריי, אז זיא איז פערגיפטעט.

דיא זאך דערפון איז אזוי געווען: דער קעניג, אום צו זיין זיכער, אז ער ווערט לויז פון האמלעט'ן, האט ער פארבערייטעט א בעכער מיט פער־גיפטעטען וויין, דאס הייסט, אין פאל עס זאל לאערטעס'ן ניט געלינגען דורכצופיהרען זיין פלאן, דאן זאל ער דעם טריאומפירענדען האמלעט מכבד זיין מיט א פארציע סם־המות. ער האט פערגעסען אנצוזאגען דער קעניגין זיא זאל ניט טרינקען פון דעם בעכער, און זיא האט געטרונקען. זיא האט נאר געגעבען איין געשריי, און איז דאן אומגעפאלען טויט.

האמלעט האט באלד פערשטאנען, אז דא איז עפּעס א פערראטה. ער האט אנגעפאנגען צו זוכען און פארשען, אבער לאערטעס האט איהם אבגע־שטעלט אין געזאגט ער זאל ווייטער ניט זוכען, ווייל ער איז דער פער־רעטהער.

אין דערזעלבער צייט האט לאערטעס געשפּירט, אז האמלעט'ס שטויס, וועט איהם, לאערטעס'ן, ניט געבען פיעל צו לעבען. ער האט דערפאר אויף אלעמען מודה געווען און צוגעגעבען, אז ער אליין איז געפאלען אלס אפּפער פון זיין אייגענע פערראטה.

„אבער, האמלעט," האט ער ווייטער געזאגט, „אויך דו האסט העכס־טענס צו לעבען נאך א האלבע שטונדע, ווייל קיין מעדיצין אין דער וועלט וועט דיר מעהר ניט העלפען."

דאן האט ער געבעטען האמלעט'ן ער זאל איהם מוחל זיין, און ער איז געשטארבען.

אבער מיט זיין לעצטען אטהעם האט ער בעשולדיגט דעם קעניג, אז ער איז געווען דער פלאן־מאכער פון דעם פעררעטהערישען מארד.

ווען האמלעט האט פערשטאנען, אז זיין ענדע דערנעהענטערט זיך, האט ער זיך דערמאהנט אן דעם פערגיפטעטען שווערט. כאפענדיג דעם אינ־סטרומענט, איז ער צוגעלאפען צו זיין אנקעל און איהם דורכגעשטאכען זיין הארץ, ערפילענדיג דאס פערשפּרעכען וואס ער האט געמאכט זיין פאטער'ס גייסט. ער האט זיך אלזא נוקם געווען פאר זיין פאטער'ס טויט.

האמלעט האט געשפּירט, אז זיין אטהעם לאזט זיך אויס און דער

טויט קומט אלץ נעהענטער. ער האט זיך געווענדעט צו זיין פריינד הארא־ציא, וועלכער האט בייגעוואהנט דיא גאנצע טראגעדיע.

הארציא, וויא עס שיינט, האט בעשלאסען צו שטארבען, צוזאמען מיט האמלעט'ן, ווייל ער האט געמאכט א צייכען, אז ער וויל איהם נאכ־פאלגען אין קבר. האמלעט ווייעדער, מיט זיין לעצטען אטהעם, האט איהם געבעטען ער זאל לעבען, כדי ער זאל דערצעהלען דער וועלט דיא גאנצע שוידערהאפטע געשיכטע.

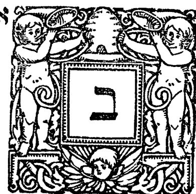
האראציא האט איהם פערשפראכען אזוי צו טהאן.

ווען האמלעט האט געזעהען זיין ראכע דורכגעפיהרט, האט זיין ערד־לעס הארץ געפלאצט און ער איז געפאלען טויט.

אט אזוי האט זיך געענדיגט דיא טראגעדיע אין הויף פון דעם קעניג פון דענעמארק, און האראציא איז צוריק געבליבען צו דערצעהלען דער וועלט, וואס ער האט בייגעוואהנט.

דיא צעהמונג פון דער ארורה*).

אפטיסטא איז געווען א רייכער קויפמאן פון פאדוא. זיין עלטעסטע טאכטער, קאטהערינא, איז געווען א בעריהמ־טע ארורה. זיא איז געווען א פרויענצימער פון אזא העפ־טיגען כאראקטער, זיא האט געהאט אזא מענה לשון און געקענט אזוי זידלען, אז גאנץ פאדוא האט מיט איהר גע'שם'ט, און יעדער האט זיא גערופען דיא ארורה.

קיינער האט זיך דערפאר ניט געוואלט גלויבען, אז עס וועט זיך געפינען עפעס אן אנשטענדיגער מענש חתונה צו האבען מיט אזא שטיק סחורה. דער ארעמער באפטיסטא, איז אבער אויך דערפאר געווען געצוואונ־גען צו ענטזאגען פיעלע פראמינענטע יונגע לייט, וואס האבען געוואלט חתונה האבען מיט זיין אינגערע טאכטער, דיא שטילע און רוהיגע ביאנקא.

---

*) מיר האבען זיך בעמיהט איבערצוגעבען א קאררעקטע אדער ווערטליכע איבערזעטצונג פון יעדען טיטעל וויא אין אריגינאל, ביי דיעזען טיטעל זיינען מיר ניט שטארק זיכער געווען מיט דער איבערזעטצונג. דער אריגינאל הייסט „דהי בעימינג אוו דהי שריו", אין דייטשען הייסט עס, „דיא צעהמונג דער ווידערשפענס־טיגען," אבער אין אידיש, וויא עס שיינט, איז ניטא קיין איבערזעטצונג אויף „טעי־מינג" און אויך ניט אויף „שריו". „טעימינג" זאל אייגענטליך הייסען ווען מען מאכט פון א ווילדע זאך א רוהיגע, און „שריו" איז א מין סעריכע, אדער, בעסער געזאגט, ארורה. מיר האבען אלזא איבערזעצט „די צעהמונג פון דער ארורה"; מיר דענקען, אז דאס דריקט אוים דעם געדאנק, איבריגענס, ווי זאגט שעקספיער אליין: „וואס ליעגט אין א נאמען!" דער נאמען איז גאר ניט, דאס ווערק איז דיא הויפט־זאך.

דער בעארבייטער.

דאן האט פאסירט, וואס א יונגער מאן איז געקומען קיין פאדוא, שפעציעל צום צוועק אום אויפצוזוכען א פרוי. דער נאמען פון דיעזען יונגען מאן איז געוועזען פעטרוקיא. ער האט געהערט פון קאטהערינא'ס ווילדען צארן, אבער, אז זיא איז אויך זעהר שעהן און רייך.

פעטרוקיא איז געווען, וויא מען זאגט, א חברה־מאן. אונגעפעהר אזא מאן, דאס ווען ער דערזעהט א ווילד פערד, וויל ער גראדע דארויף רייטען און דאס בעזיעגען. ער האט אויך געקריגען א גרויסען חשק חתונה צו האבען מיט קאטהערינא'ן און זיא בעזיעגען, דאס הייסט, פערוואנדלען אין א רוהיגער און געלאסענער פרוי.

עס איז אפילו געוועזען א געוואגטער וואונש, אבער מענער מיט שטארקע כאראקטערע, האבען פונקט ליעב וואס עס איז שווער.

אין אמת'ן, איז קיינער אויך ניט געוועזען אזוי פאסענד פאר אזא אונ־טערנעהמונג וויא פעטרוקיא. ער איז ניט נאר געוועזען א העלדישער יונג, זאנדערן אויך א גרויסער וויטצלינג און זיך ניט אבגעשראקען פאר א שטאך־ווארט. דערצו איז ער אויך געוועזען קלוג, איבערלעגט און ענטשלאסען.

דיעזער פעטרוקיא איז אלזא אוועק צו קאטהערינא'ן אום זיך צו איהר צו ערקלערען אין ליעבע. פאר אלעמען, נאטירליך, האט ער זיך געווענדעט צו איהר פאטער באפטיסטא, פערלאנגענדיג פון איהם דיא ערלויבניס, ער זאל זיך שדכ'ענען צו זיין „צערטליכער טאכטער," קאטהערינא, און דאן האט ער בעמערקט:

„איך האב געהערט, אז זיא איז א שעהמעדיגע, אז זיא איז א מילדע, אז זיא קען ניט רעדען א הויך ווארט, און דערפאר בין איך אהער געקומען פון וועראנע אום צו פרובירען זיא צו געווינען אלס מיין פרוי."

כאטש באפטיסטא האט זעהר געוואלט, אז קאטהערינא זאל חתונה האבען אי! ער אליין זאל פון איהר פטור ווערען, פון דעסטוועגען האט ער ניט געוואלט קיינעם פערפיהרען און ערקלערט פעטרוקיא'ן, אז דאס אלעס וואס ער האט איבער איהר געהערט, איז ניט אמת. און אז דאס אלעס איז א פאקט, האט זיך ארויסגעוויזען דערפון, וואס פונקט דאמאלס איז אריינגעלאפען קאטהערינא'ס מוזיק־לעהרער דערצעהלענדיג, אז דיא „צערטליכע טאכטער" האט צובראכען דיא הארפע איבער זיין קאפ, בלויז דערפאר, ווייל ער האט אויסגעזעצט א פעהלער אין איהר שפיעלען.

ווען פעטרוקיא האט דאס געהערט, האט ער אויסגערופען:

„אך, זיא איז א בראוועס מיידעל! זיא געפעלט מיר מעהר וויא אלעס

אין דער וועלט, און איך בין שטארק אונגעדולדיג צו האבען מיט איהר אן אונטעררעדונג."

דאן זיך ווענדענדיג צו באפטיסטא'ן, האט ער געזאגט:

„איך האב זעהר ווייניג צייט סיניאר באפטיסטא, איך קען ניט קומען יעדען טאג מיך שדכ'ענען. איהר האט געקענט מיין פאטער, ער איז טויט, און מיך צוריקגעלאזט אלס יורש פון אלע זיינע גיטער. זאגט מיר אלזא, ווען איך זאל געווינען אייער טאכטער'ס ליעבע, וואס פאר א נדן וועט איהר מיר געבען?"

באפטיסטא האט אפילו גערעכענט, אז פאר א יונגען מאן וואס וויל חתונה האבען איז עס ניט קיין גאנץ פאסענדע בענעהמונג, אבער דער אמת איז, אז ער האט געוואלט פטור ווערען פון קאטערינא'ן און ער האט גע־ענטפערט, אז ער איז בערייט צו געבען זיין טאכטער צוואנציג טויזענד קרוינען נדן און נאך זיין טויט, א העלפט פון זיינע גיטער.

פעטרוקיא האט קיין ספק שהיות ניט געמאכט און בעשטאנען אויף'ן שידוך. באפטיסטא איז דאן אוועק זאגען זיין טאכטער וואס עס האט פאסירט און זיא אויך געשיקט צו פעטרוקיא'ן צו הערען זיין ליעבעס ער־קלערונג.

דערווייל האט פעטרוקיא אויסגעארבייט א פלאן וויא צו האנדלען מיט דער ארורה. ער האט צו זיך אליין אזוי געזאגט:

„איך וועל זעהען איהר ערקלערען ליעבע וויא עס דארף צו זיין. טאמער עפענט זיא איהר פיסק און איז מיך מכבד מיט א פארציע רייד וואס קענען אויפוועקען א טויטען, וועל איך איהר זאגען, אז זיא זינגט אזוי שעהן וויא א נאכטיגאל; ווען זיא וועט מיך אנקוקען בייז, וועל איך איהר זאגען, אז זיא זעהט אויס וויא שעהנע רויזען נאר וואס אבגעוואשען פון טהוי. ווען זיא וועט גאר שווייגען, וועל איך לויבען און ריהמען איהר פרעכטיגע שפראך; ווען זיא וועט מיר הייסען געהן, וועל איך איהר דאנקען, דערפאר וואס זיא לאדעט מיך איין צו בלייבען."

ביי דיעזע ווערטער איז קאטהערינא ערשיענען.

פעטרוקיא האט צו איהר באלד געזאגט:

„גוט מארגען קייטי, ווייל איך האב געהערט, אז דאס איז דיין נאמען."

קייטי איז דיא אבקירצונג פון קאטערינא און, וויא געוועהנליך, ערלוי־בען זיך נאר היימישע מענשען אזוי צו רופען א מיידיל. עס איז איהר־

באלד ניט געפעלען געווארען אזא לשון, און פול מיט פעראכטונג האט זיא געזאגט:

„דיעזע וואס רעדען צו מיר, רופען מיך קאטערינא."

„זאגסט א ליגען," האט פעטרוקיא געענטפערט, „דיין נאמען איז קייטי, דיא ליעבליכע קייטי, און א מאל קייטי דיא ארורה. אבער קייטי, דו ביסט דיא שעהנסטע קייטי אין דער וועלט, און דערפאר, קייטי, נאכדעם וויא איך האב געהערט רעדען איבער דיין גוטסקייט אין יעדער שטאדט, בין איך דיר געקומען אנבאטען מיין ליעבע און דיך נעהמען פאר מיין פרוי."

עס איז געווען א מערקווירדיגע ערשטע בעקאנטשאפט. זיא האט געשריען און געליארעמט, איהם איבערצייגענדיג, אז זיא האט עהרליך פערדיענט דעם נאמען ארורה, וועהרענד ער האט געלויבט און געריהמט איהר מילדעס געמיטה און עדעלע ווערטער, ביז, ענדליך, ווען ער האט געהערט, אז איהר פאטער קומט, האט ער געזאגט:

„זיסע קאטערינא, לאמיר אבלאזען דיא פוסטע רייד, ווייל דיין פאטער האט שוין איינגעשטימט דו זאלסט זיין מיין פרוי, איבער דעם נדן האבען מיר זיך שוין אויך אויסגעגליכט, און אויב דו ווילסט אדער ניט, וועלען מיר שוין סאי־וויא־סאי חתונה האבען."

ווען באפטיסטא איז אריין, האט איהם פעטרוקיא דערצעהלט, אז זיין טאכטער האט איהם זעהר פריינדליך אויפגענומען און איהם פערשפראכען חתונה צו האבען נעכסטען זונטאג.

קאטערינא האט דאס אבגעלייקענט, און קריצענדיג מיט דיא צייהן האט זיא געזאגט:

„בעסער וועל איך איהם זעהען אויפגעהאנגען נעכסטען זונטאג!"

דאן האט זיא געמאכט איהר פאטער ביטערע פארוווירפע ווארום ער וויל זיא זאל חתונה האבען אזא „משוגענעם לומפ" וויא פעטרוקיא. אבער פעטרוקיא האט געבעטען באפטיסטא'ן ער זאל זיך ניט קימערן איבער איהר כעס, ווייל ער האט מיט איהר פריהער שוין אבגערעדט, אז זיא זאל זאגען, דאס זיא בעשמעהט ניט דארויף, וועהרענד, אין אמת'ן, ווען זיי זיינען אליין, איז זיא זעהר ליעבענסווירדיג.

„גיב מיר דיין האנד, קייטי," האט ער געזאגט, „איך וועל אוועקפאהרען קיין ווענעדיג און דיר קויפען א חתונה־קלייד". צו באפטיסטא'ן: „זעה נאר, פאטער, און לאד איין דיא חתונה געסט. איך וועל געוויס מיטברענגען רינגען, פיינע אויסשטאטונג און רייכע קליידער, כדי מיין

קאטערינא זאָל אויסזעהען שעהן. יעצט, קייטי, קוש מיך, ווייל נעכסטען זונטאג האָבען מיר חתונה."

זונטאג זיינען שוין געווען אלע געסט פערזאמעלט, אָבער זיי האָבען לאנג געוואַרט ביז פעטרוקיאָ איז געקומען, און קאטערינא האָט געוויינט פאַר שמערץ, מיינענדיג, אז פעטרוקיא האָט פון איהר נאָר חוזק גע־מאַכט.

ענדליך איז ער ערשיענען, אָבער ער האָט איהר גאָר ניט מיטגע־בראכט, ער איז אויך ניט געווען אָנגעטהאָן וויא א חתן, נאָר אין א גאַנץ וואָכעדיגען בגד, פונקט וויא ער וואָלט געוואָלט מאַכען שפאָס פון דער גאַנצער געשיכטע. זיינע דיענער און זיין פערד אויף וועל־כען ער איז געקומען, זיינען אלע געווען מאָדנע פערשטעלט, אלעס מעשי חוזק.

קיינער האָט ניט געקענט בעוועגען פעטרוקיא'ן איבערצובייטען זיינע קליידער. ער האָט בעהויפטעט, אז ער געהט חתונה האָבען מיט קאַטע־רינא'ן ניט מיט קיין קליידער. זעהענדיג, אז דיא גאַנצע טענות זיינען אומזיסט, איז מען אוועק אין קירכע. ער האָט זיך אלץ אויפגעפיהרט וויא א פעררי‌קטער, ווייל דער גלח האָט געפרעגט וויא דער מנהג איז, אויב דיא כלה וויל ווערען זיין פרוי האָט פעטרוקיא, מיט א פלוך אויס־געשריען :

„וואָס איז דאָס פאַר א פראַגע ! זיא מוז, זיא דאַרף ווערען מיין פרוי !"

אלע אנוועזענדע האָבען זיך דערשראָקען. ביים גלח איז ארויסגעפאַלען דאָס בוך פון דער האנד, און ווען ער האָט זיך אָנגעבויגען דאָס אויפ־הייבען, האָט איהם פעטרוקיא געגעבען אזא פאַטש, אז דער גלח אליין איז אויך אומגעפאַלען.

פעטרוקיא האָט דיא גאַנצע צייט געשאָלטען, געפלוכט, געשריען און געקלאַפּט מיט דיא פיס. דיא העלדישע קאַטערינא האָט פערלוירען איהר גאַנצען מוטה און געציטערט פאַר שרעק.

וויא דיא צערעמאָניע איז געווען פאַראיבער און זיי זיינען נאָך גע־ווען אין קירכע, האָט פעטרוקיא אויסגעשריען, אז ער וויל וויין. דאַן האָט ער געטרונקען צו דער געזונדהייט פון אלע אנוועזענדע, און א טהייל פון דעם וויין האָט ער אריינגעגאָסען אין גלח'ס געזיכט.

ווילד און אומגעלומפּערט איז דאָס אלעס צוגעגאַנגען, אָבער פעטרו־

קיא האָט געהאַט זיין פּלאַן צו צעהמען דיא ארורה און ער האָט דעם פּלאַן נאָכגעפאָלגט.

באפּטיסטא האָט פריהער פאַרבערייטעט א פּרעכטיגע סעודה, אָבער ווען זיי זיינען געקומען פון דער קירכע, האָט פּעטרוקיא אַנגענומען קאַטערינא'ן ביי דער האנד און ערקלערט, אז ער וויל זיא זאָפאָרט אהיים פיהרען צו זיך. קיין געבעט פון זיין שווער האָט געהאָלפען, קיין אויפרעגונג פון זיין כלה האָט אויף איהם געווירקט.

„זיא איז מיין פרוי," האָט ער געזאָגט, „און איך, איהר מאַן, האָב א רעכט צו טהון וואָס איך וויל!"

אזוי האָט ער גענומען קאַטערינא כמעט מיט געוואלט, און זיא אוועקגעפיהרט.

פּעטרוקיא האָט ספּעציעל אויסגעזוכט אַן אלטע, מאגערע און מיאוס'ע שקאַפּע און דארויף אויפגעזעצט זיין ווייב; ער און זיין דיענער האָבען זיך אויפגעזעטצט אויף גוטע פערד. זיי זייגען געפאָהרען איבער א בארג-און-טהאל און בלאָטיגען וועג. ווען דיא אלטע שקאַפּע אונטער קאַטערינא'ן איז געפאלען, אָדער ניט געקענט שנעל נאָכקומען, האָט פּעטרוקיא געשאָלטען דיא אָרעמע בהמה, וועלכע האָט קוים געקענט אויף זיך טראגען דיא שווערע משא.

ענדליך נאָך א שווערער רייזע, וואו קאַטערינא האָט ניט געהערט קיין אַנדערע זאך פון איהר מאַן וויא געשרייען מיט געוואלטען, זיינען זיי אָנגעקומען אין פּעטרוקיא'ס וואָהנונג.

פּעטרוקיאָ האָט אפילו גאַנץ ערדעל געוואונשען קאַטערינא'ן ווילקאָמען אין איהר נייער היים, אָבער ער האָט בעשלאָסען, אז זיא זאָל זיך ניט אויסרוהען און ניט עסען דיעזע נאַכט. דיא טישען זייגען געווען געדעקט און עסען איז באלד אויפגעגעבען געוואָרען, אָבער פּעטרוקיא האָט זיך געמאַכט, אז ער געפינט חסרונות אין עסען און אלעס ארונטערגעוואָרפען אויף דער ערד און געהייסען דיא דיענער עס באלד ארויסטראָגען. בשעת ער האָט דאָס געטהאָן, האָט ער געזאָגט קאַטערינא'ן, אז ער טהוט עס אוים ליעבע צו איהר, ווייל ער וויל ניט זיא זאָל עסען פלייש וואָס איז ניט גוט צובערייטעט.

דער הונגער און דיא שרעקליכע מיעדיגקייט, האָבען פון איהר פערלאנגט זיא זאָל זיך וועניגסטענס אויסרוהען, און דערפאַר, ווען זיא האָט געוואָלט זיך לעגען שלאָפען, האָט ער געפונען חסרונות אין בעט. ער האָט

אַנגעהויבען צו וואַרפען דיא קישען איבער דעם צימער, און דאַ איז זיא געצוואונגען געווען זיך אַניעדער צו זעטצען אויף א שט'הל וואו זיא איז אַנטשלאָפען געוואָרען. איהר מאַן'ס שטימע האָט זיא אָבער באַלד אויפ־געוועקט, שרייענדיג און שטורמענדיג אויף זיינע דיענער ווארום זיי האָ־בען אַזוי שלעכט אויסגעבעט פאַר זיין כלה.

אויף'ן צווייטען טאָג האָט פעטרוקיא געטהאָן דאָס זעלבע. ער האָט נאָך אימער געזעדט מיט קאַטערינא'ן גוט און עדעל, אָבער אַזוי שנעל וויא זיא האָט געוואָלט עסען, האָט ער באַלד געפונען א חסרון אין פריהשטיק און אַלעס אַרונטערגעוואָרפען אויף דער ערד. דיא שטאָלצע קאַטערינאַ, דיא ארורה, האָט געבעטען ביי דיא דיענער כאָטש א שטיקעל ברויט, אָבער אַזוי וויא פעטרוקיא האָט זיי אָנגעזאָגט אין געהיים זיי זאָלען איהר גאָר ניט געבען, האָבען זיי געענטפערט, אז אָהן זייער הערר'ס איינשטימונג וואגען זיי ניט צו טהון אַזאַ זאַך.

„אַך," האָט זיא געמורמעלט פול שמערץ, „האָט ער מיט מיר חתונה געהאַט אום מיך צו לאָזען שטאַרבען פאַר הונגער? בעטלערס וואָס זיינען געקומען צו מיין פאַטער'ס הויז האָבען געקריעגען צו עסען. איך, וואס האָב קיין מאָל ניט געוואוסט וואָס דאָס הייסט עפּעס בעטען, געה איינפאַך אוים פאַר א שטיקעל ברויט; איך פאַל אום פון שלאָף, און ווען איך כאָפּ שוין א דרעמעל, וועקט ער מיך אויף מיט זיינע ווילדע קולות. און וואָס מיך ערגערט איבערהויפּט איז, וואָס ער טהוט דאָס אַלעס אונטער דעם אויסרייד, אז ער האָט מיך ליעב, בעהויפּטענדיג, אז עסען אָדער שלאָפען, וואָלט מיך געטויטעט".

דיעזע געדאַנקען זיינען אונטערבראָכען געוואָרען דורך פעטרוקיא'ס ערשיינען. ניט וועלענדיג זיא זאָל ווירקליך אויסגעהען פון הונגער, האָט ער איהר געבראַכט א שטיקעל פלייש און געזאָגט:

„וואָס טהוט עפּעס מיין זיסע קייטי? אָט זעה, געליעבטע, וויא פלייסיג איך בין. איך אַליין האָב פאַר דיר צוגעגרייט א שטיקעל פלייש. איך בין זיכער, אז מיין גוטסקייט פערדיענט א דאַנק. וואָס, קיין וואָרט? אַך, דאַן, וויא איך זעה, געפעלט דיר ניט דאָס פלייש אַן מיין גאַנצע אר־בייט איז געווען אומזיסט."

ער האָט גלייך אריינגערופען דיא דיענער און געהייסען אַרויסטראָגען דאָס עסען.

ער שרעקליכער הונגער וואָס האָט שטאַרק ווייך געמאַכט קאַטערינא'ן,

האָט זיא געצוואונגען, אָבוואָהל זעהר אויפגערעגט צו זאָגען:

„איך בעט דיך, זאָל עס שטעהען.“

אָבער פּעטרוקיא איז דערמיט ניט געווען צופריעדען און בעמערקט:

„דיא ערגסטע ארבייט ווערט בעצאהלט מיט א דאנק, און דאָס זאָלסטו טהון איידער דוא עסט.“

קאַטערינא האָט צעגערענד ארויסגעשטאָמעלט:

„איך דאנק דיר.“

פּעטרוקיא האָט איהר דאן ערלויבט צו עסען דאָס שטיקעל פלייש וואָס איז געווען צו וועניג אפילו פאר א האַלב זאטען מענשען.

„זאָל עס וואויל טהון דיין גוטעם הארץ,“ האָט ער געזאָגט, „עסס, עסס, מיין גוטע קייטי; עסס וויפיעל דיין הארץ גלוסט. יעצט מיין האָניג־זיסע קייטי, וועלען מיר צוריק קעהרען צו דיין פאטער און זיך דאָרט א ביסעל אַמוזירען, זיך אנטהוענדיג אין זייד און גאָלדענע רינ־גען“ . . .

און אום זיא צו מאַכען גלויבען, אז ער וויל זיא ווירקליך אנטהון וויא ער האָט געזאָגט, האָט ער גערופען א שניידער און א פּוטצמאַכער, וועלכע האָבען פאר איהר געבראכט מאנכע קליידער וואָס ער האָט בע־שטעלט. דערוויילע, נאָך איידער זיא איז פערטיג געוואָרען מיט׳ן שטי־קעל פלייש, האָט ער ארויסגעכאַפּט דעם טעלער און אוועק געגעבען א דיענער.

דער פּוצמאַכער האָט איהם איבערגערייכט א הוט מיט דיא ווערטער:

„דאָ האָט איהר דעם הוט וואָס איהר האָט בעשטעלט.“

פּעטרוקיא האָט אויסגעבראָכען אין א ווילדען צאָרן, זידלענדיג דעם פּוצמאַכער און שרייענדיג: אז דער הוט טויג אויף כפּרות.

„ניין, ניין,“ האָט קאטערינא זיך אריינגעמישט, „דער הוט איז גוט, איך וועל איהם טראָגען. אלע דאמען טראָגען יעצט אזעלכע היט.“

„ווען דוא וועסט זיין א דאמע,“ האָט פּעטרוקיא געענטפערט, „דאן וועסטו אויך האָבען אזא הוט, אָבער ניט ביז דאמאלס.“

דאָס ביסעל וואָס קאטערינא האָט גענעסען, האָט איהר אביסעל מוטה צוגעגעבען, און זיא האָט געזאָגט:

„איך רעכען, אז איך מעג אויך עפּעס זאָגען. הער מיך אויס, איך בין שוין ניט קיין קינד. בעסערע מענשען פון דיר האָבען מיך שוין אויס־געהערט, און אויב דוא קענסט ניט הערען, דאן זאָלסטו דיר בעסער פער־שטאָפּען דיא אויערן.“

פעטרוקיא איז ניט געווען צופריעדען פון אזעלכע ווערטער, און בעשליעסענדיג זיך וועניגער אויסצוטענה׳ען מיט איהר, האט ער געזאגט:

„וואס דוא זאגסט איז אמת; דער הוט טויג טאקי אויף כפרות, און איך ליעב דיך דערפאר ווארום דוא ווילסט איהם ניט.“

„ליעב מיך יא אדער ניט,“ האט זיא געענטפערט, „און איך וויל האבען דיעזען הוט אדער קיין אנדערן.“

„אך,“ האט ער געזאגט, „איך פערשטעה, דוא ווילסט בעטראכטען דעם מאנטעל“.

דער שניידער איז צוגעקומען און איהר געוויעזען דעם מאנטעל וואס ער האט געמאכט.

פעטרוקיא, וועלכער האט בעאבזיכטיגט, אז זיא זאל ניט האבען ניט קיין הוט און ניט קיין מאנטעל, איז צוגעגאנגען, בעריהרט דאס מלבוש, און אויסגעשריען:

„זעה נאר זעה! וואס איז דאס, אן ארבעל? ער זעהט דאך אויס וויא א קאנאן! פוי, א שאנדע!“

„איהר האט דאך פערלאנגט,“ האט זיך דער שניידער פערענטפערט, „איך זאל אלעס מאכען לויט היינטיגע מאדע?“

קאטערינא האט דאן געזאגט, אז זיא האט נאך ניט געזעהען קיין שעהנערן און בעסערן מאנטעל.

דאס איז שוין געווען גענוג פאר פעטרוקיא׳ן. אין געהיים האט ער געהייסען בעצאהלען דעם שניידער און פוטצמאכער, זיי איבערבעטען און אוועקשיקען, אבער דערווייל האט ער זייביידע ארויסגעווארפען. זיך ווענדענדיג צו קאטערינא׳ן, האט ער געזאגט:

„איצט, מיין קיטי, וועלען מיר פאהרען צו דיין פאטער אין דיא מלבושים וואס מיר טראגען. אז ס׳איז ניטא קיין בעסערע, דארף מען זיך בעגנעהען מיט וואס מען האט.“

דאן האט ער געהייסען איינשפאנען דיא פערד און ערקלערט, אז אזוי וויא עס איז זיעבען אוהר פריה, זאלען זיי אנקומען צו באפטיסטא׳ן פונקט צו מיטאג. נאר אזוי וויא עס איז שוין געווען נאכמיטאג, האט קאטערינא בעמערקט, אז זיי קענען העכסטענס אנקומען צו איהר פאטער נאך׳ן אבענד־ברויט.

אזעלכע ווידערשפרעכונגען האט פעטרוקיא ניט געוואלט. זיין וואונש

איז געווען, אַז זיא זאָל זאָגען וויא ער און ניט זיין קיין זאַך דאגעגען. ער האָט דאן וויעדער אָנגעהויבען צו רוישען און שרייען, פּונקט וויא ער וואָלט געווען בעל־הבית איבער דער זונן, אַז ער זאָגט עס איז גאַנץ פריה, איז עס אזוי וויא ער זאָגט.

„הער נאָר אויס," האָט ער זיך געווענדעט צו איהר. „ווען וועט שוין אַ מאָל נעהמען אַ סוף צו דיינע ווידערשפּרעכונגען ? וואָס איך טהו און זאָג, איז ביי דיר אַלץ פערקעהרט. היינט פאָהר איך שוין ניט, און ווען איך וועל פאָהרען, וועט עס זיין פּונקט אזוי פיעל אַ זייגער וויא איך וועל וועלען."

אזוי איז פאראיבער נאָך אַ טאָג און קאטערינא האָט געלערענט געהאָרכזאמקייט, ביז עס איז געקומען אזוי וויט, אַז זיא האָט מעהר קיין זאַך ניט געזאָגט פערקעהרט וויא איהר מאַן האָט בעהויפּטעט. דאן האָט פּעטרוקיא איינגעשטימט צו פאָהרען צו איהר פאטער.

זייענדיג אויף׳ן וועג, האָט זיא געוואגט צו מאַכען עפּעס אַ קרומע מינע און עס האָט שוין באַלד געהאַלטען דערביי זיי זאָלען זיך אומקעהרען צוריק אַהיים.

דיא אורזאַכע איז נעמליך געווען פאָלגענדע : עס איז געווען אין מיטען העלען טאָג, און ער האָט בעהויפּטעט, אַז דיא לבנה שיינט פּרעכטיג שעהן. ווען זיא האָט געמאַכט דיא מינע, האָט ער אויסגעשריען :

„איך שווער ביי מיין מאַמע׳ס זוהן, דאָס הייסט, ביי מיר אַליין, עס זאָלען זיין דיא לבנה, דיא שטערען אָדער וואָס איך וויל, או, אזוי, זאָל עס פערבלייבען ביז מיר וועלען קומען צו דיין פאטער׳ס הויז !"

ווענדענדיג צוריקפאָהרען, האָט קאטערינא וויא אַ געהאָרכזאמע פרוי, געזאָגט :

„איך בעט דיך, לאָמיר ווייטער פאָהרען, כל־זמן מיר זיינען שוין דאָ. זאָל עס זיין זונן, לבנה, אָדער וואָס דוא ווילסט, און ווען דיר געפעלט, זאָל עס זיין אַ ליכט אויף׳ן הימעל, איך שווער דיר אַז ביי מיר איז עס גאַנץ עגאַל".

„איך זאָג עס איז דיא לבנה !" האָט ער אויסגעשריען זיא ווייטער צו פּרובירען.

„איך ווייס עס איז דיא לבנה," האָט זיא געענטפערט.

„זאָגסט ליגען ! עס איז דיא שעהנע זונן !"

„דאן איז עס דיא שעהנע זונן !" האָט זיא געזאָגט שטאַרק אונ־טערגעגעבען. „נאָר עס איז ניט דיא זונן ווען דוא ווילסט ניט. וואָס דוא ווילסט, דאָס איז עס, און איך פערזיכער דיך, אַז אַזוי זאָל עס תמיד פערבלייבען פאר קאַטערינא'ן."

ווען ער האָט דאָס געהערט, האָט ער געהייסען ווייטער פאָהרען.

אָבער אום זיא נאָך ווייטער צו פּרובירען אויב איהר גאַנצע האַרטנע־קיגקייט איז געבראָכען, האָט ער בעגעגענט אַן אַלטען מאַן און צו איהר אַזוי געזאָגט :

„גוט מאָרגען, מיין שעהן, יונג ווייבעלע."

דאַן האָט ער זיך געווענדעט צו קאַטערינא'ן און זיא געפרעגט אויב זיא האָט נאָך ווען עס איז געזעהען אַזא שעהנע דאַמע, יולענדיג דיא שעהנע רויטע בעקעלעך פון דעם אַלטען מאַן און פערגלייכענדיג זיינע צוויי אַלטע אויגען צו גלענצענדע שטערען. זיך ווידער ווענדענדיג צום אַלטען, האָט ער געזאָגט :

„מיין שעהן מיידעלע, איך ווינש דיר נאָך אַ מאָל גוט מאָרגען !"

קאַטערינא'ן האָט ער אַזוי בעפוילען :

„געה צו צו דער שעהנער דאַמע און אומאַרמע זיא."

אָרעמע קאַטערינא, זיא איז שוין געווען אין גאַנצען בעזיעגט. זיך ווענדענדיג צום אַלטען, האָט זיא געזאָגט :

„יונגע, בליהענדע בתולה, דוא ביסט שעהן, פריש און זיס ; וואוהין געהסטו און וואו וואוינסטו ? גליקליך זיינען דיא עלטערן פון אַזא שעהן קינד !"

„וואָס איז מיט דיר, קייטי ?" האָט פּעטרוקיא פּלוצלונג געפרעגט. „איך וויל האָפען, אַז דוא ביסט ניט משוגע געוואָרען. דאָס איז אַ מאַן, אַן אַלטער, געקנייטשטער און פערוויאַנעטער, ניט קיין מיידעל וויא דוא זאָגסט."

„ענטשולדיגט מיר, אַלטער הערר," האָט קאַטערינא געזאָגט, „דיא זונן האָט מיך אַזוי פערבלענדעט, אַז אַלעס זעהט ביי מיר אויס גרין. איך וויל האָפען, אַז דוא וועסט ענטשולדיגען מיין טעות."

„יא, יא, אַלטער הערר," האָט פּעטרוקיא זיך אריינגעמישט. „ענט־שולדיגט איהר און זאָג אונז אויך וואוהין דוא פאָהרסט. עס וועט אונז

זעהר פרייען צו זיין אין דיין געזעלשאפט אויב דוא פאהרסט אויף אונזער וועג."

„שעהנער הערר און פרעהליכע דאמע," האט דער אלטער געענטפערט, „דיעזע בעגעגניש מיט אייך האט מיך שטארק איבערראשט. מיין נאמען איז ווינצענטיא און איך פאהר בעזוכען מיין זוהן וואס וואהנט אין פאדוא."

פעטרוקיא האט באלד דערקענט אין דעם אלטען לוצענטיא'ס פאטער. לוצענטיא איז געווען א יונגער הערר, וועלכער האט בעדארפט חתונה האבען מיט ביאנקא'ן, באפטיסטא'ס צווייטע טאכטער.

דער אלטער ווינצענטיא האט אויסגעזעהען זעהר גליקליך און צופריעדען דערצעהלענדיג איבער דעם רייכען שידוך וואס זיין זוהן האט געטהאן.

אט אזוי האבען זיי זיך בעקאנט און צוזאמען געפאהרען ביז באפטיסטא'ס הויז, וואו זיי האבען געטראפען א גרויסע געזעלשאפט פערזאמעלט צו פייערן דיא חתונה פון ביאנקא'ן מיט לוצענטיא'ן. וויא עס שיינט, האט באפטיסטא באלד איינגעשטימט צו דיעזער הייראטה, אזוי שנעל וויא ער האט געזעהען, אז זיין עלטערע טאכטער, קאטערינא האט חתונה געהאט.

ווען פעטרוקיא מיט זיין פרוי זיינען אריינגעקומען, האט באפטיסטא זיי געוואונשען ווילקאמען און איז געווען זעהר צופריעדען זיי צו זעהען ביי ביאנקא'ס חתונה. ביי דיעזער געלעגענהייט איז אויך געווען אן אנדער פערהייראטה פאאר פאלק.

לוצענטיא, ביאנקא'ס מאן, און הארטענזיא, דער אנדערער יונגער בעל־הבית'על, האבען צווישען זיך געלאכט און חוזק געמאכט איבער פעטרוקיא'ס פרוי. דיעזע צוויי יונגע לייט האבען אויסגעזעהען זעהר גליקליך וויסענדיג, אז זייערע ווייבער זיינען אזעלכע גוטע נשמות, ווערענד פעטרוקיא'ס פרוי, איז א שלאנג, אן ארורה.

פעטרוקיא האט אפילו דאס אלעס בעמערקט, אבער עס האט אויסגעזעהען, אז ער מאכט זיך ניט וויסענדיג ביז מען האט אבגעגעסען מיטאג. דאן האט ער אבער ערבליקט, אז זיין אייגענער שווער, באפטיסטא, גיט צו, אז דיא אנדערע יונגע לייט האבען איינגעהאנדעלט א בעסערע מציאה וויא פעטרוקיא, ווייל קאטערינא איז א שטיק שלאק.

דאס האט בעהויפטעט איהר אייגענער פאטער, און פעטרוקיא, זיך

ווענדהענדיג צו זיין שוועד, האט ער איהם צוגעוואָרפען אן אונצופריעדענעם בליק.

„נו,ווירקליך, מיין זוהן,“ האט באפטיסטא געזאָגט צו זיין על־טערן איידעם, „איז עס ניט א פאקט, אז דוא האסט אריינגעקריעגען דיא גרעסטע ארורה?“

„מיר דאכט, אז ניין,“ האט פעטרוקיא געענטפערט, און ווייל מיר דאכט זיך אזוי, וואָלט איך געוועט א בעלן מיר זאָלען דאָס אויספרו־בירען. זאָל יעדער פון אונז שיקען רופען זיין ווייב, און וועמעס פרוי עס וועט פריהער קומען, זאָל ער געווינען א וועטע פון דיא אי־בעריגע.“

דיא אנדערע צוויי יונגע מענער האבען גלייך איינגעשטימט דערצו, ווייל זיי זיינען געווען זיכער, אז זייערע גוטע און געהאָרכזאמע פרויען וועלען געווים ערפילען זייער וואונש — געווים גיכער וויא קאטערינא.

אויף וואס זאָל זיין דיא וועטע?

זיי האבען פארגעשלאגען צעהן קרוינען.

ווען פעטרוקיא האט דאס געהערט, האט ער געזאָגט מיט פעראכטונג, אז אזא סומע פאסט צו וועטען אויף זיין יאגד־הונד, ווען אויף זיין ווייב, וואָלט ער געוועט צוואנציג מאָל אזוי פיעל.

לוצענטיא און הארטענזיא האבען דאן געהעכערט דיא וועטע אויף הונדערט קרוינען.

לוצענטיא איז געווען דער ערשטער צו שיקען רופען זיין ווייב. דער דיענער, וועמען ער האט געשיקט, האט צוריק געקעהרט און מיטגע־טהיילט:

„מיין הערין לאָזט אייך וויסען, אז זיא איז יעצט צו פיעל בעשעפ־טיגט און קען ניט קומען.“

„וואס? וואס איז דאס?“ האט פעטרוקיא געפרעגט, „זיא לאָזט וויסען, אז זיא איז בעשעפטיגט און קען ניט קומען? איז דאס אן ענטפער פון א פרוי אויף דער אויפפאָדערונג פון איהר מאן?“

זיי האבען געלאכט און בעהויפטעט, אז דאס וואָלט נאך ניט געווען שלעכט ווען קאטערינא זאָל איהם ניט שיקען אן ערגערן ענטפער.

דאן איז עס געווען הארטענזיא'ס רייהע צו שיקען רופען זיין ווייב. צום דיענער האט ער אזוי געזאָגט:

„געה בעט מיין פרוי זיא זאָל אריינקומען.“

„הא, הא, הא! בעטען זיא זאָל אריינקומען!" האָט פעטרוקיא גע־לאכט. „דאן רעכען איך, אז זיא דארף געוויס קומען."

„איך האָב נאָר מורא," האָט הארטענזיאָ געענטפערט, „אז דיין ווייב וועט זיך אפילו בעטען אויך ניט לאָזען."

אָבער הארטענזיאָ איז שוין מעהר ניט געוועזען אזוי שטארק זיכער ווען זיין דיענער האָט צוריק געקעהרט אָהן זיין פרוי.

„וואָס איז דאָס? וואו איז מיין פרוי?" האָט ער געפרעגט אַ ביסעל אויפגערעגט.

„מיין הערר," האָט דער דיענער געענטפערט, „מיין העררין זאָגט, אז איהר האָט געוויס דאָ עפּעס אַ שפּאס און דערפאר וויל זיא ניט קומען. אויב איהר ווילט, האָט זיא געזאָגט, קענט איהר קומען צו איהר."

„נאָך ערגער וויא ערגער!" האָט פעטרוקיא אויסגעשריען טריומ־פיהרענד.

דאן, זיך ווענדענדיג צו זיין דיענער, האָט ער געזאָגט:

„הער אויס, געה צו דיין העררין און זאָג איהר, אז איך בעפעהל זיא זאָל באלד אריין קומען!"

דיא געזעלשאפט האָט נאָך קיין צייט ניט געהאַט רעכט איבערצוקלערען וואָס עס האָט פּאסירט, ווען באפטיסטא, ערשטוינט, האָט אויסגערופען:

„זעהען מיינע אויגען ריכטיג? יא, דאָס איז זיא! קאטערינא געהט!"

וויא זיא איז אריינגעקומען, האָט זיא אונטערטהעניג געזאָגט צו פעטרוקיאָ'ן:

„וואָס איז דיין וואונש, מיין הערר? דוא האָסט נאָך מיר גע־שיקט."

„וואו איז דיין שוועסטער און הארטענזיא'ס פרוי?" האָט ער גע־פרעגט.

„זיי זיטצען ביים פייער און רעדען," האָט זיא געענטפערט.

„געה און ברענג זיי מיר אהער!"

קאטערינא איז באלד אוועק, אָהן אַן ענטפער, אום צו ערפילען איהר מאן'ס וואונש.

„אָט דאָס איז ווירקליך אַ וואונדער איבער אלע וואונדער!" האָט לוצענטיאָ אויסגערופען.

„ווירקליך א וואונדער,“ האָט הארטענזיאָ געענטפערט, „איך בעגרייף בלויז ניט וואָס דאָס בעדייטעט.“

„עס בעדייטעט פריעדען, מיין פריינד,“ האָט פעטרוקיאָ געענטפערט, „פריעדען און ליעבע און א רוהיגעס לעבען און דערצו דיא ריכטיגע פעסט־שטעלונג ווער עס דארף זיין בעל־הבית. קורץ, אַלעס וואָס דריקט אויס זיסקייט און ליעבע אין פערהייראַטעטען לעבען.“

קאטערינא׳ס פאטער איז געווען אזוי דערפרייט איבער זיין טאָכטער׳ס ענדערונג, דאָס ער האָט געזאָגט :

„יעצט ווינש איך דיר ערשט גליק איבער א נייעס, מיין זוהן פעטרו־קיאָ ; דוא האָסט געוואונען דיא וועטע, און איך וועל דיר צולעגען נאָך צוואנציג טויזענד קרוינען צו דיין נדן, פונקט וויא איך וואָלט דיר געגעבען נאָך א טאָכטער, ווייל קאטערינא איז ווירקליך א נייער מענש.“

„וואָרט,“ האָט פעטרוקיאָ געזאָגט, „איך וועל נאָך בעסער געווינען דיא וועטע און אייך בעווייזען עפּעס מעהר.“

קאטערינא איז דאן אריינגעקומען מיט דיא אנדערע צוויי יונגע פרויען און פעטרוקיאָ האָט צו איהר געזאָגט :

„זעהט נאָר וויא זיא געהט און מיט איהר האָט זיא געפאנגען דיא אנדערע צוויי דורך איהרע פרויען־רייד. קאטערינא, דעם הוט וואָס דוא טראגסט, פאסט דיר ניט ; ווארף איהם אוועק און צוטרעט איהם מיט דיא פיס.“

קאטערינא האָט גלייך געפאָלגט.

„מיין גאָט !“ האָט הארטענזיאָ׳ס ווייב אויסגעשריען, „איך זאָל קיין מאָל ניט דערלעבען דיא צייט צו דארפען בעגעהען אזא נאריש־קייט !“

„פוי !“ האָט אויך ביאנקא געזאָגט. „וואָס פאר א נארישע פליכט רופסטו אן אזא האנדלונג ?“

„הלוואי וואָלסטו אויך געווען אזוי נארריש,“ האָט ביאנקא׳ס מאן געענטפערט. „שעהנע ביאנקא, לויט וויא דוא האָסט פערשטאנען דיין פליכט, האָט עס מיך נאָר וואָס געקאָסט הונדערט קרוינען.“

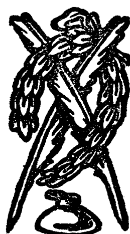
„דאן ביסטו נאָך א גרעסערער נאָר,“ האָט זיא געענטפערט, „ווארום דוא האָסט געוועט אויף מיינע פליכטען !

„קאטערינא,“ האָט פעטרוקיא געזאָגט צו זיין פרוי, „איך בעאויפ־

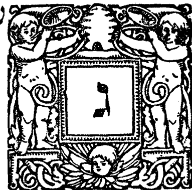
טראג דיך צו דערצעהלען דיעזע הארטנעקיגע פרויען וואס עס הייסט פליכ־טען, וועלכע זיי זיינען שולדיג זייערע מענער."

צו אלגעמיינעם ערשטוינען. האט קאטערינא, דיא געצעהמטע ארורה, אבגעהאלטען אזא דרשה איבער דער פליכט וואס א פרוי האט צו פאלגען איהר מאן, דאס אלע זיינען געבליעבען איבערראשט.

קאטערינא איז דאן ווידער בעריהמט געווארען אין פאדוא, אבער ניט מעהר אלס דיא ארורה, זאנדערן אלס קאטערינא דיא געהארכזאמע און פליכט־שולדיגע פון איהר מאן.

דיא קאמעדיע פון טעות'ן.

עווען איז דאס אין אלטע צייטען, ווען דיא פערשיע־דענע גריכישע שטאאטען זיינען געווען אבגעזונדערט איינע פון צווייטען, יעדער האט געהערשט פאר זיך, געמאכט פערשיעדענע געזעטצע, און ניט זעלטען האבען זיי געפיהרט מחלוקת, אדער גאר מלחמה.

דיא צוויי שטאאטען, סיראקוזע און עפעזוס האבען זיך ארומגעריסען איינער מיט אנאנדער און געהאלטען אין מאכען געזעטצע געגען דיא פרעמדע בירגער. איינעם פון דיא דומסטע, אבער אויך באר־בארישטע געזעטצע, איז געווען דאס געזעטץ פערפאסט אין עפעזוס, וואס האט געזאגט, דאס אין פאל מען וועט כאפען א סוחר פון סיראקוזע אין עפעזוס, זאל מען איהם ענטוועדער הרג'ענען, אדער ער זאל בעצאהלען טוי־זענד מארק כופר נפש.

עגעאן אן אלטער קויפמאן פון סיראקוזע איז געכאפט געווארען אין עפעזוס און געבראכט געווארען פאר'ן פירסט, וואו ער האט בעדארפט בעצאהלען ענטוועדער טויזענד מארק שטראף, אדער בעצאהלען מיט זיין לעבען.

מיט טויזענד מארק זיך אויסצוקויפען דאס לעבען, איז אפילו ניט געפעהרליך ווען דיא טויזענד מארק זיינען נור דא. אבער אז מען האט זיי ניט, איז זעהר ביטער. עגעאן האט קיין געלד ניט געהאט, אבער איידער דער פירסט האט אויסגעשפראכען זיין טויטעס אורטהייל, האט ער פערלאנגט, אז עגעאן זאל איהם פריהער דערצעהלען זיין לעבענס־גע־שיכטע און דאן וויא אזוי ער האט געוואגט צו קומען קיין עפעזוס, וויסענ־דיג, אז דאס קען איהם קאסטען זיין לעבען.

דער אלטער עגעאָן, מיט דעם שטאָלץ פון אן אלטען פרייען גרעק, האָט געענטפערט, אז פאר'ן טויט האָט ער גאָר קיין מורא ניט, אז ער קען שטאַרבען אפילו ניט געבענדיג קיין פינטעל מיט אן אויג, אָבער דיא אויפפאָדערונג צו דערצעהלען זיין לעבענס־געשיכטע, איז ביי איהם ערגער וויא אלעס.

דאָס אליין אָבער האָט ארויסגערופען א בעזונדערע אינטערעסע ביים פירסט, און איהם בעטענדיג. האָט דער אלטער אָנגעפאנגען און דערצעהלט בזה הלשון :

„איך בין געבוירען געוואָרען אין סיראקוזע און אויסגעבילדעט געוואָרען צו זיין אַ קויפמאַן. איך האָב געהייראַטעט א פרוי מיט וועלכער איך האָב געלעבט זעהר גליקליך. איין מאָל האָב איך, אין געשעפטס־אינטערעסע אָבגערייזט קיין עפידאמנוס, וואו איך בין פערבליעבען גאַנצע זעקס מאָנאט צוליעב מיינע געשעפטען. זעהענדיג אָבער סוף־כל־סוף, אז איך וועל נאָך מוזען לענגער פערבלייבען, האָב איך געשיקט נאָך מיין פרוי. אזוי וויא זיא איז געקומען, איז זיא באלד געלעגען געוואָרען און געבוירען אַ צווילינג, צוויי זיהן. דאָס מערקווירדיגסטע דערביי איז געוועזן, וואָסביידע זיינען געוועזן אזוי עהנליך, אז עס איז אבסאָלוט געוועזן אונמעגליך צו אונטערשיידען איינעם פון צווייטען.

„אין דערזעלבער צייט אָבער וואָס מיין פרוי איז געלעגען געוואָרען און געהאַט צוויי אינגלעך, איז אן אָרעמע פרוי, אין דעמזעלבען גאַסטהויז, אויך געלעגען געוואָרען און אויך געהאַט צוויי אינגלעך. דיעזע צוויי זיינען אויך געוועזן עהנליך איינער צום צווייטען פונקט וויא מיינע זיהן. נאָר אזוי וויא דיא עלטערן פון דיעזען לעצטען צווילינג זיינען געוועזן זעהר אָרעם, האָט איך אָוועקגעקויפט דיא קינדער און זיי ערצויגען אום זיי זאָלען בעדיענען מיינע זיהן.

„מיינע זיהן זיינען געוועזן צוויי פיינע אינגלעך און מיין פרוי איז געוועזן זעהר שטאָלץ מיט זיי. אָבער זיא איז ניט געוועזן צופריעדען מיט דער שטאָדט און יעדען טאָג האָט זיא פערלאַנגט מיר זאָלען צוריק קעהרען אהיים. אין אן אונגליקליכע שעה האָב איך איינגעשטימט צו ערפילען איהר וואונש און מיר האָבען זיך אויפגעזעטצט אויף אַ שיף. מיר האָבען נאָך ניט אָבגעזעגעלט קיין מייל פון עפידאמנוס ווען א שרעקליכער שטורם האָט זיך אויפגעהויבען און אָנגעהויבען צו שליידערן אונזער שיף אין אלע זייטען. ווען דיא מאַטראָזען האָבען דערזעהן, אז עס איז ניטאָ מעהר

קיין האָפנונג צו ראטעווען דיא שיף, האָבען זיי זיך אריינגעזעטצט אין א קליין שיפעל אום זיך אליין צו ראטעווען און אונז האָבען זיי איבערגעלאָזט אין דער גרויסער שיף, וואו מיר האָבען ערווארטעט יעדען אויגענבליק איינגעשלונגען צו ווערען פון דעם ווייטהענדען ים.

„דיא יללות פון מיין ווייב און דאָס געוויין פון דיא קינדער אויף איהר קוקענדיג, האָבען מיך זעהר בעטריעבט, כאָטש איך אליין האָב קיין מורא ניט געהאט צו שטארבען. אלע מיינע געדאנקען זיינען דאן געווען וויא זיי צו ראטעווען. איך האָב גענומען מיין אינגסטען זוהן און איהם צו־געבונדען צו איין עק פון א לויזען מאסטבוים, און צום צווייטען עק האָב איך צוגעבונדען דעם אינגסטען שקלאַף. אין דערזעלבער צייט האָב איך געהייסען מיין ווייב טהון דאָסזעלבע מיט דיא אנדערע צוויי קינדער, דאָס הייסט, זיי אויך צובינדען צו אן אנדערן מאסטבוים. זיא איז אלזאָ געווען מיט דיא זאָ־גענאַנטע עלטערע קינדער און איך מיט דיא אינגערע. מיר אליין האָבען זיך אויך צוגעבונדען צו דיעזעלבע מאסטבוימער.

„מיר זיינען נאָר וואָס פארטיג געוואָרען מיט אונזער ארבייט, ווען דיא שיף איז ארויף אויף א מעכטיגען פעלזען און איז צושמעטערט געוואָ־רען אויף שטיקער. זיך האַלטענדיג אן דיא מאסטבוימער זיינען מיר ניט געזונקען. נאָר אזוי וויא איך האָב געמוזט אכטונג געבען אויף דיא קינ־דער נעבען מיר, האָב איך מיך באלד אָבגעטהיילט פון מיין פרוי. פון דעסטוועגען האָט זיא מיט דיא אנדערע קינדער געהאָט מעהר גליק, דען א שיף מיט פישער האָבען זיי בעגעגענט און אריינגענומען צו זיך. ווען איך האָב דאָס געזעהען, בין איך געווען צופריעדען וואָס זיי זיינען ווע־ניגסטענס אין זיכערהייט, און איך האָב מיט מעהר מוטה געקעמפפט צו ראטעווען דיא צוויי קינדער מיט מיר.

„ענדליך איז אָנגעקומען נאָך א שיף און אונז אויך געראטעוועט. אזוי וויא דיא מאטראָזען האָבען מיך געקענט, האָבען זיי מיך זעהר גוט עמ־פפאנגען און מיך דאן אָבגעפיהרט אין זיכערהייט קיין סיראקוזע. אָבער פון יענעם טרויעריגען טאָג אָן האָב איך מעהר ניט געוואוסט וואָס עס איז געוואָרען פון מיין פרוי און קינדער.

„מיין אינגסטער זוהן, וועלכער איז געבליעבען מיין איינציגע טרייסט אין לעבען, ווען ער איז אלט געוואָרען אכטצעהן יאָהר, איז ער געוואָרען זעהר נייגיעריג צו וויסען וואָס עס איז געוואָרען פון זיין מוטער און ברו־דער. ער האָט מיך אָפט מאָל געבעטען איך זאָל איהם ערלויבען צו נעהמען

דעם יונגען שקלאַף, ועלכער האָט אויך פערלוירען אַ ברודער, און צו־זאַמען זאָלען זיי ארויספאַהרען זוכען דיא פערלוירענע. איך בין ניט געוועזען צופריעדען זיך צו שיידען מיט זיי, אָבער ענדליך האָב איך דערצו איינגעשטימט.

„זיעבען לאַנגע יאָהר זיינען שוין פאַריבער זייט מיין זיהן האָט מיך פערלאָזט. פינף יאָהר האָב איך געררייזט איבער וועלט איהם זוכענדיג. איך בין שוין געוועזען איבער גאַנץ גריכענלאַנד, איבער דיא גרענעצען פון אַזיען, און פאַהרענד צוריק אַהיים, בין איך אַנגעקומען אַהער קיין עפע־זוס, כדי איך זאָל ניט אויסלאָזען קיין פּלאַטץ איהם צו זוכען. אַט דאָס האָב איך אייך געהאַט צו דערצעהלען, און איך וואָלט העכסט צופריעדען געוועזען צו שטאַרבען, ווען איך זאָל בלויז וויסען, אַז מיין פרוי און קינ־דער לעבען.“

אזוי האָט דער אונגליקליכער עגעאָן געענדיגט זיין טרויעריגע לעבענס־געשיכטע. דער פירסט וואָס האָט שטאַרק מיטלייד געהאַט אויף איהם, האָט געזאָגט, דאָס ווען ער זאָל ניט מוזען רעספּעקטירען דיא געזעטצע, וואָלט ער איהם געוויס בעגנאַדיגט. דאָך, אַנשטאַט איהם באַלד צו לאָזען היננ־ריכטען, וועט ער איהם געבען נאָך אַ טאָג צייט אום צו בעטלען אָדער באָרגען ביי עמיצען דאָס געלד צו בעצאָהלען דיא שטראַף.

דיעזער איינציגער טאָג האָט פאַר דעם אונגליקליכען עגעאָן ניט אויס־געזעהען שטאַרק גנעדיג, ווייל ער האָט קיינעם ניט געקענט אין עפעזוס. צו ערוואַרטען, אַז אַ פרעמדער זאָל איהם שיינקען אָדער באָרגען אַזאַ גרוי־סע סומע געלד, איז געוועזען אַ קליינע האָפנונג. ניעדערגעשלאַגען האָט ער זיך צוריקגעצויגען אין דער בעגלייטונג פון אַ וועכטער.

ווען עגעאָן האָט געמיינט, אַז קיין מענש קען איהם אין עפעזוס, האָט ער געהאַט אַ טעות, ווייל אין עפעזוס האָבען זיך דאַמאָלס געפונען זיינע ביידע זיהן.

אויסער דעם וואָס עגעאָן׳ס זיהן זיינען געוועזען ביידע גלייך, האָבען זיי אויך געהאַט גלייכע נעמען; יעדער האָט געהייסען אַנטיפאָלוס. דער שקלאַפען־צווילינג האָט אויך געהאַט גלייכע נעמען, יעדער האָט געהייסען דראָמיאָ. עגעאָן׳ס איינגסטער זוהן, אַנטיפאַלוס פון סיראַקוזע, וועמען דער אַלטער מאַן איז געקומען זוכען קיין עפעזוס, איז נאָר וואָס אַהין אָנ־געקומען מיט זיין שקלאַף דראָמיאָ. און אַזוי וויא ער איז אויך געוועזען אַ קויפמאַן פון סיראַקוזע, וואָלט ער געהאַט דערמיט זיין פאַטער,

ווען א פריינד וואָלט איהם ניט בעגעגענט און דערצעהלט פון דעם טרויעריגען שיקזאל וואָס האָט בעפאלען אן אלטען קויפמאַן פון סיראקוזע. ער האָט איהם אלזאָ געראטהען זיך אויסצוגעבען פאר א קויפמאַן פון עפידאמנום. אנטיפאָלוס האָט געפאָלגט, אָבער ער איז געווען זעהר בעטריעבט הערענדיג, אז זיינער א לאַנדסמאַן איז אין אזא געפאהר. עס איז איהם אָבער גאָר ניט איינגעפאלען, אז דיעזער לאַנדסמאַן איז זיין אייגענער פאטער.

עגעאָן'ס עלטסטען זוהן וועלען מיר רופען אנטיפאָלוס פון עפעזוס, כדי צו מאַכען אַן אונטערשיעד צווישען איהם און זיין ברודער פון סיראקוזע. ער האָט שוין געוואוינט אין עפעזוס זייט צוואנציג יאָהר. און זייענדיג א רייכער מאַן, האָט ער געקענט זעהר לייכט בעצאהלען פאר זיין פאטער, אָבער ער האָט ליידער גאָר ניט געוואוסט פון איהם. ער איז געווען צו יונג ווען ער האָט זיך פון איהם געשיידט און ער האָט בלויז געדענקט דיא שרעקליכע סצענע אויף'ן ים.

יעצט ווייזט זיך ארויס אזא געשיכטע : דיא פישער־לייט, וואָס האָבען איהם געראַטעט מיט זיין מוטער און שקלאף דראמיאָ, האָבען בעשלאָסען, צום שמערץ פון דער עלענדער מוטער, צו פערקויפען דיא צוויי קינדער פאר שקלאפען.

אנטיפאלוס און דראמיאָ זיינען פערקויפט געוואָרען צום פירסט מענאַפאָן, א בעריהמטער גענעראל, וועלכער איז געווען אַן אָנקעל פון דעם פירסט פון עפעזוס. ער האָט מיטגענומען דיא קינדער קיין עפעזוס ווען ער איז אוועק בעזוכען זיין פלימעניק.

דער פירסט פון עפעזוס האָט שטארק ליעב בעקומען דעם יונגען אנטיפאלוס, און ווען ער איז אויפגעוואקסען, האָט ער פון איהם געמאַכט אַן אָפיציער אין זיין ארמעע. דאָן האָט זיך אנטיפאלוס אויסגעצייכענט אין קריעג און אויך געראטעוועט דעם פירסט'ס לעבען. ער האָט איהם דערפאר בעלוינט דערמיט וואָס ער האָט איהם פערהייראַטעט מיט א רייכער כלה, אדריאנא פון עפעזוס. אָט מיט דיעזער אדריאנא האָט ער געלעבט ווען זיין פאטער איז אריינגעקומען. דראמיאָ איז נאָך אימער געווען זיין שקלאף.

ווען אנטיפאלוס פון סיראקוזע האָט גענומען אבשיעד פון זיין פריינד, וועלכער האָט איהם געראטהען ער זאָל זאָגען, אז ער איז פון עפידאמנום, האָט ער געגעבען זיין שקלאף דראמיאָ געלד אוועקצוטראָגען אין דעם גאסטהויז וואו ער האָט געזאָלט עסען. אין דערזועלבער צייט האָט ער ערקלערט,

אז ער וועט שפאצירען איבער דער שטאָדט און זעהען וואָס דאָרט טהוט זיך.

דראָמיא איז געוועזען א פרעהליכער יונג. ווען אנטיפאלוס איז געוועזען טרויעריג אָדער מעלאנכאָליש, פלעגט ער איהם אמוזירען מיט וויטצען, שפאסען און פערשיעדענע ווערטלעך. און ווייל אנטיפאלוס האָט עס איהם ערלויבט, איז צווישען העררן און דיענער געוואָרען א מנהג, אז מען האָט זיך זעהר פריינדליך פערהאלטען.

ווען אנטיפאלוס פון סיראקוזע האָט אוועקגעשיקט דראָמיאָ׳ן, איז ער געשטאַנען א היבשע צייט נאכדענקענדיג איבער זיין שווערער רייזע זו־כענדיג זיין מוטער און ברודער. דאן, זעהר טרויעריג, האָט ער בעמערקט צו זיך אליין:

„איך בין וויא א טראָפּען וואסער אין אָקעאן, וואָס זוכט צו געפינען זיין חבר, א צווייטען טראָפּען, און דערווייל פערלירט ער זיך אליין אין ים. אָט אזוי בין איך, אונגליקליכער! איך זוך צו געפינען מיין מוטער און ברודער און איך פערליר זיך אליין!"

אזוי דענקענדיג, האָט דראָמיא צוריק געקעהרט. אנטיפאלוס איז געוועזען ערשטוינט צו זעהען דראָמיאָ׳ן זיך אומקעהרענדיג אזוי שנעל. עס איז אָבער ניט געוועזען זיין דראָמיא, זאָנדערן דער צווילינג־ברודער פון זיין שקלאַף, וועלכער איז געוועזען צוזאמען מיט אנטיפאלוס׳ן פון עפעזוס. די צוויי דראָמיאָ׳ס און די צוויי אנטיפאלוסעס, זיינען נאָך אימער געוועזען גלייך איינער צום צווייטען וויא ענגעאָן האָט דערצעהלט איבער זייער קינדהייט, דערפאר איז קיין וואונדער ניט געוועזען, ווען אנטיפאלוס האָט געמיינט, אז דאָס איז זיין שקלאַף און ער האָט איהם געפרעגט וואָרום ער איז אזוי גיך צוריק געקומען.

דראָמיאָ האָט איהם אָנגעקוקט א ווייַלע ערשטוינט, אָבער דאן האָט ער געזאָגט:

„מיין העררין שיקט מיך אייך צו זאָגען, אז איהר זאָלט באַלד קומען צו מיטאג. דער קאָפּ־האהן ווערט פערברענט, דאָס חזיר׳ל ווערט צושמאָל־צען אויף׳ן בראַטער, און דאָס פלייש ווערט זיין אין גאנצען קאלט ווען איהר קומט ניט גלייך אהיים."

„דיעזער שפאס פאסט ניט יעצט," האָט אנטיפאלוס געענטפערט, „וואו האָסטו איבערגעלאָזט דאָס געלד?"

דראמיאָ האָט אָבער נאָך אימער געֿטענה'עט, אַז זיין הערין האָט איהם געשיקט רופען איהר מאַן צו מיטאג.

„וואָס פאַר אַ הערין ?" האָט אַנטיפאָלוס געפרעגט.

„וואָס הייסט וואָס ? אייער פרוי !"

נאָר אַזוי וויא אַנטיפאָלוס פון סיראַקוזע האָט קיין פרוי ניט געהאַט, איז ער געוואָרען שטאַרק אין כעס און אויסגעשריען :

„דערפאַר וואָס איך ערלויב דיר מאַנכעס מאָל צו רעדען מיט מיר, ער־לויבסטו דיר שוין צו מאַכען מיט מיר אַזאַ מיאוס'ן שפּאַס. איך בין יעצט ניט אויפגעלעגט פאַר אַזעלכע זאַכען. וואו איז דאָס געלד ? אַזוי וויא מיר זיינען דאָ פרעמדע, וויא וואַגסטו צו מאַכען שפּאַס, ווען עס האַנדעלט זיך אום אַזאַ גרויסער סומע ?"

ווען דראמיאָ האָט געהערט זיין הערר רעדען אַזעלכע ווערטער, האָט ער געמיינט, אַז ער מאַכט שפּאַס און געזאָגט :

„איך בעט אייך, מיין הערר, שפּאַסט בעסער ביים מיטאג. איהר האָט מיך ניט בעאויפטראַגט קיין זאַך, אַלעס וואָס איך האָב צו טהון, איז, אייך אַהיים צו פיהרען צו מיטאג, איהר זאָלט עסען מיט מיין הערין און איהר שוועסטער."

דערביי האָט שוין אַנטיפאָלוס פערלוירען זיין גאַנצע געדולד און גוט אָנגעשלאָגען דראמיאָ'ן, וועלכער איז ענטלאָפען אַהיים, וואו ער האָט דערצעהלט, אַז ער זיין הערר האָט ניט געוואָלט אַהיים קומען צו מיטאג און געזאָגט, אַז ער האָט גאָר קיין ווייב ניט.

אַדריאַנאַ, דיא פרוי פון אַנטיפאָלוס פון עפעזוס, איז געוועזען שטאַרק אין כעס הערענדיג, אַז איהר מאַן האָט געזאָגט, דאָס ער האָט גאָר קיין ווייב ניט. זיא איז געוועזען זעהר אַן אייפערזיכיגע און בעשלאָסען, אַז איהר מאַן ליעבט שוין אַנאַנדערע. זיא האָט באַלד אָנגעהויבען צו ציטערן און פלאַטערן און מאַכען פאָרווירפע איהר מאַן, אונטער דיא אויגען, פאַר זיין פאַלשקייט צו איהר. לוקיאַנאַ, איהר שוועסטער, וועלכע האָט גע־וואָהנט מיט איהר צוזאַמען, האָט אַפילו פּרובירט זיא צו בערוהיגען און איהר זאָגען, אַז איהר אייפערזוכט איז אַן אומזיסטער בלבול, אָבער ווער קען עס צוריקהאַלטען אַ פרויענצימער ווען זיא וואַרפט זיך אַריין אין שטורם פון אייפערזוכט ?

דערווייל איז אַנטיפאָלוס פון סיראַקוזע אַוועק אין גאַסטהויז און דאָרט געטראָפען דראמיאָ'ן מיט דעם געלד. זעהענדיג דראמיאָ'ן, האָט ער

איהם געוואָלט אָנזידלען איבער־אַ־נייעס פאַר זיין מיאוס'ען שפּאַס. אָבער איידער ער האָט נאָך צייט געהאַט צו עפענען זיין מויל, איז אדריאַנאַ אָנ־געקומען, און ניט צווייפלענדיג, אַז ער איז איהר מאַן, האָט זיא איהם אָנגעהויבען צו מאַכען פאָרוואורפע פאַר וואָס ער קוקט אויף איהר מיט אזא ערשטוינען, ווייל ער איז ווירקליך געוועזען איבעררראַשט זעהענדיג און הערענ־דיג אַ בייזע און פרעמדע פרוי רעדענדיג צו איהם.

דאַן האָט זיא אָנגעפאַנגען אזוי :

„איז דאָס רעכט ? איז דאָס אַ יושר ? געדענקסטו וויא דוא האָסט מיך געליעבט ווען דוא האָסט מיט מיר חתונה געהאַט ? וואָס פאַר אַ חסרון האָסטו אָן מיר געפונען פאַר וואָס דוא ליעבסט אָן אַנדערע ? זאָג מיר נאָר, קען איך לכל־הפּחות וויסען, ווארום דוא ליעבסט מיך מעהר ניט ?"

„רעדט איהר דאָס צו מיר, מיין שעהנע דאַמע ?" האָט ער געפרעגט נאָך מעהר ערשטוינט.

אומזיסט האָט ער געזוכט איהר צו ערקלערען, אַז ער איז ניט איהר מאַן, אַז ער איז בלויז זייט עטליכע שטונדען אין עפעזוס ; זיא האָט בלויז פערלאַנגט ער זאָל מיט איהר געהען אַהיים, און אזוי וויא אַנטי־פאָלוס האָט פון איהר ניט געקענט פּטור ווערען איז ער מיט איהר אַוועק אין זיין ברודער'ס הויז וואו ער האָט געגעסען מיטאָג מיט אדריאַנאַ'ן און מיט איהר שוועסטער. איינע האָט איהם גערופען „מיין מאַן", און דיא צוויי־טע „מיין שוואָגער."

דער אָרעמער אַנטיפאָלוס האָט בשום אופן ניט געקענט בעגרייפען וואָס דאָ איז געשעהען, און ער האָט פאַר זיך ערקלערט, אַז ער האָט הפּנים מיט איהר חתונה געהאַט בשעת ער איז געשלאָפען, אָדער, אַלעס וואָס קומט פאָר, איז בלויז אַ חלום.

דראָמיאָ ווידער, וועלכער איז מיט איהם מיטגעגאַנגען, איז ניט געוועזען וועניגער איבערראַשט, ווען דיא קעכין, זיין ברודער'ס ווייב, האָט בעהויפּטעט, אַז ער איז איהר מאַן.

ווערענד אַנטיפאָלוס פון סיראַקוזע האָט געהאַלטען אין עסען מיט זיין ברודער'ס ווייב, איז זיין ברודער, דער ריכטיגער מאַן, אַהיים גע־קומען מיט זיין שקלאַף דראָמיאָ צו עסען מיטאָג. דיא דיענער האָבען אָבער דערוויילי ערהאַלטען אַ בעפעהל ניט צו עפענען דיא טהיר, ווייל זייער הערין האָט זיי אָנגעזאָגט קיינעם ניט אַריינצולאָזען כדי מען זאָל זיי

ניט שטערען ביים עסען. ווען זיי האָבען עטליכע מאָל געקלאָפּט אין דער טהיר און געזאָגט, אז זיי זיינען אנטיפאלוס און דראמיא, האָבען דיא דיענסטען פון זיי געלאכט און געענטפערט, אז זיי זיינען שווינדלערס, ווייל אנטיפאלוס עסט גראדע מיטאג מיט זיין פרוי און דראמיאָ איז אין קיך. אָבוואָהל זיי האָבען שיער ניט איינגעבראָכען דיא טהיר, איז זיי דאָך ניט געלונגען אריינצוקומען. ענדליך איז אנטיפאלוס שטארק אין כעס געוואָרען, און זייענדיג איבעראשט הערענדיג, אז זיין פרוי געפינט זיך מיט א מאן צו מיטאג, איז ער אוועק ניט קענענדיג בעגרייפען וואָס עס איז פאָרגעקומען.

ווען אנטיפאלוס איז פארטיג געוואָרען מיט דעם עסען, איז ער געוועזען וויא בערוישט הערענדיג וויא דיא דאמע רופט איהם נאָך אימער „מיין מאן", און דאָס דיא קעכין רופט זיין שקלאף דראמיאָ אויך אזוי. ביי דער ערשטער געלעגענהייט איז ער אוועק פון הויז. כאָטש ער איז געוועזען גאנץ צופריע־דען פון לוקיאנא'ס געזעלשאפט, האָט איהם אָבער אדריאנא, מיט איהר ניפטיגער אייפערזוכט, גאָר ניט אמוזירט. דראמיא איז אויך ניט געוועזען צופריעדען מיט זיין פרוי וואָס ער האָט געטראָפען אין קיך.

דערפאר, ווען הערר און דיענער, זיינען ענדליך געוועזען פריי, זיינען זיי געוועזען העכסט צופריעדען וואָס זיי זיינען פטור געוואָרען פון דער אונ־געבעטענער געזעלשאפט.

אזוי גיך אָבער וויא אנטיפאלוס פון סיראקוזע איז ארוים פון הויז, האָט ער בעגעגענט א גאָלדשמידט, וועלכער, מיינענדיג, פונקט וויא אדריאנא, אז דאָס איז אנטיפאלוס פון עפעזוס, האָט ער איהם דערלאנגט א גאָלדענע קייט, איהם דערביי אָנרופענדיג ביים נאָמען. ווען אנטיפא־לוס האָט דיא קייט ניט געוואָלט נעהמען, בעהויפטענדיג, אז זיא בע־לאנגט ניט צו איהם, האָט דער גאָלדשמידט געענטפערט, אז ער האָט אליין בעשטעלט דיא קייט. ער האָט איהם אלזאָ איבערגעלאָזט דיא קייט און איז אוועק.

ווען אנטיפאלוס האָט געזעהען וואָס דאָ געהט פאָר, האָט ער בעשלאָ־סען זאָפאָרט צו פערלאָזען דיא שטאָדט וואו ער האָט געהאַט אזוי פיעלע אונאנגענעהמע בעגעגענישען. ער האָט דערפאר געהייסען דראָמיאָ'ן אויפ־פאקען זיינע זאכען אויף א שיף כדי ער זאָל פטור ווערען פון דעם פערצווי־בערטען פלאטץ.

דער גאָלדשמידט וואָס האָט געגעבען דיא קייט דעם ניט־ריכטיגען אנטי־

פאלוס׳ען, איז שפעטער ארעסטירט געווארען פאר א סומע געלד וואס ער איז שולדיג געוועזען און ניט בעצאהלט. דערוויילע איז אנטיפאלוס, דער פערהייראטעטער ברודער אנגעקומען דארויף ווען דער ארעסט איז געמאכט געווארען. אזוי וויא דער גאלדשמידט האט איהם דערזעהען, האט ער איהם געבעטען ער זאל בעצאהלען פאר דער קייט, און אזוי וויא דיעזע סומע איז געוועזען אזוי גרויס וויא דיא סומע וואס ער איז שולדיג געוועזען, זאל דאס איהם בעפרייען פון ארעסט.

אנטיפאלוס האט אבער געלייקענט, בעהויפטענדיג, אז ער האט קיין קייט ניט ערהאלטען, און דער גאלדשמידט האט געשריען, אז בלויז מיט איינינע מינוטען פריהער האט ער איהם געגעבען דיא קייט. יעדער בעזונדער דענקענדיג, אז ער האט רעכט, האבען זיי זיך צוקריגט. ענדליך האט דער גאלדשמידט געהייסען דעם בעאמטען וואס האט איהם ארעטירט, אויך ארעטירען אנטיפאלוס׳ן. דער סוף איז געוועזען, וואס אנטיפאלוס און דער גאלדשמידט זיינען ביידע אבגעפיהרט געווארען אין ארעסט.

ווען מען האט געהאלטען אין פיהרען אנטיפאלוס׳ן, האט ער בעגעגענט דראמיא׳ן פון סיראקוזע, דאס הייסט, זיין ברודער׳ס דיענער. מיינענדיג, אז דאס איז זיין דיענער, האט ער איהם געהייסען שנעל לויפען צו אדריאנא׳ן און איהר זאגען זיא זאל איהם שנעל שיקען דאס געלד פאר וועלכען ער איז ארעסטירט געווארען. דראמיא האט זיך אפילו שטארק געוואונדערט וויא עס קומט, אז זיין הערר זאל איהם צוריקשיקען אין יענעם הויז, אבער ער האט ניט געוואגט עפעס צו זאגען, אבוואהל ער האט איהם געוואלט מיטטהיילען, אז דיא שיף איז פארטיג צו אבזעגלען. דיא אורזאכע דערפון איז געוועזען, ווייל ער האט בעמערקט, אז זיין הערר איז זעהר ערנסט. ער איז דערפאר אוועק צוריק צו אדריאנא׳ס הויז, מורמלענדיג: „א פלאטץ וואו א פרעמדע פרוי זאגט, אז איך בין איהר מאן. אבער עס העלפט ניט, איך מוז געהען. דיענער זיינען געשטעלט געווארען צו בעפאלגען דיא אויפטרעגע פון זייערע הערען.“

אדריאנא האט איהם גלייך געגעבען דאס געלד, און וויא דראמיא איז געגאנגען צוריק, האט ער בעמערקט זיין ריכטיגען הערר, אנטיפאלוס פון סיראקוזע, וועלכער איז געוועזען נאך מעהר איבערראשט פון דעם וואס מיט איהם איז פארגעקומען, ווייל זיין ברודער איז געוועזען גוט בעקאנט אין עפעזוס, און פארבייגעהענדיג דיא גאסען האט איהם איינער בעגריסט, א צווייטער האט צו איהם גערעדט, אדער עפעס געפרעגט. מאנכע האבען

איהם אָנגעבאָטען געלד וואָס זיי זיינען שולדיג געוועזען זיין ברודער; א טהייל האָבען איהם געדאנקט פאר טובות וואָס ער האָט זיי געטהאָן. א שניידער האָט איהם צוגערופען און געוויעזען זייד וואָס ער האָט געקויפט פאר איהם, און פערלאַנגט ער זאָל אונבעדינגט ווארטען ביז ער וועט איהם נעהמען דיא מאָס פאר קליידער.

אנטיפאלוס האָט אָנגעהויבען צו דענקען, אז ער געפינט זיך עפּעס צווישען צויבערער און צויבערינס. אָט אין דיעזען צושטאנד האָט ער בעגעגענט דראמיאָ'ן, וועלכער האָט איהם נאָך מעהר איבערראשט איהם פרעגענדיג וויא אזוי ער איז בעפרייעט געוואָרען פון דעם געפענגניס. דער־ביי האָט ער איהם אויך איבערגעגעבען א בייטעל מיט גאָלד־שטיקלעך וואָס אדריאנא האָט איהם געשיקט צו בעצאהלען דעם חוב.

דיעזע רייד איבער דעם ארעסט, געפענגניס און דאָס געלד וואָס דראמיאָ האָט געבראַכט פון אדריאנא'ן, האָבען אזוי צומישט אנטיפאלוס'ן, וועלכער האָט געזאָגט:

„אָרעמער דראמיאָ, ער איז געוויס משוגע געוואָרען און מיר ביידע — וואנדערן דאָ ארום וויא פער'כישוף'ט.“

זיך דערשרעקענדיג פאר זיינע אייגענע געדאנקען, האָט ער אויס־געשריען:

„גערעכטער גאָט! ראטעווע אונז פון דיעזען ווילדען געטומעל!“

אָבער דיא רעכטע צרות האָבען זיך ערשט אָנגעפאנגען. וויא אנטי־פאלוס איז אזוי געשטאנען, איז צוגעקומען א דאמע, איהם אָנגערופען ביים נאָמען און איהם דערצעהלט, אז ער האָט מיט איהר געגעסען מיטאג און פון איהם פערלאנגט דיא גאָלדענע קייט וואָס ער האָט איהר פער־שפּראָכען.

אנטיפאלוס האָט שוין פערלוירען זיין גאנצע געדולד, זיא אָנגערופען מכשפה און געלייקענט אז ער האָט זיא נאָך ווען עס איז געזעהען אין זיין לעבען. דיא דאמע האָט זיך אָבער איינגעשפּארט, אז ער האָט דוקא מיט איהר געגעסען מיטאג און איהר ווירקליך פערשפּראָכען א גאָלדענע קייט, און דאָס זיא האָט איהם געגעבען א ווערטהפאָלען רינג, און ווען ער גיט איהר ניט דיא קייט, זאָל ער איהר כאָטש אָבגעבען דעם רינג.

ווען אנטיפאלוס האָט דאָס אלעס געהערט, איז ער אריין אין א ווילדען צאָרן, שרייענדיג, אז זיא איז א מכשפה, און ער איז פון איהר ענטלאָפען, זיא איבערלאָזענדיג איבערראשט און ערשוינט

דא וועלען מיר ערקלערען וואָס מיט דיעזער דאמע האָט פּאַסירט:

ווען אַנטיפאָלוס פון עפעזוס האָט געזעהען, אַז זיין פרוי וויל איהם ניט אריינלאָזען אין הויז, איז ער אַוועק אין ווילדען צאָרן. ער האָט זיך געטראַכט, אַז דאָס איז עפּעס א מין אויסברוך פון זיין ווייב׳ס אייפערזוכט, פון וואָס זיא האָט אָפט געליטען. ער האָט זיך דערמאָהנט, אַז זיא האָט איהם אימער בעשולדיגט, אַז ער געהט צו אַנדערע פרויען, און אום זיך נוקם צו זיין אָן איהם, האָט זיא פאַר איהם פערשלאָסען זיין אייגענעם הויז. יעצט ווידער איז ער אַוועק בעזוכען א דאַמע, וועלכע האָט איהם זעהר גוט עמפּפאַנגען. און וויל זיין אייגענע פרוי האָט איהם אַזוי שטאַרק בעליידיגט, האָט ער איהר פערשפּראָכען צו געבען א גאָלדענע קייט, וואָס ער האָט בעשטעלט פאַר זיין פרוי. עס איז געוועזען דיעזעלבע קייט וואָס דער גאָלדשמידט האָט אַוועקגעגעבען זיין ברודער.

דיא דאמע וויעדער, זייענדיג גליקליך פון דעם געדאַנק צו האָבען א גאָלדענע קייט, האָט זיא דעם פערהייראַטעטען אַנטיפאָלוס געגעבען איהר רינג. מען קען זיך אַלזאָ פאָרשטעלען איהר איבערראַשונג, ווען אַנטי־פאָלוס האָט דאָס אַלעס אָבגעלייקענט. און פאַר דער גרויסער בעליידיגונג, האָט זיא אויך בעשלאָסען צו נעהמען ראַכע. זיא איז דערפאַר אַוועק צו אדריאַנא׳ן אום איהר אַלעס צו דערצעהלען.

וועהרענד זיא האָט איהר אָבגעשילדערט דיא גאַנצע געשיכטע איז אדריאַנא׳ס ווירקליכער מאַן, אַנטיפאָלוס פון עפעזוס, אַנגעקומען אַהיים, בעגלייט פון א וועכטער, אום ער זאָל נעהמען דאָס געלד און בעצאָהלען דעם חוב, וויל דאָס געלד וואָס אדריאַנא האָט איין מאָל געגעבען דראָמיאָ׳ן, איז יעצט געוועזען ביים אַנדערן אַנטיפאָלוס.

אדריאַנא האָט זיך פאַרגעשטעלט, אַז איהר מאַן איז געוועזען משוגע, דען ווען דיא דאמע האָט איהר מיטגעטהיילט, דאָס אַנטיפאָלוס האָט איהר מיטגעטהיילט, אַז זיא האָט איהם ניט אַריינגעלאָזט אין הויז, האָט זיא זיך איבערצייגט, אַז ער ווייסט ניט וואָס ער רעדט. אויסער דעם האָט זיא זיך דערמאָהנט וויא זיטצענדיג ביים עסען, האָט ער אַזוי פיעל מאָל ווידער־האָלט, אַז זיא איז ניט זיין פרוי און ער איז ביז צו יענעם טאָג נאָך אין עפעזוס ניט געוועזען. אַזוי שנעל אַלזאָ וויא זיא האָט דערזעהען איהר מאַן צוריק, האָט זיא גלייך בעצאָהלט דעם וועכטער דאָס געלד און איהם גע־הייסען געהען. דאַן האָט זיא גערופען איהרע דיענער, זיי געהייסען נעהמען שטריק און בינדען איהר מאַן.

איהר וואונש איז ערפילט געוואָרען. מען האָט איהם, געבונדענער־הייט, אוועקגעפיהרט אין א פינסטערעס צימער און מען האָט געשיקט נאָך א דאָקטאָר איהם צו קורירען פון זיין שגעון. אנטיפאלוס האָט וועהרענד דעם פּראָטעסטירט געגען דיא פאַלשע בעשולדיגונג, אָבער עס האָט איהם גאָר ניט געהאָלפען. וואָס מעהר ער האָט געשריען און געלאַרמט, אַלץ מעהר האָבען זיי זיך איבערצייגט, אז ער איז פעררוקט. און אזוי וויא דראָמיאָ האָט בעהויפּטעט דאָסזעלבע וויא זיין העררּ, האָט מען איהם אויך געבונדען און אוועקגעלעגט נעבען זיין העררּ.

מיט א קורצע צייט שפּעטער, איז ערשיענען א דיענער און מיטגע־טהיילט אדריאַנאַ'ן, אז אנטיפאלוס און דראָמיא האָבען געמוזט אויסברע־כען פון זייער געפאַנגענשאַפט, ווייל מען האָט זיי געזעהען פריי און פראַנק ארומגעהענדיג איבער דער גאַס.

ווען אדריאַנא האָט דאָס געהערט, איז זיא ארויסגעלאָפען אום צו קענען אהיים ברענגען איהר מאַן. זיא דאָט אויך מיטגענומען עטליכע מענשען איהר צו העלפען, וויא אויך איהר שוועסטער איז מיטגע־גאַנגען.

ארויסקומענדיג אויף דער גאַס, האָבען זיי געזעהען, נעבען א נאָנען־קלויסטער, אנטיפאלוס'ן און דראָמיאָ'ן.

אנטיפאלוס פון סיראַקוזע האָט נאָך אימער געטראָגען דיא גאָלדענע קייט אויף זיין האַלז, און דער גאָלדשמידט, וועלכער האָט איהם בעגעגענט, האָט איהם געמאַכט ביטערע פאָרוואורפע פאַר וואָס ער האָט אַלעס אָבגע־לייקענט און בעהויפּטעט, אז ער ווייסט פון גאָר ניט צו זאָגען. אנטי־פאַלוס וויעדער האָט געזאָגט, אז דער גאָלדשמידט האָט איהם אַליין געגעבען דיא קייט ניט געבעטען, און זייט דאַמאָלס האָט ער איהם נאָך אין דיא אויגען ניט געזעהען.

דערווייל איז צוגעקומען אדריאַנא און בעהויפּטעט, אז ער איז איהר משוגענער מאַן, אנטלאָפען פון זיינע וועכטער, און זיא וויל איהם נעה־מען צוריק אהיים. איהרע בעגלייטער האָבען אויך מיטגעבראַכט שטריק און געוועז בערייט זיך אויף איהם צו וואַרפען און איהם בינדען צוזאַמען מיט דראָמיאָ'ן.

אנטיפאלוס האָט בעמערקט, אז איצט איז עס שוין װירקליך צו ערנסט געוואָרען, און, ווען ער וועט שטעהען און וואַרטען, וועט ניט זיין קיין גוטער סוף. ער האָט זיך אַלזאָ ארומגעקוקט, בעמערקט דעם נאָנען־

קלויסטער מיט אַן אָפענער טהיר און בעשלאָסען, אַז עס איז בעסער זיך אהין צו ראַטעווען. ער איז שנעל אריינגעלאָפען אין קלויסטער.

דער טומעל און געוויש זיינען געוואָרען זעהר גרויס, און דיא אַלטע נאָנען־אויפזעהערין איז ארויס הערען וואָס דאָס בעדייטעט. דיעזע איז געווען אַן ערנסטע דאַמע, מיט שפּורען פון שעהנהייט אויף איהר געזיכט, און איהרע קלוגע אויגען האָבען עדות געזאָגט אויף איהר ערפאַהרונג אין דער וועלט. זיא האָט באַלד בעשלאָסען זיך ניט צו איילען און ארויסגעבען דעם יונגען מאַן וואָס האָט געזוכט ביי איהר שוטץ.

זיא האָט אַלזאָ באַלד אָנגעהויבען אויסצופרעגען אדריאַנא'ן איבער איהר מאַן. אדריאַנא האָט געענטפערט, אַז ער איז פּלוצלונג משוגע געוואָרען.

„פּלוצלונג משוגע געוואָרען ?" האָט דיא אַלטע געפרעגט. „וואָס איז דיא אורזאַכע ? האָט ער פערלוירען זיין פערמעגען אויף'ן ים ? אָדער דער טויט פון זיינעם אַ טהייערן פריינד האָט צורודערט זיין שכל ?"

„ניין, ניין, קיין איינציגע פון דיעזע אורזאַכען," האָט אדריאַנא געענטפערט.

„פיעללייכט," האָט דיא אַלטע ווייטער געזאָגט, „האָט ער זיך פער־ליעבט אין אַן אנדערער און דאָס האָט איהם געטריבען צו זיין צו־שטאַנד ?"

אדריאַנא האָט ערקלערט, אַז זיא האָט שוין לאַנג געטראַכט, אַז דער־פאַר וואָס ער ליעבט אַן אנדערע קומט ער אָפט ניט אַהיים.

דער אמת איז אָבער געווען, אַז אנטיפאַלוס פון עפעזוס האָט דערפאַר אָפט אויסגעפעהלט פון זיין הויז, ווייל זיין פרוי האָט איהם געמאַרטערט מיט איהר אייפערזוכט. דיא נאָנען־אויפזעהערין האָט דאָס באַלד פערשטאַנען וויא זיא האָט זיך געמערקט אדריאַנא'ס אייפערזיכטיגען צאָרן. און אום ווייטער צו ערפאַהרען, האָט זיא געזאָגט :

„מיין טאָכטער, דוא האָסט עס איהם בעדאַרפט זאָגען, פאָרהאַלטען."

„דאָס האָב איך אויך געטהאָן."

„פיעללייכט ניט גענוג."

אדריאַנא, וועלענדיג איבערצייגען דיא אַלטע, אַז זיא האָט געטהאָן איהר פליכט בשלימות, האָט זיא אַזוי אָנגעפאַנגען :

„דאָס איז אויך געווען דער בעשטענדיגער אינהאַלט פון אונזערע גע־שפּרעכען : אין בעט האָב איך איהם ניט געלאָזט שלאָפען און איהם פאָר־

געהאַלטען איבער זיינע פרעמדע ליעבעס. ביים טיש האָב איך איהם ניט געלאָזט עסען און נאָר גערעדט דאריבער. ווען איך בין מיט איהם גע־ווען אליין, האָב איך נאָר וועגען דעם גע'טענה'עט. אין געזעלשאַפט, האָב איך איהם אָפט דערמאהנט מיט א וואונק. אָבער אַלע מיינע רייד האָבען ניט געהאָלפען."

נאָכדעם וויא דיא נאָנען־אויפזעהערין האָט אַלעס ערפאהרען וואָס זיא האָט געוואָלט וויסען, האָט זיא געזאָגט :

„אָט דערפאר איז טאקי דיין מאַן משוגע געוואָרען. דיא גיפטיגע אנטשעפּענעש פון אן אייפערזיכטיגער פרוי איז געפעהרליכער וויא דער ביס פון א משוגענעם הונד. עס ווייזט אויס, אז דיינע ווערטער האָבען איהם אפילו ניט געלאָזט שלאָפען. עס איז אַלזאָ קיין וואונדער וואָס זיין קאָפּ איז צומישט געוואָרען. זיין עסען איז אויסגעמישט געוואָרען מיט דיין ביטערער אייפערזוכט. אונרוהיגע מיטאָגען פיהרען צו א שלעכטער פער־דייאונג און דאָס האָט איהם געפיהרט צו זיין יעצטיגען צושטאַנד. דוא זאָגסט, אז אפילו אין געזעלשאַפט האָסטו איהם דערמאהנט כאָטש מיט א וואונק. דאָס הייסט, דוא האָסט איהם פערטריעבען זאָגאר פון אמוזירען זיך. וואָס דען האָט געקענט זיין דער רעזולטאַט פון אזא לעבען ווען ניט משוגעת? דיין אויפפיהרונג און דיין בייזע צונג, האָבען איהם געטריעבען צו זיין יעצטיגען צושטאַנד.."

לוקיאַנא האָט פערטהיידיגט איהר שוועסטער, בעהייפּטענדיג, דאָס ווען זיא האָט איהם פאָרגעהאַלטען, איז דאָס געווען אויף א מילדען אופן, און דאן, זיך ווענדינדיג צו אדריאַנא'ן, האָט זיא געזאָגט :

„וואָס הערסטו אוים דיעזע קריטיק איבער דיר און ענטפערסט גאָר ניט אפילו ?"

אָבער דיא נאָנען־אויפזעהערין האָט זיא איבערצייגט, אז זיא אַליין איז שולדיג, און אדריאַנא האָט בעמערקט :

„איך האָב מיךווירקליך אַליין פערראַטען."

כאָטש אדריאַנא האָט זיך געפיהלט שולדיג, האָט זיא, פון דעסט־וועגען, נאָך אימער פערלאַנגט מען זאָל אַרויסגעבען איהר מאַן. אָבער דיא נאָנען־אויפזעהערין האָט קיינעם ניט געוואָלט לאָזען אריין געהען אין קלויסטער און אויך ניט אַרויסגעבען דעם מאַן צו זיין אייפערזיכטיגע פרוי. און אום ניט ווייטער איינצו'טענה'ען, איז זיא אריין אין קלויסטער, פער־

מאַכט דיא טהיר און בעשלאָסען אַליין צו זעהען דעם אונגליקליכען יונגען מאַן און איהם פרעגען וואָס דאָ איז.

ווערהרענד דיעזען מערקווירדיגען טאָג פון אונגליקליכע טעות'ן, האָט זיך דערווייל דערנעהנטערט דיא טויטעס שטונדע פון דעם אַלטען עגעאָן, דער פאטער פון דיא צוויי ברידער. עס איז געוועזן בעשטימט, דאָס אויב מען וועט איהם ניט אויסלעזען ביז זונענאונטערגאנג, דאן מוז ער שטאַרבען.

דער פּלאַטץ פון דער הינריכטונג האָט געזאָלט זיין ניט ווייט פון דעמזעלבען קלויסטער וואו דיא לעצטע בהלה איז פאָרגעקומען. דיא פּראָ־צעסיאָן מיט דעם פּעראורטהיילטען איז אָנגעקומען אין יענער געגענד גראדע ווען דיא נאָנען־אויפזעהערין האָט זיך צוריקגעצויגען אין איהר וואָהנונג. דער פירסט איז נאָכגעגאנגען דער פּראָצעסיאָן, כדי, ווען איינער וועט אויסצאָהלען דאָס געלד, זאָל ער זיין אויף'ן פּלאַטץ אום צו בעפרייען דעם אַלטען קויפמאַן.

ווען אדריאנא האָט דערזעהען דעם פירסט אין דער פּראָצעסיאָן, האָט זיא אָבגעשטעלט דעם גאַנצען עולם און אויסגעשריען צום פירסט, אַז זיא פערלאנגט גערעכטיגקייט. דאן האָט זיא דערצעהלט, אַז דיא נאָנען־אויפזעהערין וויל איהר ניט אַרויסגעבען איהר משוגענעם מאַן.

אָבער וועהרענד זיא האָט אַזוי גערעדט, איז איהר ריכטיגער מאַן מיט זיין דיענער דראמיאָ אָנגעקומען; זיי איז געלונגען צו ענטלויפען פון זייער געפענגנים. ער איז אויך צוגעגאנגען צום פירסט און פערלאנגט גערעכטיג־קייט, בעהויפּטענדיג, אַז זיין פרוי האָט איהם אָבגעשפּאַרט אונטער דער פאַלשער קלאַגע פון משוגעת. דאן האָט ער דערצעהלט וויא אַזוי ער האָט צוריסען דיא שטריק און ענטלאָפען.

אדריאנא איז געוועזן אויסער זיך פאר איבערראשונג צו זעהען איהר מאַן וועמען זיא האָט גערעכענט אַז ער איז אין קלויסטער.

ווען עגעאָן האָט דערזעהען אנטיפאלוס'ן פון עפעזוס, האָט ער איהם גערעכענט פאר זיין זוהן פון סיראקוזע; ער איז אַלזאָ געוועזן זיכער, אַז זיין געליעבטער זוהן וועט איהם געוויס אויסלעזען. ער איז אַלזאָ צוגע־גאנגען צו זיין זוהן, און מיט פאטערליכער צערטליכקייט און פול פרייד, האָט ער צו איהם גערעדט האָפענדיג, אַז ער איז שוין זיכער פריי.

עגעאָן איז אָבער ערשטוינט געוואָרען ווען ער האָט געהערט, אַז זיין זוהן לייקענט אָב אַלע זיינע בעהויפטונגען. דער אמת איז, אַז דיעזער

אנטיפאלוס האָט ווירקליך ניט געזעהען זייז פאטער זייט זיין פריהער קינד־הייט ווען דער שטורם האָט זיי צושיידט. אָבער וועהרענד עגעאָן 'האָט ווייטער פרובירט צו דערמאהנען זיין זוהן, האָט זיך געעפענט דיא טהיר פון דעם קלויסטער, און דיא נאָנען־אויפזעהערין צוזאמען מיט דעם אנדערן אנטיפאלוס און דעם דיענער דראָמיאָ, זיינען ערשיענען.

מען קען זיך לייכט פאָרשטעלען דאָס ווילדע שטוינען פון אדריאנא'ן, ווען זיא האָט פאר זיך דערזעהען צוויי מענער און צוויי דראָמיאָס.

יעצט האָבען דיא מעקווירדיגע רעטענישען זיך אָנגעפאנגען אויפצוקלע־רען. עס איז שוין אויך געווען דיא העכסטע צייט דערפאר.

ווען דער פירסט האָט געזעהען דיא צוויי אנטיפאלוס'עס און דיא צוויי דראמיאָס, וועלכע האָבען אויסגעזעהען אזוי עהנליך, האָט ער זיך באַלד געטראכט, אז ער ווייסט שוין אלעס און האָט דעם שליסעל צום געהיימ־ניס. ער האָט זיך דערמאהנט אן דער געשיכטע וואָס עגעאָן האָט איהם דערצעהלט אין דעם פריהמאָרגען פון דעמזעלבען טאָג, און ער האָט בע־שלאָסען, אז פאר איהם שטעהעןביידע צווילינג זיהן פון דעם אלטען עגעאָן צוזאמען מיט זייערע ביידע דיענער.

דער פירסט האָט דאָס אויך באַלד ערקלערט פאר אלע אנוועזענדע.

דיא פרייד פון דעם אלטען מאַן איז געווען אונבעשרייבליך. דאָס וואָס ער האָט דערצעהלט אין דער פריה אין טיעפען שמערץ, אונטער דעם אורטהייל פון טויט, האָט זיך פערוואנדעלט אין שמחה. נאָר דאָס איז נאָך ניט געווען אלעס. דיא אלטע נאָנען־אויפזעהערין איז צוגעגאנגען נעהנטער און זיך אויסגעגעבען פאר עגעאָן'ס פרוי, דיא מוטער פון דעם צווילינג.

עגיאָן האָט אלזאָ ניט נאָר געפונען זיינע קינדער, זאָנדערן אויך זיין ווייב!

דאן האָט זיך דיא געשיכטע אזוי אויפגעקלערט: ווען דיא פישער־לייט האָבען פון איהר צוגענומען איהר זוהן און שקלאף, איז זיא אריין אין א נאָנען־קלויסטער, און דורך איהר גוטע און קלוגע אויפפיהרונג, האָט זיא דערגרייכט דיא שטעלע אלס אויפזעהערין. זיא איז אויך גיוועזן בע־ריהמט פאר איהר גוטסקייט צו עלענדע וואנדערער, און וועהרענד זיא האָט אויפגענומען אנטיפאלוס'ן און איהם געגעבען שוטץ, האָט זיא דאָס בלויז גערעכענט פאר א פליכט צו א פערפאָלגטען, ניט דענקענדיג דאמאלס, אז דאָס איז איהר זוהן.

דיא אלגעמיינע פרייד, האָט דערווייל געמאכט דיא בעטהייליגטע פערגעסען, אז דער אַלטער עגעאָן איז נאָך אימער אונטער דעם אורטהייל פון טויט. אָבער ווען זיי האָבען זיך אביסעל בערוהיגט, האָט אנטיפאלוס פון עפעזוס באַלד אָנגעבאָטען דעם פירסט דיא סומע געלד וואָס האָט בעדארפט אויסלעזען זיין פאטער.

נאָכדעם איז דער פירסט מיטגעגאנגען מיט דער גאנצער פאמיליע אין קלויסטער אום נאָך א מאָל צו הערען דיא איינצעלהייטען פון דיעזער וואונדערבארער פעראייניגונג.

מען דארף אָבער אויך ניט פערגעסען אן דער פרייד פון דיא צוויי אָרעמע דראמיאָס. זיי האָבען זיך אויך בעגריסט, זיך געהאַלזט און געקושט, און יעדער האָט געמאכט א קאָמפּלימענט דעם צווייטען וויא שעהן ער איז, וויסענדיג, אז דערמיט מאכט ער זיך אליין אויך א קאָמפּלימענט, ווייל זיי זיינען ווירקליך געווען אזוי עהנליך וויא צוויי טראָפּענס וואסער.

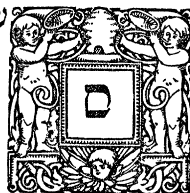
דערווייל האָט אדריאנא זעהר פיעל געלערענט פון איהר נייער שוויגערמוטער. דיא אייפערזוכט איז ניט נאָר פון איהר פערשוואונדען, זאָנדערן זיא האָט אויך זיך געשעהמט פאר איהר אייפערזיכטיגער פערגאנגענהייט.

אנטיפאלוס פון סיראקוזע האָט חתונה געהאַט מיט דער שעהנער לוקיאַנא, דיא שוועסטער פון זיין שוועגערין. דער גוטער אַלטער עגעאָן, האָט נאָך געלעבט פיעלע גליקליכע יאָהרען מיט זיין פרוי אין עפעזוס נעבען זיינע קינדער.

אין דער צוקונפט, וויסענדיג, אז דיא עהנליכקייט פון דיא אנטיפאַלוס׳עס וועט ארויסרופען פיעלע קאָמעדיען פון טעות׳ן, האָבען זיך ביידע צווילינגען אָפט מאָל אמוזירט און דער עולם האָט זיך טועה געווען און גערעכענט איינעם פאר׳ן צווייטען.

די צוועלפטע נאכט אדער וואס דו ווילסט

עבאסטיאן פון מעסאלינע און וויאָלא פון מעסאלינע, זיינען געווען ברודער און שוועסטער. דער וואונדער דערביי איז געווען, וואָס אָבוואָהל אַ מאַנספּארשוין און אַ פרויענצימער, ווען ניט דער אונטערשיעד אין זייער קליידונג, וואָלט מען זיי ניט דערקענט דורך זייער שטאַרקע עהנליכקייט.

זיי זיינען געווען אַ צווילינג, געבוירען אין איין שטונדע, אָבער אויך אין איין שטונדע זיינען זיי געשטאַנען אין געפאהר ביידע דערטרונקען צו ווערען, ווייל, פאָהרענדיג ביידע אויף'ן ים, איז זייער שיף צושמעטערט געוואָרען ניט ווייט פון דעם ברעג ביי איליריא.

אַ שטורם האָט געוויטהעט און אַרויפגעשליידערט דיא שיף אויף אַ פעלזען. דיא שיף איז איינפאַך איבערגעריסען געוואָרען אין צווייען, און זעהר ווייניג מענשען האָבען געראַטעוועט זייער לעבען.

דער קאַפּיטאַן פון דער שיף, צוזאַמען מיט עטליכע מענשען, דאַרונ־טער וויאָלא, האָבען זיך געראַטעוועט אין אַ קליין שיפעל און עס איז זיי געלונגען צוצוקומען צום האַפען. אַזוי וויא זיי האָבען געלאַנדעט, אנשטאָט וויאָלא זאָל זיין פרעהליך, האָט זיא אָנגעהויבען צו וויינען און קלאַגען אויף דעם פערלוסט פון איהר געליעבטען ברודער. דער קאַפּיטאַן ווידער האָט זיא געטרייסט און פערזיכערט, אַז ער האָט געזעהען איהר ברודער סע־באַסטיאַן, ווען דיא שיף איז צושמעטערט געוואָרען, זיך צובינדען צו אַ גרויסען מאַסטבוים, און דאַן האָט ער געזעהען וויא דיא כוואַליעס האָבען איהם געטראָגען, דאָס הייסט, אַז ער איז ניט דערטרונקען גע־וואָרען.

ווען וויאָלא האָט דאָס געהערט, האָט זיא זיך אַ ביסעל געטרייסט,

און אַנגעפאַנגען צו קלערען וואָס עס זאָל ווערען פון איהר אליין. זיא איז געווען פרעמד, אין אַ פרעמד לאַנד און ניט געוואוסט וואָס זיא זאָל טהון.

זיא האָט געפרעגט דעם קאַפּיטאַן אויב ער ווייסט עפּעס איבער אילירייא.

„יא, מאַדאַם, געוויס ווייס איך," האָט דער קאַפּיטאַן געענטפערט, „איך בין געבוירען געוואָרען בלויז דריי שטונדען רייזע פון דאַנען."

„ווער רעגיערט דאָ?" האָט וויאָלא ווייטער געפרעגט.

דער קאַפּיטאַן האָט איהר ערקלערט, אַז אילירייא ווערט רעגיערט פון פירסט ארסינאָ, אַ נאָבעלער און עהרענהאַפטער מאַן.

וויאלא האָט זיך דאַן דערמאָהנט, אַז איהר פאָטער האָט איהר אַמאָל דערצעהלט איבער איהם, דאַמאַלס איז פירסט ארסינא נאָך ניט געווען פערהייראַטעט.

„און יעצט איז ער אויך ניט פערהייראַטעט," האָט דער קאַפּיטאַן גע־זאָגט, „אָדער, ווענינגסטענס, איז ער אין דער לעצטער צייט נאָך ניט געווען פערהייראַטעט, ווייל עס איז בלויז אַ מאָנאַט זייט איך בין פון דאַנען אוועקגעפאָהרען. דאַמאַלס געדענק איך, האָט מען איבעראַל גערעדט, אַז אָרסינאָ האָט זיך גע׳שדכ׳ענט צו דער שעהנער אָליוויא, אַ טוגענדהאַפ־טעם מיידעל, דיא טאָכטער פון אַ גראַף וואָס איז מיט צוועלף מאָנאַט צוריק געשטאָרבען, איבערלאָזענדיג אָליוויא׳ן אונטער דעם שוטץ פון איהר ברו־דער, וועלכער איז אויך באַלד נאָך דעם געשטאָרבען. אוים ליעבע צו דיעזען ברודער, זאָגט מען, האָט זיא געשוואוירען זיך מעהר ניט צו געפינען אין דער געזעלשאַפט פון מענער."

אזוי וויא וויאָלא איז אויך געווען אין אַזאַ לאַגע, דאָס הייסט אויך טרויערנדיג נאָך אַ ברודער, האָט זיא זיך געוואונשען צו לעבען צוזאַמען מיט דיעזער דאַמע, וועלכע קען אזוי אויפריכטיג טרויערען נאָך אַ ברודער.

זיא האָט געפרעגט דעם קאַפּיטאַן אויב ער קען זיא פאָרשטעלען פאר אליוויא׳ן, און זיך ערקלערט בערייט צו דיענען ביי איהר. דער קאַפּיטאַן האָט געענטפערט, אַז דאָס וועט זיין זעהר שווער דורכצופיהרען, נאַכדעם אליוויא לאָזט קיינעם ניט אריין אין איהר הויז זייט דעם ברודער׳ס טויט, און אפילו דער פירסט קען צו איהר ניט צוקומען.

דאן איז וויאלא געפאלען אויף אן אנדערן פלאן, דאס הייסט, זיא זאל זיך פערקליידען אלס מאן און דיענען ביי ארסינא'ן.

עס איז אפילו געווען א מערקווירדיגער איינפאל פאר א יונגער דאמע, זיך צו פערקליידען אלס מאן, אבער אזוי וויא וויאלא האט געוואוסט, אז זיא איז זעהר שעהן און געפינט זיך אין א פרעמד לאנד, וועט זיין פאר איהר פיעל בעסער זיך צו פערשטעלען אלס מאן.

וויאלא האט בעמערקט, אז דער קאפיטאן איז אן אנשטענדיגער מענש און ער אינטערעסירט זיך זעהר אין איהר טרויעריגער לאגע. זיא האט פאר איהם אלזא פערטרויעט איהר פלאן, און ער האט איהר פערשפראכען צו העלפען.

דאס מיידעל האט איהם געגעבען געלד און געבעטען ער זאל זיא בע־זארגען מיט א פאסענדען אנצוג. זיא האט זיך דערמאהנט וויא איהר ברודער סעבאסטיאן פלעגט זיין געקליידעט, און זיא האט פערלאנגט אן אנצוג פונקט וויא יענער.

ווען זיא האט זיך אנגעטהאן אין דיעזע בגדים און זיך אנגעקוקט אין שפיעגעל, האט זיא פאר זיך ערבליקט איהר ברודער סעבאסטיאן.

דאס האט געפיהרט צו א מערקווירדיגען טעות שפעטער, ווייל סע־באסטיאן איז גערעטעוועט געווארען און — אבער דאס אלעס וועט באלד ערקלערט ווערען.

וויאלא'ס גוטער פריינד, דער קאפיטאן, נאכדעם וויא ער האט פער־וואנדעלט דאס שעהנע מיידעל אין א מאן, איז ער אוועק אין פירסטליכען הויף וואו ער האט געהאט אנדערע געשעפטען צו בעזארגען, און ביי דיע־זער געלעגענהייט האט ער פארגעשטעלט וויאלא'ן פאר'ן פירסט אונטער דעם נאמען צעזאריא.

דעם פירסט איז שטארק געפעלען געווארען דיא שפראך און בענעהמען פון דעם שעהנעם יונגען מאן און איהם באלד געמאכט פאר זיין פאזש, אדער קאמער יונגע. דאס האט אויך וויאלא געוואלט.

וויאלא האט אזוי ערפילט איהרע פליכטען, זיך געצייגט אזוי בערייט־וויליג צו טהון אלעס פאר איהר הערר, אז צעזאריא איז באלד געווארען זיין גרעסטער ליעבלינג.

פאר צעזאריא'ן האט ארסינא פערטרויעט דיא גאנצע געשיכטע פון זיין ליעבע פאר אליוויא'ן. ער האט איהם דערצעהלט וויא לאנג דאס איז זייט ער בעמיהעט זיך צו קריעגען איהר האנד, און וויא זיא פעראכטעט איהם

און וויל איהם אפילו ניט ארײנלאָזען אין איהר הויז. און אלץ אוים דיע־זער האָפנונגסלאָזער ליעבע, האָט דער נאָבעלער אָרסינא אויפגעגעבען זיינע יאגד פערגעניגענס און אלעס אנדערע און איז געוואָרען א פויללענצער, פער־ברענגענדיג זיין צייט הערענדיג מוזיק און ליעבעס־ליעדער. ער האָט אויך אויפגעגעבען דיא געזעלשאפט פון דיא געלערענטע מענער מיט וועמען ער פלעגט זיך אָפט בעגעגענען און פערלוירען דיא אינטערעסע אין דער גאנ־צער וועלט.

דאן, ווען צעזאריאָ איז געקומען צו איהם, פלעגט ער פערברענגען כמעט זיין גאנצע צייט רעדענדיג מיט איהם איבער זיין אונגליקליכע ליעבע.

דאָס איז אפילו ניט געווען קיין פאסענדער קאָמפּאניאָן פאר א נאָבע־לען און מעכטיגען פירסט, אָבער דיא ליעבע איז אימשטאנדע צו מאכען פון העלדען דיא שוואכסטע ברואים.

אין דערזעלבער צייט מוזען מיר בעמערקען, אז עס איז ווירקליך א געפאהר פאר א יונג מיידעל צו זיין דיא בוזים־פערטרויעטע פון א יונגען און שעהנעם פירסט אין זיינע ליעבעס אנגעלעגענהייטען. דאָס האָט וויאלא, צו איהר בעדויערן, אויך באלד אויסגעפונען. וויילֿ אלעס וואָס ארסינא האָט איהר דערצעהלט, אז ער ליידט פאר דער ליעבע צו אָלי־וויא'ן, האָט זיא געשפירט, אז זיא ליידט פאר דער ליעבע צו איהם. וויאלא האָט זיך מעהרערע מאל געוואונדערט אויף אָליוויא'ן, וויא זיא קען פערבלייבען אזוי גלייכגילטיג צו א שעהנעם און פרעכטיגען מאן. אָבער אָליוויא האָט וויאלא'ן זעהר ווייניג געקימערט; זיא איז געווען שטארק געערגערט איבער ארסינא'ן און זיא האָט פרובירט איהם לאנגזאם אויפמערק־זאם צו מאכען איבער זיינע אייגענע גרויסע מעלות און דאָס עס פאסט ניט פאר איהם ער זאל זיך אזוי ארונטערלאָזען.

„ווען א דאמע זאל אייך אזוי ליעבען," האָט זיא צו איהם געזאָגט, „וויא איהר ליעבט אליוויא'ן, (און פיעללייכט ליעבט אייך טאקי אזוי א דאמע,) יא, ווען דאָס זאל זיין דער פאל, און איהר זאָלט זיא וויעדער ניט ליעבען, וואָלט איהר ניט מיטגעטהיילט דיעזער דאמע, אז איהר קענט זיא ניט ליעבען און זיא זאָל צופריעדען זיין מיט דעם ענטפער?"

אָבער דער פערליעבטער ארסינא האָט זיך גאָר ניט געוואָלט ארײנלאָ־זען אין אזא חקירה; ער האָט בעהויפטעט, אז עס איז גאָר אונמעגליך, אז א פרויענצימער זאָל אזוי ליעבען וויא ער ליעבט.

„ניין, ניין," האָט ער געזאָגט, „קיין פרויען האַרץ איז אַזוי גרויס צו ענטהאַלטען אַזוי פיעל ליעבע, און דערפאַר פּאַסט עס גאָר ניט צו פערגלייכען אירגענד אַ פרויענליעבע צו דער ליעבע וואָס איך טראָג אין מיין ברוסט."

כאָטש וויאָלא האָט געהאַט דיא העכסטע אַכטונג פאַר דעם פירסט'ס מיינונגען, האָט זיא דאָך געטראַכט, אַז וואָס ער זאָגט איז ניט אמת, וויל זיא איז געווען זיכער, אַז זיא ליעבט דעם פירסט פּונקט אַזוי פיעל וויא ער קען ליעבען, אָדער, אפשר נאָך מעהר.

„אָך, מיין הערר," האָט זיא געזאָגט, „איך ווייס" . . .

„וואָס ווייסטו, צעזאַריאָ?" האָט ער געפרעגט.

„איך ווייס זעהר גוט וואָס פאַר אַ ליעבע אַ פרויענצימער קען האָבען פאַר אַ מאַן. פרויען קענען פּונקט אַזוי ליעבען וויא מיר מענער. מיין פאָטער האָט געהאַט אַ טאָכטער, וועלכע האָט געליעבט אַ מאַן, וויא איך פיעללייכט, ווען איך וואָלט געווען אַ פרוי, וואָלט איך געליעבט."

„און וואָס איז געוועזען מיט דיין שוועסטער'ס ליעבע?"

„קיינער ווייסט ניט, מיין הערר. זיא האָט עס קיינעם ניט דערצעהלט. זיא האָט אין זיך געטראָגען דאָס מאַטערענדע געהיימניס, וועלכעס האָט זיא פערצעהרט וויא דער וואָרם, וואָס ליעגט אין גלעקעלע פון דער רויז, פרעסט אויף איהרע רויטע באַקען. זיא האָט געטראָגען דעם שמערץ אין איהר גע־דאַנק, און מיט אַ גרינער און געלער מעלאַנכאָליע איז זיא געזעסען וויא דיא געדולד אויף אַ מאָנומענט שמאַכטענדיג פון שמערץ."

דער פירסט האָט זעהר געוואָלט וויסען אויב דיעזע דאַמע איז גע־שטאָרבען פון שמערץ אויס ליעבע, אָבער וויאָלא האָט אויסגעמיעדען צו געבען אַ דירעקטען ענטפער, וויל דיא בעצייכנונג איז געווען איבער איהר אַליין, וועלכע האָט אַזוי פיעל געליטען פון איהר בעהאַלטענער ליעבע.

ווערענד זיי זיינען געזעסען און אַזוי גערעדט, איז אַריינגעקומען אַ מאַן וועמען דער פירסט האָט געשיקט צו אָליוויאַ'ן. דער מאַן האָט אָבגע־געבען פאָלגענדען בעריכט:

„ערלויבט מיר, מיין הערר, איך מיטצוטהיילען, אַז אָליוויאַ האָט מיך ניט צוגעלאָזט. זיא האָט בלויז אַרויסגעשיקט איהר קאַמער־פרוי איך צו געבען דיעזען ענטפער: ביז זיעבען יאָהר פון היינט, זאָלען דיא עלע־מענטען אַליין ניט זעהען איהר געזיכט; זיא וועט, וויא אַ נאָנע, אַרום־

געהען מיט א שלייער אויף איהר פּנים בעשפּריצענדיג איהר צימער מיט טרערען פאר דער טרויעריגער עראינערונג אן איהר ברודער.״

ווען דער פּירסט האָט דאָס געהערט, האָט ער אויסגעשריען:

„אַך, דיעזע וואָס האָט אזא נאָבעלעס הארץ, וואָס קען אזוי טרויערן נאָך א ברודער, וויא וועט זיא ליעבען, ווען איהר הארץ וועט איין מאָל בעריהרט ווערען פון דעם גאָלדענעם ליעבעס־שטאַב!״

דאן זיך ווענדענדיג צו וויאָלא׳ן, האָט ער געזאָגט:

„דוא ווייסט, צעזאריא, דיר האָב איך ענטדעקט אַלע געהיימניסע פון מיין הארצען; דערפאר, גוטער יונגע, בעט איך דיך, געה דוא ארי־בער צו וויאָלא׳ן. לאָז דיך ניט אוועקטרייבען; שטעל אוועק דיין פוס אויף איהר שוועל און זאָג איהר, אז דוא וועסט פון דאָרט ניט אוועק־געהען ביז זיא וועט דיך אויפנעהמען און הערען וואָס דוא האָסט צו זאָגען.״

„און ווען איך וועל רעדען צו איהר, וואָס וועט זיין דאן?״

„דאן, צעזאריא, ערקלער איהר מיין גאַנצע ברענענדע ליעבע. דער־צעהל איהר פון מיין טריישאפט. יא, צעזאריאָ, רעדט צו איהר, ווייל זיא וועט דיך געוויס אויספרעגען.״

דיא אָרעמע וויאָלא איז אוועק אין דיעזער אונאנגענעהמער שליחות, זיא, וואָס האָט געליעבט דעם פירסט, איז אוועק שפּיעלען דיא ראָלע פאר איהם און ערקלערען ליעבע פאר איהם צו דער פרוי וואָס זיא האָט אמבעסטען ניט געוואָלט זעהען אין איהר וועג.

אָבער נאָכדעם וויא וויאָלא האָט איין מאָל אונטערגענומען דיעזע שליחות, איז זיא געוועזן בערייט אַלעס דורכצופיהרען וויא עס דאַרף צו זיין, אָבוואָהל איהר הארץ האָט דערוויייל געבלוטעט.

עס האָט ניט פיעל געדויערט און אליוויא׳ס דיענסט האָט אָנגעזאָגט איהר הערין, אז א יונגער מאן וויל זיא זעהען.

„איך האָב איהם געזאָגט,״ האָט זיך דיא דיענסט פערטהיידיגט פאר אליוויא׳ן, „אז איהר זייט קראנק; און ער האָט געענטפערט, אז ער ווייסט דערפון, און טאַקי דערפאר וויל ער אייך זעהען. איך האָב איהם געזאָגט, אז איהר שלאָפט, און, וויא עס שיינט, האָט ער דערפון אויך געוואוסט, און געזאָגט, אז טאַקי דערפאר דאַרף ער רעדען מיט אייך. וואָס נאָך זאָל איך איהם זאָגען? ער זעהט אויס ענטשלאָסען מיט אייך זיך צו בעגעגענען אויב איהר ווילט עס יא אָדער ניט.״

אליוויא איז געוואָרען נייגיעריג.
מיט א שמייכעל האָט זיא זיך אליין געפרעגט:
„ווער קען דאָס זיין וואָס איז אזוי צודרינגליך?“
זיא האָט דאן געהייסען מען זאָל איהם אריינלאָזען.
זיך מערקענדיג, אז דאָס מוז ווידער זיין א שליח פון ארסינאָ'ן, האָט זיא ארויפגעוואָרפען דעם שלייער אויף איהר געזיכט און גע־מורמעלט:
„אדרבא, לאָמיך הערען וואָס ער האָט צו זאָגען.“
וויאלא איז ערשינען און אנגעווענדעט אלעם מעגליכע אויסצוזעהען וויא א מאַן.
ערבליקענדיג פאר זיך די פערשלייערטע דאמע, האָט וויאלא, אלס מאַן, אזוי געזאָגט:
„גרויסאַרטיגע, ערהאבענע און אונפערגלייכליכע שעהנהייט, איך בעט דיך, זאָג מיר, ביסטו די הערין פון דיעזען הויז? איך פרעג דאָס, ווייל איך וואָלט ניט וועלען פערצעהרען מיינע ווערטער אימזיסט פאר אן אנדערער. אונגעאַכטעט דארויף וואָס איך זאָג אלעס ארויס אזוי גוט, האָב איך פיעל שטודירט ביז איך האָב דאָס אויסגעלערענט.“
„פון וואַנען ביסטו?“ האָט אליוויא געפרעגט.
„מעהר וויא איך האָב איינגעשטודירט, קען איך ניט זאָגען, און דיעזע פראגע וואָס דו האָסט מיר געשטעלט, געפינט זיך ניט אין מיין ראָלע.“
„ביסטו אן אקטיאָר?“ האָט אליוויא געפרעגט.
„ניין, און דאָך בין איך ניט דאָס וואָס איך שפּיעל יעצט.“
וויאָלא האָט געמיינט דערמיט צו זאָגען, אז זיא איז א פערשטעלטע פרויענצימער.
דאן האָט זיא ווידער געפרעגט אליוויא'ן אויב זיא איז די הערין פון דעם הויז. אליוויא האָט איהר ענדליך געענטפערט: „יא.“
דאן איז וויאָלא אויך געוואָרען נייגיעריג און געוואָלט זעהען וויא אר־סינאָ'ס געליעבטע זעהט אויס.
„גוטע דאמע,“ האָט וויאָלא אָנגעהויבען, „לאָז מיך זעהען דיין גע־זיכט.“

דאָס איז אפילו געווען א שטאָלצער פערלאנג, אָבער אליוויא איז געווען בערייט צו ערפילען דעם וואונש. די אורזאכע דערפון איז געווען גאנץ איינפאך: דיעזעלבע וועמען דער פירסט האָט אזוי שטארק געליעבט,

ווען זיא האָט דערזעהען דעם שעהנעם צעזאַריאָ, האָט זיא זיך באַלד פער־ליעבט אין איהם.

ווען וויאָלא האָט פערלאַנגט צו זעהען איהר געזיכט, האָט וויאָלא גע־ענטפערט :

„האָסטו ערהאַלטען אירגענד אַן אויפטראַג פון דיין העררן צו אונטער־האַנדלען וועגען מיין געזיכט ?“

דאַן, פערגעסענדיג איהר ענטשלוס צו געהען פערשלייערט וועהרענד געזאָגט :

„אָט דאָ נעהם איך אַוועק דעם פאָרהאַנג און דוא קענסט זעהען דאָס בילד, זאָג אַליין, איז דאָס אַ פיין שטיקעל ארבייט ?“

„עס איז אַ שעהנהייט,“ האָט וויאָלא געענטפערט אַ ביסעל איבער־ראַשט, „ריכטיג און פּינקטליך דורכגעמישט ; דאָס רויטע און ווייסע אויף דיינע באַקען איז דיא ארבייט פון נאַטור׳ס קינסטלער האַנד. דוא וועסט זיין דיא גרויזאַמסטע דאַמע וואָס לעבט ווען דוא וועסט אַוועקפיהרען דיינע גראַציען אין קבר אריין און ניט איבערלאַזען פאַר דער וועלט קיין קאָפּיע.“

„אַך,“ האָט אָליוויא געענטפערט, „אַזוי גרויזאַם וועל איך ניט זיין. דיא וועלט וועט מעגען האָבען אַ פערצייכנים פון מיין שעהנהייט. ערשטענס, צוויי ליפּען, אונוויכטיג רויט ; צווייטענס, צוויי גרויע אויגען מיט דעק־לעך אויף זיי ; איין האַלז ; איין קינבאַק, און אַזוי ווייטער. זאָג מיר נאַר, יונגער מאַן, האָט מען דיך געשיקט אַהער מיך צו לויבען ?“

„איך זעה שוין ווער דוא ביסט,“ האָט וויאָלא געענטפערט. „דוא ביסט צו שטאָלץ, אָבער אויך צו שעהן. מיין העדר ליעבט דיך. אַך, ווען אַזאַ ליעבע וואָלט נאַר געקענט בעלוינט ווערען, אפילו ווען דוא זאָלסט זיין געקרעהנט אַלס דיא קעניגין פון שעהנהייט ! ווייל ארסינא ליעבט דיך מיט דער גרעסטער פערעהרונג און מיט טרערען, מיט קרעכצען וואָס דונערן מיט ליעבע, און זיפצען פון פייער —“

„דיין העדר,“ האָט אָליוויא אונטערבראָכען, „ווייסט שוין גאַנץ גוט מיין מיינונג, אַז איך קען איהם ניט ליעב האָבען. איך ווייס, אַז ער איז אַ נאָבעלער און פיינער מאַן, פון אַ פרישער און אונבעפלעקטער יוגענד. אַלע שטימען פּראָקלאַמירען איהם אַלס דעם געלערענטען, גאַלאַנטען און מוטהי־גען ; דאָך קען איך איהם ניט ליעב האָבען, און דאָס האָט ער שוין לאַנג בעדאַרפט פערשטעהען.“

„ווען איך וואָלט דיך געליעבט וויא מיין העדר ליעבט דיך,“ האָט

וויאָלא געזאָגט, „וואָלט איך מיר געמאַכט א שטיבעל פון ווערבעס נעבען דיין טויער, אַנגערופען דיין נאָמען און געשריעבען אַנקלאַגענדע סאָנעטען איבער אליוויא'ן, און זיי געזונגען אין דער שטילקייט פון דער נאכט. דיין נאָמען וואָלט געקלונגען איבער דיא בערג, און דער ווידער־קול וואָלט אָבגעהילכט אין דער לופט און צוריקגעשריען — אליוויא ! אך, דוא וואָלסט דאמאלס ניט מעהר געשטאַנען צווישען דיא עלעמענטען פון דער ערד און לופט, נאָר דוא וואָלסט אויף מיר רחמנות געהאַט."

„דוא וואָלסט געקענט פיעל אויפטהון," האָט אליוויא געזאָגט. „אָבער, דערצעהל מיר, ווער זיינען דיינע עלטערן ?"

„זיינען זיי איבער מיין גליק," האָט וויאָלא געענטפערט, „און דער נאָך בין איך רייך, איך בין אן עהרענמאַן."

אונווילענדיג האָט אליוויא דאן ענטלאַסען וויאָלא'ן און בעמערקט :

„געה זאָג דיין הערר, אז איך קען איהם ניט ליעבען. זאָל ער שוין מעהר קיינעם אהער ניט שיקען, אָדער פיעללייכט מעגסטו קומען מיר דער־צעהלען וויא ער פיהלט נאָך דעם וואָס איך בעפעהל איהם יעצט."

וויאָלא איז אוועק ווינשענדיג דער דאמע „אדיע," און זיא אָנגערופען „שעהנע גרויזאמקייט."

ווען וויאָלא איז אוועק, איז אליוויא געשטאַנען א היבשע צייט און איהר נאָכגעקוקט, און דאן האָט זיא געמורמעלט ווידערהאָלענדיג איהרע ווערטער : „איך בין אן עהרענמאַן !"

„יא," האָט זיא ווייטער געזאָגט, „ער איז אן עהרענמאַן ! זיין צונג, זיין געזיכט, זיינע פיס, זיינע בענעהמונגען און גייסט, קורץ אלעס צייגט, אז ער איז אן עהרענמאַן !"

דאן האָט זיא זיך געוואונשען, אז הלוואי וואָלט צעזאריאָ געווען דער פירסט, און בעמערקענדיג וויא שנעל און ברענענדיג איהר ליעבע איז גע־וואָרען, האָט זיא זיך אליין געמאַכט פאָרווירפע פאר דיזער פלעטצליכער ליעבע. אָבער דיעזען מין פאָרווירפע וואָס מענשען מאַכען געגען זיך אליין, האָבען זעלטען א ווירקונג.

עס האָט אויך ניט פיעל געדויערט און אליוויא, דיא עדעלע דאמע פון הויכער געבורט און גרויסען אדעל, האָט באלד ארויסגעוויעזען וואָס עס הייסט ווען דיא פייערדיגע און ברענעדיגע ליעבע געהט אריין אין דעם הארץ פון א יונגער און שעהנער דאמע.

אליוויא האָט פערגעסען אן אלע פאָרזיכטיגקייטען, און דערפאר האָט

זיא געגומען אַ קאָסטבאַרען בריליאַנטענעם רינג, איהם געגעבען צו אַ דיענער און געהייסען מען זאָל נאָכלויפען צעזאַריאָ'ן און איהם געבען דעם רינג, בעהויפּטענדיג, אַז ארסינאָ האָט איהר געשיקט דעם רינג און זיא וויל איהם ניט האָבען. זיא האָט דערמיט געוואָלט ערשטענס צעזאַריא זאָל האָבען אַ שעהנעם רינג, און, צווייטענס, איהם אויפמערקזאם מאַכען, אַז זיא ליעבט איהם, אָדער, ווענינגסטענס, פערזיכערען ער זאָל נאָך אַ מאָל צוריק קומען כדי זיא זאָל קענען מיט איהם רעדען.

דער דיענער האָט געטראָפען וויאלא'ן אויף דער גאַס און איהר איבער־געגעבען דעם רינג.

עס האָט ניט פיעל געדויערט און וויאלא האָט פערשטאַנען וואָס דאָס בעדייטעט.

„אַך!" האָט זיא אויסגערופען צו זיך אליין, „דיא אָרעמע דאַמע וואָלט פונקט אזוי געמעגט ליעב האָבען אַ חלום וויא מיך. פערשטעלען זיך איז אַ פערברעכען, ווייל דאָס האָט געפיהרט אליוויא'ן אויסצואַטהמען פונקט אַזעלכע פּרוכטלאָזע זיפצען נאָך מיר וויא איך פאַר אָרסינאָ'ן."

וויאָלא האָט נאָכהער צוריק געקעהרט אין פּאַלאַץ און מיטגעטהיילט דעם פירסט איבער דעם שלעכטען ערפאָלג וואָס זיא האָט געהאַט אין איהרע אונטערהאַנדלונגען מיט אליוויאָ'ן. אין דערזעלבער צייט האָט זיא איהם אויך דערצעהלט, אַז אליוויא וויל ער זאָל זיא שוין מעהר ניט בעלעסטיגען מיט זיין ליעבע.

פון דעסטוועגען האָט דער פירסט נאָך געהאָפט, אַז דעם גוטען צעזאַריא וועט דאָך געלינגען ארויסצורופען ווענינגסטענס רחמנות ביי דער גרויזאמער אליוויא. דערווייל האָט ער זיך געלאָזט זינגען אַ ליעבעס ליעד פון שמערצען און פערצווייפלונג.

דאָס ליעד האָט אויף וויאָלא'ן אויך געמאַכט אַן איינדרוק פון טרויער און פערצווייפלונג. ווען ארסינא האָט בעמערקט איהר געזיכט, האָט ער געזאָגט:

„איך שטעל מיין לעבען דאַרויף, צעזאַריא, דאָס אָבוואָהל דוא ביסט נאָך אזוי יונג, האָסטו שוין אויך געבליקט אויף אַ געזיכט וואָס דוא ליעבסט. זאָג דעם אמת, מיין יונגע, איז דאָס ניט אזוי?"

„יאַ, אביסעל, מיט אייער ערלויבנים," האָט וויאָלא געענטפערט.

„און וואָס פאַר אַ פרוי איז דאָס, וויא אַלט איז זיא?" האָט דער נייגיעריגער פירסט געפרעגט.

„זיא איז פון אייערע יאָהרען, און איהר געזיכט איז עהנליך צו אייערן, מיין העדר," האָט זיא געענטפערט.

דאָס האָט דעם פירסט ניט ווענינ איבערראשט. ער האָט געשמייכעלט קוקענדיג אויף דעם יונגען צעזאריא מיט זיין ווייסעס און לויטערעס געזיכט, אַז ער האָט זיך פערליעבט אין אַ פרוי פיעל עלטער וויא ער, און פון אַזאַ טונקעלעס געזיכט וויא ער האָט.

דער אמת איז אָבער, אַז וויאָלא האָט דערמיט ניט געמיינט קיין פרויען־צימער, זאָנדערן דעם פירסט אליין.

ווען וויאָלא האָט בעזוכט צום צווייטען מאָל אליוויא'ן, איז איהר שיין ניט געווען שווער צוצוקומען. דיענער ענטדעקען באַלד דעם סוד ווען זייערע הערינס ליעבען צו רעדען און איינטענה'ען מיט שעהנע און יונגע לייט.

אזוי שנעל וויא וויאָלא איז אהין געקומען, האָט מען פאַר איהר באַלד געעפענט אַלע טהירען, און דעם פירסט'ס פאַזש איז אריינגעפיהרט געוואָרען צו אליוויא'ן.

ווען וויאָלא האָט מיטגעטהיילט אליוויא'ן, אַז זיא איז ווידער געקומען בעטען פאַר איהר העדר, האָט זיא אליוויא אונטערבראָכען מיט דיעזע ווערטער:

„איך האָב דיך שוין איינמאָל געבעטען דוא זאָלסט איבער איהם מעהר ניט רעדען אין מיין געגענוואַרט. אָבער ווען דוא ווילסט אונטערנעהמען צו בעטען פאַר דיר אליין, פערזיכער איך דיך, אַז איך וואָלט בעסער דיך וועלען אויסהערען וויא דיא מוזיק פון דיא ספערען."

דיא קאַטץ איז ארויס פון זאַק!

דאָס איז געווען אַ גאַנץ דייטליכע שפּראַך.

אויפ'ן פלאַטץ האָט וויאָלא גאָר ניט געוואוסט וואָס צו זאָגען, אָבער באַלד האָט אליוויא זיך נאָך דייטליכער ערקלערט ווען זיא האָט בעמערקט וויאָלא'ס אונצופריעדענהייט.

„אַך!" האָט זיא אויסגעשריען, „אַ וועלט מיט שעהנהייט ליעגט אין דער פעראכטונג און צאָרן אויף זיינע ליפּען! צעזאריא, ביי דיא רויזען פון דעם פריהלינג, ביי דער מיידעלשאַפט, ביי מיין עהרע, און ביי דער וואהרהייט, שווער איך דיר, אַז איך ליעב דיך! — און, איך ליעב דיך טראָטץ דיין שטאָלץ, און איך האָב ניט קיין שאַרפזין און ניט קיין שכל וויא צו בעהאַלטען מיין ברענענדע ליעבע!"

ארעמע אליוויא! אומזיסט זיינען געווען איהרע העלליש־פייערדיגע ליעבעס ווערטער.

וויאלא האט זיך אויפגעהויבען און איז אנטלאפען, סטראשענדיג זיך אליין מעהר ניט צו קומען בעטען פאר ארסינא׳ן. דעם איינציגען ענטפער וואס זיא האט געגעבען אליוויא׳ן, איז געווען, אז זיא וועט „קיינמאל ניט ליעבען אירגענד א פרוי!"

מען האט עס איהר געמעגט גלויבען.

אזוי שנעל וויא וויאלא איז ארויס אויף דער גאס, האט זיך צום ערשטען מאל געמאכט דיא געלעגענהייט וואס מען האט ביי איהר געפאדערט ארויס־צוצייגען איהר מענליכען מוטה.

א יונגער מאן, וועמען אליוויא האט צוריק געוויעזען זיין ליעבע, האט ערפאהרען, אז אליוויא האט זיך פערליעבט אין דעם פירסט׳ס שליח. דיעזער יונגער מאן האט בעגעגענט וויאלא׳ן און זיא ארויסגעפאדערט אויף א דועל.

יא, וויאלא האט געטראגען מענליכע קליידער, אבער אונטער איהר ברוסט האט געקלאפט א מיידעל׳ס הארץ. זיא האט אפילו מורא געהאט צו קוקען אויף א שווערט, שוין ניט רעדענדיג פון קעמפפען מיט א שווערט.

ווען זיא האט געזעהען איהר געגנער ארויסציהענדיג זיין שווערט און זיך דערנעהנטערענדיג, האט עס שוין געהאלטען דערביי זיא זאל זיך מודה זיין, אז זיא איז א פרויענצימער. אבער עס האט עפּעס פּאסירט, וואס האט זיא בעפרייעט אי פון דער מורא, אי פון דער אונאנגענעהמער לאגע זיך צו ענטדעקען.

א ווילד־פרעמדער איז פּלוצלונג צוגעקומען, וועלכער האט זיך אריינ־געמישט צווישען זיי, און ערקלערענדיג, גלייך וויא ער קען זיא שוין פון לאנג, אז זיא איז זיין טהייערסטער פריינד, האט ער זיך געווענדעט צום יונגען מאן וואס האט געוואלט דועלירען.

„ווען דיעזער יונגער הערר האט דיר עפּעס געטהאן," האט דער פרעמ־דער געזאגט, „דאן נעהם איך אלעס אויף מיר. ווען דוא טהוסט איהם עפּעס, דאן זאלסטו וויסען, אז דו ביסט צו מיר פערענטווארטליך מיט דיין לעבען!"

נאר איידער וויאלא האט צייט געהאט איהם צו דאנקען פאר זיין שוטץ, אדער פרעגען ווער ער איז, זיינען פּלוצלונג אנגעקומען עטליכע בעאמטע און ארעטירט דעם פרעמדען פאר א פערברעכען וואס ער האט בעגאנגען.

איידער מען האט איהם אוועקגעפיהרט, האט ער זיך געווענדעט צו וויאליא׳ן מיט פאלגענדע ווערטער:

„דאָס איז געקומען דערפון וואָס איך בין געגאַנגען דיך זוכען. אָבער, וויא דיא זאַך איז, מיין לאַגע פאַרערגט פון מיר איך זאָל האָבען געלד. גלויב מיר, אז מיך ערגערט מעהר דיין לאַגע וויא מיינע. גיב מיר דעם ביטעל געלד וואָס איך האָב דיר געגעבען. דוא זעהסט אויס זעהר איבערראַשט, אָבער זאָרג ניט פאַר מיר."

זיינע ווערטער האָבען ווירקליך איבערראַשט וויאָלא'ן, און זיא האָט בעהויפּטעט, אז זיא קען איהם ניט און האָט פון איהם קיינמאָל קיין געלד ניט גענומען. אָבער אזוי וויא ער האָט איהר נאָר וואָס געטהאָן א גרויסע טובה, האָט זיא ארויסגענומען א קליינע סומע געלד, איהר גאַנצעס פערמעגען, און איהם אוועקגעגעבען.

דאַן האָט דער פרעמדער ארויסגעוויעזען א גרויסען צאָרן, און זיא בעשול־דיגט אין אונדאַנקבארקייט.

„אָט דיעזען יונגערמאַן," האָט ער געזאָגט צו דיא ביישטייענדע ציי־גענדיג אויף וויאָלא'ן, „האָב איך געראַטעוועט פון טויט, און צוליעב איהם אליין בין איך געקומען קיין איליריא און בין אריינגעפאַלען אין דיעזען אונגליק!"

דיא בעאַמטע אָבער האָבען זיך זעהר ווייניג געקימערט אום דער גאַנ־צער געשיכטע און דעם מאַן אוועקגעפיהרט אין געפענגניס.

ביים אוועקגעהען האָט ער אָנגערופען וויאָלא'ן סעבאסטיא, איהם נאָך אמאָל מאַכענדיג פאָרווירפע פאר זיין פאַלשקייט.

ווען וויאָלא האָט געהערט, אז דער פרעמדער רופט זיא ביי איהר ברו־דער'ס נאָמען, איז זיא געבליעבען שטעהען און נאָכגעדענקט וואָס דאָס קען בעדייטען. עס האָט אָבער ניט פיעל געדויערט, און זיא האָט זיך געמערקט דערפון, אז איהר ברודער לעבט געוויס און געהאָט עפּעס א בעקאַנטשאַפט מיט דיעזען פרעמדען.

און אזוי איז אויך געווען דער פאַל.

דער פרעמדער, וועלכער האָט געהייסען אַנטאָניאָ, איז געווען א זעע־קאַפּיטאַן. ער האָט דאָס געראַטעוועט סעבאַסטיאַנען פון ים, ווען ער איז שוין געווען כמעט האַלב טויט. אַנטאָניאָ האָט נאָכהער ארויסגעוויעזען אזא פריינדשאַפט פאר סעבאַסטיאַנען, אז ער האָט בעשלאָסען איהם צו בע־גלייטען וואו־הין ער האָט געוואָלט געהען. ווען סעבאַסטיאַן האָט ערקלערט, אז ער וויל בעזוכען דעם הויף פון פירסט ארסינא, האָט אַנטאָניאָ אין אָנ־פאַנג ניט איינגעשטימט דערצו אָבער איידער זיך צו שיידען פון איהם,

האָט ער בעסער איינגעוויליגט מיט איהם צו געהען און זיך אויסזעטצען צו לעבענס־געפאַהר.

דיא געשיכטע דערפון איז געוועזן פאָלגענדע: אנטאָניא האָט זיך שטארק פערזינדיגט געגען פירסט אָרסינא, ווייל איינמאָל, אין אַ ים־שלאַכט, האָט ער מיטליך פערוואונדעט דעם פירסט׳ס פלימעניק. דאָס איז אויך געוועזן דיא אורזאכע, ווארום ער איז געפאַנגען געוואָרען, אזוי שנעל וויא ער האָט זיך בעוויעזען אין איליריא.

אנטאָניא און סעבאסטיאן האָבען געלאַנדעט צוזאַמען בלויז מיט עטליכע שטונדען פריהער איידער אנטאָניא האָט זיך בעגעגענט מיט וויאָלא׳ן. אנטאָניא האָט געגעבען סעבאסטיאנען אַ בייטעל געלד און איהם אָנגעזאָגט ער זאָל זיך דערמיט גאַנץ פריי בעדיענען, זיך פערגינען, קויפען וואָס זיין הארץ גלוסט, און וועהרענד ער וועט זיין אין שטאָדט, וועט ער דערווייל פערבלייבען אין גאַסט־הויז. אָבער סעבאסטיאן איז ניט צוריק געקומען צו דער בעשטימטער צייט, איז אנטאָניא אוועק איהם זוכען.

אנטאָניא׳ס ארויסגעהען איבער דער גאַס, איז געוועזן זעהר געוואגט, נאָר אזוי וויא ער איז ארויסגעקומען און געזעהען וויאָלא׳ן אזוי פערקליידעט וויא איהר ברודער, האָט ער זיכער געמיינט, אז דאָס איז סעבאסטיאן.

דעם רעזולטאט ווייסען מיר שוין.

ווען אנטאָניא איז אוועק, האָט דיא שוואכע וויאָלא מורא געהאַט פאַר אַ צווייטער איינלאַדונג צו אַ דועל. אום עס זאָל ניט קומען דערצו, איז זיא אוועק אזוי שנעל וויא דיא פיס האָבען זיא געטראָגען. עס האָט אָבער ניט פיעל געדויערט נאָכדעם וויא וויאָלא איז אוועק, ווען איהר געגנער האָט געמיינט, אז זיא קומט צוריק. ער האָט זיך אוועקגעשטעלט מוכן ומזומן צום דועל איבער׳אַ־נייעס.

אָבער דאָס איז מעהר ניט געוועזן וויאָלא, עס איז געוועזן איהר ברודער סעבאסטיאן, וועלכער איז פונקט דאַמאָלס אהין אָנגעקומען.

אזוי וויא דער אייפערזיכטיגער האָט דערזעהען סעבאסטיאנען, איז ער צו איהם צוגעגאַנגען און געזאָגט:

„גוט וואָס איך האָב דיך בעגעגענט. נאַ דיר דערווייל אַן אנפאַנג!“

ביי דיעזע ווערטער האָט ער איהם דערלאַנגט אַ העפטיגען קלאַפּ.

סעבאסטיאן איז אָבער ניט געוועזן קיין פייגלינג, און אָבוואָהל איהם האָט שטארק געוואונדערט וואָס דאָס בעדייטעט, האָט ער איהם באַלד צוריקגעגעבען דעם קלאַפּ נאָך מיט פּראָצענט.

דאַן האָט סעבאַסטיאַן אויך ארויסגעצויגען זיין שווערט.

ביידע זיינען געווען אין דער ווילדעסטער אויפרעגונג, און עס איז קיין ספק, אַז אין יענעם מאָמענט וואָלט פערגאָסען געוואָרען בלוט, ווען אַ דאַמע וואָלט זיך ניט שנעל אריינגעמישט און געמאַכט אַ סוף פון אַן אומזיסטיגען דועל.

דיעזע דאַמע איז געווען אָליוויא.

דיא געשיכטע איז אַזוי געווען: אָליוויא איז ארויס פון איהר הויז און דערזעהען סעבאַסטיאַנען. זיא האָט געמיינט, אַז דאָס איז צעזאַריא, (וויאָלא), איהר געליעבטער, און זיך מערקענדיג, אַז ער שטעהט אין גע־פאַהר, איז זיא באַלד אריין אין מיטען, אָבגעשטויסען איהר אַמאָליגען פער־עהרער, און פאַר סעבאַסטיאַנען האָט זיא זיך ענטשולדיגט, אויסגעדריקט איהר טיעפסטעס בעדויערן וואָס מיט איהם האָט פּאַסירט אזא זאַך נעבען איהר הויז.

סעבאַסטיאַן איז געווען מעהר וויא איבערראַשט — ערשטוינט, זעהענ־דיג דיעזע וואונדערשעהנע דאַמע זיך אָננעהמענדיג פאַר איהם. אָבער דאַמאַלס איז ניט געווען קיין צייט צו שטעלען פראַגען. ווען זיא האָט איהם איינגעלאַדען מיטצוגעהען אין איהר הויז, איז ער באַלד מיטגעגאַנגען.

אָליוויא איז געווען אויסער זיך פאַר פרייד וואָס צעזאַריא (ווידער האָבענדיג אַ טעות,) איז געוואָרען אַביסעל וויי‍כער און געהט ווען זיא רופט איהם.

נאָך מעהר, אָליוויא האָט עפּעס בעמערקט וואָס איז איהר זעהר געפעלען געוואָרען. סעבאַסטיאַן'ס און וויאָלא'ס געזיכטס־ציגע זיינען געווען דיעזעלבע; אָבער וועהרענד וויאָלא האָט געשפּיעלט דיא ראָלע פון צעזאַריא'ן און זיא האָט זיך איהר ערקלערט אין ליעבע, איז אויף וויאָלא'ס געזיכט געלעגען אַן אויסדרוק ניט נאָר פון פעראַכטונג, זאָנדערן אויך פון אבשיי. סע־באַסטיאַן'ס פּנים ווידער האָט ניט געהאַט קיין אבשיי, ניט קיין צאָרן, זאָנדערן עפּעס מילדעס, אנגענעהמעס וויא מען קען אָפט זעהען אויף אַ מענער־געזיכט, ווען אַ שעהנע און ליעבענסווירדיגע פרוי רעדט.

און ווען אָליוויא האָט ווידער אָנגעהויבען צו שפּיעלען דיא צערטליכע און ליידענשאַפטליכע געליעבטע, האָט סעבאַסטיאַן גאָר ניט געהאַט דאַגעגען. פערקעהרט, ער איז יעדעס מאָל געווען אַלץ צופריעדענער און גליקליכער.

פון דעסטוועגען האָט דאָס אַלעס אויסגעזעהען ביי סעבאַסטיאַנען זעהר אונגעוועהנליך, און ער האָט גערעכענט, אַז אָליוויא איז אַביסעל געריהרט

אין איהר פערשטאנד. דאן האט ער אבער בעמערקט, אז זיא איז דיא הערדין פון א שעהנעם פאלאץ און זיא פיהרט אלעס ריכטיג און אין גרעסטער ארדנונג, האט ער זיך אפילו נאך אימער געוואונדערט, און בלויז געטראכט, אז זיא איז נאר געריהרט אין איהר פערשטאנד מיט דעם פלעצליכען אנפאל פון ליעבע צו איהם.

אבער וואס האט עס איהם בעדארפט אארען? שעהן איז זיא, ליעבענסווירדיג איז זיא, און רייך אויך, האט ער אנגענומען איהרע ליעבעס־ערקלערונגען און איינגעזעהען, אז עס וואלט גאר ניט געווען קיין שלעכטער שידוך.

ווען אליוויא האט זיך צוגעבויגען נעהנטער צו איהם, האט ער זיא אומארמט און געקושט.

אליוויא'ס גליק האט אריבערגעשטיגען אלע גרענצען. אבער זיא האט מורא געהאט טאמער וועט ער חרטה האבען, און אום עס זאל ניט קומען דערצו, האט זיא געמאכט א פארשלאג, דאס אזוי וויא זיא האט געהאט א גייסטליכען אין הויז, זאל מען ניט ווארטען אויף ווייטערע צערעמאניען און חתונה האבען.

סעבאסטיאן האט זיך געטראכט, אז אין ערגסטען פאל וועט ער זיך ניט אבנארען און ער האט איינגעשטימט צו איהר פארשלאג.

עס האט ניט לאנג געדויערט און סעבאסטיאן מיט אליוויא'ן זיינען געווען געזעצליכע מאן און ווייב.

דאן האט סעבאסטיאן בעשלאסען ארויסצוגעהען און אויפזוכען זיין פריינד אנטאניא און איהם מיטטהיילען וואס פאר א גליק עס האט איהם געטראפען. ער האט פערלאנגט ערלויבנים פון אליוויא'ן און זיא האט איהם געהייסען געהען, נאר ער זאל אן איהר ניט פערגעסען.

דערווייל איז פירסט ארסינא אוועק צו בעזוכען אליוויא'ן, ער האט נאך געוואלט אליין פרובירען טאמער וועט זיא דאך אויסהערען זיינע ליעבעס־ערקלערונגען.

אנקומענדיג נעבען אליוויא'ס הויז, האבען דיא בעאמטע געפיהרט דעם געפאנגענעם אנטאניא און זיך אבגעשטעלט נעבען פירסט איהם מיטצוטהיילען ווען זיי האבען געכאפט.

וויאָלא איז געווען מיט איהר הערר ארסינא. ווען אנטאניא האט זיא דערזעהען, האט ער נאך אימער געמיינט, אז זיא איז סעבאסטיאן, און איידער וואס ווען האט ער אנגעהויבען צו דערצעהלען דעם פירסט וויא ער האט

געראַטעוועט דעם יונגען מאַן פון טויט אויפ'ן ים, וויא אזוי ער האָט איהם אוועקגעגעבען זיין פריינדשאַפט און זיין געלד. ער האָט געענדיגט מיט דיא ווערטער, בעהויפטענדיג, אז זייט דריי מאָנאט איז ער געווען מיט איהם צוזאַמען, טאָג און נאכט, און ענדליך, וואָס פאר אן אונדאנקבארקייט ער האָט ארויסגעוויזען.

אין דערזעלבער צייט איז אליוויא ארויסגעקומען פון איהר הויז. ווען דער פירסט האָט זיא דערזעהען, האָט ער זיך מעהר ניט געוואָלט בעשעפטיגען מיט אנטאָניא'ן, און קוקענדיג אויף אליוויא'ן, האָט ער געזאָגט פול בעגייסטערונג:

„אָט קומט דיא גרעפין, יעצט איז ארונטער דער הימעל אויף דער ערד! אָבער וואָס עס אנבעלאַנגט דיר" (צו אנטאָניא'ן), „זאָלסטו וויסען, אז דוא ביסט משוגע. עס איז שוין פונקט דריי מאָנאט זייט דיעזער יונגער מאַן איז מיט מיר, מיין פּאַזש."

דאַן האָט דער פירסט געהייסען מען זאָל אוועקפיהרען אנטאָניא'ן.

עס האָט ניט פיעל געדויערט און ארסינא'ס הימלישע גרעפין האָט געגעבען דעם פירסט גענוג אורזאַכע צו בעשולדיגען צעזאַריא'ן פונקט אין אזוי פיעל אונדאנקבארקייט וויא אנטאָניא האָט איהם בעשולדיגט. ווייל דער פירסט האָט געמוזט צו הערען וויא אָליוויא האָט גערעדט אלע צערטליכע און ליעבעס־ווערטער צו צעזאַריא'ן.

ווען דער פירסט האָט זיך געמערקט, אז זיין פּאַזש האָט פערנומען זיין פּלאַטץ ביי אָליוויא'ן, האָט ער איהם געסטראַשעט מיט אלערליי מאַטערניסע און נקמה. ווען ער האָט ענדליך געוואָלט אוועקגעהען, האָט ער געזאָגט צו וויאָלא'ן:

„קום, יונגע, מיט מיר. דיינע געדאַנקען זיינען שוין רייף גענוג פאַר שאַדען."

אָבוואָהל עס האָט אויסגעזעהען, אז דער פירסט, אין זיין ווילדען און אייפערזיכטיגען צאָרן וועט ער זיא פיעלייכט פעראורטהיילען צום טויט, האָט אָבער וויאָלא'ס ליעבע צום פירסט זיא מעהר ניט געמאַכט פאַר קיין פייגלינג.

„יא, מיין הערר," האָט זיא געענטפערט, „מיט פערגעניגען בין איך בערייט צו שטאַרבען אום אייך צו בערוהיגען."

דערווייל איז אליוויא צוגעקומען און געפרעגט וויאָלא'ן:

„און וואוהין געהט עס יעצט מיין צעזאַריא?"

„מיט איהם, ווענען איך ליעב מעהר וויא מיין לעבען!" האָט וויאָלא געענטפערט ציטערנדיג אויפ'ן פירסט.

אָבער אליוויא איז דערמיט ניט געווען צופריעדען. זיא האָט אָנגע־הויבען צו שרייען און ערקלערען, אז צעזאריא איז איהר געזעצליכער מאַן, און עס זיינען נאָך קיינע צוויי שטונדען פאַראיבער זייט זיי האָבען ביידע חתונה געהאַט ביי איהר אין הויז.

וויאָלא האָט איהר צוגעוואָרפען א פערצווייפעלטען בליק, ערקלערט, אז דאָס איז ליעגען און זיא האָט מיט איהר ניט חתונה געהאַט.

נאָר דאָס האָט ניט געהאָלפען, חען אליוויא האָט באַלד ארויסגערופען דעם גייסטליכען, וועלכער האָט בעשטעטיגט איהרע ווערטער.

ארסינא האָט געגלויבט אליוויא'ן און זיך איבערצייגט, אז זיין פּאַזש האָט פון איהם גערויבט דאָס טהייערסטע אין לעבען.

דער פירסט האָט אָבער אויך באַלד בערעכענט, אז דאָס איז געווען א פערפאַלענע זאַך, און ווינשענדיג אליוויא'ן „אדיע," האָט ער זיך געווענדעט צו צעזאריא'ן און איהם געוואָרענט מעהר ניט צו קומען פאַר זיינע אויגען — אָבער, וואָס איז דאָס? א וואונדער איז געשעהען!

נאָך איין צעזאריא איז ערשיענען!

און דיעזער צעזאריא איז צוגעגאַנגען צו אליוויא'ן און זיא געפרעגט: „וויא געהט עס דיר, מיין ליעבע פרוי?"

דיעזער נייער צעזארא וויא מען שטויסט זיך אָן, איז געווען סעבאַסטיאַן, טאַקי אליוויא'ס ריכטיגער מאַן.

אין אָנפאַנג איז דאָס בעוואונדערן און ערשטוינען געווען אונגעהייער. יעדער איז געבליעבען שטעהען ערשטוינט, דאַן האָבען זיי געבליקט אויף ביידע צעזאריאס און מען האָט ניט געוואוסט ווער עס איז ווער.

ווען דיא איבערראַשונג האָט זיך אביסעל אָבגעקיהלט, איז ברודער און שוועסטער צוגעגאַנגען איינער צו אַנאַנדער.

נאַטירליך האָט פריהער וויאָלא דערקענט איהר ברודער. וויא זיא האָט אָנגעהויבען מיט איהם צו רעדען, האָט ער זיא באַלד דערקענט.

זיי האָבען זיך פריהער אומארמט, דאַן אויסגעפרעגט וואָס עס איז געווען, וואָס עס האָט פּאַסירט און ביידע האָבען געוויינט פאַר פרייד וואָס זיי האָבען זיך ענדליך געטראָפען, ווייל זיי האָבען זיך גערעכענט פאַר טויט.

עס האָט אויך ניט פיעל געדויערט, און דער גאַנצער עולם האָט ערפאַהר

רען פון דעם סוד, אז דער ערשטער צעזאריא, דעם פירסט'ס פּאזש, איז א פרויענצימער, א מיידעל, סעבאסטיאן'ס שוועסטער וויאָלא.

ווען אַלעס האָט זיך ערקלערט און אַלע טעות'ן האָבען זיך ארויסגעוויע־זען, האָט מען ערסט אָנגעהויבען זיך צו דערמאָהנען געגוי וואָס עס איז געווען און דער עולם האָט געהאַט א ביסעל שפּאַס פון אליוויא'ן, לאַכענדיג פון איהר וויא זיא האָט זיך פערליעבט אין א מיידעל.

אליוויא האָט אויך מיטגעלאַכט, ווייל עס האָט זיא גאָר ניט פערדראָ־סען ווארום זיא האָט געהאַט א טעות, ווייל דאָס האָט זיא געפיהרט חתונה צו האָבען מיט א מאַן וואָס זיא האָט געליעבט.

אין דערזעלבער צייט האָט דער פירסט געמוזט איינזעהען, אז אַלע זיינע האָפנונגען צו הייראַטהען אליוויא'ן, זיינען סאי־וויא־סאי צושטערט געוואָרען.

אָבער, מערקווירדיג איז דיא ליעבע; זיא טאַנצט און פלאַטערט ארום וויא א זומער־פייגעלע. דער פירסט האָט זיך באַלד ארומגעקוקט און ער האָט זיינע אויגען ניט געקענט ארונטערנעהמען פון זיין פּאזש, בעסער געזאָגט, פון וויאָלא'ן, וועלכע איז נאָך געשטאַנען נעבען איהם.

ער האָט אויף איהר אויפמערקזאַם געקוקט און זיך דערמאָהנט וויא שעהן זיא האָט ביי איהם אויסגעזעהען אַלס צעזאריא, און ער האָט בעשלאָ־סען, אז זיא מוז זיין וואונדערבאַר אַלס א פרויענצימער. ער האָט זיך אויך דערמאָהנט וויא אָפט זיא האָט איהם געזאָגט, אז זיא ליעבט איהם, וואָס ער האָט דאַמאַלס ניט פערשטאַנען און געמיינט, אז דאָס קומט פון דער פּליכט וואָס דער פּאזש איז איהם שולדיג. יעצט אָבער איז ער שוין מעהר ניט געווען בלינד, און פיעלע זאַכען וואָס זיינען פאַר איהם פריהער ערשיע־נען אַלס רעטענישען, האָבען זיך יעצט אויפגעקלערט.

ער האָט באַלד געפּאַסט דעם בעשלוס, אז אזא ליעבענסווירדיגעס מיי־דעל מעג ווערען זיין ווייב.

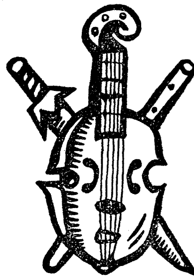
ארסינא פלעגט אימער רופען צעזאריא'ן „יונגע". זיא זעהענדיג נאָך אימער אין דיא מענליכע קליידער, האָט ער, לויט געוואָהנהייט, צו איהר געזאָגט:

„יונגע!" דוא האָסט מיר אזוי פיעל מאָל דערצעהלט, אז דוא וועסט קיינמאָל ניט אזוי ליעבען א פרוי וויא מיך, און פאַר דיין געטרייע דיענסט וואָס דוא האָסט פאַר מיר געטהאָן, וואָס איז געווען געגען דיין צאַרטער פרויען נאַטור, וויא אויך דערפאַר וואָס דוא האָסט מיך גערופען הערר, זאָלסטו יעצט ווערען דיא פירסטין „ארסינא."

ווען אליוויא האט געזעהען וויא אלעס האט זיך אויסגעדרעהט, האט זיא אלעמען איינגעלאדען צו זיך אין הויז. דאן האט זיא פארגעשלאגען, דאס נאכזעם דער גייסטליכער איז נאך דא וואס האט זיא פערהייראטעט מיט סעבאסטיאנען, וואלט עס געווען גאנץ פאסענד דערזעלבער גייסטליכער זאל אויך פערהייראטהען דעם פירסט מיט וויאלא'ן.

וויאלא האט זיך איבערגעטהאן אין פרויען קליידער און דער פירסט האט זיךווירקליך פערליעבט אין איהר.

דיא חתונה איז באלד געפייערט געווארען, און ארסינא האט שפעטער קיינמאל ניט בערייהעט וואס אלעס האט זיך אזוי אויסגעדרעהט.

טימאן פון אטהען.

טימאן פון אטהען.

ין אטהען, גריכענלאנד, האט אין אלטע צייט געלעבט א הערר, א הערשער, מיט דעם נאמען טימאן.

ער איז געווען איינער פון יענע מענשען וועמען דיא נאטור און דאס לעבען האט בעשאנקען מיט אלעם : יוגענד, קראפט, מאכט, עהרע, אויסצייכנונג, רייכטהום און גוטסקייט.

טימאן איז געווען רייך, זעהר רייך, און ער האט ווירקליך געקענט מיינען, אז צו זיין רייכטהום וועט קיינמאל ניט נעהמען קיין סוף. זייענדיג גוט, אדער ליבעראל, האט ער געווארפען מיט געלד רעכטס און לינקס, קיינמאל ניט דענקענדיג, אז עס קען קומען א צייט ווען זיינע אוצרות וועלען זיך אויסלאזען.

און אז איינער איז גוט און עדעל, איז ער גוט און עדעל צו אלעמען, פריהער, נאטירליך, איז ער געווען גוט צו דיא ארעמע, ליידענדע און נויטבעדארפטיגע, אבער ער האט אויך ליעב געהאט גוט צו לעבען און שווימען אין לוקסוס און פערגעניעגען.

זיין ליבעראליזמוס, אדער פרייגעביגקייט האט געגרייכט אזוי וויט, דאס ניט נאר ארעמע זיינען געווען בעקאנט אלס זיינע אונטערשטיצטע, זאנדערן אויך דער גרויסער און הויכער אדעל האט זיך ניט געשעהמט זיך צו צעהלען אונטער דיזע וואס האבען גענאסען פון זיין פערמעגען.

זיין טיש איז אימער געווען געדעקט מיט מעדני־מלכים וואו עס זיינע געזעסען דיא שעהנסטע און בעסטע בירגער פון אטהען און מיט איהם גע־געסען. זיין הויז איז בעזוכט געוואָרען פון דיכטער, פילאָזאָפען און דראַ־מאַטורגען. מען האָט דאָרט געקענט הערען הויכע פילאָזאָפישע ויכוחים, פּאָעטישע שילדערונגען און אויך קאָמישע איינפעלע.

מיט איינעם וואָרט, זיין געזעלשאַפט האָט צוזאַמענגעשטעלט אַלעס און יעדער איז געווען צופריעדען זיך צו וואַרעמען, וויא אן דער זונן, ביי דעם ליכט פון טימאָן'ס גוטסקייט און פרייגעביגקייט.

מען קען זיך לייכט פאָרשטעלען, אַז אונטער אַזא געזעלשאַפט, האָבען אויך ניט געפעהלט קיין חנפים, שמייכלערס, וועלכע האָבען אָבגעשאַטען דעם עדעלען און גוטען טימאָן מיט פערשיעדענע בעריהמערייען.

און דאָ איז געלעגען דאָס הויפּט אונגליק. קינדער און שעהנע פרויען ווער'ען קאליע דורך צו פיעל שמייכלעריי; גרויסע מענשען קענען אויך ניט פיעל איבערשטעהען אַזא צושטאַנד. טימאָן איז טאַקי געווען אַ גוטער, אָבער ער איז געווען בלויז אַ מענש. דיא שמייכלערייען האָבען איהם אַזוי פערטומעלט, אַז ער האָט פערגעסען וואו ער איז אין דער וועלט און זיך קיין מאָל ניט גענומען דיא צייט ריכטיג נאָכצודענקען וואָס ער טהוט.

ווען אַ דיכטער האָט עפּעס פערפאַסט און געוואָלט אויסנעהמען ביי דער וועלט, האָט ער נאָר בעדאַרפט דעדיקירען (מקדיש זיין) דאָס ווערק צו טימאָן פון אַטהען. דאָס געדיכט האָט זיך דאַמאָלס ערשטענס גוט פער־קויפט, און צווייטענס, איז ער זיכער געווען, אַז טימאָן וועט איהם גע־ווים צושיקען אַ בייטעל געלד, און ער האָט אויך קיין טעות ניט געהאַט. ווען אַ מאַהלער האָט געהאַט עפּעס אַ בילד, אפילו ניט פון קיין אויסער־אָרענטליכער קונסט, האָט ער נאָר בעדאַרפט געהען צו טימאָן'ען. בעהויפּטען, אַז ער וויל האָבען זיין מבינות דאַרויף, און בעהויפּטענדיג, אַז קיינער פערשטעהט ניט אַזוי גוט דיא קונסט וויא טימאָן, איז שוין גענוג געווען טימאָן אַליין זאָל דאָס קויפען און איהם בעצאַהלען דערפאַר אַ גרויסען פרייז.

ווען אַ יוועליר האָט געהאַט עפּעס אַ קאָסטבאַרען בריליאַנט, ווען אַ סוחר האָט געהאַט טהייערע זייד, אָדער עפּעס אַנדערש, האָבען זיי גע־פונען אין טימאָן'ס הויז אַ זיכערן מאַרק דערפאַר. דאָרט האָבען זיי געקענט אַלעס פערקויפען, און פון הויכע פרייזען איז גאָר קיין רייד ניט געווען. נאָך מעהר, דער גוטמוטהיגער טימאָן פלעגט זיי נאָך דאַנקען פאַר דער מיה

וואס זיי האבען זיך גענומען איהם צו ברענגען דיא מציאות. אין אלגע־מיינעם האט עס אימער אויסגעזעהען, גלייך וויא זיי האבען איהם גע־טהאן א טובה, ניט ער זיי.

אויף דיעזער ארט, איז זיין פאלאץ אנגעפילט געווארען מיט פוסטע און איבריגע זאכען, אין וועלכע קיינער האט זיך ניט בענעטהיגט.

אבער זיין אייגענע פערזאן איז נאך געווען מעהר בעלעסטיגט מיט א מחנה פוסטע־פאסניקעס, ליגנערישע פאעטען, מאהלערס, שווינדלערישע סוחרים, העררען, דאמען, פעראַרעמטע שמייכלערס, וועלכע האבען טאג אזוי נאכט געפלאטערט ארום איהם וויא ביענען ארום זייער ביענענשטאק און איהם אנגעבעטען פונקט וויא ער וואלט געווען א גאט. זיי האבען פער־הייליגט (אזוי האבען זיי וועניגסטענס געזאגט,) אפילו דעם פוס־האלטער פון דעם זאטעל ווען ער האט זיך אויפגעזעצט אויף זיין פערד, און עס האט אויסגעזעהען, אז זיי זיינען גליקליך וואס זיי קענען איינאטהמען כאטש דיעזעלבע לופט וואס ער אטהעמט איין.

מאנכע פון דיעזע בעשטענדיגע געסט אין זיין הויז, זיינען געווען יונגע לייט פון דעם אדעל, וועלכע האבען פריהער פערשוועגדעט זייער פער־מעגען, געזונקען אין חובות, און דאן אריינגעוואָרפען אין געפענגנים דורך זייערע קרעדיטארען. טימאן וויעדער איז געווען דעריעניגער וואס האט פאר זיי בעצאהלט און זיי בעפרייעט. דיעזע יונגע לייט, וועלכע האבען זיך בעדארפט געפינען פערפליכטעט צו איהם, האבען אנשטאט דעם געלעבט אין לוקסוס און פערשווענדונג אויף זיין חשבון.

איינער פון דיעזע חברה־לייט, איז געווען א געוויסער ווענטידיוס, וועלכער האט פערלומפט א פערמעגען, זיינעם און פרעמדעם, און ער איז ענדליך אריינגעוואָרפען געוואָרען אין געפענגנים. טימאן האט פאר איהם בעצאהלט דיא גרויסע סומע פון פינף טאלענטען און איהם בעפרייעט.

אינטערעסאנט איז געווען, אז צווישען דיעזע אלע וואמפירען, איז געווען דיא גרעסטע וואמפיר־קלאסען, וועלכע האט געגעבען טימאן׳ען פרע־זענטען. דאס מוז ערקלערט ווערען: ווען טימאן האט א מאל דערזעהען א הונד, א פערד אדער א שטיקעל אונבעדייטענדע מעבעל און ער האט געזאגט, אז דאס געפעהלט איהם, האט ער דאס באלד געקריגען צוגעשיקט אהיים מיט א גליקס־וואונש פון דעם געבער ער זאל דאס פאזשייען געזונדערהייט. אין דערזעלבער צייט האט זיך דער געבער שטארק ענטשולדיגט וואס זיין

פרעזענט איז אזוי קליין און אונבעדייטענד און ער ווינשט, הלוואי וואלט דאס געהאט מעהר ווערטה.

דיעזע וואמפירען האבען אבער געוואוסט, אז זייער מתנה וועט זיך גוט בעצאהלען. דען טימאן האט אימער אבגעשיקט צוריק א מתנה וואס האט ווערטה געהאט צעהן מאל אזוי פיעל, אדער הונדערט מאל.

אזוי האט עס פאסירט, וואס א געוויסער לוקיוס האט געשיקט טי־מאן'ען א פרעזענט א פאאר מילך־ווייסע פערד מיט כאמעטעס בעפוצט מיט זילבער. ער האט עס געטהאן דערפאר, ווייל טימאן, איין מאל זעהענדיג דיא פערד, האט זיך אויסגעדריקט, אז זיי זיינען זעהר שעהן. און אנדע־רער, לוקולוס, אויף דעמזעלבען אופן, האט ער איהם געשיקט עטליכע יאגד־הינט, איבער וועלכע טימאן האט געהערט, אז זיי לויפען זעהר שנעל.

דיעזע פרעזענטען פלעגט טימאן אננעהמען מיט פערגניגען, און, אזוי וויא ער איז אליין געוועזן איין עדעלער מענש, האט ער קיין שום פער־דאכט ניט געהאט, אז דערביי איז דא עפעס א שלעכטע מחשבה. און ניט וועלענדיג בלייבען הינטערשטעליג, האט ער, פאר אזעלכע אונבעדיי־טענדע פרעזענטען, צוריק געשיקט א דיאמאנט, אדער אן אנדערע טהייערע מתנה, וואס האט ווערטה געהאט פיעל מעהר וויא דאס וואס ער האט ערהאלטען.

אויסער דעם האבען דיעזע בלוטזויגערס געהאט נאך מיטלען וויא אויס־צוצאפען דעם אונשולדיגען און ניט־פערדעכטיגען טימאן. אזוי האט עס פאסירט, דאס ווען איינער האט עפעס דערזעהען ביי טימאן'ען פון א זעלטענעם ווערטה, דאן האט ער נאר בעדארפט אנהויבען צו לויבען דיעזען געגענשטאנד, אויסדריקען זיין טיעפע בעוואונדערונג דאריבער, און, מיט א זיפץ, זיך מאכען, וויא איינער זאגט: „רייך און גליקליך דארף מען זיין צו בעזיצען אזעלכע זאכען." דאס איז שוין געוועזן גענוג, דען טימאן האט זיך גלייך אנגעשטויסען וואס יענער מיינט און איהם באלד אוועקגע־געבען וואס ער האט בעוואונדערט, זיך ניט קימערענדיג אום דעם גרויסען פרייז וואס ער האט דערפאר בעצאהלט.

אזוי האט איין מאל פאסירט, וואס איינער פון דיא ניעדריגע שמייכ־לערס האט דערזעהען טימאן'ען אויסרייטען אויף א טהייערעם פערד און דער שמייכלער האט באלד אנגעהויבען אויסדריקען זיין בעוואונדערונג, און טימאן, ניט מאכענדיג קיין סך רייד, האט ער דאס איהם געשענקט.

טימאָן האָט געהאַט ביי זיך א כלל, אז „קיין מענש לויבט אויפריכטיג א זאַך, ביז ער וויל דאָס ניט אליין האָבען," און דערפאַר האָט ער ניט געוואָלט יענער זאָל האָבען וואָס ער וויל, כל־זמן ער קען דאָס איהם געבען. טימאָן האָט אימער געמאָסטען יענעם לויט זיינע געפיהלע, און ער האָט געוואוסט וויא עס דאַרף איינעם ערגערן ווען ער וויל עפּעס האָבען און קען דאָס ניט בעקומען.

און טימאָן איז געווען בערייט אלעס אוועקצוגעבען וואָס איינער האָט פערלאנגט דירעקט אָדער אינדירעקט; ווען ער וואָלט געהאַט קעניגרייכען וואָלט ער זיי אויך פערטהיילט צווישען דיעזע וואָס ער האָט גערעכענט פאַר פריינד.

און טימאָן האָט זיך ניט אָבגעשטעלט בלויז דערביי, דאָס הייסט, גליקליך צו מאַכען זיינע רייכע פריינד און שמייכלענדען אדעל. ער איז אויך געווען גוט און עדעל צו אָרעמע. איין מאָל האָט פּאַסירט וואָס זיי־נער א דיענער האָט זיך פערליעבט אין דער טאָכטער פון א רייכען אטהענער. ער האָט זיא אָבער ניט געקענט דערגרייכען, ערשטענס, ווייל ער איז ניט געווען פון דעם ראנג, און צווייטענס, ווייל ער האָט ניט געהאַט גענוג געלד מיט איהר חתונה צו האָבען. ווען טימאָן האָט דאָס געהערט האָט ער זיין דיענער געגעבען הריי אטהענישע טאלענטען אום ער זאָל בעזיטצען אזוי פיעל וויא זיין צוקינפטיגער שווער האָט פערלאנגט זיין איידעם זאָל האָבען.

אזעלכע גוטע זאכען טהון, וואָלט נאָך ניט שלעכט געווען, דאָס אונ־גליק איז אָבער געווען, וואָס ער האָט אנגעשטאָפּט מיט געלד און רייכ־טהימער אלע לומפּען און פּאַראזיטען וואָס האָבען אויסגעזעהען צו האָבען א פּאָלשטענדיגע שליטה איבער זיין גאַנצעס פערמעגען. דיעזע זיינען אום קיינעם פרייז ניט געווען זיינע פריינד, זאָנדערן פאלשע און לאבענדיגע שמייכלערס.

ווען עס האָט א מאָל פּאַסירט דאָס ער איז געזעכען ביים טיש און גע־געסען, געטרונקען און זיך אמוזירט מיט דיעזע פאלשע פריינד וואָס האָ־בען אויסגעזויגען זיין פערמעגען, וויא א פּיאווקע זויגט דאָס בלוט פון א מענשען, האָט ער קיין מאָל ניט געקענט אונטערשיידען צו וויסען דעם חילוק פון אן אמת'ן פריינד ביז צו א פאלשען. פאַר זיינע פערבלענדעטע אויגען האָבען אלע אויסגעזעהען גלייך, אלע זיינען פאַר איהם ערשיענען וויא ברידער.

אָרעמער, פערפיהרטער און פערנארטער טימאָן!

אזוי איז עס תמיד, דער עהרליכער קען זיך ניט פאָרשטעלען, אז עס זיינען דאָ גנבים אויף דער וועלט; דער אנשטענדיגער דענקט ניט, אז עס זיינען דאָ לומפּען, און דער אויפריכטיגער, קען זיך גאָר קיין בעגריעף ניט מאכען, אז מען קען רעדען מיט דיא ליפּען אנדערש וויא דאס געהירן דענקט.

אָבער וועהרענד טימאָן האָט געוואָרפען מיט זיין געלד, בערייכערט אנ־דערע, אָנגעפרעסען און אָנגעזויפען פרעמדע און פאלשע ברואים; וועהרענד ער האָט קיינמאָל ניט געוואָלט וויסען, אז עס קען נעהמען א סוף פון דיא גרעסטע אוצרות ווען מען פיהרט זיך אזוי, האָט טאַקי זיין רייכטהום, וואס איז ניט געווען אונענדליך, געזונקען פון טאָג צו טאָג אלץ ניעדריגער און ניעדריגער.

אָבער ווער זאָל איהם דארויף אויפמערקזאם מאכען? זיינע שמייכ־לערס? אָה, ניין, זיי האָבען געהאט אן אינטערעסע ער זאָל גאָר קיינמאָהל זיך ניט אויפכאפּען פון זיין בעטויבונג.

ער האָט אָבער געהאט איין מענשען ארום זיך, טאַקי בלויז איין־איינצי־גען, וועלכער איז איהם געווען אן אמת'ער גוטער פריינד. דיעזער איז גע־ווען זיין הויז־האַלטער פלאוויוס, וועלכער האָט אָפט געזוכט געלעגענהייטען איהם צו דערצעהלען, אז דאס פערמעגען ווערט ווייניגער, איהם בעטענדיג ער זאָל איהם ענטשולדיגען ווייל ער נעהמט זיך די פרייהייט אלס א דיענער מיט איהם אזוי אָפען צו רעדען, איהם אויפפאָרדערענדיג ער זאָל זיך ארומ־קוקען וואו ער איז אין דער וועלט.

אָבער, וויא אן ארבעס אן דער וואנדט.

טימאָן האָט קיין געדולד ניט געהאט פאר אזעלכע "קלייניגקייטען.„

און ווען פלאוויוס האָט זיך צוגעזעצט צו איהם און איהם ניט געוואָלט אָבלאָזען, האָט טימאָן אלץ אָבגעלעגט דיא חשבונות אויף אן אנדער מאָל, ווען ער וועט האָבען מעהר צייט. דערוועיל האָט ער אימער פערדרעהט דאס געשפּרעך אויף עפּעס אנדערס.

אַך, מערקווירדיג! אזוי איז עס תמיד מיט דעם מענשען וואָס געהט איבער פון גרויס רייכקייט צו אָרעמקייט; ער וויל קיינעם הערען, ער האָט קיין געדולד און גלויבט זיך אפילו ניט, אז מען זאָגט איהם, דאס ער שטעהט שלעכט. מען דערמאָהנט זיך ערשט שפּעטער, ווען דיא קאטאסטראָפע קומט שוין, אז מען האָט בעגאנגען א פעהלער וואָס מען האָט זיך פריהער פער־שטאָפּט דיא אויערן פאר א גוטען ראטה.

אָפט מאָל האָט עס פּאסירט, וואָס דיעזער געטרייער הויז־האַלטער, ווען

דער פּאלאטץ איז געוועזן פולל מיט לומפּיגע שיכורים, ווען דער באָדען האָט געוויינט פון דעם וויין וואָס מען האָט אויף איהם אויסגעגאָסען, און אָפטער מאָל, אין אזעלכע צייטען, פלעגט ער זיך צוריק ציהען אליין אין זיין צימער און וויינען, גיסען מיט טרעהרען, זעהענדיג וואָס עס ווערט פון זיין גוטהער־ציגען הערץ, וועלכער לאָזט זיך פערפיהרען פון יעדען שמייכלער און שורקע.

נאָר אייביג האָט דער צושטאַנד אזוי ניט געקענט אָנהאַלטען; עס האָט געמוזט קומען א סוף, און דער סוף איז אויך געקומען, ווען טימאן האָט שוין מעהר ניט געקענט פערשטאָפּען זיינע אויערן הערענדיג זיין געטרייען הויז־האַלטער׳ס רייד.

קיין געלד איז שוין מעהר ניט געוועזן, דאס האָט איהם פלאוויוס גע־זאָגט. דאן האָט טימאָן איהם געהייסען פערקויפען א טהייל פון זיינע גיטער אום צו קריעגען געלד. אבער פלאוויוס האָט איהם מיטגעטהיילט, וואָס ער האָט פריהער ניט געוואָלט הערען, אז ער האָט שוין לאנג פערקויפט זיינע גיטער און וואס עס איז געבליעבען איז ניט גענוג אפילו צו בעצאָהלען דיא חובות.

טימאָן איז ניט געוועזן דערשראָקען, בלויז ערשטוינט.

דאן האָט ער בעמערקט:

„איך פערשטעה ניט. דאכט זיך מיינע גיטער האָבען פערנומען דיא גאנצע געגענד פון אטהען ביז לאקעדעמאָן?“

„יא, מיין הערר“, האָט פלאוויוס געענטפערט, „אזוי איז דאס געוועזן, אָבער, פערגעסט ניט, אז די ערד איז אויך ניט מעהר וויא אן ערד און האָט עקען, ברעגעס. אפילו ווען איהר זאָלט האָבען די גאנצע ערד, לויט אייער פרייגעביגקייט, וואָלט אויך דערפון גאָר ניט געבליעבען.“

דאן האָט טימאָן זיך אָנגעהויבען צו טרייסטען, מיינענדיג, אז ער האָט קיינמאָהל ניט געגעבען דאָרט וואו מען האָט ניט בעדאַרפט און וואו עס איז ניט נעטהיג געוועזן.

ווען ער האָט געזעהען, אז זיין גוטער הויז־האַלטער איז זעהר געערגערט און וויינט מיט ביטערע טרעהרען, האָט ער איהם געבעטען, ער זאָל זיך ניט אזוי נעהמען צום הארצען, וויל, כל־זמן זיין הערר האט אזוי פיעלע גוטע און עדעלע פריינד, קען איהם גאָר ניט פעהלען.

„אלעס וואָס איך האָב צו טהאָן“, האָט ער געזאָגט, „איז, צו שיקען צו מיינע פריינד און פערלאַנגען א גמילת חסד. ווארט, דוא ועסט זעהען וואָס עס הייסט צו האָבען אזוי פיעלע פריינד.“

אַרעמער און נאַררישער טימאָן, אַזוי האָט ער געמיינט, אַזוי האָט ער געגלויבט!

זייענדיג גאַנץ מונטער און אויך זיכער מיט דעם וואָס ער האָט געזאָגט, האָט ער בעשלאָסען טאַקי באַלד צו מאַכען אַ פּראָבע און איבערצייגען דעם נאַררישען הויז־האַלטער, אַז ער איז געוועזען אומזיסט בעזאָרגט. ער האָט איהם אַוועקגעשיקט צו עטליכע פון זיינע פריינד, וויא צו לוקיוס'ן, צו לוקולוס'ן און סעמפּראָציוס, אַזעלכע מענער אויף וועמען ער האָט אויסגעבראַכט אַן עשירות, קיינמאָהל ניט פרעגענדיג וויפיעל. ער האָט אויך געשיקט צו ווענטידיוס'ן, וועלכען ער האָט בעפרייעט פון געפענגניס, נאָכדעם ווי ער האָט פאַר איהם בעצאָהלט די חובות. ווענטידיוס איז געוואָרען אַ רייכער מאַן. ווייל מיט אַ קורצער צייט צוריק איז געשטאָרבען זיין פאָטער און איהם איבערגעלאָזט אַ גרויסע ירושה. אַלעס וואָס ער האָט פערלאַנגט פון ווענטידיוס'ן איז געוועזען ער זאָל איהם אָבגעבען די פינף טאַלענטען וואָס ער האָט פאַר איהם בעצאָהלט. אין דערזעלבער צייט האָט טימאָן ניט געצווייפעלט קיין אויגענבליק, אַז ניט נאָר פינף טאַלענטען, זאָנדערן פינף הונדערט מאָל פינף וועט ער קריגען ביי זיינע טהייערע, טרייע, גוטע פריינד.

דער ערשטער צו וועמען דער הויז־האַלטער האָט זיך געווענדעט, איז געוועזען לוקולוס, עס איז אָבער מערקווירדיג ווי דאס האָט פּאַסירט. לוקולוס האָט גע'חלום'ט אין יענער נאַכט איבער אַ זילבערנער שיסעל און אַ זילבערנעם בעכער. ווען טימאָן'ס דיענער איז צו איהם געמעלדעט געוואָרען, האָט ער פּאָזיטיוו גערעכענט, אַז זיין חלום ווערט מקוים און טימאָן האָט איהם נראָדע געשיקט דעם פּרעזענט איבער וועלכען ער האָט געטרוימט. עס האָט פון דעסטוועגען ניט פיעל געדויערט און ער האָט פערשטאַנען, אַז טימאָן'ס דיענער איז געקומען אין אַן אנדער שליחות.

אין אָנפאַנג האָט ער גאָר זיינע אייגענע אויערן ניט געוואָלט גלויבען וואָס זיי הערען, נאָר ווען ער האָט זיך איבערצייגט גענוי אום וואָס דאס האַנדעלט זיך, האָט זיך זיין וואַסערדיגע פריינדשאַפט באַלד ארויסגעוויזען. אָנשטאָט צו געבען דאס געלד, אָדער, גלאַט אַזוי ענטזאַגען, האָט ער גאָר אָנגעהויבען צו זאָגען דעם דיענער מוסר פאַר טימאָנען. לוקולוס האָט געטענה'עט, אַז ער האָט שוין לאַנג ארויסגעזעהען, דאס סוף־כל־סוף וועט זיך אַלעס מוזען אַזוי ענדיגען, אַז ער האָט פיעלע מאָל, ווען ער איז געקומען צו טימאָנען, איהם געוואָרענט, ער זאָל ניט זיין אַזאַ אויסברענגער, ער זאָל ניט פערשווענ־

דען זיין געלד, אָבער ער, טימאָן, האָט זיינע גוטע עצות, זיינע טהייערע כלע־נער, ניט געוואָלט הערען און וויסען.

„אמת", האָט ער ווייטער געזאָגט. „איך האָב טאַקי אָפט בעזוכט טי־מאָנען, געגעסען ביי זיין טיש, אמאָל גענומען פון איהם א פּרעזענט, אָבער איך בין אימער געקומען פון זיין טובההוועגען, ניט פאַר מיר. איך האָב איהם תמיד געוואָלט ווארנען געגען זיין אויסברענגעריי."

אָבער דאָס איז געווען א פערדאמטער ליעגען. ער האָט גאָר קיין מאָל ניט געוואגט טימאָן'ען אויסצורעדען א וואָרט. פערקעהרט, ער האָט איהם גאָר ניט געוואָלט אויפמערקזאם מאכען, כדי ער זאָל דערביי ניט פערלירען זיינע אייגענע איינקינפטע. וויא דיא זאך איז, האָט לוקולוס געענדיגט דער־מיט וואָס ער האָט אָנגעבאָטען דעם דיענער א ביסעל געלד כדי ער זאָל גע־העז צו טימאָן'ען און איהם זאָגען, אז ער האָט איהם ניט געטראָפען אין דער היים.

אין עהנליכען ערפאָלג האָט געהאַט דער שליח וואָס איז געשיקט געוואָ־רען נאָך געלד צו לוקיוס'ן. דיעזער לומפּ, וואָס איז פעט געוואָרען פון טימאָן'ס סעודות, וואָס איז אָנגעשטאָפּט געוואָרען פון טימאָן'ס פּרעזענ־טען, אזוי שנעל וויא ער האָט בעמערקט, אז דאָס רעדעל האָט זיך איבער־געדרעהט, האָט ער זיך אין אָנפאנג גאָר ניט געוואָלט גלויבען, אז דאָס איז אזוי. נאָר, ווען ער האָט זיך איבערצייגט, אז דאָס איז א פאַקט, האָט ער אויסגעדריקט דאָס טיעפסטע בעדויערן, אז ער וואָלט איהם ווע־לען העלפען, נאָר ער קען ניט. ער האָט געזאָגט, (וואָס איז געווען א ליע־גען,) אז ער האָט, מיט א טאָג פריהער געמאכט גרויסע בעשטעלונגען אויף פערשיעדענע זאכען, און דאָס האָט איינפאך אויסגעלעדיגט זיין הויז פון מזומן געלד.

„עס טהוט מיר הערצליך לייד," האָט ער געשלאָסען, „וואָס איך בין ליידער ניט אימשטאנד צו העלפען אזא עהרענהאַפטען פריינד. נאָר אז מען האָט ניט, קען אפילו דאָס בעדויערן ניט העלפען."

אויב טימאָן האָט פאַר עמיצען עפּעס געטהאָן, דאן האָט ער פאַר לו־קיוס'ן געטהאָן מעהר וויא פאַר אַלע. ער איז צו איהם ניט נאָר געווען וויא א פריינד, זאָנדערן וויא אן אייגענער פאטער; ער האָט תמיד געהאלטען אָפען זיין קאסע, כדי לוקיוס'עס קרעדיט זאָל ניט פאַלען. ער האָט בע־צאהלט זיינע דיענער, ער האָט בעצאָהלט דיא ארבייטער וואָס האָבען פאַר איהם געבויעט א פּאַלאַץ. און דאָך, ביי דער ערשטער פּראָבע האָט זיך

לוקיוס האָט יעצט ענטזאָגט צו לייהען טימאָן׳ען אַ סומע, וועלכע איז ניט נאָר ניט געוועזען אַ באַצאָהלונג פאַר אַלע טובות, זאָנדערן ניט מעהר וויא אַן איינפאַכע נדבה. לוקיוס! ארויסגעוויעזען אַלס אַזא אונדאַנקבאַרע בריאה!

סעמפּראָניוס און אַלע איבריגע בלוטזויגערישע לומפּען צו וועמען טימאָן האָט זיך געווענדעט אין זיין נויט, האָבען אונגעפעהר אויך אַזוי געהאַנדעלט. יעדער האָט געגעבען אַן אַנדערן תירוץ. אפילו ווענטיליוס, וועמען טימאָן האָט בעפרייעט פון געפענגניס, האָט זיך ענטזאָגט איהם אָבצוגעבען דיא פינף טאַלענטען וואָס ער האָט בעצאָהלט זיינע בעלי־חובות.

און אַז מען ווערט אַ קבצן, וויא בעקאַנט, דאַן דערקענען שוין ניט דיא בעסטע גוטע פריינד. אַזוי גיך וויא דער עולם האָט ערפאַהרען, אַז דיא הוהן האָט אויפגעהערט צו לייגען גאָלדענע אייער, האָט יעדער אויסגעמיעדען טימאָן׳ען. זיי האָבען אפילו ניט געוואָלט געהען אין דיעזע וועגען וואו זיי פלעגען איהם אַ מאָל בעמערקען.

נאָר דאָס איז נאָך ניט אַלעס. דיעזעלבע מיילער וואָס זיינען פריהער געווען פול מיט אַלערליי שמייכלערייען, האָבען יעצט אָנגעהויבען צו זידלען און בעליידיגען דעם פערשווענדער.

טימאָן׳ס פּאַלאַץ, וואָס איז פריהער כמעט אימער געווען געפּאַקט מיט געסט, איז יעצט געוואָרען לעדיג און שטיל, קיינער פון דיא געוועזענע גוטע פריינד איז ניט געקומען. אַנשטאָט דעם זיינען געשטאַנען ביי דיא טהירען פערשיעדענע קרעדיטאָרען, פּראָצענטניקעס, הויט־שניידער, סוחרים, אויסבייטער און יעדער, אויף אַ הויכען און אונפערשעהמטען קול, האָט פערלאַנגט געלד. דיעזע זיינען געוואָרען אונערטרעגליך. קיין זאַך האָט געהאָלפען זיי אָבצולעגען, קומען אַן אַנדער מאָל, שפּעטער — אַלע האָבען שוין געוואָלט מען זאָל זיי בעצאָהלען דיא חובות.

טימאָן׳ס פּאַלאַץ איז יעצט געוואָרען זיין געפענגניס. ער האָט מורא געהאַט ארויס צו קומען אויף דער גאַס. איינער האָט פערלאַנגט פופציג טאַלאַנטען, אַן אַנדערער האָט געבראַכט אַ חשבון אויף טויזענד קרוינען, אַ דריטער אַן אַנדער סומע, און אַלע, אָהן רחמנות, האָבען איהם ניט געוואָלט לאָזען רוהען און זיינען געווען בערייט איהם אָבצוצאַפּען זיין בלוט, אַבי צו קריעגען זייער געלד.

וועהרענד דיעזער קריזיס, וועהרענד דיעזען גרויסען מאַנגעל און באַנקראָט, האָט עפּעס פּאַסירט וואָס האָט יעדען מיט אַ מאָל שטאַרק איבער־

ראשט. אונערוואַרטעט האָט מען בעמערקט ווידער אַ מאָל דעם אַלטען גלאַנץ אויפפרישען, אין טימאַן האָט בעקאַנט געמאַכט, אַז ער גיט אַ גרויסען באַנקעט, איינלאַדענדיג געסט, הערען און דאַמען, קורץ דעם גאַנצען יחוס פון אַטהען.

לוקיוס, לוקולוס, ווענטיליוס, סעמפּראָניוס און אַלע אַנדערע זיינען באַלד געקומען.

זיי זיינען געקומען און אויסגעדריקט זייער גרעסטע פרייד, וואָס אַנ־שטאָט, וויא זיי האָבען געדענקט, אַז טימאַן איז פעראָרעמט געוואָרען, איז דאָס בלויז געווען אַן אַנשטעל, און ער איז ווידער אַזוי רייך און מעכטיג וויא נעווען.

יאָ, זיי האָבען גערעכענט, אַז טימאַן האָט זיי נאָר געוואָלט אויספּרו־בירען און אויסגעפינען אויף וויא ווייט זיי זיינען איהם געטריי.

וועהרענד יעדער האָט געהאַלטען אין פערענטפערן זיך, האָט טימאַן זיי געבעטען זיי זאָלען פערגעסען אַן אַזעלכע קליינינקייטען, פערטרייבען דיעזע אַלע געדאַנקען, ווייל ער אַליין האָט זיי אויך שוין פערגעסען.

און דיעזע לומפען, וואָס האָבען געגען איהם אַזוי געהאַנדעלט, האָבען ווידער געזוכט צו געפינען ביי איהר חן, זעהענדיג, וויא זיי האָט זיך געראַכט, אַז אַלעס איז ווידער וויא עס איז געווען אַמאָל.

דיא מוזיק האָט געשפּיעלט, און דיא דיענער האָבען אַרויפגעבראַכט דאַמפּפענדע שיסלען.

עס האָט ניט פיעל געדויערט, און דיא פאַלשע ברואים האָבען אויס־געפונען וואו זיי זיינען אין דער וועלט.

אויף אַן אָבגעמאַכטען סיגנאַל, זיינען דיא שיסלען אָבגעדעקט געוואָ־רען און טימאַן'ס פּלאַן האָט זיך בעוויעזען. אַנשטאָט דיא טהייערע מאַכלים וואָס מען האָט ערוואַרטעט, איז עפּעס ערשיענען וואָס האָט אויסגעדריקט טימאַן'ס וואַהרע לאַגע — שיסלען מיט דאַמפּפענדעס וואַסער!

דער עולם איז געבליעבען זיטצען ערשטוינט און איבערראַשט.

„הינט!" האָט טימאַן אויסגעשריען. „בייגט זיך איין און לעקט, ווייל דאָס איז דאָס לעצטע וואָס מיר איז איבערגעבליעבען!"

אָבער נאָך איידער זיי האָבען זיך געקענט ערהאָלען פון זייער איי־בערראַשונג, האָט טימאַן געכאַפּט שיסעל נאָך שיסעל מיט דעם וואַרעמען וואַסער און דאָס געשליידערט אין זייערע געזיכטער. דיא הערען און

דאַמען זיינען אויפגעשפּרונגען, געכאַפּט וואָס זיי האָבען געקענט פון זייערע מלבושים און זיינען עגטלאָפען.

טימאָן האָט זיך אוועקגעשטעלט און זיי נאָכגעשריען:

„שמייכלענדע פּאַראַזיטען, צושטערער אונטער דער מאַסקע פון עדעל־קייט, ווילדע וועלף, אונטערטהעניגע בערען, נאַרען פון גליק, טיש־פריינד, פליעגען וואָס ערשיינען אמאָל!״ — זיי וויעדער, איהם וועלענדיג אויס־מיידען, זיינען שנעלער אוועק וויא זיי זיינען געקומען. מאַנכע האָבען צוריקגעלאָזט זייערע מאַנטלען, היט, אנדערע אויך זייער ציערונג, אבי זיי זאָלען קענען שנעלער ענטלויפען.

דאָס איז געווען דער לעצטער באַנקעט וואָס טימאָן האָט געגעבען און דערביי האָט ער אויך פערלאָזט אַטהען מיט דער געזעלשאַפט פון מענשען.

טימאָן איז באַלד אוועק אין וואַלד מיט א פלוך אויף זיינע ליפּען געגען דער פערהאַסטער שטאָדט און געגען דער גאַנצער מענשהייט. ער האָט געוואונשען, אז דיא וועגט פון דיעזער שטאָדט זאָלען איינזינקען און דיא שטאָדט זאָל ארויפפאַלען אויף אַלע איהרע איינוואָהנער און זיי בע־גראָבען לעבעדיגערהייט. ער האָט זיי געפלוכט מיט קריעג, פּעסט, ארעמ־קייט, קראַנקהייט און אַלערליי פּלאָגען. ער האָט געבעטען דיא געטער צו פערדאַמען אַטהען און דיא אַטהענער און פערניכטען אַלט, יונג, מענער, פרויען און קינדער.

אַט מיט דיעזער שרעקליכער קללה איז ער אוועק אין וואַלד וואו ער האָט געדעכענט צו געפינען מעהר פריינדשאַפט צווישען דיא ווילדע חיות וויא צווישען מענשען.

טימאָן האָט פון זיך ארונטערגעוואָרפען דיא קליידער, זיך אויסגער־טהאָן איינפאַך נאַקעט אום ער זאָל ניט האָבען אויף זיך קיין סימן פון דער וועלט וואו ער האָט געלעבט. דאָן האָט ער אליין זיך אויסגעגראָבען א העהל און זיך דאָרט איינגעקוואַרטירט, לעבענדיג וויא דיא חיות פון פעלד, עסענדיג דיא ווילדע וואָרצלען און טרינקענדיג וואַסער פון דעם קוואַל וואָס האָט געפלאָסען צווישען דיא שטיינער. ער האָט אַנגעווענדעט אַלעם מעג־ליכע אויסצומיידען א מענשען, פּאַרציהענדיג דיא ווילדע טהיערע אַלס זיינע קאַמעראַדען, וועלכע, לויט זיין מיינונג, זיינען זיי געווען ווייניגער שעדליך וויא מענשען.

וואָס פאַר א פערוואַנדלונג פון טימאָן דעם רייכען, דער וואָהלטהעטי־

גער, דער גוטער און ערדלער, ביז טימאַן דער נאַקעטער, דער האַסער פון מענשען!

וואו זיינען אהינגעקומען זיינע שמייכלערס? וואו זיינען דיא באַנדעס פיאַוועס און וואַמפּירען אין מענשען־געשטאַלט? וואו זיינען אלע זיינע בעגלייטער, פריינדע, קאַמעראַדען און דיענער?

אלעס איז אַוועק, אלעס איז פערשוואונדען. עס איז בלויז איבערגע־בליעבען דער קאַלטער צוג־ווינט אַנשטאַט זיין וואַרעמעס און ווייכעס העמד; דיא דונקלע ווענט פון דער הייהל, דיא שטומע און שטילע בוימער און דער שטורם וואַס האַט געוויטהעט צווישען זיי, זיינען געבליעבען אלס זיינע איינציגע קאַמפּאַניאָנען. אָבער דיעזע זיינען געווען גוט און אַנגענעהם, זיי האָבען איהם ניט געשמייכעלט, ניט אָבגענאַרט, ניט בעטראָגען.

יעדען טאָג פלעגט טימאָן ארויסגעהען פון זיין העהל אין וואלד, גראָ־בענדיג אין דער ערד צו געפינען וואָרצלען אום זיך צו ערנעהרען.

אין א טאָג, ווענדענד ער איז געשטאַנען, אין אדם'ס קאָסטיום, גראָ־בענדיג טיעף אין דער ערד נאָך א וואָרצעל, האָט זיין גראָב־אייזען זיך אָנ־געשטויסען אָן עפּעס האַרטעס, מעטאַל. ער האָט זיך אָנגעבויגען צו בע־מערקען וואָס דאָס איז, און ער האָט אויסגעפונען, אז ער האָט ענטדעקט אַן אוצר — א גרויסער הויפען מיט גאָלד וואָס עפּעס א קמצן, אין דיא פער־גאַנגענע דורות, האָט דאָרט בעהאַלטען; א קמצן וואָס האָט געדענקט צו־ריק צו קומען און נעהמען דאָס גאָלד, אָבער דער טויט האָט זיך מקרים געווען און איהם אוועקגערופען אויף א וועלט וואו מען בעדאַרף גאָר ניט, וואו מען בענעטהיגט קיין זאַך. ער האָט אַלזאָ צוריקגעלאָזט דאָס גאָלד אין שויס פון דער ערד, און עס איז געלעגען אזוי לאַנג, קיינעם ניט שאַ־דענדיג, קיינעם ניט פערריכטענדיג, ביז טימאָן'ס גראָב־אייזען האָט דאָס געפונען.

טימאָן האָט אויסגעגראָבען דאָס גאָלד, עס איז געווען פיעל, אונגעהייער פיעל, א געוואַלטיגעס רייכטהום! ווען טימאָן'ס אידעען איבער וועלט און מענשען וואָלטען זיך ניט געוועקסעלט, דאַן וואָלט ער געקענט איבער־א־נייעס אָנפאַנגען א לעבען פון לוקסוס און וועלטליכעס פערגעניגען. אָבער טימאָן איז שוין געווען זאַט דערפון, ער האָט אלעס געהאַסט צוזאַמען מיט דעם גאָלד. פאַר איהם האָט דאָס גאָלד אויסגעזעהען וויא א פלוך, א פּלאָג, און ער האָט עס אין אָנפאַנג גאָר ניט געוואָלט בעריהרען, גלייך וויא דאָס וואָלט געווען א שטיק פעסט.

ער האָט דערזעהען אין דעם דיא אורזאכע פון רויב, אונטערדריקונג, אונגערעכטיגקייט, כאַבאַר, באַרבאַריי, טיראַניי, און מאָרד צווישען מענשען. ער האָט אזוי געהאַסט דיא מענשען, אז ער האָט אין דעם בעמערקט אַ מי־טעל וויא צו ברענגען נייע אונגליקען אויף דער וועלט.

וועהרענד ער איז אזוי געשטאַנען און נאכגעדענקט, האָט ער בעמערקט מחנות סאָלדאטען דורכקרייצען דעם וואַלד. דיעזע סאָלדאַטען זיינען געווען אַ טהייל פון דער אַרמעע וואָס דער אַטהענישער גענעראַל אַלקיביאַדעס האָט קאָמאַנדירט. דיעזער אַלקיביאַדעס איז יעצט געגאַנגען געגען זיין אייגענער שטאָדט.

דיא געשיכטע דערפון איז אזוי געווען: דיא אַטהענער האָבען געטראָגען אַ נאָמען אַלס דיא אונדאַנקבאַרסטע ברואים. זייערע בעסטע פריינד און פערטהיידיגער, האָבען זיי בעלוינט מיט שאַנדע און פעראכטונג. אַלקיביאַדעס איז געווען איינער פון זייערע קרבנות, און האָבענדיג אַ גוטע אורזאכע, האָט ער בעשלאָסען צו געהען מיט דערזעלבער אַרמעע, וואָס האָט אַמאָל געקעמפּט און געזיעגט פאַר דיא אַטהענער, צו בעקעמפען און בעזיעגען דיא אַטהענער.

עס האָט ניט פיעל געדויערט און טימאָן האָט ערפאַהרען וואוהין זיי געהען און צו וועלכען צוועק. דאָס איז איהם זעהר געפעלען געוואָרען. ער האָט דאַן געהייסען צו איהם שיקען אַלקיביאַדעס'ן און איהם אוועקגעגעבען דאָס גאַנצע געלד, כדי ער זאָל האָבען מיט וואָס צו בעצאָהלען דיא סאָלדאַטען און קענען פיהרען דעם קריעג געגען אַטהען. זיין איינציגער וואונש איז גע־ווען, אז אַלקיביאַדעס זאָל איינגעהמען דיא שטאָדט און זיא צושטערען; אין דערזעלבער צייט זאָל ער קיין רחמנות ניט האָבען אויף אַלט און יונג, זאָנדערן אויסמאָרדען אַלעמען, אפילו דיא קליינע קינדער, וועלכע וועלען אויסוואַקסען צו זיין פערדאָרבענע ברואים, און דיא אַלטע מענער, וועלכע זיינען ניט מעהר וויא פראַצעניקעס און בלוט־זויגערס. ער האָט געבעטען אַלקיביאַדעס'ן ער זאָל פערשטאָפּען זיינע אויערן, פערשטעלען זיינע אויגען, אום ניט צו הערען דיא פערצווייפעלטע געשרייען און זיך ניט מערקען דיא טייכען בלוט — אַלעס, אַלעס זאָל פאַלען אונטער זיין שווערט.

ווען אַלקיביאַדעס איז אוועק, האָט טימאָן געבעטען דיא געטער זיי זאָ־לען איהם אויף פערדאַמען נאכדעם וויא ער וועט זיעגען, כדי עס זאָל פון אַלע־מען ניט איבערבלייבען קיין שריד ופליט.

אַט אזוי טיעף און שרעקליך האָט טימאָן געהאַסט אַלע מענשען!

אלקיביאדעס מיט דער ארמעע זיינען אוועק צו זייער ווערק פון צו־שטערונג און טימאָן האט געשפּירט, אז ער איז גליקליך ווייסענדיג, אז זיי וועלען ברענגען געגוג אונגליק איוף די־עזע וואס ער האסט.

ויהי היום, אזוי וויא טימאָן האט געפיהרט זיין שרעקליכע עקזיסטענץ, איז ער איינמאל שטארק איבערראשט געוואָרען זעהענדיג ביי דער טהיר פון זיין העהל שטעהענדיג א מענשען.

דיעזער איז געוועזען פלאָוויוס, זיין געוועזענער הויז־האלטער און דער איינציגער אמת'ער פריינד וואס טימאָן האט געהאט צווישען מענשען. דיא ליעבע און טרייהייט צו טימאָנען, האבען איהם געטריעבען ער זאל איהם אויפזוכען, זעהען וואס פון איהם איז געוואָרען און ער זאל זיך אָנבאָטען צו איהם פאר איהם עפּעס צו טאָהן.

ביי'ם ערשטען בליק וואס ער האט געוואָרפען איוף זיין געוועזענעם הערר, וועלכער איז יעצט געווען נאקעט און אויסגעזעהען אזוי אונגליקליך, האט פלאָוויוס אויפגעציטערט. ער איז געבליעבען שטעהען א היבשע צייט און ניט געקענט אויסרעדען אפילו א וואָרט.

דאן, ווען ער האט שוין געפּאסט מוטה און אָנגעהויבען צו רעדען, איז זיין שטימע דערשטיקט געוואָרען מיט טרערען. טימאָן האט געהאט געגוג מיה איהם צו בערוהיגען און איהם פרעגען צו וועלכען צוועק ער איז אהין געקומען.

ווען פלאָוויוס האט איהם דערצעהלט, האט טימאָן זיך עס ניט געוואָלט גלויבען.

וויא קען עס מעגליך זיין? פלאָוויוס איז נאָך אלעמען א מענש גלייך מיט יעדען? וויא קען ער זיין בעסער וויא אנדערע ?

אָבער פלאָוויוס האט איהם ענדליך איבערצייגט, אז ער מיינט קיין זאך, אויסער וואהרע פריינדשאפט.

טימאָן האט דאן געמוזט מודה זיין, אז עס געפינט זיך דאָך נאָך, ווע־ניגסטענס, איין אנשטענדיגער מענש אין דער וועלט. אָבער, ער איז דאָך א מענש, זעהט אויס וויא אלע אנדערע, און ווייל ער האסט אלע מענשען, האט ער פון איהם איוף פערלאנגט ער זאל איהם לאָזען צורוה און זיך געהען פון וואנען ער איז געקומען.

שמערצהאפט איז געווען דער אבשיעד. נאָר פלאָוויוס האט זיך איבער־צייגט, אז עס וועט גאָר ניט העלפען און ער איז אוועק.

ווען טימאָן האט אָבער געמיינט, אז ער האט שוין אָבגעשניטען יעדען

פערקעהר מיט דיא מענשען, האָט ער געהאַט א טעות. עס האָט ניט פיעל געדויערט און איינינע זעהר וויכטיגע געסט האָבען איהם אויפגעזוכט אין זיין העהל. יעצט איז געקומען דיא צייט, אז דיא אונדאַנקבארע הערדען פון אטהען זאָלען האָבען א ביטערע חרטה, ווארום זיי האָבען אזוי בעהאַנדעלט דעם גוטען טימאָן. עס איז געוועזן פונקט צו יענער צייט, ווען אלקיביאדעס וויא א וויטהענדע חיה, האָט געשטורמט ביי דיא טויערן פון אטהען און גער סטראשעט צו פערוואנדלען דיא גאַנצע שטאָדט אין אש.

דיא הערדען פון אטהען האָבען זיך דערמאָהנט אן טימאָן'ס אמאָליגע גרויסע העלדענטהאַטען, וויא ער האָט זיי פיעלע מאָל געראַטעוועט, דורך זיין מיליטערישע קונסט, פון שונאים, און אין זייער גרויסער נויטה האָבען זיי איינגעזעהען, אז ער איז דער איינציגער וואָס קען זיי ווידער ראַטעווען פון אלקיביאדעס'עס צאָרן.

מען האָט דערפאַר אויסגעקליעבען א דעפּוטאַציע פון סענאַטאָרען און זיי אוועקגעשיקט צו טימאָן'ען איהם בעטען ער זאָל קומען העלפען דער שטאָדט אין איהר פערצווייפלונג.

זיי זיינען אלזאָ געקומען צו דעמזעלבען מאַן וואָס זיי האָבען בעשווינ־דעלט און בעטראָגען און פערלאַנגט ער זאָל זיי העלפען.

דיא סענאַטאָרען, ערניעדריגט און פול מיט חרטה, האָבען איהם געבעט־טען מיט טרערען אין זייערע אויגען ער זאָל צוריק קעהרען און ראַטעווען דיא שטאָדט פון וואנען ער איז לעצטענס פערטריעבען געוואָרען. זיי זיינען געוועזן בערייט איהם רייך צו מאכען, גיבען וואָס ער פערלאַנגט און בעלוינען טויזענד־פאַך ווען ער וועט נאָר איינשטימען מיט זיי צו געהען.

אָבער דער נאַקעטער טימאָן, דער מענשען־האַסער, האָט שוין מעהר ניט געהאַט אזעלכע אמביציעס אין לעבען. ווען אלקיביאדעס זאָל אויס'הרג'ע־נען אלע זיינע לאַנדסלייט, האָט עס איהם מעהר ניט געקימערט, פערקעהרט, ווען אלקיביאדיעס'ן זאָל געלינגען צו פערוואנדלען דיא שטאָדט אין אש, וועט עס איהם שטארק פרייען.

ער האָט זיי מיטגעטהיילט וואָס ער מיינט און דענקט.

„נאָך מעהר," האָט ער בעמערקט, „עס איז נישטאָ קיין זאַך אין דער וועלט וואָס איך האַלט טהייערער וויא א מעסער מיט וועלכען איך אליין זאָל קענען איבערשניידען דעם האַלז פון אייער געעהרטעסטען און געאַכ־טעסטען בירגער."

אט דאס איז געווען אלעס וואס ער האט געהאט צו ענטפערן אויף דיא געבעטע און געוויין פון דיא סענאטארען.

איידער זיי זיינען אוועק, האט ער זיי געזאגט, אז ער האט נאך בלויז איין עצה פאר זיינע לאנדסלייטע איידער אלקיביאדעס מארדעט זיי אויס.

דיא סענאטארען האבען אין דעם געזעהען א שטיקעל האפנונג און גע־בליעבען שטעהען צו הערען וואס ער האט זיי מיטצוטהיילען.

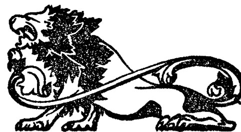
„איך האב א בוים," האט ער געזאגט, „וואס וואקסט דא נאהענט פון מיין העהל, דיעזען בוים וועל איך באלד מוזען ארונטערהאקען. אלע דיעזע וואס ווילען לויז ווערען פון אלקיביאדעס'עס שווערט, זאלען קומען אהער און זיך אויפהייגגען אויף דיעזען בוים."

דיא סענאטארען, פערצווייפעלט און בעטריעבט, זיינען אוועק.

מיט א קורצער צייט שפעטער, האט מען געקענט בעמערקען א קבר ניט ווייט פון דעם ים־ברעג. דארט איז געלעגען טימאן — רוהיג און שטיל, מעהר ניט געפלאגט דורך דער פערדארבענער מענשהייט. אויפ'ן קבר זיינען געווען אויסגעקריצט פאלגענדע ווערטער:

„וועהרענד ער האט געלעבט, האט ער געהאסט אלע לעבעדיגע מענשען, און שטארבענדיג האט ער געוואונשען, אז א פעסט זאל אויסכאפען אלע לע־בעדיגע שופטען."

אט אזוי האט זיך געענדיגט דיא קאריערע און דאס לעבען פון איינעם וואס איז געווען עדעל און גוט, און וועלכער איז נאכהער געווארען א מענשען־האסער דורך דער בעהאנדלונג פון דיעזע וואס ער האט געטרויעט.

פ אָ ר ר ע ד ע

שעקספּיער האָט געשריעבען עטליכע פּאָעמען, נאָר דיעזע „דהי רעיפּ אָוו לאָקרים“ (דיא פערגוואלטיגונג פון לוקראציא׳ן,) איז דיא שטאַרקסטע. מיר זאָגען שטאַרקער, מיינענדיג אין דראַמאַטישער פּאָרמע, ווייל פּאָעטישער איז „וויגאָס ענד עדאָניס“ (וועגוס און אדאָניס.) אין דער לעצטער פּאָעמאַ, האָט שעקספּיער געוויעזען ווער און וואָס ער איז ווירקליך געוועזען — דער גרויסער ערהאַבענער דיכטער. אין דיעזער פּאָעמא, האָט שעקספּיער וויעדער געציייגט, אַז ניט פון יעדען מאַטעריאַל לאָזט זיך שאַפען אַ דראַמאַ.

עס איז קיין צווייפעל, אַז אין דער „פערגוואַלטיגונג פון לוקראציא׳ן“ געפינען זיך גענוג שטאַרקע שטעלען אום עס זאָל זיין אַ דראַמאַ, אָבער שעקספּיער, וועלכער האָט אזוי גוט געקענט דיא ביהנע, האָט געוואוסט, אַז ווען דער קלימאקס, אָדער מיטעלפונקט פון אַ דראַמאַ, איז ניט קיין סצענע ארויפצובררענגען אויף אַ ביהנע, האָט ער דערפון ניט געוואָלט מאַכען קיין דראַמאַ.

מיר ווען עס בעסער ערקלערען.

דיא ביהנע האָט פיינד ערצעהלונגען; זיא ציהט פאָר האנדלונגען. מען קען אפילו יא אמאָל עפּעס דערצעהלען, וויא אין דער „קאמעדיע פון טעות׳ן“, וואו עגעאָן שילדערט אָב זיין לעבענס-געשיכטע, אָבער דאָס איז נאָר דאַ־מאָלס, ווען דאָס איז ניט דער קלימאקס פון דער דראַמאַ. וויא דער לעזער האָט געווים בעמערקט, איז עגעאָן׳ס ערצעהלונג ניט מעהר וויא אַ טפל, און דיא דראַמאַ אליין, פאָלגט ווייטער.

דאָ וויעדער, אין דער „פערגוואלטיגונג פון לוקרעציא׳ן“, וואָלט דער אַקט פון דער פערגוואלטיגונג געמוזט בילדען דעם קלימאַקס, און אזאַ זאַך ארויפצוברענגען אויף אַ ביהנע, איז אונמעגליך. וויעדער, אַז דאָס זאָל זיין אין ערצעהלונגס פּאָרמע, וואָלט עס פערלוירען דעם גאַנצען עפעקט.

פ אָ ר ר ע ד ע

מיר מאַכען דיעזע בעמערקונג אום צו צייגען פיעלע אונגעאיבטע דראַמאַטישע שרייבער, אַז זיי זאָלען וויסען, דאָס ניט יעדער מאַטעריאַל קען נוטצען פאַר אַ דראַמאַ. מיר וועלען דאָס בעסער איללוסטרירען:

דער מאַטעריאַל פון דיעזער פּאָעמאַ, טראָגט אַ גרויסע עהנליכקייט צו דער ביבלישער געשיכטע פון „פּלגש בגבעה". אין „פּלגש בגבעה" אַלזאָ געפינט זיך געניג ראָמאַן און געניג האַנדלונג פאַר אַ דראַמאַ. דאָך קען „פּלגש בגבעה" ניט אַרויסגעפיהרט ווערען אויף אַ ביהנע, ווייל דער קלימאַקס פון דער דראַמאַ וואָלט, לכל־הפּחות, געווען וויא דער איש מבית לוי צושניידט חעם טויטען קערפּער פון זיין פרוי, וועלכע איז געשטאָרבען פון פערגוואַלטיגונג, און ער שיקט דיא שטיקער צו דיא אידישע שבטים. דאָס איז ניט צום פאָרשטעלען אויף אַ ביהנע, שוין ניט רעדענדיג פון דעם פערגוואַלטיגונגס אַקט.

שעקספּיער האָט זיך ניט געשעהמט אַריינצוגעבען אין מויל פון זיינע העלדען אַזעלכע ווערטער וואָס קיין מאָדערנער דראַמאַטורג וואָלט זיך ערלויבט. וואָס איז אָבער נוגע האַנדלונגען, האָט ער אימער אויסגעמיעדען וואָס קען אַרויסרופען אַן עקעל פאַר אַ נפש היפה. דיעזע פּאָעמאַ בעווייזט עס.

שעקספּיער איז אויך געווען גענוג רעאַליסט אַרויסצוברענגען מאָרד אויף דער ביהנע, נאָר פון דיעזען מאַטעריאַל, דאָס הייסט, פון „דהי רעיפּ אָוו לאָקרים", וואָס איז אַ היסטאָרישער, האָט ער העכסטענס געקענט שאַפען אַ פּאָעמאַ. און שעקספּיער האָט תמיד געזוכט טהעמאַס אויף פּיעסען. עס ווערט בעוויעזען, אַז אַלע זיינע טהעמאַס זיינען ענטנומען. ווען ער וואָלט געשפּירט, אַז ער קען דערפון מאַכען אַ דראַמאַ, וואָלט ער עס געוויס געטהאָן.

יעצט וועלען מיר איבערגעהען צו דעם אינהאַלט פון דער פּאָעמאַ, און מיר וועלען זיך ערלויבען אויך צו־צוגעבען עפּעס פון דער היסטאָריע וואָס שעקספּיער האָט ניט דערמאָהנט אין דער פּאָעמאַ גופא: —

די פערגוואלטיגונג פון לוקרעציא׳ן

וקיום טארקוויניום איז געוועזן איינער פון די בעריהמטעסטע עהרלייט פון רוים. ער איז אָבער אויך געוועזן אַ שטאָלצער מענש און אַ גרויסער טיראַן.

דורך זיין שטאָלץ, האָט ער זיך אויך אַ נאָמען געגעבען סופערבוס, דאָס הייסט, דער ערהאבענער, און ווייל ער איז געוועזן אַ טיראַן, האָט ער געלאָזט הינריכטען זיין איינענעם שווינער־פאטער, סערוויום טולליום. דאָס האָט ער געטהאָן נעגען די רוימישע געזעטצע, וואָס האָבען געפאָדערט, אַז קיין מענש קען פערלירען זיין לעבען אָהן דין ומשפט. ער האָט אויך ניט געפרעגט אויף דעם ווילען פון פאָלק און איז מיט געוואַלט געוואָרען קעניג.

נאָכדעם וויא ער האָט עראָבערט דיעזע הערשאַפט, האָט ער צוזאמענגערופען אַן אַרמעע מיט דעם גאַנצען אדעל פון רוים, און צוזאַמען מיט זיינע זיהן, וועלכע זיינען געוועזן שטארק געראַטהען אין זייער פאָטער, איז ער אַוועק און בעלאַגערט ארדעא, מיט דער אבזיכט, נאַטירליך, דאָס צו עראָבערען.

ארדעא איינצונעהמען איז ניט געוועזן אַזוי גרינג. דערהווייל האָט די גרויסע אַרמעע מיט דעם קעניג און זיינע זיהן, געלאַגערט אַרום דער שטאָדט.

אין אַ נאַכט זיינען זיך צוזאמענגעקומען אַלע פראָמינענטע קאָמאַנדאַנטען אין לאַגער פון דעם פרינץ סעקסטוס טאַרקוויניוס, דעם קעניג׳ס זוהן. דאָרט האָט מען געגעסען, געטרונקען און פערבראַכט אין געשפרעך.

וועהרענד דיעזע פראָמינענטע מענער זיינען געזעסען, האָט מען אַנגעפאַנגען צו רעדען איבער פרויען. יעדער האָט גריהמט, וויא דער שטעגער איז, זיין פרוי. צווישען דיעזע האָט זיך געפונען דער אדעליגער קאָלאַטינוס, וועלכער האָט גאָר ניט געהאַט גענוג ווערטער אויסצודריקען די עהרליכקייט, פרומקייט און אנשטענדיגקייט פון זיין בעריהמטער שעהנער פרוי לוקרעציא.

מענער בלייבען מענער. מען האט נאטירליך ערוואַרטעט דעם טויט ביי דיעזער בעלאַגערונג, אָבער אין דיעזען געשפּרעך האָט מען פערגעסען אָן אַלעמען. איינער האָט דערצעהלט אַזעלכע מעלות איבער זיין פרוי, אַ צווייטער אַנדערע און אַזוי ווייטער. אום זיך צו איבערצייגען וועמעס פרוי עס בעזיטצט מעהר מעלות, האָט מען בעשלאָסען, אַזוי וויא עס איז ניט געווען ווייט פון רוים, זאָל מען, אין אַ טאָג, גאַנץ אונערוואַרטעט, אַריינפאָהרען קיין רוים און זעהען מיט וואָס יעדען׳ס פרוי איז בעשעפטיגט.

אַזוי איז געשעהען.

עס איז שוין אַפילו געווען שפּעט אין דער נאַכט, אָבער בלויז קאָלאַטינוס׳עס פרוי, דיא שעהנע לוקרעציא, האָט מען געטראָפען זיטצענדיג מיט איהרע דיענסט־מיידלעך, שפּינענדיג וואָל. אַלע אַנדערע פרויען האָבען זיך ענטוועדער אַזוי אונטערהאַלטען, אָדער געטאַנצט און זיך אַמוזירט.

דאָס האָט געפיהרט הערצו, וואָס יעדער האָט צוגעגעבען, אַז קאָלאַטינוס האָט געוואונען, און זיין פרוי קומט יעדע עהרע.

ביי דיעזער געלעגענהייט האָט דער פּרינץ סעקסטוס טאַרקווינניוס דערזעהען צום ערשטען מאָל לוקרעציא׳ן. זיא איז ווירקליך געווען אַ וואונדערבאַרעס פרויענצימער; אויסער אַלע אַנדערע מעלות פון אַ גוטער הויז־פרוי, איז זיא געווען אַזוי שעהן און אַזוי ליעבענסווירדיג וויא אַ געטטין.

ווען סעקסטוס האָט זיא נאָר דערזעהען, איז ער געבליעבען שטעהען ערשטוינט און איבערראַשט. אין איהם האָט אָנגעהויבען צו ברענען ליעבע און ליידענשאַפט צוזאַמען. וואָס מעהר ער האָט אויף איהר געקוקט, אַלץ גרעסער איז געוואָרען דאָס וויטהענדע פייער אין זיין ברוסט.

אָבער אין דער געגענוואַרט פון איהר מאַן און פון אַלע אַנדערע הערען, האָט ער ניט געוואַגט זיך צו פערראַטהען אַפילו מיט אַ מיענע.

דערווייל איז געקומען דיא צייט צוריק צו פאָהרען און אַלע האָבען וויעדער אָבגערייזט אין לאַגער.

אויב סעקסטוס האָט געמיינט, אַז דיא רייזע צוריק אין לאַגער וועט איהם בערוהיגען, האָט ער אָבער באַלד איינגעזעהען, אַז ער איז נאָך מעהר אויפגערעגט געוואָרען. סעקסטוס, אויך וויא ווייט ער האָט געקענט אורטהיילען פרויענצימער, האָט ער בעמערקט, אַז לוקרעציא איז איינע פון יענע פרויען וואָס וועלען זיך ניט לאָזען איבעררעדען און וועט ניט בעטריגען איהר מאַן הינטער דיא פּלייצעס.

דאָס אַלעס האָט סעקסטוס בעגריפען און טראָטץ דעם האָט ער בעד

שלאָפען, אז זאָל פּאַסירען וואָס עס וויל זיך, ער מוז בעזיטצען דיא שעהנע לוקרעציא.

ער האָט זיך ארויסגע'גנב'עט פון דעם לאַגער, אוועק קיין רוים און איז אריינגעפאָהרען אין קאָלאטינוס'עס פּאַלאַץ. לוקרעציא, וויסענדיג זיין ראַנג, האָט איהם נאַטירליך זעהר שעהן עמפּפאַנגען. סעקסטוס ווידער, האָט איהר דערצעהלט, אז ער האָט וויכטיגע געשעפטען און איהר מיטגעטהיילט, אַז איהר מאַן האָט איהם געשיקט איינצושטעהען ביי איהר און דערביי האָט ער איהר אויך געבראַכט אַ שעהנעם גרוס פון קאָלאטינוס'ן.

אלס אַ גאַסט, האָט זיא איהם אונטערהאַלטען ביז עס איז נאַכט געוואָרען. דאַן האָט זיא איהם אַנגעצייגט זיין שלאָף־צימער, געוואונשען גוטע נאַכט, און זיך צוריק געצויגען אין איהר שלאָף־צימער.

אָבער סעקסטוס האָט ניט געקענט שלאָפען. זיין געהירן איז געווען וויא אין פייער. דיא ליידענשאַפט האָט איהם ניט געלאָזט רוהען. ער האָט געוואוסט וואָס פאַר אַ פערברעכען ער וויל בעגעהען; ער האָט פערשטאַנען דיא בעדייטונג דערפון, אָבער ער איז מעהר ניט געווען קיין בעל־הבית איבער זיך. זאָל דיא גאַנצע וועלט אונטערגעהען, האָט ער זיך געטראַכט, נאָר זיין וואונש מוז ערפילט ווערען!

וויא געטריעבען פון טויזענדער טייוולען, אזוי האָט עס איהם ארויסגע־יאָגט פון זיין בעט. ער איז אויפגעשטאַנען. ארום־און־ארום איז געווען טונקעל און שטיל: עס האָט געהערשט דיא הייליגע רוה פון אַ הויז, וואו עס געפינט זיך אַ טוגענדהאַפטע ווירטהין.

סעקסטוס האָט זיך בענוצט מיט דיעזער רוה און שטילקייט, אום אויפ־צוזוכען דאָס שלאָפצימער פון דער שעהנער און פרומער לוקרעציא.

ער איז געגאַנגען, נאָר ער איז אויך געבליעבען שטעהען. אונצעהליגע געדאַנקען האָבען געשאָסען דורך זיין קאָפּ. וואָס געהט ער טהון? וויא וואָגט ער צו פערלעטציען דיא גאַסט־פריינדשאַפט? וויא וואָגט ער צו געהען בע־ריהרען אזא פרוי? וואו איז זיין עהרע אלס ערעלמאַן, אלס ריטער, אלס קעמפּפער, אלס פּרינץ?

יא, דיעזע אלע פראגען האָט ער זיך געשטעלט און פאַר זיך אויך גע־זעהען דאָס בילד וואָס עס קען ווערען.

דאַן האָט ער געמורמעלט צו זיך אליין:

„יא, אפילו ווען איך וועל שטאַרבען, וועט דער סקאַנדאַל מיך איבער־לעבען, און דאָס וועט זיין אַן אייביגער פלעק אויף מיינע גאָלדענע עפּאָלע־

טען. מען וועט דאס אלעס פערשרייבען, אז מיינע נאכקומען זאלען זיך דארפען בעגראבען פאר שאנדע, שעלטען מיינע ביינער, און דאס גאר ניט רעכענען פאר קיין פערברעכען, ווען זיי וועלען זיך ווינשען, אז הלואי וואלט זייער פאטער גאר ניט געבוירען געווארען.

„וואס וועל איך פערדיענען, ווען איך וועל שוין געפינען וואס איך זוך? א טרוים, א הויך, א שוים פון פאראיבערגעהענדען תענוג. ווער קויפט עס דיא פרייד פון א מינוט אום צו וויינען א גאנצע וואך, אדער ווער פערקויפט דיא אייביגקייט פאר א שפיעלכעל? פאר איין זיסען ווייטרויב ווער צו־שטערט עס א גאנצען וויינשטאק? אדער וועלכער בעטלער, אום צו בע־היהרען דיא קרוין, וועט איינשטימען אז מען זאל איהם דערפאר דערשלאגען מיט'ן סצעפטער?

„ווען קאלאטינוס זאל חלום'ן איבער מיין אבזיכט, וועט ער ניט ער־וואכען און אין ווילדער אויפרעגונג לויפען אהער אום מיך אבצוהאלטען פון מיין אבשייליכער אבזיכט? דיעזער פלעק אויף דער יוגענד, דיעזער שמערץ פאר דער עלטער, דיעזע שטארבענדע טוגענד, דיעזע איבערלעבענדע שאנדע, וועמעס פערברעכען טראגט אן אייביגע שאנדע — אך, וואס פאר אן ענט־שולדיגונג קען איך אויסטראכטען ווען דוא וועסט מיך אנקלאגען מיט דיעזער שווארצער טהאט?"

אט אזוי האט ער גע'טענה'עט מיט זיך אליין און ווייטער געזאגט:

„זיא האט מיך אנגענומען אזוי צערטליך ביי דער האנד, געבליקט אין מיינע אויגען צו הערען וואס פאר א שליחות איך האב איהר געבראכט, מורא האבענדיג פאר א שלעכטער נאכריכט וועגען איהר געליעבטען מאן אין קריעג. אך, וויא דיא מורא האט געבראכט דיא קאלירען אין איהר פנים, פריהער רויט וויא דיא רויזען וואס ליגען אויף דער ווייסער לאנדשאפט, דאן, ווייס וויא דיא לאנדשאפט פון וואנען דיא רויזען זיינען אוועקגענומען"....

דאס מויל האט גערעדט, נאר דאס געהירן איז געווען אין פלאם־פייער. פערשטאנד האט אויפגעהערט, איבערלעגונג האט קיין פלאץ געהאט.

ער איז געגאנגען פארווערטס. ער האט געעפענט איין טהיר נאך דער צווייטער און אין דער האנד האט ער געהאלטען א ליכט צו בעלייכטען דעם פינסטערען וועג. געהענדיג האט ער בעמערקט לוקרעציא'ס א הענטשקע מיט דער העקעל־נאדעל וואס זיא האט געארבייט. ער האט דאס געכאפט אין זיין האנד, צונויפגעדריקט און דיא נאדעל האט צושטאכען זיין פינגער. אבער אויך דאס האט איהם ניט אבגעהאלטען. ווייטער איז ער געגאנגען,

געיאָגט פון זיין אייגענעם שלעכטען געוויסען און פערברעכערישע געדאַנקען.

ענדליך איז ער צוגעקומען צו דער טהיר פון איהר שלאָף־צימער. א מאָ־מענט האָט ער געצעגערט. אָבער דאַן, מיט א ווילדער ענטשלאָסענהייט האָט ער געעפענט דיא טהיר און איז אריין אין צימער.

דאָרט איז זיא געלעגען — זיא, לוקרעציא!

זיא איז געלעגען אויף איהר בעט. איהר ליליען־האַנד האָט אונטער־געשפּאַרט איהר רויזיגע באַק, צוזאַמען אָנגעשפּאַרט אויפ׳ן קישען. דאָרט, וויא א מאָנומענט פון טוגענד איז זיא געלעגען בעוואונדערט צו ווערען פון אונהייליגע תאוה־אויגען.

אויף דער גרינער דעק איז געלעגען איהר אנדערע שעהנע האַנד: אזוי וויים וויא אן אפּריל „דעיזי“ אויפ׳ן גרינעם גראָז, בעגאָסען מיט פּערלדיגען שוויים, עהנליך צו דעם טהוי פון דער נאַכט. איהרע אויגען, וויא בריליאַנטען, זיינען געווען צוגעדעקט, געשלאָסען. איהרע האָאר, וויא גאָלדענע פעדים, האָ־בען זיך געשפּיעלט און געשטיפּט פון דעם הויך פון איהר זיסען אטהעם... איהרע בריסט וויא צוויי עלעפאַנטביינערנע קוגלען ארומרינגלענדיג א בלויען צירקעל, זיינען געווען א פּאָאר מיידעל־וועלטען נאָך אונבעזיעגט — אויסער זייער הערר האָט קיינער אויף זיי קיין רעכט ניט געהאַט, און יעצט איז גע־שטאַנען א רויבער פערטיג צו עראָבערן דיעזען טראָהן.

ער האָט בעמערקט איהר אזור־אָדערן, איהר אַלבאַסטער הויט, איהרע קאָראַלען־ליפּען, איהר שנעע־ווייסען האַלז.

אָבער וויא הער אונבאַרמהערציגער ליבּ וואָס איז בערייט זיך צו וואַר־פען אויף זיין אָפּפער, אזוי איז יעצט סעקסטוס טאַרקוויניוס געשטאַנען, אויסגעשטרעקט זיין האַנד און זיא געלעגט אויף איהר ווייסע ברוסט.

דיא דעקלאַך פון דיא אויגען האָבען אויפגעשפּרונגען און זיא האָט ער־וואַכט!

שרעק, ציטערניס, און וויא א פרישרגעטויטעטע פויגעלע, אזוי איז זיא געלעגען. זיא האָט ניט געוואַגט צו קוקען, אָבער אונווילקענדיג האָט זיא בע־מערקט ווער עס שטעהט נעבען איהר.

זיין האַנד, וואָס איז נאָך אימער געלעגען אויף איהר ברוסט, האָט גע־שפּיערט דעם וויטהענדען שטורם וואָס דאָרט איז פאָרגעגאַנגען.

זיא האָט פערשטאַנען און זיך אָנגעהויבען צו בעטען ביי איהם.

ער האָט איהר ערקלעהרט אלעס וואָס ער מיינט און בעאבזיכטיגט, און איהר דערצעהלט, אז ער איז דער שקלאַף פון זיינע ליידענשאַפטען.

„לוקרעציא!" הָאט ער אויסגעשריען, „דיעזע נאַכט מוז איך דיך הָאבען! ווען דוא שטימסט ניט איין מיט גוטען, דאַן וועט דיך מאַכט צווינגען, ווייל אין דיין אייגענעם בעט וועל איך דיך פערניכטען, ערמאָרדען. דאַן וועל איך ערמאָרדען איינעם פון דיינע שקלאַפען אום צו טויטען דיין עהרע צוזאַמען מיט דיר. אין דיינע טויטע ארעמס וועל איך איהם אריינלעגען און שווערען, אַז איך הָאב איהם ערמאָרדעט צוזאַמען מיט דיר, ווערענד איך הָאב אייך געכאַפּט צוזאַמען אין זינד. אויף אַזאַ אופן וועט דיין מאַן צוריקבלייבען צו שאַנד און צו שפּאָט פאַר יעדען. דיינע קרובים וועלען אַרונטערלאָזען דיא קעפּ פאַר חרפּה, און דיינע קינדער וועלען טראָגען דעם נאָמען פון ממזרים. דוא אַליין, דיא פערפּאַסערין פון דעם אַלעמען, וועסט זיין ביי יעדען אין מויל... אָבער, ווען דוא גיסט זיך אונטער, דאַן פערבלייב איך דיין געהיימער פריינד: א פעהלער וואָס ווערט ניט בעקאַנט געמאַכט, איז וויא א געדאַנק וואָס איז ניט דורכגעפיהרט געוואָרען... צוליעב דיין מאַן, צוליעב דיינע קינדער, גיב דיך אונטער און ערפיל מיין וואונש"...

איהרע אויגען הָאבען פערלאַנגט מיטלייד, ערבאַרמען. זיא הָאט איהם אָנגעהויבען צו בעשווערען ביי דיא געטער, ביי דער ריטערשאַפט, ביי דעם אַדעל צו וועלכען ער הָאט בעלאַנגט און ביי דער פריינדשאַפט צו איהר מאַן; זיא הָאט איהם בעשוואוירען ביי איהרע טרעהרען, ביי איהר מאַן'ס ליעבע, ביי דיא הייליגע מענשליכע געזעטצע, ביי הימעל און ערד, ביי אַלע קרעפטען, אַז ער זאָל זיך צוריק ציהען און זיך לאָזען בעזיעגען פון דער עדלע ניט פון קיין שמוטציגע תאוה.

„אַך, טאַרקווין", הָאט זיא זיך געבעטען, „בעלוין ניט דיא גאַסטפריינדשאַפט מיט אַזאַ שוואַרצער דאַנקבאַרקייט, וואַרף ניט אַריין קיין בלאָטע אין דעם ברונען וואָס הָאט דיר געגעבען צו טרינקען; פערביטער ניט וואָס דוא קענסט ניט פערזיסען... מיין מאַן איז היין פריינד, צוליעב איהם לאָז מיך צורוה; דוא אַליין ביסט מעכטיג און צוליעב דיר בעט איך דיך לאָז מיך געהען. זעה, איך בין שוואַך, כאַפּ מיך ניט אין דיין נעטץ. דוא זעהסט ניט אויס וויא א שווינדלער, בעשווינדעל מיך ניט. אויב א מאַן איז נאָך ווען עס איז גערירט געוואָרען פון א פריי'ס זיפצען, דאַן ווער דוא גערירט פון מיינע טרעהרען, זיפצען און וועהטאָגען".

„גענוג!" הָאט ער אויסגעשריען, „מיין אונבעזיעגבאַרער שטראָם קעהרט זיך ניט צוריק, זאָנדערן ער ווערט גרעסער און שטירמישער. קליינע פייער־

לעך געהען אויס, גרויסע פלאַמען צופלאַקערן זיך נאָך גרעסער פון דעם ווינט."

ביי דיעזע ווערטער האָט ער אויסגעלאָשען דאָס ליכט, ווייל ליכט און תאוה זיינען זיך דיא גרעסטע שונאים. דיא שאַנדע וויקעלט זיך איין אין דער פינסטערער נאַכט, און וואָס מעהר זיא זעהט זיך ניט, אַלץ אַ גרעסערע טיראַנין איז זיא. דער וואָלף האָט ענדליך געפּאַקט זיין אָפּפער; דאָס שעפּסעלע שרייט אויס — ביז עס ווערט פערשטיקט מיט זיין אייגענעם פעלכעל. ער האָט פערשטיקט איהר שטימע מיט איהרע אייגענע נאַכט־קליידער און פעראונהייליגט דיא הייליגקייט פון איהר בעט.

זיא האָט פערלוירען וואָס עס איז ביי איהר געווען טהייערער וויא איהר לעבען און ער האָט געוואונען דאָס, וואָס ער האָט געמוזט באַלד ווידער פערלירען. דיעזע געצוואונגענע פעראייניגונג האָט ארויסגערופען אַ גרע־סערע דערוויטערונג; דיא פרייד פון דעם מאָמענט האָט געפיהרט צו מאָנאַ־טען פון שמערצען; דיעזע הייסע תאוה האָט אַלעם פערוואַנדעלט אין קאַלטער פעראַכטונג. ריינע טוגענד איז בערויבט געוואָרען, און תאוה איז געבליעבען נאָך אָרעמער וויא געוועזן.

דאַן, מיט אויסגעמאַגערטע און בלאַסע באַקען, מיט מידע אויגען, גע־קנייטשטען שטערן און שוואַכע שריט, איז ער אוועק.

ער, וויא אַ רויבערישער הונד איז טרויעריג אוועק, און זיא, וויא אַ מיעד לעמעלע איז געבליעבען ליעגען סאָפּענדיג. ער איז אוועק זיך האַסענדיג פאַר דעם פערברעכען וואָס ער האָט בעגאַנגען, און זיא, פערצווייפעלט, האָט זיך אויסגעריסען דאָס פלייש מיט איהרע אייגענע נעגעל.

אָרעמע, אונגליקליכע לוקרעציא! עס האָט געדויערט אַ היבשע צייט און זיא האָט אַלץ ניט געקענט בעגרייפען וואָס עס איז געשעהען. אַלעס האָט ביי איהר אויסגעזעהען וויא אַ שרעקליכער און פינסטערער חלום. ווען זיא האָט נאָך אַמאָל אַלעס גענוי בעגריפען, האָט זיא אויפגעשוידערט.

זיא האָט ווידער געריסען איהר פלייש; דיא טרעהרען האָבען אַזוי לאַנג גערונען און געפלאָסען, ביז איהרע אויגען האָבען מעהר ניט געקענט ווײנען.

שרעקליך איז פאַר איהר ערשיענען דאָס פערברעכען!

דיא אונשולד איז געווען טויט, בערויבט און ערמאָרדעט אין איהר אייגענעם לאַגער.

לאנג זיינען דיא מינוטען פון אונגעדולד, אבער קורץ זיינען אויך דיא מאמענטען ווען מען וויל דער שמערץ זאל זיי פערלענגערן.

ווען זיא האט געוואגט צו עפענען איהרע אויגען, האט זיא דערזעהען דורך'ן פענסטער וויא עס ברעכט אויף טאג.

טאג! ליכט! דאס האט זיא ניט געוואלט. זיא האט בעסער געוואלט זיך פערלירען אין אייביגער נאכט, פערזינקען אין אייביגער פינסטערניש!

טאג! ליכט! זיא האט געוואוסט, אז זיא ועט מוזען ערוואכען און דער־זעהען דיא שיין; אנדערע וועלען זיא זעהען, און, יעדער וועט לעזען אויף איהר געזיכט דיא שאנדע, דיא בעליידיגונג און ערניעדריגונג פון דער נאכט! יעדער וועט לעזען איהר פערברעכען, און וויא וועט זיא זיך קענען בעוועגען אונטער מענשען, וואס האבען געגלויבט אין איהר עהרע, אין איהר אונשולד?

וויא דער שטורם האבען געוויטהעט איהרע געדאנקען און זיא האט ניט געקענט ענטשליעסען וואס עס זאל זיין, וואס עס זאל געשעהען.

ענדליך איז געקומען דער טאג. זיא איז ארונטערגעקראכען פון בעט, פעסט ענטשלאסען צו געפינען עפעס אן אינסטרומענט אום צו מאכען א סוף פון איהר געשענדעטעם לעבען.

זיא האט קיין טויטען אינסטרומענט ניט געפונען און דאס לעבען האט אנגעהויבען צו ווינקען צו איהר און זיך בעטען ווייטער צו עקזיסטירען.

„ניין!“ האט זיא אויסגעשריען, „איך וועל ניט לעבען! ניין, קאלאטין, דוא זאלסט ניט בעפלעקט ווערען מיט געשענדעטער עהרע! איך וועל דיך ניט בעטריגען, איך וועל דיך ניט נארען מיט א שבועה וואס איז פערשוועכט געווארען. דיעזער ממזר וואס קען זיך ענטוויקלען אונטער מיין ברוסט זאל קיינמאל ניט אויפוואקסען. ער זאל זיך קיינמאל ניט קענען בעריהמען, אז ער האט פעראונהייליגט דיינע נאכקומען און דוא ביכט א פאטער צו דעם וואס האט קיין רעכט הערצו! ניין, איך וועל דיך ניט פערגיפטען מיט מיין בעפלעקטער עהרע, און איך וועל אויך ניט זוכען קיין ענטשולדיגונג פאר מיין אונגליק. איך וועל ניט אבפארבען דיא וואהרהייט — מיין צונג זאל אלעם דערצעהלען!“

דיא קליינע פייגעלעך האבען אנגעהויבען אבצוגעבען זייער מארגען־קאנצערט, און דאס האט זיא נאך מעהר בעטריבט, ווייל פרייד מאכט דעם טרויער גרעסער.

דער געדאנק זיך אליין צו טויטען, זיך פערניכטען אין איהר שאנדע,

איז אוועק. אנשטאַט העם האָט זיך ביי איהר ערוועקט א אידעע פון ראַכע, ביטערע און שרעקליכע ראַכע!

„שטאַרבען וועל איך", האָט זיא געזאָגט, „שטאַרבען מוז איך, ווייל א פרוי וואָס פערלירט דאָס טהייערסטע אין איהר לעבען, דיא עהרע, טאָר ניט לעבען. אָבער איידער איך וועל שטאַרבען, זאָל קאַלאַטין האָבען אויסגעהערט אַלעס וואָס דאַ איז פאָרגעקאָנגען. ער האָט א רעכט דאָס צו וויסען, פּונקט וויא ער האָט געוואוסט איבער מיין טוגענד. ווען ער וועט דאָס וויסען, דאַן זאָל ער האַנדלען וויא ער פערשטעהט — דאַן האָב איך א רעכט צו שטאַרבען. דאָס שוידערהאַפטע און שרעקליכע געהיימניס, טאָר ניט שטאַרבען מיט מיר. דאַן, יא דאַן, וועל איך איבערגעבען מיין לעבען צום מעסער, ווייל עס איז אַן עהרע אוועקצוגעבען אַן אונעהרענהאַפטעס לעבען. מיין מאַן! פאַר דעם טהייערען בריליאַנט וואָס איך האָב פערלוירען, וואָס זאָל איך דיר איבערלאָזען פאַר א ירושה? אָבער, געליעבטער, איך וועל דיר צוריקלאָזען מיין ענטשלוס און דאָס זאָל זיין דיין שמאַלץ דורך וועלכען דוא וועסט דיך קענען נוקם זיין."

ווען דיעזער פּלאַן איז פערטיג געוואָרען, איז ערשיענען איהר קאַמער־מיידעל. זיא דערזעהענדיג, האָט זיא געפרעגט:

„זאָג מיר, מיידעל, ווען איז סעקסטוס פון דאַנען אוועק?"

„מאַדאַם", האָט זיא געענטפערט, „נאָך איידער איך בין אויפגעשטאַנען."

א טיעפער און שווערער זיפץ האָט זיך ארויסגעריסען פון איהר ברוסט. איהר בלאַסעס געזיכט און פערוויינטע אויגען האָבען איבערצייגט דאָס קאַמער־מיידעל, אז מיט איהר הערין האָט פּאַסירט עפּעס אונגעוועהנליכעס.

„מאַדאַם", האָט זיא געזאָגט, „אויב איך מעג מיר ערלויבען, וואָלט איך אייך פרעגען וואָס איהר זייט היינט אזוי בעטריבט?"

„אָה, פרעג ניט!" האָט דיא אָרימע לוקרעציא געענטפערט, „ווען איך זאָל דיר דערצעהלען וועט דער שמערץ ניט קלענער ווערען. געה בעסער ברענג מיר אהער פּאַפּיר, טינט און פּען — אָבער, געה ניט, איך האָב אַלעס דאַ. וואָס זאָל איך זאָגען? וואָס וויל איך? יא, רוף מיר אהער איינעם פון דיא דיענער און זאָג איהם ער זאָל זיין בערייט אָבצופיהרען א בריעף צו מיין מאַן, צו מיין געליעבטען און טהייערן מאַן! זאָג איהם נאָר, ער זאָל זיך שנעל פאָרבערייטען אין וועג, ווייל דאָס וואָס איך בענעטהיג, דאַרף דורכגעפיהרט ווערען אין גרויסער איילעניש."

דיא פערגוואלטיגונג פון לוקרעציא'ן.

דאס קאמער־מיידעל איז ארויס און זיא האט זיך פארבערייט צו שרייבען. זיא האט אין אנפאנג ניט געוואוסט וויא אנצוהייבען און זיא האט געטראכט און געטראכט ביז זיא האט ענדליך אויפגעשריעבען פאלגענדען בריעף:

„טהייערער מאן! דיין אונווירדיגע פרוי בעגריסט דיך און ווינשט דיר „געזונד. דאן בעט איך דיך מיין געליעבטער, אויב דוא ווילסט נאך זעהען „דיין לוקרעציא, זאלסטו קיין אויגענבליק פערלירען און שנעל קומען מיך בע־„זוכען. אט דאס שרייב איך דיר פון אונזער הויז פול מיט שמערצען — „מיין וועהטאג איז גרויס, און דערפאר איז מיין בריעף אזוי קורץ."

זיא האט נאך אמאל איבערגעלעזען, פערוויקעלט און פערזיגעלט דעם בריעף. דאן איז אריינגעקומען דער דיענער וועמען זיא האט איבערגעגעבען דעם בריעף און געזאגט:

„נעהם דיעזען בריעף און לויף אזוי שנעל וויא נאר מעגליך, צו מיין מאן קיין ארדעא."

ער איז אוועק, און לוקרעציא האט זיך אוועקגעזעצט ווארטען — ווארטען מיט דער גרעסטער אונגעדולד וויא דער פעראורטהיילטער אויף זיין טויט, ווינשענדיג אז אלעס זאל שוין זיין פאראיבער.

ווען קאלאטין האט ערהאלטען זיין פרוי'ס בריעף, האט ער פערשטאנען, אז עס האט פאסירט עפעס אונגעוועהנליכעס. ניט ווארטענדיג פיעל, האט ער צוזאמענגערופען אייניגע פון זיינע בעסטע פריינד, וועלכע האבען צוזאמענגעשטעלט רוים'ס גרעסטען אדעל. ער האט זיי מיטגעטהיילט איבער דער אונגעוועהנליכער פאסירונג און זיי געבעטען זיי זאלען איהם בעגלייטען אהיים.

זיי האבען איינגעשטימט.

ווען דיא גאנצע געזעלשאפט איז ענדליך אנגעקומען, האט קאלאטין צום ערשטען בעגעגענט זיין פרוי, דיא שעהנע לוקרעציא, געקליידעט אין שווארצען, אין טרויער. ארום איהרע פערוויינטע אויגען זיינען געווען גרויסע בלויע רינגען וויא רעגענבויגענס אויפ'ן הימעל.

ווען ער האט בעמערקט איהר טויט־בלייכעס געזיכט, איז ער אויפגעציטערט געווארען. אלע זיינע בעגלייטער זיינען געשטאנען וויא פערשטיינערט. וואס האט פאסירט מיט דער שעהנער לוקרעציא? וואס איז מיט איהר געשעהען?

ענדליך איז איהר מאן צוגעגאנגען, זיא אנגענומען ביי איהר בלאסע האנד און זיא געפרעגט:

„לוקרעציא, מיין פיעל־געליעבטע, וואס איז געשעהען מיט דיר? וואס פאר אן אונגליק האט דיך בעפאלען, ווארום ציטערסטו אזוי? זאג, מיין געליעבטע פרוי, דערצעהל דיין מאן דיין שמערץ, און אויב עס ליעגט נאר אין מיין מעגליכקייט דיר צו העלפען, דאן זאל עס געשעהען."

זיא האט געשוויגען. עס האט אויסגעזעהען, אז זיא וויל רעדען, נאר זיא האט ניט געקענט. ענדליך האט א ציטער זיא אויפגעשוידערט און זיא האט אזוי געזאגט:

„בלויז איניגע ווערטער זאלען איך דערצעהלען וואס עס איז פארגעגאנגען; בלויז איניגע ווערטער, ווייל דער גרויסער שמערץ וואס וויטהעט אין מיר קענען קיין ווערטער ניט שילדערן. פיעל געליעבטער מאן! א פרעמדער איז אהער געקומען, און מיט בעטרוג האט ער זיך דא איינגעקווארטירט. אויף דעם קישען, וואו דוא פלעגסט אנשפארען דיין מיעדען קאפ, האט ער זיך געלעגט, און דורך געוואלט, צוואנג און שמוציגע מיטלען האט ער פון דיין לוקרעציא'ן אוועקגעהויבט דאס, וואס בעלאנגט צו דיר אליין. אין דער שטילער טויטקייט פון דער נאכט האט ער איינגעדרונגען אין מיין שלאפצימער; איינגעדרונגען וויא א קריכעדיגע חיה מיט א ליכט אין האנד, און מיך אויפוועקענדיג האט ער געזאגט: „רוימישע דאמע, מאך דיך פארטיג מיך צו אמוזירען אין מיין ליעבע, ווען ניט וועל איך אויף דיר ברענגען איינגע שאנדע. ווען דוא שטימסט ניט איין צו מיין אנטראג, דאן וועל איך פריהער דיך ערמארדען, דאן איינעם פון דיינע דיענער, איהם ארייגלעגען אין דיינע ארעמס, און דערמיט וועל איך דיין מאן און דיינע קינדער אויף אימער בראנדמארקען מיט שאנדע צוליעב דיר." איך האב אנגעהויבען צו וויינען און בעטען זיך, אבער ער האט ארויסגעצויגען זיין שווערד, צוגעלעגט צו מיין ברוסט, שווערענדיג, דאס ווען איך גיב מיך ניט אונטער, דאן וועל איך מעהר ניט לעבען דעם צווייטען אויגענבליק, און מיין שאנדע וועט טרעפען אלע דיעזע וואס איך ליעב אם בעסטען. מיין שונא איז געווען שטארק, איך אליין שוואך, און נאך שוואכער וויא געוועהנליך פאר מורא. אך, לערן מיך וויא אויסצודריקען מיין ענטשולדיגונג און בעווייזען מיין אונשולד, ווייל ריין און אונבעפלעקט איז געבליעבען מיין געדאנק, דען דיעזען האט ער ניט געקענט צווינגען, פערגוואלטיגען."

דיא פערגוואלטיגונג פון לוקרעציא׳ן.

וויא געטראָפען פון א דונער זיינען אלע געבליבען שטעהען שפּראכ־לאָז, קיינער האָט ניט געקענט רעדען א וואָרט.

דאַן האָט לוקרעציא פאָרטגעזעטצט:

„יעצט, הער מיך. מיין גאנצער ציעל איז, אז דוא זאָלסט זיך נוקם זיין פאר מיר — אזוי נוקם זיין, אז דאָס זאָל זיין א ביישפּיעל פאר אנדערע. דער לומפּ, דער פערדעטהער, מוז שטארבען, אָבער איידער איך רוף אָן זיין נאָמען, בעט איך דיך, צוזאמען מיט אלע דיעזע הערען, וועלכע זיינען דאָ פערזאמעלט מיט דיר, איהר זאָלט מיר שווערען, ביי אייער עהרע, דורכצו־פיהרען דיעזע ראכע!“

ביי דיעזע ווערטער האָבען אלע צוזאמען אויפגעהויבען זייערע הענד און געשוואוירען, אויך פערשפּרעכענדיג ניט צו רוהען ביז זיי וועלען זעהען דעם פערברעכער בעשטראפט.

זיא האָט זיי געדאנקט און געפרעגט:

„מיט וואָס אָבער קען איך ריין וואשען דעם פלעק אויף מיין אייגענער עהרע?“

אלע האָבען זיא פערזיכערט, אז כל־זמן איהר געדאנק איז פערבליעבען ריין, האָט זיא וויטער ניט וואָס זיך צו בעקימערן.

„ניין“, האָט זיא געענטפערט, „דיא וואָס וועט דורכמאכען אזא טרויע־ריגע ערפאהרונג אין לעבען, זאָל קיין ענטשולדיגונג ניט קענען געבען!“

דאַן האָט זיא מיטגעטהיילט דעם נאָמען פון איהר שענדער און פער־גוואלטיגער.

ביי דיעזע ווערטער, צו יעדען׳ס ערשטוינען, האָט זיא ארויסגעצויגען א לאנגעס און שארפעס מעסער, און אזוי שנעל וויא דער בליטץ, האָט זיא דערמיט דורכגעשטאָכען איהר הארץ.

פאלענדיג האָט זיא געמורמעלט, וויזענדיג אויף איהר מאַן:

„ער, ער, מיינע הערען, זיין עהרע, האָט געפיהרט דיעזע האנד צו דיעזער ארבייט“.

מען איז צוגעלאָפען צו איהר, זיא דערכאפּט, אָבער עס איז שוין געווען צו שפּעט. איהר געזיכט האָט בלויז אויסגעדריקט א רוהיגע צופריעדענהייט, און פון איהר ברוסט האָט געפלאָסען א שטראָם וואַרעמעס בלוט ארונטער רינענדיג אויף׳ן באָדען.

דער אלטער לוקרעציוס, לוקרעציא׳ס פאָטער, וועלכער האָט בייגעוואָהנט דיעזע סצענע, האָט אויסגעשריען:

„טאָכטער, טהייערע טאָכטער! אַט דיעזעס לעבען וואָס דוא האָסט יעצט אוועקגעוואָרפען איז געוועזען מיינעס! מעהר און ווייטער לעבען ווען זיא איז טויט, איז אונמעגליך! אַך, קינד, וואָס האָסטו געטאָהן, וואָס האָסטו געטהאָן?"

שרעקליך איז געוועזען דער שמערץ פון דעם אַלטען מאַן און דיא אַנוועזענדע זיינען געוועזען געריהרט צו טרעהרען.

ביי דיעזער סצענע האָט קאַלאַטין ערוואַכט וויא פון אַ חלום.

אין טיעפסטען שמערץ האָט ער זיך געוואָרפען איבער איהר קערפּער, געקושט דיא בלאַסע און טויטע באַקען און מיט איהר לעבענס־בלוט האָט ער זיך אויסגעשמירט זיין געזיכט און זיך צאַפּלענדיג, האָט עס אויסגעזעהן גלייך וויא ער וויל שטאַרבען נעבען איהר. פּלוצלונג אָבער איז צו איהם געקומען דאָס געפיהל אַלס מאַן, אַלס מוטהיגער מאַן וואָס דאַרף לעבען און ניט שטאַרבען, אום זיך נוקם צו זיין פאַר איהר שאַנדע און פאַר איהר טויט.

דער גרויסער שמערץ אין זיין זעעלע, האָט פריהער געלעהמט זיין צונג. דאַן האָט זיך דורך זיין ברוסט ארויסגעריסען דער וויטהענדער שטורם פון זיין נשמה. און וועהרענד דער אונגליקליכער אַלטער פאָטער האָט געוויינט און געקלאַגט, האָט קאַלאַטין אויסגעשריען:

„ניין, אַלטער! נעהם ניט אוועק אַ טהייל פון מיינע שמערצען! זאָל קיינער נאָך איהר ניט טרויערען אָדער וויינען, זיא בעלאַנגט אין גאַנצען צו מיר, און איך אַליין דאַרף זיין דעריעניגער נאָך איהר אויסצודריקען דעם גרעסטען שמערץ און פערצווייפלונג!"

איינער פון דיא הערען, אַ געוויסער ברוטוס, וועלכער איז דערביי געשטאַנען און ארויסגעצויגען דאָס מעסער פון לוקרעציא'ס ברוסט — דיעזער ברוטוס איז געוועזען בעקאַנט אַלס אַ גרויסער ווייטצלינג, אָבער דאָס בילד פאַר זיינע אויגען האָט איהם געמאַכט פאַר ערנסט.

„קאַלאַטין!" האָט ער געזאָגט, „וועסטו מיט דיעזען שמערץ היילען אַן אַנדערען שמערץ? אַזאַ קינדישע בענעהמונג פּאַסט ניט פאַר דיר. דיין עדעלע פרוי האָט זיך געטויטעט און דערמיט האָט זיא אויסגעשפּראָכען דעם טויטעס אורטהייל פון דיין שונא. מוטהיגער רוימער! וויין ניט, דערטרינק ניט דיין הארץ אין טרעהרען, זאָנדערן קניע דאָ מיט מיר און לאָמיר ערוועקען דעם צאָרן פון דיא רוימישע געטער, אַז זיי וועניגסטענס זאָלען ניט צולאָזען אַזאַ ניעדערטרעכטיגקייט ווען דאָס רוימישע פאָלק וועט שווייגען. לאָמיר שווערען. ביי דיעזען היילגען בלוט, ביי'ם הימעל, ביי דער זונן און ביי דער

ערד און ביי אונזער פאטערלאנד, וויא אויך ביי דיעזען מעסער, אז מיר וועלען זיך נוקם זיין פאר דעם בלוט פון דיעזער עדלער דאמע!"

ביי דיעזע ווערטער האט ער מיט זיין האנד זיך געגעבען א קלאפ אויף זיין ברוסט און געקושט דאס מעסער וואס האט געענדיגט דיא שבועה.

דאן האבען אלע אנוועזענדע ווידערהאלט דיעזעלבע שבועה. נאכהער האבען זיי גענומען לוקרעציא'ס טויטען קערפער און איהם אוועקגעפיהרט קיין רוים.

אנקומענדיג קיין רוים, האבען זיי דעם קערפער צוגעבראכט נעבען קאפיטאל, וואו א גרויסע מענגע מענשען האט זיך פערזאמעלט.

ברוטוס, אין פייערדיגע ווערטער, האט אנגעפאנגען צו רעדען צום רוימישען פאלק. ער האט אנגעוויעזען אויף דער טויטער אלס דער קרבן פון געמיינהייט און לומפעריי, און אנגעצייגט, אז דאס אלעס קומט פון דעם קעניגליכען הויז.

דאס האט אזוי אויפגעבראכט דאס רוימישע פאלק, אז עס האט אנגעפאנגען אן אלגעמיינע בעוועגונג וואס האט געפיהרט דערצו, אז דער קעניג מיט זיין גאנצער פאמיליע זיינען פערטריעבען געווארען פון רוים, און אנשטאט א מאנארכיע, איז אין רוים געגרינדעט געווארען א רעפובליק, וואו קאנסולען האבען רעגיערט דאס פאלק.

— ענדע —